منهاج الفقرا

İsmāʿīl Rusūḫī Ankaravī

"

... Minhāc ül-fuḳarāʾ

C 7

.I 83ani

[illegible]

كتاب منهاج الفقرا

﴿ ١ ﴾

﴿ هذا فهرست كتاب ﴾

تمت

كتاب منهاج الفقراء

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

الحمد لله الذى علمنا العلوم الدينية واللدنية * وعلمنا على الشريعة المصطفوية * والطريقة المولوية * وكلنا بكمالات المشايخ الصافية الصوفية * وكلمنا فى ميقات قلبنا بالكلمات القدسية * بلا حرف ولا صوت ولا كيفية ولا كمية * التى لا يعرف اسرارها الا هذه الطائفة العلية * فسبحان من جعل الشريعة والطريقة * عين الحقيقة ولكن العقلاء لا يفقهون بالقوة النظرية * والبدعة والضلال * عين العقوبة والنكال * ولكن الغفلاء لا يشعرون بغلبة كثافة البشرية * والقوة الشهوية * هو الهادى الذى يهدى من يشاء من عباده بهداية الانبياء * وارشاد الاولياء * الى السنة السنية * ويضل من يشاء منهم باغواء الشياطين الجنية * واضلال الابالبس الانسية * فيصدونهم عن السلوك الى الطريقة السوية * والمريد الذى اذا اراد بقوم هداية فلا مضل لهم * واذا اراد بهم ضلالة فلا هادى لهم * من كل البرية * وصلى الله على سيدنا محمد الهادى بالاقوال الصادقة * والافعال الصالحة * الى وصلة الالهية * وشهود الاحدية * وعلى آله واصحابه الذين تابعوه متابعة كاملة بعلو الهمة * وخلوص النية (اما بعد) حمد الله تعالى والصلاة على نبيه * بو كتاب شريفك تصنيفنه باعث وبادى * وبو مجموعة لطيفه نك تأليفنه علة غائى اولدركه بو فقير مولوى * اعنى شيخ رسوخ الدين

(اسمعيل)

(ای یأخذ و یقوم باحیائه و تعلیمه من کل خلف عدوله) یعنی رسول اللهدن صادر اولان علمی اخذ ایلر و حفظ ایلر هر خلفدن زیاده عادل اولان کسه لر (خلف) فتح لامله شول رجل صالحه دیرلر که بر آخر رجل صالحدن صکره کله و آنك مقامنه قائم اوله ❊ پس علم رسولی مشایخ عدول بری برندن اخذ و حامل اولورلر و آندن غالیلرك اول علمدن تحریف و تزییف ایتملرینی نفی قیلورلر (غالی) اسم فاعلدر غلایفلودن حددن تجاوز ایدیجی و محدود اولان امر دینیدن طشره کیدیجی دیمکدر (انتحال) برکسه نك قولنی و یا شعرینی کندویه اسناد وانتساب ایتمکه دیرلر (تقدیر المعنی ان المبطلین اذا انتحلوا من علمنا لیستدلوا به علی باطلهم او اعتزی الی علمنا مالم یکن منه ینفون العلماء والمشایخ عن هذا العلم قول المبطلین وتأویل الجاهلین و ینزهونه عما ینتحله و یبینون للناس بطلان تلك التأویلات و یمنعونهم عن قبولها) یعنی تحقیقا مبطل اولانلر قچن بزم علمزدن کندولره اسناد ایلسه لر باطل اولان عملاری اوزره استدلال ایلمدن اوتوری و یاخود علمزدن اولمیان شیئی علمزه نسبت قیلسه لر خلف اولان علماء و مشایخ بو علمدن انلرك قولنی وجاهللرك تأویلات باطله سنی نفی ایدرلر و ناسه اول تأویلات باطله نك فسادنی بیان ایدوب آنی قبولدن منع ایدرلر ❊ پس بو مقدمه معلوم اولدیسه و بو حدیثلرده ذکر اولنان طائفه نك مرتبه لری بیان و عیانه کلدیسه بو فقیر دخی طریقمزده چوق کسه یی تأویلات باطله یه مائل کوردم و نیجه سنك دخی مقدما ذکر اولنان اوزره مراتب سلوکدن و آداب طریقتدن وارکان ولایتدن غافل و عاطل بولدم اکرچه صحبتمزده اولان یاران و اخوانه اسانله بو مرتبه لری سویلردم وآنلره احوال و مراتب سلوکی تعلیم و تقریر ایلردم و اکثری آداب طریقت واسرار وارکان حقیقته مطلع اولمش و شعور بولمشلردی انلره و اول مرتبه ده اولانره علم طریقتی سویلمکه و بو علمده کتاب تألیف ایلمکه من وجه حاجت یوغیدی ولکن آداب سلوکی بیلمیه و بزدن صکره کلنه آداب سلوك آسان اولسون ایچون وطریقمزده اولان ایین وارکان وآداب وافعال واحوال یکسان سنت رسوله وسلفده یکن مشایخ قحوله مطابق اولدیغی عیان و بیانه کلمسی ایچون و بو طریقته طاعن اولانره و اهلنه مبتدع دینلره حجت و برهان اولسون ایچون بو کتاب مستطابك تألیفنه و بو مجموعه پرصوابك تصنیفنه شروع قلندی ❊ وآیات واحادیث رسوله و کلمات مشایخ فحوله بنا اولندی تا بو کتابی مطالعه ایدنلر بیله لر که طریقمزك هر حالی وافعالی آیت وحدیثدن وآثار واخبار مشایخدن مأخوذدر

زیرا بر کسنه‌نك که سلوکی وطریقی آیات قرآن وسنت حبیب کون ومکان
وقول مشایخ عالیشان اوزره اولمیه وطریق مستقیمی راه سقیمدن فرق قلمیه آنك
سلوکی طرق شیطانی اوزره اولور وکندوسی دخی آخر الامر اضلال ناسده
شیطنت مرتبه سن بولور وآنلرله حشر اولور وقربت الهیه ووصلت ربانیه‌دن
محروم قالور (نظم) خلاف پیمبر کسی ره گزید ٭ که هرگز بمنزل نخواهد رسید ٭
درین راه جز مرد داعی نرفت ٭ کم آن شد که دنبال راعی نرفت ٭ (نثر) حضرت
پیغمبرمز علیه السلام کندی طریق قویمن خط مستقیمه تشبیه بیوروب وسائر
طریق سقیمی طرق شیطاندر بیورمشلر نتکیم ابن مسعود حضرتلری روایت
ایدرلر که (خط لنا رسول الله خطا ثم خط خطوطا عن یمینه وشماله وقال هذه
سبل الشیطان علی کل سبیل منها شیطان یدعو الیه ثم قرأ هذه الآیة ان هذا
صراطی مستقیما فاتبعوه ولا تتبعوا السبل فتفرق بکم عن سبیله) معنای
شریفی ابن مسعود روایت ایدرلر که رسول صلی الله علیه وسلم بزم ایچون برخط
مستقیم چکدی مثلا اورته‌ده‌کی خط کبی اندنصکره اول خط مستقیمك صاغندن
وصولندن برنیجه خطلر دخی چکدی مثلا اورته‌ده‌کی خطك اطرافنده اولان
خطوط کبی اندنصکره بیوردیکه اول یمین ویسارده اولان خطوط سبل شیطاندر
هر بر یول اوزره برشیطان اوتورمشدر اول کندی یولنه دعوت ایلر بو خلقی
کما قال الله تعالی (فبما اغویتنی لاقعدن لهم صراطك المستقیم) یعنی شیطان
مردود اولاد قدنصکره قسم ایدوب دیدیکه یاربی سن بنی اغوا ایلدیکك حقیچون
ویاخود سن بنی اغوا ایلدیکك سببیله البته بن اوتوررم بنی آدمك اضلالی ایچون
سنك صراط مستقیمکده وآندنصکره حضرت بو آیتی قراءت ایلدیلر که (ان هذا
صراطی مستقیما) در یعنی شو خط مستقیم بنم صراطمدر مستقیم اولدیغی
حالده واول حضرتك طریقی طریق توحید وصراط محبت ودیدر نتکیم مولانا
حضرتلری بیوررلر (نظم) عشق است طریق پیغمبرما ٭ ما تابع عشقیم وعشق
رهبرما (نثر) پس سز تابع اولك ای امتیم بنم طریقمه واول سبل متفرقه‌یه تابع
اولمك که سزی حق یولندن تبعید وتفریق ایلر طریق مستقیم وصراط قویم اولدر که
سالك انده کمراه اولمیه وانی ترك ایلین حقه یول بولمیه افراط وتفریطدن بری
وتعطیل وتشبیهدن وجبر وقدردن عاری اوله اقوال وافعال واحوالده واعتقادده
وصفات واخلاقده وسط واعتدال اوزره اوله انکیچون اکثر مشایخ (الیمین
والشمال مضلة ٭ والجادة الوسط خیر) دیمشلر وبو بیتی بو معنایه مناسب خوب ادا

قیلشلر (نظم) بهیچ وجه ممکن میل جانب افراط ❊ زقید ربقهٔ تفریط نیز باش
رها ❊ که اختیار وسط راست در جمیع امور ❊ بدان دلیل که خیر الامور اوسطها
(نثر) وحضرت پیریمزک ودنیا وآخرتده دستگیرمزك دخی طریق منیری
مادامکه حالت وجد وجذبه ظهور قیلدقچه طریق اعتدالدر تکیم مثنویده
بیورورلر (مثنوی) درخبر خیر الامور اوساطها ❊ نافع آمد ز اعتدال اخلاطها
❊ گر یکی خلطی فزون شد از عرض ❊ در تن مردم پدید آید مرض ❊ پس قادر
اولدقچه طوغری یولدن شعشعه‌دن وطریق حقدن دوشمکدن بغایت حذر اوزره
اولمق گرك زیرا طریق انبیا واولیا آخرتده اولان صراطی مذکردر تکیم
بومعنایه مناسب فخر الدین الرازی صراط مستقیمك تفسیرنده دیرکه (وانما قال الله
صراطا ولم یقل سبیلا لیکون لفظ الصراط مذکرا صراط جهنم فیکون
الانسان علی مزید خوف وخشیة من مزلقة القدم) یعنی نیچون حق تعالی
صراط المستقیم دیدی سبیل المستقیم دیمدی تاکیم لفظ صراط جهنمی اکدیریجی
اوله پس انسان بونده اولان صراطده آیاق طیرنمسندن زیاده خوف
وخشیت اوزره اوله واکثر محققین دخی دیمشلردرکه صراط ایکی در بری دنیوی
وبری اخروی دنیوی اولان صراط شرع نبوی وطرق اولیادن طریق مولوی کبی
واخروی اولان صراط احادیثله ثابتدرکه جهنم اوزرینه قوریله قیلدن اینجه
وقلیجدن کسکن اولوب خلق عالم اول جانبه سوریله کما روی عن ابن مسعود
رضی الله عنه قال علیه السلام (یوضع الصراط علی سواء جهنم مثل حد السیف
المرهف ومن الناس من یمر کالبرق الخاطف ومنهم من یمر کالریح العاصف
ومنهم من یمر کالطیر ومنهم من یمر کجری الفرس ومنهم من یمشی علی رجلین ثم یکون
اخرهم رجال قد تلفح وجوههم النار) معنای شریفی حضرت بیورورلرکه جهنم
اوزره پل صراط وضع اولنه قلیج کسکنلکی کبی اوله واینجه اوله ناسدن بعضیسی
برق خاطف کبی وبعضیسی ریح عاصف کبی کچه وبرگروه دخی مرغان پرنده
کبی اوچه برفرقه اسبان دونده وبرزمره پیادگان رونده کبی اوله‌لر وبرجماعت
افتان وخیزان وبرملت سراسیمه وحیران قاله‌لر نار جهنم یوزلرینه طوقنوب
یانه‌لر ❊ پس صراط انبیا واولیا آخرتده اولان صراطك مثالیدر نفس جهنمك
اوزرینه قورلمشدر انك رونده‌لری نیجه مختلف ایسه بونك دونده‌لری دخی
اویله اولمشدر برقوم قوت عشق ومحبت ایله برق تابنده کبی کچرلر وبرگروه جناحین
علم وعمله طیور پرنده کبی اوچارلر برگروه سویا سالما غانما مشی ایدرلر وبرفرقه

دخی مکبا علی وجهه اقتان وخیزان کیدرلر پس ای اخی تعقل ایله دائما یوزی
اوزره دوشوب هزار یرده زخم بین کسه ایله سویا سالما بلاسقوط کیدن کسه
برابرمیدر کما قال الله تعالی (افمن یمشی مکبا علی وجهه اهدی امن یمشی سویا
علی صراط مستقیم) یعنی شول کسه که یوزی اوزره مکب اولدیغی حالده یورر اول
کسه میدر اهدی یوخسه طریق مستقیمده سویا سالما یورین کسه میدر
معلومدرکه اهدی واصوب سویا سالما یورین کسه در بومثالدر مشرکله
موحده ومؤمنله ملحده وصالحله طالحه وموافقله منافقه که بونلرك بریسی
ضدیله برابردکلدر حضرت مولانا مثنویده بوایکی فرقه یی اشترله استره تشبیه
ایدوب یوررلر (مثنوی) کفت استر باشترای خوش رفیق * در فراز وشیب
ودر راه دقیق * تونیایی درسر وخوش میروی * من همی افتم بسر درچون
غوی * کفت چشم من زتوروشن ترست * بعد ازان هم از بلندی ناظرست *
هرقدم من از سر بیناش نهم * از عثور واوفتادن وارهم * تونه بینی پیش
خودیك دوسه کام * دانه بینی ونه بینی رنج دام (نثر) پس سالکه لازم ولازبدرکه
هوش دردم نظر درقدم فحواسی اوزره طریق حقده علی بصیرة کیده واعوجاج
وانحرافدن وسقوط ومذلت وانعطافدن حذر ایده بویولده ورطات کثیره
واردر وعقبات عسیره چوقدر واسوءٔ رفیقه وقطاع طریقه نهایت یوقدر
ره باریك وطریق تنك وتاریك راه اولیادر سالك کرکدرکه اولا شمع شریعتی ایله آله
اندنصکره بویوله سفرقیله حتی مقصود بالذات اولان حقیقتی بوله حضرت مولانا
بشنجی جلدك دیباجه سنده شریعت وطریقت وحقیقتی تمثیل ایدوب یوررلرکه
ای سالك بیلکل وآکاه اولغلکه شریعت شمع کبیدرکه سالکه اك علی راه حق
کوسترر ومع هذا شمع شریعتی ایله کتوره سن وطریقت حقه کتمیه سن
وانکله عمل ایتمیه سن مقصود بالذات اولان حقیقت ایله کیرمز وسالك کنج وصالی
بولمز چونکیم شمع شریعتی ایله آله وانکله عمل قیلوب یوله کیره سن بوروشه طریقت
دیرلر چونکیم نوافلی وفرائضی ادا ایتمکله قرب الهی بوله سن وکندك بالکلیه فانی
اوله سن اکه حقیقت تسمیه ایدرلر برمثال آخر دخی ضرب ایدوب یوررلرکه علم
شریعت کیمیا علمی کبیدرکه انی یا بر استاددن ویا برکتابدن اوکرنه سن وطریقت
اول علمی کتابده مسطور اولدیغی واستاددن صدور قیلدیغی اوزره استعمال
ایلمکدر وحقیقت بو علمدنصکره مس زر اولمسی کبی ومس لکدن خلاص
بولمسی کبیدر برمثال آخر دخی یوررلرکه شریعت علم طبی اوکرنمك کبیدر

وطريقت اول علمك مقتضاسنجه پرهيز ايدوب ادويه واشربه يى على قانون الطب
استعمال قيلمق كبيدر وحقيقت بودوالردنصكره مريضك صحت وشفا بولمسى
كبيدر پس معلوم اولديكه شريعتسز طريقت اولمز وطريقتسز حقيقت
اله كيرمز وشريعت وطريقتسز اولان كمسه حقايق اشيايى بيلمز وروى حقيقتى
كورمز اكر عارف وموحد دخى يكنسه نه فائده ويرمز زيرا شريعت وطريقت
حق تعالينك اسم عدلينك مظهريدر واسم هدايتنك تجليسى وپرتويدر پس
عارف مطيع اولدركه آينهٔ شريعت وطريقتده حقك صفت عدلينك واسم
هدايتنك تجليسن كوره واكا بويوزدن اطاعت وانقياد قيله اول كمسه لركه
بو تجلى يى كورمديلر وبو مرتبه يه ايرمديلر آنلر شريعت وطريقتى حقيقتدن غيرى
قياس ايلديلر وسوزلرينى عاميانه واعمايانه سويلديلر پس كركدركه اى اخى
كشتئ شريعتى الدن قومه يه سن تا بحر ضلالات ومعصيته غرق اوليه سن صقن
ملاحان طريقته مخالف كتميه سن تا كرداب اباحت والحادده كرفتار قاليه سن
(كما مثل النبى شريعته وقال مثل شريعتى كمثل سفينة نوح من تمسك بها نجا
ومن تخلف عنها غرق) يعنى بنم شريعتمك صفت عجيبهٔ الشانى سفينهٔ نوح كبيدر
شريعتمه تمسك ايلين من ضلالات واباحت بحرندن نجات بولدى وطوفان معاصى
ومناهيدن خلاص اولدى وشول كمسه كه شريعتمدن تخلف ايلدى كنعان
وار طوفان هلاك وبواره مستغرق اولدى اكر بعض ملحد مشرب اولانلره بو خاطره
خطور ايلرسه كه بحر حقيقتده بردركه بحر وحدتدر ☼ پس غرق اولديغمز عاقبت
بحر وحدت اولجق هرنه يوزدن اولورسه اولسون فنعم الاستغراق وحبذا الوصال
والاعتناق جواب شافى بودركه نعم ذات احديت شركت قبول ايتمز بر بحر اعظم
كبيدر ولكن امواج اسماء متقابله وصفات متضاده ايله جوش وخروش
ايديجيدر اسماء لطفيه وجماليه سى (هذا عذب فرات) قولنك سرنى مظهردر
وصفات قهريه وجلاليه سى (هذا ملح اجاج) آيتنك حقيقتى مشعردر اكرچه
بو ايكى نوع امواج بردريادن حاصل اولور وبرى برينه متصل وملتقى كورينور
لكن (بينهما برزخ لا يبغيان) مقتضاسنجه ميانلرنده معنا برحاجز حصين
واردركه طرفينك امواجنى بريره جمع ايلمكه قومز نتكيم حضرت بو معنايى
مثنويده قتى كوزل تحقيق ايدرلر بيوررلركه (مثنوى) بحر تلخ وبحر شيرين درجهان
☼ درميانشان برزخ لا يبغيان ☼ بحررا نيش شيرين چون شكر ☼ طعم شيرين
رنك روشن چون قمر ☼ نيم ديكر تلخ همچون زهرمار ☼ طعم تلخ ورنك مظلم قيروار ☼

هردو برهم می زنند از قعر واوج ❊ بر مثال آب دریا موج موج (نثر) محبت الهیه ورحمت ربانیهٔ رحمانیه دریای قهر وجلالدن بحر لطف وجماله کشنده ونصرت کننده در صبا بلی کبیدر وهوای نفسانی وهواجس شیطانی دریای لطف وبهردن بحر قهره کشنده وعاقبت مهلك وکشنده دبور بلی کبیدر (نصرت بالصبا واهلك قوم عاد بالدبور) حدیثنك معنای حقیقیسی وفحوای باطنیسی بودرکه صبای رحمت حقله منصور اولوب قهر خدا طرفندن خلاص اولدم وقوم عاد دبور هوای نفسله اهلاك اولندی پس حضرت مولانا بو معنایه اشارت ایدوب بیوررکه (مثنوی) بهر تلخ ازا بشیرین می کشد ❊ زانکه اصل مهرها باشد رشد ❊ قهر شیرین را بتلخی می برد ❊ تلخ باشیرین کجا اندر خورد ❊ تلخ وشیرین زین نظر ناید بدید ❊ ازدریچهٔ عاقبت راند دید ❊ چشم آخر بین تواند دیدراست ❊ چشم آخر بین غرورست وخطاست (نثر) بعض کسه لرك کشتیٔ وجودی باد هدایتله دریای لطف طرفنه وسر منزل رضا جانبنه برخوشجه استقامتله روان اولوب کیدرکن دبور هوای نفسانیسی وزان اولدیغی کبی رئیس روحی تدبیر وتدارك قیلوب ودرحال مستقر شریعت وطریقته تحصن ایده مبوب وانده انکر عقلی ربط قیلوب دبور هوای نفسه مطاوعت ایدوب مدبر اولور اگر باد عنایت یاری قیلمزسه واول سمتدن تأسب اولمزسه کرداب ضلالت وورطهٔ معصیتده مخزول ومقهور قالور (مثنوی) کشتیٔ بی لنکر آمد مرد شر ❊ که زباد کژ ندارد او حذر ❊ لنکر عقل است عاقل را امان ❊ لنکری دریوزه کن ازعاقلان (نثر) عاقللردن انکر دریوزه ایتمك معناسی انلردن عقل وکیاست وادب وفراستی تعلم ایتمکدر وانلر کندیکی اوزره شریعت وطریقته کتمکدر وراه حقك شیب وفرازینی ومحل ضرر واحترازینی طویمقدر وکلام انبیا واولیایه وزنده اولان عرفا وصلحایه علی کل حال اویمقدر تاسندخی عاقل وعارف اولهسن وطوفان ضلالات واباحتدن رها بولهسن ومعصیت واسائتدن خلاص اولمغه چاره یا بر مرشد آغزندن ویا بو عامده اولان برکتابك معنای نغزندن علم سلوکی اوکرعکله اولور اندنصکره مرتبهٔ صلاح وسداده وفتح وکشاده یول بولور بوفنده حضرت مثنویدن زیاده صوابتر برکتاب مستطاب دخی اولمز برکسه علم سلوکده بوکا ماننده ومثل بولمز پس مولوینك سلوکی مثنوی اوزره معتقید رومعانی مثنوی حضرت قرأن واحادیث رسول ملك منان اوزره مبنیدر نتکیم حضرت مولانا بو بیتله بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر (نظم) من بندهٔ قرآنم

اكرجان دارم ✽ من خاك ره محمد مختارم (نثر) اكثر ناس قياس ايدر كه طريق مولوى شرع نبويدن خارج اوله وفقرا مبتدع وآيين واركان بدعت وضلالات اوله نعوذبالله من ظن السوء الى اهل الله سوء ظنه سبب اكثريا شكل فقراده اولان بى ادبلردن حاصل اولور امابعضك اساءتى ايله كله تهمت روا اولمز وانلرك ضلالتندن بو طريقك طريق بدعت وضلالت اولمسى لازم كلمز پس كله انكار ايتمك شقاوتى مودن اولور نعوذبالله تكيم كله اقرار حماقتى مشعر اولديغى كبى حضرت مولانا بومعنايه مناسب بيورر (مثنوى) حق شب قدر است درشبها نهان ✽ تا كند جان هرشبى را امتحان ✽ نى همه شبها بود قدراى جوان ✽ نى همه شبها بود خالى ازان ✽ درميان دلق پوشان يك فقير ✽ امتحان كن انكه حقست آن بگير ✽ آنكه كويد جمله حقست احمقيست ✽ وآنكه كويد جمله باطل اوشقيست ✽ مؤمن كيس مميز كوكه تا ✽ بازداند حيزكازا ازفتا (نثر) نيجه انكار اولنور بر طريقه كه انك اول شرطى ماسوى اللهدن قلبى تطهير ايتمك اوله واوسطى محبة الله ومعرفة الالهيه قلبك استغراقى اوله وآخرى بالكليه فنافى الله وبقا بالله مرتبه سى اوله شرع نبويده نيجه انواع مذاهبك اهلى بولنورسه طريق مولويه ده دخى اصناف مشار بك صاحبى بولنور پس فى زماننا حضرت مثنويدن ماعدا برميزان معنوى دخى لازم اولديكه قرآن وحديث ومثنويدن مأخوذ اوله وآيات واخبار وكفتار مشايخ كبار وكلام حضرت خداوندكارله طوله وهر كسك مرتبه ومقدارنى ومحق ومبطل بدكردارنى وبو طريقك اركان وآداب واسرارنى وسقطات وورطات ناهموارنى تعريف وتميز قيله حتى ياران صفا واخوان باوفا آداب واركانمزك جميعا منت اولديغنه وطريقت مشايخ سلفه اويديغنه مطلع اوله لر پس تسهيلا للطالبين وتيسيرا للسالكين اقسام ثلاثه وابواب ثلاثين ودرجات مائه اوزره ترتيب وتزيين اولندى تكيم فهرسى ظهر كتابده كاينبغى ثابت قلندى بعده بو كتاب هدايت سيما وحقيقت نمايه (الاسماء تنزل من السماء) فحواسنجه (منهاج الفقرا) ديو عالم معنادن اسم ويرلدى اميددر كه الله تبارك وتعالى ذخر آخرتمزايده ونيجه كسه لر بوكه مطالعه سيبيله طوغرى يوله كيده (اللهم اجعله دليلا الى الرشاد وسبيلا الى الصلاح والسداد وحبيبا بين العباد بمحمد الهاد واولاده الامجاد)

(باب اول)

ماهيت طريق مولويه بيانندهدر وفقرانك اختلاف مشاربى عبانندهدر

ايها الاخ الاعز والاكرم بالكل وآكاه اولغلكه اول سلطان العاشقين و برهان العارفين منبع انوار يقين مخزن اسرار رب العالمين اعنى جلال الملة والدين مولانا ومولى الواصلين حضرتلرينك طريق مبنى واركان وآيينى تصوفدر وكندولر صافى وخلفاسى صوفيدر اودايله كه بو بيت شريفى بيوررلر وفقرا هر روز وشب سماط كنارنده بعد الطعام ذكر قيلورلر (نظم) ماصوفيان راهيم * ماطبله خوار شاهيم * روز وشب تذكار اولنمه سنده نكته بودر كه آكاه اولوك اى كروه مولويان بز صوفيان راه حقز وكاسه خوار شاه مطلقز مرتبهٔ كاملين ومكملينه ايرنلره و بالكليه بشريتدن وماسوادن خلاص بولنلره وابو الوقت وحاكم زمان اولنلره صافى دينور وابن الوقت اولنلره وماسوادن درونلرين صافى قيلنلره صوفى دينور نتكيم صافى ايله صوفينك تميزنده بو بيتى بيوررلر (مثنوى) صوفى ابن الوقت باشد درمثال * ليك صافى فارغست ازوقت وحال (نثر) و بو طريق طريق صوفيه اولديغنه بر دليل دخى بودر كه مثنوينك اوانه قريب اولان محلده حسام الدين چلبى حضرت مولانايه خطابا بيوررلر كه (مثنوى) صوفى ابن الوقت باشد اى رفيق * نيست فردا كفتن ازشرط طريق * تو مكر خود مرد صوفى نيستى * نيست را ازنسيه خيزد نيستى (نثر) خطاب حضرت مولانايه در على سبيل الاستفهام واستفهام تقريرايچوندر پس مرد صوفى دكلمسن يا مولانا مرد صوفى سن خود پس صوفى اِلكك شرطى ماضى يه ومستقبله نظر ايتميوب وقتك حكمنى ويرمكدر ديمك اولور پس طريقمز طريق تصوفدر زيرا طريق تصوفك بنيانى فقردر واساس واركانى بذل وايثار وترك اختياردر (كما قال رويم التصوف مبنى على ثلاثة خصال التمسك بالفقر والافتقار والتحقق بالبذل والايثار وترك الاعتراض والاختيار) فقر و افتقاره تمسك و بذل وايثار ايله تحقق وترك اعتراض واختيار له تخلق مولويانك صفتى وخصلتيدر پس طريق مولويه يى طريق صوفيه درز ديمكله تعريف طريق عشق ومحبت وفقر ديمكى و بونلر امثالى خصالى دخى جامعدر نتكيم سهروردى حضرتلرى بيوررلر (التصوف اسم جامع لمعانى الفقر ومعانى الزهد وغيرهما مع مزيد اوصاف واضافات لايكون الرجل بدونها صوفيا) پس تصوف عشق ومحبتى وزهدى وفقر ومعرفتى جامعدر و بوجمله نك فوقندهدر كما قال ابو العباس النهاوندى (الفقر والزهد مع شرفهما بداية التصوف) بعض مشايخ فقيرله صوفينك ماينى فرق ايتمشلر امابينهماده فرق عظيم واردر نتكيم ابو عبد الله خفيف فرق ايدوب

بیوررلر (الصوفی من استصفاء الحق لنفسه تودداً والفقیر من استصفی نفسه فی فقره تقرباً) یعنی صوفی شول کمسه در که آنی حق کندو نفسی ایچون اکه موده انی کزیده قیله وفقیر اول کمسه در که فقرنده نفسنی استصفا ایده تقرباً لله وصوفی به صوفی دینمسنده وصوفیلکله تسمیه قلنمسنده برقاچ وجه وارد ر صوفی یه انکیچون صوفی دینلدیکه درونی غل وغشدن وقلبنی ماسوی وتشویشدن پاك وصافی ایلدی وبو حدیثك معناسی اوزره عمل قیلدی نته کیم انس حضرتلری رسول علیه السلامدن روایت بیوررلر قال علیه السلام (لی یومایابنی ان قدرت ان تصبح وتمسی ولیس فی قلبك غش فافعل ثم قال وذلك من سنتی ومن احیی سنتی فکانما احیانی ومن احیانی کان معی فی الجنة) معنای شریفی بویی غل وغش اولمق فعلن اشله که بو تصفیهٔ درون بنم سنتمدر بنم سنتمی احیا واجرا ایلین بنله جنتده بله در جنتده رسولله بله اولق عظیم مرتبه در که درونی صافی اولان صوفیلره میسر اولور پس طریقمزك رکن اعظمی درونی نای کبی غل وغشدن خالی قیلمقدر وآینه کبی ژنکار ماسوای دن صافی اولمقدر وافکار دنیویه دن ودغدغهٔ عقلیه وتشویش نقلیه دن نجات بولمقدر حضرت مولانا مثنویده تصفیهٔ درونه مشتغل اولانلری رومیلره تشبیه ایدوب ونقوش عقلیات ونقلیاته شروع قیلانلری چینیلره تشبیه قیلوب رومیلری ترجیح ایدوب بیوررلر که (نظم) رومیان ان صوفیانند ای پسر ❋ بی ز تکرار وکتاب وبی هنر ❋ لیك صیقل کرده اند آن سینها ❋ ساده کردند ز آز وبخل کینها (نثر) رومیلر مثلای رومه منسوب اولان عاشقلردر که درونلرین آز وبخل وکبر وکینه دن واخلاق ذمیمه وافعال ردیه دن پاك ایلمشلردر و فقرایه صوفی دینلمکه بر وجه دخی بو درکه صوفدن خرقه کیدکلری ایچوندر صوف دیو یوکه دیرلر فقرانك لباسی ایسه یوکدن اولان یاعبا ویاچوقه در تصوف فلان دیرلر اذالبس صوفا نته کیم تقمص فلان دیرلر اذالبس قمیصا پس بونلره صوفی دیمك بو تقدیرجه لباس ملابسه سیله اولور انبیای عظامك دخی اکثرینك لباسلری صوفدر نته کیم حدیثده وارد اولمشدر که انس حضرتلری حضرت رسول علیه السلامدن روایت ایدرلر (ان عیسی علیه السلام یلبس الصوف ویأکل من الشجر ویبیت حیث امسی) وینه انس حضرتلری بیوررلر که کان رسول الله (یجیب دعوة العبد ویرکب الحمار ویلبس الصوف) وعبد الله ابن مسعود بو حدیثی روایت ایدرلر که قال علیه السلام (کلم الله موسی وکانت علیه جبة من صوف وکساء من صوف وسراویل من صوف) وفقرایه صوفی

دینلسنده بروجه آخر دخی بودر که اصحاب صفه یه مشابهتلری وارد ر انلردرت
یوز کمسه ایدیلر زرع وضرع ووطن ومسکنلرین ترك ایدوب مسجد صفه سنده
عبادت وطاعاته مشتغل اولمشلردی کذلك فقرا دخی زرع وضرعی ومسکن
ومأوایی ترك ایدوب خانقاه کوشه لرنده عبادته مشتغللردر پس فقرایه
صوفی دینلمك بووجهلردندر والابین الناس متعارف اولان وصورتن آراسته
قیلوب سیرتن خراب وکاسته ایدن صوفیلر دیمك دکلدر نته کیم بو کونه صوفیلر
حقنده حضرت بیورر (مثنوی) صوفیٔ کشته به پیش این لئام ❊ الخیاطه
واللواطه والسلام ❊ ای بسا زراق وکول بی وقوف ❊ از ره مردان ندیده
غیر صوف ❊ صوفی ان صورت مپندار ای عزیز ❊ همچو طفلان تاکی این جوز
ومویز (نثر) پس صوفی مثلا اسم جنس کبیدر ومواوی وکلشنی وخلوتی وجلوتی
وبونلردن غیری اهل طریق که عمللری تصفیه ایله موصوف والباسلری صوف
اوله انواع کبیدر که تحت جنسده داخلدر بو صفتلی اولانلرك طریقنه طریق
تصوف ومشایخنه مشایخ صوفیه دیرلر پس صوفی کیمدر بلدکسه متصوفه یه کلهلم
متصوفه اول کمسه لردر که نفسلرینك بعض صفاتندن خلاص اولمشلردر وصوفی
مرتبه سنده اولان کبارك اقوال واحوال واوصاف واذواقندن حظ الشلردر
وانلره تشبه قیلمشلردر لکن هنوز بقیهٔ صفات بشریه دن خلاص اولمدقلرندن انلر
مرتبه سندن کیرو قالمشلردر اما فقرا اول کمسه لره دیرلر که اموال دنیادن واسباب
ماسوادن برشیئه مالك اولمیه لر ومالك اولدقلری شیئلری رضای حقده ومحبت
وجود مطلقده ترك ایده لر فقرا ایکی نوع اوزره در بری صورتا فقیردر و بری دخی
معنا فقیردر ابو عبد الله خفیفك بو تعریفی ایکی نوعی بیله جامع اولور (الفقر عدم
الاملاك والخروج عن احکام الصفات) عدم املاك فقیر صوری یه کوره در
احکام صفات بشریه دن خروج کندی یی برشیئه مالك کورمیوب فانی
کورمکدر که فقیر معنوینك تعریفیدر فقیر معنوی ایله صوفینك فرقی بودر که
فقیر معنوی کندی یی بالکلیه فنای مطلق مرتبه سنده کورندر وبقای حقایله
دخی باقی اولمیندر وصوفی بعد الفنا وجود حقایله باقی اولوب فقرده وغناده
انك ارادتی عین ارادت حق اولاندر فنا وبقا اکه نسبت مساویدر اکر فقر وغنا
اختیار ایدرسه اندن اختیار ایدن حق اولور واکر دولت وغنا ارادت ایدرسه
کذلك اندن ارادت ایلین وجود مطلق اولور اما فقیر معنوینك مرتبه سی فقر
وفنا اولدیغندن اکر اکه دولت وغنا یوز کوسترسه مرتبه سی حکمیله غنا

(ودولتدن)

ودواندن حذر ایدر وذوق فنایه مانع اوله‌دیواندن کذر قیلر وزاهد اکادیرلر که دنیا وما فیهادن اعراض ایده وترك اسباب واملاك جانبنه کیده زاهد له فقیر معنوینك فرقی اولدر که زهد رسم فقردر اما حقیقت فقر ازالهٔ مراد ومقصود وبالکلیه افنای وجوددر (نظم) درویش کسی بود که نامش نبود ☼ اندر دو جهان مراد وکامش نبود ☼ بیوردقلری فقیر معنویدر (مثنوی) کفت سائل در جهان درویش نیست ☼ ور بود درویش آن درویش نیست ☼ بیوردقلریده کذلك فقیر معنویدر پس صوفی بوندن اکملدر زیرا بو صفت صوفینك فناسی جانبیدر ونعت حالی ووصف بالیدر پس بعض صوفی مرتبه‌سنده اولان کاملرك رسم فقرله مترسم اولمسی انبیایه اقتداء واتباعادر وسالکان وطالبانی قولا وفعلا وحالا ارشاد ایچلرندن اوتریدر یوخسه حظ اخروی ایچون دکلدر وبعض کبار صوفیلك مرتبه‌سنه واردقدنصکره ارادة الهیه اکا غنی اولمق اقتضا ایدر اموال واسباب وارزاقی جمع ایلر واکثری بو صفتلرله تستر ایلر (مثنوی) چیست دنیا از خدا غافل بدن ☼ نی قماش ونقره وفرزند وزن (نثر) بیوردقلری بو مرتبه‌در (وکل ما الهاك عن مولاك فهو دنیاك) حدیثی بو معنایه اشارتدر (ماوجدنا فی القباء ماوجدنا فی العباء) دین شیخ شجاع حضرتلریده غناده اولان اولیادندر پس بو ذکر اولنان طوائفك هر برینك متشبه محقلری ومتشبه مبطللری واردر صوفینك متشبه محقی متصوفه‌در ومتشبه مبطلی اول طائفه‌در که صوفیلك شکلن اورونه‌لر وانلرك اصطلاح وطریقتن اوکره‌نه‌لر اما بو صفت برای جلب دنیا اوله وبو وضعی جمعیت احبا ایچون قیله ودرونی اباحت والحادده قاله فقیر معنوینك متشبه محقی مال وملکی حق رضاسیچون ترك ایلیوب دنیا متاعندن مجرد اولاندر وبو فقیر معنوی مرتبه‌سنده دکلدر زیرا فقیر معنوی اصلا کندیده وجود کورمز وکندییه برشئ اسناد قیلمز بلکه عدم محض کورر اما اکا متشبه اولان فقیرك دخی بقیهٔ ماوجودی واردر مثلا دنیایی ترك ایلدم دیمك وحق رضاسنده مجرد اولدم دیو ظن ایتمك کبی که کندو دخی اورته‌دن ومن وجه غنایه میلدن دخی خالی اولمز اما متشبه مبطل فقرا اولدر که تبدیل شکل لاجل الاکل ایلمش اوله ولذت فقردن کیرو قاله وکندویی رسم وصورت فقرله تزیین قیله لکن مرادی جلب دنیا وکاری اکل وشرب وغدا اوله حضرت مولانا بو صنفك حقنده بیوررلر (مثنوی) نقش درویش است اونی اهل جان ☼ نقش سك راتو مینداز استخوان ☼ فقر لقمه دارد اونی فقر حق ☼ پیش نقش مرده کم نه تو طبق ☼ عاشق حقست

او بی‌نوال * نیست جانش عاشق حسن وصال (نثر) وطریقمزده برنیچه‌سی ملامیه‌سلکنه منسلك اولوب انلر صفتیله متصف اولمشلردر وفی الحقیقه ملامیه اولو طائفه‌در اما بونلرك دخی محققلری ومقلدلری واردر ملامیه‌دن محقق اولنلر اول کسه‌لردر که معنیٔ اخلاصی رعایت وقاعدهٔ صدق درونی محافظت ایچون اخفای صلاح وطاعت وستر خیرات وعبادت ایدرلر ونظر خلقدن خیرات وحسناتلرینك محفوظ اولمسنی اولی کوررلر وبعض صفات مذمومه اظهاریله خلق عالمدن تستر قیلورلر وحضور قلبله عبادت حقه مشتغل اولورلر من بعد دقیقهٔ شرعیه‌دن واعمال مرعیه‌دن بردقیقه ترك ایتمزلر وحظ نفس وراه ضلال طرفنه کتمزلر کمالیله هر بری اطواع خلق الله ومنقاد اوامر اللهدر وبو ملامتدن مرادلری همان ریادن مجانبت واخلاصی محافظت ایچوندر انکیچون مشایخ ملامیه‌نك تعریفن بویله بیورمشلرکه (الملامی هو الذی لایظهر خیرا ولایضمر شرا) عاصی ظهور معصیتدن نیجه خوف وحذر ایلرسه بونلر دخی ظهور طاعت ومظنهٔ ولایت اولمدن ایله حذر ایدرلر سلف مشایخك مشهور سوزلرندندرکه بیوررلر (لایصل مقام الصدیقین رجل حتی یشهد فیه الف صدیق انه زندیق) وبو ملامیه‌نك محققلرینك خلاف شرع شریف بعض عمل اظهار ایلملرندن مراد مطلقا عند الخلق اسقاط جاه ومنزلت وازالهٔ نباهت وشهرت قیلملرندن اوتوریدر نته کیم حضرت پیرمزی بدایت حالنده حضرت شمس میخانه‌یه کوندرمه‌سی بومعنایی مشعردر (مثنوی) چون خرابات آمد آن پیر اجل * ازقدومش جمله میهاشد عسل (نثر) اول صاحب سعادتك قدوم مبارکلریله میخانه‌ده اولان جمله میلر عسل مصفا اولدی بومرتبه‌ده ابو حامد غزالی ابو یزید بسطامیدن نقل بیوررلرکه روی عن ابی یزید (انه امر بحلق رأس مرید ولحیته وتعلیق الجوز فی عنقه واعطائه لمن یصفعه من الصبیان وطوافه مع تلك الحالة فی المحافل والمجالس والاسواق) بزم طریقمزده دخی چارضرب تراش اولمق بومرتبه‌یی اله کتورمك ایچوندر وحضرتك تراش نامه رساله‌سی بوذوقك حصولی ایچوندر اما طریقمزده بوملامتی اختیار ایتمکه ایکی شرط واردر غیره مساغ یوقدر بریسی بودرکه شیخ اولان عارف وبصیر درویشده بعض صفت مشاهده ایده که آنك ازاله‌سی ملامتله اوله پس شرط ملامتی اکا تعلیم ایدوب بایزید حضرتلری مریدنه امر ایلدیکی کبی اول دخی امر ایده اول زمان درویشه امتثالا لامره لازم کلورکه ملامتی اختیار ایده برشرط دخی

بودر كه ملامت اختيار ايلين كمسه شيخى اولديغى تقديرجه نفسنك حيله لرينه
عالم اوله وسلوكده مجاهده وعامل اوله پس خلق عالم بونك حسن حالنه رغبت
ايدوب التفات ايدەلر كوره كه خلقك بو التفات ورغبتى آنك سلوكنه وذوقنه
ضررويره پس حق رضاسندن بالكليه اشتغالدن اوترى صفت ملامتى اختيار
ايده تا بو حيله ايله مكر خلقدن خلاص واشتهار ناسدن نجات بوله زيرا
بيورمشلركه (مثنوى) اشتهار خلق بند محكم است ❊ دررهاواز بند آهن كى كم است
دانه باشى مرغكانت برچنند ❊ غنچه باشى كودكانت بركنند ❊ هركه داد
او حسن خود را درمزاد ❊ صد قضاى بد سوى او رونهاد ❊ هين مشو شكر به
پيش طوطيان ❊ بلكه زهرى شو شو ايمن اززيان (نثر) حتى مشايخ ملاميه نك
كبارندن بعضيسى اجتنابا من الشهرة وفرارا من آفات النفس والهوى فقه مسئله سندن
بر مسئله يه قياس ايدوب بيورورلركه (اذا جاز لمن غص بلقمة من طعام حلال
ان يسيغها بجرعة من الخمر اذا لم يجد غيره مع ان تحريمه مقطوع به ولا يفوت بها
الا حياة فانية فلم لا يجوز مثل هذا اذا تيقن سالك بفوت الحياة الباقية
فبالاولى ان يدفع المضرة المعنوية باى شئ كان) بو تركيبك معناسى چون بركمسه نك
بوغازينه طعام حلالدن برلقمه طورسه وانك قتنده خمردن غيرى شئ بولنمسه
جائز اولور اول محلده اكر خمر ايچورمكلك بو مسئله اشباه ونظائرده دخى
مسطوردر مع هذا خمر ايچمه نك تحريمى مقطوع بهدر واول بوغازه طورن
لقمه ايله فوت اولمز الا حياة فانيه پس حياة فانيه نك فوت اولمسى ايچون بوقدر
حرامى ارتكاب جائز اولەجق نيچون بو مثللو حيله نك ارتكابى جائز اولميه شول
وقتده كه سالك تيقن ايليه حياة باقيه نك فوتنه پس بطريق الاولى اولور
اى اخى بو سوزدن قياس اولنمسونكه اولياى ملاميه شرب خمر ايدەلر وحظ
نفسله ميخانه يه كيدەلر بلكه بونك شرح بندەدخى ايكى وجه بيورمشلر وشرح
تصرفده مسطور قلمشلركه اول كمسه كه اولياء اللهدن مرتبهٔ ولايته ايره وتبديل
اعيانه باذن الله مالك اوله خلقه قرشو كنديى سترايچون شراب ايچرجه سنه
اوله ولكن ايچديكى عسل مصفادن احلى وشهد وشكردن اعلى اوله ويوز بيك
سغراق نوش ايلسه ذره قدر سكر ويرميه وعقلنه خلل كلميه نتكيم حضرت
بو محله كوره بيورر (مثنوى) باده ازما مست شدنى ما ازو ❊ قالب ازما هست
شدنى ما ازو (نثر) بونلره ايچدكلرى حرام اولمز زيرا حقيقتده خمر دكلدر وسكر دخى
ويرمز وبر وجه دخى بودركه برسالك كوره كه كنديه خلقك توجهى واروذوق

وسلوكدن انى مانع اولورلر اول وقتده انلردن خلاص ايچون النه دستى آلوب ميخانه يه كيدر رنكنده اوله وياخود ميخانه دن باده ايله دستى بى طولديره وخلقه كوستره وكنديه طالب وراغب اولانلره عرض ايده واره برجانبده انى دوكه بونى يازان كمسه اهل اللهدن بويله ايلر بركمسه بى كوردم دير من اصل شرب خمر ايلمزكن كاهى بويله وضع ايلردى دير بوجمله اى اخى هب نفسك حظنى وآفاتنى ازاله ايچوندر يوخسه حظ نفس ايچون حرام ايچن نكبتيلر دكلدر بو مرتبه قتى بيوك كمسه لرك حاليدر وبونك برله ينه بوملاميه عزيز الوجود ايكن قيد وجوددن خلاص اولمشلردر ومرتبهٔ توحيده ايرمشلردر زيرا خلقى اغيار كوررلر وانلردن عملارين اخفا قيلورلر وانى خلوص بيلورلر مع هذا (وجودك ذنب لايقاس به ذنب اخر) در بوصفتلر بقيهٔ وجود اولمغى مشعردر وجود كورمك ايسه توحيدى مخلدر نتكيم صوفى مرتبه سنده اولنلر اورته ده خلقى اغيار كورمزلر وخلقدن خيرات وحسناتلرين اخفا قيلمزلر واول خيراتى كنديلردن دخى بيلمزلر (لاقوة على طاعة الله الا بتوفيق الله ولا حول عن معصية الله الا بعناية الله) ديمكدن خالى اولمزلر صوفى مرتبه سنده اولنلر مخلصلردر بفتح اللام وملاميه طبقه سنده اولنلر مخلصلردر بكسر اللام مخلصله مخلصك ماينده تفاوت چوقدر وبوملاميه يه ايكى طائفه واردر كه متشبهلردر برى متشبه محقدر وبونلر اول عاشق مشرب اولنلردر كه مراسم عباد وزهادله مترسم اولمزلر وخلقه قارشو عبادت وطاعت قيلمزلر ونوافل اعماله چوقلق مقيد اولمزلر اما فرائضدن وواجباتدن برشيئى ترك ايتمزلر همان بزه واجب اولان بودر ديوب اكتفا ايدرلر بوصنف بى ريا اولدقلرى جهتدن ملاميه يه مشابهلردر اما من وجه مخالفلردر زيرا ملاميه نوافل وفرائضدن بردقيقه فوت ايتمزلر ولكن آنى خلقدن ستر ايدرلر خلوص بوانسون ايچون وبرى دخى متشبه مبطلدر بونلر اول ضال ومضل اولان نكبتيلردر كه ربقهٔ اسلامى كردنلرندن دور وعبادات وطاعاتى كنديلردن مهجور ايلمشلردر روز وشب سرخوشلر وبنك وباده وفسق وفجورله مدهوشلر وبيهوشلردر كندولرى بحر قلزم زعم ايدوب (ع) بحر قلزم رازمر دارى چه باك ☼ ديرلر (نظم) آتش ابراهيم را نبود زيان * هر كه نمرود است كو ميترس ازان (نثر) كلامى اوزره خلقى نمرود كندولرينى ابراهيم بيلورلر عاشقلرك كفرى ايماندر ديو هرزه يرلروا كثرى بومثلاو بيتله حجت ايدرلر كه (رباعى) هر كه كه دات تنك شود بنك بخور * با بنك دو قدح باده كلرنك بخور * كراين نخورى وآن نخورى ازز هدى

* پس لايق تو سنك بو سنك بخور * عجبدر كه الله ورسول بيوردبغى آيت وحديثى حجت ايتمزلر وحضرت پيرك بونلر حقنده مثنويده نيجه محاوده بيوردقلريني طوتمزلر بيوررلر كه (مثنوى) تو كه خودرا كيج وبى خود كردهٔ * خون رزچه خون ماراخوردهٔ * خويشتن راعاشق حق ساختى * عشق باديوسياهى باختى * بادهٔ حق راست باشدنى دروغ * دوغ خوردى دوغ خوردى دوغ دوغ (نثر) بوكسه لردن چوق كسنه آخرالامر عنايت الهى رهبراولوب توبه وانابت قيلروقطع مراتب ايدوب نيجه سعادته ايررونيجه سى بو اعتقاد له كاور ء بو اعتقادله كيدر نعوذبالله من هذا الاعتقاد و بونلرك اكثرطريق مستقيمدن سقوطنه سبب بااولياى كبارك اسرار آميز اولان كفتارلريدر وياخود برملحد فاسد عقيده وبدكردارك اضلاليدر بيلمزلر كه اولياءالله جوامع الكلمدر بر كلامى برقومك اصطلاحى اوزره سويلرلر وآندن نيجه دراو معانى وحقايق مراد ايدرلر مثلا پيمانه وميخانه ديرلر وآندن ياانسانك وجودنى ويامرتبهٔ اعلايى وياخود وجود اوليايى مراد ايدرلر محلك اقتضاسنه كوره تأويل اولنور ومى ومستانه ذكر ايدرلر اندن مراد عشق وعاشقانى ياد ايدرلر مثلا كمال خجندى بو بيتى ديمشلر ومحمد شيرين حضرتلرى اكثرى انكار ايلمشلر آخر بريره جمع اولوب كمال خجندى انى حل ايلمشلر اول بيت بودر (نظـم) چشم اكر اينست وابرو اين وزلف وچهره اين * الوداع اى زهد وتقوى الفراق اى عقل ودين (نثر) محمد مغربى مكر بونى مجازه حمل ايلمش شيخ كمال بيورمشلركه چشم عينه ديرلر عين ذاته ديرلر ابرو حاجبه ديرلر حاجب حجاب ايدنجى ديمكدر پس مراد اكراى محبوب حقيقى ذات تجلى ايلمده بو ذاتدر وصفات دخى انى ستار اولمده بو صفاتدر پس زهد كارانه وانى زاهد وتارك اولمغه الوداع وعقال مرتبه سنده اولان عقله دخى الوداع ودين تقليدى يه دخى الوداعكه دين حقيقى مشاهدهٔ ذات وصفاتدر پس مرغان الهينك آوازلرين صورت پرستلر قصور فهمدن اكلامييوب هر برى طبيعتنه موافق ومشربنه مناسب تأويل ايدرلر حضرت مولانا بو خصوصده بيوررلر (مثنوى) صورت اوازمرغ است اين كلام * غافلست ازحال مرغان مردخام * كو سليمانى كه داند لحن طير * ديوا كرچه ملك كيرد هست غير (نثر) وطريقمزده نيجه كسه لر دخى جذبه يه دوشمشلر ومجذوب اولمشلردر مجذوبلرك محققلرى اول كسه لردر كه جذبهٔ حق انلره غلبه ايدوب انلرى تدبير وتصرفلرندن

الوب مستغرق بحر احديت اولمشلردر وتدبير وتدارکدن قالمشلردر متشبه محق اولدرکه کاهی عقلنه جذبه غلبه ایدوب مستغرق ومبهوت اولورلر وکاهی عقله کلوب ینه تدبیر وتدارك وعبادات وطاعات قیلورلر ومتشبه مبطل اولدرکه بنك وافیون وشراله عقل نفسن زائل قیله وشیطان خیالیله کندوبی مجذوب حق زعم ایلیه وخلقه اولیانه بوجمله نك مراتب ومشارب ومذاهبنه طریقمزدن برکسه که واقف اولدقدنصکره خلافته مستحق اولور وبونلری ارشاده قادر اولور زیرا خلیفه مستخلف علیهك احوال ومراتبنه وسقطات وورطاتلرینه عالم کرکدر والله اعلم بالصواب

❊(باب ثانی)❊

خلافت الهیه یی وخلافت نبویه یی وخلافت مولویه یی بیان ایدر وعدالتی ومراتب استوایی عیان ایدر قال الله تعالی (واذ قال ربك للملائکة انی جاعل فی الارض خلیفة) یعنی ذکر ایله یا محمد اول وقتی ربك ملائکه یه دیدیکه بن یرده خلیفه قیلق استرم خلیفه برکسه نك مقامنه قائم ومنابنه نائب اولان کسه یه دیرلر اصلی خلیفدر بروزن فعیل تا مبالغه ایچوندر درایت وروایتده کی تاکبی فعیل بمعنی فاعل ویاخود بمعنی مفعولدر معناسی برکسه نك آردنجه کلیجی وبرکسه نك آردنجه کلمش دیمکدر نتکیم فخر رازی تفسیرنده دیرکه الخلیفة من یخلف غیره ویقوم مقامه امام راغب دیرکه لفظ خلیفه واحده وجمعه اطلاق اولنور بو محلده مقصود اولان جمع معناسیدر زیرا خلیفه دن مراد آدم واولاد ادمدر وتیسیرده دیرکه خلیفه دن مراد اولاد آدمدرکه انك آردنجه کلدی وبعضیسی بعضیسنه قائم مقام اولدیلر نتکیم بو آیت کریمه شهادت ایلرکه (وهو الذی جعلکم خلائف فی الارض وکذا قال ثم جعلناکم خلائف فی الارض وقال ایضا واذکروا اذ جعلکم خلفاء) بو جمله سی اولاد آدمك خلیفه اولمسنه دلالت ایدر وبین المفسرین اولان قول اصح دخی بودر امام فخر رازی دیرکه آدمه واولادندن خلیفهٔ حق اولنه انکیچون خلیفه تسمیه قلندیکه خلقك نفوسنی تکمیلده وانلره سیاست وتأدیبده واوامر واحکامی تنفیذده وبونك امثالی شیلرده حقك خلیفه سی وقائم مقامیدر پس سؤال وارد اولورکه خلیفه عاجز واسرار غیبه مطلع اولمین کسه لره لازم اولور جناب حق خود جل وعلا هر شیئه قادر وعالم الباطن والظاهردر پس اکه خلیفه اولمنك فائده سی ندر جواب بودرکه خلیفه مستخلف علیهك قصورندن اوتریدر وخلقك حقله آشنا اولمسنده وحقدن

استفاده واستفاضه قیاسنده کمال مرتبه مجزلری اولدیغیچوندر لاجرم
خلیفه کرکدرکه حقدن اسرار واحکامی اخذ ایلیه وخلقه بیان قیلوب سویلیه
زیرا بونلر خلقله حق مابیننده واسطه در روحانیتلری جهتندن واحکام واسراری
واوامر وانواری حقدن اخذ ایدوب جسمانیتلریله خلقه انی ایصال ایدرلر
وخلقی تربیه وارشادله تکمیل ایدوب بحسب استعداداتهم حقله آشنا ایدرلر
اکرچه من وجه خلیفه مستخلفك غیریدر امامن وجه مستخلفك عینیدر شول
جهتدن عینیدرکه انك احکامیله حاکم وانك علمیله عالم وانك صفتیله متصف
واخلاقیله متخلق واسرار وانواریله متحققدر حضرت مثنویده بومعنایه
مناسب بیوررلرکه (مثنوی) چونکه شد از پیش دیده وصل یار * نائبی باید
ازو مان یادکار * چون خدا اندر نیاید درعیان * نائب حقند این پیغمبران *
نی غلط کفتم که نائب بامنوب * کردو پنداری قبیح آید نه خوب * نی دو باشد
تاتو ای صورت پرست * پیش آن یك کشت کز صورت برست (نثر) وحضرت شیخ
فتوحاتك ایکیوز اللی التنجی بابنده باب ابدارده بیوررلرکه (اعلم ان الابدار مثال
نصبه الله تعالی لتجلیه فی الخلیفة التی ظهرت باسمائه وصفاته واحکامه والرحمة
والقهر والانتقام والعفو کما ظهر الشمس فی ذات القمر واناره کله فسمی بدرا
فرأی الشمس ذاته فی مرآة ذات البدر کما رأى الحق حکمه فی مرآة
ذات من استخلفه فهو یحکم بحکم الله فی العالم فان الخلیفة معلوم لایظهر
الابصفات من استخلفه فالحکم لمن استخلفه فی الحقیقة قال الحق لابی یزید
فی بعض مناجاته ومکالمته مع الحق اخرج بصفاتی الی خلقی فمن رأك رأنی
ومن عظمك عظمنی ومن اهانك اهانتی) پس شرط خلافت الهیه اولدرکه
خلیفه بالکلیه کندی نفسندن فانی اوله وبقای حقله باقی اوله وانك اقوال
وافعال واخلاق وصفاتیله اتصاف قبله برابر اشلیه الا انك امریله وبر کاره
باشلیه الا انك ارادتیله جمیع انبیا واولیانك خلافتلری بوکونه در وتبلیغ احکام
الهی ایلین علماء بالله دخی خلفاء اللهدر * نتکیم حدیثده بویله وارد اولمشدر
وابو هریره حضرتلری پیغمبر علیه السلامدن بویله روایت قیلمشدرکه (من امر
بالمعروف ونهی عن المنکر فهو خلیفة الله فی ارضه وخلیفة کتابه ورسوله)
وسنت رسولی اجرا ایدوب احیا ایلین خلیفهٔ رسول اللهدر خلیفهٔ رسول ایسه
خلیفهٔ حق اولمدن خالی اولماز کما روی عن الحسن البصری قال رسول الله
صلی الله علیه وسلم (رحمة الله علی خلفائی قالوا ومن خلفاؤك یارسول الله

قال الذين يحيون سنتي ويعلمونها عباد الله) امر الهى يى اجرا وسنت رسولى
احيا ايلاين خليفة الله وخليفهٔ رسول الله اولور اما اول كسه امر الهى يى
وسنت رسولى پير طريقتك روشى اوزره اجرا واول طريقى احيا ايلسه
هم اول پيرك وهم رسولك وجناب حقك خليفه سى اولور خلافت حق جميع
افراد انسانيده بحسب استعداداتهم موجوده در كما قال عليه السلام (كلكم راع
وكلكم مسئول عن رعيته) پس هر كسك خلافت الهيه دن استعدادى مقدارى
حصهٔ معينه سى واردر مثلا پادشاهك مملكتنده تدبير وتصرفى كبى وهر والى
وحاكمك كندى ايالتنده حكومت وتصرفى كبى وصاحب منزلك منزلنده
وتحت يدنده اولانلره تدبير وتصرفى كبى ادنى مرتبه سى هر كسك كندى مملكت
وجودنده تدبير وتصرفى كبى زيرا جناب حق جل شانه بو آيتده خلافتى عامهٔ
ناسه شامل بيورمشلردر كما قال الله تعالى (هو الذى جعلكم خلائف الارض)
اندنصكره هر كسك برى برندن درجه سنك رفيع اولسنى وخلافتده فضيلت
بولسنى (ورفع بعضكم فوق بعض درجات) آيتيله ثابت قيلمشلردر عرايسده
روزبهان بقلى حضرتلرى ذكر (درجة بعضهم الولاية ودرجة بعضهم الكرامة
ودرجة بعضهم المشاهدة ودرجة بعضهم المكاشفة ودرجة بعضهم المعاملة
ودرجة بعضهم الوجد ودرجة بعضهم الحالات ودرجة بعضهم المقامات
ودرجة بعضهم الواردات ودرجة بعضهم الفراسة والمعارف والعلوم) نتكيم
مراتب سلوكده ذكر ايلمك كرك انشاء الله درجهٔ توبه دن تا درجهٔ تجريد
وتوحيده وارنجه يه دك بعض كسه بو جمله مراتبى جامع اولور وبعضى بونلردن
برنده قالور واول درجه الك مقامى اولور پس اكا فلان كسه فلان مقامده در
ديرلر مثلا يا توبه ده يا تمكينده ويا ولايت وكرامتده هر نه ايسه پس بو جمله يى جامع
وشامل انسان كاملدر وخلافت كامله انسان كامله مخصوصدر اندنصكره
ثم الامثل فالامثل هر قنغى كسه نك كه علمى زياده اوله اول كسه علمى اوليادن
درجه ده ارفع وحقيقتده افضلدر اگر شريعتده علمى زياده ايسه شريعتده
افضلدر واگر طريقتده ايسه طريقتده واگر مراتب الهيه ده ايسه مراتب
الهيه ده واگر اسرار ربانيه ده ايسه اسرار ربانيه ده هر نه ده ايسه علمى اولان
علمى اوليادن افضلدر كما قال الله تعالى (هل يستوى الذين يعلمون والذين
لا يعلمون وقال الله تعالى يرفع الذين آمنوا منكم والذين اوتوا العلم درجات)
الله تعالى رفيع ايلر اى مؤمنلر سزدن بعضكز درجاتن دنياده ذكر جميل ايله وآخرتده

غرف حضرت الله خاصه شول كمسه لرك درجه سن رفيع ايلركه آناره علم اعطا اولنمدى
وعالمرى عمله مقارن قيلندى پس عالمك عابد اوزره شرفى ماه بدرك كواكب
اوزره شرفى كبيدر وعلمك شرفيتى معلومك شرفينه كوره در عالمى دخى بوكه
كوره قياس ايله پس هر قنغى طريق اولورسه اولسون آنده عالم اولان خلافته
عالم اولماندن احق واليقدر زيرا نصله وسنتله واجماع امتله ثابت اولان بودر وبوكه
كتاب الهديه دليل حق سبحانه وتعالى حضرت آدمى علم سببيله خليفه ايدوب
ملائكه‌يى قيلمدى باخصوص كه ملائكه بوقدر طاعات وعبادات الله موسوم وتسبيح
وتقديس ايتمكله مشهور ومعلوم وعفت وعصمتله خطا وضلالدن معصوم
ايديلر پس آدمى ملائكه اوزره حق تعالى ترجيح ايلمدى علم سببيله تنكيم بيضاوى
(فقال انبئونى باسماء هؤلاء) آيتك تفسيرنده ديركه (تبكيت لهم وتنبيه
على عجزهم عن امر الخلافة فان التدبير والتصرف واقامة المعدلة قبل تحقق
المعرفة والوقوف على مراتب الاستعدادات وقدر الحقوق محال ان كنتم صادقين
فى زعمكم انكم احقاء بالخلافة لعصمتكم فانبئونى باسماء هؤلاء) شيخ زاده
مرحوم حاشيه سنده ديركه (ان الخلافة تقتضى الحكم بالحق واقامة المعدلة
بين العباد وذلك لا يتأتى الا بالعلم ومعرفة ذوات الاشياء وخواصها وافعالها
واعطاء كل ذى حق حقه بلا زيادة ولا نقصان) تركى معناسى بودركه ملائكه ضمنا
بز خلافته تسبيح وتقديس وعصمتمز سببيله مستحقز ديدكارنده حق تعالى بونلره
ديديكه اى ملكلرم پس بكا بو مسمياتك اسماسنى اعلام ايلك قاضى ديركه
بو كلام ملائكه‌يى الزامدر وآنلرك امر خلافتدن عاجز اولدقلرينه تنبيهدر زيرا
تدبير وتصرف واقامت عدل بونلره معرفت متحقق اولمزدن اول ودخى مراتب
استعداداته وخلقك حقوقنه وقوف بولمزدن مقدم محالدر اكر زعمكزده خلافته
عصمتكز سببيله احقا اولق وارايسه پس بو جمله مسمياتك اسماسندن خبر ويرك
شيخ زاده ديركه خلافت حقله حكم ايتمك اقتضا ايدر وعباد الله ماينده عدالت
قيلق اقتضا ايدر بو معنا ايسه علمسز اولمز وذوات اشيايه وخواصنه وافعالنه
معرفتسز صورت كلمز وهر حق صاحبنه بلا زيادة ولا نقصان اعطا ايلمكجه
خلافت مرتبه سنه ظفر بولمز پس خلافتك ركن اعظمى عدالتدر وانكچون
جناب حق جل وعلا حضرت داوده خطاب ايدوب بيورديلركه (يا داود انا
جعلناك خليفة فى الارض فاحكم بين الناس بالحق ولا تتبع الهوى فيضلك عن
سبيل الله ان الذين يضلون عن سبيل الله لهم عذاب شديد بما نسوا يوم الحساب)

معناى شريفى ياداود بزسنى استخلاف ايلدك وملكمزه خليفه قيلدق پس سن بين الناس عدلله حكم ايله وهواى نفسه تابع اولمه كه سنى الله يولندن اضلال ايلر (مثنوى) باهوا وآرزو كم باش دوست * چون يضلك عن سبيل الله اوست (نثر) تحقيق اول كمسهلر كه الله يولندن گمراه اولديلر انلر ايچون عذاب شديد واردر يوم حسابى نسيانلرى سببيله پس هر خليفه يه واجب اولديكه تحت يدنده متصرف اولديغى كمسهلره عدالت ايليه ودنيادن مالك اولديغى شيلرده دخى معدلت قيله تتكيم ابوسعيد خدرى رسول عليه السلامدن روايت ايدرلر قال صلى الله عليه وسلم (ان الدنيا حلوة خضرة) يعنى دنيا بر طتلو والذذشيدر كه طبيعت اكا ميل ايلر وخضره در كه سبزواته بكزر غراره اولسنده وسريع الزوال اولسنده كه ناسى حسن وطعميله مفتون ايلر (وان الله مستخلفكم فينظر كيف تعملون) والله تعالى سزى خليفه قيلشدر اموال وارزاقده وتصرف ايلديككز شيلرده كه فى الحقيقه اول شيلر حقكدر سز خليفه ووكيل كيبسز پس حق تعالى ناظردر كه نه حال عمل ايدرسز هر حق يورديغى ذى حقه ايصال ايدوب عدالت ايلرمسز ويا اكه فريفته اولوب عدالتى ترك قيلورمسز عبدالله بن عمر رضى الله عنه بو حديثى حضرتدن روايت ايدرلر قال عليه السلام (ان المقسطين عند الله على منابر من نور) يعنى تحقيقا عادل اولانلر الله قتنده مقربلردر نوردن منبرلر اوزره جالسلردر (عن يمين الرحمن وكلتايديه يمين مبارك) اول منابر يمين رحمن طرفندن اوله عادللرك علو مكانتى اشعار ايدر زيرا سلطانك صاغ يانده اوتورن صول يانده غندن اشرفدر وتوهم اولنديكه يمين رحمن يسارك مقابلى اولان يمين جنسندن اوله آنى دفع ايدوب يوررلر كه رحمانك ايكى طرفى بيله كه قدرت كامله وارادت شامله واسماء متقابله در يمين مباركدر (الذين يعدلون فى حكمهم واهليهم وماولوا) صفت كاشفه سى وياخود صفت مادحه سيدر مقسطينك يعنى عادل اولانلر شول كمسهلردر كه حكومتلرنده عدالت ايدهلر ودخى تحت يدلرنده اولان اهل وعيال وجوارى وعباد وخدام هر نه ايسه انده عدالت ايدهلر ودخى اوقافدن وصدقاتدن وخانقاهدن ولى ايلديكى شيلرده عدالت ايليه (ولوا) فتح واوله ضم لامله اصلنده وليوا ايدى حركت ياساب اولنوب ياحذف اولندى پس عدالت هر شيده لازم وواجب اولانلردندر تتكيم حق تعالى امر ايدوب يورر (ان الله يأمركم بالعدل والاحسان) عدل ترك ظلمدر وهر حق ذى حقه ايصالدر ديو تفسير ايتمشلر تتكيم حضرت دخى بو معنايه

مناسب بیوررلر (مثنوی) عدل چه بود آب ده اشجاررا * ظلم چه بود آب دادن خاررا * عدل وضع نعمتی بروضعش * نه بهر بیخی که باشد آب کش * ظلم چه بود وضع درناموضعی * که نباشد جز بلارا منبعی * نعمت حق رابجان ودل یده * نه بطبع پرزخیرو پرکره (نثر) پس خلیفه اولان کمسه هرحالده عادل کرکز راعدل اصل جمیع امورده توسط ایتمکه دیرلر مثلا اعتقادده تنزیهله تشبیه مابینده اوله سن ومذهبده جبرله قدرمابینی طوته سن جودده دخی بخلله تبذیرمابینی کوزده سن کماقال الله تعالی (لحبیبه ولاتجعل یدك مغلولة الی عنقك ولاتبسطها کل البسط) وصوتده دخی جهرایله اخفا مابینده سویلیه سن نتکیم حق تعالی حبیبنه بیورر (ولاتجهر بصلاتك ولاتخافت بها وابتغ بین ذلك سبیلا) یامحمد صلاتده قراءتکی جهرایله ودخی انی ضعف ایله خفت ضعفه وسکونه دیرلر خفت الصوت دیرلر اذاسکن خافت ساکن دیمکدر بوایکیسنك مابینده بریول طلب ایله که بین الجهر والضعف اوله ابن سیریندن روایت اولنورکه بوآیت کلدکدن صکره حضرت پیغمبر علیه السلام برکون ابوبکر حضرتلرینه اوغرادی کوردیکه اخفا ایله قراءت ایلر وعمر حضرتلرینه اوغرادی کوردیکه جهرله وصوت اعلا ایله قراءت ایلر حضرت ابوبکره صوردیکه نیچون یاب یاب اوقورسن دیدیکه ربم مناجاتم ایشیدر وحضرت عمره دیدیکه نیچون صوت اعلا یله اوقورسن دیدیکه شیطانی طرد ایلرم ونایملری ایقاظ ایلرم ابوبکره بیوردیلرکه (ارفع صوتك قلیلا) وعمره بیوردیلرکه (اخفض صوتك) وحق تعالی سورۂ لقمانده لقمان اساندن اوغلنه امر ایدوب بیوررلرکه (واقصد فی مشیك واغضض من صوتك ان انکر الاصوات لصوت الحمیر) بعض مفسرلر خطاب حضرت پیغمبره دردیمشلر یعنی یامحمد مشیکده اقتصاد واعتدال ایله وصوتکدن غض ایدوب یاب یاب سویله زیرا اوحش اصوات صوت حماردر انسانك صوتی معتدل کرکدر شیخ حضرتلری تدبیرات الهیه ده بیوررلرکه (انقطعت احدی نعلی رسول الله صلی الله علیه وسلم فنزع الاخری ومشی حافیا حتی یعدل فی اقدامه) دخی بیوررلرکه (العدل ساری فی جمیع الاشیاء فاجعل العدل حاکما علی نفسك واهلك واصحابك وعبیدك وفی کلامك وافعالك ظاهرا وباطنا) پس طریقمزده بوصفت اعتدال مرتبۂ استوادر پس بومرتبه یه واصل اولنلر بومرتبه یه واصل اولدقلرینه علامت اولسون ایچون باشلرینه خط استوا چکمشلر وآنکله بومرتبه یه اشارت قیلمشلر پس برکسه فی زماننا باشنه استوا چکسه دیمك

اولور که جمیع اقوال وافعال واحوالده مستوی ومستقیم اولادم ومرتبه‌ده
علامت اولسون ایچون خط استوایی فرقه اوردم پس برکمسه‌ده که عدالت
واستقامت اولمیه آنك باشنه اول خط حرام اولور زیرا علامت کاذبه ایله خلقه
نمایش قیلور بو کسته خلقله قرب حقدن محروم قالور امافی زماننا صورت فقراده
قوللری فعللرینه و باطنلری ظاهرلرینه اویمز بی ادبلر اول قدر وافردرکه سقامتی
استقامتدن فرق ایتمزکن واعتدالدن اعتلالی تمییز قیلمزکن فرقنه برچوقه
پاره‌سن چکر وآنکله خلقه اهل استقامت کچر فهیهات ثم هیهات شتان
بین اهل الاستقامة والسقامة (مثنوی) کر بصورت آدمی انسان بدی ※
احمدو بوجهل خود یکسان بدی (نثر) پس ای اخی طریقمزده صورته اعتبار
یوقدر اکرچه عامه‌لر قتنده وار ایسه‌ده پس استوادن مراد صورت وشهرت
دکلدر بلکه هر خصوصده عدالت واستقامت وشریعت وطریقته کمالیله
متابعتدر استوانك اوچ مرتبه‌سی واردر بری ادنی بری اوسط بری اعلا ادنی
مرتبه‌سی حد شریعتدن ودائره طریقتدن خروج ایتمك ورد ضلالات وفساده
کتمامك وافعال سیئه‌دن بالکلیه نجات بولمق واوقات خمسه‌یی مع الجماعة ادا
قیلمق واعمال حسنه واخلاق حمیده ایله متصف اولمقدر باری استوا چکن کمسه
بو مرتبه‌ده کرکدر واوسط مرتبه‌سی امر سبحانی‌یه اطاعت ایتمکله وسعت
عبادات وریاضاته کتمکله وصوم وصلاته مداومت قیلمغله نفس ظلمانی نورانی
وروحانی اولوب روح الهی‌یه مشابه اوله (وارواحنا اشباحنا اشباحنا ارواحنا)
حکمن بوله قال الجنید ※ شعر ※

رق الزجاج وراقت الخمر ※ فتشابها وتشاكل الامر
فكانما خمر ولا قدح ※ وكانما قدح ولا خمر

(نثر) ومرتبه اعلاسی اولدرکه عشق ومحبتله جمیع مراتبدن کذر ایدوب شادی
وغم وذوق والم وبیش وکم ومدح وذم ونعم ونقم ولطف وستم بالکلیه قتنده برابر
وتوأم اوله نتکیم حضرت بو مرتبه‌ده بیوررلر (مثنوی) عاشقم بر لطف وبر قهرش
بجد ※ بوالعجب من عاشق این هردو ضد (قال شارح الحکم فی هذه المرتبة
العارفون قائمون بالله لافرق عندهم بین الحالتین ولا تمییز بین المتضادین قد
استوی خوفهم ورجاؤهم فانهم غرقی فی بحار التوحید قیامهم بالله ونظرهم
الیه لم یشاهدوا غیره فی الشدة والرخاء) پس برسالك که کندویی ذاتا وصفة
وظاهرا وباطنا فانی بولوب حقله باقی وقائم بوله وباشنده سبز وزرد حمره ومدرله برابر

(اوله)

اوله واسرار غیبیه اکه عیانه کله اول استوانك اعلا مرتبه سنده در تحکیم زیدکه حضرت رسولك اوغلاوغیدر بو مرتبه نك اولا صاحبی اولدر تحکیم بو حدیث دلالت ایلرکه برکون حضرت رسول علیه السلام سؤال ایلدیکه (کیف اصبحت یازید قال اصبحت مؤمنا یارسول الله قال علیه السلام ان لکل شئ حقیقة فاحقیقة ایمانك قال عزلت نفسی عن الدنیا حتی استوی عندی ذهبها ومدرها واظمأت نهاری واسهرت لیلی فکانی انظر الی عرش ربی بارزا وکانی انظر الی اهل الجنة یتنعمون والی اهل النار یعذبون قال النبی علیه السلام اصبت فالزم) بو مرتبه نك صاحبنه ظهورله بطون یکسان والتوله مزبله ئون برابر وتو آماندر بو مرتبه ده سالك مقام مشیختده مالك اولور وخلیفه ویرمکه قدرت بولور اکر سؤال اولنورسه که طریقمزده خلافت ویرمك سجاده نشین اولان اولاده مخصوصدر پس برکسه بو مرتبه یه ایرسه نیجه خلافت ویرر جواب بودرکه خلافتك صورتی وار ومعناسی وار وحقیقتی وار صورت خلافت اولدرکه برشیخ برکسه یی برخانقاهك تصرفی ایچون وانده ساکن اولان طائفه نك ضبط وبسطی ایچون خلافت ویره واول کسه ده مراتب سلوکه وارشاد صعلوکه علم اولیه واوامر شرعیه واحکام طریقیه واسرار حقیقیه یی کماینبغی بیلیه پس بوکه صورت خلافت دیرلر بلا معنا اما معنای خلافت مراتب سلوکه عالم اولقدر وظهورات الهیه واسما وصفات ربانیه یه شعور بولقدر پس برکسه برسالکی تربیه ایله بو مقاملره ایرکوره معنا اول سالك انك خلیفه سیدر پس برکسه یه استادی خلق ارشاد ایچون ویلدر دیکن عباد الهه تعلیم ایتك ایچون اذن ویرسه جائزدر وحقیقت خلافت من عند الله ارشاد ناسه مأمور اولقدر شیخیت مرتبه سنده اولان کاملك تحت تربیه سنده ایکن بعض کسه ده خلافتك صورتی ومعناسی وحقیقتی اوچی بیله جمع اولور وبعضیسنده صورت ومعناسی جمع اولور وبعضیسی انجق صورتا خلیفه اولور ومعنا وحقیقتدن بی نصیب قالور اما اول کسه ده که اوچی بیله جمع اوله مشیخت مرتبه سنده اولور والله اعلم بالصواب

☼ (باب ثالث) ☼

رتبهٔ مشیختی بیان ایدر وسالکلردن اقتدایه قنغیسی لایقدر انی عیان قیلور قال رسول الله صلی الله علیه وسلم (والذی نفس محمد بیده لئن شئتم لابینن لکم ان احب عباد الله الی الله الذین یحببون الله الی عباده ویحببون عباد الله الیه

ويمشون فى الارض بالنصيحة) رسول عليه السلام حضرتلرى بيورديلركه اول الله حقيچونكه محمدك نفسى انك يدقدرتنده در اكرسز استرسكز حقيقت حالى بن سزه بيان ايدم تحقيقا اللهك سوكلوقوللرى شول كسه لردركه اللهى قوللرينه سوديرولر وقوللرى اللهه سوديرولر ويرده نصيحتله يوررلر وفوائدوعوائدالطاف حق طالبانه ايركوررلر قلوب عاشقانى كرد اغياردن پاك ومرأت درون مشتاقانى ژنكار ماسوادن مجلا وتابناك ايدوب آينهٔ الهى اولمغه لايق وقابل قيلورلر (مثنوى) زان بياورد اوليارا برزمين ٭ تا كندشان رحمة للعالمين ٭ خلق راخواند سوى دركاه خاص ٭ حق راخواند كه وافركن خلاص ٭ جهد بنمايدازين سوبهر پند ٭ چون نشد كويدخدايا درمبند (نثر) مرتبهٔ مشيخنده اولانلرك شانى بودر وشيخ رسولك نائبى و قومنك نبيسى كبيدر كما قال عليه السلام الشيخ فى قومه كالنبى فى امتى (مثنوى) پس بهردورى ولى قايمست ٭ آزمايش تاقيامت دايمست (نثر) بيتنك معناسى بوكه اشارتدر پس كركدركه شيخ حضرت رسولك سنت سنيه سنه وسيرت عليه سنه متابعت ايليه تامحبوب ومنظور حق اوله كما قال الله تعالى فى كلامه (قل ان كنتم تحبون الله فاتبعونى يحببكم الله) يعنى اكرحضرت حقه محبت دعواسى قيلورسكز حضرت نبوت پناهك اقوال وافعال واحوالنه متابعت ايليك حق الله تبارك وتعالى سزى سوه پس محبت حقه سبب متابعت حضرت رسالتپناهدر برشيخك كه سيد انبيايه ظاهرا وباطنا متابعتى زياده اوله طالب انك انفاس نفيسه سندن مستفيداولور وخدمت شريفه سيله حقه يول بولور امااول شيخك كه حضرت رسوله متابعتى اوليه طالب اكااقتدا ايلسه ضلالته دوشر ويولندن شاشر پس يوزلرين كورمين هدايت بولور وسوزلرين دكلين اهل استقامت اولور كما قال الشيخ (فى الفتوحات وطائفة من الشيوخ هم اصحاب احوال ولكن ابس لهم فى الظاهر الحفظ ولايصحبونه معهم واوظهر عنهم خرق العادة لايعول عليهم مع وجود سوء ادب فى الشرع فانه لاطريق الى الحق الابالشرع فمن قال بان ثم طريقا الى الحق خلاف الشرع فقوله زور لايقبل) محققلر مشايخى درت نوعه تقسيم ايتمشلر واول درت نوعدن برينه اقتدايى روا كورمشلردير لركه سالكان رادين درت قسمدر برقسمى صرف سالكدر وبرقسمى دخى صرف مجذوبدر وبرقسمى سالك ومجذوبدر وبرقسمى دخى مجذوب وسالكدر پس سالك صرف مشيخته واقتدايه لايق دكلدر وان كان عالما فى الشريعة والطريقة انكيچونكه بقيهٔ

صفات نفسانيه‌دخی آندن هنوز زائل وفانی اولمشدر وكندوايسه مقام معامله ومجاهده‌ده توحيد الهيدن ووصلت ربانيه‌دن محجوب قالمشدر سائری دخی خلاصه مجالی اولمز وحجابدن رها قيلمز ومجذوب صرف دخی مشيخته لايق واقتدايه شايق دكلدر زيرا جذبهٔ الهيه آنی وجودندن خلع ايدوب مستغرق وفانی قيلمشدر بوندن دخی ارشاد كلمز وبوكا دخی اقتدا جائز اولمز اكر خرق عاده دخی بلانهايه صادر اولورسه‌ده واقتدا ايدنلر كماله ايرمز وفلاح بولمز زيرا مجذوب منافع عالم كثرتی بيلمز وفوائد شريعت وطريقتی اكلمز معامله‌ده نقصانی واردر پس ناقصه متابعت روا كورلمز وسالك مجذوبه دخی اقتدا جائز دكلدر زيرا مرتبهٔ مشيخته فائز وحائز دكلدر سالك ومجذوب اكا ديرلر كه ابتدای حالنده كثرت مجاهده ورياضتله وعبادت وطاعت وخدمتله سلوك ايده نهايت حالنده جذبهٔ الهيه ومحبت ربانيه اكا ظهور ايدوب انی مضيق صورتدن اوج معنايه وتوحيد ذات وصفات خدايه ايصال ايده پس ذوق وحدت مشربنه غالب اوله سكرده قاله وصحوه آز كله وبالجمله تلوينددن خالی اوليه وتمكين مرتبه‌سنی بوليه انكچون اقتدايه لايق اوليه (مثنوی) اهل تلوينند جمله اين فريق * تا بكويم شرح با توای رفيق * كاه سالك ميشود آن مرد حق * كاه جذبه ميبرد ازوی سبق (نثر) دردنجی قسمی مجذوب سالكدر بونلر آنلردر كه جذبه‌لری قبل السلوكدر وتخت تمكين وكمال بقيده بونلر مالوكدر مشيخته واقتدا ومتابعته ومتابعته لايق اولان بونلردر بونلرك مرغ روحلرين بدايت سلوكده شهباز جذبهٔ الهيه صايد وهردم بونلره تجلیٔ ربانی عايد اولوب بو جذبه وتجلی واسطه‌سيله بشريتدن منسلخ وصفات حيوانيه‌دن منخلع اولديلر واوح دللرين نقوش ماسوادن صافی قلديلر وكندولری اورته‌دن يوق اولمش بولديلر (عرفت ربی بربی) عرفانه ايرديلر (ورأيت ربی بربی) دينلرك رؤيتی كبی بونلر دخی كورديلر كندولردن فانی اولدقدنصكره حقله باقی اولديلر وبعد المحو والفنا ارشاد للطالبين وتكميلا للسالكين عالم صحوه كلديلر وكثرتده وحدت مشاهده قيلديلر مقام محبوبيته ايرديلر ومرتبهٔ خلافت حقی حقيقة بولديلر جناب حق بو مقامده اونلر حقنده (ربی يسمع وبی يبصر وبی يمشی وبی يبطش) حديثنی بيوردی (واخرج بصفاتی من رآك رآنی ومن قصدك قصدنی ومن اهانك اهاننی) خطابيله مشرف قيلدی بونلره متابعت رسوله متابعتدر وبونلره مبايعت جناب حقه مبايعتدر كما قال الله تعالی (ان الذين يبايعونك انما يبايعون الله

يدالله فوق ايديهم) بو صفتله متصف اولان عزيزلر قائممقام رسولدر وخليفهٔ حقدر پس بونلره اقتدا سيد انبيا وزمرهٔ اصفيايه اقتدادر (اولئك الذين هداهم الله فبهداهم اقتده) امری اوزره هدايت حقله مهتدی اولان بونلردر پس بونلره اقتدا واجبدر اكر طريقمزده اولسون واكر غيری طريقده اولسون بو مرتبه ده اولانلره ايكی طائفه متشبهدر بری محق وبری مبطلدر متشبهٔ محق اولدر كه بونلرك مرتبه لرينه عالم اوله ولكن نائل اولهميه وانلر كبی عامل اوله ولكن مع بقية الوجود اوله وخلقی حقه دعوت قيله ولكن اكثر مرتبه ده انلره تقليدا دعوت قيله والحاصل نيجه مرتبه ده انلره مشابهتی اوله ونيجه مرتبه ده اوليه وانلر كوردیكی كبی حق اليقين ايله كورميه ❊ پس بونلره دخی اقتدا ايدن ضرر ايتمز بلكه چوغی حسن اعتقادله كماله ايرر زيرا بونلر اكرچه طبقهٔ اوليده اولانلر كبی دكللردر اما مقلد اولانلردن ومتشبه مبطل اولانلردن عاليلردر ومتشبه مبطل اول كسه لردر كه اوليانك اصطلاحات وعباراتن اوكرنه وقبل تصفية النفس تشيخ ايدوب ارشاد ناسه برای شهرت ونباهت ولاجل شرف وعزت مبادرت ايده حالبوكه دينده وعلوم يقينده چوغی بونله هربری فرق ايتمز وبردن بربری تمييز قيلمز ايكن دقايق سلوكه عارف ومراتب صعلوكه واقف برشيخ كامل بكچنور (نظم) بين الآن كه كور وكرشبان شد ❊ علوم دين همه برآسمان شد ❊ نماند در ميانه رفق وآزرم ❊ نميدارد كسی ازجاهلی شرم ❊ ولكن شيخ دين كی كردد انكو ❊ نداند نيك ازبد زنيكو ❊ چو او لا يعلم الهر من البر ❊ چه كونه پاك كرداندتن سر ❊ مريدی علم دين آموختن بود ❊ چراغ دين زعلم افروختن بود ❊ كسی ازمرده علم آموخت هركز ❊ زحاكستر چراغ افروخت هركز ❊ بو مرتبه ده اولان كسه لره هرقنغی طريقده ايسه سالك ابله لكندن اقتدا ايلسه ناقص قالوردين ويقيندن بهره بولمز وانبيا واوليا مشاهده سنه ايرمز مريد صادقدن ازمريد اولور كه اعتقاد واثقله بويله كسه لرك دامنی طوته ومرتبهٔ كماله يته ورضای حق اوته اولورسه ده مريدك اعتقادی بركاتيدر يوخسه انك ارشاد وهمتنك تأثيری دكلدر (مثنوی) ايك نادر طالب ايد كرفروغ ❊ در حق اونافع آيداين دروغ ❊ او بقصد نيك خود جايی رسد ❊ كرچه جان پنداشد او آمد جسد ❊ چون تحری در دل شب قبله راه ❊ قبله نی وان نمازاورو ا (نثر) پس شيخ اولدر كه رياوسمعه دن ودغل وحيله دن عاری اوله وارشاد وتربيه يی برای رضای خدا قيله شيخ دكلدر اول كسه كه دخی نفس اماره صفتيله متصف اوله واصطيادناسه كوشش قيله وانلرك مشارب ومذاهبنه اويه

لطائف منند، ابن عطا حضرتلری بیوررلر که (ولیس شیخك من دعاك الی الباب انما شیخك من رفع بینك وبین الله الحجاب شیخك هو الذی اخرجك من سجن الهوی ودخل بك علی المولی شیخك هو الذی جلی مرآة قلبك حتی تجلت فیها انوار ربك (مثنوی) شیخ فعال ست بی آلت چو حق ❊ بر مریدان داده بی گفتن سبق ❊ (نثر) مریدلره بی گفتن سبق ویرمه نك معناسی فعلیله وحالیله بلا قول ارشاد ایده دیمکدر واخلاق حسنه کوستره‌رکه انلرك اخلاقنی تحسین ایده واشراق باطنیله انلرك باطننی تنویر وتزیین قیله (کما قال الشیخ ابو مدین) الشیخ من هذبك باخلاقه وانار باطنك باشراقه) شیخ اولدرکه اخلاقیله باطنکی تهذیب وانواریله اناره ایلیه والله اعلم بالصواب

❊(باب رابع)❊

طالبه بر مرشد زنده وبر مؤدب فرخنده لازم اولدیغنی بیان ایدر بیهقی شعب ایمانده وهروی درجات التائبین نام کتابنده بو حدیث شریفی ابن عباس حضرتلرندن بو کونه تخریج ایدوب روایت ایدرلر که (بینا رسول الله وعنده جبرائیل فاذا انزل الله ملکا علی رسوله فقال یا محمد ان الله یقرئك السلام ویخیرك بین ان تکون نبیا عبدا وبین ان تکون نبیا ملکا فاشار جبرائیل ان تواضع فقلت نبیا عبدا فعرج ذلك الملك الی السماء فقلت یا جبرائیل من هذا قال اسرافیل) معنای شریفی بیهقی شعب ایمانده وهروی دخی ابن عباسدن روایت ایدوب دیرلر که ناکاه رسول الله حضرتلری وجبرائیل انك قتنده ایدی پس حق تعالی رسولنه بر ملك انزال ایلدی پس اول ملك دیدی یا محمد ربك سکا سلام ایلر وسنی نبی عبد اولمق ماببننده ونبی ملك اولمق ماببننده مخیر ایلر پس جبرائیل اشارت ایلدی حضرته تواضع ایتمکه یعنی نبی عبد اولمغه ❊ پس بن دیدم دیر حضرت نبی عبد اولمغی اختیار ایدرم پس ملکدر آسمانه عروج ایلدی بن دخی صوردمکه یا جبرائیل بو کیمدر بیوردیکه حضرت اسرافیلدر بو حدیثدن منفهم اولان بودر که جبرائیل حضرت رسولك معلمیدر زیرا انك اختیار ایلدیکنی اختیار ایلدی پس جبرائیل شیخ ومعلم منزله‌سنده‌در وحضرت محمد علیه السلام مرید ومتعلم منزله‌سنده اولور تکمیم بو معنایه شاهد جناب حق جل شانه آیت کریمه‌ده دخی بیوررکه (ولا تعجل بالقرآن من قبل ان یقضی الیك وحیه) حضرت جبریلدن وحی تلقیه مسارعت ایدرلردی نهی وارد اولدیکه عجله ایتمه قرآنك اخذنه سکا آنك وحیی قضا اولمزدن اول وجبرائیل ادا قیلمزدن مقدم وبر آیت

اخراده دخی جبریلدن تقدم ایلمسنه نهی بیورباورکه (لا تحرك به لسانك لتعجل به ان علینا جمعه وقرأنه فاذا قرأناه فاتبع قرأنه) حضرت صلی الله علیه وسلم جبرائیل نازل اولوب وحیی قرائت ایلدکده جبرائیل دخی فراغت ایتمزدن مقدم اخذوحیه تقدم ایدوب لسان شریفلرینی تحریك ایدوب عجله ایدرلردی نهی وارد اولدیکه یا محمد لسانکی قرأنك اخذینه تحریك ایتمه علی العجله آنی اخذدن اوتوری بزم اوزریمزه در اول قرأنی سنك صدر شریفکده جمع ایلمك وآنی لسان جبریله سکا قرائت ایلمك ❊ پس شول وقتده که بز آنی سکا لسان جبرائیله قرائت قیله وز آنك قرائتنه تابع اول بو آیت کریمه دن دخی مفهوم اولان حضرت پیغمبرك وحی الهیده حضرت جبریله متابعتیدر پس سالکه لازمدرکه شیخنه تقدم ایتمیه وانك خلاف مرادنه کیتمیه وانك تأدیبیله مؤدب وتهذیبیله مهذب اوله اکر شیخی یوغیسه البته بر مرشد حیه واصل اولمغه سعی ایده زیرا بو طریق اولیا قتی ره باریك وتنك وتاریك بر یولدر بوکا مرشدسز کیدلمز ویالکز کندی بو یول قطع اولنمز ومنزله یتلمز (نظم) قطع این مرحله بی همرهی خضر مکن ❊ ظلماتست بترس از خطر کراهی (مثنوی) پیررا بکزین که بی پیر این سفر ❊هست پس پرآفت وخوف وخطر ❊ بیوردقلری سالکه البته بر پیر لازم اولمسنی اشعار ایلرزیرا (من لا شیخ له فشیخه الشیطان) دیمشلردر وابوعلی دقاق بیوررلرکه (الشجرة اذا نبتت بنفسها من غیر غارس ومربی تورق ولا تثمروان تثمر لا تکون افا کهتها طعم کفا کهة اشجار الاودیة والجبال) جمله مشایخ طریقت ماییننده مشهوردر که پیر پرور خدا پرورکبی دکلدر شریعتده حدیثله ثابتدرکه کلب معلمك صیدی حلال وغیر معلمك صیدی حرامدر پس معلم ومربی اولان غیر معلم اولان بی استاد له برابر دکلدر انکچون طالبه بر مرشد حیك خدمتنده وتحت تسلیمینده اولمق واجبدر دیمشلر زیرا طریق اولیا طریق کور کندن اسهل دکلدر کورمزمیسن قابیل هابیلی قتل ایلدکده بر زاغك ارشادینه محتاج اولدی تنکیم قرأنله ثابتدر ومثنویده دخی مسطوردر واتفاق مشایخ بونك اوزرینه درکه مرشددن مراد مرشد حیدر یوخسه بودنیادن دار آخرته نقل ایدن دکلدر زیرا سالك انلردن ادب اوکرنه مز ومراتب واسرار سلوکی طویه مز اکرچه بعض مضایقه ده روحلرندن استمداد ایلسه امداد ایدرلر باذن الله امّا ارشاد ایتملری آزواقع اولور بلکه هر کسه واقع اولمز مکرکه ارواحله آشنالغی اوله زیرا اول صاحب سعادتلری کثافت بدندن بالکلیه منسلخ اولوب روح

(محض)

محض اولمشلردر پس بشریتده اولنلر آنلردن نیجه ارشاد الور وارشاد بو عالمك
کاریدر وخدمت وعبودیتدر آنلردن بعدالوفات عبودیت برطرف اولمشدر
وارشاد ایتمك انلره تنزلدر پس ذوق الهی یه مستغرق ایکن بو کلفتی ارتکاب نه یی
افاده ایدر واکر کذشته اولان پیرلردن مرشدلك ارشادی هرکسه میسر اولیدی
نیچون خلیفه نصب ایدرلردی باخصوص سیدانبیا افضل مرسلین واکمل کاملین
ایکن دیمدیکه امتمك ارشادینه کسه لازم دکلدر بنم حیاتمده ارشادم نیجه
ایسه مماتمده دخی اویله در پس عالم معنادن بن امتمی ارشاد ایلرم اکر بعدالوفات
مرشدحی لازم اولمسه بویله دیردی وخلیفه نصب ایلمزدی وامتنی کندیدن صکره
کلان معلمره ومرشدلره ترغیب وتحریض قیلمزدی ومثنویده دخی پیرطریقتمز
حضرت مولانا طالبه بر پیرومرشد کرکدر دیدیکی مرشدحی در یوخسه بو عالمدن
کچن شیخلر دکلدر بلکه هر وقتده پیرلك مرتبه سنه ومشیخت مقامنه واصل
اولان کسه لردر هیچ حضرتك بر کلامنده یوقدر که متوفی اولان پیرلره بیعت
ایلك وانلره تسلیم اولوك وانلردن ادب اوکرنك ❊ نعم اقدامز سلف صالحینه در
و پیرطریقتمزه در وضع ایلدیکی طریق اوزره و بیوردیغی کلام اوزره ❊ اما بزه
برمرشدزنده لازم اولدیکه انك طریقنی وعلمنی واسرارو کفتار وکردارنی
تعلیم ایده بزدخی اکا تسلیم اوله وز تاکیم انلر کوردیکن کوره وز و سوزلردن
مآل بودرکه بعض کسه طریقمزده برکسه دن کلاه وخرقه یی کیدوکی تربیه
بولمدن وکندوبی برکسه یه تسلیم قیلوب ادب اوکرنمدن اعزهٔ طریقتدن برینك
حضورینه کلسه اکا تسلیم اولمزدیرکه بزم پیرمز بزه مرشدیتر وهرنه یره وارسق
کتابی بزه مرشددر پس بزم تسلیمز اکادر دیرلر وکندو بلدکرینه اعتمادقیلورلر
خبرلری یوق که بوفکر وخاطره شیطان ونفسك مکروافضلالیدر زیرانفس
خودرأی برکسه یه تسلیم اولمدن اعراض وادب وعلم اوکرنمدن اجتناب ایدوب
بوکونه زعملر ایدر وآخرالامر بی ادب قالور واهل نفس واهل هوا اولور
نعوذبالله دینسز و یقینسز قالور (مثنوی) آن کروهی کزادب بکریختند ❊
آب روی مردمردان ریختند (نثر) پس کتاب مرشددر دینه کلەلم ای اخی
بو کتابی شویله برمقامه قوسك هیچ ممکن اولورمیکه کتاب مرشد اوله بیك ییل
طورسه آندن برکسه فائده الهمز الاشول وقتده که آنی برکسه آچه وسکا
معناسنی نقل ایلیه پس کتاب آلت اولدی ومرشد اول زنده وناقل اولان کسه
اولدی ❊ پس سؤال وارداولورکه کتابی نقل ایتمکه مالك اولان مرشد اوله مثلا

یاتفسیر نقلنه ویا مثنوی نقلنه قادر اولان کسه مرشد اولمق لازم کلور کتاب
نقل ایتمکه قادر اولان کسنه حقیقتده مرشد اولمز تا اول کتاب موجبنجه
عمل ایتمیه واول کتابده مسطور اولان مراتب واحوالی اله کتورمیه زیرا مجرد
لفظی بیلمکله لفظه مرشد اولور یوخسه حقیقت حالی بیلمش اولمز مثلا چوق
طالب کیمیا علم کافك اصطلاحن کتابدن اوکرنمش آنی کیمیاکر ظن ایلرسن لکن
کیمیادن خبری یوق مفلسدر ویاخود چوق کسه علم طبی کتابدن بلا استاد
اوکرنمش اما اکا حکیم دینمز * پس لازمدر که کتاب وسنت اوزره وکلام پیر طریقته
موافق وآنك اسرارینه وحقایقنه مظهر برفایق وعالم وعامل وناطق برمرشده
بیعت ایده سن واکا تسلیم اولوب خدمتنه وارادتنده اوله سن نتکیم حضرت
پیر طریقت بیوررلر (مثنوی) دست رامسپار جز در دست پیر * حق شدست
آن دست اورا دستکیر * کونبی وقت خویش استای مرید * که ازو نور نبی
آید بدید * چون بدادی دست خود در دست پیر * پیر حکمت کو علیمست وخبیر
دست تو از اهل آن بیعت شود * که یدالله فوق ایدیهم بود * در حدیبیه شدی
حاضر بدین * وآن صحابه بیعتی راهم قرین (نثر) بو ابیات شریفه طریقمزده
بیعت اولدیغنه اشارتدر بیعت ال اله الوب شیخله معاهده قیلوب شیخك دوستنه
دوست دشمنه دشمن وعسرده ویسرده اکا اطاعت ایدوب امرندن خارج
بر وضع ایتمکه دیرلر نتکیم اصحاب رسولك رسولله بیعتی کبی * بو حدیثی عبادة
ابن صامت روایت بیوررلر که * بایعنا رسول الله علی السمع والطاعة فی العسر
والیسر والمنشط والمکره وان نقول الحق حیث کنا ولا نخاف فی الله لومة لائم *
معناسی بز رسوله بیعت ایلدك امرین ایشیدوب طوتمق اوزرینه واکا اطاعت
وانقیاد قیلمق اوزرینه ودشوارلق وآسانلق حالنده بیله اولمق اوزره ونشاط
وکراهت وقتنده بیله اولمق اوزرینه وکلام حقی هر نرده اولورسه سویلیوب
ملامت کننده نك طعن وملامتندن خائف اولمامق اوزره * پس طالب دخی شیخی
قائم مقام رسول بیله او اکا بیعتی همان اصحابك رسوله بیعتی کبی بیله نتکیم حضرت
پیرك * در حدیبیه شدی حاضر بدین * بیتی بو معنایه دلالت ایدر * پس بوندن
برسؤال دخی لازم کلور که طریقمزده خود ال اله الوب بیعت ایتمزلر بلکه کسوه
تکبیر ایدرلر پس ال اله الوب بیعت ایتمك نیجه موافق اولور * جواب بودر که طریقمز
سنت اوزره ومشایخ کبار طریقی اوزره در وطریقمزده بو مقدما اولمشدر لکن
بیعتدن مراد نه تسلیمدر پس سلفمز کوردیلر هر طالب باش اکوب تسلیم اولدی

معناى بيعت موجود اولدى ❊ پس اول اله المنى ترك ايلديلر ❊ اما اكر خلفادن بری بوطریقده مثلا ال اله السه و بیعت ویرسه انكار اولنمزوطریقمزده یوق دینمز باخصوصکه مثنویده نیجه یرده اشارت اولنمشدر ❊ پس برمرید صادقکه شیخك ارادتی التنده داخل واکا تسلیم اولوب ادبیله مؤدب اوله شیخك باطنندن برنور مریدك باطننه انتقال ایدر انکدنکی چراغ روحی منور و مشتعل اولور نتکیم شیخ سهروردی عوارف المعارفده بیوررلر ﴿ اذا دخل المرید الصادق تحت حکم الشیخ وتأدب بادآبه ینتقل من باب الشیخ الی باطن المرید حال ونور بواسطة الصحبة واستماع مقاله ولا یکون هذا الا المرید حضر نفسه مع الشیخ وانسلخ من ارادة نفسه ویفنی فی الشیخ بترك اختیار نفسه فبالتألف المعنوی یحصل بین الصاحب والمصحوب امتزاج روحانی حتی یرتقی من ترك الاختیار مع الشیخ الی ترك الاختیار مع الله فیفهم من الله کما کان یفهم من الشیخ ﴾ پس بو الفت واتحاد که مریده حاصل اوله مظهر انوار سبحانی و بو ارادت و تسلیمت سبیله منبع اسرار ربانی اولور اصل طریقتك رکن اعظمی تسلیمتدر بر درویشده پیره تسلیمیت صفتی بولنه البته افلاح اولور والافلا (مثنوی) چون کرفتی پیرهین تسلیم شو ❊ همچو موسی زیر حکم خضر رو (نثر) پس طالب بو طریقده برکمسه یی مرشد اتخاذ ایلدکدنصکره وارادت کتوردکدنصکره وجودین وجمله وارین هر نه ایسه اکا تسلیم ایدوب کندو ارادتندن وتصرفندن بالکلیه منسلخ اوله وحکم شیخی حکم خدا بیله وآنی خلیفهٔ حق وخلیفهٔ رسول بوله واکا اطاعتی الله ورسوله اطاعت واکا مخالفتی الله ورسوله مخالفت بیله حتی اول شیخدن اکا فیض اوله والله تعالی اعلم بالصواب

﴿ باب خامس ﴾

خرقه کیمکی وشیخه تسلیم اولمنی بیان ایدر) پس بو تسلیمتك بدایتی و بو ارادت وانقیادك مقدماتی اول شیخك الندن کسوه وخرقه کیمکدر وشیخ الندن خرقه کیمك سنتدر مخالف سنت رسول دکلدر بو قولك مصدقی ام خالد حضرتلرندن عنعنه ایله روایت اولنان حدیث صحیحدر که بیوررلر (قالت اتی النبی علیه السلام بثیاب فیها خمیصة سوداء صغیرة فقال من ترید اکسوه هذه فسکت القوم فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم ائتونی بام خالد فاتوابی فالبسنیها بیده فقال علیه السلام ابلی واخلقی مرتین وجعل ینظر الی علم فی الخمیصة اصفر واحمر ویقول یا ام خالد هذا سناو سنا) معنای شریفی ام خالد حضرتلری رضی الله عنها

روایت ایدرلر که حضرت پیغمبر علیه السلامه بر نیجه قفتانلر هدیه کتورلدی انلرك مابیننده برقره کوچك اسکی کلیم وار ایدی پس بیوردیلر جمله یه خطاباً که کیم استر که بن بو کلیمدن اولان قفتـانی اکا کیدورم پس قوم ساکت اولدیلر پس حضرت علیه السلام بیوردیلر کتورك ام خالدی پس بنی اول قوم کتوردیلر پس اول حضرت کندو الیله اول قره کلیمی بکا کیدردی اندنصکره بیوردیلر که اسکت وپاره له ای ام خالد ❊ ایکی کره بویله بیوردیلر واندنصکره اول حضرت او کلیمك صارو وقرمزی طرازینه وخط ورنکنه نظر ایدوب دیدیلر که یا ام خالد بو سنادر سنادر لسان حبشده سنا حسنه دیمکدر یعنی بو کلیم حسنه در حسنه در دیمك اولور پس خرقه ویرمك وخرقه کیمك بو حدیثله ثابت اولدی وبو آیۀ کریمه ده دخی خرقه کیمکه وانك خیراولمسـنه اشارت اولنور (کما قال الله تعـالی یا بنی ادم قد انزلنـا علیهم لباسـا یواری سوء آتکم وریشـا ولباس التقوی ذلك خیر) معنـای شریفی ای بنی آدم بزسزه لبـاس انزال ایلدك یعنی تدبیرات سماویه ایله وسمادن نازله اولان اسبابله سزیچون لباس خلق ایلدك اویله لبـاس که سزك عورتکزی ستر ایلر ❊ ریش ورياش لغتده لبـاس فاخره دیرلر تقدیر کلام ودخی سزه زینت ایچون لباس فاخر انزال ایلدك ودخی لبـاس تقوایی انزال ایلدك که اول لبـاس تقوی خیراو لباسدر لبـاس تقواده مفسرلر برنیجـه معنی مراد ایلمشلردر بعضیلر لباس تقوادن مراد درعدر که انکله ضرر عدودن اتقا اولنور وبعض مشـایخ دیمشلر که لبـاس تقوادن مراد لبـاس اهل ورعدر ومتقیلر خرقه سیدر که انکله حرامدن وزینت دنیادن ونفس کافرك نخوت وکبرندن پرهیز اولنور وبلکل که ای اخی خرقه وکسوه ایکی نوعدر بری خرقۀ تبرك وبری خرقۀ ارادت ❊ خرقۀ تبرکی اول کسـه لر کیرلر که مرید حقیقی یه تشبه ایدهلر ❊ من تشبه بقوم فهو منهم ❊ مقتضاسنجه اول شرطله که فقرا ایله مصاحبت ایده ومجلس فقرایه حاضر اوله واستماع کلام پیر طریقت قیله تا برکت صحبت فقر ایله خرقۀ ارادته مستحق اوله ❊ بو شکللودر ویشلرك کیدوکنه محب خرقه سی ومحب کسوه سی دیرلر که دخی تحت ارادت شیخه داخل اولمشدر وخرقۀ ارادت اکا دیرلر که روز وشب اول درویش شیخك خدمتنده وارادتنده وحضورنده اوله بر درویشکه شیخك ارادتنده وصحبت وخدمتنده اوله اکا مرید دیرلر بعض ابله زعم ایدر که استانه کورمین مرید اولمیه زیارت آستـانه نك ارادته مدخلی یوقدر ولکن زائر آستـانه اولانك وانده خدمت قیلانك اولمین اوزره بحسب الظاهر

من وجه فضیلتی واردر بو فضیلت دخی هر زائر اولوب خدمت قیلنه شامل دکلدر
زیرا بعض آستانه کورمامش و بر شیخه ارادت کتورمش و سلوك قیلمش
ونشوونما بولمش وحضرتك کلام سعادت انجامن اوکرنمش درویشلر واردر که
هزار کون آستانه‌ده ساکن اولان وخدمت قیلان بیخبردن هم عند الله
وهم عند اولیاء الله افضل واحری درای اخی حضرت مولانانك وسائر جمله
کبارك اصل حقیقت روضه‌لری وآستانه‌لری سرنه واقف وکلامنه عارف اولان
کسه‌لر واردر فافهم وبو کلامدن ترك زیارت آستانه قیلك دیمك منفهم اولمز بلکه
مراد طریقتی بیلدرمك وافضل اولانی تفهیم قیلمقدر خرقهٔ تبرك وکسوهٔ محبت
طالب اولانلردن ممنوع اولمز اما خرقهٔ ارادت تا تحت اراده‌داخل اولمینجه
صورت بولمز انکچون حضرت مولانا کندی مبارك اللریله آز کسه‌یه فرجی
کیدرمشدر واول حضرت خرقه‌یه فرجی تسمیه ایدرلردی اول وجهله که مقدما
مشایخ صوفیه‌نك اکثری اوکی بتون تنوره کیرلردی اتفاق
اول اوکی بتون خرقه کیان عزیزلردن برینه برکون برقبض طاری اولدی غایت
قبضندن اول اوکی بتون تنوره‌یی چاك ایلدی هماندم اکا جانب حقدن فرج
وبسط حاصل اولدی پس اول اوکی یرتق اولان خرقه‌یه فرجی دیو تسمیه قیلندی
تتکیم مثنویده بیوررلر (مثنوی) صوفیٔ بدرید جبه در حرج ✽ پیشش آمد
بعد بدریدن فرج ✽ کردنام آن دریده فرجی ✽ این لقب شد فاش زان مرد نجی
(نثر) حضرت مولانا خرقه‌یه انکچون فرجی دیرلردی وخرقه‌یه فرجی تسمیه سنده
برنکته دخی بودرکه شیخ حسن نظریله برمریده برخرقه کیدرسه انی قبض
نفسانیدن خلاص ایدوب فرج روحانی وحقانی‌یه مظهر قیله پس اول جبه
فرجه منسوب اولور ویوسف علیه السلام حضرت یعقوبك کیدردیکی قمیص
عملن قیلورویوسفك اول قمیصدن بولدیغی فرجی وسروری مرید یعقوب وقت
اولان شیخنك کیدردیکی خرقه‌دن بولور تتکیم خبرده وارد اولمشدر که اول
زمانده که حضرت ابراهیمی آتشه آتمق استدیلر انی صویوب عریان ایلدیلر درحال
جبرائیل علیه السلام الله امریله جنت اعلادن بربیاض حریر پیراهن کتوروب
حضرت ابراهیمه کیدردی اول لباس برکاتیله نار نمروددن خلاص بولدی پس
حضرت ابراهیم انی حفظ ایلدی واسماعیله ذبحه متوجه اولدیغی وقت
کیدردی او لباس برکاتیله ذبحدن خلاص اولوب ایکیسنه بیله فرج تمام
حاصل اولدی بعده حضرت ابراهیم واسماعیل وفات ایلدیلر اول پیراهن

حضرت اسحاقه میراث دکدی انلردخی وفات ایلدیلر حضرت یعقوبه میراث
قالدی پس یعقوب حضرتلری یوسفی زیاده سودیکندن اول پیراهنی تعویذ
شکلنه قویوب حضرت یوسفك کردننه حمائل قیلدی اول وقتده که یوسفی
قرنداشلری عریان ایدوب چاهه آتدیلر درحال جبرائیل علیه السلام کلوب اول
پیراهنی کردنندن چیقاروب اکا کیدردی اول لباسك یمن و برکتیله ظلمت چاهدن
خلاص اولوب جاه ودولته یتدی واول پیراهنی حفظ ایتدی پس اول وقتده که
مدت فراق وترح پایانه ایردی حقدن اشارت اولدیکه اول پیراهنی باباسی یعقوبه
ارسال ایلیه پس امتثالا لامر الله آنی یهودا نام قرنداشنه ویردی همانکه
فنای مصردن اول پیراهنله طشره چیقدیغی کبی حضرت یعقوب آنك رایحه سن
استشمام ایدوب (انی لاجد ریح یوسف لولا ان تفندون) دیو حضورنده اولنلره
خطاب بیوروب مسرور اولدی وفراقدن نجات بولدی بعده اول پیراهنی یهودا
کتوروب حضرت یعقوبك وجهنه القا ایلدی (وابیضت عیناه من الحزن)
حالیله متصف ایکن (فارتد بصیرا) مفهومی اوزره دیده لری کشاده اولوب
ترحی فرحه وحرجی فرجه مبدل اولدی ❊ پس مشایخ عظام پیراهن یوسف
سرنی خرقه ده بولوب آنی بردرویشه کیدرسه لر ابراهیم وار نار نمرود نفسدن
خلاص اولور ویوسف کبی چاه طبیعتدن مناص بولوب جاه معرفته ومنصب
روحانیته واصل اولور یعقوب وش فراق یوسف حقیقیدن دیدهٔ باطنی کورمز
اولمش ایکن کشاده وبینا اولور وکلیتله بسط وفرج بولور اما بشرط آنکه اول
خرقه تبدیل شکل لاجل اکل اولمیه بلکه انکسار نفس واصلاح قلب نیتیله
اوله زیرا تصوفدن مراد خرقه دکلدر بلکه حرقهٔ دروندر (کما قال بعض المشایخ
لیس التصوف بالخرق انما التصوف بالحرق) مثنوی) هست صوفی انکه شد
صفوت طلب ❊ نی لباس صوف و خیاطی وادب (نثر) انکچون مشایخ
رحمهم الله خرقه یه موت اخضر دیمشلردر که نفس سالك اول خرقه ایچره منکسره
اوله نتکیم شیخ اکبر حضرتلری فتوحاتك یوز التنجی بابنده بیورریلر سالکده
موت دردر بریسی موت ابیضدر که آندن مراد جوعدر و بریسی دخی موت
اسوددر که اندن مراد اذای خلقه صبردر وبری دخی موت احمردر که اندن مراد
نفسه مخالفتدر و بریسی دخی موت اخضردر که اندن مراد خرقه کیمکدر (کما قال
والموت الاخضر لباس المرقعات زهدا لا شهرة کان لعمر بن الخطاب رضی الله عنه
ثوب یلبسه فیه ثلاث عشرة رقعة احدیهن من قطعة جلد وهو امیر المؤمنین) پس

مريد خرقه كيدكدنصكره تاشول مرتبه تسليم اوله كه (كالميت بين يدي الغسال) ديمشلر وظاهرين وباطنين شيخنه تفويض قيلوب هرنه ديرسه امرنه اطاعت وهرندن نهى قيلرسه اندن مجانبت قيله بيورمشلر ☼ اكر ظاهر اتسليم اولسه وباطنا بر حكمنه ويا برحالنه راضى اولسه آندن اكا فيض اولمز مكر تائب اوله وياخود شيخ عفو قيله ديمشلر وبو آيتله استشهاد قيلمشلر (قال الله تعالى فلا وربك لايؤمنون حتى يحكموك فيما شجر بينهم ثم لايجدوا فى انفسهم حرجا مما قضيت ويسلموا تسليما) بو آية كريمه نك سبب نزولى بودر كه زبير بن عوامك بر خرمالغى وارايدى وبر كمسه نك دخى بر خرمالغى وارايدى انلر خرمالغى صوارمق خصوصنده منازعه ايلديلر زبير ديديكه اول بن صواررم اول كمسه دخى ديديكه اول بن صواررم پس نزاع ايدرك رسول حضرتلرينك حضورينه كلديلر وسوزلرين تقرير قيلديلر رسول عليه السلام بيورديلر كه اى زبير اول سن صواراندنصكره اول كمسه صوارسن پس اول كمسه بو حكمه راضى اولمدى زعم ايلديكه زبير رسول حضرتلرينك ابن عمى اولديغى ايچون اكا ميل قيلدى پس حق تعالى بو ايتى كوندردى وانى تأديب قيلدى معناى شريفى ربك حقيچون يا محمد لازياده درفور بك ديمكدر (لايؤمنون) مؤمن اولمزلر حتى سنى حكم قيليه لر ما بينلرنده مختلف ومختلط اولان شيلرده شجره انكيچون شجر ديديلركه اغصانى برى برينه متداخل اولوب مختلط اولدى اندنصكره نفسلرنده الم ومضايقه بولميه لر سنك حكم ايلديكك شيده ودخى سكا ظاهر اوباطنا تسليم ومنقاد اوله لر ☼ پس شيخ قائم مقام رسولدر مثلا برشيئه حكم ايلسه درويشه لازم اولور كه اولاد رونده حرج والم بولميه وظاهرنى دخى تسليم ايدوب مطيع اوله اكر ظاهر اوباطنا اطاعت قيلمزسه انك سلوكى منسد اولوب اكا فيض اولمز وامر حقه وامر رسوله مخالفت قيلمش اولور انكيچون مشايخ سلف بيورمشلركه ﴿ الاعتراض للشيخ السعيد سم قاتل للمريد ﴾ ودخى بيورمشلركه ﴿ من قال لاستاده لا ظاهرا اوباطنا لايفلح ابدا ﴾ يعنى بر كمسه استادينه لا ديسه يعنى اعتراض قيلسه ابدى افلاح اولمز وبعضيلر دخى بيورمشلركه ﴿ من لم يعظم شيخه ظاهرا وباطنا حرمت عليه بركة صحبته (مثنوى) هركه آرد حرمت اوحرمت برد ☼ هركه آرد قند لوزينه خورد (نثر) ودرويشه واجبدركه بر شيخه ارادت كتوردكدنصكره انك اجازتنسز سفر وسياحت ايتميه وانك اذنى رضاسى اولمديغى يره كتميه تتكيم بو آيتده استئذانه هرنه حالده ايسه اشارت واردر

(قال الله تعالى انما المؤمنون) تحقيقا ايمانده كامل اولنلر (الذين امنوا بالله
ورسوله) شول كمسه لردركه اللهه ورسولنه تصديق ايلديلر عن صميم القلب
(واذا كانوا معه على امر جامع) وشول وقتده كه اول رسولالله اولديلر بر كار
اوزرينه كه اول كارناسى جمع ايديجيدر وخلقك جمع اولمسنه باعثدر مثلا يا جمعه كبى
ويا بيرامده جمع اولمق كبى ويا مشاوره ايچون جمع اولمق كبى ويا بر مجلسده جمع
اولمق كبى (لم يذهبوا حتى يستأذنوه) يعنى اول جمعيتدن كتميه لر حتى اول
پيغمبردن اذن طلب ايتميجه (ان الذين يستأذنونك اولئك الذين يؤمنون بالله
ورسوله) تحقيقا شول كمسه لركه سندن اذن طلب ايدر همان انلردر اللهه
ورسوله ايمان كتورنلر بوراده منافقلره تعريض واردركه استئذان ايتميان مؤمن
دكلدر ديمك اولور (فاذا استأذنوك لبعض شأنهم) پس شول وقتده كه يا محمد
سندن استئذان ايده لر بعض كارلر ايچون (فأذن لمن شئت منهم) پس سن
بونلردن استديككك كمسه يه اذن وير (فاستغفر لهم الله ان الله غفور رحيم) پس سن
اللهدن بونلر ايچون مغفرت طلب ايله سكا اطاعت ايلدكلرى مقابله سنده تحقيقا
الله غفور ورحيمدر اى اخى (الشيخ فى قومه كالنبى فى امته) حديثك موجبنجه
بو آيتده اولان معانى شيخله مريد مابينده دخى اولور زيرا قائم مقام رسولدر ✻ پس
انك امرنه اطاعت اللهه ورسوله اطاعتدر پس طريقمز دخى بو آيتك مضمونى
اوزره مبتنيدر ✻ پس سالك كامل ومريد عاقل اولدركه قچن شيخكه بر كارده عين
جمع يارانله اوتورسه انك اذننسز كتميه واجازتنسز يابانده يا تميه وانك رضاسى
اولمديغى كارى ايتميه اكر ايلرسه متابعت وارادت بولنمز ✻ پس سلوكده اكا فيض
اولنمز ودخى سالكه لازمدركه هر حالده انك ادبن كوزه ده اكر كفتارده واكر طعامده
واكر بريره كتدكده تقدم ايتميه وسويلركن كلام قطع ايتميه وطعامده اندن اول
بدا ايتميه (كما قال الله تعالى فى حق رسوله يا ايها الذين آمنوا لا تقدموا بين يدى الله
ورسوله) اى اللهه ورسوله ايمان كتورنلر بر امرى وبر كارى تقديم ايلمك كارلردن
✻ بين يدى الله ورسوله ✻ الله ورسولنك امرنك اوكنه يعنى الله ورسولى سزه
حكم ايلمزدن اول بر امرى قطع ايلمك وبر كارى كندو بلكيكزدن اشلمك (واتقوا الله)
اللهدن قورقوك تقديمده وانك حكمنه مخالفت ايتمده ✻ والله سميع عليم ✻
الله تعالى اقوالكزى سميعدر وافعالكزه عالمدر بو آيتك تفسيرنده مثنويده
حضرت بيوررلركه (نظم) چون نبى نيستى زامت باش ✻ چونكه سلطان نه
رعيت باش ✻ پس رو خاموش باش ✻ ازخود فكرى ورايى متراش ✻ وايات

ورنه کرچه مستعدو قابلی ٭ مسخ کردی توز لاف کاملی ٭ هم زاستعداد وامانی کر ٭ سر کشی زاستاذ راز باخبر

﴿ باب سادس ﴾

فضائل سکان خانقاه اولنلری بیان و بین الفقرا جاری اولان آداب طریقتی عیان ایلر (عن ابی مالك الاشعری قال کنت عند النبی صلی الله علیه وسلم اذقال ان لله عباد الیسوا بانبیاء ولاشهداء یغبطهم الانبیاء والشهداء بقربهم من الله ومقعدهم یوم القیامة فقال اعرابی حدثنا یارسول الله من هم قال هم عباد من عباد الله من بلدان شتی وقبائل شتی لم یکن بینهم ارحام یتواصلون بها ولادینار یتباذلون بها یتحابون فی الله یجعل الله فی وجههم نورا ویجعل لهم منابر من نور قدام عرش الرحمن یفزع الناس ولایفزعون ویخاف الناس ولایخافون) ابو مالك اشعری حضرتلری بو حدیث شریفی حضرتدن روایت ایدرلر که بن نبی حضرتلرینك قتنده ایدم اول وقتده بو حدیثی دیدی بیوردیکه تحقیقا الله ك قوللری واردر که انبیا و شهدا دکللردر و لکن انبیا و شهدا بونلرك اللهه قربنه و یوم قیامتده مقعدو مرتبه لرینه غبطه ایدرلر ٭ پس اعرابیدن بری دیدیکه یارسول الله بزه خبر ویر که بونلر کیملر در حضرت رسول بیوردیلر که بونلر شول قوللردر که هر بری بر شهردن و هر بری بر قبیله دن مابینلرنده نسب وارحام یوقکه انك سببیله بری برینه تواصل ایدهلر ودخی دینارده یوقکه انی بری برینه بذل ایدهلر بونلرك شانی بودر که الله رضاسنده و محبتنده بری برینی سورلر حق تعالی بونلرك یوزلرنده نور قیلدی و بونلرك ایچون عرش اوکنده نوردن منبرلر قیلدی ناس قیامتده زیاده محزون اولهلر انلر اولمیه وخلق عالم خائف اولهلر انلر اولمیه بو حدیث شریف خانقه نشین اولان فقرانك صفاتنی مبیندرزیرا انلرك هر بری بلاد متفرقه دندر مابینلرنده قرابت صوری یوغیکن قرابت روحیه ونسب معنوی یه ایله بری برینه لله و فی الله محبت ایدرلر نسب معنوی عند اهل الله نسب صوریدن یکدر کما قال ابن الفارض (نظم) نسب اقرب فی شرع الهوی ٭ بیننا من نسب من ابوی (نثر) وخانقاه نشین اولان فقرانك بر فضیلتی دخی بودر که بونلر اصحاب صفه یه مشابهلردر برنجه وجهله جمله دن بری حضرت طلحه دن مرویدر که (اذا کان رجل قدم المدینة ان کان له فیها عریف نزل علی عریفه وان لم یکن فیها عریف نزل علی اصحاب الصفة) پس خانقاه دخی بویله درنتکیم بر مسافر اهل طریق قراندش بر شهره کلسه اکرانده بیلشی

آشناسی وار ایسه انده قونروا کر یوغیسه فقرانك ساکن اولدیغی خانقاهه کلور وتعب سفردن آسوده اولورو روجه دخی اهل صفه یه مشابه اولمقده بودر که اهل صفه درتیوز مقداری کمسه ایدیلر بر مسجد صفه سین کندولره نشیمن قیلوب دنیایی رفض ایتمشلر وزرع وضرعی ترك قلمشلر و مسجد قباده عبادت حقه منقطع اولوب مشغول اولمشلردی و بغض وعداوت وغل غش و کثافتدن وجودلرین صافی بولمشلردی و کلامده و طعامده الفت ایدوب محبت اوزرینه بربیره کلمشلردی کذلك فقراء باب اللهك دخی صفتلری بودر دنیانك ضرع وزرعن واصل وفرعن ترك ایتمشلردر وعبادت خالقه مشتغل وجناب رازقه متوکل اولمشلردر پس جناب حق دخی بونلرك جمله مؤنتلرین مهیا وحاضر قیلر (کما قال علیه السلام من انقطع الی الله کفاه الله مؤنته ورزقه من حیث لا یحتسب ومن انقطع الی الدنیا وکله الله الیها) انکچون عبادت حقه منقطع اولمیوب وخانقاهده اولنه قناعت قیلین درویشك دخی محنتی چوق وحضور قلبی یوقدرو بو خانقاه نشین اولان فقرانك کلامده وطعامده بربیره جمع اولدقلری برکاتیله قرنلری طوقدر فی الحقیقه طعامده جمعیت قیلمق طعامه برکت وشکمه شبع وقناعت ویرر که منفرد اولسه اول برکتی ولذتی بوله مز نتکیم بعض صحابه حضرت الله رسوله دیدیلرکه ﴿ یارسول الله انا نأکل ولا نشبع قال علیه السلام لعلکم تفترقون علی طعامکم اجتمعوا واذکروا اسم الله علیه یبارك لکم فیه ساولك الخلف من آثار السلف ﴾ خواجه بو اتحاد وجمعیت سلفمزك آثار واسرارلرندن حاصلدر بو اجتماع واتحاد سائر طوائفده آز بولنور وکال ایمانه دلالت ایلین ایسه نفس واحده حکمنده متحد وجسد یکتا منزله سنده بربیره مجتمع اولمقدر که مؤمن حقیقتده بو صفتلو اولانه دیرلر نتکیم نعمان بن بشیر بو حدیثی حضرتدن روایت بیوررلر ﴿ قال علیه السلام انما المؤمنون کرجل واحد اذا اشتکی عضو من اعضائه اشتکی جسده اجمع واذا اشتکی المؤمن اشتکی المؤمنون بحمد الله ﴾ بو صفتلر اکثر فقرا ما بینده بولنور ریسی خسته اولسه ویاد اشکسته اولسه سائری دخی متألم اولورلر وفی الحقیقه درویش بویله کرك بویله او لمینجه ذوق ایمانی وحقیقت فقری بیلمزو ﴿ کانهم بنیان مرصوص ﴾ مرتبه سنده اولان اشبادلك الذتی طوی زوخانه طریقتده کیرمز ورموی حقیقتی کورمز وسکان وکرکان منزله سندن نجات بولمزو شیران خدا مرتبه سنه ایرمز نتکیم بیوررلر (مثنوی) جان کرکان وسکان هریك جداست ❊ متحد جانهای شیران خداست (نثر) نعوذ بالله بحسب الظاهر

(تجسیم)

(تحسبهم جميعا) معناسی بولنه و بحسب الباطن (وقلوبهم شتى) فحواسی اوزره قلبلری متفرق اوله مؤمنه لایق دکلدر قنده قالدیکه اهل طریقته که ظاهرا متحد کورینه و باطنا بری برینه مخالفت و عداوتلری اوله بلکه برخانقاهده دخی ساکن اوله لر بلکه عداوتلری دخی دنیای دنی ایچون اوله من بعد اهل طریقت اولان فقرایه بو صفتلر لایق دکلدر پس اهل طریقه لایق وواجب اولان اولدرکه مداهنه ومنافقه اوزره مصاحبت ایتمیه لر که لم اولا بونفرته وتفرقه یه سبب اگر شیخک وجودندن حاصل اولدیسه ارادتنده اولانلردن اکا اعتراض یوقدر هرنه فعل اشلرسه (مثنوی) کرچه کشتی بشکنند تودم مزن ❊ کرچه طفلی را کشد تو مومکن (نثر) بیوردقلری بونکچوندر هیچ مساغ یوقدر که تحت ارادتده اولنلر یا ظاهرا ویا باطنا شیخه سوء ظن ایلیه اما اگر بونفرت شیخله صحبتنده داخل اولان یارانی ماینده اولورسه ونفرت وتفرقه یه سبب شیخک وجودندن ظهوره کلورسه یاران دخی علی کل حال صلاحنده حمل ایدوب وتحمل وتصبر قیله لر وتفرقه یه سبب اولان خاطره ایله تعبیر ایتمیه لر وطریق حقه بو صفتلرله کتمیه لر تا کدورت بالجمله باتمیه لر اگر بوخاطره نك دلدن دفعی ممکن اولمزسه برقاچ یاران بربیره کلوب وجه مشروع اوزره ادب برله انك عیبنی اکا اهدا واتحاف ایده لر (کما قال عمر بن الخطاب) رحم الله امرء اهدی الی عیبی) بلکه اول حالدن غافل ایسه متنبه اولور واهل حق ایسه حقه بوینن ویرر وانی مستحسن کورر نتکیم حضرت عمردن روایت صحیحله منقولدر که بیورر (جلس عمر یوما فی مجلس والمهاجرون والانصار حاضرون قال عمر رضی الله عنه اوترخصت فی بعض الامور ماذا کنتم فاعلین فسکتوا قال عمر هذا الکلام ثلاث مرات فقال بشر ابن سعد اوفعلت ذلك لقومناك تقویم العود) یعنی برکون حضرت عمر رضی الله عنه بر مجلس ده اوتورمشدی مهاجرون وانصار حاضرلر ایدی حضرت عمر دیدیکه اگر بن بعض اموردە رخصت ارتکاب ایلسم سزنه اشلرسز حاضر اولانلر ساکت اولدیلر بو کلامی عمر حضرتلری اوچ کره تکرار ایلدی آخر بشر ابن سعد دیدیکه اگر برامرده خلاف شرع رخصت ارتکاب ایلسك سنی اغاج طوغرلدر کبی طوغری قیلارز (فثنی علیه عمر وحسن کلامه) حضرت انك کلامن تحسین ایدوب اکا ثنا قیلدی پس مشیخت مرتبه سنده اولانه دخی لایق

اولان بودر بويله برحالده بو آيتله عمل ايده تكيم حضرت حق حبيبنه بيوررلر ادفع بالتى هى احسن فاذا الذى بينك وبينه عداوة كانه ولى حميم ومايلقاهـا الاالذين صبروا) يعنى سن بوعـداوتى خصلت حسنـه ايله دفع ايله پس سنكه خصلت حسنه اظهار ايليه سن شول كمسه لره كه سنكله انلر مابيننده عداوت وار ايدى كانه سكا ولى قريب كبى اولورلر بوخصلته وبومرتبه يه واصل اولمز الا صبر ايلين واتحاد وجمعيت نعمت عظمى بيلن وفى الحقيقة جمعيت واتحاد قلوب نعمت الهيه وموهبت ربانيه دركه اموال وارزاق دنيايى بذل ايتمكله ميسر اولمز وبومرتبه يه مجرد انفاقله كمسه ظفر بولمز (كماقال الله تعالى خطابا لحبيبه) لوانفقت مافى الارض جميعا ماالفت بين قلوبهم ولكن الله الف بينهم) اكر تنازع فقرانك بربرى مابيننده اولورسه قادر اولدقجه اهل حق اولنجه سى قلبى نفسه مقابل قيله يعنى نفس مرتبه سنده اولان غضب وتهوره كلان كمسه يه قلبله وروحله معامله قيله تكيم مشايخ كبارك طريقتلرنده اولان كلامدندركه ❊ اذا تنازعتم فى امر قابل قلبك بالنفس فان النفس اذا قوبلت بالقلب انحسمت مادة الشر واذا قوبلت النفس بالنفس ثارت الفتنة وذهبت العصمة) پس شرط طريقت بودركه قچن فقرا مابيننده بويله شكرآب ورنجش واقع اولسه واختيارده لر بونى طويسه اكر طريقت وشريعته وصمت وشين ويررشئ دكل ايسه شيخه عرض ايتميوب ايكيسنك مابيننى صلح ايدوب سينه صاف ايده لر زيرا اصلاح ذات البين افضل اعمالدر) كماقال صلى الله عليه وسلم الا اخبركم ما هو اكثر صوابا من الصلاة وافضل من الصدقة قالوا وماهـو يارسول الله قال اصلاح ذات البين) واكر شيخ بونلرك حالمزنى قبل المصالحه طويارسه كفتار وكردارلريكه اول حينده مابينلرنده جارى اولمشيدى اكا نظر ايده اكر شريعت وطريقته نقض ويرردكل ايسه انلرى سينه صاف ايده وبونلره خير نصيحت قيله شيخ سهروردى ديركه مظنهٔ سهوده اولان درويشه ديه كه ❊ قم واستغفر لاخيك فاذا قال الفقير مااری باطنى صافيا ولااوثر القيام من غير صفاء الباطن فيقول الشيخ له قم فببركة سعيك وقيامك ترزق الصفا (پس قچن اول درويش اعتذاره قالقسه اول بردرويش انك اعتذار واستغفارنى ردايليه ظاهرا وباطنا اكر ردايلرسه مجرم وآثم اولور) كماقال عليه السلام من اعتذر لاخيه معذرة فلم يقبلها كان عليه مثل خطيئة صاحب مكس) يعنى انك اوزرينه عشاروباجدارلر خطيئه سى كبى خطيئه اولور وشيخ

سهوردی دیر که ﴿ فلا یجوز رد استغفار من اعتذر بحال کما روی عن عبد الله
ابن عمر قال صلی الله علیه وسلم ارحموا ترحموا واغفروا یغفر الله لکم ﴾ اکر درویشلر
ما بیننده صادر اولان کفتار و کردار شریعت و طریقته مخالف واقع اولدیسه
ایکیسن بیله صف نعاله کجوره و صف نعالك ادبی ولدر که درویش اورایه کچوب
قائم اولدقده اکر صوررلرسه تقریر و قطمیر کندودن هرنه صادر اولدیسه کتم
ایتمیه و منازعه و مجادله سمتنه کتمیه ماهو الواقعی ذکر ایلدکدنصکره اعتذار
و استغفاردن غیری جانب طوتمیه (مثنوی) از پدر آموز کادم در کناه ﴿ خوش
فرود آمد بسوی پایکاه ﴿ چون بدید او عالم الاسراررا ﴿ بر دو پا استاد استغفاررا
﴿ بر سر خاکستر انده نشست ﴿ از بهانه شاخ تا شاخی نجست ﴿ ربنا انا ظلمنا
کفت و پس ﴾ چونکه جانداران بدید از پیش و پس (نثر) پس شیخ اولا اول فعل
بادی اولنه و تعدی و تجاوز قیلنه بلاغرض نفس عتاب ایلیه وای نادرویش
وای بی ادب دیو ﴿ و بونك امثالی عتاب آمیز سوز سویلیه مثلا نیچون نفس
و شیطانه اویدك و طریق حقدن تجاوز قیلدك و او برینه دخی دیه که نیچون سن
صبور اولمدك و اکا تحمل قیلمدك حتی درویشلك سنده بولنه ایدی ﴿ اکر اسانله
تعزیره مستحق ایسه بو کونه تعزیر ایراایده و اکر چوبله تعزیره مستحق ایسه یا تورہ
و اون مقداری چوب اوره ﴿ قال علیه السلام لا یجلد فوق عشر جلدات
الا فی حدود الله ﴾ اکر اختیار ایسه و صلاح و معرفتیله موصوف ایسه اول زلتی
عفو اولنمق اولی در نتکیم حضرت عائشه رضی الله عنها بو حدیثی روایت ایدرلر
حضرت پیور مشارکه ﴿ اقیلوا ذوی الهیئات عثراتهم الا الحدود ﴾ اقاله عفو
معناسنه در هیئات هیئتك جمعیدر هیئت بر شیئك شکل و صورتنه دیرلر شافعی
حضرتلری دیر که ذوی الهیئاتدن مرادشرله معروف اولمیه اهل صلاح و ورع
اوله دیمشلر بعضیلرده اصحاب مروت و اهل وجوهدر دیمش عثرت زلته و ایاق
طیرنمغه دیرلر یعنی فیچن بر صالح هیئت صاحبی کمسه دن بر زلت صادره اولسه
انی عفو ایلك الا حدود الله ده دکل زیرا حدود الله باغشلنمز و عفو ممکن دکلدر
مثلا حد خمر و حد زنا کبی و شفاعت ایدنك دخی شفاعتی حد شرعیده مقبوله
دکلدر ﴿ کما قال علیه السلام لا یشفع فی حد من حدود الله ﴾ پس شرب خمرك حدی
سکسان و زنانك یوزدر بر چوب اکسك اورمق جائز اولمز پس بعد ضرب الحد
کسوه لرین آلوب تبعید ایده ورد قیله بعد زمان (ع) باز آ باز آ هر آنچه هستی باز آ ﴿
فحواسی اوزره اکر تائب اولورسه عفو ایدوب خیر دعا ایده و کسوه سن تکبیر قیله

پس بعد العفو سنت و طریقت بودر که اول درویش نیه قادر ایسه یاثلثی ویاربعی فقرایه بذل ایده و هیچ قادر دکلسه برطعام طبخ ایده اقل مایکون اطعمه واشربه دن یاخود برلذیذشی طبخ ایتدیره نتکیم کعب بن مالك بو حدیثی حضرتدن روایت بیوررلر که اول حدیث بودر که کندولر برجرم ایشلردی حضرت برزمان غضب ایلدیلر پس کعب بن مالك توبهٔ نصوح ایلدی حضرت توبه سن قبول ایدوب عفو بیوردی پس بیوررلر وحکایه قیلرلر که ﴿ فقلت یارسول الله اظن لاتقبل توبتی حتی انخلع من مالی کله واهجر الدار التی اتیت فیها الذنب فقال علیه السلام اخرج ثلث مالك فاصرفه فی سبیل الله ﴾ پس فقرایه دخی لازمدر بعد العفو مالك اولدیغی شیئك ثلثی مقدارینی بذل ایده واکر بردرویشدن طریقته مخالف برفعل صادر اولسه وفقرا آنی طویمسه ویاردویشه غرضی وکدورتی اولسه بوناپاك کله سماعه کیرمیه وسماطه کلمیه تا اول طریقته مخالف فعلدن توبه قیلمینجه واول کدورت باطندن صافی اولمینجه زیرا ﴿ المؤمن مرآة المؤمن ﴾ اکر سماعه کیرسك ذوق حقانی وروحانی بولمزسك واکر سماطه کلسك شیخك وفقرانك جمال معنویلرین کورمزسن پس سلوك منسد اولور وقبضه دوشوب مدبر قالورسن بوصفتی که درویش کندوده مشاهده قیله شیخك وفقرانك خیردعاسن اله وبرطعام طبخ ایده تا انلرك خیردعاسیله اول کثافت وکدورتدن هرنه ایسه باذن الله خلاص اوله وخانقاه نشین اولان فقرانك مبتدیلرینه وطالبلرینه تا اوسطی مرتبه سنه کلنجیه دك لازمدر که هربری شاننه لایق برخدمتده اوله لر وبطالتدن احتراز قیله لر حتی طعام خانقاه انلره حلال اوله ﴿ سید القوم خادمهم ﴾ نکته سن طوین خدمتدن غافل اولمز ﴿ ومن خدم خدم ﴾ حدیثنه اوین عبودیتدن الی یومنا جناب حق جل شانه حضرت قدسیسندن حضرت داود نبی کبی صاحب سعادته خطاب ایدوب بیوررلر که ﴿ یاداود اذا رأیت لی طالبا کن له خادما ﴾ یعنی بیوررلر که یاداود قچن بکا طالب وعاشق برکمسه یی کوره سن اکا خادم اول وبوراهك طالبلرینه ودرکاهك راغبلرینه خدمته عازم اول تا بنم رضامی اله کتوره سن (مثنوی) پس ریاضت را بجان شومشتری ٭ چون سپردی تن بخدمت جان بری (نثر) طالبان حقه خدمت ایتمك عبادت نافله دن یکدر نتکیم بو حدیث صحیحده وارد اولدیکه انس حضرتلری رسول حضرتلرندن روایت ایدر بیوررلر که رسول حضرتلریله جمیع صحابهٔ کرام برسفرده ایدیلر اصحاب کرامدن بعضیسی صائم وبعضیسی غیرصائم ایدیلر پس هوا اول کون زیاده کرم اولدی

رمضانده کلدلر روزه داران درختلر آلتلرین طلب ایدوب کیمی اوتوردی و کیمی یاتدی صائم اولمیانلر جست وچابك خدمته بیل بغلیوب خیمه‌لر قوردیلر وطبخ طعام قیلدیلر حیواناته آب وعلف وردیلر پس رسول صلی الله علیه وسلم بیوردیلر که (ذهب المفطرون بالاجر ذهب المفطرون بالاجر وهذا الحدیث یدل علی فضیلة الخدمة علی النافلة ای اخی مقام خدمت بلند وخادم بغایت سعادتمند در بشرط آنکه خدمتده وافی وخدمتی شوائب ریادن صافی اوله اکر بویله اولمزسه خدمتی حق ایچون اولمز و انبیا و اولیا قتنده اعتبار بولمز (مثنوی) نی که ایانند کزهر خدمتی ❊ کر تو د ارندای مز ورمنتی (نثر) زیرا خادمك برقاچ نوعی واردر بریسی مطلقا خدمتی لله وفی الله ایلر مقبول اولان خدمت اولدر و بریسی دخی اکر نفسی حظ ایدرسه خدمت ایدر واکر حظ ایتمزسه واکر ایلرسه ده ضرورة وکرها ایلر بو نوعه متخادم دیرلر سعادته ایرن خادمدر لکن متخادم دخی اجردن خالی اولمز اما بر نوع دخی واردر که انك خدمتی یا برای دنیادر و یاخود لغرض ریادر که یا فقرایه و یا خلقه کندوینی کوستره و بکندیر و فلانده فلان قدر خدمت ایتدم دیو اوکنه اول فلاح بولمز واجری دخی اولمز والله تعالی اعلم

﴿ باب سابع ﴾

فقرانك وسیاحتی بیان ایلر و سفرك صوریسن و معنویسن عیان قیلر ❊ قال رسول الله صلی الله علیه وسلم سافروا تصحوا وتغنموا ❊ بو حدیثك شرح خنده دیمشلر که ❊ تصحوا ابدانکم بالحرکة فی الظاهر وادیانکم فی الباطن بالعبرة وتغنموا الفضل والعلم المستفاد من المشایخ الذین تصحبونهم فی اثناء السفر ❊ پس بو حدیثده ذکر اولنان سفردن مراد تحصیل علم دین ایچون وزیارت اهل یقین ایچون وخدمت مشایخ کزین ایچون اولان سفردر انکچون اوچنجی جلدده حضرت وقوفی حکایه سنی بو سفری بیلسونلر ایچون وسفر وسیاحتدن مراد طریقمزده ندر آکله سونلر ایچون کاینی ذکر بیوردی پس دوریشه لازمدر که اکر بر شیخ کامل ومکملی بولمیسه نجوم سماء معرفت وکل بوستان حقیقت اولان مقبللرك نظرنه یته وانلردن علم سلوکی وآداب صحاوکی تعلم ایده انکچون مشایخ کبار بیورمشلر که ❊ من لم یر مفلحا لم یفلح ابدا ❊ پس سالك بدایت حالنده ❊ اطلبوا العلم ولو بالصین ❊ حدیثنك خواسنجه معدن علمدن اولان عزیزلری طلب ایده زیرا صیندن مراد اهل یقینك وصاحب تمکینك وجودیدر که محل مسالك علوم ومعارفدر پس طالب بویله رهبر سد ربانی ووسیله یزدانی ایچون وطنندن

مهاجرت ایدوب سفر وسیاحت قیله وطالب اوله ﴿ قال الله تعالى یا ایها الذین
آمنوا اتقوا الله وابتغوا الیه الوسیلة وجاهدوا فی سبیله لعلکم تفلحون ﴾ مفسرلر
بو آیتده وسیله یه برقاچ وجه یازمشلردر اما محققلر وسیله دن مراد مرشد کاملدر که
حقله عبد ما بیننده وسیله دردیمشلر ❊ پس حق تعالى بونلرك طلبنه امر ایدوب
﴿ وابتغوا الیه الوسیلة ﴾ بیوردی و برآیتده دخی ﴿ فاسئلوا اهل الذکر ان کنتم
لاتعلمون ﴾ بیوردی بو جمله حدیث وآیت معدن معرفت وشاهان طریقت اولان
ارباب حقیقتك طلبی ایچون وارد اولمشدر (مثنوی) سایهٔ شاهان طلب هردم
شتاب تاشوی زان سایه بهتر ز آفتاب ❊ کر سفر داری بدین نیت برو ❊
ور حضر باشد ازین غافل مشو (نثر) پس شول وقتده که طالب بر عارف بالله
بوله وبر عالم آکاهه ایره سفر وسیاحت اکا حرام اولور پس لازم کلور که اکا اردات
کتوره وخدمت قیله وتحصیل علم ومعرفت ودین ودیانت وتکمیل آداب طریقت
واسرار حقیقت ایده واکر اوقومسی اولمزسه ﴿ کن عالما او متعلما او سامعا
ولاتکن رابعا فتهلك ﴾ حدیثنك موجبنجه استماعه کندویه لازم وواجب
اولان دین علمی وطریقت ادبنی اوکرنه بعده اکر مرشدی وفات ایده ویاخود
بعد تطهیر النفس وتحصیل المعرفة وتکمیل الدین والدیانة عزیزندن یا زیارت
کعبهٔ مکرمه ایچون ویاخود زیارت بیت المقدس ویاخود زیارت آستانهٔ
حضرت پیر ایچون ویاخود بعض عرفانك وصلحانك زیارتیچون اجازت استیه
اکر کاملیله جان ودلدن رضا ویررسه بیوردیغی اوزره سفر وسیاحت ایده
واکر جان ودلدن رضا ویرمزسه حذر ایده والحاصل رضا ایله سفر وسیاحته
اذن آلورسه اکر صلهٔ رحم واجب اولدیسه صله ایده واکر صله واجب اولمدیسه
عزیزلردن وعارفلردن برینك زیارتنه کیده وکتدیکی یوللرده وشهرلرده دخی
اولیاء اللهی تجسس ایده ونرده بر صاحب همت وار در آنی تفحص قیله تا تعذیب
حیوان بلافائده قیلمیه وفوائد سفردن بی نصیب قالمیه زیرا سیاحتدن مقصود
اهل الله بولمقدر وعلما وعرفا وصلحایه مقارن اولمقدر ویاخود اقل مایکون
زیارت بیت الحرام وبیت المقدس وآستانه قیلمقدر یوخسه ابلهانه عمر نفیسی
ضایع قیلمق دکلدر نتکیم حضرت مولانا ایکنجی جلدده بو خصوصده بر کوزل
تمثیل ایدوب بیوررلر که بر درویش بر او بنا ایدوب اکا بر بنجره قودی شیخی انك
اوینه کلوب دیدیکه درویش بو بنجره یی نیچون قودك دیدیکه اوك ایچی روشن
اولسون ایچون شیخ دیدیکه بویله دکل زیرا البته بنجره دن ضیا دوشمك مقرردر

بلکه اهل طریق بویله قیلمق کرك اول پنجره‌یی اذان صداسنی اشتمك ایچون قیله تارشنالك خودانك طفیلی در ❊ پس سالك اولان دخی سفر و سیاحتی اهل الله بولمق ایچون وانلره مقارن اولمق ایچون قیله شهرستان سیری و عجائب و غرائب کورمك انك طفیلیدر اول بهرحال بولنور و هر منزله که ایره و هر شهره و کویه که کیره عجائب قدرة اللهی کوره و صنایع و بدایع عبرة اللهیه نظر قیله ﴿ قال الله تعالی قل سیروا فی الارض فانظروا کیف بدأ الخلق ﴾ ای کیف خلقهم ابتداء علی اطوار مختلفة و طبایع متغایرة و اخلاق شتی فان ترتیب النظر علی السیر فی الارض موذن بتتبع احوال اصناف الخلائق ﴾ یعنی حق حق تعالی بیورر که سیر ایلك ای بنی آدم یریوزنده پس دخی نظر ایلك که اول الله نیجه بو خلقی اطوار مختلفه اوزره و طبایع متغایره اوزره و اخلاق شتی اوزره بدأ ایلدی پس نظری ارضده سیر ایتمك اوزره ترتیب قیلمسی اصناف خلایقك احوالنی تتبع ایتمکی مشعردر و فی الحقیقه سفر و سیاحتك فائده‌سی اصناف خلایقك احوالنی تتبع قیلمقدر و تجربهٔ روزکار ایله رعونت و خشونت نفسدن پاك اولمقدر ﴿ و فی العوارف انما سمی السفر سفرا لانه یسفر عن الاخلاق ﴾ یعنی سفره انکیچون سفر دیدیلر که اخلاقی اسفار ایلر و خوی بدونیکی اظهار ایلر ای اخی بلکل که سفر ایکی قسمدر بری صوریدر و بری دخی معنویدر اصل اهل الله قتنده مقبول و مقصود اولان سفر سفر معنویدر اما سفر صوریده دخی چوق فوائد واردر جمله‌دن بری نفس مألوفات و محظوظاتندن منقطع اولور و شربت فراق یاران و خلانی چشیده قیلور بو صفتله من وجه لذت فنایی بولور و موته مستعد اولور و بر فائده دخی بودر که غریبلك صفتیله متصف اولور (وطوبی للغرباء) سعادتن بولور و بر فائده‌سی دخی بودر که صفت خمولی ایراث ایلر و خمول و بی نام اولمق ایسه طریقت اولیانك رکن اعظمیدر ﴿ قال ابن عطا ادفن وجودك فی ارض الخمول حتی تفوز باذواق الفحول ﴾ یعنی وجودکی بی ناملك زمیننده دفن ایله تا مردان الهینك اذواقنه فائز اوله‌سن و بشر بن حارثه برکسنه دیدیکه ﴿ اوصنی یا شیخ قال اخمل ذکرك واطب مطعمك ﴾ و بو بیناملك خصوصنده حضرت رسول علیه السلام بیوردیلرکه ﴿ بحسب امرء من الشر ان یشار الیه فی الدین و فی الدنیا بالاصابع الا من عصمه الله ﴾ یعنی آدمه شر اول کفایت ایدر که آدبه دینده و دنیاده اصابعله اشارت اولنه که بو فلاندر الا اللهك عصمتی اولدیغی قول

بوشردن بريدر (مثنوى) اشتهار خلق بند محكمست ❊ درره اواز بند آهن كى كمست (نثر) ديدكلرى خمول مدحنده در ابن فارض دخى بو محله مناسب بيوررلر كه (نظم) واحملنى وهنا خضوعى لهم ❊ فلم يرونى هوانا بى محلا لخدمة (نثر) يعنى بنى كمال خضوعم بى نام قيلدى ارباب طريقت مابيننده من حيث ضعق پس انلر بنى غايت مستهان وخوار اولديغمدن بر خدمته محل ولايق كورمزلر اكرچه خمول اولمق حضرده دخى ميسر اولور اما سفرده دخى زياده اولور پس سياح اولان درويش اولدر كه سياحتى حالنده برشهرده چوق قرار ايلميه تا اول دياره كوكل بغلميه واندن اول ديارك خلقى بيزار اولميه وكندودخى تغير بولميه اكثريا بشر ابن حارث ديرلر ديكه ﴿ يامعشر الفقراء سيحوا تطيبوا فان الماء اذا مكث فى موضع تغير ﴾ حضرت دخى بو محله مناسب بيوررلر كه (نظم) درخت اكر متحرك بدى بپا وبسر ❊ نه رنج اره كشيدى نه زخمهاى تبر ❊ ودخى بيوررلر كه (مثنوى) ازسفرها ماه كيخسرو شود ❊ بى سفرها ماه كى خسرو شود (نثر) بشر بن حارثك بو سوزنى مشايخدن برى ايشيدوب ديديكه ﴿ صر بحرا حتى لاتتغير بالجيفة ﴾ سوزده بودر سالك شويله بر بحر عظيم كبى اوله كه من بعد متغير اولميه اكثر مشايخ بدايت حالنده سفر وسياحت ايدوب نهايت حالنده بحر اولمشلر وبريرده قرار قيلمشلر وبعضيلر بدايت حالنده بركامله يتمشلر وسياحتى ترك ايتمشلر وبعد تكميل السلوك نهايت حاللرنده سفر وسياحته كتمشلر وبيورمشلر كه ﴿ اجتهد ان تكون كل ليلة ضيف مسجد ولاتمت الا بين منزلتين ﴾ دقوقى حضرتلرى وابراهيم خواص حضرتلرى بويله دينلردندر ودائما سفر وسياحت قيانلردندر وذوق باطنى ترك مأوى ومنزلده بولانلردندر لامية عجم صاحبى بو محله مناسب بيوررلر كه

﴿ شعر ﴾

نائى عن الاهل صفر الكف منفرد ❊ كالسيف عرى متناه عن الخلل
لوكان فى شرف المأوى بلوغ منى ❊ لم تبرح الشمس يوما دارة الحمل

(نثر) معناسى اول كمسه كه اهلندن بعيددر والى خالى ويارندن منعزلدر شول تيغ تيز كبيدر ايكى جانبى خللدن عارى ومجرددر اكر شرف مأوى ومكانده آرزوو مقصوده وصول ميسر اوليدى آفتاب حمل برجنى ترك ايتمزدى زيراقتى شريف برجدر ❊ پس معلوم اولديكه سياحت وسفرده نيجه فوائد واردر انكيچون دقوقى وابراهيم برشهرده قرق كون طورمق ميسر اولمش وبر منزلده يكرمى كوندن زياده اقامت قيلمش تو كانه خال كلميه تكيم ابراهيم خواص حضرتلرندن

منقولدر که بیوررلر اون بش کون بر بادیه ده قالدم بلا طعام ولا شراب نفسم
قصد ایلدیکه کیاه ونبات هر نه ایسه اونلایم وحشیش خشکی قوت ایلیم کورد مکه
حضرت خضر پیدا اولدی پس در حال بن اندن قاچدم وانك صحبتن استیوب
اندن کچدم دیدیلر که یا شیخ نیچون اندن فرار ایلدك خود نیجه اولیاء واردر که آنك
یوزین کورمکه حسرت چکرلر وروز وشب انك زمین طلبنده تخم اشتیاق
اکرلر پس بیوردیکه قورقدمکه نفسم آکا اعتماد ایده واندن استمداد واستغاثه
قیله وجناب حقه اولان توکلمه خلل کله بو طائفه نك سفر وسیاحتدن مرادلری
اصلاح درون وافتای بروندر یوخسه سفهای زمانه کبی شهر شهر وقصبه
قصبه کزوب کاسه لیس عوام اولوب فرائض ونوافلی ترك قیلوب (جیفة
الليل بطال النهار) اولنلر کبی سیراب وکل قیلمزلر بلکه سفر جان ودل ایدرلر
کاه اولورکه سالك نفسی تکیه لر بوجاغنده خدمت وریاضتده تصفیه بولورکن
وبر صاحب نظرك نظر وهمتن آلورکن خدمتدن وعبودیتدن منقبض
اولوب بوذکر اولنان طائفه نك حالرنی کندی یه سند ایدوب وسیر وسیاحتده
بولدیغی ذوق نفسانی یی ذوق روحانی عد ایدوب طالب سیاحت اولور خبری
یوقکه دام نفسه دوشوب ذوق روحانیدن ورضای الهیدن محروم قالور زیرا
نفس سیر صحاری ودشتدن واطراف واکناف کشت وکذشتدن کماليله حظ
آلور وبر کمسه نك ضبطی النده اولمدن محنت ومشقت بولور پس کندو حظنه
وهواسنه تابع اولوب سیاحت قیلور واول سیاحتده بولدیغی ذوقی ذوق
روحانی ونشاط رحمانی بیلور حالبوکه مکر شیطانی وتلبیس نفسانیدر (مثنوی)
بندهٔ یك مرد روشن دل شوی ✵ به که برفرق سر شاهان روی ✵ صفع شاهان
خور مخور شهد خسان ✵ تا کسی یابی ز اقبال کسان ✵ من عجب دارم زجویای
صفا ✵ کورمد در وقت صیقل از جفا ✵ (نثر) پس سفر ظاهری بیلدکسه سفر
باطنه کله لم (المسافر فی الباطن وهو السايح السایر من اوطان الغفلات الی محل القربات
ومن الافعال السيئة الى الحسنات يقطع المسافات النفسانية والفلوات الشهوانية
حتى يصل الى مقام اسرار السبحانية ومشاهدة الربانية) سفر فی الباطن شول
سایح وسایردر که غفلتلر وطنلرندن حقك قربتلری محلنه سیر ایده وافعال
سیئه دن حسناته سیر ایده نفسانی اولان مسافه لر وشهوانی اولان صحرالری قطع
ایتمکله حتی اسرار سبحانی ومشاهدهٔ ربانی مقامنه واصل اولنجیه دك ابن فارض
بیوررلر (نظم) اسافر من علم اليقين الى عينه ✵ الى حقه حيث الحقيقة رحلتی

(نثر) یعنی بن مسافرت ایلرم علم یقیندن عین الیقینه حق الیقینه مسافرت ایلرمکه
حقیقت مرتبه سنه در بنم رحلتم شیخ حضرتلری فتوحاتده بیوررلر که (اعلم
ان المسافر فی طریق الله اما ان یکون مسافرا بفکره فی المعقولات او مسافرا بالاعمال
فالمسافر بفکره فی المعقولات من طالب الآیات علی وجود صانعه ومشهود خالقه
الی حق الیقین او الی الموت ثم لا یزال یسافر بقطع منازل البرازخ الی ان ینتهی
الی منزلة البعث ثم یرکب مرکبا شریفا یحمله الی دار سعادته واما المسافر بالاعمال
مسافر من عمل الی عمل الموت) بیوررلر که بلکل ای سالك معنویکه طریق اللهده
مسافر یا فکریله معقولاتده مسافردر ویاخود اعماله مسافردر فکریله معقولاتده
مسافر اولان شول کسه در که صانعنك وجودنه وخالقنك شهودینه تا حق
الیقینه دك آیات طالب ایلیه ویاخود موته دك واندنصکره برازخ منزللرنی قطع
ایتمکله مسافرت ایده منزلهٔ بعثه ایرنجه یه دك اندنکره حالنه مناسب اولان
مرکب اعماله سوار اولوب انی دار سعادتنه حامل وواصل اولور اما اعماله
مسافر اعمال سیئه دن حسنه یه سفر ایدر بعض سالکك باطنی حق جانبنه دائما
سفر ایتمه ده در وکندودن خروج ایدوب حقه کیتمه ده در بویله کسه ظاهرده
سفر ایتمسه وکذلك اعماللهده دخی کیتمسه باطننده اولان محبتی وتوجهی حسبیله
منزل آلور ومقصود بالذاتی بولور ❊قال فی العوارف ارسل ذو النون المصری
الی ابی یزید البسطامی رجلا فقال قل لاخی ابی یزید الی متی النوم والراحة
قد سارت قال ابو یزید للرسول قل لاخی ذی النون الرجل من ینام اللیل کله
ثم یصبح فی المنزل قبل القافلة فقال ذو النون هنیئا له هذا الکلام لا تبلغ احوالنا
الیه❊ معناسی ذو النون بایزیده برکسه ارسال ایلدی دیدیکه قرداشم بایزیده
دیکه بو نوم نه زمانه دك نومدن مراد ظاهرا عملدن ومجاهده دن تغافل
ایتمکدر رحا بو کدر راحله ایام وقافلهٔ انام مرور ایلدی ابو یزید حضرتلری بیوردیکه
ذو النون قرداشمه دیکه ار اول کسه در که کیجه جمله اویویه اندنصکره صباحین
منزلده یه قافله دن اول بوله ذی النون دیدیکه بو سوز آکا سکی جیدر ولا یقدر
بزم احوالمز آکا یتشمز بایزید حضرتلرینك بو سوزندن مرادی بدن کاردن فارغ
اولوب جان ودلله حضرت حقه سفر قیلمقدر جان ودل ایله اولان سفر جمله دن
منزلده اول بولنور لمحرره (نظم) سیر دل کن سیر کل راهین بهل ❊ هست مقصود
از سفر این ای مقل (نثر) سفر معنوی اهل الله قتنده دندر اولا سیر الی اللهدر که
مرتبهٔ نفسندن وجود حقیقی جانبنه سفر ایتمکدر بو سفر روی وحدتدن حجاب

كثرت مرتفع اولدیغی کبی منتهی اولور اندنصکره سفر ثانی قیلور که اکا سیر فی الله درلر سیر فی الله صفات اللهیه متصف واسماء اللهیه متحقق واخلاق اللهیه متخلق اولمقدر وجمله صفات بشریه یی فانی و مضمحل بولمقدر بو سفرك نهایتی وجوه علمدن رفع نقاب اولوب اکا علوم لدنی منکشف اولمقدر اندن سفر ثالث قیلمقدرکه اکا سیر مع الله دیرلر سیر مع الله سالکك هر مرتبه ده اللهیه اولان سیریدر وشائبهٔ اثنینیتك کلیتله مرتفع اولمسی وحضرت احدیته ترقی قیلمسیدر بومرتبه یه مقام قاب قوسین ارادنی دینور که نهایت ولایتدر و بوسفرك نهایتی مرتبهٔ عین الجمعده کلیتله اضدادی ظاهرا و باطنا محو بولمقدر اندنصکره سفر رابعدرکه اکا سیر عن الله دیرلر سیر عن الله وحدتدن کثرت طرفنه اولان سیردر طالبلری تکمیل ایچون وسالکلری تربیه ایچون بو سفره بقا بعد الفنا وصحو بعد المحو وفرق بعد الجمع دخی دیرلر و بو سفرك نهایتی حقدن خلقه مع الاستقامة والعداله رجوع ایدوب وحدتی کثرتده وکثرتی وحدتده کورمکدر والله تعالی اعلم بالصواب

﴿ باب ثامن ﴾

سفرك آدابنی وخانقاهه کلمه نك ادبنی ومصاحبت و الفت قیلمه یی بیان ایدر)
اولا سالکه لازم وواجب اولان بودرکه فرائض وواجباتدن واحکام شرعیه وآداب طریقیه دن برنی ترك ایتمیه وسمت اباحت وضلالته کتمیه تا وحل معصیته باتمیه وسنت بودرکه ﴿ الرفیق ثم الطریق ﴾ موجبنجه اولا بر یار دیندار ونیکوکردار ومصاحب بردباراله کتوره که امور دینیه یه عالم وطریقت اوزره عامل اوله وخلاف شرعه راضی اولمیه ومراد نفسه رضا ویرمیه پس نفس اماره مرتبه سنده اولان طالبه وآفات ومضرات نفسه واقف اولمیان سالکه بویله بریار موافق ورفیق صادق لازمدر اما اول کسه که امور دینیه سنه واقف اوله وآفات نفسانیه یه عارف اوله اکا منفرد ویکتا کتمکه نهی یوقدر استرسه منفرد اسفر ایتسون واسترسه جماعتله کتسون پس ﴿ خیر الرفقاء ثلاثة ﴾ فحواسنجه سیاحت ایدن کسه لر باری اوچ کسه اوله ودخی سنت وطریقت بودرکه ایچلرندن برامور دیده اختیاری وسخی وجوم دود بنداری امیر ومقتدا اتخاذ ایده لر پس اول نه درسه ونه قیلرسه اکا تبعیت ایده لر نتکیم حدیث صحیحده حضرت بیوردیلر ﴿ اذا کنتم ثلاثة فی السفر فامروا احدکم ﴾ یعنی چون سز سفرده اوچ کسه ویاخود دخی زیاده اوله سز ایچیکزدن براسنی امیر قیلك واکا تابع اولوك ودخی سنت و

طريقت بودر كه قچن سفره عزم قيلسه اخوان ويارانه وداع قيله وعين جمع بريرده ايكن خير دعالرين آلوب اندنصكره كيده زيد بن ارقم حضرت رسولدن عليه السلام روايت ايدرلر كه حضرت عليه السلام بيورمشلر ﴿ اذا اراد احدكم سفرا فليودع اخوانه فان الله يجعل له بدعائهم البركة و يحفظ دينه وعمله ﴾ اكثر خير دعا آلميوب سنت وطريقتي ترك ايدن سفهايي كوررز كه دينلرى وعمللرى محفوظ دكلدر پس شرط طريقت بودر كه جمله دن خير دعا اله واكر بركمسه دن تعلم واقع اولديسه استيذان قيله اندنصكره روان اوله پس سنت وطريقت بودر كه قچن برشهره وقصبه يه كله بعد الاستحمام والاغتسال اول شهرده ياران طريقتدن وياخود اصحاب حقيقتدن برواجب الزياره كمسه وار ايسه آنى زيارت قيله تا رضاى حق بوله نتكيم بو حديث شريفى ابو هريره حضرتلرى روايت ايدرلر حضرت عليه السلام بيورمشلر كه ﴿ ان رجلا زار اخا له فى قرية اخرى فارصده الله على مدرجته ملكا اتى عليه قال اين تريد قال اريد اخا لى فى هذه القرية قال هل لك عليه من نعمة تربها قال لا غير انى احببته فى الله قال فانى رسول الله اليك بان الله قد احبك كما احببته ﴾ معناى شريفى بودر كه تحقيقا بركمسه برآخر كويده اولان قرداشنك زيارتنه قصد ايلدى حق تعالى آنك طريقى اوزره برملك راصد ومترقب قيلدى اول ملك اوكمسه يه كلدى ديديكه نه مكانى ديلرسن اول كمسه ديديكه بو كويده برمؤمن قرداشم واردر آنى ديلرم ملك ديديكه سنكيچون انك اوزرنده برنعمت وارميدر كه آنى رعايت ايدرسن وتربيه قيلرسن اول كمسه ديديكه اول كمسه نك بنم اوزرمده و بنم انك اوزرنده هيچ رعايتى واجب اولان نعمتلردن بريسى يوقدر الا بن انى لله وفى الله سوررم ملك ديديكه تحقيقا بن اللهك رسوليم سكا مژده كه الله تعالى سنى سودى سن انى سوديككبى بو حديثدن لازم كلان بودر كه زيارت ياران واخوان مستحبدر ولكن ادب بودر كه حين زيارتده نظر ايده سن اكر زيارت ايلديكك سنك اكلنمكدن ومصاحبتكدن حظ ايلرسه اكلنه سن واكر انك بعض اشغالى وار ايسه اكلنميوب وداع ايده سن و كندى مصلحتكه كيده سن پس بعد السير والسفر قچن برشهره كله سنكه اول شهرده شيخ اوله وفقرا وخانقاه اوله اكر وقت عصر قريب ايسه زاويه يه داخل اولميه سن اكر برساكن اولمغه قابل يراولورسه اول كون انده ساكن اولوب على السحر خانقاهه داخل اوله سن نتكيم حضرت رسول بيوررلر ﴿ اذا قدم احدكم من السفر فلا يطرقن اهله ليلا ﴾ پس

فقرانك اخوانی اهل کبیدر اما اکر قادم معذور ایسه هر نه وقت
کلسه جائزدر لکن شیخه علی السحر بو اسه تا وقت زواله دك
رخصت واردر حضرت رسول علیه السلام فجن سفردن کلسه لردی بریرده
اکلنورلردی وشهره علی السحر داخل اولورلردی نتکیم حضرت کعب ابن مالك
روایت ایدرلر ﴿ کان رسول الله لایقدم من السفر الا نهارا فی الضحی ﴾
پس وقت ضحیده کلمك مستحبدر پس کاوب خانقاهه داخل اولدقده
(بسم الله الرحمن الرحیم) دیه اکر فقرادن کمسه کورسه عشق ویره و مصافحه قیله
اکر آشنا ایسه معانقه قیله زیرا سنت وطریقتدر و مصافحه ومعانقه حقنده
احادیث شریفه برنیجه کونه واقع اولمشدر نتکیم بیوررلر ﴿ مامن مسلمین یلتقیان
فیتصافحان الا غفر لهما قبل ان یتفرقا وعن ابی هریرة اتفقا علی الروایة عنه
قال خرجت مع رسول الله حتی اتی جناب فاطمة فقال علیه السلام اثم لکع یعنی
حسنا فلم یلبث ان جاء یسعی حتی اعتنق کل واحد منهما صاحبه ابو هریرة رضی
الله عنه بیوررلر که بن رسول الله اللهله بیله چیقدم حتی اول حضرت جناب فاطمه یه
کلدیلر و بیوردیلر که بورده میدر کوچك یعنی حسنی مراد ایلدیلر پس امام حسن
چوق اکلنمیوب کلدی سعی ایدرك حتی رسول الله معانقه ایلدیلر ﴾ وعن جعفر
ابن ابی طالب فی قصة رجوعه من ارض الحبشة قال جعفر فخرجنا حتی اتینا
الی المدینة فتلقانی رسول الله فاعتنقنی ثم قال ما ادری انا بفتح خیبر افرح ام بقدوم
جعفر ﴾ جعفر بن ابی طالبدن دخی مرویدرکه حبشه زمیندن مدینه یه
رجوعی قصه سنده بیوردیلر که بز ارض حبشه دن چیقدق حتی مدینه یه کلدك
پس حضرت رسول بکا قارشو کلدی و بکا معانقه قیلدی اندنصکره ندیدی بیلمزم
بن خیبر قلعه سنك فتحنه می زیاده فرحناکم یوخسه جعفرك کلسنه می
واو پشرلرسه ده سنتدر نتکیم برروایتده دخی وارد اولمشدر که ﴿ لما قدم جعفر
قبل رسول الله بین عینیه ﴾ وحضرت اوآنل مثنویده بو ذکر اولنان خصاله
اشارت ایدوب طبیب الهینك پادشاهه کلسنی ومصافحه ومعانقه قیلشنی
یازوب فقرایه تعلیم بیوررلر (مثنوی) دست بکشاد و کنارانش کرفت ۞
همچو عشق اندر دل وجانش کرفت ۞ دست و پیشانیش بوسیدن کرفت
وز مقام وراه پرسیدن کرفت (نثر) وحاضر اولان فقرایه دخی مستحب اولان
اولان اولدر که مرحبا مرحبا خوش کلدك دیه لر نتکیم عکرمه دن مرویدر که رسول
حضرتلرینك حضورلرینه کلدم سفردن ۞ اول بکا (مرحبابك مرحبابك یاعکرمة

دیدی ایکی کره ﴿وقالت ام هانی ذهبت الی رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال لی
مرحبا بام هانی﴾ پس مسافرا کر جماعتخانه یی بیلورسه اکا نزول ایده وا کر
بیلمزسه برکسنه یی دلیل ایده وابتدا جماعتخانه یه کله واندة اولنلرله مصافحه قیله
پس آشپز اولان انك اوکنه ما حضر هر نه ایسه وهر نه یه قادر ایسه ولو بکسر
خبز کتوره نتکیم لقیط بن صبرة دن مرویدر که بیورر (قدمنا الی منزل رسول الله
صلی الله علیه وسلم فارسلت لنا عائشه بقناع فیه تمر فاکلنا ثم جاء رسول الله
فقال هل اکلتم شیئا قلنا نعم) لقیط بن صبرة روایت ایلر که بز برنیچه کمسه لرله رسول
حضرتلرینك منزلنه کلدك حضرت عائشه رضی الله عنها بزه برطبق کوندردیکه
آنده خرما وار ایدی پس بز انی ییدك اندن صکره رسول حضرتلری کلدی بیوردیکه
برشی ٔ ییدیکزمی دیدك نعم یا رسول الله بو حدیث ما حضر طعام احضارا تمکه
دلالت ایدر پس بعد زمان خادم خانقاه شیخی تجسس ایده واستیذان ایده
اکر اذن ویررسه اول مسافری بربرك سبزایلنیه قادر ایسه واوکان خلالا شیخنه
بولشدره (مثنوی) بردر یاران نهی دست آمدن ٭ هست بی کندم سوی
طاخون شدن (نثر) هدیه نك طریقمزده اولدیغنه دلالت ایدر اندن صکره اول
درویش جماعتخانه کله وخادم خانقاهه برقاچ دینار ویره تا اختشامه فقرا
ایچون برشی ٔ احضار ایده لر بعد الطعام اول درویش پای ماچانه یه اندن صکره
کلوب شیخك الن اوپه اندن صکره ینه پای ماچانه واره وقائم طوره ودعا تمنی قیله
پس بعد الدعا کلوب تکرار شیخك الن اوپه وصاغ جانبنده اولان فقرادن بدأ ایده
اختیارلرك الن اوپه اختیار اولمینلرله مصافحه ایده صف تمام اولدقده
یساردن باشلیه تمام اولدقده واره آشپزلره وخادم اولنلره بالکلیه مصافحه
ایدوب کله مقامنه اوتوره وفی العوارف ﴿قال بعض المشایخ استحسن هذه
الرسوم زمرة الفقراء وهی ادب حسن وضعوه المتقدمون وان لم یوجد فی السنة
فلیس بمنکر فی الشرع﴾ بعده اول کلان درویش نظر ایده اکر اول شیخ دیندار
ونیکو کردار ومنبع اسرار وصلاح وسداد وارشاد له معروف برعالی مقدار ایسه
اول عزیزك صحبتندن دور اولمیه واول آستانه دن هجرت قیلمیه (مثنوی) هرکه
جوید همنشینی باخدا کونشیند در حضور اولیا ٭ از حضور اولیا کربکسلی
٭ تو هلاکی زانکه جزوی بی کلی (نثر) ابو بکر طمستانی حضرتلری بیوررلر که
﴿بامعشر الفقراء اصحبوا الله فان لم تطیقوا فاصحبوا من یصحب الله لتوصلکم
برکة صحبته الی صحبة الله﴾ ای اخی صحبت زیاده نور در طالب هرکیمك صحبتنه

جان ودلله حاضر اولسه البته انك حاليله وقوت باطنيله منصبغ اولورواندن نيجه
فوائد ولطائف حاصل قيلور ❊ نتكيم بو حديث شريف بو معنايه دلالت ايدر
﴿قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم مثل الجليس الصالح كحامل المسك ومثل
الجليس السوء كنافخ الكير فحامل المسك اما ان يحذيك واما ان تبتاع منه
واما ان تجد منه رائحة طيبة ونافخ الكير اما ان يحرق ثيابك واما ان تجد منه رائحة
خبيثة معناى شريفى جليس صالحك مثالى حامل مسك كبيدر وجليس
طالحك مثالى كوروك چكن وآتشه اوفلين كمسه كبيدر پس حامل مسك ياسكا
اول مسكى اعطا ايلر وياخود سن اندن انى ابتياع واشترا ايلرسن وياخود اقل
مايكون اندن رائحهٔ طيبه بولورسن صلحانك بوقدر فائده‌سى واردر وجليس
سوء كه كوروكجى كبيدر ياسنك عرض وناموسك قفتانني ياقرويادين وديانتك يقر
ياخود اندن فسق وفساد رائحه‌سنى بولورسن وسندخى انك كبى منتن اولورسن
بو محله مناسب بو بيتى دين عزيزقى خوب ديمش بيوررلركه ❊ ﴿شعر﴾ ❊
❊ اصحب اخا كرم تحظى بصحبته ❊ ❊ فالطبع مكتسب من كل مصحوب ❊
❊ الريح آخذة مما تمر به ❊ ❊ نتنا من النتن او طيبا من الطيب ❊
(نثر) معناسى كرم قرداشلريله صحبت قيل صحبتلريله فائده لنه‌سن زيرا طبيعت
مكتسبدر هر مصحوبدن ريح اوغره ديغى شيدن اخذايلركم رائحه لودن كم رائحه
وايو رائحه ليدن ايو رائحه اخذايلر پس اى درويش خوشبوى اولان عزيزلرله
مصاحب اول خوشبوى اوله‌سن ولطيف خوى اولان عارفلرله مجالست ايله
تا خوش خوى ملك بوله‌سن هر طريقك برشانى واردر كيمى خلوتى وكيمى عزلتى
بو طريق مولويه صحبتيدر غيريلر خلوت وعزلتدن حاصل اولان فقرايه صحبتدن
حاصل اولور نتكيم بيوررلر (مثنوى) فقر خواهى كو بصحبت قائمست ❊ نه زبانت
كارمى آيد نه دست ❊ دانش انرا ستاند جان زجان نى زراه دفترونى ازبيان
(نثر) پس شرط مصاحبت اولدركه اولا مصحوبه ربط قلب ايله وكندى شيخنه
واستادنه ايلديكى تعظيمى وتوقيرى اكا دخى ايليه وظاهرا وباطنا انكار
وسوء ظندن حذر ايده وعلى كل حال ادب يولنه كيده نتكيم ابو عثمان مغربى
حضرتلرينك بو انقيادى كبى كركدر تا صحبتدن بهره حاصل اوله بيوررلركه ﴿صحبت
ابا حفص وانا حديث السن فطردنى يوما وقال لا تجلس عندى فقمت ولم اتكلم
فانصرفت بالادب امشى الى خلف ووجهى مقابل له حتى غبت عنه ونذرت
ان احفر بئرا على بابه وانزل واقعد فيها ولا اخرج منها الا باذنه فلما رأى ذلك منى

قرنی وصیرنی من اصحابه الی ان مات ﴾ ابو عثمان مغربی دیر که ابو حفص‌له صحبت قیلدم تازه یاشلو ایدم بنی برزات سببیله حضوروندن طرد ایلدی و قمده اوتورمه دیدی پس بن تا انقدم و سویلدم وادبله شیخه یوزم مقابل اردمه یوری یوب متصرف اولنم حتی شیخك نظرندن غائب اولدم ونذر قیلدم که انك بابی قتنده بر قیو قزم واکا اینم اوتورم واندن طشره چقمه یم الا شیخك اذنیله وقتا کیم شیخ بندن بو حالی کوردیسه بنی کندویه مقرب قیلوب اولنجیه دلنا اصحابندن قیلدی پس هم صحبت اولتده ده بو قدر اطاعت وانقیاد کرکدر قتده قالد یکه خدمت وارادتده اوله هم صحبت دیو اکا نیرلر که شیخك طریقت و شریعتده اقرانی اوله وفی الجمله اندن من حیث المعنی دونتر اوله تکمیل دین و طریقت ایچون انکله صحبت قیله وخدمت وارادتده اولان اول کمسه لردر که دخی کماله ایرمکسزین اول شیخه واصل اوله واکا ارادت کتوره و شیخ انی خدمته قویه و تحت تصرفنه آله یا نقدما انك برشیخی اولسون اکا ارادت کتورمش اولسون ویا خود اولمسون ماد امکه شیخه مرتبه سی مساوی اولوب اقران منزله سنده اولمدیچه اکا ارادتده وخدمتده دینور نتکیم بو سوزه شاهد کبار مشایخدن ابو منصور مغربی یه دیدیلر که ﴿ صحبت مع ابی عثمان المغربی قال بل خدمته لاصحبته لان الصحبة تکون مع الاخوان والاقران ومع المشایخ لاتکون الا خدمة ﴾ پس ادب طریقت بودر که مرتبهٔ مشیخته واصل اولنلره خدمت وارادت قیله سن وخدمت وارادتنده اولدم دیه سن وصورتا خلیفه اولوب حقیقت مشیخته ایرمیلره هم صحبت اولدم دیه سن وقادر اولدیچه شرط صحبتی اجرا ایده سن ادب صحبت بودر که بلا قلب ولا نفس ولا ملك ولا غرض لله وفی الله صحبت قیله سن تا کیم صحبتدن فائده آله سن نتکیم عبد الرحمن سلمی بیوررلر ﴿ من صحب مع الشیوخ فلیصحبهم بلا قلب ولا نفس ولا ملك ومتی نظر الصاحب الی شیٔ من اسبابه قطع ذلك عن بلوغ مقصده ﴾ پس شیوخله اولان صحبتك آدابن بیلدکسه فقرا و یارانله اولان صحبته کلهلم درویش کرکدر که فقرا واخوانله الفت ومعاشرت قیله آلف ومألوف اوله بد اخلاق اولوب متنفر اولمیه ﴿ قال رسول الله صلی الله علیه وسلم المؤمن یألف ویؤلف ولیس خیر فیمن لایألف ولا یؤلف ﴾ وحضرت پیرك ٠

﴿ مثنوی ﴾

من لیس یألف لیس یؤلف جسمه ۞ ولیس الاشم نفس قسمه

(نثر) بیوردقلری الفت ایتدیکین و کوکله کیردیکین کمسه لر حقنده در لکن هر صورت فقرده اولانلره معاشرت و مصاحبت لایق دکلدر بلکه شول کمسه ایله صحبت ایده سنکه سکا محبتی لله وفی الله اوله و حسنات و سیئاتك یاننده برابر اوله ﴿ کما قال بعض المشایخ لاتعاشر من الفقراء الامع من لاتزید عنده ببرو لاتنقص باثم بل انت عنده سواء علی کل حال ﴾ یعنی فقرادن اول کمسه لرله معاشرت ایلیه سن الا شول کمسه لرله که سن انك قتنده بر و خیرله زیاده اولمیه سن و کناه و خطا ایله نقصان اولمیه سن بلکه سن انك قتنده هر نه حالده اولسك برابر اوله سن و بعض مشایخ دخی بیورمشلر که ﴿ کن مع ابناء الدنیا بالادب ومع ابناء الآخرة بالعلم والعمل ومع العارفین کیف شئت ﴾ پس درویش که عارف اوله انکله مصاحب اولان آکا مداهنه دن قورتیلور و تکلف برله مدارادن بری اولور حضرت علی کرم الله وجهه بیوررلر که ﴿ شر الاصدقاء من احوجك الی المداراة ﴾ پس صدیق و رفیق دیمز اول کمسه یه که سن آکا مدارا ایله بجنه سن یوسف بن رازی بو بیتی بو محله مناسبت ایله خوب انشاد ایلمشدر

﴿ شعر ﴾

احب من الاخوان کل مواتی ❊ وفی غضیض الطرف عن هفواتی
یوافقنی فی کل امر احبه ❊ ویحفظنی حیا و بعد مماتی

(نثر) و سالکه لازم و واجب اولان بودر که اعتقادی ناپاك و دین و طریقنده بی باك اولان کمسه لرله مصاحبت قیلمیه اکر شکامزده ایسه دخی زیرا انلرله مصاحبتدن وحدت و عزلت خیر اولور ﴿ کما قال علیه السلام الوحدة خیر من جلیس السوء والجلیس الصالح خیر من الوحدة ﴾ (مثنوی) حق ذات پاك الله الصمد ❊ که بود به مار بد از یار بد (نثر) بیوردقلری بو کونه جلیس فاسده اشارتدر و حقوق صحبتدن و شرط طریقتدن بری دخی بودر که هیچ صاحبله محجوب ما بیننده شکر آب واقع اولمیه بری برینك اردنجه غیبت و ذم ایتمیه لر و اول مفارقته باعث اولان کمسه نك ذاتنه بغض ایتمیه لر بلکه اندن صدور ایدن عمل قبیحه بغض ایدلر و اول عملدن تبری ایدلر ﴿ قال بعض المشایخ لایبغض الاخ بعد الصحبة بل یبغض عمله الشیء ❊ کما قال الله تعالی لنبیه علیه السلام ارشادا الی ذلك المعنی فان عصوك فقل انی بریء مما تعملون ولم یأمره ان یقول انی بریء منکم ﴾ پس اخوت و حقوق صحبت حقنده کلام چوقدر پسندیده اولان صحبتی لله و مفارقتی فی الله اولمقدر یا مالی ایچون و یا جاهی ایچون و یا حسنی ایچون اولمق کرك

باخصوصکه حسندار تازیله مصاحبته طریقمزده وسائر طرق مشایخده هیچ جواز وقدرز یراسالکڭ تازه ایله مصاحبتڭ مضرتی قتی چوقدر ابو عبدالله حصری بیوررلر قتح موصلی دن استماع ایلردمکه اکثر وقتده دیردی ﴿ صحبت ثلاثین شیخا کانوا من الابدال کلهم اوصانی عند مفارقتی ایاهم اتق معاشرة الاحداث ﴾ وشیخ حضرتلری دخی فتوحاتده بو کلامه مناسب بیوررلر که ﴿ ایاکم ومعاشرة الاحداث والشبان فان صحبتهم سم قاتل للطالبین ﴾ و بو بیتله نصیحت قیلرلر وصحبت احداثدن نهی ایدرلر و بیوررلر که

﴿ نظم ﴾

❊ لا تصحبن حدثا ان کنت ذا حدث ❊ ولا نسان و کن بالله مشتغلا ❊
❊ واحذر من الفتنة العمیاء انها ❊ حکما قویا علی القلب الذی غفلا ❊
❊ وشهوة النفس فاحذرها و کم فتکت ❊ بسید قلبه عن ربه عقلا ❊

(نثر) معناسی البته تازیله مصاحبت ایله اکرسن دینده پاك وتازه اولدکسه نسا ایله دخی صحبت ایتمه اللهله مشتغل اول کورمز فتنه دن حذر ایله که تحقیق اول فتنه ایچون غافل اولان قلب اوزره قتی حکم قوی وارد رود نجی شهوة نفسدن حذر ایله که چوق قلبی ربیسندن عاقل اولان سیدی اکسزین حیلیله قتل ایلدی ابو القاسم قشیری حضرتلری بیوررلر که ﴿ من اصعب الافات فی هذه الطریقة مصاحبة الاحداث ومن ابتلاه الله باحد منهم فباجماع من الشیوخ ان ذلك عبد اهانه الله وخذله فلیحذر المرید من مجالسة الاحداث ومصاحبتهم ﴾ ای اخی مثنویده خود حضرت نیجه محلده تنبیه وتأکید برله نصیحتلر ایدرلر اساس بو طریقته ذاهب اولان سالك بو ورطه لردن پرهیز ایتمك لازمدر تا کیم دین وایمانی سالم اوله والله اعلم بالصواب

﴿ باب تاسع ﴾

سماعك انواعنی وفقرانك سماعده اولان آداب وارکانی بیان ایلر ﴿ نوشندکان شراب عرفان و پوشندکان لباس ایقان اولان مولویانه لازمدر که حسن استماع برله سماع ایدەلر و بو طریقده عشق وشوقله والتیاعله کیدەلر سماع غذای روح وسبب فتوحدر نتکیم شیخ سهروردی بیوررلر ﴿ ان بعض الواجدین یقتات من السماع ویتقوی به علی الطی والوصال ویظهر عنده من الشوق ما یذهب عنه لهب الجوع ﴾ یعنی اهل وجددن بعض کسەلر سماعدن قوت اتخاذ ایدرلردی وسماعله نکون بیسیوب طی ایدوب ایرتمی کونه اولاشدیرلردی وقتده

شوقدن بر نشئهٔ حاصل اولوردیکه لهب جوعی ازاله ایلردی (نظم) سماع آرام جان زندکانست ✲ کسی داند که اوراجان جانست (نثر) بیوردقلری بو ذوقه اشارتدروفی الحقیقه سماع بر مرقات الهیدرکه ساعی حضیض غفلت وقسوت قلبیه دن حظوظ روحانیته مرتقی ایلرو بر مصقله درکه زنکار تفرقه یی مرآت دلدن سیلر مجلا قیلر (مثنوی) پس غذای عاشقان آمد سماع ✲ که درو باشد خیال اجتماع (نثر) ای درویش فوائد سماع چوقدر واسرارینه نهایت یوقدر جمله دن بری مشایخ کبار بیورمشلرکه ﴿ السماع یستجلب الرقة والرقة تستجلب الرحمة من الله ﴾ سماعك رقت قلب استجلاب ایتمسی کالیله واضح ومعیندر ورقت قلبك رحمت حق اجتذاب ایتمسی دلائله مبرهن ومبیندر جمله دن بری زید بن اسلم ابی بن کعبدن روایت ایدرکه ﴿ قرأ ابی بن کعب عند رسول الله علیه السلام آیة فرقوا اصحاب رسول الله فقال علیه السلام اغتنموا الدعاء عند الرقة فانها تجلب رحمة من الله ﴾ پس سماع شرعا وعقلا وطبعا مذموم ومنکر دکلدر بلکه عند الاولیاء والعاشقین حلال وزلالدر نتکیم بیورررلر (رباعی) شهباز جناب ذوالجلالست سماع ✲ فراش قلوب اهل حالست سماع ✲ درمذهب منکران حرامست سماع ✲ درمذهب عاشقان حلالست سماع (نثر) انلرکه سماعه انکار ایلدیلر اوچ قسمدن خالی دکلدر اولا سنت رسوله جاهلدر وآثار واخبار نبویه دن غافلدر انکچون انکار له عاملدر حبشه قصه سن بلمش وحضرت عائشه نك مغنیه جاریه لره دف چالدیروب حضرت نبینك یتورکن استماع ایلدیکن طویمشدر نتکیم حجة السماع نام رساله مزده براهین دلائله ثابت ومبین اولنمشدر وثانیا شول کسه درکه سنت رسوله من وجه عالم اوله ولکن فقهاء صورینك وعلماء رسومك عالم اولدیغی کبی اوله وانلره تقلید قیله واحوال واذواق واسرار اخبار نبویه دن مهجور قیله وسنت رسولدن اولیانك استخراجنی بلیوب انلرك حالاتندن دور اوله وثالثا شول کسه درکه اذواق روحانیه دن بی خبر وچاشنی محبت ومودتدن بی اثر عنین طبیعت وفسرده دل و پر قسوت بر حجر لایفهمدر ذوق سماعی طویمش وبردم انك جانی اولیایه اویمش پس انك روح پر علای شهد وشکر سماعدن لذت آلممشدر (مثنوی) آن تنی راکه بود در جان خلل ✲ خوش نکردد وربکیری درعسل ✲ این کسی داند که روزی زنده بود ✲ از کف آن جان جان جامی ربود ✲ مرغ کوناخورده است آب زلال ✲ اندر آب شور دارد بر وبال (نثر) سماعك حلنده اولیانك تصانیف

كثيره سی واردر بو مختصرده ایرادی تطویلی مستلزم اولور استينه حجة السماعدن غناكلور پس بو كتابده سماعه اهل كيملردر و سماع قاچ نوعدر و آداب سماع نه در انی بيان ايدرز ای اخی اولا بلمكل كه سماعه اهل اوچ كمسه در غيريسی نامحرم و نا اهلدر نتكيم ابو نصر سراجك بو كلامی دلالت ايدر ﴿ قال اهل السماع علی ثلاث طبقات الاول الفقراء المجردون الذين قطعوا العلايق ولم يتلوث قلوبهم بمحبة الدنيا فهم يسمعون بطيبة قلوبهم ويليق بهم السماع فهم اقرب الی السلامة فكل قلب موالب بمحبة الدنيا فسماعه سماع طبع وتكلف ﴾ مشايخ طبيعتله وتكلفله اولان سماعی دخی ايكی قسم ايتشلردر اكر سامعك مرادی تهييج شهوات نفسانيه ويا خود طلب عز و جاه دنيوی و حظ جسمانی ايسه سماعی لعب و لهو اولور و حرام حكمنده اولور و اكر سماعدن مرادی تواجد ايسه وتكلفی ذوق روحانی بولمق ايچون ايسه انك سماعی مندوب و مستحسندر نتكيم عند قراءت القرآن تباكی مستحسن اولديغی كبی ﴿ والثانی قوم يرجعون فيما يسمعون الی احوالهم ومقاماتهم واوقاتهم ﴾ وايكنجيسی شول قومدر كه سماع ايلدكلری وقتده رجوع ايدرلر حاللرينه و مقاملرينه و وقتلرينه نتكيم حضرت نبی عليه السلام بشريت غالب قيلدقده و روحانيت مستور حالنده مستور اولدقده ذوق روحانياته رجوع ايچون ﴿ ارحنا يا بلال ﴾ بيوررلردی و اول سماعك ذوقيله راحت اولورلر و لذت روحانياتی بولورلردی ﴿ والثالث قوم يرجعون فيما يسمعون الی مخاطبات الحق فهم الكاملون ﴾ اوچنجيسی شول بر قومدر كه سماع ايلدكلری وقتده حقك مخاطباتنه و مكالمه سنه و آندن استماع ايتمكه رجوع ايدرلر ماحصل هر كسك مرتبه سی نه ايسه مرتبه سی حكميله سماع ايدر پس سماع اهل نفسك نفسانيتنی و اهل روحك روحانيتنی و اهل حقك حقانيتنی زياده ايلر و هر كسك مرتبه سنه مناسب بر باب كشاده قيلر ﴿ كما قال الكتانی السماع علی مقدار فهم السامعين سماع العوام علی متابعة الطبع وسماع المريدين علی رؤية الآلاء والنعم وسماع العارفين علی الكشف والمشاهدة ﴾ مثلا لفظده بيله سامع متفاوتدر هر كس بر انظمی مرتبه سنك حكمنه كوره فهم ايلر نتكيم بغداد شهرنده ايكی كمسه بر موضعده اوتورمشلر ايدی بری عوامدن ايدی و بری خواصدن ايدی خواصدن اولان بو فكرده ايديكه رؤيت الهيه بلا سعی بنده يه حاصل اولور ناكاه بر كمسه يا سعتر ديو چاغردی اول خواصدن اولان كمسه يه وجده كلدی و بر شهقه

(اوردی)

اوردی عوامدن اولان بونی استغراب قیلدی زیرا اول عامی اولان انجق لفظك
معناسن فهم ایلدی وخواصدن اولان یاسعترمعناسن آکلدی یعنی یارجل سن
سعی ایله کوره سن فحواسنی فهم قیلدی وبرمثال آخردخی بو سامعك متفاوت
اولمسنه بودرکه ینه بغداد شهرنده برکون حضرت شبلی سوقده کیدرکن برکمسه
خیارك اونی براقچه یه دیوندا ایلردی شبلی بوسوزی استماع ایلدیکی کبی برشهقه
اوردی ودیدیکه (الهی اذا کان عشر خیار بدرهم فکیف الشرار) شیخ سعدی
بو محله مناسب دیرکه ﴿ نظم ﴾ دوکس برحدیثی کارند کوش * ازین تابدان
زاهرمن تاسروش * یکی پند کیرد دوم ناپسند * نپردازد از حرف کیرپند *
فرومانده در کنج تاریك جای * چه دریابد ازجام کیتی نمای (نثر) منازل السائرین
شرحنده قاشانی دیرکه (قال المشایخ السماع حادیجذب وکل احد الی وطنه
الخاص ای الی مقصده) یعنی سماع برسائقدرکه هرکسی کندو وطنه
ومقصدینه چکر پس سامعك اقسامنی بیلدککسه سماعدکه لم سماعدخی
اوچ قسمدر برقسمی سماع الهی وبرقسمی سماع روحانی وبرقسمی دخی سماع
طبیعیدر سماع الهی اولدرکه هرشیء فی نفس الامر کلمات الهدر زیراکن
امرنك اثریدر پس کلمات الله غیرمتناهیه در کذلك کلمات حق سامع اولان
اولیانك دخی اول کلمات غیرمتناهیه قدر لایتناهی اسماع باطنه سی واردر
پس کلمات الهی استماع ایلمز الاجمیع اسماء الهیه نك اسرارینه واقف اولان
عارف تکیم شیخ حضرتلری فتوحاتده بو محله مناسب بیورررلر (ولکل اسم
لسان ولکل لسان مقال ولکل مقال منا سمع والعین واحدة من القائل والسامع
یعنی اسماء الهیه دن هراسمك برلسانی وهرلسانك برمقالی واردر وهرمقال
ایچون بزدن اکا برقولاق واردر حالبوکه قائل وسامعك حقیقتده ذاتی بردر
بومرتبه ده اولنلر خلقله مکالمه قیلسه لر حقله مکالمه قیلرلر وخلقدن برسوز
استماع ایلسه لر انی حقدن استماع ایلرلر نتکیم شبلی خیارك اونی براقچه یه لفظنی
حقدن استماع ایدوب دیدیکه الهی خیارك اونی براقچه یه اولیجق شرارك حالی
نیجه اولور وبایزید حضرتلری بومرتبه ده بیورررلر که ﴿ انا اکلم الله واسمع منه
منذ ثلاثین سنة والناس یظنون انی اکلمهم واسمع منهم ﴾ وشیخ حضرتلری
ینه فتوحاتده بیوررکه ﴿ فکلام صاحب هذا المقام کلام نیابة فنا من یقول
ان الله یقول علی لسان عبده ومنا من یقول بنفسه فی زعمه ولیس الامر کذلك
فی نفسه فان الله عند لسان کل قائل فکما انه لیس فی الوجود الاهو کذلك ماثم

قائل ولاسامع الاهو وكما قسمنا بين من يقول بالله و بين من يقول بنفسه وكذلك سماعنا سامنا من يسمع بربه وهو قوله كنت سمعه الذى يسمع بى ومنا من يسمع فى زعمه والامر على خلافه فهذا هوالسماع الالهى وهوسار فى جميع المسموعات ﴾ معناسى بو مقام صاحبنك كلامى كليسى نيابتدر يعنى كلامده وسماعده نائب حقدر پس بزدن بعض كمسه واردر كه الله لسان عبدى اوزره سويلردير و بزدن بعضيسى واردر كه زعمنده عبد كندو بنفسه سويلردير حالبو كه امر نفسنده بويله دكلدر زيرا حق تعالى هر قائلك لسانى قتنده انك كلامنى خلق ايتكله حاضردر تكيم حقيقته نظر اوجودده برغير يوقدر الااولدر وكذلك حقيقتده قائل وسامع دخى يوقدر الااولدر ونتكيم بزاللهله سويلين كمسه نك و بنفسه سويلين كمسه نك مابيننى تقسيم ايلديكمز كبى سماعمزدخى بويله متفاوت تقسيم اولنمشدر بزدن بعض كمسه ربيسيله ايشيدر وبور بيسيله ايشتمك حق تعالينك بن انك سمعى اولورم بمله استماع ايلرديديكيدر و بزدن بعضيسى كندو زعمنجه عبد بنفسه ايشيدردير حالبو كه امر بونك خلافيدر سماع الهى بوكه نيرلركه جميع مسموعاتده ساريدر حضرت پيرك بو قصيده لرى سماع الهى يه اشارتدر كه بيوررلر (نظم) دانى سماع چه بود صوت بلى شنيدن ۞ از خويشتن بريدن باوصل حق رسيدن ۞ دانى سماع چه بود درددواى يعقوب ۞ بوى وصال يوسف از پيرهن شنيدن ۞ دانى سماع چه بود سرى زلى مع الله ۞ انجاملك نكنجد بى واسطه رسيدن (نثر) پس سماع روحانى يه كلهلم سماع روحانى اولدر كه سمع روحله هر شيئك تسبيح حق قيلديغن كوش ايتمكدر وانك معناسنى ذوقله فهم ايتمكدرزيرا بو وجود عنداهل الشهودرق منشوردر وعالم اهل عالم اندن كتاب مسطور در السنهٔ خلق اقلام حقدر پس اقلام حقدن صدور ايدن كلمات واصوات وحروف هرنه ايسه سمع روحله معانيسن ايشيدوب اكا كوره ايش ايتمكدر ﴿ وان من شئ الايسبح بحمده ولكن لاتفقهون تسبيحهم) اينك سرى سماع روحانيته ايردكده نصكره معلوم اولور وبومرتبه ده هرشيئك تسبيحك كوش هوشله استماع قيلور (مثنوى) هيچ ميدانى چه كويد چنك وعود ۞ انت حسبى انت كافى ياودود (نثر) دين چنك وعودك تسبيحن بو سماعله فهم ايتمشدرلكن انجق بوتسبيحن ذكر ايتمشدر والادف ونى وقدوم وچنك وعودوسرناى وسائرسازلر چالنديغى وقتلرده هربرى براندە بردرلو تسبيح ايدرو چالنمديغى وقتلرده دخى بركونه تسبيح ايدركه چالنديغى وقتده كى كبى دكلدر پس بومرتبه ده دخى سوزچوقدر (من لم يذق لم يدر) دراماطالب

اولانه ردوسد بوقدر پس بومرتبه‌لره واصل اولان کبارك سماع صوری‌یه احتیاجی قالمز اکر سماع صوری‌یه حاضر اولورسه ده احتیاجا دکلدر بلکه یا ارشاد الطالبین در و یاخود ضعفاء یا استتار الحاله تتکم شیخ حضرتلری بیوررلر (ادون حال من یحتاج الی مزعج یزعجه) یعنی اول کمسه‌نك حالی غایتله دوندر که برمشوق و مهیجه محتاج اوله پس ذوق دائمه وارن و سماع الهی و روحانی‌یه ایره‌نك ذوق وحالی مستمر اولور استرسه مهیج و مزعج صوریدن استغنا قیلور ﴿حالی بعد السماع کحالی قبل السماع﴾ دین عزیزلرك بوسوزی استمرار ذوق وشهوده اشارتدر و بعض کباره ذوق علم و معرفت حاصل اولوب بووجد و ذوق درونلرندن زائل اولور و سماعده وجد و ذوق و رقص و حرکت قیلمدن قالور ونقصان وجدم تبه سنه ضرر و یرمز تتکیم جنید حضرتلری بیورر ﴿لا یضر نقصان الوجد مع فضل العلم وفضل العلم اتم من فضل الوجد﴾ و حضرت جنید کندو نهایت حاللرنده رقص و حرکتدن قالمشلردر و سماعده اوتوررلر ایمش برکمسه برکون سؤال ایلدکده ﴿یا شیخ لم لم ترقص مع اصحابك فاجاب بقوله تعالی وتری الجبال تحسبها جامدة وهی تمر مر السحاب﴾ بو آیتله ظاهر جسدی رقصدن و وجددن قالوب و باطنی رقص و حرکت ایلدیکنه اشارت ایدرلر پس سماع طبیعته کلمکده مراد سماع صوریدر و سماع صوری اولدر که برنیچه کمسه بریره جمع اولوب نغمات لذیذه و الحان نفیسه استماع ایتکه دیرلر تتکیم بزم طریقمزده هیأت معروفه اوزره فقرانك نای ودف و قدوم آوازنی دکله دکلری کبی پس بوطریقمزده اولان سماعك ظاهرا و باطنا آدابی واردر اولا ادبی بودر که فقرا سماع خانه‌یه شیخدن اول کلوب جمع اوله‌لر وادب و وقارله اوتوره‌لر و یمین و شماله التفات ایتمیه‌لر پس شیخدر حضرتك کلامنی نقل ایلدکده جان و دلله اصغا ایده‌لر خاطرلرین بریره جمع ایده‌لر واو یوقلیه‌لر اکر بویله ایتزلرسه درکاه اولیاده کستاخلق ایدرلر بعد ختم الکلام نعتخوان و نایزن باشلدقده مراقبه شکلنده سکونله اوتوره و حرکت ناهموار ایتمیه قلب حی ایله و نفس میت ایله حسن استماعله سماع ایده تتکیم عبد الرحمن سلمی بیوررلر ﴿سمعت جدی یقول ینبغی المستمع ان یستمع بقلب حی ونفس میت ومن کان قلبه میتا ونفسه حیا لا یحل له السماع﴾ و قلبك میت اولمسه باعث و داعی و ذوق و وجدله دل زنده اولمیوب دلمرده اولمسنه بادی برقاچ وجه واردر اولا سامعك آداب شرعیه‌ده و فرائض و واجباتده قصوری

اولمق کرکدر زیرا ترك فرائض وواجبات اماته ٔ قلبه سببدر ✲ وثانیا آداب طریقتده
تکاسل وفتوری اولمق کرکدر زیرا ادب طریقته مبالات ایتمك ومخالفت ایتمك
البته دل مرده وتن زنده اولمغی مستلزم اولور ✲ وثالثا قلبنده حب دنیا ومیل
ماسوی اولمامق کرك وبرکسه یه کین وکبر وحسد وبغض وغل وغشی اولمامق
کرك زیرا بوجمله اخلاق ذمیمه ذوق الهی ووجد ربانی وروحانی یی نخلدر
سماعزن بوصفتلرله فوائد سماعدن محرومدر قالور نتکیم حضرت بیوررلر (نظم)
سماع ما چو روحانیست ای جان ✲ مشو اینجا بکبر و کین رقصان (نثر) وبوصفتلرله
متصف اولانك سماعی ورقصی جمل وخروسك رقصی کبیدر بیهوده لهو
ولعب مقوله سی اولور پس سماعزن اولان مشو اینجا بکبر و کین رقصان امرینه
امتثالا صفت ذمیمه غلبه قیلدقده سماعه ورقصه کیرممك کرك تا بوصفتلردن
رها بولنجه وپاك وطاهر اولنجه وسماعزن اولانلرك برادبی دخی بودر که
حرکات ناهموارده ن وقلبه ذوق کلدکده شهقه وصیحه اورمدن حذر ایلیه
لاسیما عند حضور الشیخ اکر وجد غلبه ایدرسه دخی قادر اولدقجه ضبط
ایلیه وتأدب قیله ادنی وجدله های وهوی ایدرسه کستاخلق ایلر بومعنایه
شاهد حضرت جنیدك مریدلرندن برینك اظهار وجد وحالتیدر
﴿ حکی ان شابا یصحب الجنید کلما سمع شیئا زعق وتغیر فقال له جنید ان یصدر
عنك شیء مثل هذا بعد فلا تصاحبنی وکان بعد ذلك یضبط نفسه وربما
کان من کل شعرة منه یقطر قطرة عرق فیوما من الایام زعق زعقة ومات ﴾
امابلا وجد اظهار وجد ریاومنا فقتدر ✲ پس اکر وجد قبل القیام الی الدور
حاصل اولورسه حرکت ورقصه کیرمیه ﴿ کما جاز فی طریق السلف ﴾ بلکه
کندوبی ضبط ایلیه پس بعد تمام الدور الولدی اختیار عاشقلردن بری تقدم
ایدوب دست برسینه حضور شیخده تعظیم برله تواضع ایدوب مقام شیخدن تجاوز
ایلدکده اول حاصل اولان وجدله رقص وحرکته کله واکر قبل القیام الی الدور
وجد حاصل اولمزسه تواجده نیت ایلیه وبسمله ایله ابتدا ایلیوب قلبیله اسم
جلاله مشغول اولهرق رقص وحرکته کله تا اهل وجده تشبه برکاتیله وسماعك
ذوق وحرکاتیله اکا دخی یا اول سماعده ویا اوسطنده ویا آخرنده وجد حاصل اوله
وکال وجد حاصل اولدقده پای کوبان ودست افشان وغزل سرایان سماع ایتمك
طریقتمزده جائزدر ولکن عادت ایتمیه وبلا وجد بونلره مباشرت قیلمیدز زیرا
عادتده کراهت وتصنع واردر پس (ع) مجالسهم علی التحقیق صمت (نثر)

شوالسی اوزره سالکه صحتدن اولی برادب بوقدر مکرکه قیل وقال وهای وهوی
وجدله اوله پس وجد حاصل اولدقده بونلرهب جائزدر وخرقه سن کندودن خلع
ایدوب میدانه ویا مطربانه رمی ایتمك سنتدر اکر تصنع وریادن خالی ومجرد ایسه
(کما روی ابن کعب بن زهیر دخل علی رسول الله فقرأ عنده علیه السلام قصیدة
البردة اولها بانت سعاد فقلبی الیوم متبول الی ان یذتهی ان الرسول السیف یستضاء به
مهند من سیوف الله مسلول فقال له علیه السلام من انت قال اشهد ان
لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله انا کعب بن زهیر فرمی الیه رسول الله
بردة کانت علیه وهی البردة الباقیة عند السلاطین) روایت اولنور که کعب
ابن زهیر رسول حضرتنك مجلسنه داخل اولدی وقصیده بردهیی قراءت قیلدیکه
اولی بانت سعاددر تا ان الرسول لسیف یستضاء به بیتنه کلنجه دك پس بو بیتی
قراءت ایلدکده حضرت بیوردیلر که سن کیمسن شهادت کلمه‌سن کتوروب
بن کعب بن زهیرم دیدی حضرت بردهٔ شریفه‌لرین اکا القا ایلدی الآن
پادشاهلر قتنده اولان خرقهٔ نبی علیه السلام اولدر * پس رمی خرقه محل ذوقده
سنتدر اما طریقت بودر که صکره ینه بها سن ویروب ویاخود مطربانی ارضا
ایدوب کیرو آلمیدن تکیم حضرتك بو بیتلری دخی بو معنایه دلالت ایدر (مثنوی)
صوفیست انداخت خرقه وجد در * کی دوداو برسر خرقه دکر * میل سوی
خرقه داده وندم * اینچنان باشد که من مغبون شدم * دور از عاشق که این فکر
آیدش * وربیاید خاك برسر بایدش (نثر) اکر رامی خرقه‌یی بر آخر سماع نیتنه
ویاخود مجرد مطربلرینه اتارسه اول خرقه ویا رمی اولان شیء مطربلرك اولور
اما اکر مطلق وجدندن اتارسه ویاخود حین وجدده کندورمی ایتمکسزین
یا خرقه ویا کسوه ویا بونلر مانندی هر نه ایسه مثلا اقچه وکیسه کبی دوشرسه
اول جمله فقرانکدر اکر مطرب فقرادن ایسه پس جمله فقرادن بری اولور
واکر دکل ایسه فقرانك اسبابنده غیرك مدخلی یوقدر لاسیما اوفه ایله اوله هیچ
مدخلی اولمز اکر وجد وحالته باعث دیرسه وجد وحالته سبب جمیع حاضر اولان
فقرادر یوخسه یالکز مطرب دکلدر مشایخ سلف سورهٔ انفالك ابتداسیله
بونی ثابت ایتشلردر تکیم بدر غزاسنده حضرت پیغمبر علیه السلام بیوردیلر که
(من وقف بالمکان فله کذا ومن قتل فله کذا ومن اسر فله کذا) پس شبان
ودلاوران کفار طرفنه مسارعت ایلدیلر وپیرلر سنجاق دیبنده قائم طوردیلر
پس حق تعالی فتح ونصرت ویروب اویکتلر وافر اساری وغنائم کتوردیلر پس

شیوخ اول غنائمدن حصه طلب ایلدیلر یکیتلر دیدیلر که بونی بز فتح ایلدك
سزه نه حصه ویره لم شیوخ دیدیلر که ﴿ نعم لکن کنا ظهراً لکم ﴾ پس حضرت
رسوله کلوب بو غنائم خصوصندن سؤال ایلدیلر درحال بو آیت کریمه
نازل اولدی ﴿ یسئلونك عن الانفال قل الانفال لله والرسول ﴾ انفال
غنائمه دیرلر زیرا حقدن قوللرینه عطیه در * پس بو آیتدن معلوم اولدیکه
حین وجدده ملقا اولان ودوشن جمله نکدر زیرا حضرت اول غنائمی
علی السویه جمله یه بخش ایلدیلر کذلك اول دخی جمله یه بخش اولمسی
واجب اولور

* ﴿ باب عاشر ﴾ *

مقابله لفظنك سرنی وسماعك نکته سنی ودور والدینك وادوار ثلاثه نك وسلام
ثلاثه نك رموزینی بیان ایلر * ایها الاخ الاعز الاکرم سماعك اقسامنی وآدابنی
بیلدکسه بو هیأت معروفه وارکان معهوده نیچه رموز ونکات واسراری
جامعه در که هرکسك بو رموزه اطلاعی یوقدر جمله دن بری سماع کوننه مقابله
کونی دیرلر انکیچونکه مثال اهل جنان جمیع اخوان بلا غل ولاغش بر یره جمع
اولوب آیینه وش بری برینه مقابل اولورلر ﴿ کما قال الله تعالی فی حق اهل الجنة
ونزعنا ما فی صدورهم من غل اخواناً علی سرر متقابلین ﴾ یعنی بز نزع ایلدك
اهل جنتك دنیاده صدرلرنده اولان غل وغشی وحقد وحسد وخیانتی بونلر
بری برینه اخوان اولدقلری حالده اویله اخوانکه سریرلر اوزره بری بری
نه قارشو متقابل اوتوره لر ﴿ قال السهروردی فی تفسیر هذه الآیة المقابلة
باستواء السر والعلانیة ومن اضمر لاخیه غلا فی صدره فلیس بمقابله واو کان
وجهه الی وجهه ﴾ یعنی بو آیتده مقابله دن مراد اخوان اولانك بری برینه
سری وعلانیتی مستوی اولمقدر وشول کسه که قلبنده برقرنداشنه حقد
وخیانت اضمار ایلر اول اکا مقابلی اولمز اکرچه بحسب الظاهر یوزی انك
یوزینه مقابل اوتورد یسه ده پس یوز یوزه مقابل اولدقده کرکدر که
﴿ المؤمن مرآة المؤمن ﴾ فحواسی اوزره قلب قلبه بلا غل ولاغش مرآة
مجلوه کبی مقابل اوله تا اسرار اتحاد وتوحیدی مشاهده قیله مقابله لفظنك
اصل سری بودر بعض وجهله دخی معنا ویرنلر بو سردن غافللردر زیرا بو لفظی
وضع ایلین بو معنی ایچون وضع ایتمشدر وفقرا وعرفانك جنت عاجله صاحبلری
اولدیغی مراد قیلمشدر زیرا عند المحققین جنت ایکی قسمدر بری جنت

عاجله وبری دخی جنت آجله اولوقتده که سالك ﴿موتوا قبل ان تموتوا﴾ فحواسی اوزره موت اختیاری ایله اولمزدن اول اوله انك وجودی مقبره‌سی ﴿روضة من ریاض الجنة﴾ حکمنده اولور بوم تبه‌ده جنت معرفته کیررور یاسن چشم شهود ایله کورورتکیم بعض مشایخ بیوررلر ﴿ان فی الدنیا لجنة عاجلة من دخلها لایشتاق الی الجنة الآجلة﴾ قیل وماهی قال معرفة الله کذا فی شرح الحکم﴾ پس جنت عاجله صاحبلری اولان فقرا وعرفا یوم مقابله‌ده بریره جمع اولورلر وذکر الله وفکر الله روضه‌لرنده جانلری روحانیت کللرین واسرارا حدیث سنبللرین اوتلیوب غذا بولورلر ﴿قال رسول الله صلی الله وسلم ارتعوا فی ریاض الجنة قالوا اما ریاض الجنة یارسول الله قال مجالس ذکر الله وفی روایة مجالس العلم﴾ وبو جنت عاجله ایچره طوبی مثال اولان شیخ برکمالك درخت وجودی سایه‌سنده جمع اولوب انك شجرهٔ وجودندن حاصل اولان ثمرهٔ معارفنی وفواکه لطائفنی اجتنا قیلورلر وبو حدیث شریفك ماصدق حالنی واسرارینی بولورلر ﴿کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا القیتم شجرة من اشجار الجنة فاقعدوا فی ظلها وکلوا من اثمارها قالوا کیف یمکن هذا فی دار دنیانا یارسول الله قال اذا القیتم صاحب العلم فکانما لقیتم شجرة من اشجار الجنة﴾ پس اول کون شجرهٔ جنته ملاقی اولورلر وانك ینابیع قلبندن جاری اولان انهار اسراردن نوش قیلورلر که اول انهاردن بری ماء علم وبری عسل معرفت وبری لبن ذوق روحانیت وبریسی دخی خمر محبتدر ❊ پس اثمار معارفدن یبوب وبو انهار اربعه‌دن ایچوب تنعم غایته ایردکده سماعه دخی تلذذ مراد ایده‌لرتکیم جنت آجله صاحبلری بعد التفکه والتنعم سماع اقتضا ایده‌لر ❊ پس اشجار جنت اوزره جرسلر اوله حق تعالی تحت عرشدن بریل کوندره اول یل شجرلره طوقنه ومتحرك اوله‌لر وانك اوزرنده اولان جرسلر نغمات لذیذه والحان نفیسه ایله سرآغاز قیله‌لر که اهل دنیا انی استماع ایتسه‌لردی اوله‌لردی ﴿کما قال علیه السلام فی الحدیث الصحیح ان فی الجنة لاشجارا علیها اجراس فاذا اراد اهل الجنة السماع یبعث الله من تحت العرش ریحا فتقع تلك الاشجار فتحرك تلك الاجراس باصوات لذیذة لو سمعها اهل الدنیا لماتوا طربا﴾ کذلك جنت عاجله صاحبلری اولان فقرا وعرفا دخی خوان معارف تمام اولدقده سماعه دخی متنع ومتلذذ اولمق مراد ایده‌لر واشجار

جنت عاجله اولان نازناره متوجه اولدلر ❊ پس حق تعالی املاك عروش درونلرندن نفسلری ریاحنی بعث ایدوب جرسلر کبی اولان نایلره طوقندقده هر برندن نغمات لذیذه واصوات نفیسه صدور ایلیه که ارواح عشاق انك سماعندن مست اولدلر واهل دنیا اکر اول نغمات لذیذه‌یی انلر استماع ایتدیکی کبی استماع ایتسه‌لردی نفسلری اولیدی ودرویش اولورلردی ومو توا قبل ان تموتوا سرینی بولورلردی ❊ پس ارواح عشاق روضة من ریاض الجنة مثابه‌سنده اولان بدن مقبره‌لرنده بوکونه اذواق جنت عاجله ایله متلذذ ایکن وبین الصحو والمحو برزخ اعتبارده متحیر ایکن ناکاه (فاذ نقر فی الناقور فذلك یوم عسیر علی الکافرین غیر یسیر) صداسی وآوازی کوشلرینه رسیده اولدقده بو شوق وذوقدن حیات آخر بولوب درحال مثال قیام الموتی من القبور الی یره اوروب واوروطوروب قیامه کلورلر وقیامت صغرایی نمایان قیلورلر ولسان حاله دیرلر که ای خواب غفلتده یاتن کمسه‌لر بیدار اولوك که بعد النفخة الی الصور وضرب الناقور جمیع موتی قبورندن بو شکل اوزره اررو طوره وحیات بوله پس کرکدر که بو کون بو سری کوره‌سن و بزم کبی حاضر ومهیا اوله‌سن وقیامت کبری ایچون تدارك ایدوب بر مرکز دائره وجود اولان عزیزك اطرافنی طولانه‌سن تا آخرتده هر کس کندو متبوعیله دعوت قیلندقده سنده مقبول خدا اولان مقتدا ایله دعوت قیلنه‌سن ❊ کما قال الله تعالی یوم ندعوا کل اناس بامامهم ❊ پس اول مقابله‌دن بو دور ختم اولنجه سر معادی بیلدیروب احوال آخرته ایما ایدرلر بعده بو دور تمام اولوب وتعیین شیخ اورته‌دن چیقوب مقامنه کلدکده ودور ثانی‌یه متوجه اولندقده اسرار مبدأ ومعاده وظهور عالم وآدمه اشارت قیلرلر و بو مبدأ ومعادك سرنی بیلمکه اولا بر مقدمه بسط ایتمك کرك که حق صکره احوال وارکان فقرادن انك استخراجی آسان اوله ❊ اول مقدمه بودر که مشایخ صوفیه دیرلر که بو وجود وجود دوریه‌در یعنی مثلا ذات احدیت بر نقطه کبی فرض اولنور و بو عالم وآدم اول نقطه‌دن صدور ایدن خط دائره کبی تمثیل قیلنور (نظم) یکی خطست زاول تا با آخر ❊ درو خلق جهان کشته مسافر (نثر) مثلا کنارده‌کی دائره کبی و بو نقطه‌نك یمینی طرف عالم ظهور ویساری طرفی عالم بطون تصور اولنور ومقابله‌سنه مرتبهٔ انسان دینور پس عالم وآدم نقطهٔ ذاتك تجلیسندن ظهوره کلوب دائرهٔ وجود اوزره سیر قیلوب ❊ کما بدأنا کم

اول خالق نعیده ﴾ فحواسنجه کلدیکی معدنه وآیرلدیغی نقطهٔ جانبنه طوتنوب
﴿ کل شیٔ یرجع الی اصله ﴾ مغزاسنجه ﴿ والیه المصیر ﴾ فحواسنجه اصلنه
واصل اولور (نظم) باصل خویش راجع کشت اشیا ❊ همه یك چیز شد
پنهان و پیدا (نثر) اکرچه جمله عالم وآدم بو خط موهوم اوزره مسافردر
ولکن جمیعسی مبدأ ومعادین بیلمز پس بو جمله دن مبدأ ومعادین کمالیله بیلنلر
انبیا واولیا وعرفادر بونلردخی ایکی قسمدر بریسی تا نقطهٔ حقیقیه دن روحی
نیجه سیر ایلدی وبو عالم انسانیته نه قدر مرتبه قطع ایدوب کلدی دخی
انسان اولمزدن اول بونلری بیلور نتکیم ﴿ کنت نبیا وآدم بین الماء
والطین ﴾ حدیثی بو علمی اشعار قیلور وبر قسمی دخی مبدأ حقیقیه دن
روحنك نیجه ظهور ایلدیکن وبو عالم ناسوته کانجه نه قدر مراتب سیر
ایلدیکن بیلمز ولکن عالم انسانیته کلدکدنصکره بو کا برعلم کاورکه بو برمبدأدن
ظهور ایدوب بو عالم انسانیته کلدی وبونده دخی قرار ایتیوب اکا کیدر پس
بو قسم اولا علمله باطن طرفندن مراتب قلبیه وروحیه یی قطع ایدوب سیر قیلور
اخر الامر مبدأ حقیقیسنی بولور بو سری بولدقده حق تعالی اکا اسم سلامله
تجلی اولور وبو اسمك لسانیله اناره سلام قیلور ودیرکه ﴿ سلام علیکم عبادی
سلمت علومکم عن الشبهات ووصلت فهومکم الی الغایات ﴾ اول زمانده بونلره
برعلم کاورکه بونلرك علمی مبدأ حقیقیه یه واصل اولمسی وشبهات وشکوکدن
خلاص بولمسی اسم سلامك تجلیسی واثریدرکه بونلرك علمنی سلامتله
او مرتبه یه واصل قیلمش پس بو مرتبه یه علم الیقین دینور بعدازان حق تعالی
بونلرك علمنه نور رؤیت ومشاهده ویروب عین الیقین منزله سنه ایرکوروب
اندنصکره بونلرك روحی مبدأ حقیقیدن نیجه ظهور قیلدی ومراتب عقول
وارواحی وافلاك وعناصری نیجه قطع ایدوب مرتبهٔ انسانیه یه کلدی
انبیادن بعضیسی واولیادن بعضیسی قالبه کلمزدن اول بیلوب وکوردکلری
کبی بونلردخی جمله مراتبی بوندرده عین الیقین مشاهده قیلورلر ومرتبهٔ
انسانیه دن مبدأ حقیقی یه وارنجه نه قدر مراتب قلبیه وروحیه وارایسه قطع
ایدوب بو دفعه عین الیقین برله مبدأ حقیقی یه واصل اولورلر پس جناب حق
ینه بونلره اسم سلامك تأثیر وتجلیسن بیلدرر وهر مرتبه ده بو اسمك حکمی
اولدیغنی آکدیرر نتکیم شیخ صدر الدین بو اسمك شرحنده دیرکه ﴿ ولكل
مرتبة من المراتب حظ من هذا الاسم ﴾ ودخی بونلره بو اسمله سلام ایدوب دیرکه

﴿عبادی سلام علیکم سلم یقینکم من الشك وظلمة الشرك الخفی شاهدتم المراتب والحقائق کما هی علیها بعیون یقینکم اعلموا ان هذه السلامة من سلامی علیکم﴾ بعدازان بونلره حق الیقین نوری اعطا قیلوب بو نور یزدانیله بونلر بدایت وجوددن نهایتنه وارنجه دورسیر ایدەلر پس سیرلری مبدأ حقیقی یه ایردکده مبدئی عین معاد کوره لر واخری عین اول بوله لر وباطنی عین ظاهر مشاهده قیله لر ﴿قاب قوسین او ادنی﴾ مقامی نه ایش بیله لر ومعراج حقیقی یه ایره لر بو مقامده دخی حق تبارك وتعالی بونلره اسم سلامله تجلی قیله ودیه که ﴿عبادی سلمتم عن کل ما نسب الیکم من الوجود والقیود ووصلتم بسلامی علیکم الی سلامة الشهود فانظروا بنظر حق الیقین کیف ترون النقطة والدائرة والدور والمدار فاذا نظروا یرون النقطة والدائرة والدور والمدار عینا واحدا سائرا دائرا فیها کالنقطة الدائرة فی شکل الخط الوهمی کما قال صاحب کلشن راز (نظم) همه از وهم تست این صورت غیر * که نقطه دایرست بر سرعت سیر (نثر) بو محلده سوز چوقدر اکر تفصیل اولنورسه اسراره وکفتاره حد یوقدر * پس بو مقدمه دن مقصودندر اکا کلدلم بوندن مقصود اولدر که مشایخ بو ذکر اولنان ادوار واسراری طالبلره تفهیم ایتك استدلر بو عالمده محسوس اولان شیلره تشبیه ایدرلر که تا امر معنوی تمثیل طریقیله عیان اوله مثلا کیمیسی ذات احدیتی بر نقطه یه تشبیه ایلر که اول نقطه سرعتله حرکت ایلسه دائره شکلنده کورینور لکن اول دائره وهمیدر انك وجودی یوقدر بلکه اول دائره شکلنده کورینان نقطه در وقس الذات الالهیة والموجودات علیه وبعضیلر دخی بر نقطه وضع ایدوب اول نقطه یی پرکار ایله چیروب اولنی آخرینه اولاشدیررلر ونقطه نك یمینی طرفنی عالم ظهور ویساری طرفنی عالم بطون اعتبار ایدوب بو اسراری انده کوستررلر مثلا کارده کی دائره کبی * اما حضرت پیرمز ودنیا وآخرتده دستکیرمز وشمس ومنیرمز ونور ضمیرمز بو ذکر اولنان اسراری کندو وضع ایلدیکی آینلرنده کوسترر مثلا شیخ که کاوب مقامنده طوره نقطهٔ مبدأ وجود مثابه سنده اولور ویساری طرفیکه عالم بطونك نمونه سیدر فقرا اول طرفدن ظهوره مستعد اولمش ارواح مجرده کبی سکونله بلا حرکه کاوب نقطهٔ مبدأ وجود مثابه سنده اولان شیخه قریب اولدقلرنده دست برسینه تعظیم ایدوب یمین طرفنه چکمکه وهرکس کندو استعدادنجه اول طرفده مرکز وجودی اوزره دائر اولمغه لسان حالله استیذان ایدرلر پس

قائممقام حق اولان شیخ بونلره لسان سرله (کن دائرا علی مرکز وجودك وعاملا
علی شاکلتك) دیو امر قیلوب بونلر دخی ﴿سمعنا امرك سمعا وطاعة وبدأنا
المدور علی اعیاننا الثابتة والعمل علی مرکز وجودنا الذی هو الشاکلة التی یعمل
علیها کل طائفة﴾ دیه‌رك و مرکز وجودلری اوزره دوران قیله رق و قدم بر قدم
و مرتبه بمرتبه سیر ایدرك نصف دائر ظهوری قطع ایدوب محاذی شیخ که
مرتبهٔ انسان نونه سیدر داخل اولورلر بو طریقك شرطی بودر که اوراده قالمیه
بلکه یاب یاب و یاپك پك دور ایدولك کلدلر مبدأ حرکاته واصل اولدلر پس مرتبه
بعد مرتبه اول یسار طرفنی دخی قطع ایدوب مقام نقطه یه کلورلر بو کره قائممقام
حق اولان شیخ بونلره حقك سلامن تبلیغ ایدوب اسم سلامك سرین کوسترر
ودیر که (سلام الله علیهم ایها الدائرون فی دائرة المحبة سلم الله اسماعکم ونیاتکم
عن الفتنة واوصلکم الی المبدأ الحقیقی بالسلامة) وسؤال اولنورسه که بو سلام
الهی عباد الهیه ایصال مکاننده طورر کن دخی جائزدر پس تقدم شیخ
نه معنایه اشارتدر که اول مسخنفده دخی بولنه شیخك برقاچ قدم مقامندن ایلرو
کلمسی مقام منازله یه اشارتدر منازله بین المشایخ اکا دیرلر که عبد کندو
وجودندن مقام فنایه تنزل ایلیه وجناب حق سلامیله ورحمت ورأفتیله
مقام عبده تقرب ایلیه نتکیم بو معنایه اشارت ایدوب ﴿من اتانی شبرا اتیته ذراعا﴾
بیوررلر ودخی بر حدیثده ﴿اذا مضی شطر اللیل او ثلثاه ینزل الله الی سماء الدنیا
فیقول هل من داع فیستجاب له﴾ بیوررلر پس بر عاشق که کندو مرتبه سندن
خروج ایدوب جانب حقه متوجه اولوب مرکز حقیقته قریب اوله جناب حق
دخی جل وعلا اوج عزتدن و مرتبهٔ استغنادن اول عاشقه قریب و یقین اولور
نتکیم ابن فارض بیوررلر ﴿ شعر ﴾

﴿ فلو واحدا امسیت اصبحت واجدا ❊ منازلة ما قلته عن حقیقتی ﴾

(نثر) یعنی اگر سن مرتبهٔ بشریتکدن خروج ایدوب مجرد و واحد اولیدك بو ایچی
اولوردك مقام منازله ده بنم حقیقتدن دیدیکم سوزی دیمك اولور ❊ پس شیخك
کندو مقامندن آیریلوب سلام و یردیکی موضعه مقام منازله دیرلر فافهم ❊ پس
بو مقام معلومك اولدیسه و دور اول نهایت بولدیسه صورت مقدما ذکر اولنان
معنایه موافق اولسون ایچون دور ثانی یه شروع ایدرلر پس بو دورده اولکی
دوردن زیاده سوز و حرارت و وجد و حالات وانکشاف درون حاصل اولور که
اکثرینی عین الیقین مرتبه سنده ایرکورر پس بو دورد دخی بو حالاته غایتده ارد کده

تكرار خليفهٔ حق اولان شيخ بونلره معنا يوزنده اولان سلام حقى انك اسرار وخواصنى اداقيلوب ديركه ﴿ سلام الله عليكم ايها السائرون فى طريق المودة والخلة وكشف عن بصر بصيرتكم الغشاوة حتى ترون اسرار الدور ومركز الحقيق ﴾ پس بو سلامدنصكره دور ثالثه شروع ايده لر وبو دورده بونلره على قدر مراتبهم واستعداداتهم استغراق الويرر ﴿ فاينما تولوا فثم وجه الله ﴾ سرى اكثرينه حق اليقين براه ونيجه سنه عين اليقين ايله ونيجه سنه علم اليقين ايله يوز كوسترر بو دور دخى تمام اولدقده شيخ سلامه مبادره ايدروب ونهٔ مقام منازله يه كاوب بونلره اوچنجى سلامى تبليغ ايلرو ديركه ﴿ سلام الله عليكم ايها العاشقون والعارفون تمت ادواركم وطابت اسراركم جعلكم الله الواصلين الى حيقفة اليقين ومشاهدة رب العالمين بالسلامة ﴾ پس بو اوچ كره دورك ودخى هر دور ختم اولدقده اوچ كره سلامك سرى بودر امابين الفقرا مشهور وشايع اولان بودركه حضرت مولانا بركون سماع ايدوب دور ايدرلر ايدى وفقرا دخى اطرافنده هر برى دوران قيلورلردى پس اول حضرت دورى قويوب ايلرو كاوب سلام ويردى بعده دوره آغاز ايلدى برمقدار دوردنصكره ينه سلام ويردى وينه دوره باشلدى بعده ينه سلام ويردى پس بعد ختم الدور والسماع اول حضرته سؤال ايلديلر كه بو كون شويله بر عمل قيلديكز سرنى بيلمدك اعلام اولنسه لطف محضدر ديديلر پس بيورديلر كه دور ايلركن حضرت رسالت پناهك اصحاب پر انتباهله ارواح شريفه لرى تمثل ايلدى اولكى سلام اكا ايدى بعده دور ثانيده حضرت شيخ عطارك روحلرى تمثل ايلدى سلام ثانى اكا ايدى بعده دور ثالثده حضرت شيخ حكيم سنايينك روحلرى تمثل ايلدى سلام ثالث كا ايدى بيورديلر بو قول منقولاتدندر ضعفدن خالى دكلدر اكر ثابت ايسه ده حضرتك آينلرندن مقصود اولان ذكر اولنان اسرار غامضه در زيرا كاملك برفعلنده هزار درلو نكته واسرار موجوده اولور پس بو تقديرجه سلامده اصل بو كلام ذكر اولنمق كركدر كه طرفينه بيله شامل اوله ﴿ الصلاة والسلام عليك ايها النبى ورحمة الله وبركاته السلام علينا وعلى عباد الله العارفين والعاشقين والصالحين ﴾ پس بو طريقده عارف اولدركه بو دقايق ونكاته واقف اوله وبو حقايق واشاراته عالم اوله بو دورك جملهٔ رموز دقيقه سندن برى دخى بودركه فقراى مولويه نك سلوكلرى دخى دوريه در ظاهرلرى دور ايلديكى كبى يعنى طريق مستطيله صاحبلرى كبى دكللردر زيرا طالبان حق ايكى قسمدر برقسمى حين باونلدن

تاوقت موته دك شريعت وطريقته ذاهب اولورلر ولكن هرنه مرتبه يه ايرسه
اكر روحانى واكر جسمانى اندن حقى خارج بيلور وتنزيه قيلور وبونلردن اعلا
برمرتبه ده ويابلا مرتبه صانور وطول ودراز طلب قيلور بو اعتقادده اولان
كمسه لره طريق مستطيله صاحبلرى ديرور وبر قسمى دخى اولدر كه حقك عنايتى
ومرشدك همتيله طريقه سلوك قيلدقده وحدت وجود اكا منكشف اولور هرنه
مرتبه يه ايرسه ﴿فاينما تولوا فثم وجه الله﴾ سرنى بولور وهر مقامده وهر يرده
وهر شيده حقى متجلى كورر بو كمسه لره طريق دوريه صاحبى ديرورز را بونلرك
سيرلرى من الحق الى الحق مع الحق فى الحق اولور پس دوريه لك بولنور نتكيم شيخ
اكبر حضرتلرى بو معنايه مناسب بيورررلر ﴿ اعلم ان صاحب طريق المستطيل
مائل عن مقصوده خارج عن طريق الاعتدال لانه لا يرى الحق فى المظاهر
بل يتوهم ان مطلوبه خارج عن هذه المظاهر فيتحرك بالحركة المستطيلة للوصول
اليه ومقصوده معه وهو لايشعر فهو صاحب خيال وغايته اليه فله من والى
ومابينهما واما صاحب الحركة الدورية فلا بداية فى سيره ولا نهاية له لانه يشاهد
الحق فى كل المظاهر الروحانية والجسمانية دنيويا كان او اخرويا كما جاء فى المحمديين
لو دليتم بحبل لهبط على الله فاخبر ان الله فى باطن الارض اى عالم الاجسام
كما انه فى باطن السماء اى عالم الارواح وهو بكل شيء محيط ﴾ معناسى اى طالب
اسرار طريقت بلكه تحقيقا صاحب طريق مستطيل مقصودندن غيره وخياله
مائلدر وطريق اعتدالدن خارجدر زيرا حقى مظاهرده كورمز بلكه توهم ايلر كه
مطلوبى بو مظاهردن خارج اوله پس حركت مستطيله ايله حركت ايلر مقصودينه
وصول ايچون وحال بو كه مقصودى كندو ايله بيله در واول انى بيلمز پس
اول صاحب خيالدر وغايتى دخى خياله در وانكيچون من والى ومن والى نك
مابينى واردر يعنى بدايت ونهايت وبو ايكيسنك مابينى واردر اما حركت دوريه
صاحبلرى انلرك سيرنده بدايت ونهايت يوقدر زيرا انلر حقى هر مظهرده روحانى
وجسمانى ودنيوى واخروى هرنه ايسه مشاهده قيلورلر نتكيم محمديلر حقنده
كلديكه حضرت رسول عليه السلام بيوردى ﴿لو دليتم بحبل لهبط على الله﴾
يعنى اكر سز بر حبلى صارقسه كز البته اللهه اينه ايدى پس خبر ويرديلر كه
جناب حق باطن ارضده حاضردر يعنى عالم اجسامده نتكيم باطن سماده حاضردر
يعنى عالم ارواحده اول الله هر شيئى محيطدر پس هر شيئى حق محيط ايدوكز بياوب
كورن كمسه نك مشاهده وسلوكى دوريه اولور وبو دورلك بر سرى ونكته سى دخى بودر كه

جميع زمان ومكان وجهان بصر بصيرتله نظر قيلسك هب دورانده در ﴿ كما قال رسول الله صلى الله عليه وسلم في دور الزمان روى ابو بكر رضي الله عنه ان الزمان قد استدار كهيئته يوم خلق الله السموات والارض ﴾ وقتك قليل وكثيرينه زمان اطلاق اولنور وزمانك استداره سندن مراد شهور قمريه نك دوريدر سنه نك اوزره حساب اولنور حق تعالى سموات وارضي خلق ايلديكي كوندن بري بو هيئت اوزره دورده در بو زمانك دوردن فصول اربعه دخي دورده در وزمانك دوري افلاكك دوردن حاصل اولور وهر بر فلكك بر كونه دوري وار وهر فلكده اولان كواكبك بردر لو دوري وار وآي وكون دورده در وليالي وايام دورده در تنكيم هيئت كتابلرنده هر برينك دوري ومركزي مفصل ومشروحدر بو علمدن اولمديغي ايچون وتطويل كلامه باعث اولمسون ايچون تفصيلي ترك اولندي سوز بودر كه جميع فلكلر دورده در وملكلر دخي دورده در ﴿ كما قال الله تعالى وترى الملائكة حافين من حول العرش يسبحون بحمد ربهم اى محدقين به دائرين حواليه يسبحون متلبسين بحمد ربهم اى ذاكرين في طوافهم صفات جلال الله وجماله تلذذا بها ﴾ پس جميع فلكلر وملكلر بلكه جميع اشيا دورده اولديغي سانك بو دوري صورتا طريق اتخاذ ايلمك بطريق الاولى وبو دور صوري يه انكار ايدنلر عجب نه طريقله انكار ايدر كه بو دور بو قدر اسرار ونكاتي جامعدر وبوندن غيري دخي اضعاف ومضاعف فوائد ومنافعي حاويدر كه اني بو طريقك راسخلري بيلور وبحمد الله تعالى بو فقيره بو ذكر اولنان رموز ونكات واسراردن غيري دخي نيجه اسرار خفيه منكشف اولشدر كه انك تفصيلي بو مختصره صغمز مكر بر آخر كتاب اوله العاقل يكفيه الاشارة فضلا عن طول المقصود من افق العبارة والله اعلم بالصواب

﴿ تم ثلث الكتاب بعون الله الملك الوهاب ﴾

﴿ قسم ثاني اسرار شرعيه يي بيان ايلر بو قسم دخي اوز بابي جامعدر ﴾

(باب اول)

طريقته داخل اولدقدنصكره بدايت شريعتده اكا نه لازم اولور اني عيان قيلر (الباب الاول) اولا طالبه لازم اولان بودر كه بر عمله شروع قيلدقده نيت خالصه ايله نيت ايليه ﴿ كما روي عن عمر الخطاب اتفقا على الرواية عنه ﴾ قال رسول الله صلى الله عليه وسلم انما الاعمال بالنيات ولكل امرئ ما نوى فمن كانت هجرته الى الله ورسوله فهجرته الى الله ورسوله ومن كانت هجرته

الی الدنیا یصیبها او امرأة یتزوجها فهجرته الی ما هاجر الیه ﴾ ای اخی اعمال صحیحه اولمز الا نیت خالصه ایله و نیت قلبك بر عمله عزم و قصد قیلمسنه دیرلر پس سالکه لازمدر که ایلدیکی عبادت و خدمتده قصدی اغراض دنیویه دن پاك و قلب وسری زنکار نفسانیدن مجلا و تابناك اوله زیرا حسن قبول طاعت و خدمت حسن نیته منوطدر هر کسك نیتی نه ایسه عاقبت انی بولور اکر لقمهٔ نان ایسه لقمهٔ نان و اکر جوهر جان ایسه جوهر جان الکلور نتکیم بیوررلر (نظم) کر در طلب لقمهٔ نانی نانی * ور در طلب جوهر جانی جانی * این نکته رمز بشنو اکر می دانی هر چیز که در جستن آنی آنی (نثر) نتکیم حضرت رسولك بو کفتار جواهر نثارلری دخی بو معنایی مؤید اولور ﴿ فهجرته الی ما هاجر الیه ﴾ بیوردی هجرت ایکی قسمدر بری صوری و بری معنویدر هجرت صوری اولدر که بر کمسه وطنندن طلباً لمرضات الله و متابعةً لرسوله آیرو اولمقدر و هجرت معنوی اولدر که بر کمسه مناهی و معاصیدن مهاجرت ایلیه انکیچون حضرت رسول بو حدیثی بیوردیلر ﴿ المهاجر من هجر ما نهی الله ﴾ پس بر کمسه انك که وطنندن مهاجرتی و یاخود هوای نفسندن مفارقتی مرضاةً لوجه الله و متابعةً لرسوله اوله انك هجرتی الله و رسوله منتهی اولور و الله و رسول قتلرنده مقبوله اولوب جزاسنی الله و رسول ویرر واما شول کمسه نك که هجرت و نیتی اصابت ایلین دنیا ایچون و دولت ما فیها ایچون و یاخود بر عورت ایچون اوله که آنك تزوجنی مراد ایلرانك هجرتی مهاجرت ایلدیکی شیئه منتهیدر عند الله اکا جزا یوقدر نتکیم بر کمسه مکه دن مدینه یه حضرت رسول اللهله هجرت قیلدی ولکن نیتی ام قیس دیرلر مدینه ده بر خاتون واریدی آنی آلمق ایدی پس مهاجرلر نصیبندن محروم قالدی و بو حدیثی حضرت اکرچه اول کمسه یه زجر اله بیوردی ولکن جمیع خالص اولمین عامله و عملرینه شاملدر و علی طریق التأویل بو معناده جائزدر که دنیادن مراد حیات عاجله اوله و تزوج امرأه دن مراد آخرتده اولان حوریلرك تزوجی اوله پس دیمك اولور که سالك طاعت و خدمتی مقابله سنده حیات عاجله دن وصفای آجله دن جسمانی و روحانی هر نه ایسه بر شیئ طلب اتمیه بلکه خدمت و عبادتی مطلقا لوجه الله اوله ﴿ کما قال الله تعالی فمن کان یرجوا لقاء ربه فلیعمل عملا صالحا ولا یشرك بعبادة ربه احدا ﴾ یعنی شول کمسه که ربیسنك لقاسنی رجا ایلر کرکدر که اول کمسه عمل صالح ایتلیه که اعماننده شائبهٔ ریا و سمعه اولمیه و ربیسنك

عبادتنه براحدی شریك قیلمیه قال البیضاوی بان یرائی و یطلب منه اجرا
یعنی ربیسنك عبادتنه شریك قیلمیه خلقه مرائیلك ایتمکله و یاخود ربیسندن
اجر طلب ایتمکله * معلوم اولدیکه دنیا واخرتدن اجر طلب ایتمك شرك خفیدر
انکیچون حضرت رسول علیه السلام بیوردیلرکه ﴿ الدنیا حرام علی اهل الاخرة
والاخرة حرام علی اهل الدنیا وهما حرامان علی اهل الله ﴾ پس سالك
بو طریقه کیردکده خلوص نیته محتاجدر که حیات معنوی بوله شیخ حضرتلری
فتوحاتده بیوررلر که ﴿ النیة لجمیع الحرکات والسکنات کالمطر لما تنبته الارض
یحیی بها کالارض بالمطر والجسم بالروح الانور ﴾ یعنی نیت جمیع حرکات
وسکناته زمینك بتوردیکی نباته مطر منزله سنده در حرکات وسکنات واعمال
نیت ایله حیات بولور ارض مطر ایله وجسم روح انور ایله حیات بولدیغی کبی
پس بازار طریقتده اولان نقود اعمال سکانیتدن اعلا بر سکه اولمزو کمال افعاله
خلوصدن غیری برشیئ رواج ویرمز و کمال خلوص اولدرکه ایلدیکك
خدمت وطاعت کوزوکه کوزکمیه ﴿ کما سئل عن بعض العارفین ما علامة
قبول الخدمة والطاعة قال نسیانك ایاهما وانقطاع نظرك عنهما بالکلیة ﴾
ودخی اولدرکه خلق عالمك التفاتی ومدحلری وذملری یانکده برابر اوله بویله
اولمیجه ایمان کامل اولمز ﴿ کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لایکمل ایمان المرء
حتی یکون الناس عنده کالاباعر ﴾ پس بو حدیث خلق عالمدن امید ونظری
قطع ایتمکه دلالت ایدر سالك ابتدای حالنده ابراهیم ادهم مشربنده کرك بو قدر
تخت وتاجی ترك ایلیوب فقر اختیار قیلدقدنصکره نفسمه غرور کلمسون دیو
خلقك التفاتندن وکندونه تعظیم وتکریمندن دخی قاجردی تتکیم مناقبنده
مسطوردرکه بصره ده اقامت ایلیوب ریاضت ومجاهده چکردی
خلق بصره بونك کیم ایدوکن صکره دن بیلوب باشنه جمع اولوب التفاته
باشلدیلر برکیجه کعبه یه کیدر برقافله ایله حجه روان اولدی مکرکه اهل مکه
بونك اوصاف حمیده سن ایراقدن استماع ایدوب غایبانه تعشق ایتمشلردی
پس اهل قافله ابراهیم ادهم حضرتلرینك کیم ایدوکن بیلمدیلر زیرا غایتله
فنا ده ایدیلر * پس کاربان کعبه یه برقوناق قالدقده کاربانیاندن برنیجه کمسه
ایلرو کیدوب کعبه یه داخل اولدقده اهل کعبه اول کمسه لره نه یردن کاورسز
دیو سؤال قیلدقده انلر بصره دن کلورز عظیم کارباز دیو جواب ویردیلر انلر
دیدیلرکه بصره ده شیخ ابراهیم ادهمی بیلور میسز دیدیلرکه نه کمسه در بیلمزز

ونكن بو كارباندە ابرهيم ادهم دیرلر بر كمسه واردر دیدكلرنده اهل كعبه
بری برینه خبر ایدوب اكابر واصاغری انك استقبالنه متوجه اولدیلر ❊ پس
كاربان شهره قریب اولدقده ابراهیم ادهم جمله كاربانك اوكندا ایدی كوردیكه
اهالی مكه جماعت كثیر ایله كلورلر اهل مكه دن برتاچ كمسه تقدم ایدوب دیدیلركه
كلك شودرویشه صورالم پس ابراهیم ادهمه دیدیلركه درویش بو قافله ده
ابراهیم ادهم دیرلر برعزیز واریمش قنغی كمسه دركه جمیع اكابر كعبه انك استقبالنه
چقدیلر حضرت ابراهیم بو سوزی ایشتدكده نفسی حظ ایدوب استدیكه بنم دیه
درحال حظ نفسندن و التفات خلقدن اجتناب ایچون دیدیكه نه اومرسز
بر ملحددن كه بو قدر اعزه استقبالنه كلمشسز اهل كعبه جمع اولوب سن ابراهیم
ادهم كبی صاحب ولایته ملحد دیرسن دیو اكابر اعلا كوتك چالارلر خبرلری یوقكه
دوكدكلری حضرت ابراهیم بن ادهم ایدی لكن كمال فقرندن اكا ابراهیم ادهملكی
رواكورمدیلر ❊ پس بعد الضرب نفسلرینه دیدیلركه ای نفس سك خلقك اعزاز
واكرامندن بوكوتكلری یكدر ❊ نیجه مدت مكهٔ مكرمه ده مجاورت ایلدی كمسه
آنی بیله مدی ارباب سعادت اوائل حاللرنده بویله اختفا ایدوب خمولده اولورلر ❊ پس
پس بدایت حالده طالبه لازم اولان خصلتلرك بریسی دخی خاموشلقدر كه
دلنی مالایعنیدن قطع ایده تتكیم بیورلمشدر ﴿ من حسن اسلام المرء
ترك ما لایعنیه ﴾ مالایعنی كندی یه لازم وواجب اولمیان سوزی سویلمكدر وقوری
یره لاقردی قیلمقدر كه نه برای تعلیم وتعلم ونه برای مصلحت دینی ودنیوی اوله بلكه
خیرده سویلمیه بلكه سوزی یاوه وشر اوله پس مؤمن اولان بوكونه كلاملری
ترك ایتمك كرك ﴿ كما قال علیه السلام من كان یؤمن بالله والیوم الاخر
فلیقل خیرا او لیصمت ﴾ وخوشلك سمتنه كیتمك كرك تا آفات صوری
ومعنویدن نجات بوله كما قال علیه السلام (من صمت نجا) زیرا بلاء صوری ومعنوی
اكثرا انسانك لسانه مربوط اولمشدر ﴿ كما قال علیه السلام البلاء موكل بالمنطق
(مثنوی) ای زبان تو بس زیانی مرمرا ❊ چون تویی كویا چه كویم من ترا ❊ ای زبان
هم كنج بی پایان تویی ❊ ای زبان هم رنج بیدرمان تویی (نثر) طوطی
حكایه سنده حضرتك عظیم تأكیدلری واردر وكویا اولمغی ذم ایتملری
سویلمه ده نیجه مضرت وخوشلكده اضعاف مضاعف سلامت اولدیغی
تعلیم قیلمشلردر ﴿ كما قال علی ابن ابی طالب كرم الله وجهه سلامة الانسان
فی حفظ اللسان وسلامة اللسان من حفظ الجنان ﴾ پس ای درویش حضرت
پیرك خموشلك حقنده كلمات طیبه لری اكر دنشویده واكر غزلیاتده قچچوقدر

حتی خموشلکی بغایت سود کلرندن بر مخلصلرین خموش اختیار قیلمشلردر
و بو بیت طالب اولنه بو قدر کلماتدن کفایت ایدر تتکیم بیوررلر (نظم) خاموش
که خاموشی بهتر زعسل نوشی ٭ در سوز عبارترا بکذار اشارترا ٭ پس بدایت
سلوکده اولان فقرایه خموش اولمق و محضا کوش اولمق لازمدر (مثنوی)
کودک اول چون زاید شیر نوش ٭ مدتی خامش بود او جمله کوش ٭ مدتی
می بایدت لب دوختن ٭ از سخن تا تو سخن آموختن ٭ زانکه اول سمع باید
نطق را ٭ سوی منطق ازره سمع اندرا (نثر) اما شول وقتده که آفات نطقدن
سالم اوله و تعبیر کلامده حق رضاسی اوزره قادر اوله و جناب حقدن سویلمکه
اذن ویریله اول زمانده نقدر سویلرسه جائزدر و من عند الله مأذون اولان
کلامک تعریفی بودر ٭ الکلام المأذون فی التعبیر هو الذی یتکلم لله وفی الله
وبالله ٭ و بو کونه اولان کلام حقک ولیلرینه نعمت عظمی سیدر (کما قال
ابن العطا فی لطائف المنن من اجل مواهب الله لاولیائه تعبیر الکلام علی رضاه
بحلاوة العبارة علی رضاه) قیدی رضاسی اولمیان کلامدن احترازدرکه
اول خلقک پسند ایتمسی ایچون اولان عبارت و فصاحتدر اول قیل وقال که
خلقک پسندی ایچون ریا و سمعه ایله آلوده اوله سالکه عظیم رهزندر حذر
ایتمک کرک کما قال ابن الفارض (نظم) وعاد دواعی القیل والقال وانج من ٭
عوادی دعاو صدقها قصد سمعة (نثر) یعنی قیل وقاله داعیه اولان شیلره
عداوت ایله و دعاوی عادیه لردن نجات بوله که نفسک صحیح وصادق
سویلمسی قصد سمعه ویادر حضرت مولانا بوکا مناسب بیوررلر (مثنوی)
چند ازین الفاظ واضمار ومجاز ٭ سوز خواهم سوز با آن سوز ساز (نثر)
و درویشه لازم و واجب اولان ادبلردن بری دخی بودرکه کل لعب حرام
فحواسنجه هر لعب و لهودن پرهیز ایده باخصوصکه شطرنج وطوله دن
اکثر کسنه شطرنجی مذهب شافعیده مباحدر دیو اوینار اما بیلمز که مانع
سلوک و محل ادب صعلوکدر عوامه مباح اولان اهل طریقه حرامدر
مذهب شافعیده دخی صلاته واوقات عزیزیه و واجباته مانع اولمزسه
مباحدر اولورسه حرامدر و مذهب حنفیه ده حرامدر تتکیم حضرت علی
بیوررلر (الشطرنج میسر الاعاجم) یعنی شطرنج اعاجمک قماریدر دیمک اولور
بعض درویش حضرت شمس اوینامش بزده طریقدر دیو ایرلر ایمش هیهات
وهیهات کبار کاملک حالنه مرتبهٔ نفسده اولان کسنه کندینک افعال

وحالن قیاس ایده حضرت مثنویده قتی چوق یرده کاملدن صادر اولان
فعل وحاله درویش کندینك فعلنی قیاس ایتمك کرك دیونهی بیورلر وشیخ
عطار حضرتلرینك بو بیتنی تفسیر ایدرلر بیورمشلر که (نظم) تو صاحب
نفسی ای غافل میان خاك خون میخور ❊ که صاحب دل اگر زهری خورد آن
انگبین باشد (مثنوی) صاحب دل را ندارد آن زیان ❊ گر خورد او زهر قاتل
را عیان ❊ زانکه صحت یافت از پرهیز رست ❊ طالب مسکین میان تب درست
هرچه گیرد علتی علت شود ❊ کفر گیرد کاملی ملت شود (نثر) پس کاملك
حالنه قیاس علی کل حال جائزدکلدر وتأولینك حرام اولمسنده علماء سلف
اتفاق ایتمشلردر وبو حدیثله حرام اولمسین اثبات قیلمشلردر ﴿قال علیه
السلام من لعب بالنرد شیر غمس یده بلحم الخنزیر ودمه﴾ یعنی شول کمسه که
طوله اوینارالنی خنزیرك اتنه وقاننه باتورمشدر لحم خنزیره ال باتورمسی
لحم خنزیری یمکدن کنایه در ❊ پس لحم خنزیری یمك حرامدر کذلك طوله
اوینمق حرامدر حضرت مولانا النجی جاده نرد شیرك حرام اولمسنه اشارت
بیورر اول محلدن بو بیتله اکتفا اولندی (مثنوی) از شش واز پنج عارف
گشت فرد ❊ محترز گشتست زین شش پنج نرد (نثر) ودرویشه لازم اولان
ادبلردن بری دخی بودرکه قهقها ایتمیه بلکه ضحك بیله ایتمیه لازم کلورسه
تبسم ایده نتکم مثنویده کولمك حقنده ذم وگریه حالنی مدح بیوروبدیرلر
(مثنوی) امر حق ابکوا کثیرا خوانده ❊ چون سر بریان چه خندان مانده
(نثر) پس سالك اولدرکه دیده گریان وجگر بریان وسحر وقتلرنده بیدار
وصباح زمانلرنده استغفار قیلیجی اوله نتکم حضرت مثنویده بیوررلر
(مثنوی) شو قلیل النوم مما یهجعون ❊ باش در اسحار از یستغفرون (نثر) یعنی
او بو میانلردن اول قلیل النوم اول وسحرلرده استغفار ایلین کمسهلردن اول
ای اخی سحرخیزلك فائدهسی اولقدر چوقدر که اسرار و فوائدنه نهایت یوقدر
وخواب نوشین بامداده مبتلا اولنلرك ضرری اولقدر افزوندر که حد وحسابدن
بیروندر نتکیم حضرت علینك بو کلاملری دخی مضرت نوم صبحه دلالت ایدر
بیوررلر که (نوم الصبح یمنع الرزق) رزق صوری یه ومعنوی یه اطلاق اولنور نوم
صبح بو ایکیسنی بیله مانع اولور ❊ وحضرت مولانانك سحرخیزلك بابنده قتی
چوق قصیده وغزل ومثنویسی واردر جمله دن بو غزل رعنالری جمله یی جامعدر
(نظم) دلا برخیز وطاعت کن که طاعت به ز هر کارست ❊ سعادت آنکسی دادر که

وقت صبح بیدارست * خروسان درسحر کوید کدقم یاایها الغافل * تواز مستی
نمیدانی کسی داند که هشیارست (نثر) وفی العوارف ﴿ ان الله یطلع علی قلوب
المتیقظین فی الاسحار فیملؤها نورا فتستنیر من قلوبهم قلوب الغافلین ﴾ یعنی
حق تعالی سحرلرده متیقظ اولان قوللرینك قلبلرینه مطلع اوله وتجلی قیله پس
اندنصکره نورله اول قلبلری پرایلیه پس غافل اولنلرك قلوبی انلرك قلوبندن
نور آله * پس شرط طریقت جیفة اللیل وبطال النهار اولمقدر بلکه کیجه لرده
بیدار اولمق وثلث لیالی بی مناجات وتضرع بر له احیا قیلمقدر وکیجه لری احیا
قیلمنك ذوقنی ولذتنی سائر اولیا بولدیغی کبی بولمقدر ﴿ قال سلیمان الدارانی لیس
فی الدنیا شیء یشبه نعیم اهل الجنة الا ما یجده اهل التملق فی قلوبهم فی اللیل
من حلاوة المناجاة وحلاوة المناجاة ثواب عاجل لاهل اللیل ﴾ یعنی دنیاده اهل
جنتك نعیمنه مشابه برشیء یوقدر الا اهل تضرعك کیجه لرده حلاوت مناجاتدن
قلبلرنده بولدقلری شیدر حلاوت مناجات اهل لیله ثواب عاجلدر حق سبحانه
وتعالی کلام مجیدنده شب خیز اولنلری واحیای لیالی قیلنلری مدح ایدوب
بیوررلر که (تتجافی جنوبهم عن المضاجع یدعون ربهم خوفا وطمعا) بو آیت کریمه
متهجد اولنلرك علو شانن بیان ایلر * یعنی بو متهجد اولنلرك یانلری متجافی ومتباعد
اولور موضع مناملرندن اول الهه دعا ایلدکلری حالده فرقت وعقابندن خوف
ایچون ورحمت ووصلتنی رجا ایچون * پس ای قرنداش ارباب عشقك کاری
بیدار لقدر محبتله نوم مانعة الجمع کبیدر انکیچون ﴿ نظم ﴾
﴿ عجبا للمحب کیف ینام * کل نوم علی المحب حرام ﴾
دیمشلر و بو کلامی دخی مشایخ کبار خوب بیورمشلر که اول کلام بودر
﴿ نوم العاشقین نوم الغرق واکلهم اکل المرضی وکلامهم کلام اهل البلوی ﴾
بو معنایه مناسب مسجد مهمان کش حکایه سنده حضرت مولانا اول عاشق
اولان مهمان حقنده (مثنوی) خفت در مسجد خود اورا خواب کو * مرد
غرقه کشته چون خسبد بکو * خواب مرغ وماهیان باشد همی * عاشقانرا
زیر غرقاب غمی (نثر) امام قشیری ابو المغیثدن حکایه ایدوب دیرکه ﴿ کان ابو
المغیث لایستند ولاینام علی جنبه وکان یقوم اللیل کله فاذا غلب النوم وضع
رأسه علی رکبتیه فیغفو غفوة فقیل له ارفق بنفسك قال کیف ارفق بنفسی اما
سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم قال اشد الناس بلاء الانبیاء ثم الصدیقون ثم
الامثل فالامثل ﴾ یعنی ابو المغیث بر یصدیغه طیانمزو یانی اوزره یاتوب اویومزدی

کیجه لری قائم اولوردی پس اول وقتده که نوم غلبه ایلیه ایدی باشنی دیزلری اوزره قویوب بر مقدار ایزغنوردی اکا دیدیلر که نفسکه رفقت ایله دیدیکه نیجه رفقت ایدم نفسه که رسول حضرتلری بیوردیکه بلا یونندن ناسك اشدی انبیادر اندنصکره صدیقلردر اندنصکره بونلر امثلی اولاندر پس بزم دخی طریقمزده اکثر عشاق اوزانوب یاتمشلردر بلکه بر پیغوله ده سر بزانو اوتوروب ویاتمغی کستاخلق عدایدوب او یغولدقی طتمشلردر بو قدرادب کوزتمزسه باری یاتنه نك ادبنی کوزتمك کرك ویتمك ادبی بودر که اولاقبله یه قارشو ویاممکن اولمزسه صاغ جانبی اوزره بسمله ایله صاغ النی یوزینه قویوب وضع جنب ایلیه وبو دعایی اوقویه که (باسمك ربی وضعت جنبی وبك ارفعه ان امسکت نفسی فارحمها وان ارسلتها فاحفظها بما تحفظ به الصالحین) واکر بونی بیلمزسه بیلدیکی دعاری و بیلدیکی آیتلری اوقویه ویاته بلکه شرط بودر که طهارت اوزرینه یاته واباقلرین اوزتمه یه صرتی اوزره یاتوب اباق اوزتمغیده جائز کورمشلرموتایه مشابهت اولدیغیچون پس بونومك ادبی دخی چوقدر لکن بو قدرله اکتفا اولندی فافهم ولا تغفل کالغافلین

﴿ باب ثانی ﴾

طهارتك صورتنی وحقیقتنی بیان ایلر اعلم ایها الاخ الاعز الاکرم سالکه لازم وواجبدر که طهارته ظاهرا و باطنا مداوم ومواظب اوله واکر ظاهرا و باطنا رزقینك واسع اولمسین استرسه ❊ زیرا توسیع رزق ظاهر و باطن طهارته منوط ومربوط اولمشدر ﴿ کما قال صلی الله علیه وسلم دم علی الطهارة یوسع علیك الرزق ﴾ یعنی طهارته مداومت قیل ورزقك سکا توسیع اولنسون طهارت نظافته دیرلر ظاهره و باطنه شاملدر ورزق حظه دیرلر کذلك ظاهره و باطنه شاملدر پس ظاهرك طاهر قیلسك ظاهر رزقی وافر اولور واکر باطنك پاك قیلسك باطن رزقی واسع اولور باطنی شرك وخطادن تطهیر ایلین ایماندر انکیچون طهارت نصف ایماندر ﴿ کما قال صلی الله علیه وسلم الطهور شطر الایمان ﴾ طهور بضم الطاء مصدر وبفتح الطاء ما یتطهر به اسمیدر یعنی صویك اسمدر آنکله پاك اولنور بو محلده بضم الطاء مصدر معناسنه در یعنی طهارت وپاکلك اجری ایمانك نصف اجری قدر دردیمك اولور ❊ بعضیلر دیمشلرکه بوراده طهور نفسی اخلاق ذمیمه دن پاك ایتمکدر بو ایسه ایمان کاملك شطریدر پس بلکه الله تعالینك سوکاری قوللری ظاهری وباطنی طاهر اولان قولاریدر (کما قال الله

تعالى ان الله يحب التوابين ويحب المتطهرين ﴾ وطاهر اولمينى جناب حق سومز وقبول ايتمز ﴿ كما قال عليه السلام ان الله طيب ولا يقبل الا طهورا ﴾ پس سالك ظاهرن وباطنن طاهر قيلمينجه حقه مقبول اولمز زيرا طهارت ايكى قسمدر برقسمى مؤمن لباسنى وبدنني نجاسات وتلوثاتدن پاك ايلمكدر شرع كتابلرنده مسطور اولديغى اوزره وبرقسمى دخى اندر كه روحنى وقلبنى اخلاق ذميمه دن وما سوادن پاك ايلمكلكدرنتكم امام قشيرى بيوررلر ﴿ للظواهر طهارة وللسرائر طهارة الابدان بالماء الطهور وطهارة القلوب بالندم والخجل ثم بماء الحياء والوجل حضرت دخى اوچنجى جلدده بو محله مناسب بيوررلر (مثنوى) اين نجاسة ظاهر ازآب مى رود * وين نجاسة باطن افزون مى شود * جز باب چشم نتوان شستن آن * چون نجاسات بواطن شد عيان * (نثر) اى اخى قلب انسان نظر كاه خدادر وجناب حقك نظرى صورته وافعاله دكلدر بلكه قلبه در ﴿ كما قال عليه السلام ان الله لا ينظر الى صوركم ولا الى اعمالكم بل ينظر الى قلوبكم ونياتكم ﴾ پس كركدر كه سالك اصل قلبنى ماسوادن وافكار شيطانيدن وهواجس نفسانيدن وحب دنياويدن پاك ايليه تا مطهر ومجلاى خدا اولمغه لايق اوله نتكم امام قشيرى بيوررلر ﴿ القلب موضع نظر رب العالمين فيا عجبا ممن يهتم بوجهه الذى هو منظر الخلق فيغسله من الاقذار والادناس فيزينه بما امكنه لئلا يطلع مخلوق على عيب ولا يهتم بقلبه الذى هو منظر رب العالمين حتى يطهره ويطيبه لنظر ربه فيه ﴾ حضرت رب العالمين حبيبنه خطاب ايدوب بيوررلر كه ﴿ وثيابك فطهر ﴾ قال البيضاوى اى نفسك من الاخلاق الذميمة والافعال الدنيئة او طهر دثار النبوة عما يدنسه من الحقد والتضجر ﴾ بيضاوى بو آيتك تفسيرنده دير كه يا محمد نفسكى اخلاق ذميمه دن وافعال رديه دن تطهير ايله ثيابدن مراد نفسلرى اوله ويا خود نبوت دثارى اوله * پس تقدير كلام ديمك اولور كه يا محمد نبوت خفتانى پاك ايله انى كيرايلين كيندن وطارلمدن طهارت ونجاست اكرچه بحسب الاستقراء ايكى نوعه منحصره در اما درت مرتبه سى واردر ديمشلر ﴿ كما قال القشيرى وللطهارة اربعة مراتب الاولى تطهير الظاهر عن الاحداث والاخباث والثانى تطهير الجوارح عن الجرائم والاثام والثالث تطهير النفس والقلب عن الاخلاق المذمومة والاوصاف الممقوتة والرابع تطهير السر عما سوى الله وهو طهارة الانبياء والاولياء ﴾ يعنى طهارتك درت مرتبه سى واردر اولى ظاهرى حدث وخبثاردن طاهر قلمقدر ايكنجيسى اعضا

وجوارحی کناهلردن پاك قلمقدر او نجیسی نفسی وقلبی مذموم اولان خویلردن
ومبغوض اولان صفتلردن پاك قلمقدر دردنجیسی سری ماسوی اللهدن پاك
قلمقدر که انبیا واولیانك طهارتی بودر مطهر اخباث واحداث ظاهر آبدر
ومطهر وسخ جرائم وزلات طاعات وحسناتدر زیرا طاعات وحسنات مطهر
سیئاتدر (کما قال صدر القنوی فی شرح الاحادیث النبویة الطاعات کلها
مطهرات فتارة بطریق المحو والاذهاب المشار الیه بقوله تعالى ان الحسنات
یذهبن السیئات وبقول النبی علیه السلام اتبع کل سیئة حسنة تمحها وتارة
بطریق التبدیل المشار الیه بقوله تعالى اولئك الذین یبدل الله سیأتهم حسنات
یعنی طاعات کلیسی مطهراتدر کاه محو وذهاب طریقیله که حقك بو قولیله
اشارت اولنمشدر که حسنات سیئاتی اذهاب ایدر بیوردی ودخی حضرت نبینك
بو قولیله اشارت اولنمشدر که هر سیئه یه بر حسنه‌یی تابع قیل که اول سیئه‌یی محو
ایلر بیوردی وکاه اولور که تبدیل قلمقله‌ده طهارت بولنور نتکیم حقك بو قولیله
اشارت اولنمشدر بونلر اول توبه کارلردر که بونلرك سیئاتنی حق تعالى حسناته
تبدیل ایلر اما نفسی وقلبی اخلاق ذمیمه‌دن ودرون عیوب وذنوبدن مطهر اولان
(تخلقوا باخلاق الله) فحواسنجه هر کم خویك یرینه بر خلق الهی کتورمکه
وکم خویلری خلق الهی ایله ازاله ایدوب یتورمکدر وذنوب وعیوب مقابله‌سنده
توبه واستغفار قلمقدر زیرا استغفار وتوبه ذنوبی مطهردر کما قال علیه السلام
ان العبد اذا اذنب ذنبا حصل فی قلبه نقطة سوداء ان تاب واستغفر صقلت وانجلی
قلبه وان لم یتب صار رانا وغلب علی قلبه) یعنی قچن بر قول کناهلردن
بر کناه ایشلسه انك قلبنده بر قره نکته حاصل اولور اکر توبه واستغفار ایلرسه اچلور
پاك اولور وقلبی جلا بولور واکر توبه ایلمزسه پاس اولور وقلبنه غالب اولوب بورر
بیور دیلر اما سری اغیار وماسوادن مطهر اولان علم توحیددر وموحد کندویی
بالکلیه فانی قیلمق وحقله باقی اولمقدر بر کسه‌ده که بقیهٔ وجود اوله اکا طهارت
حقیقی حاصل اولمامشدر ومشاهده‌سی وصلواتی کمال مرتبه‌سین بولمشدر
(نظم) تو تا خود را بکلی در نبازی ٭ جنب دائم ترا و ناغازی (نثر) دیدکلری
بو معنایه اشارتدر مادامکه بر عاشق صادق سرنی اشك دیده وخون جکرله طاهر
قیلیه انك نمازی مفتی عشق اولان دلیللرك قولی اوزره حقیقتده درست اولمز
نتکیم مثلا حافظ دیر (نظم) طهارت ار نه بخون جکر کند عاشق ٭ بقول
مفتی عشقش درست نیست نماز (نثر) و شول کسه که چشمهٔ عشق ومحبتدن

آبدست آلمید وکلی اشیایی مرده حکمنده قویوب انك اوزرینه چار ترك تكبيرن
قیلمیه که اول چار ترك دیدیكمز ترك دنیا ترك عقبی ترك هستی ترك ترك درانك
روی جانی قبلهٔ حقیقی یه متوجه اولمز چشمهٔ عشقدن آبدست آلوب واشیایی مرده
حکمنده قویوب چار تکبیر ایدوب ترك ایدن عاشقلرك شانی بودر نتكیم مثلا
حافظدیر (نظم) من ازان دم که وضو ساختم ازچشمه عشق * چار تکبیر زدم
یکسره برهرچه که هست (نثر) پس طهارت سرك شرطی بوذکر ایلدیکمزدر
اکر طهارت سره قادر دکل ایسك طهارة اخلاق اله کتور که طهارة اخلاق
طهارة سره مؤدی اولور واکر طهارة اخلاق اله کتوره مدکسه طهارة جوارحه
سعی ایله ذنوبدن جوارحی تطهیر ایتمك طهارة اخلاقه مفضی اولور واکر طهارة
جوارح ایده مدکسه طهارة ظاهره کوشش ومداومت قیل که طهارة ظاهر
اعضایی ذنوبدن طاهر قیلر وباطنه قوت ویروب منور ایلر اعمال ظاهره باطنه تأثیر
ایلر کذلك انوار باطنه ظاهری تنویر قیلر طرفینك بیله بری برینه مداخله سی واردر
کما قال القشیری تنحدر من معارف القلب وانواره آثار الی الجوارح فکذلك یرتفع
من احوال الجوارح واعمالها آثار وانوار الی القلب ولکل واحد من المعاصی
والطاعات خواص وآثار یتعدی من ظاهر الانسان الی باطنه وبالعکس) قشیری
دیرکه قلبك انوار ومعارفندن اثرلر نزول ایدر جوارحه وکذلك جوارحك اعمال
واحوالندن اثر ونورلر مرتفع اولور قلبه معاصی وطاعاتدن هر برینك خواص
وآثاری واردر که انسانك ظاهرندن باطنه وباطنندن ظاهرینه تجاوز ایلر
وحکم قیلر پس بعض ملحد مشرب اولوب (المؤمن لاینجس) حدیثنی تحت قیلوب
طهارة ظاهره لازم دکلدر طهارة باطنه اولدقدنصکره دینلرك قولی خطادر
زیرا * الظاهر عنوان الباطن * درظاهری طاهر اولمینك باطنی دخی مردار
ونا پاکدر ای اخی طهارت لغتده مطلق نظافته دیرلر اما شرعده اعضاء
مخصوصه نك غسلنه دیرلر که اندن مراد آبدست آلمقدر پس مؤمنه لازمدر که
دائما آبدستله اوله زیرا * الوضوء سلاح المؤمن * فحواسنجه آبدست مؤمنك
سلاحیدر وسلاحی اولان مؤمنه شیطان ونفس وهوا عدوسی کارکر اولمز واکر
آبدست اوزره ایکن اکا موت کلسه شهید اولور والم واضطراب کلمز نتکیم بوقولك
مصدقی انس حضرتلرندن روایت اولنان حدیث شریفدر که روایت ایدرلر که
رسول حضرتلری مدینه یه کلدیکنده بن کوچك ایدم * فقال علیه السلام لی
یاغلام ان استطعت ان لاتزال علی الطهارة فافعل فان من اتاه الموت وهو

على الوضوء اعطى الشهادة ❊ وعثمان حضرتلرى بو حديث شريفى
حضرتدن روايت بيورررلركه ❊ قال عليه السلام من توضأ فاحسن الوضوء
خرجت خطاياه من جسده ❊ پس جسددن خطايانك خروجى ايچسنه شرط
اسباغ وضوء ايتمكدر وضوء كامل اولسه وطهورلق حاصل اولسه صلاة
دخى مقبوله اولمز ❊ كما قال عليه السلام لاتقبل صلاة بغير طهور ❊ وبر حديث
شريفده دخى بيوررلركه ❊ لاتقبل صلاة من احدث حتى يتوضأ ❊ يعنى
آبدستى صنن كسه نك وآبدستى اولمين كسه نك صلوتى مقبوله اولمز حتى آبدست
آلينجه زيرا صلاة طهارة اوزره مبتنيدر وصلاته شرطدر پس شرط
بولنمينجه مشروط دخى بولنمز زيرا لاصلاة الا بالطهور ❊ پس مصلى
اولان سالكه طهارة واجبدر بو طهارة ظاهره نك وآبدستنك ادابى واردر مصلى
اولانك وطريقه خدمت قيلانك معلوملرى اولديغندن اوترى وتطويل
كلامه باعث اولمسون ايچون بوقدرله اكتفا اولندى واسلام كه بش شئ
اوزرينه بنا قيلنمشدر وانك اولكيسنك شرحنه شروع قيلنيدى والسلام

❊ (باب ثالث) ❊

كلمهٔ توحيدك فضيلتى واسرارى واسم جلالك فضيلت واسرارين واسم هونك
فضيلت واسرارين بيان ايدر الى اخره ❊ عن عمر بن الخطاب رضى الله عنه انفقنا
على الرواية عنه قال عليه السلام بنى الاسلام على خمس شهادة ان لا اله الا الله
وان محمدا رسول الله واقام الصلاة وايتاء الزكاة وصوم رمضان وحج البيت
من استطاع اليه سبيلا ❊ يعنى عمر بن الخطاب حضرتلرى بو حديثى رسول
حضرتلرندن روايت بيوررلر متفق عليه اولان احاديث شريفه دندر حضرت
رسول صلى الله عليه وسلم بيوررلركه اسلام بش شئ اوزره بنا قيلندى اولى
لا اله الا الله ديو شهادت ايتمكدر و محمد رسول الله ديو بانك بولنه كتمكدر ❊ ثانيسى
صلاة خمسه يى اقامت ايتك ثالثى واجب اولان زكوتى ادا ايتمك رابعى رمضان
آيى صائم اولمق خامسى بيت الحرامى حج ايتك اگر اول يوله كتمكه قادر ايسه ❊ پس
بو بش شيئك هر براى ايچون بر باب وضع ايلدم تا اصول دين اسلام معلومه اوله
اولا كلمهٔ شهادتك فضيلتنى واسرارينى تحقيق ايلدم تا طالب بو كلمه نك عظم
شاننه واقف اوله اولا بو كلمه نك فضيلتى حقنده حضرت رسول جناب حقدن
حكايه قيلوب بيوررلر ❊ قال الله تعالى فى حديثه القدسى من قال لا اله الا الله دخل
حصنى ومن دخل حصنى امن من عذابى ❊ بو كلمه نك حصن اولمسى اولدركه

بركسه لااله الاالله ديسه جمله آلهه باطله يى نفى ايدوب معبود بالحق اثبات ايدر
پس دائرهٔ توحيده داخل اولور كه حصن خدادر وشرك وكفردن نجات
بولوركه موجب نيراندر اكر معبود بالذاتى حقيقة اثبات ايلرسه وحق اليقين
وحدت مطلقه يى مشاهده قيلوب بوكلمه ايله على وجه المشاهده نفى جميع
ما سوى ايدرسه شرك وكفر خفيدن رها بولوركه مستلزم نار فرقتدركه
نار جحيمدن اشددر معاذ ابن جبل مسلم و بخارى اتفاقيله بو حديث شريفى
حضرت پيغمبر صلى الله عليه وسلمدن روايت ايلركه بركون برمركبه حضرت
رسول ايله بيله سوار اولوب كيدردم اول حضرت بكا ديديكه ﴿ يا معاذ بن جبل
فقلت لبيك يارسول الله وسعديك ﴾ برزمان كيدوب ينه ديديكه ﴿ يا معاذ
ابن جبل فقلت لبيك يارسول وسعديك ﴾ ينه بويله اوچ كره خطاب ايلديلر
﴿ فقال عليه السلام هل تدرى ما حق الله على العباد فقلت الله ورسوله اعلم
قال ان حق الله على العباد ان تعبدوه ولا تشركوا به شيئا ﴾ اندنصكره
برساعت مقدارى كيدوب ديديكه ﴿ يا معاذ ابن جبل هل تدرى ما حق العباد
على الله اذا فعلوا ذلك قلت الله ورسوله اعلم لفظ حق واجب ولايق معناسنه
استعمال اولنور تقدير كلام يا معاذ بيلورميسنكه عباده واجب اولان ندر
والله لايق اولان ندر ديدمكه الله ورسولى اعلمدر پس بيورديلركه عباده
واجب حق عبادت ايليوب اكا برشئ شريك قوشممقدر والله دخى لايق
اولان اول وقتده كه عباد بوفعلى ادا ايدهلر ﴿ ان لا يعذبهم ﴾ عباد ينه
عذاب قيلممقدر ❊ پس حقى شركدن تنزيه ايدن حقك حصن وحمايتنده
اولور انكيچون بوكلمهٔ شهادته كلمهٔ حمايت ديديلركه توحيد الهى خلقى شركدن
وعذاب حقدن حمايدر ﴿ كما قال صلى الله عليه وسلم الناس فى حماية لااله الاالله
من سخط الله) وبوكلمهٔ شهادت توحيد حقى بيان قيلديغيچون ثمن جنت اولدى (كما
قال عليه السلام ثمن الجنة لااله الاالله) پس قرنداش بوكلمهٔ توحيدك فضائل
واسرارينه نهايت يوقدر وخواص وآثارى قتى چوقدر اول سالك كه بوكلمه يه
مواظبت ومداومت قيلسه پرتونور وحدت باطننه لامع وطالع اولور وظلمت
مغايرت وكثرت اندن بالكليه زائل اولور برمرتبه يه ايركه اللهدن غيرى برشئ
كورمز اولور پس لااله الاالله ديركن لا موجود الاالله ديركه توحيد اخص
خواص بودر (نظم) چون كنى ورد خويش بى كه وكاه ❊ كفتن لااله الاالله
پرتونور حق ظهور كند ❊ ظلمت هستى از تو دور كند ❊ باخدادر بانندى و نيستى

(كس)

کس نیابی شریك دو هستی ❊ پیش چشم شهود تو مطلق ❊ هیچ ناید بجز هویت حق ❊ بشنود کوش جانت از هر سو ❊ لاهو فی الوجود الاهو ❊ بهوا وهوس درو نرسی ❊ تا زلا نکذری بهو نرسی (نثر) جمیع انبیا علیهم السلام بو افضل کلمه یی انکچون ذاکر اولدیلر که توحید حقی مشعردر و بو کلمه نك سائر کلماتدن افضل اولمسی وحدت الهیه یی مذکردر انکچون حضرت پیغمبر بو کلمه یه افضل ماقلته بیوردی نتکیم بو حدیثده بیوررلر ❊ افضل الدعاء دعاء یوم عرفـة وافضل ماقلته انا والنبیون من قبلی لااله الا الله ❊ پس بر سالك که بو افضل کلمه ایله حق ذکر ایتمکه مشغول اوله ژنکار ماسوا درونندن پاك اولوروم رأت قلبی آینه وش جلا بولور ذاکر ومذکور چشم شهودنده عین واحد اولور وجمله کثرتده وحدتی مشاهده قیلور ذکر دیدیکمز بودر یوخسه زمانه ذاکرلری کبی شور شغب اظهار ایدوب حقیقت ذکردن غافل اولمق دکلدر نتکیم بو معنایه مناسب بیوررلر (مثنوی) ذکرنی شور وشغب در بستن است ❊ ذکر ما مذکور خود پیوستن است ❊ هر که درمذکور کم شد ذاکر است ❊ غائب است از خویش وباحق حاضر است (نثر) ذاکر ابتدای حالده مذکوردن کندویی مهجور وکندودن آنی دور قیاس ایلر اما نور وحدت ظهور ایلیوب ظلمت بشریتی اضائه واناره قیلدقده کورر که ذاکر وذکر ومذکور عینی بر نور ایمش کما قیل ❊ (نظم) ❊

لقد کنت دهرا قبل ان یکشف الغطا ❊ اخالك انی ذاکر لك شاکر

فلما اضاء اللیـل اصبحت شاهدا ❊ بانك مذکور وذکر وذاکر

(نثر) ای اخی ماسوادن قلبی پاك ایتك ذکر حق قیلمغله اولور وذکر حق الله اسملرندن هر قنغی اسمی ذکر ایتسك ❊ قل ادعوا الله او ادعوا الرحمن ایا ما تدعوا فله الاسماء الحسنى ❊ فحوا سنجه اکا ذکر دینور ولکن بو جمله اسمادن بعض مشایخ ❊ افضل الذکر لا اله الا الله ❊ دیوب کلمهٔ توحیده مشغول اولوب طریقلرنده بونی تصفیهٔ درونه رکن اعظم قیلمشلردر یدلرینه اشبو بونی انتقین ایتمشلر که کلمهٔ نفی واثباتدر اغیار زائل اولوب یار ظهوره کلیجك جمله اسما انده بولنور دیمشلر ❊ وبعض کبار دخی طریقلرین اصول اسما اوزره وضع ایتمشلر وترتیب اوزره اسرار مذکوره یی بولمشلر وبعض محققین وکاملین دخی انجق لفظهٔ جلاله ایله اکتفا ایدوب جناب حق الله الله دیو ذکر ایتمشلر بو لفظهٔ جلاله ایله اکتفا قیلان

كبار چوقدر لكن بو جمله دن مشهور شيخ اكبر حضرتلرى و شيخ حضرتلرينك
شيخى ابو العباس حضرتلرى و شيخ بزركوار ابو مدين حضرتلريدر نتكيم
فتوحاتده بيورديلر (دخلت على شيخنا ابى العباس وكان مشتغلا بذكر اسم الله
لا يزيد عليه شيئا فقلت ياسيدى لم لا تقول لا اله الا الله وهو افضل الذكر قال
ياولدى الانفاس بيد الله ماهى بيدى فاخاف ان يقبض الله روحى عندما اقول
لا او لا اله فاقبض فى وحشة النفى) و بردخى بيورديلر كه (سئلت شيخنا اخر من ذلك
يعنى قلت لم تقول الله الله ولا تقول لا اله الا الله وهو افضل الذكر فقال مارأت
عينى غير الله ولا سمعت اذنى غير الله ولم اجد من اتى الا كل شئ ما خلا الله باطل
(نظم) غير او جمله سرابند و عودى دارند ❊ بو داكرمى طلبى اوست كه
قائم بخوداست (نثر) پس بو سلاطين اوليادن حضرت پيرمز سلطانمز دخى
بو اسم جلاله يى اختيار ايتمشلردر بو اسم شريفك سائر اسمايه نسبت اعظميتى
واشرفيتى اولديغيچون اكثر اوليا و علمانك اتفاقى بونك اوزرينه دركه
بو اسم شريف اسم اعظمدر زيرا اسم ذات و مستجمع جميع صفاتدر و دخى
علم منزله سنده درايدى سائر اسما بويله صفت او اور بو ايدى موصوفدر
نتكيم الله الاحد الصمد ديرسن الاحد الصمد الله ديمزسن پس ذات صفاتدن
اعظم و اشرف در اكا اسم اولان دخى سائر اسماء صفاتيه دن اشرف و اعظمدر
نتكيم امام فخر رازى تفسير كبيرنده دير كه ﴿ اعلم ان الاسم الاعظم هو قولنا الله
لانه يجرى مجرى اسم العلم فى حقه سبحانه فاذا كان كذالك كان دالا على ذاته
المخصوصة وبينا ان الاسم الدال على الذات اشرف الاسماء واعظمها ﴾
تفسير غايه الامانيده دخى دير كه ﴿ هذا الاسم اسم اعظم عند المحققين ﴾
و امام حجة الاسلام مقصد اقصى ده بيورديلر كه بو اسم جلاله جميع اسما و صفاتى
جامع اولان ذاته دلالت ايلر كه هر صفت و اسم بونك دائرهٔ احاطه سندن خارج
دكلدر اما سائر اسماء صفتلردن بر صفتك معناسنه دلالت ايدر ❊ پس بو اسم جلاله يه
جامعيتى جهتندن اسم اعظم دينور و حقايق قرآنده دخى بويله موافق بيورديلر كه
بو اسمده اولان كمال سائر اسماء الهيه ده يوقدر و كمالدن مراد جميع اسمانك بر اسمه
رجوعى و هر اسمك معناسى بونده مندرج اولمسيدر بو كمال واسطه سيله
اسم اعظم دينسه لايقدر و حضرت نجم الدين كبرى طوالع التنويرده بيورديلر كه
بو اسمك اسم اعظم اولمسنه شبهه يوقدر دليل بودر كه هر كسك لساننده مذكور
و هر طائفه نك ميانىده مشهوردر موحد و ملحد و موافق و منافق و صالح و طالح

(ومؤمن)

ومؤمن وكافر جمله سى الله ديرلر نتكيم كافرلره سؤال قيلسك ﴿من خالق السموت والارض ليقولن الله﴾ الله ديرلر ومشركلر دخى بتلرى حقنده ﴿هؤلاء شفعاؤنا عند الله﴾ ديوب صنملرينه شفعاء تسميه قيلرلر وبنه طوالعده بيوردلر كه بصر بصيرتله نظر قيلسك جمله قرءان بو اسمى تفسيرايدر مثلا فاتحه ده ديرسنكه حمدالله ايچوندر اويله الله كه رب العالمين در اول الله رحمن ورحيمدر ومالك يوم ديندر اى الله همان سكا عبادت ايدرم وهمان سندن استعانت ايدرم كه سنسن معبود ومستعين سن بزه هدايت قيل صراط مستقيمى ❊ وقس على هذا سائر القرآن كه بو جملة الله اسمنك تفسيرى اولمق بو اسلوب اوزره قابل اولور تا آخر قرءانه دك ودخى محققان مشايخ بيورورلر كه بو اسم جلاله محقق اسم اعظمدر زيرا اساس توحيد بو اسمك اوزرينه مبتنيدر كافر ايمانه كلدكده وكلمهٔ شهادت كتوردكده بو اسمى ذكر ايمكله حضيض كفردن اوج ايمانه واصل اولور يعنى ﴿لا اله الا الله﴾ ديمكدر ايمانك علامتى اما الله محلنه اسماء حسنادن برين ذكر ايدوب ﴿لا اله الا الرحمن ويا خود لا اله الا الرحيم﴾ ديسه ايمانه كلمز مع هذا بونلر دخى حقك اسملريدر بو اسم شريفك اعظميتنه بر دليل دخى بودر كه خلقك عذابدن فلاحى بو اسمك ذكرينه تعليق اولندى ﴿كما قال الله تعالى واذكروا الله لعلكم تفلحون﴾ وبر دليل دخى بودر كه حضرت حق جل وعلا جناب حبيبنه جميع ماسوادن اعراض ايدوب مسمى الله الان حضرت ذاته بو اسمى ذكر قيلمغله متوجه اولمغى امر ايلدى كما قال جل وعلا ﴿قل الله ثم ذرهم﴾ ❊ (نظم) ❊

❊ الله الله چه طرفه نامست اين ❊ ❊ ورد دل حرز جان تمامست اين ❊
❊ هر كه زين اسم بهره مند بود ❊ ❊ بهرهٔ او همين پسند بود ❊
❊ شرح اين نى زدى وومر دم پرس ❊ ❊ از قل الله ثم ذرهم پرس ❊
❊ پس بود نزد صاحب معنى ❊ ❊ حسبى الله كواه اين دعوى ❊

(نثر) وبر دليل دخى بودر كه مادامكه بو اسم روى زمينده ذكر اولنه قيامت قوپمز ﴿كما قال عليه السلام لا تقوم الساعة حتى لا يقال فى الارض الله الله﴾ يعنى قيامت قوپمز حتى يريوزنده الله الله دينلمينجيه دك بو اسم دينلمديكى كبى دنيا آخر اولور ❊ پس اى اخى اكر بو اسم شريفك فضائل واسرارنى وخواص وآثارنى يازمق لازم كلسه نيجه بيك بويله كتابه صغمز بلكه اطباق ارض وسما بيله آلمز فكيف بويله مختصر پس همان بو طريقده اولان فقرايه الزم واوجب اولدر كه

هر روز و شب اکر خانقاهده ایسه زهب بر یره کلوب صوت اعلا ایله بو اسم شریفی
ذکر ایدهلر و هر طالبه دخی لازمدر که بو طریقده بر معتمد علیه خلیفه‌دن بو اسم
شریفه استیذان ایده و اولدخی بو اسمی اکا تلقین ایده تا تنهاسنده پاك آبدستله
اقل مایکون اوچ بیك کره سوره تا ذکر قلبه وارنجه و ذکر قلبدن ذکر سره
ایرنجیه دك اندنصکره لسانله ذکر قلبسنده اولور براکند و اول مرتبه‌ده عینی
ذکر اولور و بو اسم شریفك اسم اعظم اولمسنه بر دلیل دخی بودر که سائر اسمانك
هر قنغی حرفنی کیدرسك معناسی متغیر اولور و بی معنی قالور اما بو اسم شریفك
هر قنغی حرفنی کیدرسك باقی قالان حروفده معنی درست قالور و حقه مخصوص
بر اسم اولور مثلا صدر قنوی حضرتلری بیوردقلر یدر اکر بو اسم جلاله‌دن الفی
حذف ایلسك (لله) قالور ﴿لله الامر من قبل ومن بعد﴾ نکته‌سن مشعر اولور
واکر الفی ولام اولی بی معا حذف ایلسك (له) قالور بو لفظ دخی جناب حقه
مخصوص اولان لفظدر نتکیم (له ما فی السموات وما فی الارض وله الملك وله الحمد
وله ملك السموات والارض) کبی زیرا حقیقتده هر شیئه مالك اولدر اندن غیری یه
ملك اثباتی مجازیدر ٭ پس (له) دیمك اکرچه غیره دخی جائز اولور اما علی طریق
المجاز واکر بو لام ثانیه یی دخی حذف ایلسك (ه) قالور بو دخی هویت ذات حقه
دلالت ایدر بر اسم ذاتدر نتکیم ﴿قل هو الله احد﴾ دیسك هو ذات حقه اشارت
ایلر بر ضمیردر و لفظ هوده واو زائددر صکره‌دن عارضدر نتکیم تثنیه و جمعده
هما و هم دیرسن روح الارواح صاحبی دخی بو معنایه مناسب دیرلر که تحقیقا الله
تعالینك خاصترین اسمی هودر و بو لفظ هوده واو زائددر اصلنده همان
هادر و او نفس کلمه‌دن دکلدر بلکه دم و نفسك قراری ایچوندر مؤید الدین
الجنیدی شرح فصوصده دیر که الله لفظنده اصل اسم حق (ه) در که غیب
هویتدن کنایه‌در ٭ پس لام اختصاص و یاخود لام ملك زیاده اولندی اوله اولدی که
ملك آنکدر و کا مخصوصدر دیمك اولور آندنصکره لام ملك اوزره لام تعریف
زیاده اولندی پس تفخیم که علامت تعظیمدر انکچون فتحهٔ لامه اشباع و یر یلوب
الله دینلدی منلا جامی دخی بوکا مناسب بیوررلر ﴿نظم﴾

اسم حق اولا همان ها بود ٭ لام تعریف براختصاص فزود
چون شد اشباع کرده فتحهٔ لام ٭ یا الف شد مشابه او بتمام

(نثر) پس بو مقدمه‌دن معلوم اولدیکه اسم حق هادر بویله اولیجق اکر (ها)
دینلسون واکر ضم هایله (ه) دینلسون واکر اشباع ضم هایله (هو) دینلسون

معناسی الله دیمکدر ❊ پس هو لفظنك معناسی من وجه الله دیمك اولدیغیچون
طریقمزده بو اسم هو دخی ذکر اولنان اسملردندر مثلا هر روز وشب سماط کارنده
بعد الطعام والدعا فقرا کلبانك بر ایدوب (ه) دیه‌لم (ه) دیرلر وهر نرده اولورسه برجی
بر یرده اوسه‌لر دعادنصکره بو اسمی ذکر ایدرلر وبوراده بر نکتهٔ لطیفه دخی واردر
اول نکته بودر که اوج وجهله بلینه (هو) اسم حقدر پس (ها) دیمزلر و(هو) دخی
دیمزلر الا که (ه) دیرلر پس بوندن مقصود بودر که هاده اولان الف موهوم نسب
واحکام کونیه منزله سنده در وهوده اولان واو صکره دن ذات اوزره عارضه وزایده
اولان اضافات مثابه سنده در پس مشاهدهٔ ذات بحت ایرن (کان الله ولم یکن معه
شیء الآن کما کان) خواصی اوزره اسقاط اضافات ونفی نسب واحکام ولوازم
ولواحق وعارضات ایلر بو مرتبه فانی فی الله اولنلرك مرتبه سیدر اما محقق وکامل
اولنلر کثرتده وحدتی کورورلر اسقاط اضافات ونفی کثرات قیلمزلر تنکیم شیخ صدر
قنوی اسماء حسنی شرحنده جنید حضرتلرندن نقل ایدرلر بیورورلر که ❊ عطس
رجل فی مجلس الجنید فقال الحمد لله قال الجنید له قل کما قال الله فی کلامه الحمد لله
رب العالمین فقال الرجل من العالم حتی یذکر مع الله قال الان فقل فان المحدث
اذا قرن بالقدیم لم یبق له اثر الاول مقام الفانی فی الله الغائب عن رؤیة حجاب
الکثرة والثانی مقام المحقق الکامل الباقی ببقاء الحق ❊ پس بو اسرار معلومك
اولمدیسه کرکدر که کلمهٔ توحید واسم جلاله واسم هو طریقمزده ذکر اولنه کلمهٔ
توحید هر صلاة عقبنده ذکر اولنه اکر تنهاسنده بر درویش نفی واثبات
ایدوب بوکا مشغول اولورسه ده مقبولدر واسم جلاله هر روز وشب ذکر اولنه
اکر بر درویش تنهاسنده بوکا مشغول اولورسه چوق منازل ومراتب قطع ایدر
واسم هو سماط کارنده بعد الدعاء ذکر اولنه وهر یرده دعادنصکره ذکر اولنمق
دخی مستحب واعلادر وتأثیر وتصرف مقرردر تنکیم شیخ صدر بیورورلر
❊ ومن خواص ترکیب کلمة هو وآثار جمعیتها لاصحاب العلوم الروحانیة
تصرفات فی العوالم الجسمانیة والروحانیة ❊ زیرا بو اسم هو دخی اسم اعظمدر
تنکیم فصول مفصلده حضرت علیدن روایت اولور که اکثر اوقاتده بویله
دعا ایدرلر دیکه ❊ یاهو یامن هو لااله الاهو یامن لایعلم این هو الاهو ❊ پس اول
حضرتدن سؤال ایلدیلر یا علی بو دعایی سز چوق ایدرسز سبب ندر
بیوردیلر که ❊ وهو الاسم الاعظم ❊ وحضرت پیرمز دخی اکثر اوقاتده
کاه اسم جلاله یه وکاه هو اسمنه مشغول اولورلردی تنکیم برغزللرنده بیورورلر

(نظم) هوزنم برقدسیان هرشب زدل هو هوزنم ✻ ودخی فقرایه امر ایدوب بیوررلر (نظم) ای صوفیٔ اهل صفا ازجان بکو الله هو ✻ ای عاشق اهل وفا ازجان بکو الله هو (نثر) اکر کلمهٔ توحیدك واکر اسم جلاله نك واکر بو اسمك حقایق ودقایقی تحریر اولنمق لازم کلسه نیجه یوز بیك بویله کتابه صغمیه ایدی همان طالب حق کرکدر که روز شب قیاما وقعودا ومضطجعا بلکه هرحالده علی ای حال کان ذکر دائم قیله تا مشاهدهٔ حق بوله ودل مردلکدن وافسرده لکدن قورتیله وفکر واندیشه سی صافی ووافی اوله نتکیم حضرت بیوررلر (مثنوی) این همه کفتیم باقی فکر کن ✻ فکر اکر جامد بودرو ذکر کن ✻ ذکر کن تا فکررا بالا کند ✻ ذکر کفتن فکررا والا کند ✻ فکر این باشد که بکشاید رهی ✻ راه آن باشد که پیش آید شهی (نثر) سالکك فکری منجمد اولمق وصفای باطنی نقصان بولمق وقلبی کوزی اعمی اولمق وبونك امثالی کم خوبلر ذکری ترك ایتمدن حاصل اولوز ﴿ کما قال الله تعالی ومن اعرض عن ذکری فان له معیشة ضنکا ونحشره یوم القیامة اعمی ﴾ وبرکسه یه شیطان ونفسك مسلط اولمسی وغلبه قیلمسی دخی عدم ذکردن اولور ﴿ کما قال الله تعالی ومن یعش عن ذکر الرحمن نقیض له شیطانا فهو له قرین ﴾ حق تعالی اوچ شیٔ اکبریتله صفتلر بری ذات شریفیدر که الله اکبر دیدی ایکنجیسی رضای لطیفیدر که رضوان الله اکبر بیوردی اوچنجیسی ذکرالله در که ﴿ ان الصلاة تنهی عن الفحشاء والمنکر ولذکر الله اکبر ﴾ بیوردی پس ذکر حق قلمق نعمت عظمی در که هرکسه میسر اولمز (مثنوی) اذکروا الله کارهر اوباش نیست ✻ ارجعی برپای هرقلاش نیست ✻ والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب

✻ (باب رابع) ✻

صلواتك اسرار وآدابنی بیان ایدر وصلوات قیلمینلرك خذلاننی وبجتلرین وکریزکاهلرین عیان ایلر ﴿ اعلم ایها الاخ الاعز والاکرم صلاة فرض اولان عبادتلرك افضلیدر بعدالتوحید ﴿ کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ما فرض الله علی خلقه بعد التوحید احب الیه من الصلاة ﴾ یعنی حق تعالی بعد التوحید خلقی اوزره صلاتدن محبوبتر برشیٔ فرض ایلمدی ﴿ ولو کان شیٔ احب الیه من الصلاة لتعبد به ملائکته فنهم راکع وساجد وقائم وقاعد ﴾ اکر صلاتدن محبوبتر حقه برشیٔ اولیدی ملائکه حقه انکله عبادت قیله لردی ✻

پس ملائكه دن بعضيسى راكع و بعضيسى ساجد و بعضيسى قائم و بعضيسى
قاعددر ومصلى اولان بوجمله يى جامعدر پس افضل كل عبادت اولديغنه
شك وشبهه يوقدر وعلامت ايمان اولديغنه دلائل و براهين چوقدر كه آنكله
مؤمنك ايمانه استدلال اولنور مثلا كرصورتا بر كافر ياجماعتله ويامنفردا نماز
قيلسه انك ايمانه حكم اولنور واكرصورتا برمؤمن جماعتى وصلوتى ترك
ايلسه متعمدا ۞ آنك كفرينه حكم قيلنور كركسه كلمهٔ توحيدى كتورسن
وسائر احكام شرعيه يه اقرار قيلسون ۞ پس اى اخى صلوة برشمع الهيدر كه
انكله تاريك اولان دللر منور اولور ﴿ كما قال عليه السلام صلوة الرجل
نور فى قلبه فمن شاء منكم فليتنور ﴾ وكشايندهٔ ابواب جناندر كه انكله مغلق
اولان جنت قپولرى آچلور ﴿ كما قال عليه السلام الصلوة مفتاح الجنة ﴾
ودخى ﴿ الصلوة عماد الدين فمن اقامها اقام الدين ومن هدمها هدم الدين ﴾
فحواسنجه دينك ستونيدر هركيم آنى ترك ايدر دين واسلامى ترك ايدر وهر كيم
اكا اقامت ايدر طريقته وآخرته مؤمن ومسلمان كيدر (نظم) دين ترانيست
ستون جز نماز ۞ بهر قيامش چوستون سرفراز (نثر) پس مؤمن سالك
آنى نيجه ترك ايدر ونيجه اكا مساهله قيلر كه معراج مؤمن اولمسى محققدر
تنوير درونه طالب اولان نه حاله اكا ميل ايلمزكه برمصداق ﴿ قرة عينى
فى الصلاة ﴾ قرة العيون اولمسى مصدقدر صلوة اولدركه ادنى مرتبه سى
﴿ ان تعبد الله كانك تراه فان لم تكن تراه فانه يراك ﴾ فحواسى اوزره حق
كورر كبى وياخود حق كورر كبى نماز قيله سن واعلا مرتبه سى حضرت على
بيورديغى كلام اوزره كه ﴿ لم اعبد ربا لم اره ﴾ بيورمشلردر بلا تخييل
ولاتشبيه ولا كيفية ولاكمية بصر بصيرتله وديدهٔ سر يرتله مشاهدهٔ محبوب
قيله سن ومناجاتى وعرض حاجاتى ومخاطبات ومكالماتى على وجه المعاينه
والمشاهده ايده سن لا على طريق الغيبة والغفلة زيرا جناب حق صلوتى
عبد يله كندى ما بينده تقسيم ايلمشدر عبد حقه خطاب ايلر وحق دخى
قولنه كلام مستطاب سويلر عبدك كلام وخطابى ظاهردر اما حقك كلامى
خفيدر هركس انى فهم ايده مز الا ارباب كمال صحيحنده وارد اولمشدر كه
ابو هريره حضرتلرى روايت ايدرلر جناب حق حديث قدسينده
بيوررلر كه ﴿ قسمت الصلوة بينى وبين عبدى نصفين فنصفها لى ونصفها
لعبدى ﴾ يعنى بن صلوتى قسمت قيلدم بنله قولم ما بينده نصفى بنم ايچون

ونصفی قولمی ایچون (فاذا قال العبد بسم الله الرحمن الرحیم یقول الله ذکرنی عبدی واذا قال الحمد لله رب العالمین یقول الله حمدنی عبدی واذا قال الرحمن الرحیم یقول الله اثنی علی عبدی واذا قال مالک یوم الدین یقول الله مجدنی عبدی) بو رابه کانجه بولر جمیعا حق ایچون اولاندر ✻ واذا قال العبد ایاک نعبد وایاک نستعین یقول الله تعالی هذا بینی و بین عبدی ولعبدی ما سأل ✻ یعنی نعبد حق مخصوص اولاندر ونستعین عبده عاید اولاندر ✻ واذا قال العبد اهدنا الصراط المستقیم صراط الذین انعمت علیهم غیر المغضوب علیهم ولا الضالین یقول الله هذا لعبدی ولعبدی ما سأل ✻ یعنی بو فقره معانی عبدم ایچوندر وعبدم ایچون استدیکی مراد واردر پس (المصلی یناجی ربه) خواسنجه مصلی هر وقتده ربیسیله بویله مناجات ایلمه‌دروکا عرض حاجات ایلیوب مکالمه قیلمده در ✻ پس کرکدر که عبد سیدی حضورنده حضوع وخشوع اوزره اوله یمین وشماله التفات ایتمیه وقلبی حقدن غیری‌یه کتمیه تا کیم عتاب حقه مستحق اولمیه حدیث صحیحده وارد اولمشدر که ابو هریره حضرتلری روایت ایدرلر ✻ قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا قام العبد الی الصلوة فانه بین ید الرحمن فاذا التفت العبد قلبا او قالبا قال له الرب الی من تلتفت من هو خیر لک منی یا ابن آدم اقبل الی فانا خیر لک ممن تلتفت الیه ✻ معنای شریفی بو که بر قول صلوته قائم اولسه اول رحمانک اوکنده در پس بو قلبا و یا قالبا بر شیئه التفات ایلسه رب العالمین اکا دیر که نه کمسه‌یه التفات ایدرسین کیمدر سکا بندن خیرلو یا آدم اوغلی بکا توجه ایله بنم سکا التفات ایلدکک شیدن خیرلو ✻ پس صلوة ایچره بر شیئه نکران اولمق و یمین و شماله التفات قیلمق و یا صقالیله و یا خود بارمقلریله اوینامق عدم خشوعدن حاصل اولور ✻ کما قال النبی اذ رأی رجلا یعبث بلحیته لو خشع قلبه لخشعت جوارحه ✻ وعدم خشوع حضور قلب اولمامقدن حاصل اولور پس ✻ لا صلوة الا بحضور القلب ✻ خواسنجه قلبله اولمیان نماز صحیح نماز اولمز بلکه (نظم) سر بزمین زدن بهوا میکند ✻ یعنی عبادات خدا میکند (نثر) بیتک معناسی اولور شیخ حضرتلری فتوحاتده بو رایه مناسب بیوررلر که ✻ وکم من مصل ماله من صلاته ✻ سوی رؤیة المحراب والکد والتعب (نثر) حضرت مولانانک (مثنوی) بهر بیرون آراز بیضهٔ نماز ✻ سر مزن چون مرغ بی تعظیم وساز ✻ بیوردقلری بلا خشوع ولا تعظیم اولان نماز در که تعدیل ارکان ایتمیه بلکه بلا تعدیل ولا تعظیم بر تاج کره علی التوراینه چیقسه وانی نماز عد ایلیه

حضرت نبی بو شکل صلاة قیلان کسه‌لره اشر ناس بیورمشدر نتکم
بو حدیث شریفده بیورورلر ﴿ قال الا اخبرکم باشر الناس سرقة قالوا من
یارسول الله قال الذی یسرق من صلاته لایتم رکوعها وسجودها ﴾ معنای
شریفی حضرت پیغمبر علیه السلام اصحابنه بیوردیلرکه آگاه اولک سزه
خبرویره‌یمی ناسك سرقه یوننده زیانه شرلوسی کیمدر ﴿ اصحاب کرام
دیدیلرکه کیمدر یارسول الله بیوردیلر شول کسه‌در که صلاتندن خرسزلق
ایلرر کوعنی وسجودنی تمام ایلمز و تعدیل ارکان قیلمز بلا ذوق و کسل اوزره
صلاة قیلروصلاتدن حظ آلمز بو شکل کسه‌لر روی فلاحی کورمز ولذت
صلاحی بولمز پس دنیا و آخرتده فلاح بولنلر بر فحوای ﴿ قد افلح المؤمنون
الذین هم فی صلاتهم خاشعون ﴾ صلاتی خشوع وخضوع اوزره قیلان
مؤمنلردر وعشق ومحبت حقدن نصیب آلانلر ﴿ والذین هم علی صلوتهم
یحافظون ﴾ معناسنجه اوقات خمسه‌ده صلوته مواظبت قیلنلردر پس
عاشق صادقك شانی اولدرکه محبوبك خدمت وطاعتنه ومعشوقك
مشاهده ومکالمه‌سنه هر وقتده منتظر ومهیا اوله وبعد اداء الصلاة
والمکالمات مع قاضی الحاجات صلوة آتیه‌یه ووقت معهوده‌یه منتظر
وآرزومند اوله که بر وقت آخر دخی کلسه وعبادت محبوبه حاضر اولسم
وانك امرنی اداقیلسم دیو مترقب اوله زیرا عاشق حق اولانك تمنی وآرزوسی
بودر نتکیم شیخ حضرتلری فتوحاتده بیورورلر ﴿ المحب یتمنی ویشتهی
انه لا یزال فی مشاهدة محبوبه علی الدوام ومناجاته فکیف اذا دعاه الحبیب
الی ذلك بقوله حی علی الصلوة وقد قامت الصلوة فبالضرورة یبادر
ویسابق الی ما دعاه لیتلذذ بشهوده ومناجاته ﴾ معناسی بودرکه محب
وعاشق تمنی واشتها ایلرکه علی الدوام مشاهدهٔ محبوبدن ومناجاتدن
زائل اولمیه ﴿ پس اول وقتده که اول محبی حبیب اول مشاهده ومناجاته
صلوته کل دیمك قولیله دعوت قیله او منتظر ومتوقع اولد یغکز وقت که
صلاتدر قریب اولدی دیو مژده قیله پس محبوبك دعوتنه بالضروری
مبادره ومسابقه ایلرانك شهود ومناجاتیله متلذذ اولمدن اوتوری ﴿ پس
بر عاشقك که کاری میقات صلاتده مشاهدهٔ محبوب قیلمغه انتظار اوزره
اوله وکمال حظی ولذتی صلاتده بوله اول عاشق دائما صلوة ایچره اولور
﴿ کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم الانسان فی صلاة مادام ینتظر

الصلاة ﴾ معنای شریفی انسان صلاتده در مادامکه صلاة آخره منتظر
اوله دینك اولور شیخ حضرتلری فتوحاتده ﴿ والذین هم علی صلاتهم
یحافظون ﴾ آیتنی تفسیر ایدوب بو محله مناسب بیوررلر که
﴿ ای یداومون علیها ویؤدونها فی اوقاتها فالمراد
بالمحافظة والمداومة کلما جاء وقتها فعلوها وان کان بین الصلوتین امور ومن هذا
حصل الدوام للمصلین ﴾ معنای شریفی ودخی شول کمسه‌لر فلاح بولدیلر که انلر
صلوة اوزره محافظه قیلدیلر یعنی مداومت قیلدیلر واوقاتنده آنی ادا قیلدیلر زیرا
محافظه ومداومتدن مراد هر بار که صلوتك وقتی کلدکده انی ادا قیلمقدر اکرچه
بین الصلوتین نیچه امور دخی واقع اولورسه ده بو اجلدندر مصلی اولنلره صلات
دائمده‌در دینمشدر ☼ نتکیم حضرت مولانا بوکا مناسب بیوررلر (مثنوی) پنج وقت
آمد صلوة تانمون ☼ عاشقانرا فی صلوة دائمون (نثر) معناسی قائم اولان عادتناسك
صلوة بش وقت کلمشدر ☼ پس بش وقت نمازی ادا ایدوب کندو کارلرینه
مشغول اولورلر اما عاشقلر ایچون صلوتده دائم اولمقلق واردر یعنی بش وقتدن
ماعدا دخی صلوة نافله‌یه مداومت ایتملری واردر زیرا بش وقتده مناجات ومکالمه‌یه
قناعت ایتمزلر بلکه هر وقتده مشاهده ایتك استرلر ☼ پس صلوته مداومت ایدرلر
شکلمزده بعض ملحد مشرب اونلر بش وقت نمازی بیله ترك ایلمرا یتمشدرلر بو بیتی حجت
اتخاذ ایدوب ☼ زرخا (?) واورا نشکه ﴿ عاشقانرا فی صلاة دائمون ﴾ یعنی بز دائما
مشاهده حقده ایردك بو بش وقتده اولان مشاهده‌یه احتیاجمز قالمدی دیك
مراد ایلرلر ایمش ☼ باخصوص مکه بیتك لفظندن صلوة ترك ایلمك معناسی من بعد
مستفاد اولمز ودخی مختلده بو بیت کثرت صلوته دلالت قیلور وانلر نصکره بو تأویل
اوزره جمله انبیا واولیایی تکذیب ایتمش اولور وقرآن وحدیثك معناسی
تخریب قیلمش اولور فنعوذ بالله من هذا الاعتقاد جناب حق بو صنفلو تارك
صلوة اولان کمسه‌لرك حقنده بیوررلر که (فخلف من بعدهم خلف اضاعوا الصلوة
واتبعوا الشهوات فسوف یلقون غیا) یعنی مصلی اولان انبیا واولیادن صکره
بر یرامز قوم کلدیلر که صلوتی اضاعه ایدرلر یا خود وقتنه قیلمدیلر ونفسلرینك
مشتهیاتنه وهواسنه تابع اوله‌لر پس بو صنفلو کمسه‌لر عن قریب جهنم ایچره
غیا قیوسنه القا اولنه‌لر وویل وعذابه کرفتار قیلنه‌لر ﴿ کما قال الله فی حقهم
فویل للمصلین الذین هم عن صلاتهم ساهون ﴾ ای غافلون غیر مبالین بها) پس
ای قرنداش بیلکه ترکسه عاشق حق اولمز مادامکه حضرت پیغمبره متابعت

قلبیه ﴿كما قال الله قل ان كنتم تحبون الله فاتبعونی یحببكم الله﴾ و بر سالك حقك
امرینه عصیان ایدركن محبت دعواسن قیلسه كذاب ومدعیدر زیرا معصیته
مصر اولمغله حب حق دائمة انجمادر نیجه ممكندرهم بر محبوبی سورم دیه سن
وهم بیوردیغن طوتمیه سن تنكیم بو محله مناسب مشایخ قتی كوزل بیورمشلردر

﴿شعر﴾

تعصی الاله وانت تظهر حبه ✻ وهذا وربی فی القیاس بدیع ✻
ان كان حبك صادقا لاطعته ✻ ان المحب لمن یحب مطیع ✻

(نثر) بو ورطه یه دوشنلرك اكثری كلمات مشایخك سرینی بلمدكلرندن وتأویل
وتحقیقنه قادر اولمیوب ظاهرینه حمل قیلدقلرندن دوشر وبعضیسی دخی
بو ورطه یه دوشنلره مصاحب اولمغله بو كردابه كرفتار اولور مزالق اقدام اولان
كلمات چوقدر اما بعضیسنی بو مختصرده ایراد ایلدم تا معلوم اوله كه مزلقه اولان
كلام نه كونه كلامدر و انلرنه سمتله تأویل قیلرلر بعضیسی جنید حضرتلرینك
بو كلامیله حجت ابراز ایلرویا خود بونی درونده راز ایدوب محرم اولنلره سویلر
اول كلام ﴿التوحید اسقاط الاضافات﴾ بیوردقلریدر پس بونلر تكلیفات
شرعیه یی دخی اسقاط اضافات عد ایلیوب دیرلر كه توحید حق اولدر كه
بو تكلیفاتی كندكدن اسقاط ایده سن دیرلر اما بیلمزلر كه حضرت جنیدك
بو كلامندن اسقاط تكلیفات شرعیه لازم كلمز زیرا اضافاتدن مراد خلقه
مضاف اولان افعالدر خیر وشر هرنه ایسه ✻ پس حق توحید ایلك اولدر كه
خلقدن صدور ایلین افعال واحوالك موجد وخالقنی حق بیله سن ﴿والله خلقكم
وما تعملون﴾ فحواسنجه خلقه مضاف اولان اعمالك جمیعسنی خالق حقدر
دیه سن پس توحید اولدر كه خلقدن اول اضافاتی اسقاط ایدوب خالقنی حق
بیله سن ای اخی بو كلام دخی چوق معناكوتورور نیجه اسرار خانه ضمیری جامعدر
ولكن نظام شرعه خلل ویرن نامحرملره وخائنلره حجت اولمسون دیو كتم اولندی
ای اخی انبیا واولیانك هر بری مخزن اسرار وحدت ایكن اسراری بر یدی اخفا
ایتمشلر وعبودیت وبندهلكدن غیری سمته كتممشلردر پس كركدر كه سالك
هر نقدر نور وحدته مستغرق اولسه حد شرعدن وعبودیتدن طشره كتمیه
تا حقك اسم مضلی ومكارلكی وحلته باتمیه وبعضیلر دخی ﴿الفقیر لا یحتاج الی الله
واذا تم الفقر فهو الله﴾ كلامندن كمراه اولمشلردر ودینلرین تباه قیلمشلردر ✻ دیرلر
كه فقیر كه كمال فنایه ایره كندوقالمز و حقه محتاج اولمز وشول وقتده كه فقر و فنا تمام

اوله پس غیریت برطرف اولور والله اولور ودخی دیرلر که چونکه فقر وفنا نهایته
ایره وسالك اولمزدن اول اوله موتا حکمنده اولور وتکلیفات شرعیه دن قورتلور
واوامر مرعیه دن نجات بولور وبو کونه بیلمرله هر بری نفسنه حجت قیلور
(مثنوی) شرع بهر زندکان واغنیاست * شرع بر اصحاب کورستان کجاست *
مرده ازیك روست فانی از کزند * صوفیان از صد جهت فانی شدند *
آن کروهی کز فقیری بی سرند * صد جهت زان مردکان فانی ترند (نثر)
پس کلام اولك جوابی بودر مشایخ دیمشلر که بو کلام شطحیات فقرادر معمول به
دکلدر فرض ایدهلم که شطح اولمش حقه محتاج اولمین فقیره کلهلم وفقر نه زمانده
تمام اولور انی دیه لم حقه محتاج اولمین فقیر اولدر که محضا فانی اوله وصرف
نور حق اوله حالا بدنی آتشه کیرسه یانمیه وصویه باتمیه وبیك ییل مثلا یمك یمسه
یمکه محتاج اولمیه فرضا قتل ایلسهلر المه قتلی بلمیه وانی هلاك قیلسهلر آغلامیه
جلال وجمال انك یاننده مساوی اوله عذابده اولمق ایله صفاده اولمغی فرق ایتمیه
زیرا حقه محتاج اولمین فانینك صفتی بودر واهل قبوردن یوز درجه زیاده فانی
اولانك حسب حالی بویله اولمقدر * پس برکسه که دخی اکل وشربك لذتن بیله
وحظ نفسله بدنی پرورش قیله بلکه دخی بشریت عالمنده اوله نه حالله کندوبی
موتادن عد ایلرو بوزعمله نفسه رخصت ویروب کندودن اسقاط تکلیف ایلر
موتی حکمنه اورمق قتی مردانه لکدر قنده قالدیکه یوز درجه انلردن
ایلرو کیدسن موتی حکمنه واصل اولنلرك حالی بودر که اکر جمیع عالم
انی پامال ایلسهلردی اول نطقه کلمیه ومضطرب اولمیه واکرچه بلرله اورسهلر
کمال فناسندن انی طویمیه پس بو مرتبه یه ایرمیندن تکلیف ساقط اولمز وحضرت
مولانانك بو بیتلرنده اولان شرعدن مراد مثنویده اولان محلنده محکمه وقاضی
حضوریدر نتکیم برکسه برصوفی یه برطپنجا اوروب اول صوفی انی قاضی یه آلوب
کیدر بعضی کلام مابیننده قاضی الزام ایچون صوفی یه دیرکه ای صوفی بو شرع
ومحکمه احوالی اغنیا واهل دنیانك کاریدر پس سنکه درویش وفانی اولهسن
ومرده مقامن بولهسن بو دعوا وطلبده نیلرسن پس معلوم اولدیسه بو شرعك
اغنیا ایچون اولسندن عبادات وطاعاتك اهل فنادن اسقاطی لازم کلمز بلکه
مرتبهٔ عقلده اولدقجه برکسه دن فرائض وواجباتك ترکی ممکن اولمز وصحیح
فقیر وفانی اولان کمسنه اکر مرتبهٔ استغراقه وارسه وعقل واختیار آندن
زائل اولسه جناب حق انك اعضا وجوارحنی شرع اوزره حفظ ایلراندن

خلاف شرع بر فعل صادر اولمز دیمشلر قنده قالدیکه صلواتی ترك ایده لر
وبو حالك شاهدی تفسیر حقایقده مذکوردر واکثر کتب مشایخده
مسطوردرکه ابوالحسن نوریدن نقل اولنور ﴿ قال فیه ان اباالحسن
النوری بقی فی وله سبعة ایام لم یأكل ولم یشرب ولم ینم یقول الله الله فاخبر
الجنید بذلك فقال انظروا المحفوظ علیه اوقاته ام لا فقیل انه یصلی الفرائض
فقال الحمد لله الذی لم یجعل علیه للشیطان سبیلا ثم قال قوموا حتی نزوره) یعنی
تفسیر حقایقده دیرکه تحقیقا ابوالحسن نوری وله واستغراقده یدی کون
یدی کیجه یمدی وایچمدی واویومدی وباقی قالدی الله الله دیدیکی حالده
پس جنیده انك بو حالی خبر اولندی دیدیکه نظر ایلك انك اوقاتی محفوظمیدر
یاخود دکلمیدر پس دیدیلرکه فرائضی قیلور پس جنید دیدیکه الحمد لله
اول الله که انك اوزرینه شیطانه یول قیلمدی اندنصکره دیدی قالقك بزانی
زیارت ایده لم * پس بو معنا اولیانك عند الاستغراق محفوظ اولمسنه دلالت ایدر
بوذکر اولنان صرف تجلی وحدت ظهور المحبوب عابد ومعبودلك تعینی وساجد
ومسجودلك اعتباری وعاشقك اراده واختیاری بالکلیه فانی اولدیغنه کوره
درکه بو مرتبه ده حق بونلرك کندولکلرین بالکلیه آلور وادبه مخالف
کاردن جارحه لرین حفظ قیلور اما بوندن اصعب بر مرتبه دخی واردر که نور وحدت
مع احکام الکثرة تجلی ایلر ومتجلی لهك وجودینی واراده تنی واختیارینی من وجه
محو ایلر ومن وجه محو ایلمز که بشریتك دخی حکمی قالور بو مرتبه ده سالك
بغایت متحیر اولور تکمیل بو مرتبه یه مناسب امام قشیری شبلی حضرتلرندن
نقل ایدرلر * قام الشبلی یوما الی الصلوة فلما شرع قال یاویلاه ان صلیت
جحدت وان لم اصل کفرت فبقی زمانا طویلا ثم قضی صلاته * یعنی بر کون
شبلی نمازه قائم اولدی وقتا کیم شروع ایلدیسه دیدیکه یاویلاه اکر نماز قیلرسم
منکر وجاحد اولورم واکر قیلمزسم کافر اولورم چوق زمان بو حیرتده طوروب
اندنصکره قضا ایلدی بو کلامك توجیهی بودرکه اول زمانده که شیخ شبلی
نمازه حاضر اولدی دخی عالم کثرتك حکمی غالب ایمش پس صلوته شروع
ایلدکده عالم وحدت منکشف اولوب کورمشکه مطیع ومطاع وعبد ورب
هب برابر اولمش * پس اکر صلوتی عابد ومعبود مغایر دیو قیلرسه بو خود
اویله دکل وبو تقدیرجه نور وحدته منکر وجاحد اولور واکر معبود وعابد
ومسجود وساجد عین واحد اولمش دیو صلوتی ترك ایلرسه کافر اولور پس

بو مقامده اولیا حیران قالیر و بو مرتبه ده شیخ حضرتلری دیباجهٔ فتوحاتده
بیوررلر * العبد رب والرب عبد * فیالیت شعری من المکلف * ان قلت عبد
فذاک میت * او قلت رب انی یکلف * معناسی بیت عبد ربدر ورب عبددر * پس
بو تقدیرجه نولیدی بن بیلیدمکه مکلف کیمدر اکر سن دیرسککه مکلف
عبددر پس اول عبد من حیث الحقیقة فانی ومیتدر و اکر سن دیرسککه مکلف
ربدر رب نه حالده مکلف اولور ای اخی بو بیت چوق سوز کوتورر ولکن سکا اجمالا
شرح ایلیم که قلیل کثیره دلالت ایلیه اهل الله دیرلر که (لا موجود الا الله) فحواسنجه
من حیث الحقیقة الله در که اسما وصفاتیله متجلیدر و بو عالم کثرت انک اسما
وصفاتنک مظاهریدر پس عبد دخی بر مظهردر بو تقدیرجه عبدک مرآت
وجودنده ظاهر اولان حقدر پس عبد کندوده ظهور ایلین تجلی اعتباریله
ربدر ورب دخی بو وجود مقیددن ظهور ایلدیکی حیثیتدن عبددر پس چون
موحدک شهودی بو مرتبه یه ایرسه اکر نور وحدت غلبه قیلرسه عبدی فانی
ومیت کوروب جمله ده ربی مشاهده قیلور واکر عالم کثرتک حکمی غلبه قیلرسه
عبدی مکلف وعابد رب بولور واکر وحدتله کثرتک احکامی معا وجود عبدده
ظاهر اولورسه تحیر قالور و دیرکه (فیالیت شعری من المکلف) ای اخی بو راده
سوز چوقدر ارباب کمالک بو احوالی قیل وقال ایله بیان اولنمز و کلاملرین فهم
ایتمکله عیانه کلمز پس برکسنه تا او مرتبه یه وارمینجه بولدقی بولمز بو چاشنی بی
طویمز و مجرد بو احواله واسراره عرفان فائده قیلمز بلکه بو ذکر اولنان
حالات وجدانیدر پس مرتبهٔ بشریتده ودام عالم کثرتده کرفتار اولان اهل
عرفان بو جمله دن حر وآزاد اولان اهل وجدانک حالنه کندو حالنی نیجه قیاس
ایدر وکماله ایرن کسنه ایله کماله ایرمینک کارین نیجه مساوی کورر (مثنوی)
کار پاکانرا قیاس از خود مکیر * کرچه ماند در نبشتن شیر وشیر * تو قیاس
ازخویش میکیری ولیک * دور دور افتادهٔ بنکر تونیک (نثر) اکر برطالب
دخی نفس وبشریته مبتلا ایکن مجرد بو ذکر اولنان حالنه و وحدت ذاته
وعالم کثرته علم وعرفانی اولدیغندن نفسی بو کا دیسه که بو جمله ده ظاهر اولان
ومتصرف قیلان حقدر پس سن دخی سائر اولیا کبی بر آلت سن پس انلردن
بعضیسندن نقل اولنور که حین استغراقده صلوته اقامت ایتمشلر وسمت عبادت
وطاعته کیتمشلر پس سنک دخی بو مرتبه‌ک استغراقدرکه وحدتدن غیری
کورمزسین وحقدن غیری بیلمزسین بو شکل خاطره مکر الهی واغوای

(شیطانیدر)

شيطانيدر نعوذ بالله ❊ اهل اللهدن هيچ بريسي امر شرعه مخالف خاطره
ايتمزلر وشرع شريفه مخالف اولان شيئه كتمزلر فرضا بونلرك خاطرينه وقلبنه
بويله برافكار نا مشروع كلسه آني مكر الهي وخواطر شيطاني بيلورلر وجناب
حقه اندن استعاذه قيلورلر واعوذبك منك يارب ديرلر پس مرتبهٔ بشريتده اولان
بالكليه نور حق اولنلره نيجه نفسني قياس ايلر انكچون حضرت مولانا طالب
كندو حالني انلره قياس ايلمسون ديو بو ابيات شريفه ايله تأكيد بيوررلر (مثنوى)
اى مرى كردهٔ پياده با سوار ❊ سر نخواهى برد اكنون پاى دار ❊ كفت پيغمبر كه
اى طالب جرى ❊ هين مكن با هيچ مطلوبى مرى ❊ كاملى كر خاك كيرد زر شود ❊
ناقص ارزر برد خاكستر شود ❊ جهل آيد پيش او دانش شود ❊ جهل شد
علمى كه در ناقص رود ❊ هرچه كيرد علتى علت شود ❊ كفر كيرد كاملى ملت
شود (نثر) وشيخ حضرتلرى دخى بيوررلر كه ❊ (نظم) ❊

❊ سوف ترى اذا انجلى الغبار ❊ هل فرس تحتك ام حمار ❊

(نثر) پس اى قرنداش سوز چوق ومباحثه يه نهايت يوق همان عاشق حق
اولان بروقت ترك ايتمك كرك وجماعتله اوقات خمسه يى ادا قيلمق كرك زيرا
جماعت سنت مؤكده در مثلا اكر برقوم جماعت ترك ايلسه لر انلرك آلات حرب ايله
اوزرلرينه واروب مقاتله ايتمك واجب اولور واكر يالكز بركمسه ترك ايلسه
دنياده تعزيره مستحق اولور وآخرتده نار جهنمه كيرر ❊ كما قال صلى الله عليه
وسلم اتبعوا السواد الاعظم فان الجماعة رحمة ويد الله على الجماعة ومن شذ شذ
فى النار ❊ معناى شريفى ديمك اولور كه اكر اعتقادده واكر اداى فرائضده
اهل سنت وجماعته تابع اولمك زيرا جماعت رحمتدر وحقك نصرتى ونعمتى
جماعت اوزره در شول من كه جماعته اويميه انلردن خارج اوله جهنمه چقر الله
سبحانه وتعالى سالكلرى ترك الصلوة والجماعة اولمدن عصمون ومحفوظ ايلسون
بالقلم والنون وما يسطرون

❊ (باب خامس) ❊

زكوتك انواعنى وانفاق وسخاوتك اصنافنى بيان ايدر وبخل وسخاوتك فضاحتى
عيان قيلر) ايها الاخ الاعز والاكرم بالكل كه مؤمنه واجب اولنلرك بريدخى
زكوتدر اول وقتده واجب اولور كه نصابه مالك اوله وانك اوزرينه حولان
حول قيله وجوبنه دليل بو آيت كريمه در ❊ كما قال الله تعالى واقيموا الصلوة
وأتوا الزكوة واقرضوا الله قرضا حسنا ❊ زكوة صدقهٔ مفروضه يه ديرلر

وفرض صدقهٔ تطوعه اطلاق ایدرلر پس صدقهٔ مفروضه یه امر وارد اولدیغی کبی صدقهٔ تطوعه دخی امر وارد اولوب صدقهٔ مفروضه اوزره عطف اولندی ❊ پس برکسه نك اکر طریقمزده اولسون واکر غیری طریقده اولسون حوایج اصلیه سندن زیاده مالی نصابه یترسه اکا زکوتی علی وجه المشروع مالندن اخراج ایدوب صالح اولان فقرایه اعطا ایلمك واجب اولور ❊ اکر سؤال اولنورسه که بزم طریقمز طریق فقردر واکثری بی نصاب فقرادر ❊ پس فقرانك دخی زکوتی اولورمی بز دیرزکه نعم هر شیئك زکوتی واردر دیمشلر ومشایخ سلف بو سوزی خوب ادا قلمشلردر دیمشلرکه ﴿زکوة الاغنیاء نفاق اموالهم الی الفقراء وزکوة الفقراء ان یخرجوا من قلوبهم الاعتماد الی الاغنیاء وزکوة العاشقین ان یبذلوا ارواحهم فی محبة المولی وزکوة العارفین ان ینفقوا من احوالهم الی اهل الولاء (مثنوی) آن درم دادن سخی را لایقست ❊ دادن جان خود سخای عاشقست ❊ آنچه حق دادت برای حق بده (خویش را در بازتا بابی فره ❊ بعض تفاسیرده جمله دن جواهر التفسیرده بو یله ذکر ایلمشکه زکوة اغنیا فقرایه انفاق واحساندر وزکوة دولت معاونت ضعیفاندر زکوة اولاد احسان یتیمان وزکوة خانه رعایت مهماندر وزکوة صحبت اجتناب عن العصیان وزکوة دین مخالفت شیطان وزکوة علم تعلیم طالبان ومتعلماندر ❊ پس علم دخی زکوتی اولدیغیچون حضرت نبی آنی کنزه تشبیه ایلدی بیوردیکه ﴿ان علما لایقال به ککنز لاینفق منه﴾ ❊ یعنی تحقیقا شول علمکه دینلمیه وسویلنمیه اول خزینه کبیدرکه انك زکوتی ویرلمز وانفاق اولنمز زکوتی امساك ایلین کمسه یه نیجه عذاب اولنورسه علمی دخی طالبنه انفاق ایلمین کمسه یه یوم قیامتده اویله عذاب اولنه ﴿کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من سئل عن علم علمه ثم کتمه الجم یوم القیامة بلجام من النار﴾ ❊ یعنی برکمسه برعلمی بیلسه و اول علمدن سؤال اولنسه اندنصکره طالب ومستحقندن کتم قیلسه یوم قیامتده آتشدن اغزینه لجام اوریله بو تهدیدا هلندن ومستحقندن کتم ایلدیکنه کوره دروالا نااهلدن علمی کتم ایلمك واجبدر نتکیم حضرت شیخ حضرتلری فتوحاتده بیوررلر ﴿قال علیه السلام لاتعطوا الحکمة الی غیر اهلها فتظلموها ولاتمنعوها عن اهلها فتظلموهم ❊ فانفاق الحکمة عین زکوتها ولها اهل کما للزکوة اهل فاذا اعطیت الحکمة الی غیر اهلها ضاعت کما ضاع المال بعد اخراجه ان لم یصل الی مستحقه) یعنی نبی علیه السلام بیوردیکه اهلی اولمینه اعطا ایلمك اکر اعطا ایلرسکز

اول حكمته ظلم ايلرسز واهلندن دخی منع ايلمك اكر منع ايلرسكز اول حكمتك اهلنه ظلم ايلرسز شيخ حضرتلری دخی ديركه حكمتی انفاق ايتمك عينی انك زكوتيدر پس اول حكمتك اهلی واردر زكوتك اهلی اولديغی كبی چون حكمت اهلی اولمين كسه لره اعطا اولنسه ضايع اولور نتكيم مال بعد الاخراج من اصله مستحقنه واصل اولمسه ضايع اولديغی كبی (مثنوی) بد كهررا علم وفن آموختن ❊ دادن تيغی بدست راهزن ❊ تيغ دادن در كف زنكی مست ❊ به كه آيد علم ناكس را بدست (نثر) پس مالك اهلنه اعطا اولنمسی لازم وواجب اولجق علمك اهلنه اعطا اولنمسی بطريق الاولی زيرا علم ومعرفت مال دنيادن هزار بار اولیدر و باذل علم باذل درهم ودينار دن اجود واسخی در ومرتبه يوننددن دخی افضل واعلادر ﴿كما قال الحكيم الترمذی الجود التام بذل العلم فان متاع الدنيا عرض زائل ينقصه الانفاق والعلم عكسه فانه دائم وباق﴾ يعنی جود تام بذل علمدر زيرا متاع دنيا بر عرض فانيدركه انفاق انی ناقص قيلركه حالبوكه علم بونك عكسيدركه اول دائم و باقيدر وانفاقه زياده اولور امام راغب وبيضاوی بو آيتك معناسنی بوكونه تفسير ايتمشلركه ﴿قال الله تعالی ومما رزقناهم ينفقون ای ومما خصصناهم به من انوار المعرفة يفيضون﴾ جناب حق متقيلری مدح ايدوب بيورر لركه متقيلر اول كمسه لردركه غيبه ايمان ايدرلر وصلوته اقامت ايدرلر ودخی بزم انلره تخصيص ايلديكمز انوار معرفتدن طالبلره انفاق وافاضه ايدرلر ❊ پس سالكه لازمدركه كندی يه زياده محبوبتر اولان اكر علميدر ويا مالدر وياخود بدندر هرنه ايسه محبوبی يولنده بذل ايليه تا انك وصلتنه وقربتنه نائل وفائز اوله ﴿كما قال الله تعالی لن تنالوا البر حتی تنفقوا مما تحبون﴾ بردن مراد عند العابدين حسنه وجنتدر اما عند العاشقين وصلت وقربتدر پس وصاله وقربت حقه بركمسه نائل اولمز حتی كندی يه احب اولان شيئی انفاق ايتميه (نظم) اكر بهتر دهی بهرستانی ❊ زرافشانی عوض جوهرستانی چو خواهی ميوهٔ بهتر فشاندن ❊ نهال نغزمی بايد نشاندن (نثر) بو يولده نان بذل ايدن خوان بولور وجان بذل ايدن واصل جانان اولور انكچون حضرت (نظم) نان دهی كر بهر حق نانت دهد ❊ جان دهی كر بهر او جانت دهد ❊ بيوررلر وانكچون مشاهدهٔ جانان بذل جانه مشروط اولمشدركه عاشقه جانی جميع اشيادن احبدر ❊ پس وصال جانان دخی جميع اشيادن

اعز و اکرمدر پس غایتله اعز و اکرم اولان شیئك قیمت و بهاسی اعز و احب
اولان شیدر اکر بذل ایدرسك هزار جاندن اعز بر محبوبه واصل اولورسن
(نظم) تا جان ندهی بوصل جانان نرسی ٭ تا درد نباشدت بدرمان نرسی ٭
از ظلمت نفس تا نیایی بیرون ٭ حقا که بسر چشمهٔ حیوان نرسی ٭ ای اخی
بیلکل که سخا و جودك اعلا مرتبه سی ظلمات نفسانیه دن و مشتهیات
جسمانیه دن خلاص اولمقدر و لذات حیوانیه و حظوظ شهوانیه یی ترك
قلمقدر نتکم حضرت بیوررلر (مثنوی) ترك لذتها و شهوتها سخاست
هر که در شهوت فروشد برنخاست (نثر) پس اکر نان و اکر خوان و اکر علم
و اکر عرفان و اکر تن و کر جان هر نه ایسه بو یولده که
امساك ایده سن و سمت بخله کیده سن کفر طریقت
و بعد عن الحقیقه در (نظم) چه آدمی چه بهشتی چه دوزخی چه ملك ٭ بمذهب
همه کفر طریقتست امساك (نثر) قال رسول الله صلی الله علیه وسلم البخیل بعید
من الله بعید من الجنة قریب من النار پس السخی ما ملك ٭ فحواسنجه جوانمرد
اولدر که قادر اولدوغنی دریغ ایتمیه آنکچون ٭ نانی ذ فقیربه که خوانی زامیر
دیمشلر حضرت بایزید بسطامی بیوررلر که بلخ دیارندن بریکت بکا غلبه قیلدیغی
کبی مشایخدن برکسه غلبه قیلمدی ٭ قدم علینا حاجا فقال یا ابا یزید ما حد الزهد
عندکم قلت اذا وجدنا اکلنا و اذا فقدنا صبرنا فقال هکذا عندنا کلاب بلخ فقلت
و ما حد الزهد عندکم قالوا اذا فقدنا شکرنا و اذا وجدنا آثرنا ٭ بایزید حضرتلری
بیوررلر که بلخ دیارندن بریکت حاجی اولدیغی حالده بزه کلدی و دیدیکه یا بایزید
زهدك حدی ندر سزلك قتکزده ٭ دیدمکه بولورسق یرز بولمزسق صبر ایدرز پس
دیدیکه بزم بلخك کلابی دخی بویله در پس دیدمکه یا سزلك قتکزده زهدك حدی ندر
دیدیکه بز بولمسق شکر ایدرز و بولسق ایثار و بذل ایدرز بو محله مناسب برکون
حضرت رسولك مسجدی قاپوسنه برقونق کلدی حضرت خانهٔ سعادتلرین
تفحص ایتدردیلر برشیئ بولنمدی اصحابه توجه ایدوب بیوردیلر که بو کسه یی کیم
قونق آلور اصحاب سکوت ایلدیلر انصاردن برکسه ایلرو کلوب انی الدی و منزلنه
کتوردی حکمت الهیه انلرك دخی قوتی یوغیمش مکر بر کوچك اوغولری وار
ایمش آنکیچون بر مقدار قوت الی قومشلر ایمش پس خاتون دیدیکه طعامی کتوردکده
چراغی سوندیرهلم و بر جهتدن اوله ولکن عیه لم تا مهمان ازلك تارنی طویه
پس طعامی کتوروب چراغی بر بهانه ایله سوندردیلر و اغزلرینی چیکنر کبی اولوب

اندن بر لقمه المديلر اول قونق جمله سز بيوب بنى وعلى السحر بونلر حضرت
پيغمبرك حضور سعادتلرينه كلدكده حضرت تبسم كنان بو آيتى تلاوت بيورديلر كه
انلرك شاننده نازل اولدى اول ايت كريمه بودر (ويؤثرون على انفسهم ولوكان بهم
خصاصة ومن يوق شح نفسه فاولئك هم المفلحون) معناى شريفى بونلر ايثار
ايدرلر دى نفسلرى اوزره بذل ايتدككى جودا وكرما اكرچه بونلرك فقر
واحتياجلرى دخى اولديسه ده وشول كمسه لركه دفع ومنع ايدرلر نفسلرندن
بخلى انلردر همان رضاى حقه فائز اولوب مفلح اولنلر جناب حق كلام مجيدنده
نفوس انسانيه يى دخى اموال منزله سنده تنزيل بيورمشدر نتكيم اموالى صدقهٔ
مفروضه ايله تزكيه قيلان فلاح بولديغى كبى نفسنى دخى شح وحرص وآزدن
وسائر اخلاق سيئه دن تزكيه قيلان فلاح بولور (كما قال الله تعالى قد افلح من زكاها
اى طهرها عن درن الاخلاق السيئه وانماها بالعلم والاعمال السنيه) يعنى
نفسنى اخلاق سيئه چركندن تطهير ايلين واعمال سنيه وعلم ايله تنميه وتزكيه
قيلان فلاح بولدى ﴿ وقد خاب من دساها ﴾ وانك اخلاق ذميمه سنى اخفا ايلين
خائب اولدى ٭ پس صفات ذميمه نك اقبحى شح وبخل وحرص وحسد ذكر كه
سالك نفسنى بونلردن تطهير ايده

﴿ باب سادس ﴾

صومك انواعنى وجوعك فضيلتنى بيان ايلر ودخى طعام يمه نك آداب وار كانى
عيان قيلر ﴿ قال الله تعالى يا ايها الذين امنوا كتب عليكم الصيام كما
كتب على الذين من قبلكم لعلكم تتقون ﴾ صيام صام يصوم دن مصدر در قيام
وزننده لغتده امساكه ديرلر وشرعده اكل وشرب وجماعى ترك ايلمكه ديرلر
نيت ايله طلوع فجردن غروب شمسه دك ٭ فتوحاتده شيخ حضرتلرى بيوررلر كه صوم
لغتده رفعت معناسنده دخى كلور نتكيم صام النهار ديرلر ارتفع النهار معناسن
ويررلر ٭ پس صومه انكچون صوم ديديلر كه صومك سائر عبادتدن درجه سى
ارفعدر وبو صومك ارتفاع شاننه دليل بودر كه حضرت رسول اندن مثليتى
رفع ونفى قيلدى نتكيم نسائى ابو امامه دن بو حديث شريفى روايت ايلركه
بيوررلر ﴿ اتيت الى رسول الله فقلت يا رسول الله مرنى بامر آخذه عنك فقال
عليه السلام عليك بالصوم فانه لا مثل له ﴾ يعنى ابو امامه دير كه بن رسول
حضرتلرينه كلدم وديدمكه يا رسول الله بكا برامر بيور كه بن انى سندن اخذ
ايدم پس حضرت بيورديلر صومه سنك اوزره كه اولسون زيرا كه انك مثلى يوقدر

وصومك مثلی اولمسی آنكچوندر كه صائم صمدیت صفتیله متصف اولور
وصومده صمدیت سری بولنور بو اجلدن جناب حق انی كندی به اضافت
ایدوب (الصوم لی وانا اجزی به) بیوردی كه انه دینك اولور كه (الصمدیة لی
ومن اتصف بها فجزاؤ ها انا كما قال ابو طالب المكی اذا كانت العبادة صفة
من صفات الله فجزاؤ ها هو الله) جزا ئی كندو نفسنه اسناد ایلامده اصل نكته
بودر مع هذا سائر عباداتك جزاسنی دخی ویرن حقدر ولكن صومك جزاسی سائر
عباداتك جزاسندن اعظمدر زیرا كریم بالذات جزایه بنفسه كندو تولی ایلسه
قیاس ایله كه اول جزانك عظم شانی نیجه اولمق كركدر ای قرنداش باطنی نفس وهوا
ایله ممتلی اولان كمسه نك قامتنه خلعت بشارة (الصوم لی) راست كلمز وجمال مضمون
(انا اجزی به هر تن پرسته یوز كوسترمز (نظم) باطنت از نفس وهوا ممتلی ✲ كی
رسدت لذت الصوم لی ✲ هر چه بدان شرع بشارت ده است ✲ از همه بحر انا
اجزی به است (نثر) پس معنای آیت كریمه بودر كه ای الهه ایمان كتورنلر
سزك اوزریكزه صوم رمضان فرض اولندی تكیم سزدن اول اولان انبیایه
وجمیع امه تا آدمدن الی نبینا نقدر ملل كلدیسه جمله سنه صوم فرض اولندی
تا كیم سز اكل وشرب وجماعدن وسائر مفطراتدن اتقا ایلیه سز ای اخی
صومك فضائلی وخصایص وخصایلی اولقدر چوقدر كه یازلمق لازم كلسه
اسرارنه نهایت یوقدر اما برقاچ فضیلتنی بیان ایدملم تا طالب حق انك عظم
شانته واقف اوله جمله دن بری جناب حق حدیث قدسیسنده بیورر كه
✲ خلوف فم الصایم اطیب عندی من المسك ✲ یعنی صائمك آغزی رایحه سی
بنم قتمده مسك اذفردن اطیبدر پس كركدر كه سالك بو رایحه نك حصولی
ایچون اكثریا یعنی صایم اوله (نظم) ساز چو نافه شكم خویش خشك ✲ بو كه
دمد از نفست بوی مشك ✲ نكهت روزه زلب روزه دار ✲ به بود از نافهٔ مشك
تتار (نثر) اهل تحقیق قتنده بو رایحه دن مراد مشام ظاهر ایله احساس
اولنان رایحه دكلدر بلكه مشام باطن ایله ادراك اولنان رایحهٔ طاعت دروندر
وصائمك برفضیلتی دخی بودر كه ✲ نوم الصائم عبادة ✲ فحواسنجه نومی
عبادت وصمتی تسبیح مغزاسنجه سكوتی تسبیح وطاعت یرینه كچر وحضرت
مولانا فضائل روزه ده چوق قصاید وغزلیات ومثنویات بیورمشلردر جملهٔ
قصائدندن بری بودر كه بیوررلر (نظم) بر بندد هان از نان كاندشكر روزه ✲
دیدی هنر خوردن بنكر هنر روزه ✲ كر روزه ضرر دارد صد كونه هنر دارد ✲

سودای دکردار دسودای سرروزه ٭ شیطان همه تدبیرش وان حیله
وتزویرش ٭ بشکست همه تیرش پیش سپرروزه (نثر) سپره عربجه جنه دیرلر
﴿ الصوم جنة ﴾ حدیثنك فحواسنجه صائم رماح نفس خسیسه‌دن وسهام
ابلیس پرتلبیسدن انکله کندوبی حفظ ایدر ونار جحیمه دخی انی سپرو پرده
قیلوب طریق جنته کیدر قرع باب ملکوت ایتمك استین سالك جوع وعطشله
ملکوت قپوسنی قاقر ﴿ کما قال علیه السلام ادیموا قرع باب الملکوت بالجوع
والعطش ﴾ وسد طرق شیاطین قلمق استین طالب جوع وعطشله انلرك مذاهب
ومجاریسن تنك ایلر ﴿ کما قال النبی علیه السلام الشیطان یجری من ابن آدم
مجری الدم فضیقوا مجراه بالجوع والعطش ﴾ (نظم) مصطفا کفت می
رود شیطان ٭ همچو خون در مجاری انسان ٭ باید اندر کرسنکی زده چنك ٭
تا شود بروی آن مجاری تنك (نثر) حضرت لقمان اکثریا اوغلنه نصیحت
ایدوب دیردیکه ﴿ یا بنی البطنة تمیت الفطنة واذا ملئت المعدة نامت الفکرة
وخرست الحکمة وقعدت الاعضاء عن العبادة ﴾ یعنی لقمان دیردیکه
ای اوغلجغم امتلا زیرکلکی اولدورور ومعده طولدقده فکر اویور وحکمت
مخروس اولور واعضا عبادت ایتمه‌دن اوتورر کیرو قالور پس برکسه که
پرخوار اوله اول کسه‌نك ظلمات طبیعتدن قورتلمز وچراغ عقلی نور رشد وهدایتله
منور اولمز وآیینهٔ قلبی زنکار غفلت وکدورتدن صیقل وصفا بولمز (نظم) چراغ
دل زسیری تیره کردد ٭ دماغ جان زخوردن خیره کردد ٭ بنور صوم کن دلرا
امزین ٭ که از صیقل شود آیینه روشن (نثر) اهل تحقیق قتنده صومك
اوچ مرتبه‌سی واردر بری عوامك صومی ایکنجیسی خواصك صومی
اوچنجیسی اخص خواصك صومیدر عوامك صومی قارننی اکل وشربدن
وفرجنی جماعدن امساك ایتمکدر وخواصك صومی دست وپای وسمع وبصرین
محرماتدن پاك قیلمقدر وجمله اعضا وجوارحن منهیاتدن امساك قیلمقدر (نظم)
هر عضو ور ابدانکه بتحقیق روزه ایست ٭ تا روزهٔ تو روزه بود نزد کردکار
(نثر) واخص خواصك صومی ﴿ قل الله ثم ذرهم ﴾ فحواسنجه
جمیع ماسوادن پرهیز قیلمق وجمله هوا وهوسدن فارغ اولمق ولذة محبة
الهی بولمقدر (نظم) روزهٔ خاصان نه همین است وبس ٭ بلکه بریدن بود از
هر هوس ٭ هرکه نشاید که بجویی مجوی ٭ هرچه نشاید که بکویی مکوی ٭
چشم مکن باز بنادیدنی ٭ کوش نیر ازز نشنیدنی ٭ دست میالای باشغل دغل ٭

پای مفرسای براه اعل * علم و عمل راز ریا پاك كن * بلكه دل از غیر خدا پاك كن
(نثر) اكل و شربدن صائم اولان عوام صباحدن اخشامه دك ریاضت
چكوب وقت شامده افطار ایدوب راحت بولور و جرایم و آثامدن پرهیز قیلنلر
غروب شمس روحه دك صائم اولورلر و بعد الموت محنت دنیادن آزاد اولوب نعیم
عقبایه اولورلر زیرا بو خواص بر فحوای * العمر كله یوم و للخواص فیه صوم *
جمیع عمری بر كون عد ایدوب انده معاصی و مناهیدن پرهیز قیلرلر اما ماسوادن
پرهیز ایدنلر و اغیاردن صائم اولنلر تا ظهور محبت الهیه دن وصول سواد اعظم
ذات احدیته دك صایم اولورلر اندنصكره اغیار بونلره عین یار اولور و روی دلدار
هر شیده ظهور قیلور عید وصاله ایررلر و ریاض وحدته كیررلر و ریاضتی ترك
ایدرلر نتكیم حضرت بو مرتبه یه مناسب بیوررلر (نظم) چون آب روان دیدی
بكذار تیمم را * چون عید وصال آمد بكذار ریاضت را * پس صومك بو فضائلنی
بیلدك سكا لازم اولان اولدر كه اكثر اوقاتده صومه مداومت ایله (افضل الصوم
صوم داود صیام یوم و افطار یوم) فحواسنجه یا بو صومه ملازمت ایلیه و یا خود
* كان رسول الله یصوم اثنین والخمیس * فحواسنجه دوشنبه و پنجشنبه كونلرینی
صائم اوله و یا ایام بیضه ملازمت و مواظبت ایلیه تاكیم اكل و شربله صفت
بهیمیه و قسوت قلبه مبتلا اولمیه و اسیر شهوت اولوب كندوبی * یأكلون كما تأكل
الانعام والنار مثوی لهم * آیتنك مظهری اولان قومدن قیلمیه * درویش
اولدر كه اكثر اوقاتده شكمی نی كبی خالی اوله تا كیم میدان عشقده تضرع
و نیاز ایله بر خوشجه ناله قیله * نتكیم حضرت بو معنایه مناسب امر ایدوب بیوررلر
(نظم) شكم تهی شو و می نال همچو نی بنیاز * شكم تهی شو و اسرار كو بسان قلم
(نثر) ای اخی شكم تهی اولق و كرسنه لكی كندی یه عادت قیلق هر كسه میسر
اولمز و هر جلف و كدا بو مرتبه یی بولمز بلكه بو مرتبه خاصان خدایه
عنایت اولنور و مقبولان حقه صونلور نتكیم حضرت مثنویده بر خوب حكایه بیوررلر
بو محله مناسب * دیرلر كه بر شیخله بر مریدی سیاحته كیدوب بر كون یوللری
بر آدمسز بیابانه دوشوب مرید شیخه دیدیكه شیخا اكر بز بو یله بیابانه كیدرسك
آج اولورز شیخ دخی اكا دیدیكه ای درویش جوع عند الله بر مقبول شیدر انی
ویرمز الا غایت مقبوللرینه و عزیز و خاص اولان قوللرینه * پس سن اول
عزیزلردن و خاص اولان بنده لردن دكل سنكه جناب حق سنی آج قویه
(مثنوی) جوع مر خاصان حق را داده اند * تا شوند از جوع شیر زورمند *

(جوع)

جوع هر جلف وگدارا کی دهند * کعلف کم نیست پیش او نهند (نثر) اکر سؤال
اولنورسه که بو صوم وجوعك سری وحکمتی ندرکه بوکا ترغیب اولنور واکل
وشبعك مضرتی ندرکه اندن ترهیب قیلینور جواب بودرکه بو صوم وجوعدن
مراد کسر شهوت وقهر نفس پر تهمتدر ﴿واذا جاعت البطون صارت
الاجسام روحانیه﴾ فحواسنجه روحانیت بولمقدر وعبادت وطاعت اوزره
حضور قلبله بلا کسل ولا کثافه مداومت قیلمقدر وبو ذکر اولنانلر کبی دخی
نیجه منافع وفوائده واصل اولمقدر اما اول کسه نکه مزاجی زونی وشهوتی منکسر
وکند وفانی اوله اولی کسه اعتدال اوزره عبادت وطاعته تقویت ایچون
یسه صائم وجایعدن یکدر نتکیم حضرت بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر
(مثنوی) چونکه لقمه در تو میکردد کهر * تن مزن چندانکه می خواهی بخور *
چونکه لقمه در تو می کردد پلید * قفل زن بر حلق و پنهان کن کلید (نثر)
اما اکثری بی خبر وشهوت پرست وتن پرورك نفسلری صوم وجوعدن قاچوب
﴿وکلوا واشربوا﴾ دیو کیجه کوندز یبوب ایچوب حظ نفسله خوش کچر کن
نفس وشیطان بونلره سزك دخی یدوککز لقمه کوهر در دیو هر برینه زعم
وغرور ویروب اولیانك بوکونه کلمات طیبه سن کندو هوالرینه کوره تأویل
قیلرلر ومکر نفس واغوای شیطان بونلره صورت حقدن کوزیکوب
کاه معنای آیتله وکاه فحوای احادیث صاحب نبوتله وکاه کلمات اصحاب ولایتله
بونلری فریفته قیلوب دام شهوته واکل وشرب ولذته کرفتار ایلر
مثلا بر کمسه صائم اولمق استسه ویاخود پرهیز قیلمق نیت ایتسه شیطان صورت
حقدن کلوب آکاه ایرکه بدنکی ریاضته براقه واکل وشرب بدن معتاد اولدیغنکی
قطع ایتمه پیغمبرمز علیه السلام ﴿اعط کل بدن ما تعوده﴾ بیورمدیمی پس سن
بدنکه معتاد اولانی اعطا ایتمزسك مزاجه ضعف وفتور کلور بعده نیجه دوا وعلاجه
محتاج اولور باخصوص که اول حضرت ﴿نفسك مطیتك فارفق بها﴾ بیوردی
ومرکب نفسه اکل وشربله رفقت قیلمغه امر قیلدی اکر آکا رفقت
قیلمزسك یولده قالورسن وعبادات وطاعاتدن بی بهره اولورسن دیو بعض
وسوسه ایله اکل وشربه اغوا ایلر ونیجه لذات روحانیه واذواق ربانیه دن انلری
محروم قیلر حضرت مولانا بو ذکر اولنان معنالری بو بیتلرله سالکه اعلام
ایدوب ارشاد ایدرلر * (مثنوی) *
* دیو می ترساندت که هین وهین * * زین پشیمان کردی وباشی حزین *

*این بخور کنه هست داروی مزاج * *وآن بپاشام از پی نفع وعلاج *
*هم بدین نیت کهاین تن مرکبست * *آنچه خو کردست آتش اصوبست
*هین شکردان خو که پیش آید علل * *بردماغ ودل برآید صد خلل *
*این چنین تهدیدها آن دیودون * *آرد وبرخلق خواند صد فسون *
*خویش جالینوس سازد در دوا * *تا فریبد نفس بیمار ترا *

(نثر) پس سالك اولدر كه حظ نفسانی یی ووسوسهٔ شیطانی ترك ایده وعلی كل حال اكل وشربده سنت نبوی اوزره كیده پس سنت نبوی وحسن ادب طریق مواوی اولدر كه اولا اجقمیجه ینك یمیه وادخال الطعام قبلیه ودخی طعامه ابتدا ایلدكده برفحوای حدیث ﴿اذا اكل احدكم طعاما فلیقل بسم الله الرحمن الرحیم﴾ بسمله ایله ابتدا ایده زیرا بسمله سز یننطعامده شیطانك مشاركتی واردر ﴿كما روی ابو هریرة عن النبی صلی الله علیه وسلم قیل یوما یا رسول الله هل یأكل الشیطان قال نعم كل مائدة لم یذكر علیها اسم الله فانه یأكل منها﴾ وبودخی سنت وطریقتدر كه صاغ الیله یه صاغ الیله ایچه وهرشیی صاغ الیله طوته وصولاق اولمیه زیرا شیطان صولاقدر جمیعا صول الیله یروصولیله ایچروهرشیی صولیله طوترتكیم ابو هریره حضرتلری بو حدیثی روایت ایدرلر حضرت نبی علیه السلام بیورمشلركه ﴿لیأكل احدكم بیمینه ولیشرب بیمینه ولیاخذ بیمینه ولیعط بیمینه فان الشیطان یأكل بشماله ویشرب بشماله ویأخذ بشماله ویعطی بشماله﴾ وبودخی سنت وطریقتدر كه قائما صو ایچمیه وینك یمیه تكیم حضرت نبی علیه السلام بو ایكیسن بیله نهی بیوردیلر (كما روی عبد الله بن زیاد عنه علیه السلام قال نهی النبی عن الشرب قائما فقیل له یا رسول الله والاكل قال اشر واخبث) وبودخی سنت وادب طریقتدر كه اكر طعام كرم اولورسه اوفلیه زیرطعامه افدینك بركتن ازاله ایدر ﴿كما روی عن عائشه رضی الله عنها قال علیه السلام النفخ فی الطعام یذهب البركة﴾ وابن عباس حضرتلری دخی بویله بیوررلر كه (لم یكن رسول الله ینفخ فی طعام ولا شراب) وبو دخی سنت نبوی وادب طریق مولویدر كه خدمتده اولنلره برقاج لقمه صونه لر ﴿كما قال علیه السلام اذا جاء احدكم خادمه بطعامه ان لم یجلس معه فلیناوله اكلة او كلتین﴾ وادب فقرادن بری دخی بودر كه برقاج كسه ییك یركن عن قصد اوزرلینه وارمیه كما قال صلی الله علیه وسلم من مشی الی طعام لم یدع الیه مشی فاسقا الا ان یتفق دخوله علی قوم یعلم منهم فرحهم﴾ وادب طریقتدن بردخی

(بودركه)

بودر که چون بر یره دعوت اولنسه او کنه هر نه که کتورر ایسه انی استحقارا تمیه
ایتمیه اصحاب رسولدن مرویدر که بیوردیلر ﴿ یدری ای رجل اعظم وزرا
من الذی یحتقر ما یقدم الیه من الطعام ﴾ ای اخی مشایخ طریقت رحمهم الله
بیورمشلر که بر لقمه نك اون ایکی شرطی واردر درویشه واجبدر که اول شروطی
بیله اول اون ایکی شرطك دردی فرض و دردی سنت و دردی دخی ادبدر اول
فرض اولان دردك بریسی اولدر که اول لقمه حلال اوله ایکنجیسی او لقمه نك
خالقی حق ایدوکن بیله سن اوچنجیسی اول لقمه یی کندو کسب و تحصیلکدن
بیلوب باکه مخصوصا حقك ساکه انعامی بیله سن دردنجیسی اول لقمه نك
مقابله سنده شکر قیله سن و اول سنت اولان دردك اولی ﴿ بسم الله ﴾ دیمك
وقبل الطعام ال یومق و سفره و کاسه کنارینه اوتومق و بعد الطعام (الحمد لله) دیمك
و اول درت ادبك بریسی اولدر که صول ایاغی اوزره اوتورمق و برغیرینك یدوکنه
و لقمه سنه نظر قلمق و دخی کندو او کندن یوب آغزنی شبرطا تاعق و بعد
الطعام ال یومق والله اعلم بالصواب

﴿ باب سابع ﴾

حجك صوری و معنویسن بیلدیردو اوزرینه واجب اولیوب حجه کیدن
درویشك مضرتن بیان قیلور * ای الاخ الاعز بلکل که حج ایتمك هر مسلم و مکلف
و حر و بالغ اولان کمسه یه فرضدر اکر عیالنك و کندینك نفقه سندن زیاده زاد
و راحله یه قادر ایسه ﴿ قال الله تعالی ولله علی الناس حج البیت ﴾ لله مقدم خبر
و حج البیت مؤخر مبتدادر تقدیر کلام الله ایچون ثابتدر ناس اوزره بیت الحرامی
حج ایتمك (من استطاع الیه سبیلا) من بدل بعض من الکل در ناسدن تقدیر کلام
شول کمسه نك اوزرینه فرضدر که انك حج بیت ایتمکه قدرت و استطاعتی اوله
من جهة السبیل امام اعظم قتنده استطاعت زاد و راحله ایله تفسیر اولنور نفقهٔ
عیالدن زیاده اوله اما امام مالك قتنده مستطیع بدننده قوت اولوب مشیه قادر
اولاندر * پس مشیه قادر اولانه انك قتنده حج واجب اولور انکیچون بزم اکثر فقرامز
زاد و راحله یه قادر دکل ایکن حجه کیدرلر و بو قول ایله عمل ایدرلر (ومن کفر)
و شول کمسه که حجك فرضیتنه کافر اولدی و انکار قیلوب حج ایتمدی (فان الله غنی
عن العالمین) پس الله تعالی عالمیندن و اهل عالمك طاعتندن مستغنیدر نفع
و ضرر هرنه ایسه (ان خیرا فخیر و ان شرا فشر) ینه انلره عائددر بو آیت کریمه ده حج
ایتمنلر ایچون انواع تأکید و تشدید واردر * اولا لله ده کی لام ایجاب

وعلى الناسده كى على نررز يرا وجوب حج بو محلده لام وعلى ايله ثابتدر مثلا (لزيد
على عمرو حق) ديسك زيد ايچون عمرو اوزرينه حق ثابتدر ديمك اولور كذلك
معناى آيت كريمه لله مستقر و واجب على رقاب الناس حج البيت) ديمك اولور
* وثانيا من استطاع دركه بدلدر على الناس دن بونده دخى ايكى نوع اوزره تأكيد
واردر اولا بدل تثنيهٔ مقصود وتكرير مراد افاده ايدر (فالمكرر هو المقرر)
فحواسنجه ايكى كره ذكر اولنان بر كره قيلناندن ابلغدر وثانيا ايضاح بعد الابهام
وتفصيل بعد الاجمال معناسى افاده ايدر * پس بر معنايى صورتين مختلفتينده
ايراد ايلك اول معنايه كمال شوق ورغبتى موجب اولور * وثالثا ومن لم يحج محلنه
ومن كفر بيوردى وجوب حجى تأكيد وتشديد ايچون وتارك حج اولنلره كمال
تغليظ وتهديد ايچون ولهذا حضرت پيغمبر عليه السلام اول كمسنه ده كه شرائط حج
موجود اوله وحج ايتميه بيورديلر كه) من مات ولم يحج فليمت ان شاء يهوديا وان شاء
نصرانيا) ورابعا ذكر غناى الهى تارك حج اولنلرك اوزرينه غضب وسخطه
دلالت ايدر خامسا ذكر عالمين زياده استغناى مشعر اولور وبغايت عظمت
وسخطى مذكر اولور و مسخوط عليهك رذالتنى وكمال حقارتنى مبين اولور بوقدر
تأكيدات وتشديدات شرائط حج بر كمسنه ده موجود اولديغنه گوره در والا فقرا
بو عتابلردن برى وعاريدر * پس فقرايه لازم اولان حج معنوى قيلمقدر بو حج ظاهر
لسان حال الله طالب حق اولنلره اشارت ايدوب دير كه اى شهر بشريتده ساكن
اولان واى سراى طبيعته انيس وراكن قلان نيجه بر بو مقام حيوانيده قرار
ايده سن وهوا وهوس يولنه كيده سن پس مردانه وار حجاج كبى قالق كمر عزيمتى
ميان جانكه برك ايت و زن وفرزندى وخويش وپيوندى بالكليه ترك ايت
(فانهم عدو لى الا رب العالمين) قولنك مفهومينى اوقوو بعد ازان (انى وجهت
وجهى للذى فطر السموات والارض آيتنك فحواسى اوزره قدم توجهى طريق
حقه قونيت پاكله (انى ذاهب الى ربى سيهدين) ديوب كعبهٔ وصال جانبنه
متوجه اولوب اولا باديهٔ نفس وهوايى قطع ايله بعد ازان آب سر شكله غسل ايله
اندنصكره لباس شكوك والتباسدن مجرد اولوب احرام اطاعتى اكنكه كيوب
وعاشقانه لبيك وسعديك نداسنى اوروب حرم حريم قربه يول بول بعد ازان عرفات
عرفانه متوجه اول وانده برنيجه زمان وقفه يه طور اندنصكره منساى عشق
ومحبته كل پس سنك ردى نفس وشيطانه اورو مناى محبتده * (اذبحو انفوسكم
بسيوف المخالفات) * فحواسنجه نفسكى قربان قيل تا حج حقيقى قيله سن وحريم كعبهٔ

(وصاله)

وحج ايله ايرهسن (مثنوى) از بيابان هوا احرام كير ✻ پس طريق كعبهٔ اسلام كير ✻ آتشى در خرمن انكار زن ✻ آنكه اى لبيك عاشق وار زن ✻ مركبت را مركب توفيق كن ✻ پس طواف كعبهٔ تحقيق كن ✻ چون بديد ايد حريم باركاه نفس خود قربان كن در پيش شاه (نثر) عجبدر كه فقرانك شهرو جودنده حج معنوى ايتمك هر لحظه ميسر ايكن كنديه فرض اولمين حج صورى يه رغبت ايدرلر وطول ودراز يوله كيدرلر (نظم) عجب آيد مرا ز حاجيان ✻ كين سفر كردن دراز چراست ✻ چون بشهر اندرست دوست مقيم ✻ شهر ما خوشتر از صفا ومناست (نثر) چوق ابلهلر كورورز كه فرائض وواجباتده كمال ايله قصورى وار ايكن انى ادا ايلمك وانك علمنى تعلم ايلمك اوزرينه واجب ايكن واجب اولانى ترك ايدوب طريق حجه سعى ايدروطورمز اويوله كيدروبرخير ايتدكده بيك شرايطلرونيجه معصيت وخطايه باشلرجمله دن كعبه يه كيدر صلوات خمسه يى ترك ايدر تعذيب حيوان بلا فائده ايدوب او يولده قورى يره رياضتيله كچر وانى رياضت مقبوله عد ايلرو پياده لك جانته كار ايلرسه قلبنه افكار فاسده كلور وآغزندن الفاظ كفر صدور قيلور و بعض درويشى دخى كورورز كه بر شيخه منسوب اولوب انك حضورنده تحصيل معرفت وتكميل دين وديانت ايلر كن شيطان ونفس بوكا صورت صلاحدن كاوب حج آرزوسن وسفر وسياحت دغدغه سن قلبلرينه القا ايلر ✻ پس شيخدن طوعا وكرها اجازت آلوب كيدر وچوق كچمز ترك فرائض وسنن ايدر وكندويى مسخرهٔ شيطان قيلر حضرتك بو بيتى بومعنايه شاهد قويدركه بيوررلر (مثنوى) نفس خس كركويدت كسب شريف ✻ حيله ومكرى بود آنرا رديف (نثر) قبل اتمام الفرائض نوافله مسارعت حيلهٔ شيطان ونفس ومتابعت هوا وهوس ايدوكنه مشايخ اتفاق ايتمشلردر نتكيم ابن عطا بيوررلر ﴿ ومن علامات اتباع الهوى والشهوات المسارعة الى النوافل والخيرات عند التكاسل عن القيام بالواجبات ﴾ وشارح نفزى بو محلده ديركه ﴿ فترى اكثر الناس لا همة له الا فى النوافل كالصيام والقيام والمشى الى البيت الحرام ﴾ پس بر سالكه كندو هواسنه اويه وفرائض وواجباتى قويه ونوافله ميل قيله عاقبت بو خصلت انى هلاكه مشرف اولوردين وايمانن شيطان يغما قيلور ﴿ قال ابراهيم الخواص هلاك الناس فى الاشتغال بالنوافل عند تضييعهم الفرائض وقال انما حرموا الوصول الى مقام المشايخ الفحول لتضييعهم الاصول

یعنی بوناس مشایخ فحول مرتبه سنه وصولدن اصولی تضییع ایلدکلری ایچون
محروم اولندیلر ومحروم قلندیلر محمد بن ابی الورد بیورر که ※ من کانت النوافل
اهم الیه من اداء الفرائض فهو مخدوع وممکور ※ پس طریقمزده دخی چوق
مخدوع وممکور ومخسور ومغروری کورورز که خدمت فقرا فرض اولان
عبادتدن یکدر دیو سویلر وکعبه وآستانه نك زیارتنی تحصیل علم ومعرفت
وتکمیل دین دیانتدن اوزره ترجیح وتفضیل ایلرخبری یوقکه مقتضای نفس
اوزره سلوك ایتمکله بی یقین وبی معرفت قالور وآخر الامر خود بین
وخود پسند خام و ناپخته اولور (مثنوی) آفتی نبود بتر از ناشناخت ※ تو
بریاری ندانی عشق باخت ※ یاررا اغیار پنداری همی ※ شادیء را نام بنهادی
غمی (نثر) نعم کعبهٔ ظاهره زیارتکاه جمیع اهل ایمان وآستانهٔ ظاهره زیارتکاه
اخوان واهل عرفاندر ولکن کو کعبهٔ حقیقی وکو کعبهٔ صوری وکجا آستانهٔ
روح سر وکجا آستانهٔ جسد سر بینهاده چوق تفاوت واردر فافهم
(مثنوی) مرکاوخ کعبه را چون قبله کرد ※ خانهٔ مردان باش ای جان درنبرد
※ چون جمادی راچنان تشریف داد ※ جان عاشق را چهـا خواهد
کشاد ※ (نثر) کعبهٔ صوری بنای حضرت خلیل خدا وآستانهٔ پیر
مدفن جسد مبارك حضرت مولانادر اما قبلهٔ حقیقی وآستانهٔ پیر
بنای حضرت خداومدفن اسرار انبیا واولیا اولان مرشدك وجودیدر که
کعبه دن وآستانه دن اشرف واعلادر ※ کاروی ابن عباس عن النبی علیه السلام
قال المؤمن اشرف عندالله من الکعبة ※ پس کعبهٔ صوری ومعنوی یی بیلد کسه
بلکه که عوام قصد زیارت کوی یار ایدرلر وخواص طریق مشاهدهٔ روی یاره
کیدرلر خانه استین عوام وصاحب خانه یی استین همادر (نظم) حاجی بره
کعبه ومن طالب دیدار ※ اوخانه همی جوید ومن صاحب خانه (نثر) عارف
اکر کعبه یه ده کتسه وآستانه یه ده توجه ایتسه ویاخود مکانندده یاتسه همان
مرادی حق ومقصودی نور مطلقدر ※ (شعر) ※

※ الیک حجی لا بالبیت والحجر ※ وفیك طوفی لا فی الرکن والاثر
※ للناس کلهم حج ومعتمر ※ وانت یا سیدی حجی ومعتمری

(نثر) پس ای اخی بیلدك که کعبه ساختهٔ خلیل ودل پرداختهٔ ملك جلیلدر
صاحب مال کعبهٔ کلی طواف ایلروشعائر حجی یرینه کتوروب رضای حق
بولوروارباب حال طواف کعبهٔ دل ایلرومیان صفای روح ومروهٔ جسد سعی ایلر

اخر واصل نور مطلق اولور (نظم) طواف كعبهٔ دل كن اكر دلى دارى * دلست
كعبهٔ معنى توكل چه پندارى (نثر) اى درويش ﴿ قلب المؤمن بيت الله ﴾ نكتهٔ سن
آكله ﴿ وقلب المؤمن عرش الله ﴾ سرنى فهم ايله * پس دل طلب ايله كه
حج حقيق حج دلدر وكل طالبى اوله كه اول كار غافلدر (نظم) دل بدست
آور كه حج اكبرست * ز هزاران كعبه يك دل بهترست (نثر) يعنى بو معنايه شاهدلر
كعبهٔ ظاهره محل رضاى حقدر و كعبهٔ باطنه مظهر نور مطلقدرانك احرامى
لباسدن عارى اولمقدر امابونك احرامى دو جهاندن نجات بولمقدر
كعبهٔ ظاهره قبلهٔ معاملات وكعبهٔ باطنه محل مشاهداتدرانك رونده سى
درو ديوار كورر بو جانبك رونده سى ديد اريار مشاهده قيلور عارف اولان
بو نكته لرى حضرت مولانانك بو ابياتندن بيلور و بو اسرارى بولور (نظم)
اى قوم بحج رفته كجاييد كجاييد * معشوق درانجاست بياييد بياييد * معشوق تو
همسايه وديوار بديوار * درباديه سر كشته شمادرچه هواييد (نثر) وكعبه
دلك كعبه كلدن بهتر اولمسنه بر دليل دخى بو حديث قدسيدر كه جناب حق
جل شانه بيوررلر ﴿ ماوسعنى ارضى ولاسمائى ولكن وسعنى قلب عبدى
المؤمن التقى النقى الورع ﴾ شيخ حضرتلرى فتوحاتك سفر عاشرنده بيوررلر كه
جناب پروردكار قلوب مؤمنينى خانهٔ اسرار و پيمانهٔ اسفار قيلوب اكا اول فسحت
و پهنالكى ويرديكه آسمان بى قراره وزمين پايداره ويرمدى بوندن على القطع
معلوم اولور كه تقى اونقى اولان مؤمنك قلبى زمين واسماندن و كعبهٔ عاليشاندن
اشرف و برتردر * زيرا كعبه بنيا دخليل آزردرو دل نظرگاه جليل اكبردر
حضرت مولانا ايكنجى جلدده بو مثاله قتى خوب اشارت بيوررلر و بو حكايهٔ
غرايى ارشاد الطالبين اول مجلده بايزيد حضرتلرندن نقل ايدوب
نظمه كتوروب بيوررلر كه (مثنوى) سوى مكه شيخ امت بايزيد * ازبراى
حج و عمره مى دويد * كردمى كشتى كه اندر شهر كيست * كو بر اركان بصيرت متكى
است (نثر) وترجمهٔ سائر ابيات بودر كه آخر الامر بر كون حضرت بايزيد بر شهره
كلدى راونده بر پير روشن دل بولدى وانده فروشوكت رجال كوردى * پس انك
حضورينه اوتوروب حال وخاطرين صوردى اول عزيز ديديكه اى بايزيدسنك
عزمك نه يره در ديديكه كعبه يه كيدرم و حج نيت ايدرم پس اول پير ديديكه يانكده
نقدر خرجلغك وار ديديكه ايكيوز مقدارى پس اول پير ديديكه اى بايزيد اول
اقچه لرى بكا وير و بنم اطرافمى يدى كره طواف ايله تكرم بيوررلر (مثنوى) كفت

طوفی کن بکردم هفت بار* وین نکوتر زطواف حج شمار* وآن درم هاپیش
من نه‌ای جواد* دانکه حج کردی وحاصل شد مراد* عمره کردی عمر باقی یافتی
صاف کشتی بر صفا بشتافتی* حق آن خانه که جانت دیده است که مرا بربیت
خود بکزیده است* تابکردان خانه را دروی نرفت* واندرین خانه بجزآن حی
نرفت* چون مرا دیدی خدارا دیده‌ئ* کرد کعبهٔ صدق بر کردیده‌ئ* خدمت
من طاعت حمد خداست* تا نه پنداری که حق ازمن جداست* چشم نیکو
بازکن درمن نکر* تا ببینی نورحق اندر بشر (نثر) پس ای قرنداش صاحب دل
اولنارلك بو عظم شانني بیلدکسه بونی دخی بیلکه نیجه مدعی ومزورواردرکه
بو کونه کلمات واصطلاحاتی اوکرنوروبونك برله کندونك قلبنی دخی بتخانه ایکن
نظرکاه خدا صانوروبو مخزن اسرار هدا توهم قیلوروکندویه صاحب دل اعتقاد
ایلیوب ارشادناسه مبادرت ایلرخلق کلمات اولیایله صیدایلین متشیخ چوقدر
وکندوبی صاحب دلم وعارف کاملم دیو دعوی قیلان مدعی ومزوره
نهایت یوقدر (مثنوی) صاحب دل آینهٔ شش رو بود* حق اوزو درشش جهت
ناظر بود* این چنین دل ریزه هارادل مکو* سبزواراندر ابوبکری مجو (نثر)
پس زمین وآسماندن وکون ومکاندن وکعبهٔ عالیشاندن اشرف اولان قلب
عارف باللهك قلبدر عارف باللهك قلبندن غیریه مشایخ کبار قلب دیمزلر الاعلی
طریق المجاز (نظم) دل یکی منظر ست ربانی* خانهٔ دیو راچه
دل خوانی* آنکه دل نام کردهٔ بمجاز* رو به پیش سکان کوی انداز (نثر) وعارف
دخی بالله ایله قید اولنمسندن مراد اولدرکه عارف بالله اولمیاندن احتراز در
وعارف بالله اول کمسه درکه عارف ذات و دخی عارف جمیع اسما وصفات
اوله* عارف ببعض الاسمایه عارف بالله دینلمز زیرا دخی جامعیت مرتبه سن
بولمامشدر زیرا نکه چونکه جناب ذات احدیت انده دخی جمیع اسما وصفاتیله متجلی
اولمامشدر* پس لفظ جلاله اسم ذات ومستجمع جمیع صفاتدر برکمسه بو اسمی
بیلسه جمیع اسمایی بیلوروبرعارف بو اسمه مظهر اولسه جمیع اسما وصفاته
مظهر اولور اما شول کمسه که سائر اسمای الهیه بی بیلسه ویا بوندن ماعدا جمله سنه
مظهر اولسه بونی بیلمك وبوکا مظهر اولمق لازم کلمز وعارف باللهه اولان وسعت
اکا میسر اولمز* پس سعادت وحبذا اول عاشق صادقه که عرفات حقیقی اولان
برعارف باللهه ایره وانك حوالیسنی روزوشب طواف قیله وانی سرکوی یار بیله
وانده جمال یاری مشاهده قیله (نظم) عرفات عشقبازان سرکوی یار باشده*

بطواف كعبه زين درزروم كه عار باشد* چو سري بر آستانش زسر صفا نهادي
* بصفا و مروه اي دل دكرت چه كار باشد

(باب ثامن)

مجرد اولنلرك احوالن و متأهل اولنلرك فضائلن بيان ايلرونكاحك اسرارين عيان قيلر) ابو امامه حضرتلري بو حديث شريفي حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلمدن روايت بيوررلر (قال عليه السلام ان اغبط اوليائي عندي لمؤمن خفيف الحاذ ذو حظ من الصلوة احسن عبادة ربه واطاعه في السر وكان غامضا في الناس لايشار اليه بالاصابع وكان رزقه كفافا فصبر على ذلك ثم نقد بيده فقال عجلت منيته قلت بواكيه قل تراثه) اغبط افعل تفضيلدر غبطه دن مفعول معناسنه در صحاح جوهريده دير كه فلان خفيف الحاذ ديرلر اي خفيف الظهر معناسن ويررلر يعني (من ليس له عيال وكثرة اشغال) ديمك اولور وتقدير كلام تحقيقا بنم قتمده احبال و انصارمك حال يونندن مغبوطركي واحسني شول مؤمندر كه انك اهل وعيالي وكثرت اشغالي اولميه وصلوة وعبادتدن حظ صاحبي اوله ورببسنك عبادتني كوزل قيله واكا سرنده و باطننده مطيع اوله وناس مابيننده غامض اوله يعني مستور و بي نام اولوب مشار اليه بالبنان اولميه ورزقي دخي كفاف مقداري اولوب انك اوزرينه صبر قيله (ثم نقد بيده) نقد دال مهمله ايله ده وراء مهمله ايله ده روايتدر ايكي وجه اوزره بيله بورادهمعناسي بارمقلرين بارمقلرينه اورمقدر و بو اله اورمق وال يره ارمق يره اردق برشئه تعجبدن حاصل اولور و ياخود برشيئي بغايت كوزل كورمدن و يا اظهار طرب وسرور قيلمدن ناشي اولور* پس روايتدر كه بو حينده حضرت مبارك اللرين بري برينه اوردي حتى انك صوتي ايشدلدي* يعني بوكونه كمسه لرك حسن حالنه تعجب ايدوب اظهار طرب قيلدي اندنصكره بيوردي كه اغبط اوليا دخي اول كمسه لردر كه انلرك منيه سي تعجيل اولنه يعني موتي اسان وسهل اوله زيرا اكثر ناسك موتي كوج اولسي اهل وعياله و اسباب وماله علاقه سي اولديغي ايچوندر باكيه لري دخي قليل اوله يعني اولدنصكره اوستنه آغلري آز اوله ميراثي دخي قليل اوله* بو حديث شريف مجرد اولنلرك فضلتني بيلدرر اما تجردك زماني وتأهلك اواني واردر طريقمزده عالم ومحقق اولنلر مصلحت وقتي اكر تجريده بو اولورلرسه مجرد اولورلر و اكر تأهلده بيلورلرسه تزوج قيلورلر ما حصل وقتك حكمي نيه اقتضا ايدرسه اكا كوره عامل اولورلر* پس صحيح مولوي اول

کمسه درکه علم ومعرفته آکاه و پراندیاه اولوب تجردی وتزوجی لله اوله پس وقته
نظر قیله اکر دیننه ومشربنه فائده لو اولان تزوج ایسه متزوج اوله والا تجرد
قبول قیله وقبل بلوغ الاوان واوان البلوغ تزوجه شتاب ایتمیه تا کیم اهل وعیال
چوقور بند باتمیه و بیابان کثرت حوایج واوازمده کمراه اولوب یاتمیه اکر مرتبهٔ
رجولیته بالغ اولمزدن اول سالکك طبیعتی تأهله عجله قیلسه مقامات واحوال
رجالدن بی بهره قالور وعاقبت رخصت واباحته مبتلا اولور و کندوینی بندهٔ بند
شیطان قیلور شیخ سهروردی عوارف المعارفده دیرکه ﴿ قیل لبعض الفقراء الم لا
تتزوج قال المرأة لا تصلح الا للرجال وانا ما بلغت مبلغ الرجال فکیف اتزوج (نظم)
دیدی برکمسه بر پیره کل اولن ☼ دیدی اولداخی بالغ اولمدم بن ☼ وایلیکده نتیجه
بالغ اولور ☼ ولیلاك اولمه اوغلانلغ اولور (نثر) سلطان العارفین بایزید حضرتلرینه
ابتدای حالنده برکمسه دیدیکه (لم لا تتزوج یا شیخ قال لو استطعت طلقت نفسی)
پس سالکه زن نفسندن خلاص اولمق وعوایق صوری وعلایق دنیویدن
مناص بولمق لازم وواجب اولنلردندر ابتدای حالده اهل وعیال ایسه
بودامله کرفتار قیلنلردندر اویله اولیجق لازم اولور کمایهٔ تشویش وغم ومحندن
ومادهٔ تفرقه والم اولان زندن سالك کندوینی آزاد قیلمق سلطنت عظیمه ونعمت
جسیمه در (نظم) مجردی بحقیقت عظیم سلطنت است ☼ زمن شنو تن آزاد
خویش بنده مساز ☼ برای یکدمه شهوتکه خاك بر سر او ☼ اسیر زن نتوان
شد بسالهای دراز ﴿ نثر ﴾ اکر سؤال اولنورسه که نکاح سنت رسولدر
نتکیم بیوردر ﴿ النکاح سنتی ومن رغب عن سنتی فلیس منی ﴾ پس سنت
حضرت نبیدن معرض اولان بو امتدن اولمز پس نوجهله تجرده مساغ واردر ☼
جواب بودرکه اخبار نبوی وآثار حضرت مصطفوی طرفینك بیله حقنده
واقع اولوب بو ایکی نوعك فضیلتی مرتبهلرینه کوره بیان بیورمشلردر
فاذا کان کذلك سالکك دیننه وسلوکنه هرقنغی جانب انفع واولی اولورسه
انی اختیار ایتمك کرك زیرا نکاح اکثر اهل سنت قتنده فرض کفایه درانك
ترکیله قومن آثم اولمز اما زوجه استطاعتی اولان کمسهیه بوندن انفع برشیٔ اولمز
نیجه منافع وفوائدی واردر جملهدن بری بصری محرماتدن غض ایلرو فروجی
زنادن تحصون قیلر نتکیم حضرت رسول صلی الله علیه وسلم جماعت شبانه
خطاب ایدوب بیوردیلر ﴿ یا معشر الشباب من استطاع منکم الباءة فلیتزوج
فانه اغض للبصر واحصن للفرج ومن لم یستطع فعلیه بالصوم فانه له وجاء ﴾

(معناى)

معنای شریفی ای یکیتلر زمره سی شول کمسه که قادر اولور نکاحه یعنی نفقه
وکسوه یه ومؤنت نکاحه اول کمسه تزوج ایلسون زیرا نکاح بصری محرماتدن
زیاده اورتوجیدر وفرجی زنادن حصن ایدیجیدر وشول کمسه که مؤنت
نکاحه قادر اولمیه وتوقان وشهوات دخی اکا غالب اوله پس انك اوزرینه
صوم اولسون زیرا که صوم اکا اینه مك کبی وذکر وشهوتی قطع ایتمك کبیدر
نتکیم حضرت مولانا بورایه مناسب بیورورلر (مثنوی) شهوات ازخوردن
بود کم کن زخور * یانکاحی کن کریزان شوزشر * پس نکاح آمدزلاحول
ولا * تاکه دیوت نفکند اندر بلا * چون حریص خوردنی زن خواه زود
* ورنه آمد کربه ودنبه ربود (نثر) بو کلمات طیبه اسیر اکل وشرب ولذات
جسمانیه ومظهر توقان وشهوات نفسانیه اولان کمسه لره کوره در اما شول
کمسه لر که توقان وشهواتدن بری اوله وشهواتی اولان افکار وکاردن کندوبی
پاك قیله انلر فی نفس الامر اکر مجرد اولسون واکر تزوج قیلسون ایکی حالده
بیله ممدوحلردر عزوبت انلره ضرر ویرمز بونلر عیسی ویحیی مشربنده
اولنلردر نتکیم حق تعالی حضرت یحیایی کلام مجیدنده * وسیدا وحصورا
ونبیا من الصالحین * دیمکله تعریف ومدح بیوردی حصور شهواتدن نفسنی
حبس ایلمکده مبالغه ایدیجی دیمکدر نتکیم اهل تفسیر دیرلر * الحصور
من لایأتی النساء مع القدرة * دیمکدر یعنی جماعه قادر ایکن وشهوات نفس
انده دخی وار ایکن نفسنی شهواتدن حبس وضبط ایدیجی دیمکدر * پس برکمسه
نفسنی محرماتدن وشهواتدن ضبطه قادر اوله اکا فی زماننا خفیف الحاذ اولمق
اولیدر * کما قال النبی علیه السلام خیرکم بعد المأتین خفیف الحاذ قالوا
وما خفیف الحاذ یارسول الله قال من لااهل له ومن لاولد له * پس ایکیوز
ییلدنصکره خیرلو امت اهل واولادی اولمین کمسه اولیجق وارقیاس ایله که
بیك سنه دنصکره اهل واولادی اولمین نقدر خیرلودر بلکه اهل سلوکه فی زماننا
اولنمامك فرض مثابه سنه وارمشدر بلکه حلال اولمشدر نتکیم بو حدیث
شریف دلالت ایدر * قال رسول الله صلی الله علیه وسلم یأتی علی الناس زمان
هلاك الرجل علی ید زوجته واولاده یعیرونه بالفقر ویکلفونه مالایطیق فیدخل
المذاهب التی یذهب فیها دینه فیهلك ففی ذلك الوقت حلت العزوبة *
معنای شریفی بیورورلر که ناسك اوزرینه برزمان کله که رجلك هلاکی زوجه سی
واولادی النده اوله پس سؤال لازم کلدیکه انلرك النده نه شکل هلاك اوله

بو سؤال مقدره جواب ویروب بیوررلر که اول کمسه یی تغییر ایده لر واکا تکلیف مالایطاق قیله لر پس اول کمسه شول یوللره داخل اوله که انده دینی ذاهب وزائل اوله بو سبیله اول کمسه هلاک اوله پس اول وقتده ارکنک حلال اوله حذیفهٔ مرعشی حضرتلری بیوررلر که ﴿ لو خیر رجل بین ان یضرب عنقه و بین ان یتزوج فی زمان الفتنة لاختار ضرب عنقه علی تزوج امرأة فی ذلك الوقت خیر له ﴾ شارح الحکم نغزی بو کلامک شرحنده دیر که ﴿ فان قلت لم قال حذیفه کذلك قلنا لان امر التزوج یؤدی الی اکتساب الحرام وارتکاب الآثام فی زمان الفتنة وضرب العنق احسن حالا واحمد عاقبة من التعرض لارتکاب الحرام ﴾ اصل اعظم فتنه خود نسا طائفه سیدر پس زمان فتنه اولمسه دخی عقل ودینده ضعیف اولان کمسه لره زن قسمی عین فتنه در انکیچون حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بونلردن تحذیر ایدوب بیوررلر ﴿ ان اخوف ما اخاف علیکم بعدی فتنة النساء فاتقوا النساء ﴾ یعنی بندنصکره سزلک اوزریکزه قورقدیغم شیئک زیاده قورقولوسی فتنه یوننددن نسادر پس سز نسادن حذر ایلک پس سز نسادن پرهیز ایلک دینلك اولور و بو مضمونده بر حدیثده دخی ﴿ ما ترکت بعدی اضر فتنة علی الرجال من النساء ﴾ بیوررلر پس بونلر حبائل شیطان وفتنهٔ اخر زماندر بونلرک کید ومکری ﴿ ان کیدکن عظیم ﴾ فحواسنجه کید شیطاندن عظیمدر ﴿ وان کید الشیطان کان ضعیفا ﴾ فحواسنجه کید شیطانی ضعیف ورمیدر پس بونلرک مکرندن جناب حقه استعاذه ایتمک کرک وطریق تجرده گیتمک کرک انکیچون بعض حکما دیرلر که (معالجة العزوبة اسهل من معالجة النساء) فرضا متزوج اولدیغی تقدیرجه بیله اهل سلوکه لازم اولان اولدرکه روز وشب مصاحبته واکثر وقتده مجامعته رغبت ایتمیه نتکیم ابراهیم ادهم حضرتلری بیوررلر ﴿ من تعود افخاذ النساء لا یفلح ﴾ یعنی شول کمسه که نسانک اویلوغنه معتاد اولور ومجامعته مداومت قیلور فلاح بولمز زیرا جماع قوایه ضعف ویرر وسالکی مجاهده دن کیر وقور واکل وشربه مبتلا قیلور بو صفتلر ایسه دأب خردمندان دکلدر (نظم) ای زده لاف خرد چند بشهوت کروی * کیسوی شاهد وزنجیر جنون جنبانی * چه جنون باشد ازین پیشکه پیش زنکی * بنشینی بسر زانو وکن جنبانی * ای اخی بالکل واکاه اولغل که بو جمله اخبار وآثار وگفتار کبار که متجرد اولنلرک مدحنده وتزوج قیلنلرک قدحنده نقل اولندی دین ودیانتده ضعیف اولان زوجه سنک حقوقنی

من وجه الحلال اداقیله میان کسه لره کوره در بالکه کندو عقل ودینده ضعیف اوله وزوجه‌سی دخی مفسده وبدخوی ودنیاپرست وبدکوی اولدوانی بعدالتأهل تحصیل حرامه تحریض قیله وکسب اموال حث وترغیب ایده وجفا وستم یولنه کیده وانك سلوکنه ودیننه مانع اوله اولنمامکه رخصت وجوازبو مخاوفدن اوتریدر وتأهلدن خوف واحترازبو مخاطره ایچوندر والانکاح فی نفس الامر برمطبوع ومقبول شیدر وسنت رسول ومراد مقصد اربابدر وصولدر کثرت اسلامه سبب ومحل ومظهر ایجاد ربدر جمیع انام بوواسطه ایله ظهور کلور وجمله کرام وهمام بووسیله ایله موجود اولور انکیچون حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بیوررلر ﴿ تناکحوا تناسلوا فانی اباهی بکم الامم ولو بالسقط ﴾ یعنی اتم سز چوق نکاح قیلك نسلکز چوق اولسون زیرا بن مباهات ومفاخرت قیلرم جمله امه سزکله اگرهنوز انادن دوشدوو دوشدیسه ده بو حدیث نکاحك کمال فضلنه دلالت ایدر ❊ پس مشایخ وعلمانك احده بوفضیلتی وبوندن ماعدا دخی نیجه حکمتی مشاهده قیلدقلرندن برخاتونه قناعت ایتیوب مثنی وثلاث ورباع تزوج قیلوب اندنصکره نیجه جواری‌یی دخی تصرف قیلمشلردر نتکیم اعلم اصحاب وافضل اولی الالباب حضرت اسدالله الغالب علی بن ابی طالب کرم الله وجهه نك درت خاتونی واون طقوز تصرف اولنمش جاریه‌سی وارایدی (کما قال صاحب العوارف وصاحب الشرعه) کان لعلی اربع نسوة وتسع عشرة حریة) واکمل مشایخ صوفیه جنید بغدادی اکثر اوقاتده بیوررلر دیکه انا احتاج الی الزوجة کما احتاج الی الطعام) وزبدهٔ اصحاب رسول ابن مسعود حضرتلری فضیلت نکاحه کمالیله عالم اولدیغندن بیوررلر دیکه (اولم یبق من عمری الاعشرة ایام لاحببت ان اتزوج ولم الق الله عزبا) زیرا متزوج اولمسی سنت نبویه بویوزدن دخی متصف اولمسیدر ومجرد اولمسی سنت نبوینك بونوعندن خالی اولمسیدر پس جمیع اصحاب کرام ومشایخ عظام تکمیل سنت ایلدکاری حالده حقه ملاقی اولمغه سعی ایدرلر انکیچون مشایخ کبار دیمشلردر که ﴿ ان رکعة من متأهل خیر من سبعین رکعة من عزب ﴾ زیرا متأهل سنت نبوی اوزره‌در ومجرد بوسنتدن خالیدر پس سنت اوزره اولان کسه‌نك عبادتی سنت اوزره اولمایاندن اولی‌در نتکم اعلم ناس حضرت ابن عباس بیوررلر که (لاتتم عبادة شاب حتی لایتزوج) ای اخی اگر نکاحك فوائد وفضائلن شرح ایلسك بو کتابه صغمز بومقدار ایله فوائد صوریسنه قناعت قیل ❊ پس برمقدار دخی اسرارینی بیان ایده‌لم که هر کس

اسرار نكاحه واقف د كلدر مكر شول عارف كه وارث اكمل حضرت محمد صلى الله عليه وسلمدر پس اول سلطان كائنات واكمل موجودات حضرتلرى بيوررلر كه ﴿حبب الى من دنياكم النساء وطيب الرايحة وقرة عينى فى الصلوة﴾ محبت نسايى رايحهٔ طيبه اوزرينه و صلوتده اولان نورديده اوزرينه تقديم ايلمسنده سر بودركه نساانسانك اصل فطرتده جزؤيدر بلكه باعتبار الحقيقه رجالك عينيدر بس كلك خزوه حنين و محبتى سائر اشيايه محبتندن زياده در پس اول حضرتك نسايه محبتى كويا كندو جزؤينه بلكه عينه محبتى كبيدر وعقل كلك طبيعت كله و نفس كله حنين واشتياقى كبيدر بو اسرارى شيخ حضرتلرى فص فرديه ده كاليله توضيح بيورمشلردر اول فصده اولان كلمات طيبه لرندندر بو برقاچ كلام كه بو محله مناسبتى اولمغله تبركا نقل اولندى بيوررلر كه ﴿ولما احب الرجل المرأة طلب الوصلة التى تكون فى المحبة فلم تكن فى صورة النساء العنصرية اعظم وصلة من الجماع﴾ يعنى وقتاكيم رجل مرأه يه محبت ايلديسه محبتده اولان وصلتى طلب ايلدى پس صورت نساء عنصريه ده جماعدن اعظم وصلت اولمدى ﴿ولهذا احب رسول الله صلى الله عليه وسلم النساء لكمال شهود الحق فيهن اذلا يشاهد الحق مجردا عن المظاهر ابدا فان الله بالذات غنى عن العالمين﴾ يعنى نشئهٔ عنصريه ده جماعدن اعظم وصلت اولمديغى ايچون حضرت رسول صلى الله عليه وسلم نسايه محبت ايلدى انلرك مرأت وجودنده حق كاليله مشاهده قيلديغى ايچون * زيرا جناب حق جل شانه مظاهردن مجرد اولديغى حالده مشاهده اولنمز زيرا (الله غنى عن العالمين) در بحسب الذات پس اويله اولنجق انبيا واوليا حقى مشاهده قيلسه لر اكثريا من حيث المظاهر مشاهده قيلورلر وهرنه قدر حسان وملاحه نظر ايتسه لر انلرك مراياى وجودنده حسن وتجلىٔ حقى كوررلر كما قال ابن الفارض (شعر) وكل مليح حسنه من جمالها * معار له بل حسن كل مليحة (نثر) يعنى هر مليح و مليحه نك حسنى اول حضرتك جمالندن معاردر اويله اولسه عارف بالله جمال مطلق جمال مقيد ده مشاهده قيلور وانى پرتو وتجلىٔ حق بولور نتكيم حضرت مولانا دخى بو مرتبه يه مثنوى شريفده برنيجه محلده اشارت بيوررلر جمله دن جلد اولده ﴿انهن يغلبن العاقل ويغلبهن الجاهل﴾ حديثنك تفسيرنده بيوررلر كه (مثنوى) پرتو حقست آن معشوق نى * خالقست آن كويا مخلوق نى * وبر محلده دخى كويا حق تافت از پردهٔ رقيق * بيوررلر و جلده

ثانیده دخی بیوررلر که (مثنوی) از تواى بی نقش با چندین صور * هم مشبه هم موحد خیره سر * که مشبه را موحد می کند * که موحدرا صورره می زند * که تراکوید زمستی بوالحسن * یاصغیرالسن یارطب البدن * بو بیتلرك شرحنی جامع الایاتده یازمشزدر انده طلب اولنه وشیخ حضرتلری بو محله مناسب دخی بیوررلر که ﴿فمن احب النساء علی هذا الحد من المعرفة والعلم بحقیقة المحبوب وانواره فهو احب الله من حیث الحقیقة ومن احبهن علی جهة الشهوة الطبیعیة کانت صورة بلا روح وان کانت تلك الصورة فی نفس الامر ذات روح لکنها غیر مشهودة ای غیر معلومة﴾ یعنی پس اول کمسه که حقیقت محبوبه معرفت وعلمدن شوحد اوزره نسایه محبت ایلیه یعنی اول کمسه نك محبوب حقیقینك حقیقتنه وانوارینه علم ومعرفتی اولدیغندن شوحد اوزره نسایه محبت قیله من حیث الحقیقه اول اللهه محبت قیلمشدر وشول کمسه که بونلره شهوت طبیعیه اوزره محبت ایلر اول نساء بو محبته کوره صورت بلاروح اولورا کرچه اول صورت نفس الامرده روح صاحبی ایسه ده لکن اول صورتده روح حقیقی غیر مشهوده ومعلومه در بو اجلدن صورت بلاروح کبیدر پس کامل اولدر که زوجه او محبوبه سنده بو سرلری مشاهده قیله وهر عضونی حق بیوردیغی محلده استعمال ایده زیرا ارباب کمالك شانی بودر ﴿کما قال صدر الدین القنوی فی اعجاز البیان حکایة عن شیخه﴾ قال شیخی وامامی من تحقق بالکمال ما استعمل قوة من قواه الافیما خلقت له وان استعمل قواه فیما خلقت له شکرته عندالحق لاقامة العدل فیهما وتصریفه ایاها فیما خلقت له وهذه من اعلی صفات مرتبة الکمال عند من عرف ما الکمال ﴾ بیوررلر که شیخم شیخ اکبر حضرتلری دیدیکه برکمسه کماله متحقق اولسه قوای بدنیه وروحانیه سندن برقوتنی استعمال ایلمز الا ماخلق لهنده اکر قواسنی ماخلق لهنه استعمال قیلرسه حق قتنده اکا هرقوتی وعضوی شکر قیلرانلرده عدالت اقامت ایلدیکی ایچون وانلری ماخلق لهنه صرف قیلدیغی ایچون بوذکر اولنان مرتبه کمالك اعلی صفاتیدر کمالی بیله نك قتنده العاقل یکفیه الاشارة والله اعلم بالحقیقة

﴿باب تاسع﴾ مکاسب اولنلرك وتوکل قیلنلرك

مدحنده وسؤال ودریوزه قیلرك قدحنده در بوحدیث شریفی مسلم وبخاری وترمذی ابوهریره حضرتلرندن روایت ایدرلر حضرت رسول صلی الله علیه

وسلم بیورر که ﴿ ان الله طیب لایقبل الا الطیب وان الله امر المؤمنین بما امر
به المرسلین فقال یا ایها الرسل کلوا من الطیبات وقال یا ایها الذین آمنوا کلوا
من طیبات ما رزقناکم ثم ذکر الرجل یطیل السفر اشعث اغبر یمد یدیه
الی السماء ویقول یا رب یا رب ومطعمه حرام ومشربه حرام وملبسه
حرام وغذاءه حرام فانی یستجاب لذلك ﴾ معنای شریفی تحقیقا الله تعالی
طیبدر یعنی منزهدر صفات حدوثدن ونقایض امکاندن قبول ایلمز عباددن
الا حلال صرفی که انده حرام شبهه سی اولمیه والله تعالی مؤمنینه امر ایلدی
مرسلینه امر ایلدیکی شیئی پس بیوردیکه ایها المرسلون سز یك طیباتدن
یعنی شول حلالدن که انده شبهه اولمیه ومؤمنلره دخی امر ایدوب بیوردیکه
ای اللهه ایمان کتورنلر سز یك طیباتدن که بز سزه انی رزق ویردك پس
انبیا ایله مؤمنلر مابیننده حرامدن اجتناب ایدوب حلال طلب ایلمکده فرق
یوقدر بلکه جمیع ناسه حلال طلب ایدوب حرامدن اجتناب ایتمك واجبدر
اندنصکره حضرت رسول ذکر ایلدی بر کسه یی که سفری اوزون ایلر انواع
طاعاتده مثلا حجه کتمك کبی وسعی وعمره ایتمك کبی وجهاده وغزایه کتمك کبی
وصلهٔ رحم ایتمك کبی وبعض پسندیده زیارتاره کتمك کبی الرجلده کی الف لام
زائددر الرجل نکره حکمنده در نتکیم ﴿ ولقد امر علی اللئیم یسبنی ﴾ ده کی
الف لام زائد اولدیغی کبیدر پس ما بعدی اول رجلك صفتی اولور تقدیر
کلام دیمك اولور که اندنصکره حضرت رسول بر رجلی ذکر ایلدیکه اول
رجل اوزون سفر وسیاحت ایلر وکمال فقر وفاقه دن صاچی قیورجق اولور
ویوزی توزلو اولور بو صفتلو کسه ایکی النی آسمانه قالدرسه دخی دیسه که
یا رب یا رب بنم مرادمی اعطا ایله ودعامی قبول ایله دیوب بو سفر وسیاحتی
وفقر وریاضتی مظان اجابت وباعث رضا وقربت قیاس ایلسه وحالبو که انك
مطعمی حرام اوله ومشربی حرام اوله ولباسی حرام اوله ودخی حرامله غدا اولنه
وتربیه قلنه پس نه حالله بو کمسه ایچون استجابت اولنه که انك اکل وشربی حرام
اوله یعنی من بعد دعاسی بو صفتلو کسه نك مستجاب اولمز ای اخی بو حدیث
شریفدن معلوم اولدیکه سفر وسیاحتك وفقر وریاضتك فائده سی یوغیمش
مادامکه حرامدن اجتناب ایتمیه وحلال لقمه یمیه پس سلوکك رکن اعظمی
حلال یمکدر پس حلال لقمه یمکده اعزهٔ طریقمز ایکی قسمدر بر قسمی کسب
وتسبب اختیار ایتمشلردر و بر قسمی دخی نه فتح اولورسه اندن یوب طریق توکله

كتمشلر در زيرا بو ايكى قسمك حقنده ومدحنده آيات واخبار كفتار مشايخ
كبار چوق واقع اولمشدر باخصوص كه حضرت پير مز مثنوى شريفده كاه كسبى
توكل اوزره ترجيح وكاه توكلى كسب اوزره ترجيح قيلمشلردر وخلقدن سؤال
ايتمكى جائز قيلمامشلردر انكيچون فقراى مولويه بو ايكى خصلتى اختيار ايدوب
سؤال ودريوزه قيلمغى روا كورمامشلردر ✻ پس اولا كاسب اولنلرك فضيلتنه
كلدلم حضرت رسول صلى الله عليه وسلمدن مسلم وبخارى اتفاق اوزره بو حديثى
روايت ايدرلر ﴿ قال ما اكل احد طعاما قط خيرا من ان يأكل من عمل يديه وان نبى
الله داود يأكل من عمل يديه ﴾ يعنى بر احد طعام يمدى انجق كه اول خير اوله
الينك كارندن يديكندن والله نبيسى داود عليه السلام كسب يدندن يردى
بو حديثده طلب حلاله وكسبه تحريض وترغيب واردر كه كسب سنن انبيادر
(مثنوى) رمز الكاسب حبيب الله شنو ✻ در توكل از سبب كاهل مشو (نثر)
معناى بيت كاسب الله ك سوكلو سيدر پس توكلده اولمق ايله سببدن وكاروكسبدن
خالى اولمه وكاهل وعاطل قالمه ديمكدر ✻ پس توكل اول كمسه لايقدر كه علم
ومعدرفتده سعى ايليه واعمال صالحه وطاعته كوشش قيله والا كسب قيلمق كرك
تا بطالر بلوكنده اولميه زيرا جناب حق بطالرى سومز نتكيم بو محله مناسب
امام راغب ذريعه ده بيوررلر ﴿ فاعلم ان الله لا يحب البطالين ومن اخذ
من الناس المنافع ولم يعطهم نفعا فانه لم يدخل تحت قوله تعالى والمؤمنون
والمؤمنات بعضهم اولياء بعض ولهذا ذم من يدعى التصوف فيتعطل ولا يكون له
علم يؤخذ منه ولا عمل صالح فى الدين يقتدى به بل يجعل همه غادية بطنه لانه
انسلخ عن الانسانية بل من الحيوانية وصار من جنس الموتى ﴾ بيوررلر كه سن بيل
اى سالك طريق حق اولان كمسه كه حق تعالى بطال اولنلرى سومز شول
كمسه كه ناسدن منافعى اخذ ايلر وانلره بر نفع اعطا قيلمز پس اول كمسه تحقيق حق
تعالينك بو قولنك تحتنده داخل اولمز نتكيم بيوردى مؤمنين ومؤمنات بعضيسى
بعضيسنه انصار ومعاوندر پس بر كمسه نك كه وجودندن تصرف ومعاونت
ويا انسانه فائده اولور خصلت كلميه اول كمسه مؤمنلر زمره سندن خارجدر ديمك
اولور بو اجلدن ذم اولندى عند الانبيا والاوليا شول كمسه كه تصوف
ادعا ايليه ومتعطل اوله وانكيچون بر علم اولميه كه اندن ناس اخذ ايدوب فائده
مند اولهلر ودنياده بر عمل صالحى دخى اولميه كه خلق انى شيخ اتخاذ ايدوب اكا
اقتدا قيلهلر بلكه اول كمسه نك تصوفدن مرادى شكمنك غذاسنه قصد قيلق

اوله اول كسه انكچون مذموم اولديكه انسانيتدن منسلخ اولدى بلكه
حيوانيتدن بيله چقوب موتى حكمنده وجماد منزله سنده اولدى حيوانك زياده
كمترى خردر بو شكل ابترلردن اتفاق بونك اوزرينه دركه خر بهتردر (نظم) مسكين
خراكرچه بى تميزاست ❊ چوبارهمى كشد عزيزاست (نثر) اكثريا بو شكل
بطالردر سؤال ودريوزه قيلن وكاسه ليس اولوب دربدر اولان ❊ حق تعالى كلام
مجيدنده وحضرت رسول احاديث شريفه سنده وحضرت پير كلمات طيبه سنده
سائل اولان فقرايى مدح وسائل اولنلرى ذم وقدح بيورمشلردر نتكيم جناب
حق كلام مجيدنده بيورر (للفقراء الذين احصروا) يعنى اى اغنيا سزك صدقانكز
فقرا ايچوندر وياخود مالكزى انفاق ايلمك شول فقرا ايه كه انلر منع اولنديلر
وحصر قيلنديلر (فى سبيل الله) الله يولنده مراد اداء عبادت وطاعت اوله وياخود
جهاد اوله (لايستطيعون ضربا فى الارض) بونلر قادر اولمديلر يريوزنده كسب
وكار ايچون كتمكه ورزق ومعاشلرين طلب ايتمكه عبادته زياده مشتغل اولدقلرى
ايچون ❊ بو آيت كريمه اصحاب صفه نك حقنده وارد اولمشدر ولكن حكمى عامدر
هر قنغى فقراده كه بو خصلت بولنه انلر دخى بو حكمده داخل اولور ﴿يحسبهم
الجاهل اغنياء من التعفف﴾ بونلرك حالنى بيلميانلر بونلرك سؤالدن تعفف
ايلديكيچون وخلقه استغنا قيلدقلرى ايچون بونلرى اغنيا ظن ايدرلر ﴿تعرفهم
بسيماهم﴾ خطاب يا حضرت رسوله اوله وياخود هر خطابه لايق اولان كسه لره
اوله تقدير كلام اكرسن بونلرى كوريدك اى مخاطب اولان كسه بونلرك سيمالريله
بونلرى بيلديك ﴿لايسئلون الناس الحافا﴾ بونلر اول كسه لردركه ناسدن الحاح
ايله سؤال ايتمزلر ❊ بو آيت كريمه كسه يه عرض احتياج ايتمين فقرانك خصالنى
مدح ايلر وسؤال قيلنلرك حالنى قدح ايلر فى الحقيقه دعوى شكلنده اولنه كار قيلمق
عيب وعار دكلدر اما سؤال قيلمق بغايت عيب وعاردر حضرت على كبى سلطان
بركون ضرورتلر واقع اولوب اجرتيله بر كسه نك قيوسندن صو چكوب
خرمانغى صواردى پس اول زمانده بعض منكر انلره دخل ايدوب اول حالى
پسند ايتميوب تعيير ايلديلر اول حينده بو كلام لطيفى بيورديلر (نظم) يقول
الناس لى فى الكسب عار ❊ فقلت العار فى ذل السؤال (نثر) و حضرت نبى
عليه السلام سؤالى ترك ايتمك حقنده ترغيبا و ترهيبا نيجه احاديث شريفه
بيورمشلردر ❊ پس ترغيبا بيوردقلرى احاديث شريفه دن بريسى اولدركه ثوبان
رضى عنه اول حضرتدن بو حديثى روايت ايدرلر ﴿قال رسول الله صلى الله

(عليه)

عليه وسلم من يضمن لى شيئا اضمن له الجنه قال ثوبان قلت انا يارسول الله فقال
عليه السلام لا يسأل الناس شيئا اضمن لك الجنه فكان ثوبان لا يسأل الناس
شيئا حتى سقط يوما سوطه فنزل واخذه ولا امر احدا ان يناوله ﴾ حضرت مولانا
بو حديث شريفى نظمه كتوروب بيوررلر (مثنوى) كفت پيغمبر كه جنت از اله *
كرهمى خواهى زكس چيزى مخواه * ورنمى خواهى كفيلم من ترا * جنت
المأوى وديدار خدا (تش) ومصابيحده امام بغوى بو حديث صحيحى اتفاق رواة
اوزره ابو هريره دن روايت ايدرلر ﴿ قال عليه السلام لان يأخذ احدكم حبله فيأتى
بحزمة حطب على ظهره فيبيعها خيرله من ان يسأل الناس اعطوه اومنعوه
فان اليد العليا خير من اليد السفلى اليد العليا هى اليد المنفقة واليد السفلى هى
السائلة ﴾ بيوررلر والله سزدن بريكز حبلنى آلوب پس ارقه سى اوزره بريوك
اودون كتورمك وانى بيع ايلمك خيرلودر ناسدن برشى استمكدن يا انى اعطا ايده لر
ياخود منع ايده لر يراعالى ال نه اولان ال سفلى دن اولان الدن خيرلودر يد عليا
منفقت اولان ال ويد سفلى سائله اولان الدر پس ترهيبا اولان حديثه كلهلم ترهيبا
وتخويفا اولان احاديث چوقدر بو جمله دن بو حديثه اكتفا اولندى مسلم
وبخارى اتفاقيله بو حديث اول حضرتدن روايت اولنور ﴿ قال عليه السلام
لا يزال الرجل يسأل الناس حتى يأتى يوم القيامة ليس فى وجهه مزعة لحم
اى قطعة لحم صحيح ﴾ روايت اولندركه ابراهيمى مشرب اوله وخلقه عرض
حاجات ايتميوب وجهنى بالكليه حقه قيله وهر نه ديلرسه اندن ديليه بلكه اندن دخى
استمكدن استحيا ايليه فتكيف عن المخلوق اول زمانده كه حضرت ابراهيمى
منجنيقه قوديلر وهوايه آتديلر درحال جبريل امين كلوب ديديكه ﴿ الك حاجة
قال اما اليك فلا فقال فسل ربك قال حسبى من سؤالى علمه بحالى ﴾ پس جمله
مؤمن اولانلره لازم وواجبدركه انك ملتنه تابع اوله تا مرتبه لردن لذت بوله
﴿ قال الله تعالى ملة ابيكم ابراهيم ﴾ اى اتبعوا ملة ابيكم ابراهيم تقديرنده در پس
انك ملتندن وخصلتندن بريسى خلقه عرض حاجت ايتمامكدر وبر خصلتى
دخى جميع آفل وزائل اولان اشيايه محبت ايتميوب ﴿ لا احب الآفلين ﴾ ديوب
جناب فاطر السموات والارضه توجه قيلمقدر پس سالكه دخى لازم اولديكه
جميع ماسوادن غرضن وامیدو حاجتن قطع ايده وجملهٔ خلايقدن اكر جبرائيل
ايسه ده همتن رفع ايده بلكه حقدن دخى استمكه استحيا ايده قنده قالديكه
كندلكى عاجزدن اميد طوته سن وانى معطى ومحسن صانوب اكا رعايتلر

وعبودیتلر قیله سن (مثنوی) پس چه عرضه میکنی ای بد گهر * احتیاج خود بمحتاج دگر * ور نخواهی از کرم او دهد * بر کفش میل سخاهم او نهد * عین از وخواهیدنه از غیر او * آب از یم جو نجو از خشك جو (نثر) بو محله مناسب صاحب الحکم ابن عطا حضرتلری بیوررلر که * لا ترفعن الی غیر الله حاجة فکیف یرفع حاجتك عنك من لا یستطیع ان یرفع حاجته عن نفسه ربما استحیا العارف ان یرفع حاجته الی مولاه اکتفاء بعلمه ومشیئته فکیف لا تستحیی ان یرفعها الی خلقه بیوررلر که الله دن غیریه حاجتکی عرض ایلمه زیرا نه حالده سندن حاجتکی دفع ورفع ایلر شول کمسه که اول کندو نفسندن حاجتنی دفع ورفعه قادر اولیه مز آز اولور که عارف کندو حاجتنی مولاسنه عرض ایلمکدن استحیا ایلر انك علم ومشیئتیله اکتفا ایلدیکی ایچون * پس نه حالده سن حاجتکی خلقه عرض ایلمکدن اوتانمزسن خلقه عرض احتیاج ایتمك ایکی وجهله اولور بالسان قالده و بالسان حاله اکثر کمسه لر لسان قالده سؤالدن وعرض احتیاجدن خلاص اولمشلردر اما لسان حالده سؤالدن خلاص اولمشلر در بر کمسه تك که دخی خلقدن امید ورجاسی اوله لسان حالده سؤال ایلمکدن اول خلاص اوله مز مکر شول زمانده خلاص اولور که کندو رزقنك کندویه عاشق اولدیغنی کورر ومانع ومعطی الله ایدیکنی بیلوراند نصکره صفای باطنیله حقه توکل قیلور (مثنوی) رو توکل کن ملرزان پا و دست * رزق تو بر تو ز تو عاشق ترست (نثر) بیوردیغی حضرتك بو مرتبه یه اشارتدر سوز بودر که عبد صالح رزق ومعاش قیدنده اولمز بلکه کندویه لازم وواجب اولانی اداء تکلیفنی ایلر و حقه لایق اولانی اکا تسلیم قیلار که اول بنده پرورلکی اعتلا بیلور قوله لازم کلانی وصالح اولانی اکا تعلیم اتمکه حاجت یوقدر (کما قال فی الحدیث القدسی عبدی اطعنی فیما امرتك ولا تعلمنی ما یصلحك) اکر حقیقت کوزیله نظر قیلسك بو جمله انسانك دنیا ایچون چکدیکی رذالت وذلت هب طمعدن حاصل اولور (الطامع عبد والقانع حر) فحواسنجه قانع اولدیغی کبی حر اولور وخر بنده لکدن نجات بولور طمعك حرفلرینك ایچی بوشدر انکیچون طمعکارلکدخی درونی بی قناعت و ناخوشدر بر فحوای * العبد حر ما قنع والحر عبد ما طمع * عبد قانع اولنلیغی شیئك حر و آزاده سی وحر طامع اولدیغی شیئك بنده دلداده سیدر پس طمعك نیجه قبیح خصلت ایدوکن بیلد کسه کر کلدر که اندن حقه استعاذه قیله سن تا قسوت قلبدن نجات بوله سن تکیم معاذ بن جبل حضرت نبیدن صلی الله علیه وسلم بو حدیثی روایت

بیورر ﴿ قال علیه السلام استعیذوا بالله من الی الطمع فانه یهدی الطبع ﴾
طبع لغتده وسخ ودنسه دیرلر مقصود آثام ومعاصیدر زیرا طمع انسانی نیجه
معصیته وخطیئه رهنما اولور ٭ پس بونلری بیلدك کسه لر ایکنجی قسمه کلدلم
طریقمزك ایکنجی قسمی اول کسه لردر که کفالت الهیه بونلره ظاهره وکالت
ربانیه کما ینبغی واضحه وباهره اولدیغندن اسبابه تعلق ایتمك درونلرندن
رفع اولنمشدر وخلق عالمه رزق ایچون تملق قیلمق بالکلیه بونلردن مندفع اولوب
درون وبیرونلری زنکار اهتمام واکتسابدن صفا بولمشدر اهل دنیایه
سرفرو ایتمزلر وآب روی فقر وقناعتی یره دوکمزلر (نظم) ما آب روی فقر وقناعت
نمی بریم ٭ با پادشه بکوی که روزی مقدر است (نثر) دینلر بونلردر ﴿ واللهم
لامانع لما اعطیت ولا معطی لما منعت ولا مبدل حکمت ولا راد لما قضیت ولا ینفع
ذا الجد منك الجد ﴾ وردنی اوقورلر ومعناسیله عمل قیلورلر بو ذکر اولنانلردر
بونلر اول کسه لردر که (مثنوی) بردل خود کم نه اندیشهٔ معاش ٭ رزق کم
نا آیدتو بردرکاه باش (نثر) قولنك مفهومی اوزره اندیشهٔ معاشی دللرندن
دور ایدوب درکاه حقه مجبور اولمشلردر پس بونلره عالم غیبدن هر نه فتح
اولورسه انکله قناعت قیلورلر وانی محض عطیهٔ الهیه بیلورلر فتوحك حقنده
احادیث شریفه واخبار لطیفه چوق وارد اولمشدر اول جمله دندر بو برقاچ
حدیث زید بن خالد الجهنی حضرت رسول اکرمدن بو حدیثی روایت ایدرلر
قال علیه السلام من جاء معروف من اخیه من غیر مسئلة ولا استشراف
نفس فلیقبله فانه رزق ساقه الله الیه ﴾ معنای شریفی برکسه یه بر احسان کلسه
بر مؤمن قرنداشندن استمکسزو دخی نفسك انتظار نسز پس اول کسه انی قبول
ایلسون زیرا اول معروف بر رزقدر که الله انی اول کسه یه سوق ایلدی اول محسن
یدندن وبو حدیث دخی روایت صحیحه ایله اول حضرتدن مرویدر که
﴿ قال من وجه الیه شیء من الرزق بغیر مسئلة فلیأخذه ولیوسع فی رزقه فان کان
عنده غنی فلیدفعه الی من هو احوج ﴾ یعنی برکسه یه رزقدن برشی توجیه اولنسه
استمکسزین اول کسه انی آلسون ورزقنی توفیر وتوسیع قیلسون اکر قتنده غناسی
وار ایسه بر محتاج کسه یه انی ویرسون پس مشایخ فتوحك اخذ اولنمسنده وکذلك
نذرلر واحسانلر وصدقهٔ تطوعك النمسنده تردد ایتمشلردر مکر زاهد خشك
اولنلر اما زکوتك النمسنده تردد ایتمشلردر بعضیسی انی دخی عند الاحتیاج
الشلر وبعضیسی استغنا قیلمشلردر نتکیم حضرت مولانا یه زکوة اقچه سی کلسه

بيوررلر ديكه وارلديوني شيخ صدر الدين حضرتلرينك فقراسنه وير ككه انلر بزيم فقرامزدن احوجدر امايانلر كلسه ويا فتوح اولسه انى رد ايتمزلر فقرايه بخش ايدرلردى زيرا فتوح ونذرى مشايخ عظام رد ايتامشلردر * كما روى ابو طالب المكى فى قوت القلوب هذا الحديث رواية صحيحة * قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من آتاه الله رزقا بغير مسئلة فرده فانما يرده على الله * يعنى بركسه يه حق تعالى بغير سؤال رزق اعطا ايليه پس اول كمسه انى رد ايليوب آلمسه اللهك ويرديكنى الله اوزره رد ايلمش اولور بو ايسه عظيم جرمدر امابعض كمسه نك يدندن فتح اولنى رد ايلك واجبدر ديه اشارت ايتديكيم اول كمسه لرى ابو طالب مكى قوت القلوبده على حدة ذكر بيوررلر * فلا يؤخذ الامن يد عاقل بالغ حر تقى كما جاء فى الحديث لا تأكل الاطعام تقى ولا يأكل طعامك الاتقى ولامن يد ظالم ولا جاهل بالحل والحرمة من المكاسب * يعنى فتوح النميه الا عاقل اولان كمسه نك الندن مجنون ومعتوهدن احتراز در ودخى بالغ اولانك الندنكه صبى اوليه ودخى حر وآزاد اولانك الندنكه كمسه نك عبدى اوليه ودخى تقى ونقى اوله فاسق اوليه زيرا حديثده وارد اولديكه سنك طعامنى ودخى طعامكدن يمسون الاتقى اولان ودخى فتوح ظالم الندنده اخذ اولنميه ودخى مكاسبدن حلال وحرامه جاهل اولان كمسه نك الندن دخى اخذ اولنميه امابونلردن غيريدن اخذ اولسه مستحبدر * بعض مشايخ تقى اولميندن وظالم وجاهل الندن اخذ ايتمزلر حلاله احتمال ويرمكله ولكن اكل ايتامشلر بلكه يتيملرن وكيلين بعض حوايجه خرج ايتمشلر زيرا شبهه لو اولان طعام ولباس سلوكه مانعدر پس همان سالكه بهتر اولان بودركه دائما بينه مفتقر اوله والله غناسيله غنا اوله وخلق غناسندن مستغنى اوله (قال الواسطى الافتقار الى الله اعلا درجة المريدين والاستغناء بالله ارفع درجة الصادقين * اللهه مستغنى اولان عاشقلر غناى خلقدن تحسر قيلمز وخزينة اللهدن بين صادقلر كسب وكاره مشغول اولمزلر * كما قيل لابى يزيد البسطامى مالك تشتغل بكسب فمن اين تأكل قال مولاى يرزق الكلاب والخنازير فلم لا يرزق ابا يزيد * پس رزاق اولدر على الاطلاق اكر برفقيره رزقى مع واسطة الخلق حاصل اولسون واكر بلا واسطه حاصل اولسون عارفك قتنده ايادى قدرتله ويا ايادى ملائكه ايله حاصل اولان رزقك ايادى عبادن ظهوره كلن رزقله فرقى يوقدر زيرا عارف موحد قطع جميع اسباب ايليوب هرنه يوزدن اولورسه رزاق انى كورروب معطى انى بيلور * كما قال الشيخ السهروردى

(انا صحيح)

اذا صح التوحيد تلاشت الاسباب فى مشاهدة رب الارباب ﴾ پس موحد اول
كمسه در كه هر فتوحك فتحنى اندن بيله و فتاح مطلق انى بوله شيخ حضرتلرى
فتوحات مكيه ده فتوحى اوچ نوع اوزره تقسيم قيلمشدر و بو كونه تعريف ايدوب
بيورديلر كه ﴿ اعلم ان كل امر جاءك من غير تعمل و لا استشراف ولا طلب فهو
فتوح ظاهرا كان او باطنا والفتوح على ثلاثة انواع النوع الاول فتوح العبارة
فى الظاهر وسببه اخلاص القصد وهو صحيح عندى وقد ذقته ومنه قوله عليه
السلام اوتيت جوامع الكلم ومنه اعجاز القرءآن والنوع الثانى من الفتوح
الحلاوة فى الباطن قالت الطائفة سببها جذب الحق باعطافه والنوع الثالث
من الفتوح فتوح المكاشفة قالت الطائفة سببها المعرفة بالحق ومن شرط فتوح
النوع الاول ان لا يصحبه فكر ولا يكون بنتيجة فكر وكان شيخنا ابو مدين يقول
فى فتوح الغير اطعمونا لحما طريا ولا تطعمونا لحما قديدا اى لا تنقلوا الينا
من فتوح غيركم الا ما يفتح به عليكم فى قلوبكم يرفع بهذا همة اصحابه لطلب
الاخذ من الله ﴾ ترجمه سى بودر كه بيل اى طالب اسرار فتوح اولان سالك هر نه كه
سكا عمل ارتكابسز كلور و انتظار و طلبسز حاصل اولور اول فتوحدر اكر ظاهرا
فتوح اولسون مثلا كيه جك و يه جك و سيم و زركبى و يا باطنا اولان فتوح
اولسون مثلا علوم و عرفان و ذوق و وجدان كبى ☼ و فتوح اوچ نوع اوزره در نوع
اول ظاهرده عبارة و كلامك فتوحيدر و بو عبارتك فتحنه سبب قصد و عزيمتده
خالص اولمقلقدر و بو عبارة و كلام فتحى بنم قتمده صحيحدر دير شيخ حضرتلرى ☼
و بن بو عبارتك فتحى اولمسنى ذائق اولدم ديرو بو فتوح عبارتدندر حضرت
پيغمبرمزك ﴿ اوتيت جوامع الكلم ﴾ بيورمسى زيرا اكثر احاديث رسول بلا تفكر
الهامله بيورلمشدر و بو عبارتدندر اعجاز قرآن زيرا وحى الهيدر بونده دخى
فكرت و رويتك دخلى يوقدر ☼ فتوحك نوع ثانيسى باطنه حلاوت و درونه ذوق
ولذت فتح اولمسيدر بعض طائفه ديرلر كه بو حلاوت باطنك سببى حق تعالينك
اول قولى مرحمت و محبتله جذب ايلمسيدر كه حلاوت باطن اول جذبك
خاصه سيدر فتوحك نوع ثالثى فتوح مكاشفه در مشايخدن بر طائفه ديديلر كه بونك
سببى حقله بلمكدر ☼ و فتوح عبارتك شرطى بودر كه اول فتح اولان عبارته فكر
مصاحب اولميه و اول عباره فكرك نتيجه سى دخى اولميه و شيخ حضرتلرى
حكايه ايدوب بيوردى كه بزم شيخمز ابو مدين حضرتلرى ديرديكه بزه بر تازه
ات اطعام ايلكز قورومش قديد اولمش اتى اطعام ايلمك يعنى بزه غيرى كمسنه نك

فتبنه فتح اولان عبارتی نقل ایتالك الا قاو بكزده سزه فتح اولان عبارتی نقل ایلكز وبو قولله اصحابنك همتی رفیع ایلردی تاکیم انلردخی سائر اولیا کبی اللهدن اخذ ایتکه طالب اوله‌لر غیرلك فتوحنه کرفتار اولمیوب مع عبارت ومعانی بی بوله‌لر ❊ نتکیم حضرت مولانا دخی فقر اسنك همتك عالیه اولمسنه امر ایدوب سائرك فتوحندن وغیرینك وارداتی روحندن انلری نهی ایلر بیوررلرکه (مثنوی) جهد می کن شو تو صاحب واقعه ❊ تا بکی عکس خیال لامعه ❊ تاکه کفتارت زحال تو بود ❊ سیرتو با پر وبال تو بود ❊ صید کیرد تیر هم باپر غیر ❊ لاجرم بی بهره است از لحم طیر ❊ باز صید آرد بخود از کوهسار ❊ لاجرم شاهش خوراند کبك وسار ❊ منطقی کز وحی نبود از هواست ❊ همچو خاکی درهبا ودر هواست

﴿باب عاشر﴾

جهاد نفسی وموت اختیاری بی وشهید تیغ عشق اولانك فضیلتنی بیان ایلر ابو هریره حضرتلرندن مسلم وبخاری اتفاق ایدوب بو حدیثی روایت ایدرلر ﴿قال علیه السلام من آمن بالله ورسوله واقام الصلوة وصام رمضان کان حقا علی الله ان یدخله الجنة وان جاهد فی سبیل الله او جلس فی ارضه التی ولد فیها﴾ معنای شریفی برکسه اللهه ورسولنه ایمان کتورسه وصلوته قائم ورمضان آیتی صائم اولسه الله اوزرینه لایق اولور که انی جنته ادخال ایلیه اول کمسه اکر کافرله فی سبیل الله مجاهده ایلسون واکر طوغدیغی یرده اوتورسون وغزای ظاهره کتمسون زیرا کفارله جهاد فرض عین دکلدر بلکه فرض کفایه‌در پس غزایه کیدرسه قائم اللیل صائم النهار ثوابن بولور ﴿کما قال علیه السلام مثل المجاهد فی سبیل الله کمثل القائم الصائم القانت﴾ واکر کتمزسه آثم اولمز مادامکه جماعت مسلمیندن بر جماعت مجاهده وکفارله مقاتله قیله اما مجاهدهٔ نفس جمله‌یه واجب ولازمدر زیرا جهاد اعداء اللهله مجاربه‌یه دیرلر پس عدولرك زیاده عدوری انسانك کندو نفسیدر ﴿کما قال علیه السلام اعدا عدوك نفسك التی بین جنبیك اویله اولیجق نفسله مجاهده کفارله مجاهده‌دن اولی درز یرا جهاد اکبر نفسله جهاددر وحق جهاد دخی بونده بولنور (کما قال الله تعالی وجاهدوا فی الله حق جهاده قال عبدالله بن المبارك حق الجهاد مجاهدة النفس والهوی وهو الجهاد الاکبر علی ماروی وعن النبی علیه السلام قال حین رجوعه من جهاد الکفار رجعنا من الجهاد الاصغر الی الجهاد الاکبر قالوا وما الجهاد

(الاکبر یا)

الاکبر یارسول الله قال مجاهدة النفس ﴾ حضرت مولانا بو حدیثك تفسیرنده بو ابیات شریفه یی ایراد ایدرلر (مثنوی) قدر جعنا من جهاد الاصغریم * بابنی اندر جهاد اکبریم * سهل شیری دانکه صفها بشکنند * شیر آنست آنکه خودرا بشکند (نثر) حقا بودر که پهلوان اولدر که کندو خانه سنده اولان دشمن پنهان ایله ستیز ایلیه وانی قهر قیله و حکمنه آلوب مسلمان ایلیه قریب اولان دشمنك شرنی دفع بعید اولان دشمنك شرنی دفعدن اولی وافضلدر (قال الشیخ فی الفتوحات ﴿ قال الله تعالی قاتلوا الذین یلونکم ﴾ ای یقربون منکم من الکفار ولااکفر من النفوس لنعم الله ولایلی الانسان اقرب الیه من نفسه فجهاد النفس الجهاد الاکبر واعظم جهاد العدو ولان جهاد العدو قد یقع من العبد للریاء والسمعة والحمیة وجهاد النفس امر باطن لایطلع علیه الاالله ولایکون الا لله) حق تبارك وتعالی کلام مجیدنده بیوررلر که مقاتله ایلکز ای مؤمنلر کفاردن سزه قریب اولان دشمنه تفسیر غایة الامانیده بویله دیرکه ﴿ امر بقتال الاقرب من الکفار که فان ضرره اشد والحذر منه الزم ثم الاقرب فالاقرب و شیخ حضرتلری دخی بیوررکه انسانه نفسندن اقرب یوقدر والهك نعمتنه نفوسدن اکفر برشی یوقدر * پس جهاد نفس جهاد اکبردر و عدوی ظاهره مجاهده دن بو اعظمدر زیرا عدونك جهادی آز اولور که ریا و یا سمعه و حمیت ایچون دخی اولور و جهاد نفس بر کیزلو امردر که الهدن غیری مطلع اولمز همان بو جهاد الله ایچون اولور پس کرکدر که سالك همان کندو نفسنه عداوت ایلیه وانك شرندن دائما حقه استعاذه قیله (نظم) ودع ماعداها واعد نفسك فهی من * عداها وعذنها باحصن جنة (نثر) یعنی حضرت حقدن ماعدا سن ترك ایله و نفسکه عداوت ایله زیرا نفسك اول حضرتك عداسیدر و اول نفسکدن صقن محکم اولان سپره * احصن جنه دن مراد یا عنایت الهیه ویا شریعت نبویه ویا شیخ کاملدر پس نفسله مجاهده اکا دیرلر که اولا آنی هوا و مشتهیاتندن و آرزو و لذاتندن نهی ایده سن و هر نه دیلرسه خلاف مرادی اوزره کیده سن اندنصکره انی جمیع معاصی و مناهیدن قطع ایدنجه مجاهده ایده سن اندنصکره جمیع اخلاق ذمیمه وافعال ردیه دن منع ایدوب انی پاك قیله سن اندنصکره اطعمهٔ نفیسه تمادن والبسهٔ نعیمه کیمدن انی بری و عاری ایدوب اولمزدن اول اولدیره سن و خشب یابس کبی قیله سن ﴿ کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اخشو شنوا واخشوشبوا وامشوا حفاة عراة لعلکم ترون الله ﴾ اخشوشن الرجل دیرلر ﴿ اذا اشتدت خشونته یعنی جاهدوا

النفس بالخشونة بمخالفة هواها﴾ دیمکدر ﴿اخشوشب فلان شیئا﴾ دیرلر فلان کسنه برشینی خشب یابس کبی قیلدی دیمك معناسنه وبوررلر اخشیشاب نفسی عمله ومبتذل قلوب اکا غلظت ایتمك معناسنده دخی استعمال ایدرلر پس تقدیر کلام ﴿اجعلوها کالخشبة الیابسة بالمجاهدة راجین رؤیة الله﴾ دیمك اولور (مثنوی) ای خنك انکو جهادی میکند ❊ بربدن زجری ودادی میکند ❊ تاتوانی جهد میکن ای کیا ❊ درطریق انبیا و اولیا ❊ کافرم من کرزیان کردست کس ❊ دررہ ایمان وطاعت یکنفس (نثر) اولا مجاهده یه اوچ سلاح لازمدر اول اوچ سلاح اولمینجه نفس صلاح بولمزوروی فلاحی کورمز نتکیم شیخ عطار حضرتلری بیورولر (مثنوی) خنجر خاموشی وشمشیر جوع نیزهٔ تنهایی وترك هجوع ❊ هر کرامی نبود این هرسه سلاح ❊ نفس او هرکز نیاید باصلاح (نثر) پس اول مجاهد که ﴿اقتلوا انفوسکم بسیوف المخالفات﴾ فحواسنجه نفسنی سیوف مخالفاتله قتل ایده ﴿وموتوا قبل ان تموتوا﴾ مفرسنجه اولمزدن اول اوله جناب حق انی حیات ابدیه ایله زنده وسعادت سرمدیه ایله فرخنده قیله ❊ مشایخ کبارك ﴿ماالحیاة الا فی الموت﴾ دیدکلری بوکا اشارتدر یعنی (لاحیاة للقلب والروح الا فی اماتة النفس الجوع) دیمکدر مشایخ صوفیه نك اعظمندن حاتم اصم حضرتلری بیوردیلر که ﴿من دخل فی طریقتنا هذه فلیجعل لنفسه اربع موت موت ابیض وموت اسود وموت اخضر وموت احمر الموت الابیض الجوع والموت الاسود احتمال اذی الناس والموت الاخضر لبس الخرقة والموت الاحمر مخالفة النفس والهوی﴾ پس بوموتلری نفسه اختیار ایلك رؤیت حقه وسیله ووصلت الهیه یه ذریعه اولور موت اختیاری ایله اولمین حقی بودنیاده کورهمز ووصلته ایرهمز ﴿کما قال علیه السلام لن یراحد کم ربه حتی یموت﴾ (وکذا قال الشیخ ابو مدین من لم یمت لم یرالحق) زیرا حقله عبد مابیننده حاجز حصین وحجاب متین حبس نفسدر انك موت وازالهسی رؤیته وصلته بسدر (اعظم حجاب بینك وبین الله نفسك) دیمشلردر انکیچون (شعر) بینی وبینك انی ینازعنی فارفع بفضلك انی من البین (نثر) دیماسن قتلمشلر وبعض عاشقلر دخی بو حیات طیبه یی ممات نفسده کوردکلرندن اقتلونی اقتلونی یاثقات ❊ ان فی قتلی حیات فی حیات (نثر) صداسن اورمشلر وشهید تیغ عشق اولمغی جانلرینه منت بیلمشلر کما قال ابن الفارض (نظم) وانی الی التهدید بالموت راکن ومن هوله ارکان غیری هدت (نثر) یعنی تحقیقا بن موتله تهدیده اولنمغه مائلم کیلانك هول وخوفندن

بندن غیرینك ارکانی تهدید اولنمشدر روزبهان بقلی حضرتلری عرایسده
بو آیتك تفسیرنده بیوررلر که ﴿ قال الله تعالی ولا تقولوا لمن یقتل فی سبیل الله
اموات بل احیاء ولکن لا تشعرون ﴾ ای لا تقولوا لمن یقتل فی سبیل الله
بسیف العشق والمحبة اموات بل احیاء بعد فنائه عن حیاة البشریة بحیاة
الربانیة ولکن لا تشعرون لانکم محبوسون بین الوجود والعدم ویا حسرة
علی العباد ﴾ آیتنك تفسیرنده دخی بیوررلر ﴿ یقول الله من هرب منی الی نفسه
احرقته بالتأسف علی فوتی اذا شاهد غدا مقامات ارباب الفنا فی ﴾ یدل
علیه قوله تعالی ﴿ یا حسرة علی العباد ﴾ وهذا قول لا یقوله الا محترق بنار
التأسف یتأسف علی ما قصر فی فناء نفسه لله وفی الله وقت کشوف الحقیقة)
کشتهٔ تیغ عشق اولمین کسه‌لر ایارین فنا فی الله اولان کسه‌لر مقاماتن
کوردکلرنده افنای نفس اتمده تقصیر ایلدکلری اوزره تأسف ایده‌لر پس
سعادت اول کسه‌یه که میدان محبتده کشتهٔ تیغ عشق یار اوله کشتهٔ شمشیر
یار اولانك دیتی وصلت یاردر ﴿ کما قال الله تعالی من احبنی قتلته ومن قتلته
فعلی دیته ومن علی دیته فانا دیته (نظم) هرکرا تیغ محبت سر برید ٭
برمقام اوج اوادنی رسید (نثر) کشتهٔ تیغ کفار اولانك دیتی دار قراردر بس
شهید تیغ کفار بو قدر دولت بایدر ونعم دار قرار بولیجق شهید غفار اولان
نقدر انوار واسرار ونیجه مرتبهٔ عالی مقدار بولمق کرك قیاس ایله (نظم)
باکشتهٔ دشمن آن کرامت کردند ٭ بنکر که چها کنند باکشتهٔ دوست ٭ پس
شرط طریق محبت نفسی اولمزدن اول اولدرمکدر وروح عزیزی وصال یار ایله
کولدرمکدر جمله واصلین بویله قیلمشلردر واولمزدن اول اولمشلردر بعده حیات
ابدیه ایله حی اولمشلردر اولمزدن اول اولان اصحاب تحقیقك کزیده‌سی
حضرت ابو بکر صدیقدر که انك شاننده حضرت رسول صلی الله
علیه وسلم بیوردیلر ﴿ من اراد ان ینظر الی وجه میت یمشی علی وجه الارض
فلینظر الی ابی قحافه ﴾ پس نفسی اولمزدن اول اولدرمك وقتل مرتبه‌سنه
ایر کورمك آرزوسنه مخالفت وتوبه وانابتله اولور نیتکم بنی اسرائیلك توبه‌سی
ظاهرا قتل نفس ایتمك اولدی اما بو استك توبهٔ حقیقیسی معنا قتل نفس
اتمکدر بو کلامه مناسب امام قشیری بو آیت کریمه‌نك تفسیرنده
دیر که قال الله تعالی واذ قال موسی لقومه یا قوم انکم ظلمتم انفسکم باتخاذکم
العجل فتوبوا الی بارئکم فاقتلوا انفسکم) التوبة بقتل النفوس غیر منسوخة

فى هذه الامة الاان بنى اسرائيل كان لهم قتل انفسهم جهرا وهذه الامة توبتهم بقتل انفسهم معنا كما قال عليه السلام موتوا قبل ان تموتوا) والناس يتوهمون ان توبة بنى اسرائيل اشق وليس كما توهموا فان ذلك كان منهم فى حالة واحدة واهل الخصوص من هذه الامة قتلوا انفسهم فى كل لحظة بسيوف الرياضات والمنع عن الشهوات قيل (ليس من مات فاستراح بميت * انما الميت ميت الاحياء قبور الورى تحت التراب وللثرى رجال لهم تحت الثياب قبور) پس سالك نفسى اولدرنجه وحيات ابديه ايله ديركورنجه مجاهده دن خالى اولماق كرك ونفسك حيله ومكرينه آلدنماق كركدركه تا مشاهده سى كماله ايره وحقيقت انبيا واوليا كورديكى كبى اودخى درست كوره زيرا (المشاهدة تحصل بقدر المجاهده) ديمشلردر (واجركم بقدر تعبكم) حديثيله خوش عمل قيلمشلردر * ابن فارض حضرتلرى دخى بورايه مناسب بيورمشلركه (نظم) فجاهد تشاهد فيك منك وراءما * وصفت سكونا عن وجود سكينتى (نثر) يعنى اى سالك مجاهده ايله تا مشاهده ايليه سن كندو وجودكده كندكندن بم وصف ايلدكمك وراسنده وجود سكينه دن نجه سكون واطمينان مشاهده ايليه سن * پس طريق حقده مشاهده مجاهده سز وعلوم وعرفان وحال وكمال هر نه ايسه مكابده سز اولمديغى ايچون حق سبحانه وتعالى كلام مجيدنده ﴿والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا﴾ بيوردى معناى شريفى شول كمسه لركه بزم طريقمزده ويا بزم حقمزده مجاهده ايدرلر بز انلره البته هدايت ايلريز يوللرى (قال البيضاوى اطلق المجاهدة ليعم جهاد الاعادى الظاهرة والباطنة بانواعه لنهدينهم سبلنا الى سبل السير الينا والوصول الى جنابنا) ديمكدردير وصاحب مدارك فينا ده كى فى حرفنى يعنى لام اجل طوتوب بويله تقدير ايلركه (فينا) اى لاجلنا ولوجهنا خالصا وقال ابن عطا (والذين جاهدوا فينا) اى فى رضانا لنهدينهم سبلنا اى سبل الوصول الى لقائنا) مجاهده اولنلرك وسعى وكوشش قيلنلرك حقنده وشاننده بو حديث شريفى امام بخارى ابو هريره دن روايت بيوررلر كه حضرت صلى الله عليه وسلم بيورمشلر (ان فى الجنة مائة درجة اعدها الله للمجاهدين فى سبيله كل درجتين ما بينهما كما بين السماء والارض يعنى تحقيقا جنت ايچره يوز درجه واردركه الله تعالى آنى يولنده مجاهده قيلنلر ايچون اعداد واحضار ايلدى هر درجه نك ما بينى ارض وسما ما بينى قدرلرى اوله (قال ابن ملك وهذا التفاوت يجوز ان يكون صوريا او معنويا فيكون المراد من الدرجة المرتبة فالاقرب الى الله يكون ارفع درجة ممن دونه) پس

بو جنت آخرتده اولان یوز درجه‌نك اصلی جنت سلوکده اولان مراتب
و درجاتدر كه مجاهد فی سبیل الله بو دنیاده بو درجه‌لره واصل اولور كیمسی جمیع
درجه و مرتبه‌لری مجاهده ایدوب كوررو برحالتدن اعلا حالته دخی نقل
قیلور (كما قال الجنید العبد ینتقل من حالة الی حالة ارفع منها) و بعضیسی مراتب
سلوكدن بر مرتبه‌ده اقامت قیلور و اول مرتبه‌دن لذت آلور ٭ پس اول مرتبه
آكا مقام اولور اكر اول مرتبه‌دن ترقی قیلمزسه اول مرتبه‌نك دناءتن بیلمز
و ما فوقنده اولان مراتب و مقاماتك فروعنه و اسرارینه مطلع اولمز نتكیم
بو حدیث شریفده بو معنایه اشارت واردر (قال صلی الله علیه وسلم انه لیغان
علی قلبی وانی لاستغفر الله فی كل یوم مائة مرة ٭ قال بعض اهل التحقیق ان العبد
لا یصلح له مقام حتی یرتفع عنه ثم یطلع فیصححه وكان النبی علیه السلام فی نهایة
الكمال فی الارتقاء الی درجات الجلال وكان علیه سلام اذا ارتقی الی حالة
ولاحظ ما فی حالته الاولی من النقص استغفر عنه) معنای شریفی تحقیقا
شان بودر كه بنم قلبم اوزره بر پرده رقیق اورتیلور و تحقیقا بن هر كونده یوز كره
اللهدن مغفرت طلب ایدرم ابن ملك بعض اهل تحقیقدن نقل ایدوب دیر كه بعض
اهل تحقیق دیدیلر تحقیقا عبده مقام اطلاقی تصحیح و صالح اولمز حتی اول
مقامدن مرتفع اوله و ترقی قیله اندن صكره مقام اوله مطلع اوله و انی تصحیح
قیله و نبی علیه السلام درجات عظمت و جلاله ارتقا ایلمكده كمال مرتبه‌ده
ایدی و هر كاه كه برحالتدن برحالت اخرایه ارتقا ایلسه‌لردی و حالت اولی‌ده
اولان نقصی ملاحظه قیلسه‌لردی اول مرتبه‌دن استغفار ایدرلردی وانی
كویا ذنب عد ایدرلردی اكرچه اول مرتبهٔ اولی دخی فی حد ذاته غیره نسبت
اولنسه بر شریف مرتبه‌در ولكن همت عالیه‌لری اول مرتبه‌یی دون عد
ایدوب دخی اعلاسنه همت قیلرلردی انكچون حسان اول حضرتك همت
علیه‌سن مدح ایدوب دیر كه (شعر) له همم لا منتهی لكبارها ٭ وهمته الصغری
اجل من الدهر (نثر) كذلك انك وارثی اولان مقربلر دخی هر مرتبه‌یه كه ایردلر
اندن كذار ایدرلر تا مرتبهٔ فنایه و مقام او ادنی‌یه وارنجه و توحید صفات و ذاته
ایرنجه ارتقا قیلرلر نتكیم حضرت مولانا بو ترقیلره ترغیب و تحریض ایدوب
بیوررلر (مثنوی) ای برادر بی نهایت دركهیست ٭ بهر آنچه میرسی بالله
مایست (نثر) پس كر كدر كه سالك تا فنا اندر فنا بولنجه و بقا اندر بقایه ایرنجه
و غیرت مرتفع اولنجه و وحدت ذات ظهوره كلنجه دلك همت عالیه بر اه مجاهده

قيله ودرجات ومراتبدن برينه آلداغيه تاكيم حقيقة كامل ومكمل وواصل حق
اوله ☼ پس اول درجات ومراتبى برر برر على الترتيب من اوله الى آخره بيان ايده لم
تا سالك مراتب سلوكه واقف اوله ومقام ومنزلتى بيله بعض سالك علمابو جمله
مراتبى بيلور ومشاهده قيلورلر لكن وجدانا كنديـنك حالى اولميجه مجرد
بو مراتبه علم فائده وبرمز زيرا بو مراتبى بيلمدن مراد عمله كتورمكدر واكر عمله
كتورمزسه بو مرتبه لردن برينه واصل اولمامش اولور ☼ مثلا بر كمسنه كعبه نك
منازلنى علمله بيلسه ولكن وطنندن آيريلوب سفر قيلوب اول مقاملرى بعينه
كورمسه وعمله كتورمسه انك منازل راه كعبه يى بيلمسنه اعتبار اولنمز ☼ چوق
كمسنه كورورز كه معاصى ومناهيدن دخى توبه و انابت ايلزدن اول كندو يى
توحيد ذات مرتبه سنه واصل زعم ايلر مع هذا سلوكك اول مرتبه سى توبه
وآخر مرتبه سى توحيد ذاتدر ☼ پس بويله كمسنه قياس ايلر كه سلوك عملسز همان
علم ايله اوله حالبوكه علم عمله مقارن اولمق شرطدر پس شرط بولنميجه مشروط
حاصل اولمز ☼ اهدى لازمدر كه اولا سالك راه حق جميع معاصيدن توبه ايده
اندنصكره انابت ايده اندنصكره هر دمده اولان احوالنى محاسبه ايليه نتكيم
على الترتيب درجه بعد درجه ذكر اولنان درجات مائه يى اون بابه تقسيم وتحرير
وتقرير قيلدم ذكر اولديغى اوزره عمله كتوره تا كيم كندوبى مرتبهٔ كماله يتوره پس
بو يوز درجه يى كه سالك اله كتوره واسرار وعلومنه واقف اوله بين العبد وبين الله
نقدر نور وظلمتدن مقامات ومراتب وار ايسه انلره جمله عارف اولور اكرچه
ابو بكر كتانى حضرتلرى بين العبد وبين الحق بيك مقام واردر نور وظلمتدن
بيوره مشدر ﴿ كما قال ان بين العبد والحق الف مقام من نور وظلمة ﴾ لكن بو بيك مقام
ذكر ايلديكمز يوز مقامك فروعيدر ☼ پس اصول مقاماته عالم اولان فروعنه دخى
عالم اولور انكچون تطويل كلامدن حذر ايدوب يوز درجه اوزره اختصار قيلدم
وهر بر درجه به مناسب كلمات ثقاتى بولدم واستشهاد قيلدم تا سالك بيرلر
كلامى ايله فائده مند اوله لر والله اعلم بالصواب .

☼ (قسم ثالث) ☼

☼ (مراتب سلوكى ودرجات مائه يى بيان ايلر) ☼

☼ بو قسم دخى اون باب اوزره قيلنمشدر وهر باب اون درجه يى شامل اولمشدر ☼

☼ باب اول بدايت سلوكده اولان درجاتى بيان ايلر ☼

☼ درجهٔ اولى يقظه بيانده در ☼

حق سبحانه وتعالى حديث قدسيسنده حضرت داوده خطاب ايدوب بيوررلر كه ﴿ ياداود كن يقظانا وارتد اخوانا وكل خدن لا يوافقك على مبرتى فهو لك عدو فلا تصاحبه ﴾ يعنى اى داود اويانق اول ودينده اولان اخوانه لينت قيل هر دوستكه سكا بنم طاعتم اوزره موافقت ايتمز اول سنك عدوكدر اكا مصاحب اولمه بو حديثده يقظاندن مراد خواب غفلتدن بيدارلقدر وسنهٔ جهالتدن بيزارلقدر پس كركدر كه اولا سالك خواب غفلتدن اويانه ورضاى حق ايچون قيام قيله ﴿ كما امر الله تعالى حبيبه ﴾ وقال ﴿ قل انما اعظكم بواحدة ان تقوموا لله ﴾ بواحدة اى بخصلة واحدة او بصفة واحدة تقديرنده در (ان تقوموا) يا ندحيت اوزره منصوبدر ويا خود مبتداى محذوفك خبريدر اى لوجه الله ديمك اولور تقدير كلام دى يا محمد سن بونلره بن سزه وعظ ايتمزم الا برخصلتى كه اول سزلك خالصا لوجه الله خواب غفلتدن اويانوب كهوارهٔ جهالتدن قالقمكزدر ❊ پس شك يوقدر كه انسان بدايت حالنده خواب غفلت وكهوارهٔ جهالتده مقتضيات طبيعتله نايم ومشتهيات نفسانيتله كالبهائمدر (مثنوى) چون بحق بيدار نبود جان ما ❊ هست بيدارى چودر بندان ما (نثر) قال صلى الله عليه وسلم الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا ﴾ ناس نوم غفلتده در اولدكلرى زمان متنبه اولورلر ولكن سالك اولنلر اولمزدن اول اويانوب خواب غفلتدن نجات بولوب اومورديده ده هردم بصير وبيدار اولورلر بركمسه نك كه قلب وروحى بيدار وآكاه اوله بحسب الظاهر انك كوزلرى اويوسه ده عند اهل التحقيق اكا نايم دينلمز زيرا انك نومى نبى عليه السلامك نومى كبى اولور نتكيم بيوررلر ﴿ عيناى تنامان ولا ينام قلبى عن رب الانام ﴾ پس بيدارلقدن مراد قلب وروحك بيدارلغيدر وقلب وروحى اويا ندرمغه برمنبه واستاد لازمدر كه آب نصح وموعظتى طالبك قلب خواب آلودينه اوره حتى انك خوابناك اولان روحى خواب غفلتدن قورتيلوب اورى طوره بعد الانتباه كندويى نه مقامده ونه منزلده در كوره وكندويه لازم اولانى تدارك قيله وعلامت انتباه اولدر كه طالب نفسنك فساد ومعصيتن وقباحت وشناعتن كوره وبيله پس اندنصكره توبه وانابته مسارعت قيله

﴿ درجهٔ ثانيه توبه‌يى بيان ايلر ﴾

﴿ قال الله تعالى يا ايها الذين آمنوا وتوبوا الى الله توبة نصوحا ﴾ توبه لغتده رجوعه ديرلر ﴿ ومشايخ التوبة هى الرجوع من مخالفة حكم الحق الى

موافقته ﴾ دیو تعریف قیلرلر که مراد قلبك رجوعیدر * پس بر کمسه نك قلبی
معصیتدن و حکم حقه مخالفتدن رجوع ایتمه ولکن لسانله توبه دیسه اکا
توبة الکذابین دیرلر ﴿ کما قال علی- توبة الکذابین علی اطراف لسانهم ﴾
نصوح صیغهٔ مبالغه در لغتده خالص معناسنه در نتکیم عسل ناصح دیرلر
اذا خلص من الشمع تقدیر کلام ﴿ ای خالصة صادقة مبالغة فی الصفاء
عن شوائب الذنوب ﴾ دینکدر ومعنای آیت کریمه بویله دیمك اولور که
ای مؤمنلر عن صمیم البال رجوع ایلکز جمیع معاصی ومناهیدن الله رضاسنه
خالصة وصادقة وشوائب ذنوبدن صفوتده مبالغه اولان توبه ایله دیمك
اولور معاذ بن جبل حضرت رسولدن سؤال ایلدیلرکه ﴿ ما التوبة النصوح
یا رسول الله ﴾ قال علیه السلام ان یتوب التائب الی الله فلا یعود الی الذنب
کما لا یعود اللبن الی الضرع ﴾ نتکیم حضرت مولانا بنجی جلده بیوررلر
وبو حدیثی تفسیر قیلورلر * توبهٔ نصوح آنست که شیر از پستان برون آید
باز در پستان نرود آنکه توبهٔ نصوحی کرد هرکز ازان کناه یاد نکند بطریق
رغبت بلکه هردم نفرتش افزونتر باشد وآن نفرت دلیل آن بود که لذت قبول
یافت الی آخره ای درویش توبه اوچ قسمدر توبهٔ عوام وتوبهٔ خواص
وتوبهٔ اخص خواصدر ﴿ قال ذو النون توبة العوام عن الزلات وتوبة
الخواص عن الغفلات وتوبة اخص الخواص عن رؤیة الحسنات ﴾ زیرا
اخص خواص اول کسه لردر که خیرات وحسناتی وعباداتی وطاعاتی
کندولردن بیلمزلر بلکه اورته ده کندولری کورمزلر انکیچونکه انلرك نظر
شهودنده وجودلرین کورمك و برشیئی کندولردن بیلمك ذنب عظیمدر
﴿ کما قال علیه السلام وجودك ذنب لا یقاس به ذنب آخر ﴾ پس بونلر توبه یی
وجودلردن ودخی جمیع ماسوی اللهدن ایدرلر ﴿ کما قال النوری توبة
العارفین عن کل ماسوی الله ﴾ بلکه اصل توبه توبه دن توبه ایتمکدر ﴿ کما قال
رویم اصل التوبة ان تتوب من التوبة وقال ابن العریف قد تاب اقوام وما تاب
من التوبة الا انا کذا فی الفتوحات ﴾ وحضرت مولانا دخی بو کلماته مناسب
بیوررلر (مثنوی) ای خبرهات از خبرده بی خبر * توبهٔ تو از کناه تو بتر * ای تو از
حال کذشته توبه جو * کی کنی توبه ازین توبه بکو * راه فانی کشته راه دیکرست
زانکه هشیاری کناه دیکرست (نثر) اکمل کملین اولان مقربلرك توبه سی بودر
ماضی بونلرك قتنده ذکر اولنمز و مستقبله نظر قیلنمز حال کذشته دن توبه جو اولمق

دخی بونلرك قتنده براخركاهدر زيرا بونلر ابن الوقتدر كچمش زمانك توبه سنه مشغول اولمق وقتك حكمنی ضايع قيلمقدر ديرلر * بلكه انلر وقتك حكمی اولدركه جميع ماسوادن توبه ايدوب بلكه تائب اولان وجودكيدن دخی توبه ايدوب حقی بولمقدر ديرلر فاذا كان كذلك غانی اولنلرك توبه سی وراهی ابرار واخيارك توبه سی وراهی كبی دكلدر زيرا بونلرك قتنده هشيارلق بيله بركناه آخردركه هشيارلغك شانی باوجود اولمق وخيرات وحسناتی كندويه اسناد قيلمقدر * پس بونلرك طريقنه باوجود اولان كسه كيده مز شيخ حضرتلری فتوحاتك تمش بشنجی بابنده ترك توبه بابنده بيوررلركه

(شعر)

متی خالفته حتی اتوب * فترك التوب يؤذن بالشهود

فقل للتائبين لقد حجبتم * عن ادراك الحقائق بالورود

اعلم ان من كانت صفته (وهو معكم اينما كنتم) وهو بكل شیء محيط (ونحن اقرب اليه منكم ولكن لاتبصرون) فلا يتوب الامن لايشعر ولايبصر هذا القرب فلايصرف العبد معناه الى معنى آخر الاوالحق فی الصارف والمصروف والصرف فالی اين يتوب ذلك العبد ولهذا قالت الجماعة التوبة ترك التوبة والتوبة من التوبة فنفيها اثبات واثباتها نفی فترك التوبة التبری عن دعوی التوبة ترجمه سی بودركه بن نه زمان حقه مخالفت ايلدمكه حتی بن توبه ايليم انكچون توبه يی ترك ايلدم زيرا ترك توبه مشاهدۀ حقی مؤذن ومشعردر * پس سن تائب اولنلره ديكه تحقيقا سز محجوب اولديكز وروديله اولان حقايقك ادراكندن بيل ای طالب اسرار حقيقت كه تحقيقا شول كسه نك كه صفتی هر نرده ايسه الله انكله بيله اولمق اوله ودخی اول الله هرشيئی محيط اولديغی بيله ودخی جناب حق اكا جميع ناسدن قريب اوله ولكن ناس اول قربی كورميدلر پس بويله كمسه توبه ايلمز الا بو قربی بيلين وكورمين كمسه دن پس برقولی مراديی وياخود فؤادی برمراد آخره صرف قيلمز الا جناب حق جل شانه صارفده ومصروفده وصرفده حاضر وموجوددر * پس بو صفتلو قوله نه يه رجوع ايلسون بو معانی مشاهده قيلدقلری ايچون بعض جماعت توبه تركی توبه در ديديلر وتوبه دن توبه قيلديلر زيرا توبه نك نفی اثبات واثباتی نفيدر زيرا ترك توبه دعوای توبه ايتمدن تبريدر حقيقتده توبه خود بودر واثبات توبه كندويه بروجود اثبات ايتمكدر * پس حقيقتده توبه منزلك خود بودر ای اخی بو مرتبه اهل شهودك مرتبه سيدر اهل وجودك مرتبه سی دكلدر پس منزل بشريتده ومقام طبيعتده قالنلر بو كونه

سوزلره مغرور اولامق كرك و نفسه اهل كالك حال وقاليله بحث ورخصت ويرمك
كركدر زيرا دخی بقيۀ نفس موجوده ايكن بوكونه قيل وقالى كندونك حالى زعم
ايلك عين وبالدر ❊ پس بونلرك مرتبه سنه ايره سن و بونلرى كورديكن كوره سن
اول زمانده بوسوزلر سكا حلالدر همان كركدر كه توبه دنصكره انابت قبله سن
وانابت ندر بيله سن ؞

﴿ درجۀ ثالثه انابتى بيان ايلر ﴾

﴿قال الله تبارك وتعالى وانيبوا الى ربكم واسلموا له من قبل ان يأتيكم العذاب
بغتة وانتم لاتشعرون﴾ يعنى سز رجوع ايلكز ربكزه و دخى انك امرينه منقاد
اولوكز سزه فجأةً عذاب كلمزدن اول شول حالتده كه سزانى بيلمزسز اكرچه انابت
دخى لغتده رجوعه ديرلر ولكن بينهماده فرق واردر توبه حقك امرينه
مخالفتدن موافقته رجوع ايتمكه ديرلر انابت امر حقه موافقتى وار ايكن اللهه
رجوع ايتمكه ديرلر نتكيم عثمان مغربى حضرتلرى دخى بويله فرق ايدوب بيوررلر
الانابة اجل من التوبة لان التائب اذا رجع من المعاصى والمخالفات يسمى
تائبا ولا يسمى منيبا والمنيب راجع الى ربه بالكلية وفاقا ❊ اما ابو على دقاق
حضرتلرى توبه يى اوچ مرتبه يه تقسيم ايدوب انابتى توبه نك اوسط مرتبه سى
طوتمشدر ﴿كما قال التوبة على ثلاثة اقسام لان لها بداية ووسطا وغاية فبدايتها
يسمى توبة واوسطها يسمى انابة وغايتها يسمى اوبة فالتوبة للخائف والانابة
للطامع والاوبة لراعى الامر الالهى﴾ وشيخ الاسلام حضرتلرى منازل
السائرينده بيوررلر كه ﴿الانابة ثلاثة اشياء الرجوع الى الحق اصلاحا كما رجع اليه
اعتذارا والرجوع اليه وفاء كما رجع اليه عقدا والرجوع اليه حالا كما رجع اليه اجابة
يعنى انابت اوچ شيدر حقه رجوع ايلمكدر عبادات وطاعاتى اصلاح ايلمك
جهتندن نتكيم عند التوبه ذنوب ومعاصيدن رجوع ايلدى ايدى حقه اعتذار
يوزندن و دخى حقه رجوع ايلمكدر عهدينه وفا ايلمك يوزندن نتكيم رجوع ايلدى
ايدى عقد توبه ايتمك يوزندن وياخود رجوع ايلمكدر اول حقه حال يوزندن
نتكيم رجوع ايلدى ايدى عند التوبه (توبوا الى الله جميعا ايها المؤمنون) امرينه
اجابت ايتمكله بركمسه اعمال وطاعاتى اصلاح ايتمك جهتندن حقه رجوع ايلمز
الا اوچ وجهله اولا بينك و بين الله نقدر ذنوب وعيوب وار ايسه اندن توبه
ايتمكله وعثرات وزلات وسيئاته توجع وتندم ايتمكله وفوت اولان فرايض
وواجبات وحقوقى ادا ايتمكله اولور وكذلك وفا ايتمك جهتندن دخى حقه

رجوع ایلك مستقیم اولز الااوج وجهله اولیلیت ذنوبدن خلاص اولمغله
ثانیا اهل معصیته حقارتله باقامغله وثالثا انلره حقدن مغفرت ورحمت رجا
ایدوب نفسنی انلردن زیاده مذنب وعاصی بولمغله اولور ❊ وکذلك حالادخی حقه
رجوع ایتك صحیح اولمز الااوج وجهله اولورباولا ﴿والله خلقکم وما تعملون﴾
آیتك فحواسی اوزره خالق الافعال وموفق الاعمال انی بیله سن ثانیا کندوکی
بین یدی الله مضطر واکا کالیله مفتقر کوره سن ثالثا کندوکی عامل وتائب
بیلمدن وتحسن ومذنب آکلمدن بری قیله سن واولمزدن اول اولوب حساب
اولنمزدن اول حساب اولنه سن

❊ درجهٔ رابعه محاسبه‌یی بیان ایلر ❊

قال رسول الله صلى الله علیه وسلم حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا وزنوا
اعمالکم قبل ان توزنوا وموتوا قبل ان تموتوا) معنای شریفی سز حساب
ایلنمزدن اول نفسکزی یوم قیامتده محاسبه اولنمزدن اول واعمالکزی وزن ایلکز
موازین عقل وشرع‌له روز محشرده وزن قیلنمزدن مقدم زیرا هر کیمك که ترازوی
عقل وشرعده اعمال صالحه واقوال صادقه‌سی بر مفحوای (فاما من ثقلت
موازینه فهو فی عیشة راضیة) ثقیل کاسه‌یارین قیامتده دخی انك موازینی ثقیل
کاوب عیش مرضیده اولان اولدر وهر شول کسه‌نك که موازین عقل وشرعده
اعمال حسنه‌سی خفیف وافعال سیئه ثقیل کله (واما من خفت موازینه
فامه هاویه) مقتضاسنجه اول کسه‌نك مقری هاویه ومسکنی نار حامیه‌در ❊ پس
کرکدر که نفسکی بو دنیاده محاسبه ایده‌سن ودار آخرته مأمون وموزون کیده‌سن
شیخ حضرتلری فتوحاتك اوتوز اوچنجی بابنده بیورررلر (وکان اشیاخنا
یحاسبون انفسهم امتثالا لامر الرسول على ما یتکلمون به وما یفعلونه و یقیدونه
فی دفتر فاذا کان بعد صلوة العشاء خلوا فی بیوتهم یحاسبون انفسهم واحضروا
دفترهم ونظروا فیما صدر منهم من قول وعمل فقابلوا کل عمل بما یستحقه ان استحق
استغفارا استغفروا وان استحق توبة تابوا وان استحق شکرا شکروا الى ان تفرغ
ماکان منهم فی ذلك الیوم وبعد ذلك ینامون ولقیت من هؤلاء الرجال اثنین
ابو عبدالله المجاهد وابو عبدالله بن القسوم کان هذا عقادهم وکانا من اقطاب
النباتیین) ترجمه‌سی بو در که بزم شیخلرمز حساب ایدرلردی نفسلرینی حضرت
رسولك (حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا) امرینه امتثال ایچون تکلم ایلدکلری
واشلدکلری شیئی اوزره واول کلاملرین وفعاللرین بر دفتره قید ایدرلردی ❊ پس

بعد صلوة العشاء اولرينه داخل اولوب نفسلرينى محاسبه ايدرلردى و دفترلرين حاضر قيلرلردى واكا نظر ايدرلردى انلردن صادر اولان قول و عمل هر نه ايسه مستحقنه مقابل ايدرلردى اكر اول عمل استغفاره مستحق ايسه استغفار واكر توبه يه مستحق ايسه توبه واكر شكره مستحق ايسه شكر ايدرلردى اول كون بونلردن اولان شيلردن فارغ اولنجيه دك اندن صكره اويورلردى وشيخ بيوررلر كه بن بو صفتلو جانلدن ايكى كمسنه يه ملاقى اولدم برى عبد الله بن مجاهد و برى دخى ابو عبد الله بن قسوم بونلرك مقامى بو ايدى و بونلر نيت ايدجيلرك اقطابى ايدى * اى درويش طالب حق اولنلر رعايت اوقاتده بويله اهتمام واحتياط ايدرلر ايمش پس عمر نازنينى هر كون عبث يره ضايع قيلن نجه طالب حق اولور بلكه مغبون و مخذول قالور نتكيم بو حديث شريفى كاه حسن بن على وكاه حضرت عايشه وكاه حسن بصريدن روايت ايدرلر (قال النبى عليه السلام من استوى يوماه فهو مغبون ومن كان يومه شرا من امسه فهو محروم ومن لم يكن فى زيادة فهو فى نقصان ومن كان فى نقصان فالموت خير له وفى رواية اخرى فهو ملعون (مثنوى) كفت احمد هر كه دو روزش يكيست * هست مغبون و كرفتار شكيست * بى يقينى مى زيد در ابلهى * پر ز بادى همچو انبان تهى * سوى دوزخ ميرود اين رد باب * مانند اندر احتراق واضطراب (نثر) قال ابن العطا فى الحكم ما من وقت يرد الا ولله فيه عليك حق جديد وامر اكيد) يعنى هيچ بر وقت يوقدر كه اول وقت وارد و داخل اوله الا الله ايچون اول وقتده سنك اوزرينه عبادات ظاهره دن ومعاملات باطنه دن حق جديد وامر اكيد ثابتدر عبادات ظاهره صلوة وصيام وساير واجبات كبى ومعاملات باطنه مناجات وتوجهات وتجليات وواردات كبى و هر وقت ايچون بر عبادت وضع اولنمشدر وبر خاصه و بر معامله قونلمشدر اكر بر وقت عبادتى فوت اولسه وانى بر آخر وقتده قضا قيلسك اول قضا ايلديكك وقتك خواص ومعاملاتى فوت اولور نتكيم جنيد حضرتلرندن نقل اولنور كه بر كون مريدلرندن برى انى محزون كوردى (فقال له ما حزنك يا ابا القاسم قال فاتنى وردى من اورادى فقال له صاحبه اقضه فقال كيف اقضه فالوقت مصروف بامر آخر اهم منه) جنيد حضرتلرينك بو كلامى هم وقت آتيه نك خاصه سى وقت ماضيه دن اهم اولديغنى مشعر اولور وهم ورد اوقيانك فائده سن ورد اوقومميانك ضررين مذكر اولور زيرا اول مرتبه ده اولان كامل فوت ورددن محزون اولنجق مبتدى اولانك جكرى

پرخون اولمق کرکلر زیرا واردانك اولماسی وردلك اولماسندن اولور دیمشلر (کما قالوا من لا ورد له لا وارد له) وورده حقارتله باقوب ورد اوقومق لازم دکلدر دیمک مکور ومخدوعدر دیو تسمیه قیلمشلر کما قال ابن عطا استحقار الورد من المکر والاستدراج للعبد ویکون منشأ ذلك تلوح له خیالات وتظهر له صور کمالات توجب استحسان حاله واختیار بطالته ورفض العبودیة عنه وهو امارة الطرد والبعد نعوذ بالله) ابن عطادر که وردی حقیر عد ایلمك استدراج ومکردندر عبده * وبو استحقار وردك منشای اول عبدنده بعض خیالات لایحه وصور کمالات ظاهره اولور که اول کمالات زعمی حالنی استحسان ایتمکی وعبودیتی ترك ایتمکی وبطالت اختیار قیلمغی موجب ومستلزم اولور بو ایسه علامت طرد وبعددر نعوذ بالله انکیچون حضرت مولانا کندولری کامل زعم ایدوب عبادت وطاعتدن غافل وعاطل اولنلر ایچون بو بیتلرله تنبیه وتعلیم ایدوب بیوردیلر

﴿ مثنوی ﴾

من غلام آنکه او در هر رباط * خویش را واصل نداند بر سماط
بس رباطی که ببباید ترك کرد * تا بمسکن دررسد یکروز مرد
هر که نقص خویش را دید وشناخت * اندر استکمال خود دو اسبه تاخت
علتی بدتر ز پندار کمال * نیست اندر جانت ای مغرور وضال
از دل واز دیده ات بس خون رود * تا ز تو این معجبی بیرون رود

(نثر) بو اصل خیال احوال نفسه اعتماد وهوا وهوسه اعتیاد ایلمدن حاصل اولور پس کرکدر که نفس وهوایه طابع اولمیه سن وعمر نازنینی ضایع قیلمیه سن زیرا عمر کرانمایه یه عوض اولمز کما قال ابن عطا ما فات من عمرك لا عوض له وما حصل لك منه لا قیمة له) وکذلك وقت عزیزه بدل بولنمز (کما قال الجنید اذا فات الوقت لا یستدرك بشیء ولیس شیء اعز من الوقت) وبو معنایه حضرت مولانانك بو بیتی دخی دلالت ایدر که بر کون ساکن وساکت اوتورورلردی احبابدن برکسه کلوب مجلسده اول سکوتی کورد که سبب مکالمه اولسون ایچون دیدیکه سلطانم بو کون فلان دیارك پادشاهی شهره کلدی عظیم دارات وشوکتله وفلان بکده دخی سلطان علاء الدین بکلك ویروب اولدخی عظیم خدم وحشمله کتدی همان دم بیوردیلر که (نظم) مارا چه ازان قصه که کاو آمد وخر رفت هین عمر عزیز است ازین عربده باز آ (نثر) شیخ حضرتلری فتوحاتك طقسان ایکنجی بابنده بیوردیلر (ولقد لقی بعض اصحابنا بعض الابدال فی سیاحته فاخذ یذکر له ما هم الناس علیه من فساد

الاحوال فی الملوك والولاة والرعايا فغضب البدل وقال له مالك وعباد الله لاتدخل بين السيد وعبده اتريد ان تبق الالوهية معطلة الحكم اشتغل نفسك واعرض عن هذه الاشياء وليكن نظرك اليه تعالى وشغلك بالله) یعنی بزم بعض یارانمز سیاحتنده بعض ابداله ملاقات اولدی ٭ پس شروع ایلدی اکا ذکر ایلمکه ملوك وامرا وراعایاده اولان احوالك فساد نی پس بدل حق اولان ولی غضب ایدوب اکا دیدیکه سنك ایچون عباد الله نه کاروار در سن افندیسیله قولی ماییننه کیرمه استرمیسنك الوهیتی معطلة الحکم باقی قویه سن نفسکه مشتغل اول بو اشیادن اعراض ایله نظرك اکا اولسون وشغلك همان الله اولسون فی الحقیقه کوزل سویلش و بغایت ایو تأدیب ایلمش احوال عالمه مشتغل اولمق عمر عزیزی تلف قیلقدر وسرمایه کرانمایه یی ضایع ایدوب مفلس وکدا قالمقدر (نظم) تلف کردی بهرزه نازنین عمر ٭ نکویی درچه کارست این چنین عمر (نثر) قال علی رضی الله عنه (نظم) بقية عمر المؤمن مالها ثمن ٭ يدرك فيها مافات من الحسن (نثر) یعنی مؤمنك عمرینك بقیه سنه ثمن یوقدر زیرا اول بقیه عمرنده ادراك ایلر ایلکدن فوت اولان شیلری ٭ پس کرکدر که انسان باری بقیه عمرنده تدارك مافات ایده اکر بونی دخی تدارك ایدمزسه آخر الامر تحسر وتلهف برله پرآفات کیده (مثنوی) هین وهین ای راه رو بیکاه شد ٭ آفتاب عمر سوی چاه شد ٭ این قدر تخمی که مانده است باز ٭ تابروید زین دودم عمر دراز ٭ تانمردست این چراغ باکهر ٭ هین فتیلش سازو روغن زودتر

٭ (درجهٔ خاصه تفکری بیان ایلر) ٭

(قال رسول صلی الله علیه وسلم لاعبادة كالتفكر لانه المخصوص بالقلب والمقصود من الخلق) زیرا قلب اشرف اعضادر اشرف اعضایه مخصوص اولان دخی اشرفدر انکیچون برساعت تفکر ایلمك برسنه عبادتدن افضلدر (کما قال علیه السلام تفكر ساعة خير من عبادة سنة اما کرکدر که تفکر یا امور اخرویده ویا صنع یزدانیده ویا صفات وآلاء ونعماء سبحانیده اوله ٭ ذات الهیده اولمیه که نهی واردا ولمشدر (عن ابن عباس رضی الله عنه رأی رسول الله قوما يتفكرون قال عليه السلام فی ای شیٔ تتفكرون قالوا نتفكر فی الله قال علیه السلام تفکروا فی آلاء الله ولاتتفكروا فی ذات الله) زیرا ذات الهیده تفکرا یتمك تحصیل حاصل وخیال باطل وبلاطائل پراندیشه در (نظم) درآلا فکر کردن شرط راهست ولی در ذات حق محض کناهست ٭ بوددر ذات حق اندیشه باطل

❊ محال محض دان تحصيل حاصل (نثر) زيرا اوهام وخيال انك مبادئ بوادئ جلالنده سركرداندرودانش وبينش مشاهدهٔ كالنده حيراندر (ولا يحيطون به علما) مفهومنجه اول ذات متعالى هيچ بركسه‌نك معلومى اولمز وغيب هويت مطلقه يى هيچ برعقل ادراك قيلمز ❊ پس كركدر كه سالك لطائف وعجائب اشياده فكر قيله وبدايع وصنايع خدايى انديشه ايده زيرا بردم عجايب صنع خدايى فكر ايتك منور صدور ومستلزم سرور وحبور ومزيل الجهل والغرور در كما قال ابن عطا الفكرة سراج الصدور فاذا ذهبت بقى القلب بلا نور وصار مظلما بالجهل والغرور (نظم) فكر ازين خانه فرازت كشد ❊ سوى سراپردهٔ رازت كشد (نثر) بو كونه فكر اطفال شريعتك فكريدر اما اصحاب حقيقتك فكرى نفايس وشرايف وارد اتده ولطايف تجلياتده واسرار صفاتده اولور مصنوعه باقمه‌لر صانعى كورورلر ومؤثردن اثرى استدلال قيلورلر وانك نوريله بو اشيايى بيلورلر بو كونه فكر اطفال شريعت وطريقته ميسر دكلدر (مثنوى) طفل ره رافكرت مردان كجاست ❊ كو خيال او وكو تحقيق راست ❊ فكر طفلان دايه باشد يا كه شير ❊ يا مويز وجوز ويا كريه ونفير (نثر) عبد الرحمن سلميه سؤال ايلديلر كه ذكرمى اولى دريا خود فكرمى قال الذكر اولى وافضل لانه صفة الله اذكرونى اذكركم) والفكر صفة الخلق كما قال الله تعالى (ويتفكرون فى خلق السموات والارض پس ذكر فكردن اولى درزيرا هر باركه فكر منجمد اولسه ذكر ايله كشاده اولور نتكيم بيورورلر (مثنوى) اين قدر كفتيم باقى فكر كن ❊ فكر اكر جامد بود رو ذكر كن ❊ ذكر آرد فكر را در جست وجو ❊ فكر چون افسرده شد رو ذكر كو

❊ (درجهٔ سادسه اعتصامى بيان ايدر) ❊

قال الله تعالى واعتصموا بحبل الله جميعا) حبل قرآنه ودخى عهده على طريق الاستعاره اطلاق اولنور اعتصام تمسك واحتفاظ قيلمغه دينور جميعا اعتصموانك ضميرندن حالدر تقديرى كلام قرآن مبينك وحبل الله متينك معناسنه استمساك ايلكز مجتمع اولديغكز حالده اى مؤمنلر ❊ پس كركدر كه سالك حبل قرآنه تمسك ايده وانك بيورديغى يوله كيده تا وزطه تندن وچاه بدندن خلاص اوله وعالم معنايه يول بوله نتكيم حضرتك بو بيتى اعتصامه دلالت ايدر (نظم) الا اى يوسف جانى چه در چاه بدن مانى ❊ بكير اين حبل قرآن را برعرش سبحانى (نثر) اعتصامك اوچ درجه‌سى واردر اولكى درجه‌سى عوامكدر انلرك اعتصامى

ظواهر اخباره تصدیق ایدوب وعد ووعیده اقرار ایتمکدر وقادر اولدقجه امر ونهیه امتثال ایدوب مغفرت حقه استمساک ایتمکدر ﴿ شعر ﴾

﴿ اعتصام الورى بمغفرتك ﴿ عجز الواصفون عن صفتك ﴾
﴿ تب علينا فاننا بشر ﴿ ماعرفناك حق معرفتك ﴾

اعتصامک ایکنجی درجه‌سی خواصکدر خواصک اعتصامی بواطن اخباره در وعلایق وعوایق ظاهراً وباطناً ترک ایدوب عروهٔ وثقای محبته (فقد استمسك بالعروة الوثقى) فحواسنجه استمساک ایلمکدر فی الحقیقه بو حبل محبة الله معتصم اولمز بر عروهٔ وثقی درکه بوکا معتصم اولان البته اعتصام بالله ده واصل اولور زیرا اعتصامک اوچنجی درجه‌سی اخص خواصکدر که انلر بالکلیه ماسوادن اعراض ایدوب (واعتصموا بالله هو مولاكم) امرینه امتثال ایدوب مولالری اولان الله‌ه اعتصام قیلمشلردر (ومن يعتصم بالله فقد هدي الى صراط مستقيم) خواسی اوزره شول کمسه‌لر که الله‌ه معتصم اولدیلر اول کمسه‌لردر که صراط مستقیمه هدایت اولنمشلردر والله‌ه اعتصام ایتمک معناسی حق بلا ماسوی مشاهده قیلوب اکا بلا واسطه تمسک ایتمکدر قرآن عظیمده دخی خطاب ایکی نوع اوزره وارد اولمشدر بر نوعی عوامه وخواصه خطابدر که (اعتصموا بحبل الله جميعا) بیورلدی وبر نوعی واسطه‌یی رفع ایدوب اخص خواص اولان عارفاره خطاب ایدوب واعتصموا بالله دینلدی زیرا کان مساکن صورت اولان عاقیلر جناب حقه بلا واسطه اعتصام ایدمزلر انلره لایق اولان خطاب واسطه ایله اولمقدر اما صدر نشینان ارائک وحدت اولان کامللر بالکلیه اسباب ووسائطی رفع قیلمشلردر و همان مسبب الاسباب مشاهده سنه منحصر اولمشلردر خطاب عزت دخی انلره بلا واسطه اولوب اعتصموا بالله بیورمشلردر سید الطائفه حضرتلرینک بو کلامی دخی بو معنایه دلالت ایلرکه) (اعتصموا بالله عن الاعتصام بحبل الله) بیورلر یعنی الله‌ه واسطه ایله اعتصامدن رهته اولوب انک جنابنه بلا واسطه پیوسته اولوک دیمک اولور

﴿ (درجهٔ سابعه خلقدن ووسائطدن حقه فرار ایلمکی بیان ایلر) ﴾

﴿ قال الله تعالى ففروا الى الله انى لكم منه نذير مبين ﴾ شیخ الاسلام منازل السائرنده بیورورلر که) الفرار الهرب عما لم يكن الى ما لم يزل) لم یکن دن مراد خلقدر که وجودی نفس الامرده عدمدر ﴿ پس وجودی اولمین خلقدن وجودی دائم وباقی اولان حقه فرار ایلک دیمک اولور اکر بر قول صفای قلبله حقه فرار

ایلمسه و حق تعالی انی کندو جنابنه جذب ایتمك مراد ایلسه علامت بودر که
خلق انا بغض و عداوت و طعن و ملامت ایدرلر پس انك قلبی خلقدن
اوصانوب حقه فرار ایلر و آشنا و بیکانه‌دن کذر قیلر ﴿ کما قال ابن عطا اذا اراد الله
ان یزعجك عن شیٔ صب علیك الاذاء حتی لا تکون ساکنا الیه ﴾ زیرا بو خلقه
مطمئن اولمق و انلره اتکال و اعتماد قیلمق حقدن دور ایلر و وجود مطلقدن
مهجور قیلر پس بو نلرك بر سالکه جفالری فی الحقیقه عین بغض و عداوت
و اهانتلری عین نعمت و سعادتدر انکچون حضرت مولانا بو بیتلرله سالکلره
تسلیه و یروب ارشاد ایدرلر و بیوررلر که ﴿ مثنوی ﴾

در حقیقت دوستانت دشمنند * کز حضرت دور و مشغولت کنند
این جفای خلق باتو در جهان * کر بدانی کنج زر آمد نهان
خلق را باتو چنان بد خو کنند * تا ترا ناچار روان سو کنند
تو ازان اعراض او افغان مکن * خویشتن را ابله و نادان مکن
بلکه شکر حق کن و نان بخش کن * که نکشتی در جوال او کهن
از جوالش زود بیرون آمدی * تا بجویی یار صدق و سرمدی

(نثر) ابو الحسن شاذلی و ابو محمد عبد السلامك اکثر دعالری و نیازلری بوایمشکه
جناب حقدن بونی استیوب دیرلر ایمش ﴿ اللهم ان قوما سألوك ان تسخر لهم
خلقك فسخرت لهم خلقك فرضوا عنك بذلك اللهم انی اسئلك نفرة الخلق منی
و اعوجاج قلوبهم عنی حتی لا یکون ملجأی الا الیك ﴾ حضرت شیخ فتوحاتده
بیوررلر که * قال الله تعالی حکایة عن موسی علیه السلام انه قال لفرعون و آله
(ففررت منکم لما خفتکم فوهب لی ربی حکما و جعلنی من المرسلین) فالفرار انتج
لموسی الرسالة و الحکم و الخلافة * حق تعالی حضرت موسادن قرآن عظیمده
حکایه بیوررلر که تحقیقا موسی فرعونه و آلنه دیدیکه ای فرعون و آل فرعون
بن سزدن قاچدم شول وقتده که سزلر شریکزدن قورقدم پس اول فرار سبیله
ربم بکا حکم ویردی و بنی مرسلیندن قیلدی * شیخ حضرتلری بیوررلر که پس
فرار موسایه رسالت و حکم و خلافتی نتیجه ویردی اوله او لحق بو خلقك شرندن
قاچن عاشقلره دخی حق تعالی خلافت و ذوق و صلت و قربت اعطا ایلر فرار عوام
اشیادن خدایه در مثلا (اللهم انی اعوذ بك من شر ما صنعت) دیدکلری کبی و فرار
خواص صفتدن صفاته در (اعوذ من سخطك بعفوك و اعوذ من غضبك برضاك)
دیدکلری کبی و اما فرار اخص خواص خدادن ینه خدایه در نتکیم (اعوذ بك

منك ﴿ديرلر﴾ قال شيخ الاسلام فى منازل السائرين الفرار على ثلاث درجات
فرار العامة من الجهل الى العلم عقدا وسعيا ومن الكسل الى التشمر حذرا وعزما
ومن الضيق الى السعة ثقة ورجاء) يعنى فرار اوچ درجه اوزره در اولكيسى
عوامك جهلدن علمه وجهالدن علماء دينه واصحاب يقينه فرار ايتمكلريدر
اعتقاد يوننده عقد وعقيده واعتقاد برمعنايه درو كذلك انلرك علمه كوره
عمله سعى ايتمكله فرار ايتملريدر وطبيعت ونفسك كسلندن تشمره فرار دريعنى
جست وچابك وحاضر ومهيا اولمغه كسلدن حذر ايتمكله وعبادته عزم وجزم
قيلغله وضيق صدردن وسعت جانبنه فراردر حقه اعتمادا واندن رجا يعنى
وسعت درونى رجا ايتمكله (وفرار الخاصة من الخبر الى الشهود ومن الرسوم
الى الاصول ومن الحظوظ الى التجريد) خواصك فرارى اخباردن مشاهده
ومعاينه جانبنه درو رسوم شرعيه ونقليه دن اصول طرفنه در كه مراد اصولدن
اسما وصفات وتجليات در وحظوظ نفسانيه واغراض جسمانيه دن تجريد
اولمق ونجات بولق سمتنه در (وفرار خاصة الخاصة مما دون الحق الى الحق
ثم من شهود الفرار الى الحق ثم الفرار من الفرار الى الحق) يعنى اخص خواصك
فرارى ماسوادن حقه در پس بو كونه فرار من وجه شائبهٔ وجوددن خالى
اولمديغى ايچون بو طائفهٔ عليه حقه فرار ايلمك شهودندن دخى حقه فرار ايدرلر
پس حقه فرار ايلمك شهودندن دخى حقه فرار ايلمكده من وجه وجود بولنور
اندنصكره حقه فرار ايلمكدن فرار ايدرلر پس فارى ومفرورى وفرارى بونلرعين
واحد كورورلر وغيريت واثنينيتى اوزاله قيلورلر

﴿درجه ثانيه خلوتى بيان ايلر﴾

قال اوحى الله تبارك وتعالى لداود يا داود فرغ لى بيتا اكن فيه قال القاشانى
فى شرح هذا الحديث اعلم ان السلوك تفريغ بيت القلب عن ملاحظة الاغيار
لحصول تجلى الملك الجبار فمن اراد تحلية بيت القلب عن الاغيار فعليه تغليق
الابواب وارخاء الاستار اى تغليق ابواب الحواس ليسد عليه طرق الوسواس)
يعنى حق تعالى حضرت داوده ديديكه يا داود بنم ايچون براو تخليه ايله تا بن آنده
اولام قاشانى ديركه بيلكه تحقيقا سلوك قلب اوينى ملاحظهٔ اغياردن تخليه
قلمقدر ملك جبارك تجليسنك حصولى ايچون ﴿پس بركمسه سراى قلبى اغياردن
تخليه ايلمك مراد ايليه انك اوزرينه لازمدر كه قپولرى باغليه و پرده لرى قويويره
يعنى حواس خمسه قپولرينى باغليه كه تا آنك اوزرينه طرق وسواس منسد اوله پس

طريقمزده عاقل اولان اول كمسه دركه بو عالم خلقندن فرار ايليوب كنج خلوتده قرار ايليه تا اختيار خلوت ايتدكله بو حواسك ضررندن و بو خلقك مكر وشرندن امين اوله نتكيم حضرت مولانا بيورررلر (مثنوى) قعر چه بكزيد هر كو عاقلست ٭ زانكه در خلوت صفاهاى دلست ٭ ظلمت چه به زظلمتهاى خلق سر نبرد آنكس كه كيرد پاى خلق (نثر) وقال الشبلى مناسبا لهذا المحل لمريده وقت استوصاه الزم الخلوة وامح اسمك عن اسان الخلق واستقبل الجدار حتى تموت) خلوت ايلمك سنتدر نتكيم بدايت حاللرنده حضرت رسول صلى الله عليه وسلم حرا طاغنده مغاره ايچره نيجه مدت خلوت ايلمشلردر تا ملك واسطه سيله وحى كلنجيه دك مشهور ومتواتر خبردر و پير طريقمز حضرت مولانا بدايت حاللرنده خلوات كثيره يه مداومت قيلدقلرى و نيجه نيجه اربعينلر چقاردقلرى مناقبلرنده مسطور وبين الفقرا مشهوردر امابعد ملاقات الشمس ترك خلوت واختيار جلوت قيلمشلردر اما اكثراوقاتده ينه عزلتدن خالى اولمزلردى پس سلفك روشى خلقه طريقتدر اويله اولنجق طريقمزده سالكه خلوت چيقارمق شرط اولور ولكن اكثر خلفا ترك خلوت واختيار جلوت ايتمشلردر وطريقته بويله كتمشلر زيرا خلوتدن مراد خانهٔ قلبى اغياردن تخليه قيلمقدر ويار له خانهٔ دلده مصاحب اولمقدر بو خصلت ايسه ماسوادن پرهيز ايتمكله ونفسى بوته رياضتده ارتمكله ده ممكن اولور واله كلورانكچون ترك خلوت واختيار جلوت قيلمشلردر وحضرت مولانا (مثنوى) خلوت از اغيار بايد نى ز يار ٭ پوستين بهردى آمد نى بهار (نثر) بيتنى بو محله مناسب خوب بيورمشلردر پس حقيقت خلوتخانهٔ قلبى اغياردن خالى قيلمق ويارى خلوتخانهٔ دلده تنها بولمق و كثرت ايچره وحدتده اولمقدر مثلا اكر بر كمسه جميع عمرنده خلوتده اوتورسه ولكن قلبنى اغيار وماسوادن تخليه قيلمسه اول كمسه اهل خلوت اولمز اما اول كمسه نك كه قلبى اغيار وماسوادن پاكدر اول كمسه اهل خلوتدر اكر كثرتده ايسه ده ﴿ وفى الفتوحات قال بعض الناس لصاحب خلوة اذكرنى عند ربك فى خلوتك فقال له صاحب الخلوة اذا ذكرتك فلست معه فى خلوة) انكچون حضرت مولانا بو غزل رعنايى حضرت حق لساندن بو محله مناسب بيوررلر (نظم) دل از اغيار خالى كن چو عزم كوى ما دارى ٭ نظر بر غير ما مفكن چو قصد روى ما دارى (نثر) پس كوكل اغيار وماسوادن خالى اولوب وحدت يار ظهوره كلوب اثنينيت و كثرت مرتفع اولدقده سالك كر كسه خلوتده اوتورسون و كر كسه كثرتده طورسون اكا خلوت

اولمز وتنهالق صورت بولمز ﴿ كما قال الشيخ في باب ترك الخلوة من الفتوحات اعلم ان الكشف يمنع الخلوة وان كان فيها فاذا كوشف صاحب الخلوة علم انه لم يكن في خلوة فاتخاذ الخلوة المعهودة دليل على جهله فانه عند الكشف يعرف جهله فاذا لم ير الانسان غير الهه فالخلاء محال فاذا كنت هذا كنت صاحب جلوة ﴾ بيوررلر كه تحقيقا وحدت ذاتك كشفى خلوتى منع ايلر اكرچه خلوتده دخى اولورسه پس شول وقتده كه وحدت مطلقه كشف اوله واغيار تالمبه صاحب خلوت بيلور كه اول خلوتده دكلدر فرضا كشف دن مقدم اولسه خلوت معهوده يى اتخاذ ايلمك صاحب خلوتك جهلنه دلالت ايلر زيرا عند الكشف كندو جهلنى بيلور جهلى بودر كه عالم كثرتى اغيار بيلوب كنج خانه يى اندن خالى آكلر پس انسان ظاهرده و باطنده الهندن غيرى كورميجه خلوت اكا محال اولور پس سنكه بو مشاهده نك صاحبى اولهسن صاحب جلوت اولورسك جلوت ترك خلوت ايتمكه ديرلر فافهم

﴿ درجۀ تاسعه عزلتى بيان ايلر ﴾

اوحى الله الى داود ياداود مالك تكون منتبذا وحدانيا قال يارب تركت الخلق لاجلك قال له ياداود كن يقظانا واتخذ لنفسك اخوانا وكل خدن لا يوافقك على طاعتى اعتزل عنه فلا تصحبه فانه لك عدو) حق تعالى داود پيغمبر حضرتلرينه وحى ايلديكه ياداود سنك ايچون نه حاصلدر كه معتزل اولورسن و يالكزلق اختيار قيلورسن ديديكه يارب خلقى سنك ايچون ترك ايلدم حق تعالى ديديكه ياداود آكاه و بيدار اول ونفسك ايچون دينده اخوان اتخاذ ايله هر شول دوستكه بنم طاعتمه اوزره سكا موافقت ايلمز اندن معتزل اول واكا مصاحب اولمه كه اول سكا عدودر بو حديث شريفده طالب حق اولمين كسهلردن عزلت ايتمكى تعليم بيوررلر و طريقمزك دخى شرطى عوام ناسدن اعتزال ايلمكدر نتكيم حضرت مولانا مثنويده مواضع كثيرده بو معنايه تنبيه بيوررلر ارادى لازم دكلدر في الحقيقه خير دنيا و آخرت ناسدن عزلت ايتمكه منوطدر (كما قال ابو بكر الوراق وجدت خير الدنيا والاخرة في العزلة وشرهما في الكثرة والخلطة واخلاص و صدقك حصولى خلقدن اجتناب ايدوب محبتلرين قلبندن اخراج ايتمكه مربوطدر (كما قال ذو النون المصري لم ار ابعث على الاخلاص والصدق من العزلة ومن احب العزلة فقد استمسك بعروة الاخلاص والصدق) يعنى اخلاص و صداقه عزلتدن باعث اولور شيء دخى كورمدم شول كسه كه عزلته

محبت ایلر اخلاص و صدقك حبلنه تمسك ایلرز یرا رؤیت ناس اکثر سالکك اخلاص وصدقنی تباه ایلر ﴿ کما قال الغزالی ان الناس یفسدون ما یحصل لك من العبادة و الطاعة ان لم یعصم الله فعلیك بالعزلة عن الناس والاستعاذة من شر اهل هذا الزمان ﴾ پس سالکه لازم اولان اولدر که جهره سنده عزلت اختیار ایلیه ولکن عزلتدن مرادی ذکر خدا وترك ماسوا اوله ﴿ کما قال عبد الرحمن السلمی من اختار العزلة عن المخالطة ینبغی ان یکون خالیا من جمیع الاذکار الا ذکر ربه وصافیا عن جمیع المرادات الا مراد ربه ومن لم یکن بهذه المشابة فعزلته فتنه ﴾ عزلتك فتنه اولمسی بو وجهله اولور که سالکك عزلتی لمرضاة الله اولمیه بلکه اقبال ناس ایچون و بین الناس شهرت ونباهت بولمق ایچون وخلق زیارتنه رغبت قیلق ایچون اوله بو کونه عزلتدن خلطه صدبار اولی در (قال الشیخ فی کتابه المسمی بکیفیة السلوك فاذا اعتزلت عن الخلق فاحذر من قصد هم الیك واقبالهم علیك فان المراد من العزلة ترك الناس ومما شرتهم ولیس المراد من العزلة ترك صور الناس و طلبهم معنا وانما المراد ان لا یکون قلبك واذنك وعاء لکلام الناس وهذیانهم ومن اعتزل فی بیته واراد قصد الناس الی زیارته فانه طالب الریاسة والشهرة وطالب الریاسة والشهرة مطرود عن باب الله والهلاك الی مثل هذا الرجل اقرب من شراك نعله فالله الله احذر من تلبیس النفس فی هذا المقام وتحفظ فان کثیرا من الناس هلکوا فیه ﴾ پس طریقمزده دخی طرق اخرادهبعض مزوری کورورز که توجه ناس ایچون عزلت اختیار ایلرو خلقدن مجانبت ایتدکله بین الناس شهرت مراد ایلرو خلقی بو حیله ایله صید و بو دام ایله قید قیلر خبری یوقکه عزلته درت خصلت لازمدر که عزلتك هر بر حرفی بر خصلته دلالت ایلر مثلا عزلتك عینی علم وزای زهد ولامی لله اولمسنه وتای تقایه دلالت ایلر اکر عین علم اولمسه عزلت زلت اولور واکر زای زهد اولمسه علت اولور اکر عین عاله زای زهد ایکیسی بیله اولمسه عزلت محضا شقت اولور وصاحب عزلت بو ایکیسنسز تعذیب حیوان بلا فائده قیلور واکر بو عزلت لام للهدن عاری اولورسه همان عزت وریاست مراد اولور واکر تای تقوادن بری اولورسه محضا خلقدن عزل اولندیغی قالور ❊ پس عزلتك هر حرفی بر شرطه دلالت قیلور که عزلت ایدنه بو درت شرط واجب اولنلردندر

﴿ درجهٔ عاشره ریاضتی بیان ایلر ﴾

ریاضت لغتده تندو حرون اولان آتی ذلیل ایتمکه دیرلر نتکیم اراض الفارس

المهر دیرلر ای ذلله معناسن ویررلر وسندخی مثلا رضت المهر دیمك معناسی
یتند طایی ذلیل ایلدم دیمك اولور راض یروض روضا ورياضة قال يقول
بایندندر شیخ حضرتلری فتوحاتده بیوررلر که (الرياضة تذليل النفس والجامها
بالعبودية فالرياضة عندنا تصير النفس مثل الارض يطؤها البر والفاجر) یعنی
ریاضت نفسی ذلیل ایتمك وعبودیت یولاریله یولارلمقدر پس بزم قتمزده ریاضت
نفسی خاك کبی قیلمقدر که ایو وکوتو کا آیاق قوسه المرحکمیه انکیچون حضرت
مولانا (نظم) خاك شو خاك تا بروید کل ❊ که بجز خاك نیست مظهر کل (نثر)
دیو بومرتبه یه اشارت ایدرلر ودخی (مثنوی) از بهاران کی شود سرسبز سنك ❊
خاك شو تا کل بروید رنك رنك ❊ دیو نصیحت قیلورلر (وقال فى الفتوحات ايضا
الرياضة عند القوم قسمان رياضة الادب ورياضة الطلب فرياضة الادب عندهم
الخروج عن طبع النفس ورياضة الطلب هى صحة المراد به اى بالطلب
واما عندنا الرياضة فهى تهذيب الاخلاق) یعنی ریاضت عند مشایخ الصوفیه
ایکی قسمدر بری ریاضت ادب بری ریاضت طلبدر ریاضت ادب انلر قتنده نفسك
طبیعتندن خروج ایتمکدر وریاضت طلب مرادك صحیح ودرست اولمسیدر
طلبله مرادك صحتی مراد حق اولدیغی زمان اولور ❊ ویوررلر که اما بزم قتمزده
ریاضت تهذیب اخلاقدر یعنی هر بر مذموم اولان خویی ازاله ایدوب انك بدلی
خلق الهیله متصف اولمقدر شیخ الاسلام حضرتلری منازل السائرینده ریاضتی
اوچ درجه یه تقسیم ایدوب تهذیب اخلاق ریاضت عوامدر بیوررلر (كما قال
فيه الرياضة على ثلاث درجات رياضة العامة وهى تهذيب الاخلاق بالعلم وتصفية
الاعمال بالاخلاص وتوفية الحقوق فى المعاملة) عوامك ریاضتی علمله تهذیب
اخلاق ایلمکدر واخلاصله تصفیهٔ اعمال قیلمقدر ودخی معاملهٔ ناسده ومعامله
حقده اولان حقوقی توفیه ایلمکدر معاملهٔ ناسده اولان حقوقك توفیه سی
انلره انصاف ایلك واحسان قیلمق وحقلری وار ایسه ادا ایلیوب انلر ایچون
ایلك سویلك کبی ومعاملهٔ حقده اولان حقوقك توفیه سی عبادات وطاعاتی
على وجه الاخلاص قیلمقدر وسائر واجباتی بیورلدیغی اوزره ادا ایلمکدر
(ورياضة الخاصة حسم التفرق وقطع الالتفات الى المقام الذى جاوزه
وخواصك ریاضتی تفرقهٔ باطنی قطع قیلمقدر وعبادت حقه حضور قلبله
وجمعیت خاطرله متوجه اولمقدر وتجاوز ایلدیکی مقامه التفاتی قطع ایدوب
دخی مراتب عالیه یه ترقی قیلمقدر (ورياضة خاصة الخاصة تجريد الشهود

عن ثنوية الشاهد والمشهود والصعود الى الجمع ورفع المعارضات) اخص خواصك رياضتى شاهد ومشهود اثنينيتندن شهودلرينى تجريد ايلمكدر ومرتبهٔ جمع الجمعه صعود ايلمكدر ومعارضات اسما وصفاتى رفع قيلمقدر يعنى حسابنجه سنك اسما وصفاتى برى برينه معارض ومقابلدر مثلا منعم ومنتقم وقابض وباسط ومانع ومعطى كبى وبونلرك آثار مختلفه سى بو عالمده ظهوره كلمشدر آنى رفع قيلوب بو جمله صفاتيله متجلى اولان مرتبهٔ جمعه صعود ايلمكدر

﴿باب ثانى﴾

ابواب سلوك منزله سنده اولان درجاتى بيان ايلركويا كه هر بر درجه سلوكه بر بابدر بو بابدخى اون درجه اوزره بنا اولنمشدر ﴿الدرجة الاولى فى الحزن﴾ حزن لغتده سرورك خلافيدر واصطلاح مشايخده ماضى ده فوت اولان شئ ايچون باطنك تألمى وتوجعنه ديرلر قايت اولان شئ يا ممكن التدارك ويا ممتنع التدارك در ممكن صلوة وصيامك وسائر فوت اولان واجباتك قضاسى كبى وممتنع التدارك برفوت اولان ميتك حياتن طلب ايتمك كبى بوراده اولان حزندن مراد اولكى وجهدر كه عبادات وطاعاتك فوتنه محزون اولمقدر وبطالت وعطالتده ومعصيت ومخالفتده كچن عمرينه تأسف وتحسر قيلمقدر بوكونه محزون اولان قلبك حقنده حضرت رسول عليه السلام (ان الله يحب كل قلب حزين) بيوردى وبوكونه حزن مراتب سالكيندن براحسن مرتبه در شيخ الاسلام قتنده حزنك دخى اوچ درجه سى واردر درجهٔ اولى عامه نك حزنيدر (وهو الحزن على التفريط فى الخدمة وعلى التقصير فى الطاعة وعلى ضياع الايام) عوامك حزنى خدمت حقده اولان تقصيرينه وطاعة اللهده اولان تفريطنه وضايع اولان ايام اوزره در اما بو حزنك شرطى بودر كه قادر اولدقجه فوت اولان عبادتى قضا ايده وفوت اولميانه مداومت ايده اكر بويله اولمزسه انك حزنى صحيح اولمز (كما قال ابن عطا الحزن على فقد ان الطاعة مع عدم النهوض اليها من علامة الاعتراز) وحزنك ايكنجى درجه سى مريدلرك حزنيدر مريدلرك حزنى قلبلرى شهود حقدن غافل اولديغى اوزره ودرونلرى ماسوايه ميل قيلديغى اوزره اولور * وحزنك اوچنجى درجه سيكه اخص خواصكدر انلرك حزنى يوقدر زيرا حزن فقدان ايچوندر واخص خواص اهل وجداندر پس انلره حزن يوقدر زيرا بونلر (لا خوف عليهم ولا هم يحزنون) مرتبه سنده ايرمشلردر لكن بو قدر وار كه

بعض عارضة سبيله محزون اولورلر وغيرايچون حزنى ارتكاب قيلورلر نتكيم حضرت رسول عليه السلامك امتنه اولان حزنى كبى (كما قال الله تعالى فى شأنه فلعلك باخع نفسك على آثارهم ان لم يؤمنوا بهذا الحديث اسفا) (وقال عليه السلام ان كل من سواى يوم القيامة يقول نفسى نفسى وانا اقول امتى امتى

﴿الدرجة الثانية فى الخوف﴾

(قال الله تبارك وتعالى فى حديثه القدسى لا اجمع على عبدى خوفين ولا اجمع له امنين ان خافنى فى الدنيا لم يخف فى الآخرة وان امننى فى الدنيا لم يأمن فى الآخرة) يعنى قولم اوزره ايكى خوفى بن جمع ايلمزم وايكى امنى دخى جمع ايلمزم اكر دنياده بندن قورقرسه آخرتده قورقمز واكر دنياده بندن امين اولورسه آخرتده اولمز * پس شول كمسه كه آخرتده ربيسى حضورنده قائم اولوب محاسبه قيلنمقدن خوف ايليه ونفسنى هوا وهوسندن نهى ايليه تحقيقا جنت اعلا انك مأواى ومنزليدر (كما قال الله تبارك وتعالى واما من خاف مقام ربه ونهى النفس عن الهوى فان الجنة هى المأوى (مثنوى) لا تخافوا هست نزل خائفان * هست درخور از براى خائف آن * هركه ترسد مر ورا ايمن كنند * مر دل ترسنده را ساكن كنند (نثر) خوفله حزنك مابيننده فرق بودر كه حزن زمان ماضيده كيچن ايچون باطنك تألم وتوجعيدر خوف مستقبلده كلهجك ايچون باطنك تألم وتوجعيدر خوفك دخى اوچ درجهسى واردر عوامك خوفى خواصك خوفى واخص خواصك خوفيدر نتكيم شيخ الاسلام حضرتلرى بيورديلر (الخوف على ثلاث درجات الدرجة الاولى الخوف من العقوبة وهو الخوف الذى يصح به الايمان وهو خوف العامة) عوامك خوفى عقوبتدندر وبو عقوبتدن خوف ايتمك اولادر كه ايمان بونكله صحيح اولور زيرا ايمان پيغمبر عم حضرتلرينك خبر ويرديكنه وحقك قرآننده بيورديغنه تصديق ايتمكدر اكر خائف اولان كمسه امور اخرويه يه تصديق ايتمسه خائف اولمزدى * پس اول خوف ايمانك صحتندندر وبو عقوبت وعذابدن قورقمق مرتبهٔ عوام اولديغى انكچوندر كه خواص عذاب وعقابدن قورقمزلر بلكه احتجابدن قورقرلر بوطائفه جنتله تبشير اولنسهلر وعذابدن امين قيلنسهلر ينه عصيان ايلمزلر (كما قال عليه السلام نعم الرجل صهيب لو لم يخف الله لم يعصه) خوفك درجهٔ ثانيهسى ارباب مراقبه واصحاب مشاهدهنك خوفيدر بونلر مكر الهيدن واستدراج ربانيدن خوف ايدرلر پس مكر الهيدن بر كمسه امين اولمز الا خاسر اولنلر (كما قال الله تعالى ولا يأمن مكر الله

الا القوم الخاسرون) شيخ حضرتلری فتوحاتك ايكيوز اوتوز برنجی بابنده بيورديلر كه (اعلم ان المكر عندنا ان يرزق العبد العلم ويحرم العمل به وقد يرزق العمل ويحرم الاخلاص فيه فاذا رأيت هذا من نفسك او علمته من غيرك فاعلم ان المتصف به ممكور فمن اراد الله به خيراو عصمه من المكر فلا يضع ميزان الشرع من يده) بيورديلر كه بيل ای سالك مكر بزم قتمزده اولدر كه برقواه عمل قلنه جق علم مرزوق اوله وانكله عمل ايلمكدن محروم اوله ویا اولور كه عمل مرزوق اولور ولكن انده اخلاص ايلمكدن محروم اولور ☼ پس چون بو ذكر اولنان خصلتی كندو نفسكده و یا غيريده كورهسن پس بيلكه بو وصفله متصف اولان ممكوردر پس بر كمسه يه كه الله خيرمراد ايليه وانی مكردن محفوظ ومعصوم ايليه اول كمسه ميزان شرعی الندن قومز ☼ اكثر مشايخ مكری بويله تعريف ايدرلر كه برقول مخالفت وعصيان ايتدكچه حق تعالی اكا نعمت واحسانی زياده ايليه وانی على الفور مؤاخذه قيلميه پس اول عبد كندويی عذاب خدادن امين اولمش ظن ايليه ومقبول حق اولمش قياس قيله خبری يوقكه بو كا مكر حق ديرلر (قال ابن عطا المكر ان يلقى على وهم الممكورين انهم على شیء وليس كذلك لیستدرجهم من حيث لا يشعرون) يعنی مكر اولدر كه ممكورلك وهمنه القا اولنه كه بونلر حقدن برشیء اوزره درحالبو كه زعم ايلديككه كوره اولميه ☼ اكچون بونلرك وهمنه بو مكر القا اولنور كه بونلری حق تعالی شيأ فشيأ بيلمدكلری يردن هلاكه قريب قيله وقهر ايده شيخ حضرتلری مع اساءة الادب ازدياد نعمت وعدم مؤاخذه عوامدن مكر يدر ديرلر ☼ اما ارباب طريقتك واصحاب تحقيقك مكری بودر كه هر بار كه اسائت ايدهلر وجد وحالتلری و كرامت و ولايتلری زياده اوله ☼ پس بونكا مغرور اولوب ديهلر كه اكر بز مقبول حق اولميدق بزدن بو ذوق وحالت وبو كشف و كرامت منقطع اولوردی (كما قال الشيخ فی الفتوحات واما بقاء الحال مع سوء الادب فهو فی اصحاب الهمم رأيناهم جماعة كثيرة بالمغرب وبهذه البلاد انهم يسيئون الادب مع بقاء الحال المؤثرة فی العالم مكرا بهم من الله فيتخيلون انهم لو لم يكونوا على حق فی ذلك لتغير الحال عليهم نعوذ بالله من مكره الخفی (قال الله تعالى سنستدرجهم من حيث لا يعلمون واملی لهم ان كيدی متين) يعنی فتوحاتده بيوردلر اما حالده ذوق باطنك مع سوء الادب بقاسی اصحاب همت وارباب طريقت اولنلرده اولوربز بو كونه ممكورلردن مغربده و بلاد رومده چوق جماعت كوردك تحقيقا بونلر سوء ادب وكستاخلقلر ايدرلردی عالمده مؤثر اولان حالت وتصرفلريله كه بونلردن معصيت واسائته

كرامت وحالتلرى زائل اولمزدى بونلره مكردن اولوردى ❊ پس بونلر تحيل ايدرلر كه
اكر بو خصوصده حق اوزره اولمسه لردى اول حال بونلرك اوزرينه متغير اولوردى
نعوذ بالله من مكره الخفى حق تعالى حضرتلرى بيوررلر كه بز بوكونه كمسه لرى
مستدرج اولورز ❊ يعنى عذابه درجه درجه قريب قيلورز امهالله وادامت ذوق
وحالله وازدياد رفاهيت بالله شول حيثيتدن كه بونلر بيلمزلر كه بو استدراجدر ❊
بلكه زعم ايدرلر كه بو حق جانبندن انلره نشاط وانفراجدر جناب حق بيوررلر كه
(واملى لهم ان كيدى متين) بن بونلره امهال ايلرم تحقيقا بنم مكرم متيندر
برشيئله دفع اولمز (وقال الشيخ واما المكر فى خصوص الخصوص وهو خرق
العادات واظهار الآيات والكرامات بغيرامر الهى لانه وجب على الاولياء
سترها كما وجب على الرسل اظهاها لانهم مأمورون بالدعوة الى الله والولى
ليس كذلك انما يدعوا الى الله بحكاية دعوة الرسول واسانه لا بلسانه يحدثه
كما يحدث الرسول) وشيخ حضرتلرى اخص خواصك مكرى حقنده بيوررلر كه
اخص خواصك مكرى بغيراذن الهى خرق عادات واظهار كرامات ايلمكدر
زيرا شان بودر كه اوليا اوزره كراماتك سترى واجبدر ❊ نتكيم مرسلين اوزره انك
اظهارى واجب اولديغى كبى زيرا رسل اللهه دعوته مأمورلردر ولى رسل كبى
مستقلا مأمور دكلدر ولى اللهه دعوت ايلمز الا رسول لسانيله وانك دعوتنى
حكايه اتمكله كند واحداث ايلديكى لسانله ايده مز ❊ نتكيم رسول مستقلا
كند واحداث ايلديكى لسانله حقه دعوت ايلر وولى الا متابعتله دعوت ايلر
بعض مشايخ بو كشف وكراماتله مكور اولورو بعضيسنك باشنه ارباب دنيا اوشر
بو سيله مكروغروره دوشر بو تسخير خلق تصرف وكرامت عد ايليوب و بوقدرلذته
مفتون اولوب يولدن شاشر ❊ پس خواصك خوفى بوذكر اولنان مكرلردندر
اما خوفك اوچنجى درجه سى كه اخص خواصك خوفيدر بونلرك مقامنده
اكرچه بوكونه خوفلر يوقدر ولكن بونلره هيبت وجلال مستولى در (كما قال شيخ
الاسلام وليس فى مقام اهل الخصوص وحشة الخوف الا هيبة وجلال وهى
اقصى درجة تشار اليها فى غاية الخوف) عقوبتدن خوف مرتبه نفسده اولنلر
ايچوندر اما مرتبه مشاهده ومعاينه ده اولنلر ايچون هيبت وجلالت واردر كه
اقصاى درجات خوف بودر اكل كمليندن غيرينك جانى آتش هيبت حقه
طاقت كتوره مز اكر صدمۀ عزت الهيه زياده اولورسه بونلر دخى طاقت
كتوره مز نتكيم (وخر موسى صعقا) بومعنايه دلالت ايدر (نظم) چون برافروزد

آتش هيبت جكر از تاب آن كباب شود * بحر قهرش اكر برآرد موج عرصهٔ كن فكان خراب شود

﴿ الدرجة الثالثة فى الرجاء ﴾

رجا اضعف منازل عارفين واحسن مراتب طالبيندر اكرچه طالبه نسبت برفائده لو ابو صفتدر ولكن من وجه جناب حقك ارادتنه معارضه در وجه معارضه بودر كه جناب حق جميع اشيانك مالكيدر ومالكك شانى ملكنده كيف مايشاء تصرف قيلمقدر چون برعبد رجا خيالنه تعلق ايلسه مراد ايلديكى شيده من وجه مراد حقه معارضه قيلمش اولور مثلا حق جانبندن طبعنه مخالف برشئ كلسه رجا ايلركه نوليدى بوكار اولميه ايدى شومر ادم اوله ايدى وبو كردار ظهوره كلميه ايدى بنم استديكم مرام حاصل اوليدى پس بو كونه رجا ايدن كندو مرادنى مراد حق اوزرينه ترجيح ايتمش اولور اصل عبده لايق اولان اولدر كه مالكنك امرينه وارادتنه تسليم اوله وكند وارادتندن فانى اوله ونفسنى انك حكمنه تفويض قيله ودخى (نظم) اريد وصالك وتريد هجرى فاترك ما اريد لما تريد (نثر) دين عزيزلك مرتبه سن بوله پس راجينك مرتبه سى اضعف اولديغى انكچوندر كه مراد حقك خلافنى اولى زعم ايلر وانى رجا قيلر اما عارفلرك مرادى حقك مراديدر اكر حق بونلردن دعا ورجا مراد ايلرسه رجا ايدرلر واكر مراد حق سكوت وتسليمده كورررسه ساكت اولوب تسليم اولورلر اما حد ذاتنده رجا برفائده لو خصلتدر جمله دن برى حرارت خوفى تبريد وآتش يأسى تخميد ايلر اكر خوف رجا طرفنه غالب اولسه سالكى يأسه براغور ﴿ ولا ييأس من روح الله الا القوم الكافرون ﴾ فحواسى اوزره مأيوس اولان كافرلر صفتيله متصف اولورو اكر رجا طرفى غالب اولورسه امن واغترار حاصل اولور وامنده اولان ﴿ افأمنوا مكر الله فلا يأمن مكر الله الا القوم الخاسرون ﴾ مقتضاسى اوزره خائب وخاسر مرتبه سن بولور پس عبدك شانى بين الخوف والرجا اولمقدر وكندويه بو ايكى صفتى جناحين منزله سنده بولمقدر (كما جاء فى الحديث لو وزن خوف العبد ورجاؤه لاعتدلا وهما جناحى القلب) ورجانك برفائده سى دخى اولدر كه معاملاته داعيه وباعثه اولان حالتى مقوى اولور وحقه حسن ظن ايتمكه واسم محسنه قلبى ربط قيلمغه تهييج وتشويق قيلور اكر رجا اولمزسه عبد خدمتده وعبادت وطاعتده عاطل وباطل قالور وسعى وكوششدن وكمالاته نائل اولمقدن ودرجات عاليه يى بولمقدن محروم اولور پس بدايت سلوكده سالكه

بو ایکی صفت لازم وواجب اولنلردندر

﴿ الدرجة الرابعة فی الخشوع ﴾

﴿ قال الله تبارك وتعالی الم یأن للذین امنوا ان تخشع قلوبهم لذکر الله ﴾ خشوع قلبك لینت ورقتنه وجناب حقه تواضع وانقیادینه دیرلر تقدیر کلام آیا مؤمنلر اللهك ذکری ایچون قلبلری خاشع وخاضع اولمق وقتی کلمدیمی یعنی مؤمنلرك قلبلرینك عدم خشوعنه عذر وبهانه یوقدر دینلك اولور اما اصطلاح قومده خشوع شول حالته دیرلر که خوف ومحبتله ممزوج اوله ومحبوب متعالینك عظمت وجلالی خوفندن نفسی منخمد ومنکسر قیله وطبیعتك قوا وهواسنی تسکین ایده خشوع وخضوع بودنیاده اصحاب طریقته وارباب عبادت وطاعته لازم اولان صفتلردندر آخرتده بو صفت بونلردن کیدوب اهل کبر ونخوته نقل ایلر ﴿ کما قال الله تعالی وجوه یومئذ خاشعة عاملة ناصبة ﴾ خشوع برصفتدر که تجلیٔ الهیدن حاصل اولور برشیئه که تجلیٔ الهی اوله اول شیٔ حقه خضوع وخشوع قیلور ﴿ کما روی البزار عن النبی علیه السلام قال علیه السلام اذا تجلی الله لشیٔ خضع له ﴾ حق تعالی برشیئه تجلی ایلسه اول تجلی واسطه سیله اول شیئه علم حاصل اولور علم ایسه البته خشوع وخشیتی مستلزم اولور انکیچون حقدن خاشع وخاشی اولنلر عالملردر (کما قال الله تعالی انما یخشی الله من عباده العلماء) ﴿ وقال علیه السلام انا اعلمکم بالله واخشاکم لله ﴾ چون برقلبه بو تجلی حاصل اوله اول قلب امر الهی یه متذلل اولور پس جوارح واعضا دخی اکا متابعت قیلور امابرکمسه نك که قلبی خاشع اولمیه جوارح واعضاسی دخی خاشع وخاضع اولمز نتکم رسول حضرتلری برکمسه یی صلاتده یمین ویساره ملتفت کوردی بیوردیلر که (لو خشع قلب هذا الرجل لخشعت جوارحه) پس عدم خشوع ظاهر (الظاهر عنوان الباطن) فحواسی اوزره عدم خشوع باطنه دلالت ایلر والله اعلم

﴿ الدرجة الخامسة فی الزهد ﴾

زهد لغتده ترك دیرلر وبو قومك اصطلاحنده جمیع اشیادن بالکلیه رغبتی اسقاط ایلکدر ودنیا ومافیهادن اعراض ایدوب نفسی ماسوایه اولان میل ومحبتدن تجرید قیلمقدر زهد عوامی قرب حقه مؤدی اولور ومرتبهٔ ارادتده اولنلری کامله واصل قیلور وکامله واصل اولنلر بو مرتبه یی دنی ولاشیٔ بولور عوام ترك دنیا ومافیها ایتمکله قرب حقه یول بولورلر ومبتدیلر ماسوادن نفسی تجرید ایلمکله حضرت

باطن حاصل قیلورلر اما اخص خواصه نسبتله بو زهد خست ودناءتدر زیرا خواصك دیدهٔ شهودنده حقدن غیرینك قدر ووزنی یوقدر زیرا بونلر بو دنیایه الله نظریله نظر ایدرلر اویله اولنجق حق نظرنده بو دنیانك جناح بعوضه قدر قیمتی وقدری یوقدر (کما قال علیه السلام لو کانت الدنیا تزن عند الله جناح بعوضة ما سقی منها کافرا شربة ماء) پس بر نسنه نك که حق قتنده جناح بعوضه قدر رغبتی اولمیه ولی کامل اولنلر انی ترك ایلدم دیمك خساست ودناءتدر (کما سئل الشبلی عن الزهد فقیل ما الزهد قال لا زهد عندنا لانه ای مقدار الدنیا لا اقل من جناح بعوضة حتی زهد فیه کم تصول بترك کنف والی متی تفتخر باعراضك عما لا تزن عند الله جناح بعوضة) وشیخ حضرتلری بایزید حضرتلرندن فتوحاتده نقل ایدوب بیوررلر (قال ابو یزید انی کنت زاهدا ثلاثة ایام اول یوم زهدت فی الدنیا والیوم الثانی زهدت فی الاخرة والیوم الثالث زهدت فی کل ما سوی الله فنادانی الحق ماذا ترید یا بایزید قلت ارید ان لا ارید لانی انا المراد وانت المرید) اکثر طالب بو کلاملری اوکرنمکله کندولری بو کاملر طبقه سنده زعم ایلمودرکه دنیانك واری یوغی یانمده برابردر حال بوکه برشیء ضایع اولسه متألم ومضطرب اولور اما کاملك شانی بودرکه مثلا جمیع دنیا ومافیهایه مالك اولسه وجمله سی دفعه واحده ضایع اولسه اصلا کوکلارینه الم واضطراب کلمز ❊ پس سالك بو مرتبه یه واصل اولنجیه دك صورتا ومعنا چوق اشیا ترك ایلمك کرك حتی بو مرتبه انك حالی اوله اولا حرامی ترك ایتمك کرك حذرا عن عتاب الله وسخطه علیه واموال وارزاقده شبهه لو اولان شیاری ترك ایلیه کراهة عن مشارکة الفساق فیه زیرا فساق مواضع رغبت ومادهٔ شهوت اولان اموال وارزاقه میل ومحبت ایدرلر لکن سالك دخی اموال وارزاقه میل ومحبت ایلرسه انلرك محبوبنه میل ایلمده مشارکت قیلمش اولور ❊ پس انلرله مشارکتی کندویه روا کورمیوب حق نفس هر نه ایسه کفایت مقداری آلیقویوب ما باقیسین فی سبیل الله ترك ایلمك کرك (کما انفق ابن الفارض من یسر القناعة راضیا بالیسر بلغة وهو قوله فی نظم السلوك

﴿نظم﴾

❊ وانفقت من یسر القناعة راضیا ❊ من العیش فی الدنیا بایسر بلغة ❊

(نثر) بعده بو مرتبه دن صکره ترقی قیله حظوظ عاجله وانواق آجله هر نه ایسه خدادن غیر ماسوی حکمنده اولانی ترك ایلیه حتی قلبنده خدادن غیری یه محبت قیلیه بو تقدیرجه کاملك ذوقندن ذوق المش اولور وانلرك مرتبه سن

من وجه بولمش اولور وعارفلر زهدینه واصل اولمش اولور ❊ زیرا زهدك اوچ درجه‌سی واردر اولکی درجه عوامك ایکنجیسی خواصك اوچنجیسی عارفلرکدر (زهد العوام ترك الحرام) دیمشلر (وزهد الخواص ترك مازاد على قدر الضرورة) دیو تعبیر قیلمشلر (وزهد العارفین ترك ماسوى الله) دیمکله تفسیر ایتمشلر پس جمیع ماسوانك محبتی قلبکده قالمدقدنصکره سرتاسر جمله دنیانك ملکك اولسه ضرر ایتمز ❊ نتکیم انبیا علیهم السلامدن حضرت ابراهیم خلیلك اموالی وارزاقی وارایدی وحضرت سلیمانك واولیاء اللهدن دخی نیچه صاحب عنوانك هربرینك نیچه املاك واسبابی وارایدی لیکن انلر خدادن غافل المدقلرندن اموال وارزاق انلره حجاب اولمزدی انکیچون حضرت پیغمبر علیه السلام (کل ما الهاك عن مولاك فهو دنیاك) بیوردیلر حضرت مولانا دخی بورایه مناسب بیوررلر (مثنوی) چیست دنیا ازخدا غافل بدن ❊ نی قماش ونقره وفرزند وزن ❊ چونکه مال وملك را ازدل براند ❊ زان سلیمان خویش جز مسکین نخواند

﴿الدرجة السادسة فی التقوی﴾

(قال الله تبارك وتعالى ان اکرمکم عند الله اتقاکم) حق قتنده جمله دن اکرم واشرف اولانلر متقی اولانلردر اکرچه دنیاده اهل غنا اولانلر کریم وشریفدرلر لکن آخرتده اشرف واکرم اهل تقوی در (کما قال علیه السلام کریم الدنیا الغنی وکریم الاخرة التقی وعند الله اکرم اولمغه حسب ونسب وجد واب دخی سبب اولمز بلکه الله قتنده اکرم واشرف اولان دین کمسه اللهدن قورقسون وحرامدن پرهیز قیلسون (کما قال علیه السلام من سره ان یکون اکرم الناس عند الله فلیتق الله) زیرا الله قتنده وجمیع انبیا واولیا حضورنده بر کمسه‌نك بر آخر کمسه اوزرینه دولت دنیا ایله وحسب ونسب اقربا ایله فضیلت وشرفیتی اولمز الا که تقوی ایله (کما روی ابو هریرة عن النبی علیه السلام) (قال علیه السلام لافضل لاحد على احد الا بالتقوی) تقوی لغتده فرط صیانته دیرلر هر ضررلو شیدن اما عرف اهل شرعده آخرتده ضرر ویرن شیلردن پرهیز ایتمکه ونفسی انلردن صیانت قیلمغه دیرلر تقوانك اوچ درجه‌سی واردر اولا نفسی عذاب مخلددن بری ایلمکدر شركو کفردن توقی ایتمکله بو عوامك تقواسیدر وایکنجیسی جمیع صغیره وکبیره اولان خطایادن مجتنب اولمقدر بو خواصك تقواسیدر اهل شرع قتنده متعارف اولان تقوی دخی بودر وحضرت مولانا دخی بو مرتبه‌یه اشارت

ایدوب بیورررلر (مثنوی) متقی آنست کو بیزار شد ❊ از ره فرعون موسی وارشد (نثر) متقی اولاین دین کسه ضرری اولمیان شیئی ضرری اولان شیئك خوفندن حذرا ایتمکله ترك ایتمك کرك حتی درجهٔ متقینه واصل اوله تتکیم حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بو معنایه اشارت ایدوب بیورررلر (قال لا یبلغ الرجل درجة المتقین حتی یدع مالا بأس به حذرا مما به بأس) ومشایخ متقی اولنلری بویله تعریف ایدوب بیورررلر که (التقی من سلك طریق المصطفی ونبذ الدنیا وراء القفا وكلف نفسه بالاخلاص والوفاء واجتنب الحرام والآثام والجفاء) وتقوانك اوچنجی درجهسی ماسوی اللهدن توقی وتبری ایلمکدر وسرنی غیریدن تنزیه وتطهیر قیلمقدر حق تقوا بودرکه آیت کریمهده امر اولندی (واتقوا الله حق تقاته) دیمکله (نظم) ندهندت رهی بخلوت یار ❊ تاز غوغای غیری وانرهی (نثر) تقوای حقیقی حسن بصری قولی اوزره ان لا تختار علی الله سوی الله در ❊ وامام قشیری بیوردقاری اوزره رؤیت تقوادن مبرا اولمق وکندوینی متقی ومتقی یلمکدن توقی قیلمقدر ودائما رحمت وفضل خدایه متکی ومعتمد اولمقدر (نظم) مدد از لطف ازل جوی که در راه سلوك ❊ تکیه بر طاعت وبر تقوی خود نتوان کرد

❊(الدرجه السابعة فی الورع)❊

ورع لغتده شبههلو اولان شیلردن پرهیز واحتراز ایتمکه دیرلر حلال مبیندر وحرام دخی معیندر لکن بینهماده شبهات کثیره واردر پس (استفت قلبك وان افتاك المفتون) حدیثنك فحواسی اوزره شبههلو اولان شیلرده مؤمن قلبندن استفتا ایلیه اکر قلبنه اول شیلر اضطراب وخلجان ویررسه انی ترك ایلیه واکر قلبی حلال اولمسنه مطمئن اولورسه وقرار قیلورسه قبول ایلیه) کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم دع ما یریبك الی مالا یریبك) یریب یبیع وزننده راب یریب ریبهدن مشتقدر قلبه شك وقلق ویرمکه دیرلر ❊ پس تقدیر معنای حدیث شریف (اترك ما یقلقك ذاهبا الی ما یطمئن به قلبك) ای اذا وجدت نفسك مضطربة فی شیء فدعه واذا وجدتها مطمئنة فاستمسك به) دیمك اولور زیرا قلبك اضطراب وخلجانی اول شیئك حرام اولمسنه علامتدر وسکون واطمئنانی انك حلال اولمسنه دلالت وشهادتدر ❊ سالکه ورعدن ایو بر خصلت اولمز زیرا جمیع خصائل وفعالك احسن وافضلی ورعدر ❊ بو معنایه شاهد جابر حضرتلرندن روایت اولنان حدیث شریفدر که بیورررلر بر کون برکسه حضرت رسولك حضورلرنده عبادات وطاعات وجهاد وخیراتله ذکر اولندی وبر آخر کسنه

دخی ورعله ذکر قلندی (فقال صلی الله علیه وسلم لا تعدل بالرعة) یعنی لا تقابل ولا تعادل شیا بالورع فان الورع افضل کل خصلة) دیمك اولور پس ورع افضل کل خصال اولدیغی ایچون حضرت نبی علیه السلام بر حدیث آخرده بوکا ملاك دین بیوردی (کما قال علیه السلام ملاك دینکم الورع) سئل الشبلی عن الورع قال ان تتورع من ان یتشتت قلبك عن الله طرفة عین) یعنی قلبك اللهدن طرفة العین متشتت ومتفرق اولمدن تورع ایلمکدر دیدی وسئل الخواص عن الورع قال ان لا یتکلم العبد الا بالحق غضبا کان او رضا

※ (الدرجة الثامنة فی التبتل) ※

قال الله تبارك وتعالی واذکر اسم ربك وتبتل الیه تبتیلا) قال البیضاوی ای دم علی ذکر الله لیلا ونهارا وذکر الله یتناول انواع الذکر من التسبیح والتحمید والصلوة وقرآءة القرآن ودراسة العلم) ومعنی وتبتل او انقطع بالعبادة الی الله وجرد نفسك عما سواه) تبتل جمیع ماسوادن بالکلیه منقطع اولوب اللهه متوجه اولمغه دیرلر حتی عند اهل التحقیق جناندن ودولت آخرتدن دخی متبتل اولان نفسنی مجرد قیلق کرك حتی جناب حقه منقطع اولمش اوله ※ مثلا برکسه حقه جنت ایچون وتعمیر آخرت ایچون دنیادن منقطع اولسه اول کسه حقیقة حقه منقطع اولمش اولمز بلکه اخرته منقطع اولمش اولور وتبتل محض جمیع ماسوادن بالکلیه اللهه منقطع اولقدر وجمیع ماسوادن اللهه منقطع اولمغك معناسی سالك کندو نفسندن وهواسندن واکا متابعت ایلمکدن منقطع القدر ودخی خلق عالمه اعتماد ایلمکدن وبونلردن خائف وراجی اولمقدن وبونلری مانع ومعطی بلمکدن وضار ونافع اکلامقدن بالکلیه حقه متبتل اولقدر

※ (الدرجة التاسعة فی العباده والعبودة) ※

عبادت غایت اقصای خضوع وتذلله دیرلر نتکیم طریق معبد دیرلر مذلل معناسن ویررلر اکثر مشایخ عبادتله عبودتی فرق ایتمامشلر امابعض محققلر لفظا ومعنا ایکیسنك مابیننی فرق ایتمشلر عبادتك ماضینسی فتح عینله وعبودتك ضم عینله دیمشلر ومعنا دخی فرق عظیم بولمشلر ※ صاحب التیسیر دیرکه عبادت قوللغه دیرلر وعبودت قول اولمغه دیرلر صاحب عبادته عابد دینور وصاحب عبودته عبد اطلاق اولنور ※ پس بو ایکی صفت سالکه لازم وواجب اولان صفتلردندر برکسه که جمع اسرار عبادت ومطالع انوار عبودت اولمیه مقبول حق اولمز وراه ساوك ده کماله ایرمز (نظم) خدارا بر ستش کن وبندکی ※ کزین هر دو یابد دل تو زندکی

پرستش دل ازغیر ساز دبری ✵ کشد بندکی شوی فرمانبری (نثر)
جناب حقه عبادت ایکی نوع اوزره در بری عبادت ذاتیهٔ مطلقه و بری عبادت صفاتیهٔ مقیده در ✵ عبادت ذاتیهٔ مطلقه اولدر که هرشی علم حقده ایکن امر کنه امتثال ایدوب تکوین و تعیینی قبول قیلوب وجوده کلمیسیدر بو عبادت مستمرة الحکم در رحمت رحمانیه عامه مقابله سنده واقع اولمشدر که بو رحمت رحمانیه بی سابقهٔ عمل هرشیئك وجودنه شاملدر هرشی بلا تکلیف ولا تکلف بو یوزدن الاهیه قولدر و فرمانبردر ✵ اما عبادت صفاتیهٔ مقیده که رحمت رحیمیهٔ خاصه مقابله سنده واقع اولمشدر ✵ انبیا و رسل واسطه سیله خلقه تکلیف اولنان عبادتدر پس رحمت رحیمیهٔ خاصه نك وصوانه بو عبادت شرطدر بو عبادت اختیارله اولان عبادتدر عبادت دیدکلری دخی اختیارله اولان عبادتدر ✵ والا هرشی جناب حقه بلا اختیار عبادت ایدیجیلردر ✵ نتکیم حضرت مولانا بیوررلر (مثنوی) اختیار آمد عبادت را نمك ✵ ورنه میکرد دنیا خواه این فلك (نثر) پس تفاوت احوال عباد عبادت صفاتیه ایله ظاهر اولور ✵ نتکیم بعضیسی اختیاریله پرستش و اطاعت ایدر ✵ بعضیسی عصیان مخالفت جانبنه کیدر اختیارله مطیع اولنلر درجات نعیمه واصل اولور و اختیارله عصیان قیلنلر درکات جحیمه داخل اولور (مثنوی) از پرستش آن یکی برصدر وجاه وان دکر از سرکشی درقعر چاه ✵ بندکی آمد محك اعتبار ✵ زین محك پیداست هریکرا عیار ✵ پس حقیقتده حقه عبادت اتمك اولدر که فرمان خدایی فرمان هوا اوزره اختیار ایده سن مادامکه فرمان هوایه مخالفت اتمیه سن فرمان خدایه متابعت قیله مزسن زیرا مانعة الجمعدر (نظم) یارضای دوست باید یاهوای خویشتن (نثر) هوا پرست خداپرست اولمز هوایه اوین خدایی بولمز (نظم) مادامکه توهواپرستی ✵ دست ندهد خداپرستی (نثر) قال الله تبارك وتعالی فی عابد الهوی (افرأیت من اتخذ الهه هواه) پس اهل طریقته لازم اولان اولدر که هوایی ترك ایدوب خداپرست اوله ✵ عابدان خدا درت قسمدر ایجق برقسمی صحیح خداپرستدر غیریسی نوعا هواپرستلکدن خالی دکلدر اولکی قسمی اول عابدلردرکه عبادتی جنت ومافیها ایچون ایدرلر بونلر تاجران ومزدوراندر وایکنجی قسمی عبادتی عقوبتدن خوفلری اولدیغیچون ایدرلر بونلر چاکران وبندکاندر واوچنجی قسمی استحیاءً من الله عبادت ایدرلر بونلر صادقان ومریداندر ودردنجی قسمی (محبة لوجه الله وطلبا لمرضاة الله

عبادت ایدرلر بو خاصهٔ عاشقاندر (کما قالت الرابعة رضی الله عنها بعزتك وجلالك یارب ماعبدتك خوفا من نارك ولا رغبة فی جنتك الا لوجهك الكريم) بو مرتبه یه عبودت دیرلر وعبادتله عبودتك برفرقی دخی بودرکه عبادت کلفت ومشقتله مع الخوف والرجاء اولان بنده لکدر وعبودت بلا کلفه ولا مشقه ولا خوف ولا رجا اولان افکنده لکدرکه ذوقا وشوقا جان ودلله حاصل اولور نتکیم ابن فارض حضرتلری بو مقامه بو بیتله اشارت قیلور (نظم) وکل مقام عن سلوك قطعته ☼ عبودية حققتها بعبودتی (نثر) یعنی هر بر مقامی که مقامات سلوکدن بن قطع ایلدم عبودتله اول عبودیتی تحقیق وتثبیت ایلدم عبودتله ذوق وشوقله اولان طاعتمله ☼ پس خواصك طاعتی دائما ذوقا وشوقا اولور وعوامك طاعتی طوعا وکرها اولور طوعا وکرها اولان عبادتده آسمان وزمین ومافیهادخی مشترکدر (کما قال الله تعالی للسموات والارض (ائتيا طوعا او کرها قالتا اتينا طائعين) (مثنوی) ائتیا طوعا مهار عاشقان ☼ ائتیا کرها لجام عاقلان (نثر) بیوردیغی حضرت مولانانك بو معنایه اشارتدر ☼ پس انبیا ومرسلین وملائکهٔ مقربین واولیای کملین جناب حقه طوعا وذوقا وشوقا عبادت ایلمکدن ودخی بزعبدز دیمکدن عار ایلمزلر (کما قال الله تعالی لن يستنكف المسيح ان يكون عبدالله ولا الملائكة المقربون) بلکه جمیع انبیا واولیا کمالی عبودیتده بولمشلردر انیکچون حضرت مولانا دخی بیوررلر (نظم) من بنده شدم بنده شدم بنده شدم ☼ من بنده بخدمتت سرافکنده شدم ☼ هر بنده که آزاد شود شاد شود ☼ من شاد ازانم که ترا بنده شدم (نثر)

﴿الدرجة العاشرة فی الحرية﴾

حریت ربقهٔ رقیت دنیادن آزاد اولمغه دیرلر وبندهٔ بند دراهم ودنیار ایکن خلاص اولوب دلشاد اولمغه تسمیه ایدرلر نتکم حضرت مولانا بیوررلر (مثنوی) بند بکسل باش آزاد ای پسر ☼ چند باشی بند سیم وبند زر (نثر) بو خلقك هر بریسی بر شیئك قولی اولمشدر وانی معنا آکندویه معبود قیلمشدر کیمیسی اسیر درهم ودینار وکیمیسی بندهٔ نفس غدار وکیمیسی دخی عبد بطن واسیر فرج مردار اولمشدر انکیچون حضرت رسول بو صفتلو کمسه لره بدعا ایدوب بیوررلر که (تعس عبد الدنيا وتعس عبد الدينار والدرهم وتعس عبد بطنه وتعس عبد فرجه ان اعطى رضي وان لم يعط سخط) پس سالکه لازم اولان اولدرکه بونلره اسیر اولمقدن ازاد اولوب حق قولی اولمغله دلشاد اوله (سئل الجنيد متى يكون العبد

(عبدالحضرالله)

عبداً مخلصاً لله قال اذا كان حراً عما سوى الله (رباعى) آنرا كه به بندكى حق شاد بود * زاندوه هر دو كون آزاد بود (نثر) شيخ خضر تارى فتوحاتده بيورديلر كه ﴿فالحرية عبودة مخلصة لله فاذا كان العبد حراً عما سوى الله لا يسترقه شىء كون الا الله﴾ يعنى حريتدن مراد ما سوى الله قيدندن آزاد اولوب مخلصا الله‌يه قول اولمقدر پس بر بنده كه ما سوى اللهدن حر اوله انى برشىء رق وعبد ايدهمز اللهدن غيرى اكرچه اكثر ملك اسير درهم ودينار اولمقدن خلاص اولورلر لكن اسير نفس خر اولوب كرفتار خواب وخور قالورلر پس كركدر كه قيد تندن و بند بدندن دخى نجات بوله تكيم حضرت بايزيددن منقولدر كه (رأى رجلا قال ما حرفتك قال خربندن فقال امات الله حمارك لتكون حرا وعبدا لله لا عبد الحمار) اسير لذت تن اولان اسير خر اولاندن بدتردر (نظم) اسير لذت تن ماندهٔ وكرنه ترا * چه عيشها كه در عالم دل مهيانيست *

﴿باب ثالث﴾

سلوكده اولان معاملاتى بيان ايلر (بو باب دخى اون درجه يى شاملدر) درجهٔ اولى مراقبه يى بيان ايلر) مراقبه وترقب وارتقاب لغتده انتظار معناسنه در اما اصطلاح مشايخده مراقبه جناب حق قلبله ملاحظه ايتكه ديرلر و حضرت حق ملاحظه ايتكه ديرلر حضرت حقى ملاحظه قلمق انى دائما كندونه حاضر وناظر واقواله سميع واحواله عليم واعماله بصير بيلمكله ومشاهده قيلمغله اولور زيرا حق تعالى عبدك هر حالنه وجزوى وكلى اولان اعمالنه ناظر وشاهددر ﴿كما قال الله تعالى فى كتابه الكريم وما تكون فى شأن وما تتلوا منه من قرآن ولا تعملون من عمل الا كنا عليكم شهودا اذ تفيضون فيه﴾ يعنى يا محمد سن بركارده اولمزسن ودخى قرآندن برمقدار اوقومزسن ودخى سزاى عبادم عملدن بر عمل ايشلمزسز الا كه بز سزلك اوزرينكزه شاهد وناظرلرز شول وقتده كه سز اول عمله داخل اولوب خوض ايدرسز پس كركدر كه طالب هر يرده حقه مراقب اوله وانى كندويه ناظر بيله (كما قال الله تعالى الم يعلم بان الله يرى) يعنى عاصى وكافر اولان بيلمزمى كه تحقيقا الله تعالى هر كسك احوالنى كورر واسرارينه مطلع اولور واكا كوره اناره جزا قيلور محققلر ديرلر كه بو آيتك ورودى خاص وحكمى عامدر ودخى بو آيتده هم وعد وهم وعيد واردر پس ديمك اولور كه اى عاصى توبه ايله كه الله كناهكه عالمدر واى مرائى عملده اخلاص ايله كه حق سرك كه مطلعدر واى مؤمن بريرى تنها صانوب خطايه شروع ايله كه حق هر يرده حاضر

وناظردر نتکیم بعض مشایخ بیوررلر (اذا عصیت مولاك فلا تعصه فی مواضع لا یراك)
جنید بغدادی حضرتلرینك بر مریدی واریدی سائر مریدلردن زیاده اکا رعایت
ایدرلردی اندن مقدم اولان مریدلر اکا غبطه ایدوب دیدیلر که هنوز کلان
بر کسنه یه بو قدر تعظیم نه یه ایجاب ایدر شیخ نور ولایتله بونلرك مافی الضمیرین
بیلوب بونلره برر تاوق ویروب دیدیکه وارك شو تاوقلری بر تنها یرده ذبح ایدك پس
بونلر اول تاوقلری ذبح ایدوب کتوردیلر الا اول مرید اولان کسنه پس اول
ذبح اتمیوب کتوردکده شیخ دیدیکه سن نیچون ذبح اتمدك اوبکت دیدیکه
بیوردیکز که بونی بر تنها یرده ذبح ایله پس هیچ بر تنها یر بولمدم و حقدن خالی بر محل
کورمدم حضرت جنید بونلره دیدیکه بنم بوکه رعایتم اشته بو مشاهده ایچوندر
پس حق دائما حاضر و ناظر بیلمکدن و سمیع و بصیر مشاهده قیلمقدن مقصود
اولدر که انك حضورنده افعال قبیحه ایلمکدن و اقوال شنیعه سویلمکدن حذر
ایلیه سن نتکیم حضرت مولانا بو مرتبه یه مناسب بیوررلر (مثنوی) از پی آن
کفت حق خودرا بصیر ※ که بود در دیدنت هر دم نذیر ※ از پی آن کفت حق
خودرا سمیع ※ تا ببندی لب ز کفتار شنیع ※ از پی آن کفت حق خودرا علیم
تا نیندیشی فسادی تو ز بیم (نثر) بو ابیاته مناسب واسطی دیرکه (المراقبة محافظة
القلب عن سوء الخواطر ومشاهدة الحق فی الباطن والظاهر) وقاشانی دخی
دیرکه ※ المراقبة دوام شهود نظر الحق الیك وان تشاهد رقیبا شاهدا علیك
وان لا تعارض بفعلك فعله وارادتك ارادته ولا تفعل ولا ترید الا ما فعله واراده ※
یعنی مراقبه حقك سا که شهودینك دوامیدر و سنکده انی اوزریکه رقیب
و شاهد مشاهده قیلمقکدر و فعلکله انك فعلنه معارضه قیلمامقدر و ارادتکله
انك ارادتنه مخالفت ایتمامکدر و دخی برشیء اشلممکدر و برنسنه دیلممکدر الا انك
اشلیوب دیله دیکنی پس بو مرتبه یه وارن و بو مشاهده یی قیلان کسنه لرده حرمت
و رعایت خصالی ظهوره کلور و معامله سی دائما حرمت و رعایت اوزره اولور

※ درجهٔ ثانیه حرمت و رعایتی بیان ایلر ※

مشایخ رحمهم الله دیرلرکه (الحرمة هی تعظیم الامر باتیان المأمور به والانتهاء
عما نهی عنه بان یعرف عظمة ربك و یعبده علی وجه الحرمة والتعظیم) یعنی
حرمت امر حقه تعظیمدر مأموربهی اداقیلمغله و منهی عنهدن معرض اولمغله
ربکك عظمتنی بیلمکله و اکا علی وجه الحرمة والتعظیم عبادت قیلمغله و مراقبه یه
ایروب مشاهده مرتبه سنه بولدقدنصکره حرمت و رعایت قیام و قعود و جلوس

ورقيدده دخي اجرا اولنور زيرا پادشاه اعظم قتنده بنده بالضروري مؤدب
واهل حرمت اولور ﴿كما روي ان ابا يزيد تعب ليلة من طول القيام فلما جلس
مدرجله فسمع هاتفا يقول هكذا تجالس الملوك ولا يجالس مثل هذا العبد الصعلوك
فحلف ان لا يمد رجله بعده ابدا حرمة لربه﴾ يعني بايزيددن روايت اولنديكه
بر كيجه زياده طول قيامدن كندولره فتور وتعب كلوب اوتوردي پس اوتوروب
آياقلرين اوزتديغي كبي هاتفدن بر آواز ايشتديكه متنبه اولكه بو كونه عبد صعلوك
اوتورمز بلكه بو يله ملوك اوتورر ﴿ پس اول حضرت قسم ايلدي
اندنصكره ابدي آياق اوزتامغه ربيسنه حرمت وتعظيمدن اوتري (بيت)
هر كه آرد حرمت او حرمت برد ﴿ هر كه آرد قند لوزينه خورد ﴿ پس ارباب كمال
اصل حين انبساطده حرمت قتلق كرك وحين انبساطده اولان آشنالغه
روشنالغه مغرور اولوب بعض مراد ايچون جرأت وجسارت قيلمق كرك
مثلا جناب حق حضرت موسايه انبساط حالنده ايكن بيورديكه
﴿ياموسى سلني كل مرادك ولو ملحا لعجينك وشعيرا لحمارك﴾ پس بو لطفله
اول حضرت مست اولوب حالت بسط اكا غلبه قيلوب ديديكه ﴿رب
ارني انظر اليك﴾ پس درحال تيغ ﴿لن تراني﴾ ايله بو آرزو قطع اولندي بو معني
دلالت ايلر كه سالك حضرت الهيه ده حرمت قيله وجرأت وجسارتدن بري اوله
اي اخي بيلكه اهل الله اوچ قسمدر بر قسم واردر كه حين انبساطده بلكه
هر حالتده دائما ادب وحرمت اوزره اولور ونامحرمدن سر وحدتي ستر قيلور
وبر قسمي دخي واردر كه اسرار الهيه يي على وجه الحرمة والتعظيم اظهار ايلر
ولكن كمال ايله منبسط اولوب شطح وطامات برله ترك حرمت قيلمز وبر قسمي دخي
واردر كه كمال ايله منبسط اولور وترك حرمت ايدوب اظهار شطح وطامات قيلور
اولكي قسمك مثالي جنيد كبي ايكنجيسنك مثالي شبلي كبي اوچنجيسنك
مثالي منصور كبيدر ﴿كما روي ان الشبلي قال شربت بالكأس التي شرب بها
الحلاج فصحوت ولم يصح الحلاج فبلغ الحلاج ذلك فقال لو شرب بالكاس التي
شربت بها السكر كما سكرت فبلغ الجنيد امرهما فقال يقبل قول الصاحي
على السكران فرجح حال الشبلي على حال الحلاج لانه حفظ الحرمة﴾

﴿درجۀ ثالثه اخلاصي بيان ايلر﴾

جناب حق جل شانه حديث قدسيده بيوررلر كه ﴿الاخلاص سر من اسراري
استودعته قلب من احببته من عبادي﴾ يعني اخلاص بنم اسرارمدن بر سردر

سردرین آنی امانت قودم قوللرمدن سودیکم کسه نك قلبنده ﴾ اخلاص اعمالی ودینی عجب وریادن وحیله ودغلدن خالص قیلمقدر دیرلر والله ایچون اولان دین بونلردن خالص وصافی اولاندر ﴿ کما قال الله تعالی الا لله الدین الخالص ﴾ وشیخ الاسلام حضرتلری دخی اخلاصی بویله تعریف ایدوب دیرکه ﴿ الاخلاص تصفیة العمل عن کل شوب قال بعض الشارحین المراد بتصفیة العمل عن کل شائبة هی اخراج رؤیة العمل من العمل والخلاص عن طلب العوض علی العمل عملدن رؤیت عملی اخراج ایلمك اکا اعتماد ایلمامکدر زیرا عمله اعتماد ایلمك نقصان عرفانه دلالت ایلر ﴿ کما قال ابن عطا الاعتماد علی العمل عند وجود الزلل نقصان لاهل الملل ﴾ وعلی عوض وثواب ایچون قیلمق دخی اخلاص مخلدر وحظ نفس شائبه سنی مشعردر ﴾ پس اخلاص بونلردن دخی عملی خالص قیلمقدر ﴿ کما قال ابو عثمان المغربی الاخلاص مالا یکون فیه للنفس حظ ولا یرجی صاحبه علیه عوضا فی الدارین ﴾ بلکه اصل اخلاص کندوبی مخلص کورممکدر انکیچون ﴿ الاخلاص ان لا تراك مخلصا ﴾ دیدیلر زیرا اخلاص رؤیت اخلاصله معلولدر کما قال ابو یعقوب سوسی مناسبا لهذا المحل متی شهدوا فی اخلاصهم الاخلاص احتاج اخلاصهم الی اخلاص آخر لان الاخلاص معلولة برؤیة الاخلاص ﴾ پس حقیقتده مخلص اولدرکه جمله حول وقوتی اللهك بیله وعبادات وطاعات آنك توفیق وتیسیری ایدوکن معلوم قیله پس بویله کورن کسنه عملی کندودن بیلزوانك اوزرینه مزد واجرت طلب قیلمز بلکه آنی حقدن مطلقا فضل وامتنان وکرم واحسان بیلور بومرتبه ده علم وعملی شوائب شرکدن تهذیب قیلور .

❊ ﴿ درجهٔ رابعه تهذیب ندر آنی بیان ایلر ﴾ ❊

مشایخ رحمهم الله تهذیبی بویله تعریف ایدرلر که التهذیب هو تنقیة العلم والعمل عما یشوبه مما لا یلیق به یعنی تهذیب علم وعملك هر برینی لایق اولمین شیلرك شائبه سندن پاك قیلمقدر وبی ریا وسمعه ودب نخلوق اولمقدر ❊ پس بو تهذیب وتنقیه دخی خالص اولمین وصفا بولمین کسه لر ایچوندر تکمیل بیوررلر ﴿ التنقیة والتهذیب جار مجری معالجة المریض (مثنوی) بهر انست این ریاضت وین جفا ❊ تا برآرد کوره از نقره جفا ❊ بهر آنست امتحان نیك وبد ❊ تا بجوشد بر سر آرد زر زبد (نثر) پس خلوص وصفا بولان وصحیح المزاج اولان کمسه لره لازم اولاز بلکه ارباب

بدايات واصحاب رياضاته واجب اولان خدمتلردندر (كما قال شيخ الاسلام
التهذيب امتحان ارباب البدايات وطريقة اصحاب الرياضات) بوراده
امتحاندن مراد دنس طبيعتدن تطهير واوث بشريتدن تخليص قيلمقدر پس
ارباب بدايته لازمدر كه خاطرلرين رامز خويلردين تطهير وادبلرين تحسين ايده لر
وعملرين جهالتدن وعملرين ريا وسمعه دن وعبادتلرين عادتدن تنزيه ايتمك
طريقنه كيده لر زيرا عادت ايله عبادت اولمز انكيچونكه عادت طبيعت ثانيه در پس
مقتضاى طبيعت اوزره اولان عمل عبادت صايلمز (كما قال بعض المشايخ
مايفعل الانسان بالطبع لايعد من العبادات وكذلك مايفعل بالعادات لايعد
من العبادات بل يجب للعبادة من قصد ونية ومخالفة النفس والهوى ولهذا قيل
صائم الدهر لاصائم ولامفطر لتعود النفس وعدم تاثيره فيه ولذلك كان افضل
الصوم صوم داود عليه السلام لمخالفة الطبيعة والعادة فيه) يعنى بعض مشايخ
ديديلر كه انسان طبعله ايشلديكى عمل عباداتدن عداولنمز وكذلك عادتله ايشلديكى
عمل دخى عبادتدن عداولنمز بلكه عبادته نيت خالصه ومخالفت نفس وهوا
واجبدر انكيچون صائم الدهرك حقنده نه صائمدر ونه مفطردر ديلدى نفسك
اكا اعتيادى وصومك آنده عدم تأثيرى اولديغيچون وبو اجلدن صوم داود
افضل اولديكه انده طبيعت وعادته مخالفت واردر ☼ پس عبادتكه شائبهٔ
عادتدن خلاص اوله استقامت حاصل اولور وبو مرتبه يه ايرن مستقيم دينور

☼(درجهٔ خامسه استقامتى بيان ايلر)☼

استقامت فعلنده وشربنده وعقيده واعمالنده واحوالنده واقوالنده بلكه هر شيده
افراط وتفريطدن حذر ايتمكدر وسلوكده استواء قصد ايله كتمكدر انكيچون
(الاستقامة هى استواء القصد فى السلوك) ديمشلر ومسترشد وطالب اولنلرى
بو استوا واعتداله ارشاد قيلمشلردر وجناب حق دخى بو آيت كريمه ده مستقيم
اولان قوللرينه لطف ايلديكنى بيان ايدوب بيورورلر (ان الذين قالوا ربنا الله
ثم استقاموا تتنزل عليهم الملائكة) تحقيقا شول كمسنه لر كه الله بزم ربمزدر ديديلر
وربوبيت ووحدانيته اقرار ايلديلر آندنصكره اعمالنده واحوالنده استقامت
قيلديلر انلرك اوزرينه ملائكهٔ رحمت نزول ايلر يا عند الموت ويا عند البعث
(ان لاتخافوا ولاتحزنوا) ديمكله (وابشروا بالجنة التى كنتم توعدون) مژده سن
ويرمكله يعنى بشارتلنك اى مؤمنلر شول جنتله كه سزه دنياده وعده اولنديكز
ايدى ديو مژده ويرمكله ☼ وآيت خلاصهٔ علم وعملى جامعه در خلاصهٔ علم توحيد

وخلاصه عمل استقامتدر و بو استقامت خلاصه عمل اولدیغیچون بونك ثواب وجزاسی احصا اولنمز (كما روی عن ثوبان رضی الله عنه قال رسول الله صلی الله عليه وسلم استقيموا ولن تحصوا واعلموا ان خير اعمالكم الصلوة ولا يحافظ علی الطهارة الا مؤمن) معنای شريفی اشتهسز استقامت ايلك وبيلك كه سز استقامتك ثواب وجزاسنی احصايه قادر دكلسز و بيلك كه تحقيق سزك خيرلو عملكز صلاتدر كه انواع عباداتی جامعدر اولا انده استقامت ايلك ٭ وصلاتده استقامت ايكی وجهله اولور بر وجهی ظاهر تعديل اركان ايدوب قيام وقعود وسجودين فقهادين يازديغی اوزره اداقيلمقدر و بر وجهی دخی باطنا اول صلاتده سمعه وريا ايلمدن و بونلر امثالی مضرسيئه دن محفوظ القلب اولمقدر اصل طهارت حقيقی بو كا ديرلر ٭ پس بو طهارته مواظبت ايلمز الا كه مؤمن كامل پس مؤمن مستقيم اولدر كه نور هدايتی بوله واوساخ طبيعت وبشريتدن قلبنی طاهر قيله وغبار اغيار وماسوادن منقا اوله (نظم) كسی دائم ز اهل استقامت ٭ كه باشد بر سر كوی هدايت ٭ بانوار هويت جان سپرده ٭ ز اوساخ طبيعت پا نشمرده ٭ تمام از كرتن دامن فشانده ٭ برفته سايه وخورشيد مانده (نثر) قال فی العوارف حاكيا عن ابی علی الجوز انی قال كن طالب الاستقامة لا طالب الكرامة فان ربك يطلب منك الاستقامة وانت تطلب الكرامة) استقامت ربك رضاسيدر وطلب كرامت نفسك هواسيدر ٭ پس اهل حق اولان هوای نفسدن كذر ايدوب رضای حقه نظر ايتمك كركدر فی الحقيقه كرامت ذوی حصول استقامتدر (كما قال ابن عطا الكرامة فی الحقيقة انما هی حصول الاستقامة وربما ارزق الكرامة من لم يحصل له الاستقامة فالواجب علی العبدان لا يحرص الا علی الاستقامة لان الكرامة التی تعنی خرق العادة لا اعتبار بها عند اهل التحقيق) ابن عطا دير كه كرامت فی الحقيقه دكلدر الا حصول استقامتدر از اولور كه بر كسه يه استقامت حاصل اولمدين كرامت مرزوق اولور ٭ پس عبده واجب اولان حريص اولميه الا كه استقامته زيرا خرق عاده معناسنه اولان كرامته عند اهل التحقيق اعتبار يوقدر بلكه بونلر قتنده اكبر كرامات اخلاق و صفاتی تبديل ايتمكدر (كما قال سهل بن عبد الله التستری اكبر الكرامات ان تبدل خلقا مذموما من اخلاق نفسك بخلق محمود ٭ پس ارباب كمال بو كرامت وخرق عاده يی حيض الرجال ديوب ترك ايتمشلر و همان اصلاح نفس واستقامت طريقنه كتمشلر (كما قيل يوما لابی يزيد فلان بر ساعة بمكة قال الشيطان يسير من المشرق

الى المغرب طرفة عين وهو فى لعنة الله وقيل له فلان يمشى على الماء ويطير فى الهوا
قال الحيتان والخشب وامثالهما تمشى فى الماء والذباب والطيور يطير فى الهوا
فقال ان رجلا بسط مصلا على الماء وتربع فى الهواء لا تعجبوا ولا تلتفتوا اليه
حتى تنظروا كيف تجدونه فى الامر والنهى والاستقامة) ديو حضرت اكثر
مالنده كرامت ذكرندن حقه استعاذه ايدرلردى نتكم يحيى بن معاذ نقل ايلر
وديركه (رايت ابا يزيد عند البحر يوما ساجدا يقول اللهم ان قوما طلبوك
فاعطيتهم المشى على الماء والهواء فرضوا بذلك وانى اعوذ بك من ذلك وان قوما
طلبوك فاعطيتهم طى الارض فرضوا بذلك وانى اعوذ بك من ذلك وان قوما
طلبوك فاعطيتهم كنوز الارض فانقلبت لهم الاعيان فرضوا بذلك
وانى اعوذ بك من ذلك وان قوما طلبوك فاعطيتهم عبدك خضر افرضوا بذلك
وانى اعوذ بك من ذلك حتى عد كذا وكذا اكثر مقامات من مقامات الاوليا
فقال الهى اطلبك واطلب رضاك وافنى وجودى فى هواك) شيخ حضرتلرى
شيخ ابو مديندن حكايه ايدوب بيوررلركه بو عالمده متصرف اولان ابدالدن
بعضيسى شيخك مريدلرينه ديديلركه (ما لنا لا يعتاص علينا امر ويعتاص
على الشيخ اقل الامور مع انا نعرف مقامه ولا يعرف مقامنا فبلغ ذلك الشيخ ابا مدين
فقال تركنا مرادنا لمراده) پس ارباب تصوف مرادلرين مراد حقده ترك ايدوب
فانى اولديلر اما ارباب تصرفده دخى مراد شائبه سى واردر انكچون (التصوف
مع التصرف نقصان) ديمشلر والله اعلم

﴿ درجۀ سادسه توكلى بيان ايلر ﴾

عن ابن عباس رضى الله عنه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تدخل الجنة
من امتى سبعون الفا بغير حساب هم الذين لا يسترقون ولا يتطيرون وعلى ربهم
يتوكلون) يعنى جنته داخل اولور امتمدن يتمش بيك كمسه بغير حساب بونلر
انلردر كه برشى ايچون افسون ايتزلر وبرشيى دخى تطير وتفأل ايتزلر بلكه ربلرينه
متوكل اولورلر (قال الشيخ اكبر التوكل نوعان عام وخاص فالعام ان يعلم الرجل ان
لا مؤثر فى كل شئ الا الله ولا يؤثر شئ الا بامر الله فالطعام لا يشبع الا بامر الله والماء
لا يروى الا بامر الله والادوية لا تشفى والسم لا يقتل والنار لا تحرق والبرد لا يبرد
الا بامر الله وقس على هذا كل الاشياء والتوكل الخاص ان يترك الرجل التداوى
والاسترقاء لقوة يقينه بان لا يصيبه الا ما كتب الله) بو صنف تدبير نفسى
ترك ايدوب حول وقوتلرندن منسلخ اولوب بين يد الله كالميت بين يدى الغسال

اولورلر (كما قال ذوالنون التوكل ترك تدبير النفس والانخلاع عن الحول والقوة وان يكون العبد بين يدالله كالميت بين يدي الغسال يقلبه كيف يشاء) بوكونه توكل كه امر ي مالكنه تسليم ايدوب انك وكالتنه تعويل قيلمقدر عوامه اصعب منازل وخواصه اضعف خصائلدر (كما قال شيخ الاسلام التوكل وكلة الامر كله الى مالكه والتعويل الى وكالته وهو من اصعب منازل العامة واوهى السبل عند الخاصة) يعنى امرك كلسني مالكنه و يرمكدر وانك وكالتنه اعتماد قيلمقدر بو عوامك منازلنك اصعبي وخواصك قتنده اضعف سبلدر عوامه اصعب اولمسى بو جهتندندر كه نفوس عوام اسبابه محبت ايتمكله اسباب بونلره حقدن حجاب اولمشدر آلهه اعتقادن اسبابه اعتمادلرى زياده در بو جهتدن ترك اسباب ايدهمزلر و توكل يولنه كيده مزلر قياس ايدرلر كه اسبابه مراجعتسز بركار حاصل اولمز و بلا سبب برشئ ظهوره كلمز مع هذا اسباب اورته ده برآلت ملاحظه درلر اما عوام بويله بيلمزلر بجون انلره توكل اصعب منازلدر (مثنوى توز طفلى چون سبب‌ها ديدۀ * بر سبب از جهل زان جفسيدۀ * باسبب‌ها از مسبب غافلى * سوى اين روپوشهازان مائلى * چون سببها رفت برسر ميزنى * ربنا و ربناهاى زنى * رب ميكويد بروسوى سبب * چون زصنعم يادكردى اى عجب (نثر) (وقال الشيخ فى الفتوحات التوكل اعتماد القلب على الله مع عدم الاضطراب عند فقد الاسباب الموضوعة فى العالم التى من شأن النفوس ان تركن اليها فان اضطرب فليس بمتوكل وحال المنعوتين بهذا المقام منهم من يكون بين يدى الله كالميت بين يدى الغسال ومنهم من يكون حاله حال الولد مع والده فى مال والد ومنهم من يكون حاله حال العبد مع سيده فى مال سيده) يعنى توكل قلبك الله ه اعتماديدر اسباب ضايع اولدقده قلب مضطرب اولمامغله اويله اسبابكه بو عالمده موضوعه دركه اكا ميل ايلمك نفوسك شانندندر اكر عند فقد الاسباب قلب مضطرب اولورسه متوكل اولمز و بو توكل مقاميله منعوت اولانلرك حالى بعضيسى بين يدى الله غسال او كنده ميت كبى اولور و بعضيسنك حالى عبدك افنديسيله اولان حالى و افنديسينك مالنده اولان حالى كبى اولور و بعضيسنك حالى اوغولك باباسيله اولان حالى كبى اولور اما توكل خواص قتنده اضعف سبل اولمسى اولدر كه بر فحواى (ان الامر كله لله) هر امر اللهكدر بركمسه‌نك هيچ بركارده مالكيتى يوقدر (كما قال الله تعالى لرسوله ليس لك من الامر شئ) پس اشرف عالم وسيد ولد آدمه خطاب بويله اولنجق مادوننده اولانكمسه‌لرك مالكيتنده

مدخلی اولور پس خواص بلدیلر که علی الاطلاق مالك انکدر پس نه شیده
آنی وکیل اتخاذ ایتسونلر وملك انك ایکن توجهله آنی وکیل ایدینسونلر انکیچون توکل
الخواص اضعف سبلدر بلکه خواص جمله امرلرینی حق تفویض ایلمشلردر واو
نه ایتسه آندن راضی اولمشلردر

﴿ درجهٔ سابعه تفویضی بیان ایدر ﴾

﴿ قال الله تبارك وتعالی حاکیا عن آل فرعون قال وافوض امری الی الله ان الله
بصیر بالعباد ﴾ یعنی آل فرعون دیدیکه بن امرمی اللهه تفویض ایلرم الله عبادنه
بصیردر ٭ پس بندهیه لایق اولان اولدر که هر حالنی وکارنی اللهه تفویض ایلیه
توکلدن تفویض اولیدر زیرا تفویض من حیث المعنی توکلدن اوسعدر
ومن حیث الاشارة آندن الطفدر انکیچونکه توکل بعد وقوع السبب حاصل اولور
اما تفویض هم بعد وقوع السبب وهم قبل وقوع السبب واقع اولور توکلك
بعد وقوع السبب اولمسنه مثال نتکم حضرت یعقوب علیه السلام اولادینك
حفظنده دیدیکه ﴿ یا بنی لا تدخلوا من باب واحد وادخلوا من ابواب متفرقة
وما اغنی عنکم من الله من شیء ان الحکم الا لله علیه توکلت ﴾ یعنی یعقوب علیه
السلام دیدیکه ای اوغلانلرم مصره کیردکده جمله کز بر قپودن کیرمیك بلکه هر
بریکز برا کنده قپولردن کیرك وبن اللهدن کلان شیدن برشیئی سزدن دفعه
قادر دکلم زیرا برکسهنك ایچون حکم یوقدر الا الله ایچون بن اکا توکل ایلدم یعنی
بن آنی سزك صیانتکزده وکیل اتخاذ ایلدم بو توکل بعد وقوع السببدر که اول
اولادینك صیانتیدر وبر مثال دخی بعد وقوع السبب اولدیغنه بودر که حضرت
رسول علیه السلام اصحابیله بیله ایدی دیدیلر که مشرکلر سزك قتالکزه جمع
اولدیلر قورقولك دیدیلر که بزه الله کفایت ایدر واول نعم الوکیلدر نتکم بو آیت
بو معنایه دلالت ایدر (ان الناس قد جمعوا لکم فاخشوهم فزادهم ایمانا وقالوا حسبنا
الله ونعم الوکیل) بو توکل دخی بعد وقوع السببدر وسبب مشرکلردن کندولری
صیانتدر پس توکل بعد وقوع السبب اولمشدیرلر اما تفویض هم قبل وقوع
السبب وهم بعد وقوع السبب اولور قبل وقوع السبب اولدیغنه مثال حضرت
نبی علیه السلام یاتدقلری وقتده بیورورلر دیکه ﴿ اللهم انی اسلمت نفسی الیك
والجأت ظهری الیك وفوضت امری الیك ﴾ وبعد وقوع السبب اولدیغنه مثال
آل فرعونك امرنی اللهه تفویض کبیدر ﴿ کما قال وافوض امری الی الله ﴾
بوراده سبب فرعونك خوفیدر پس تفویض ایله توکلك مابیننده عموم وخصوص

اولور تفویض اعم وتوكل اخص اولور وتوكل تفویضك برشعبه سی كبی اولور وتفویض هر وجهله توكلدن اوسعدر وهم ادبه اوفق وآندن من حیث المعنی سالكه الیقدر زیرا تفویض حول وقوتدن بری اولمق وكندوبی حق رضاسی ایچون كندو تصرفندن تخلیه قیلمدر وحتی كندو مقامنده تصرفده قائم قیلوب هرنه ایشلرسه اكا راضی اولمقدر اما توكل بویله دكلدر زیرا متوكل اكا دیرلر كه نفسنك مصالحنده حقی كندویه وكیل اتخاذ ایلیه پس بونده من وجه جرأت وجسارت واردر ونظر قیلنسه سوء ادبدن خالی دكلدر اكرجناب حق جل شانه توكلی مندوب قیلمیه انبیا واولیادن بركمسه بوكا جرأت ایتمیه لردی پس جمیع امورین حقه تفویض ایدوب آندن هرنه كلورسه (كل شیء من الحبیب حبیب) دیوب انك اراده سنه راضی اولمق كمال عبودیته انسبدر

﴿ درجهٔ ثامنه ثقه نك بیان ایلر ﴾

ثقه قلبك حقه اعتمادی وحكمنه وثوقیدر توكل وتسلیم وتفویضدن بو اولیدر زیرا سواد عین توكل ونقطهٔ دائره تفویض وسویدای قلب تسلیمدر یعنی بومقاملرك مداری وحیاتی ثقه در بوروح كبی انلر بدن كبیدر نتكیم عین سواد ایله ناظر ودائره نقطه ایله اوزره دائر وقلب سویدا ایله حی وقادر اولدیغی كبی بومقاملرك هر بری ثقه سز تعینیدر نتكیم بومقامده جناب حق ام موسادن حكایه ایدوب بیورر (فاذا خفت علیه فالقیه فی الیم) ام موسایه خطاب عزت بویله وارد اولدیكه ای ام موسی سول وقتده كه سن موسانك اوزرینه قورقه سن سن آنی دریایه القا ایله پس ام موسی جناب حقه اعتماد ایدوب آنی دریایه القا ایلدی اكر حقه ثقه سی اولمیه ایدی آنی دریایه آتمزدی بو مرتبه نك صاحبلری سر قضا وقدره كماهیله واقف اولنلردر زیرا بیلورلر كه خلاف حكم الله برشیئك وقوعی ممكن دكلدر (كما قال علی كرم الله وجهه اعلموا علما یقینا ان الله لم یجعل العبد وان عظمت حیلته وقویت مكیدته اكثر مما سمی له فی الذكر الحكیم) راحت بولان بو علمه واقف اولنلردر زحمت ومشقت چكن بو سردن غافل قلانلردر اول كمسه كه (لا راد لقضاء الله ولا معقب لحكم الله) معناسنه عارف اولدی (وقل كل من عند الله اسرارینه (وقل الله خالق كل شیء) خفیاتنه وقوف بولدی اول كمسه كندو حول وقوتن ترك ایدوب حكم حقه واثق اولدی وفوت اولنه محزون اولمدی واولنه كلنه فراح قیلمدی ﴿ كما قال الله تعالی ما اصاب من مصیبة فی الارض ﴾ یعنی عسیلاردن روی زمینده بر مصیبت اصابت ایلدی قحط وغلا وطاعون ووبا كبی

(ولا في انفسكم) ودخي نفسكزه آفات وبلالردن برمرض اصابت ايلمدي (الا في كتاب مبين) الا اول مصيبت كتاب مبينده ثابتدر وعلم الهيده معلومدر (من قبل ان نبراها) بز اول مصيبتي وياخود سزك نفسلريكزي خلق ايلمزدن اول ﴿ لكيلا تأسوا على مافاتكم ولا تفرحوا بما آتاكم ﴾ كتاب مبينده بو جمله انكچون اثبات اولنديكه تاكه دنيادن فوت اولنه محزون اولميه سز و مال ومنصبلردن اعطا اولنانه فرح قيلميه سز ﴿ قال البيضاوى فان من علم ان الكل مقدرهان عليه الامر ﴾ پس بركمسه كه خلايق اوزره جاري اولان احكامك جميعسني صور معلومات الهيه ايدوكن بيله ولوح محفوظده مثبت اولديغنه عالم اوله محنت قصد وطلبدن نجات بولور وحكم الهيه واثق اولوب هرنه كاورسه تسليم اولور

﴿ درجهٔ تاسعهٔ تسليم ندر آني بيان ايلر ﴾

تسليم اولدر كه عالم غيبدن ظهوره كلان اموره راضي اولمقدر مثلا سيول وامطار ايله وياخود حوادث ونوائب روزكار ايله حرث ونسلك وكار وكسبك هلاكي اولمسي وقتنده حكم خدايه رضا ويروب ترك اعتراض ايده وبلا اضطراب وتألم انقياد جانبنه كيده تسليم اول كمسه يه ميسر اولور كه قضا وبلانك بيله كه وقوعي مشيت خدا ايله در ومشيت خدا علم وحكمته تابعدر پس لحكمة اولان شيء عبث اولمز وحكيمه اعتراض لازم كلمز پس سري معلوم اولميان شيده عبدك شاني تسليم اولمقدر وقضاي حقه كندويي مطيع قيلمقدر تسليم مرتبه سنده اولان كمسه نك شاني بودر كه اكر بو عالمده عقله مخالف وقلبه مزاحم وحضوره مانع بعض احوال كورسه مثلا ملك ظالمك ملك عادله ظفر بولمسي كبي وياخود براستك انبيا واوليايه ايذا قيلمسي كبي وياخود بر جاهلك بر عالمه غالب اولمسي وعالم وعاقلك ذليل ومحروم قالمسي كبي وبونلر امثالي عقله مخالف وقلبه مزاحم هرنه شيء كورسه وهرنه احوال مشاهده قيلسه اعتراض قيلميه و پراكنده خاطر اولميه زيرا بو جمله سي كما كان واجب الوقوع عدر ومقتضيات حقايق واستعداداتدر اويله اولمجق هب حكمت اوزره در عبث دكلدر كما قال ابن الفارض (شعر) فلا عبث والخلق لم يخلقوا سدى * وان لم تكن افعالهم بالسديدة (نثر) اصل تسليم اودر كه سالك سلوك كنده نيجه اهوال مفزعه ومخاوف مهلكه يه مبتلا اولسه مثلا بحارده كرداب واخطاره كرفتار اولمق كبي وياخود بر يرده حرب وقتال وجنك وجدال ايله پر زخم و پر آزار اولمق كبي وبونلر امثالي محنت وفلاكته

هرنه ایسه راست کلمك کبی کندوبی حقه تسلیم وهرحالنی اکا تفویض ایدوب مضطرب اولمیه زیرا بوکونه آفات سالکك ترقیسی ایچوندر پس استرسه مالك الملك آنی هلاك ایده واسترسه صیانت قیله بومقامده اولان عزیزلردن شیخ عبدالله ربیع دیرکه جنك جنکیزه برقضا ایله مبتلا اولدم یانمده اولان یارانمی بربر قتل ایلدیلر پس بکا دخی نوبت قریب اولدقده نفسمه دیدمکه ای نفس نیجه سن حکم خدا یه راضی میسن کوردمکه موته حیاته اکا مساوی وحکم حقه کمال ایله راضی پس بوحالته بغایت حمد ایلدم پس جناب حق اول قومدن آخر بنی خلاص ایلدی اما خلاصمه مسرور اولدیغمدن زیاده خلوصمه مسرور وفرحناك اولدم (نظم) اطاعته فرض تلطف او جفا ❊ ومشربه عذب تکدر او صفا ❊ وکلت الی المحبوب امری کله ❊ فان شاء احیانی وان شاء اتلفا

﴿ درجهٔ عاشره تصوفندر آنی بیان ایلر ﴾

قال السری رأیت النبی علیه السلام فی المنام وسألته عن التصوف قال ترك الدعوی وکتمان المعنی ﴾ پس ارباب تصوفه ترك دعوی کتمان معنا واجب اولنلردندرزیرا ﴿ صدورالاحرار قبورالاسرار ﴾ فحواسنجه جمیع کبار نامحرم واغیاردن اسرار حقی استتار ایتمشلردر وتجاهل وتغافل سمتنه کتمشلردر اغیار بشریت دامنه کرفتار اولنلردر وارباب تصوف فوق البشریه ذوق بولنلردر اویله ذوق که آنده معالم انسانیه مضمحل وعلایم نفسانیه متلاشیدر کما قال الجنید التصوف ذوق تضمحل فیه معالم الانسانیة وتتلاشی علایم النفسانیة ﴾ زیرا بومرتبه یه وارن کسه حقدن غیری کورمز وخلقه اعتماد قیلمز انکیچون آنده علایم نفسانی ومعالم انسانی اولمزوفی الحقیقه تصوف بالکلیه جناب حقه ارتباط ورؤیت خلق ظاهرا وباطنا اسقاط ایلمکدر ﴿ کما قال الشبلی التصوف اسقاط رؤیة الخلق ظاهرا وباطنا ﴾ بر عاشق که رؤیت خلق ظاهرا وباطنا اسقاط ایلیه انك سری حقه لاحق اولور وکندوبی سطوت نورالهیده فنا بولور ﴿ قیل للجنید ما التصوف قال لحوق السر بالوحدة وفناء النفس بسطوة الاحدیة ﴾ پس صاحب تصوف اول زمانده متصوف اولور که بوفنایی بولدقدنصکره بقایه کله ومحودنصکره صحو بوله واخلاق الهیه ایله متخلق اولوب مخلوق خدا ایله خلق محمدی اوزره معامله قیله ﴿ کما قال ابو محمد الحریری التصوف الخروج عن کل خلق دنی والدخول فی کل خلق سنی ﴾ اصحاب تصوف دیدکلری همان خلقدر فافهم ولاتغفل کما سیجی

بيانه ان شاء الله تعالى

﴿باب رابع اخلاق حميده‌نك بياننده‌در﴾

(بو باب دخی اون درجه‌يی شاملدر)

(درجهٔ اولی خلق نه‌در آنی بیان ایلر)

خلق لغتده خويه ديرلر واصطلاحده اول ملكهٔ نفسانيه‌يه ديرلر كه انكله متصف اولانه سهل اوله افعال جميله‌نك اتيانی واعمال سيئه‌نك اظهاری پس اهل تصوف اخلاق سنيه صاحبی اولان كمسنه‌يه ديرلر (كما قال الشيخ فی الفتوحات قال اهل طريق الله التصوف خلق فمن زاد عليك فی الخلق زاد عليك فی التصوف) يعنی شيخ حضرتلری بيوردیلر ونقل ايدوب ديرلر كه اهل طريق الله ديديلر كه تصوف همان خلقدر پس شول كمسنه كه سنك اوزريكه خلقده زياده اولدی تصوفده دخی سنك اوزريكه زياده‌در (وقال الشيخ بعد هذا الكلام سئلت عائشة ام المؤمنين عن خلق رسول الله فقالت كان خلقه عليه السلام القرآن) (كما قال الله تعالى فی كلامه (وانك لعلی خلق عظيم) خطاب حضرت رسول صلی الله عليه وسلمه‌در وعلی كلمه‌سيله ايراد اولنمه‌دن نكته اول حضرتك خلق عظيم اوزره مجبول اولمسنی مشعر وانك اوزرينه اعتلا واقتدارينی مذكردر وحق تعالى اول حضرتك خلقنی عظيم لفظيله صفتلندی زيرا اول حضرتك خلقی قرآندن مستفاد اولمشدر وقرآن عظيمك ادبيله مؤدب اولمشدر انكچون اولدخی عظيمدر وقرآن اول حضرتك خلقی اولمسی قرآنده اولان مكارم اخلاقه متحلی وقرآنك زجر ايلديكی شيلردن متخلی اولمسيدر* وبعض مفسرلر ديمشلر كه قرآن انك خلقی اولمه‌دن مراد (خذ العفو وأمر بالعرف واعرض عن الجاهلين) در ديمشلردر نته‌كيم بو حديث شريف دخی بو معنايه دلالت ايدر كه بيوررلر (ادبنی ربی فاحسن تأديبی ثم امرنی بمكارم الاخلاق فقال يا محمد خذ العفو وامر بالعرف واعرض عن الجاهلين) اول سلطانك اخلاق حميده‌سی توصيفده قابل دكلدر سائر اخلاق جميله‌سنه دخی شو قصه‌دن استدلال ايله كه اول حضرتدن روايت اولنور (ان الصبيان اخذوا النبی عليه السلام يوما فی طريق المسجد وقالوا كن لنا جملا يا رسول الله كن لنا جملا كما تكون للحسن والحسين فقال عليه السلام يا بلال اذهب الی بيتی وأت ما وجدته لاتشتری نفسی منهم فذهب البلال فاتی ثمانی جوزات فاشتری بها نفسه وقال عليه السلام رحم الله اخی يوسف باعوه بثمن بخس دراهم

معدوده و باعوتی ثانی جوزات) بوقصهٔ بو حصه‌نك اصلی بودر كه بركون
حضرت امام حسن وامام حسین طفولیتلری زماننده اكابر قریشك اولادنك
دوه‌لرینی كوروب آنلره تحسر ایدوب درحال حضرت سید كائناته كلوب
دیدیلر كه یاجدی و یاسیدی اكابر قریشك اولادینك دوه‌لری واردر بزه دخی
دوه‌لر آلیویر اول حضرت دیدیكه ای جكركوشه‌لرم اشته بن سزك دوه‌كزم
آنلر دیدیلر كه صبیان قریش دوه‌لرینه بنه‌یلر اول حضرت دیدیكه كلك
سزدخی بنم ظهریمه بنك آنلر اول حضرتك ظهرینه سوار اولوب كیسولرین
لجام وزمام كبی اللرینه آلوب دیدیلر یاجدنا انلرك دوه‌لری عف عف دیرسن
دیمزسن درحال اول حضرت صاغ جانبنه میل ایدوب عف عف
دیوب وصول جانبنه میل ایدوب عف عف دیدكده جناب حق
جل شانه یتمش بیك صاغ جانبنه دیدكده و یتمش بیك صول جانبنه
دیدكده اهل خطایی عفو ایلدی نتكیم حضرت مولانا دخی بر قصیده
سنده بوقصه‌یه بو بیتله اشارت ایدرلر بیوررلر كه (نظم) اشتر من چون عف
كند جمله علف تلف كند ☼ عفوش از اهل معصیت محو كند جمله خطا (نثر)
پس امام حسن وامام حسین اول حضرتی جمل اتخاذ ایلدكلری صبیانك
معلومی اولوب انلر دخی كندولری اول ایكی صاحب سعادت منزله سنده قیاس
ایدوب مسجده كیدركن اول حضرتی جمل اتخاذ ایلدیلر پس اول حضرت
نفسی آنلردن سكز جوزه صاتون آلدی وآنلره بو حسن خلقله لطف قیلدی
پس سالك كركدر كه محمدی مشرب اوله وانك خلقیله تخلق قیله ودائما تواضع
ومسكنت اوزره اوله كبر ونخوت وعجب ورعونتدن حذر قیله

☼ (درجهٔ ثانیه تواضعی بیان ایلر) ☼

(قال الله تبارك وتعالى فی كتابه المجید (وعباد الرحمن الذین یمشون علی الارض
هوناواذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما) یعنی اللهك مقبول اولان قوللری اول
كمسنه‌لردر كه یر یوزنده یوررلر هین ولین اولدقلری حالده وسكینه وتواضع
برله كذر ایلدكلری وقتده چون جهال بونلره طعن وملامتله خطاب ایلسه‌لردی
بونلر آنلره سلام دیرلردی وترك ممارات ومجادله ایدوب كذر ایدرلردی پس
مؤمن كامل صفتی هین ولین ومتواضع اولمقدر (كما قال علیه السلام المؤمنون
هینون لینون كالجمل الالف ان قید انقادوان استنیخ علی صخرة ناخ) یعنی مؤمن
اولنلر متواضعدر وملایمدرشول یولار اولدوه كبی كه اكر بدلسه منقاد اولور واكر

برطاش اوزره چوکراسه چوکر ❊ حضرت جنیدك استادندن نقل اولنور که برکسنه آنی کلدی دعوت ایلدی همانده قالقوب کاویوب کتدی پس اول کسنه او ینه کاوب شیخه دیدیکه واروالق ایکی ایله شیدی ماحضر برشی یوقدر پس شیخ کاوب اوینه کتدی برساعت دنصکره او شخص ینه کلدی ودعوت قیلدی شیخ همانده کالاول بلا اضطراب قالقوب آنك اوینه کلدی اول شخص اکادیدیکه وارینه کیت شیدی قولایم یوقدر پس شیخ الم چکمیوب ینه کتدی بو اسلوب اوزره درت کره دعوت ایلدی دردنده دخی اجابت ایلدی اخر الامر اول کسنه شیخه سؤال ایدوب دیدیکه یا شیخ بوقدر رد ایلدم وایمز غایظ سوز سویلدم تحمل قیلدك ومع هذا ینه هر بار که دعوت قیلدمسه اجابت قیلدك بونك حکمتی ندر ❊ قال الشیخ یا اخی رضت نفسی علی الذل عشرین سنة حتی صارت بمنزلة الکلب یطرد ثم یدعی فیعود ویرمی له عظم فیجیب و یرمنی ولو رددتنی خمسین مرة ثم دعوتنی بعد ذلك لاجبتك ❊ شیخ دیدیکه ای اخی نفسمه یکرمی سنه ذلت وحقارت اوزره ریاضت ویردم حتی نفسم قتمده کلب منزله سنده اولدی اول کلب که طرد اولنور اندنصکره دعوت قیلنور پس عودت ایلر واکا بر مقدار کمك آترلر پس اجابت ایدوب راضی اولور اکرسن بنی اللی کره رد ایلسك وصکره ینه دعوت قیلسك بن سکا اجابت ایلردم دیدی ❊ پس ای اخی نظر ایله کوربو مرتبه ده ایکن تواضع ومسکنتاری نه مرتبه در اولیای کبار نفسلرینه قیمت ومقدار قومزلر پس نفسنه قیمت قویان وآنی نفوس خلقدن خیر او بیلان کسنه لر اهل تواضعدن اولمزلر ❊ کما قال ابو یزید البسطامی مادام العبد یظن ان فی الخلق من هو شر منه فهو متکبر فقیل له متی یکون متواضعا قال اذا لم یر لنفسه حالا ومقاما وقیمة فمن رأی لنفسه قیمة فلیس له من التواضع نصیب ❊ ای اخی بونی بویله بیلکه نفسیله تواضع ایلین کسنه عند اهل التوحید متکبردر ولو کان یتذلل و یتواضع مثل التراب ❊ کما قال الجنید التواضع عند اهل التوحید تکبر ❊ انکچون تواضع انلر قتنده تکبردر که اهل تواضع کندوده دخی نفس کوردو آنی تحقیر ایدوب آلچق قیلر اما اهل توحید کندولرده نفس کورمزلر بلکه کندولرینی دخی کورمزلر که حتی آنی یا وضع قیله لر ویا رفیع ❊ اکر بونلردن تواضع دخی صادر اولسه الهدن بیلورلر والله اعلم

﴿ درجهٔ ثالثه ایثاری بیان ایلر ﴾

ایثار لغتده اختیاره دیرلر اثرت فلانا علی نفسی دیرلر ای اخترته معناسن ویررلر

پس ایثار موجود اصطبار علی المفقود سلوکده فقرایه خلق محمود در اصل
ایثار اولدرکه دنیوی واخروی هر نه ایسه حظوظ نفسك اوزره حظوظ یاراتی
اختیار ایلیه سن (کما قال ابو حفص کبر الایثار هو ان تقدم حظوظ الاخوان
علی حظوظ نفسك فی امر الدنیا والاخرة) نتکیم انس حضرتلرندن مرویدر که
اصحاب رسول اللهدن بریسنه برکون بر بریان باش هدیه اولنمدی پس تصور
ایلدیکه بلکه فلان کمسنه بندن احوجدر اول باش کتورن کمسه یه دیدیکه
بونی وار اول کمسه یه آلی کیت مع هذا کندونك قوت بدنه احتیاجی واریدی *
پس اول کمسه انی اول ذکر اولنان کمسه یه کتوردی اول دخی محتاج ایکن دیدیکه
بلکه فلان کمسنه بندن احوجدر وار اکا آلی کیت دیوب بر آخره کوندردی
بو اسلوب اوزره یدی قپویه دك کزدیروب آخر الامر بریسی قبول ایلدی
و بو آیت کریمه اول حینده بونلرك حقنده نازل اولدیکه (ویؤثرون علی انفسهم
ولو کان بهم خصاصة) کما مر فی باب الزکوة تفسیره قال الشیخ فی العوارف
لما سعی بالصوفیة الی الخلیفة فقبض الشحام والرقام والنوری ومیز الجنید بالفقه
فافتی لقتلهم فبسط النطع لضرب اعناقهم تقدم النوری الی الجلاد فقیل له
الی ماذا تبادر قال اوثر اخوانی علی حیاتی ساعة فلما رأی الملك هذا الحال منه
بکی وعفا عنهم) یعنی وقتاکه طائفهٔ صوفیه بغداد خلیفه سنه سعایت ووشایت
اولندیسه پس شحام ورقام نام شیخلری مع ابی الحسن النوری اخذ ایلدیلر
وجنیددن بونلرك حالنی استفتا ایلدکده جنید حضرتلری فقهاله بونلری تمییز
ایلیوب قتللرینه فتوی ویردی * پس بونلرین اورمق ایچون نطع دوشندکده
نوری جلاده تقدم ایلدی پس اکا دیدیلرکه نه شیئه مبادرت ایلرسن دیدیکه
بو بر ساعتده اخوانمی حیاتم اوزره اختیار ایلرم بو حالی ملك آندن کوردکده
اغلیوب انلری عفو ایلدی فی الحقیقه مؤثر اولان کمسه اخواننی دنیوی واخروی
نفسانی وروحانی هر نه حظی وار ایسه انك اوزرینه اختیار قیلاندر و بو خلقك
صاحبی مظهر فتوت اولاندر

﴿ درجهٔ رابعه فتوتی بیان ایلر ﴾

سأل موسی علیه السلام ربه عزوجل عن الفتوة قال الله تبارك وتعالی الفتوة
ان ترد نفسك الی طاهرة کما قبلتها منی طاهرة * حضرت موسی صلوات الله
علی نبینا وعلیه ربیندن سؤال ایلیوب دیدیکه یارب فتوت ندر حق تبارك
وتعالی بیوردیکه نفسکی سن بکا آنام وکاهلدن طاهره رد ایلکدر نتکیم سن

بندن آنی بالقبول ایلدك پس تطهیر نفس حظوظ نفسانیه دن چقمغله وامر
حق طوتمغله ونفسکی ابراهیم وار نار عشقه آتمغله اولور بو یله ایلین کسه فتوت
حقیقی مرتبه سن بولور (کما قال الشیخ فی الفتوحات اصل الفتوة ان تخرج عن
حظ نفسك ایثار التوحید ربك کما ان ابراهیم علیه السلام خرج عن حظ نفسه
وجاد بها علی النار ایثار التوحید ربه فان کان ذلك عن امر الهی فهو اعظم
فی الفتوة وان لم یکن عن امر الهی فهو فتی علی کل حال فانه من آثر امر ربه
علی هوی نفسه فهو الفتی فحقیقة الفتوة ان یؤثر الانسان العلم المشروع الوارد
من الله علی السنة الرسل علی هوی نفسه وعلی ادلة عقله) فتوحاتده بیوردکه
فتوتك اصلی حظ نفسکدن چقمقدر ربکك توحیدنی ایثار ایتمکله نته کیم ابراهیم
علیه السلام حظ نفسندن چقدی وآنی ناره بذل ایلدی ربینك توحیدنی
اختیار ایتمکله اکر نفسنی ناره القا ایلمسی امر الهیدن اولدیسه اعظم فتوت
اولدروا کرامر الهیدن اولمیوب کندو قریحه سندن اولدیسه ده علی کل حال
فتی در پس تحقیقا شان بودرکه برکسه ربینك امرنی هوای نفسی اوزره اختیار
ایلسه فتی اولدر ❊ پس حقیقت فتوت اولدرکه السنهٔ رسل اوزره اللهدن وارد
اولان علم مشروعی انسان هوای نفسی اوزره ودخی ادلهٔ عقلی اوزره اختیار
ایلمکلکدر شیخ الاسلام حضرتلری منازل السائرینده فتوتی اوچ درجه یه تقسیم
ایتمشلردر بیوررلرکه (الفتوة علی ثلاث درجات الاولی ان لا تشهد لنفسك فضلا
علی احد ولا تری لك حقا علی احد تطالبه به بل تری الحقوق واجبة علیك للکل
لا لك) فتوتك اولکی درجه سی اولدرکه نفسکك بر احد اوزرینه فضلن مشاهده
ایتمیه سن ودخی سنك ایچون برکسه اوزره حق کورمیه سن که آنی مطالبه
ایده سن بلکه کل خلایق ایچون سنك اوزریکه حقوق واجبه کوره سن سنك
ایچون انلر اوزرینه واجبه کورمیه سن ❊ والدرجة الثانیة ترك الخصومة
والتغافل عن الذلة ونسیان الاذیة ❊ ایکنجی درجه سی برکسه ایله اکر حقکدن
اوتری واکر بر غیریدن اوتری خصومت ایتمیه سن واکر اخوانکدن بر ذلت صادره
اولرسه تغافل وتجاهل ایدوب کورمزلنه سن حتی آنی معذرته محتاج ایتمیه سن
وبر کسه دن سکا اذیت والم کلسه انی در حال اونوده سن اکا عداوت وکدورت
اوزره اولمیه سن ❊ والدرجة الثالثة ان تقرب من یبعدك وتکرم من یؤذیك
وتعتذر الی من یجنی علیك سماحا لا کظما وبراحا لا مصابرة ❊ ودرجهٔ ثالثه
اولدرکه سندن ایراق اولانه سن تقرب ایده سن وسنی اینجیدنه تکریم ایده سن وسکا

جنايت ايليه سن اعتذار ايليه سن جوانمردلك بوندن غضب و غيظلي يوقدن يوندن دكل بلكه اندن ذهابا الكامصابره دكل يعني كظم غيظنده و مصابره ده من وجه تألم باطني بولنور ❊ پس فتوت و مروت اولدر كه اساءت ايلين مسيئك اساءت و جنايتندن بلا اضطراب و لا الم جودا و كرما و ذهابا اندن كچوب بنه اكا جنايتي سن ايتمش كبي اعتذار ايده سن بلكه اسائتي مقابله سنده احسان ايتمك طريقنه كيده سن امام بستي دير كه (شعر) و ان اساء مسيء فليكن لك في ❊ عروض ذلته صفح و غفران (نثر) يعني اكر بر مسيء سكا اسائت ايليه جك اولورسه سنك ايچون انك ذلتك ظهورنده اعراض و غفران اولسون ❊ انبياي عظام و اولياي كرامك فتوت و مروت خصلت حميده لرندندر و اسائت مقابله سنده رعايت اخلاق جميله لرندندر ❊ ابو حنيفه حضرتلرينك مناقبندندر كه بر كون رهكذرده عواندن برينه طوقندي اول بدخو امامي بليوب بر طبانجه اوردي حضرت امام اكا ديديكه اي اخي شمدي بنده سكا اورسم قادرم ويا خود سني طوتسم خليفه يه آلي كتسم و سكا اوراده قصاص حكم ايتسم اكا دخي قادرم ويا خود جناب حقه تضرع ايتسم حقم آليويرديو يقيم واردر كه سكا بلا مسلط ايلرا ماشا اولكه يارين قيامت كوننده اكر حق تعالى بني جنته قورسه سنلسز جنته كرميم اول كمسه امام ايدوكن بيلوب در حال توبه ايدوب مخلصلرندن اولدي ❊ و حضرت مولانانك دخي منقبه لرندندر كه قاضي سراج الدين دائما اول حضرته جفا و ايذا اوزره ايدي بر كون بر دانشمندينه ديديكه اكر مولانايي هر نه وجهله اولورسه اولسون رنجيده قيله جق اولورسك سني بر مدرسه ايله بهره مند ايده يم ❊ پس اول بي ادب كلوب ياران سماع ايدركن بولدي و شتم غضبلا نانه مالا يعني سوزلر سويليوب عظيم جفالر قيلدي اول حضرت لطفلر ايدوب ديرديكه اي مسلمان هر نه ديرسك اول بزز پس انك آخر كلامي بو اولديكه سز تمش ايكي مذهبدن طشره بر طائفه سز اول حضرت تبسم ايدوب ديديكه آري بو كره دخي صحيح سويلدك اول تمش ايكي مذهبدن خارج اولان بزز پس اول كمسه بو تحملي اول حضرتدن مشاهده قيلدقده درونده بر حال عارض اولوب در حال توبه ايدوب مريد و مخلصلرندن اولدي بو مقام فتوتك سلطاني حضرت اسد الله الغالب علي بن ابي طالبدر كه كندو خونيسني بيلوركن اكا بلا الم لطفلر ايلردي و ديرديكه سن بنم قاتلميسن بي بولفظلري تاقولك قولاولسون ابن ملجم ديرديكه يا امير المؤمنين بني دكل اولدركه بن اول كوني كورميم اول حضرت ديديكه الم چكمه

(بو ابياتك)

بو اساءت مقابله سنده مكافات احسان اولنور كه بن سنك جميع كناهلريكه شفيع اولورم وسنسز جنته كيرميوب سنى كندوم همجوار قيلورم نتكيم حضرت مولانا جلد اولك آخرنده بو معنايه اشارت بيورديلر ﴿مثنوى﴾

* بازآمد اى على زودم بكش * تا نه بينم آن دم تلخ وترش *
* كفت آرهر ذره خونى شود * خنجر اندر كف بقصد من رود *
* يك سر موازتو نتوانم بريد * چون قلم برمن چنان خطى كشيد *
* ليك فارغ شو شفيع تو منم * خواجهٔ روحم نه مملوك تنم *
* هيچ نقصى نيست درجانم زتو * زانكه اين را من نميدانم زتو *
* پيش من اين تن ندارد قيمتى * بى تن خويشم فتى ابن الفتى *

(نثر) انك ايچون حضرت پيغمبر اول حضرتك حقنده (ح) لافتى الاعلى لاسيف الاذو الفقار بيوردى ﴿ درجهٔ خامسه صدقى بيان ايدر ﴾

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم عليكم بالصدق فان الصدق يهدى الى البر وان البر يهدى الى الجنة ومايزال الرجل يصدق ويتحرى الصدق حتى يكتب عند الله صديقا) بيوردلر كه اى امتم سزلره اوزريكزه لازم اولسون صدق زيرا صدق خير واحسانه هدايت ايلر وتحقيقا بر وخير جنته دلالت ايلر وبر رجل صدقه مداومت ايلسه وصدقى تحرى ايدوب بولسه حتى اول كمسه عند الله صديق يازيلور وكرچكلر مقامن بولور قدم صدقله سالك منزل آلور وبيابان نفس وهوايى قطع ايدوب عند الله مقبول اولور (قال الله تعالى فى حق الصادقين وبشر الذين آمنوا وعملوا الصالحات ان لهم قدم صدق عند ربهم) يعنى سن بشارت وير يا محمد مؤمن اولوب عمل صالح ايشلين كمسه لره تحقيقا بونلر ايچون ربلرى قتنده منازل رفيعه ومقامات شريفه واردر ﴿ وانما سميت قدما للتنبيه على انهم انما نالوها بصدق القول والنية ﴾ اول مراتب عاليه يه صدق قول وصحت نيتله واصل اولدقلرى ايچون قدم صدق تسميه اولندى * پس سالكه دنياده وآخرتده صدقدن انفع بر خصلت يوقدر (قال الله تعالى هذا يوم ينفع الصادقين صدقهم) يعنى جناب حق جل شانه قيامت كوننده ديه كه بو كون بر كوندر كه صادقلره صدقى منفعت ايلر پس صادق اولمين اول كونده ضرر ايلر پس معلوم اولسونكه سالكه كبريت احمر واكسير اعظم ديدكلرى صدقدر سالك بو اكسير ايله مس نفسى اصلاح ايلر ومشايخ عظام مابيننده اسم اعظم دخى بودر پس صدقله هر نه مراد كه توجه ايدرلر البته ميسر اولور وصادق اولين محروم قالور (سئل من

ابی یزید البسطامی ما الاسم الاعظم قال ارونی الاسم الاصغر حتی اریکم الاسم الاعظم ماهو عندنا الا الصدق اصدق وحذای اسم شئت اسماء الله کلها عظیمة) فی الحقیقة اسماء الهیه وادعیهٔ مأثوره‌نك دخی تأثیری صدقله‌در بلا صدق بونلر دخی مفید اولاز پس صدق درون کویا بر سیف صارم کبیدر که هر نه شیئه که وضع ایلیه‌سن البته قطع ایلمك مقرردر (کما قال ذوالنون الصدق سیف الله فی ارضه ماوضع علی شئ الاقطع (مثنوی) صدق عاشق بر جمادی می تند * چه عجب کر بر دل انسان زند * صدق موسی بر عصا و کوه زد * بلکه بر دریای پر اشکوه زد * صدق احمد بر جمال ماه زد * بلکه بر خرشید رخشان راه زد (نثر) پس صدقده ملازمتله صادق صدیق اولورو صدیق اول کسه‌یه دیرلر که اقوالده وافعالده واحوالده وجمیع خصالده صادق اوله صدقك فضائلی چوقدر وخواص وآثارینه نهایت یوقدر بوقدرله اکتفا اولندی

﴿ درجهٔ سادسه حیایی بیان ایلر ﴾

عن ابن مسعود رضی الله عنه قال ان نبی الله قال ذات یوم لاصحابه استحیوا من الله حق الحیاء قالوا انا نستحیی یا نبی الله قال لیس ذلك ولكن من استحیا من الله حق الحیاء فلیحفظ الرأس وماوعی ولیحفظ البطن وماحوی ولیذکر الموت والبلاء ومن اراد الاخرة ترك زینة الدنیا فمن فعل ذلك فقد استحیا من الله حق الحیاء بر کون اول حضرت اصحابنه دیدیکه اصحابم استحیا ایلك اللهدن حق حیا ایله * اصحاب کرام دیدیلر که یارسول الله بزم کلیمز اللهدن اوتانورز اول حضرت بیوردیکه حیا بو دکلدر ولكن اول کسه که اللهدن حق حیا ایله حیا ایلر اول کسه باشنی و باشنك واعی وجامع اولدیغی حواسنی محرماتدن حفظ ایلسون ودخی بطننی و بطننك حاوی اولدیغی فرجنی حرام وزنادن حفظ ایلیه ودخی موتی ذکر ایلیه ومقبره‌ده اسکیوب بوزلمغی آکلیه وشول کسه که آخرت دیلر زینت دنیایی ترك ایلسون پس شول کسه که بوذکر اولنانی ایشلدی تحقیق اللهدن حق حیا ایله حیا ایلدی و بوفعللری ایشلمین اللهدن حق حیا ایله حیا ایلمدی دیمك اولور حیا بر خلق نیکودر که جمیع شرایعده مندوب ومستحبدر (کما روی عن ابن مسعود رضی الله عنه قال علیه السلام ان مما ادرك الناس من کلام النبوة الاولی اذا لم تستحیی فاصنع ماشئت) یعنی انبیاء متقدمینك کلامندندر که الآن بین الناس باقیدر که ناس آنی ادراك ایلدیلر اول کلام هربار که استحیا ایتمیه‌سن استدیکك ایشله دیمکدر یعنی حقدن و خلقدن حیا ایتمك جمیع شریعتده مندوب ومستحبدر الآن کا

نسیج طاری اولمامشدر پس اوزریکزه واجبدر که قبایح ومعاصی ایشلکدن استحیا قیله‌سز (فاصنع) امری تهدید ایچوندر یعنی ای بی حیا اولان دیلدیکک ایشله که عاقبتده خیر یوقدر وهر کس خیر وشر هرنه ایسه عمله جزا اولنور پس اختیار الکده نیجه بیلورسک او یله ایله دیمک اولور حیا ارباب مراقبه‌نک صفتیدر که دائما هر یرده حاضر مشاهده ایدرلر واصحاب معامله‌نک خاقیدر که علی طریق الاحسان ایدرلر احسان حق سنی کورر کبی ویاسن حقی کورر کبی معامله قیلمقدر دیرلر ﴿ کما قال علیه السلام الاحسان ان تعبد الله کانک تراه فان لم تکن تراه فانه یراک ﴾ وحیا ایله متصف اولمق مؤمنه برفحوای (تخلقوا باخلاق الله) لازم اولنلردندر زیرا حیا نعوۀ حقدن برنعتدر که ذاتنی انکله توصیف ایلدی وحقک حیاسی قولنک قولنی تکذیب ایتماسیدر بلکه اول قول کاذب ایکن انی تصدیق ایدوب مرتبۀ اعلایه ایرکورسیدر تکیم بو معنایه بو حدیث شریف دلالت ایدر که حضرت نبی علیه السلام بیوررلر ﴿ ان شیخا یوم القیامة یقول الله له یاعبدی عملت کذا وکذا لا ینبغی لک ان تعمل ذالک فیقول یارب مافعلت وهو قدفعل فیقول الله للملا ئکة سیروا به الی الجنة فتقول الملائکة التی احصت علیه عمله یاربنا الست تعلم انه قدفعل کذا وکذا فیقول بلی ولکنه لما انکر استحییت منه ان اکذب شیبته ﴾ پس جناب حق جل شانه پیر اولان قوللرینی تکذیب وتعذیب ایتمدن استحیا ایلیجک عبده لایق اولان اولدر که حیا صفتیله متصف اوله حقدن وخلقدن اوتانه ودین وطریقده اختیار اولنلره تعظیم وتوقیر قیله زیرا حیا ایماندندر وحیانک کلیسی خیردر وحیا کتورمز الاخیر کتورر ﴿ کما قال علیه السلام الحیاء من الایمان وقال الحیاء کله خیر وقال الحیاء لا یأتی الا بخیر وهذه کلها اخبار صحیحة

درجۀ سابعه شکر بیاننده در

شکر لغتده برمنعمی انعام واحسانی مقابله سنده تعظیمی مشعر عبارتله مدح ایتمکه دیرلر ﴿ وفی الاصطلاح الشکر فعل ینبئ عن تعظیم المنعم لکونه منعما وهو یکون باللسان وبالارکان والجنان ﴾ یعنی شکر برفعلدر که منعمک تعظیمنی مخبردر منعم اولدیغی ایچون وبوشکر اوچ شیدن عبارتدر که اول ثناء باللسان وعمل بالارکان ومعرفة بالجناندر نتکیم بو بیتده شاعر اوچنی بله جمع ایلدی ودیدی (شعر) افادتکم النعماء منی ثلاثة ❊ یدی ولسانی والضمیر المحجبا (نثر) معناسی بیت سزک نعما کز بنم قتمده اولقدر کثیر وعظیم اولمشدر که انواع شکرک

استیفاسنی اقتضا ایلدکده سزه بندن اوچ شیٔ افاده ایلدیکه انلك بریسی الم
وبری دیلم وبری ضمیر مححبمدر المده وسائر جوارحمده بوقدر الاسزلكه مکافات
وخدمت وعبودیتکز ودیلمده بوقدر الاثنا وتحمدتکز وضمیرمده بوقدر الاسزلكه
محبتکز پس بونلرك هر بریسی شکردن برقسمدر ولکن اولیسی معرفت نعمت
منعمدرکه عمل قلبدر اگرچه لسان وجوارحله شکرایتك دخی معتبردر ولکن
بلاشکر قلب ولا معرفة نعمت منعم معتبر دکلدر پس قلبك شکری جمیع نعمتی
منعم حقیقیدن بیلمکدر وشکر ایتمکی دخی بر نعمت اخری آکلقدر نتکیم حضرت
داوده جناب حق جل شانه وحی ایلیوب دیدیکه ﴿ یاداود اشکرلی قال یارب
کیف اشکرك والشکر نعمة اخری منك یحتاج علیها الی شکر آخر فاوحی الله
الیه یاداود اذا علمت مابك من نعمة منی فقد شکرتنی ﴾ پس بو حدیث بومعنایی
افاده ایلرکه شاکر اولان شکر نعمتدن کندو یی عاجز کوره انکیچون الشکور
من یری تجزه عن الشکر دیمشلردر (نظم) از دست وزبان که برآید ＊ کز عهدهٔ
شکرش بدرآید (نثر) پس عبد حق شکر الهیه شکر قیله من الاصول وقتده که
کندو یی کالیله عاجز کوره وذاتنی فانی بوله وتوفیق شکری وجمیع نعمتی اندن
بیله نتکیم ابن ماجه بو حدیثی تخریج ایلمشلردر که ﴿ قال علیه السلام اوحی الله
الی موسی فقال یاموسی اشکرلی حق الشکر قال یارب من یقدر ذلك قال یاموسی
اذا رایت النعم کلها منی فقد شکرتنی ﴾ بلکه اخص خواص حقدن کلانك
جمیعسنی اگر نعمت اگر نقمت وکر رحمت وکر زحمت هرنه ایسه عین موهبت
الهیه ونعمت ربانیه بیلورلر نتکم شیخ حضرتلری فتوحاتده بو آیت کریمه نك
تفسیرنده بیوررلر ﴿ قال الله تعالی وقلیل من عبادی الشکور ﴾ فهم خاصة
الخاصة الذین یرون جمیع مایکون من الله فی حقهم وفی حق عباده نعمة الهیة
سواء سرهم ذلك اوساءهم فهم یشکرون علی کل حال وهذا الصنف قلیل ﴾
یعنی شکور اول خاصة الخاصه درکه کندولر حقنده وسائر عباد الله حقنده
اللهدن هرنه شیٔ اولدیسه آنك جمیعسنی نعمت الهیه کورورلر اگر اول شیٔ
سار اولسون واگر ضار اولسون پس بونلر علی کل حال شکر ایدرلر عباد اللهدن
بو صنف آز اولدیغیچون جناب حق وقلیل من عبادی الشکور بیوردی

﴿ درجهٔ ثامنه صبری بیان ایلر ﴾

صبر عند اهل الله حقدن غیری یه شکایت برله اظهار جزع ایلمدن نفسی حبس
ایلمکه دیرلر اما الله یه شکایت واظهار جزع صبری مانع دکلدر نتکم حضرت

ایوب علیه السلام جناب حقه ﴿ رب انی مسنی الضر بنصب وعذاب ﴾ دیو
اظهار جزع قیلدی مع هذا جناب حق بنه آنی ﴿ انا وجدناه صابرا نعم العبد
انه اواب ﴾ دیو مدح بیوردی پس اللهه اظهار عجز وشکایت باب صبرده
ممدوحدر و تجلد وتصبر مذموم ومقدوحدر ﴿ کما قال ابن الفارض
(شعر) ویحسن اظهار التجلد للعدا ویقبح غیر العجز عند الاحبة
﴿ نثر ﴾ سمنون محب حضرتلرندن شیخ حضرتلری
فتوحاتده نقل ایدوب دیرکه بر کون کرمیته کلوب واظهار تجلد ایدوب دیدیکه

﴿ (شعر) ﴾

﴿ ولیس لی فی سواک حظ ﴿ وکیف ماشئت فاختبرنی ﴾

نثر) درحال حق تعالی آنی عسر بوله مبتلا قیلدی پس صبرایده میوب جزع
وفزعه باشلدی و کندویه سمنون کذاب دیو لقب ویردی حضرت شیخ فتوحاتك
یوز یکرمی بشنجی بابنده بیوررلر (ان فی الصبر المعروف عند العامة مقاومة
القهر الالهی وسوء ادب مع الله وما ابتلی الله عباده الا لیتضرعوا الیه
ویسألوه فی رفع ما ابتلاهم به من البلاء عنهم فان اکابر الرجال لا یحبسون
نفوسهم عن الشکوی الی الله بل یحبسون عن الشکوی لغیر الله وهذا مذهب
الاکابر) یعنی عامه قتنده معروف اولان صبرده قهر الهی یه مقاومت ایتك
واردر والله ایله سوء ادب واردر زیرا الله تعالی عبادنی بر بلایه مبتلا ایلمدی الا
اکا تضرع ایلسونلر ایچون ودخی بلادن آنلری مبتلا ایلدیکی شیئك انلردن
مرفوع اولمسی بابنده سؤال ایلسونلر ایچون ﴿ زیرا اکابر رجال نفسلرنی حقه
شکوادن حبس ایتمزلر بلکه خلقه شکوادن حبس ایدرلر اکابر اولیانك مذهبی
بویدر نتکیم بو کلامك ذیلنده شیخ بایزید حضرتلرندن نقل بیوررلر که بر کون
بایزید اغلدی دیو پس مریدلری سؤال ایلدیلر که نه آغلرسن دیدیکه اجلقدن
آغلرم دیدیلر که سزلرك کبی کمسنه آجلقدن آغلرمی دیدیلر که بلی حقك بکا اجلق
حواله ایلمسندن مراد بنم آغلامدر حضرت مولانا بو عنایه مناسب ایکنجی
جلدده فقرایه ارشاد ایچون بیوررلر که اصحاب کرامدن بریسی آخرت
عذابندن خوف ایدوب دیدیکه یارب بنی دنیاده بلایه کرفتار ایله تا که آخرت
عذابنی چکمیم همانده خسته اولدی پس حضرت رسول علیه السلام انك
عیادتنه کلدی ودیدیکه نه ایلدك که سکا بویله بلا کلدی دیدیکه یا رسول الله
دعا ایلدم تا دنیاده چکم وآخرتده عذابدن امین اولهم اول حضرت ارشاد

ایلیوب دید یکه بویله دعا ایله که کستاخلقدر وشویله دعا ایله که ادب بودر ❊ تتکیم اول محلده حضرت مولانا بیورورلر ❊ مثنوی ❊ کفت بیغمبر مر ان بیماررا ❊ این بکو کای سهل کن دشوار را ❊ اتنافی دار دنیانا حسن ❊ اتنافی دار عقبانا حسن ❊ راه را برما چو بستان کن لطیف ❊ منزل ما تا نو باشی ای شریف (نثر) بو مرتبه ده اصلی احسن وافضل خصال اولدر که سالك حین بلاده رضای حقه نظر قیله اکر رضا بی ساکت ولال اولمده کوررسه لال اوله واکر طلب وسؤالده کوررسه سؤال قیله وعلامت رضا اولدر که برکمسه یه که بلا کلدکده اکر اول بلادن باطننده لذت ودین ویقیننه تقویت کلورسه ورعونت نفسی وهوا وهوسی زائل اولورسه واول بلایه صبر سببیله جناب حقه آشنالق وقلبه روشنالق بولورسه صبر اولی دروالا اکر بو ذکر اولنانك عکسی اول بلادن لذت باطننه نقصان کلورسه ودین ویقینی ضعیف اولورسه تضرع واظهار شکوی اولی در ❊ نتکیم حضرت ایوب علیه السلام نیجه مدت بلایه صبر ایلدی زیرا که رضای حق آنده کوردی بعد زمان دعا وتضرع ایلدی زیرا مقتضای وقت اوایدی صبرك عند اهل الله اوچ مرتبه سی واردر ❊ نتکیم شیخ الاسلام منازل السائرینده بیورورلر (الصبر علی ثلاث درجات الدرجة الاولی الصبر فی البلاء بملاحظة حسن الجزاء وانتظار روح الفرج وتهوین البلیة بعد سوابق المنن وتذکر سوالف النعم) صبرك اول درجه سی بلایه صبر ایتمکدر صابرلر حقنده اولان حسن جزایی ملاحظه ایتمکله وروح فرجه منتظر اولمق ایله زیرا (انتظار الفرج بالصبر عبادة) فحواسنجه بعد البلاء صبر ایله فرجه منتظر اولمق عبادتدر وکما قال علیه السلام افضل العبادة انتظار الفرج) ودخی سوابق نعمتی تذکر وسوالف منتی عد ایله کله بلیه هون وتیسیر قیلمقدر نتکیم مرویدر که ایوب حضرتلرینه برکون دیدیلر که (یاایوب ادع الله لیکشف عنك البلاء فقال کم ایام الرخاء اهی اکثرام ایام البلاء قیل بل ایام الرخاء فقال استحی ان اشکوا الیه) پس ایام رخاده اولان نعمی تذکر ایتمك انك نفسنده بلایی تهوین ایلدی نتکیم حضرت مولانا ایکنجی جلدده بو مقامه مناسب لقمانك خواجه سی لساندن حکایه بیوروب ارشاد ایدرلر که برکون خواجه سی لقمانه برقارپوز کوندردیلر خواجه لقمانی بغایت سود وکندن اکابردلم ویردی آنی خوش خوش یدی بردلم دخی ویردی انی دخی خوش خوش یدی پس تا بردلم قالنجه بو اسلوب اوزره ویروب یدکده آخر قلان دلمی کندی آغزینه آلدقده کوردیکه

زهر قاتله بکز پس لقمانه دیدیکه ای اوغل بویله کندوکه نیجه زحمت ویردك و بو سمیله بکا اعلام قلیدیك بس لقمان کور کنه دیدی (مثنوی کفت من از دست نعمت بخش تو * خورده ام چند انکه از شرم دوتو * شرمم آمد که یکی تلخ از کفت * ناکهان دیدم کنم زان آکهت کر زیك تلخی کنم فریاد وداد * خاك صد ره بر سر اجزام باد (والدرجة الثانية الصبر عن المعصية بمطالعة الوعيد اتقاء واحسن منها الصبر عن المعصية حياء (ایکنجی درجه سی وعیدی مطالعه ایتك سببیله معصیتدن حبس نفس ایتمکدر اتقاء بوندن احسنی حیاء من الله معصیتدن صبر ایتمکدر (والدرجة الثالثة الصبر على الطاعة بالمحافظة عليها دواما وبرعايتها اخلاصا وبتحسينها علما) اوچنجی درجه سی طاعت اوزره على الدوام محافظه ایتکله صبردر وده‌نجی اول طاعتی من حيث الاخلاص رعایتله ومن حيث العلم آنی کوزل قیلمقله صبر قیلمقدر بو اوچ درجه اوزره اولان صبرلر حقنده جناب حق بیوررکه ﴿ يا ايها الذين امنوا اصبروا وصابروا ورابطوا ﴾ قال فى منازل السائرين اى اصبروا فى البلاء وصابروا عن المعصية ورابطوا على الطاعة ﴾ واهل الله قتنده تنوع ادوات حسبیله صبر بش نوعه متنوعدر صبر لله صبر بالله صبر على الله صبر فى الله صبر مع الله صبر عن الله دیرلر ﴿ قال شيخ الاسلام اضعف الصبر الصبر لله وهو صبر العامة وفوقه الصبر بالله وهو صبر المريدين وما فوقهما الصبر على الله وهو صبر السالكين ﴾ صبر لله معصیتدن الله ایچون اولان صبردر یاخود طاعت اوزره الهك ویردیکی ثواب وجزا وقیلدیغی عطا ایچون صبردر على تقدير المضاف صبر بالله بقوة الله وبعنايه الله اولان صبردر بو صبر صبر الهك فوقنده‌در بو مریدلرك صبریدر زیرا مرید اولنلر کندو حول وقوتلرندن منسلخ اولوب حقك قوت وعنایتیله صابر وشاکر اولورلر وصبر على الله وصبر على حكم الله وقضائه دیمکدر وصبر فى الله حق یولنده وحق رضاسندن اولان بلا واذایه صبر ایتمکدر وصبر مع الله عذاب وبلاده معذب حقیقی کورمك ودیل حقیق الله بیله اولمقدیرلر صبر عن الله الهدن صبر ایتمکه دیرلر اول وقتده محبوب محبه ارلك فراقن مراد ایلیه عاشق رضای محبوبدن اوتری اول فراقه تحمل وتصبر ایلیه (نظم) اريد وصالك وتريد هجرى * فاترك ما اريد لما تريد (نثر) یعنی بو صبره اشارتدر عند اهل الله بوندن اشد بر صبر یوقدر ﴿ كما روى ان شابا من المحبين سأل الشبلى عن الصبر فقال اى الصبر اشد يا شيخ قال الصبر لله فقال لا فقال الصبر بالله قال لا فقال الصبر فى الله

قال لاتنال الصبر على الله قال لاقال ويحك فاى الصبر اشد قال الصبر عن الله فشهق الشبلى وخر مغشيا عليه﴾ شبلينك شهقه اوروب دوشمسى بو صبرك بغايت اصعب اولديغى مشعر اولور (مثنوى) اى كه صبرت نيست از دنياى دون ❊ صبر چون دارى ز نعم الماهدون اى كه صبرت نيست از ناز و نعيم ❊ صبر چون دارى ز الله كريم ❊ اى كه صبرت نيست از پاك و پليد ❊ صبر چون دارى از ان كت آفريد.

﴿ درجهٔ تاسعه رضانى بيان ايلر ﴾

الله قولدن راضى اولمق مرتبه سى وارو قولك دخى اللهدن راضى اولمق مرتبه سى وار الله قولندن اول وقتده راضى اولور كه امرينه امتثال ايدوب ونهيندن اجتناب قيلوب عمل صالح ايشليه ﴿كما قال الله تعالى ان الذين امنوا وعملوا الصالحات أولئك هم خير البرية جزاؤهم عند ربهم جنات عدن تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها ابدا رضى الله عنهم ورضوا عنه ذلك لمن خشى ربه﴾ يعنى تحقيقا شول كسه لر كه ايمان كتوروب عمل صالح قلديلر همان بو صفتله موصوف اولنلر خلقك خيرلوسى بونلردر اعمال صالحه وافعال مرضيه مقابله سنده اولان جزالرى ربلرى قتنده عدن جنتلريدر كه آنك تحتنده انهار جاريه اولور اول جنتلرده بونلرك خلودى ابد الآباد مقدر اولديغى حالده الله بونلردن راضى اولدى اطاعت وانقيادلرى سببيله و بونلرده دخى اللهدن راضى اولديلر ﴿ذلك لمن خشى ربه اى ذلك المقام الذى هو مقام الرضا عنهم لا يحصل الا لمن خشى ربه وانقاد حكمه بقيامه فى مقام عبوديته﴾ وخشيت خصايص علماء بالله در و وسيله مقام رضادر نفس بو دنياده مرتبهٔ رضايه وارمز الا مطمئنه مرتبه سنه وارقدنصكره ونفس اول وقتده مطمئنه اولور كه ترك لذات فانيه وازالهٔ هواى نفسانيه قيله ❊ پس مطمئنه اولدقدنصكره ريسى قتنده مرضيه اولور وآندن هر نه كلورسه راضيه اولور نعمت كوندرسه نعمت بيلور مصيبت كوندرسه مسرت بولور ﴿سئلت رابعة متى يكون العبد راضيا قالت اذا سرته المصيبة كما سرته النعمة﴾ وحارث محاسبى بيورورلر كه (الرضاء سكون القلب تحت جريان الحكم) وجنيد حضرتلرى دخى بو كلامله مناسب بيورر (الرضاء سرور القلب بظهور القضاء) ابو هريره حضرتلرى حضرت رسول عليه السلامدن روايت ايدرلر وحضرت عليه السلام قضاء حقه رضا ويرنه خير دعا ايدوب بيوررلر كه (رحم الله امرء اعرف نفسه وحفظ لسانه وان يكون شاكر انعم الله

وراضیا بقضاء الله) ابو یزید بسطامی حضرتلرندن سؤال اولندیکه (مؤمن الراضی
من الله قال هو الذی جعل الله جهنم فی عینه لم یسال ان تحول الی یساره) بو زیاده
فانی فی الله اولانك مرتبه سیدر والله اعلم

﴿درجهٔ عاشره انبساطی بیان ایلر﴾

انبساط لغتده ترك احتشام ایتمکه دیرلر احتشام بر کسه دن حیا ایتمکه و آنك
غضبندن خوف ایتمکه دیرلر (نقل عن صحاح الجوهری وعند المشایخ الانبساط
ارسال السجیة و حشمتدن مجانبت قیلمغه دیرلر (کما قال شیخ الاسلام الانبساط
ارسال السجیة والتحاشی من وحشة الحشمة وهو السیر مع الجبلة) ارسال
سجیه دن مراد طبیعتی رعایت ادبده بلا تکلف خلقت اصلیه و خلق
جبلیه سی اوزره اهمال وارخا ایلمکدر انبساط بوکا دیرلر ودخی احتشام واستحیا
وحشتندن احتراز وتجنب قیلمغه دیرلر بو حال جبلتك مقتضاسی حکمیله
سیردر پس سالکك انبساطی خلقله ده اولور وحقله ده اولور مع الخلق اولان
انبساط اولدر که آنلرله مخالطه ومصاحبت ایده سن وترفع ووقاری وتعین
واشتهاری ترك ایده سن ولاابالی وکشاده لك یولنه ومزاح ومطایبه یه
کیدسن ولکن حد شرعیدن ودائرهٔ طریق مرعیدن تجاوز قیلمیه سن
(نظم) لطیف اول اسه لطیفه خوشدر ای جان ٭ ولیکن خارج اولمیه ادبدن
(نثر) مؤمن حدیده خویلقدن ودائرهٔ ترش رویلقدن خلاص اولمق
ایچون بشاش وهشاش اولوب لطیفه کوی وکشاده روی اولمق
لازمدر نتکیم حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بیورمشلردر که مؤمن
مزاح کن وشیرین سخن اولور ومنافق ترش روی وکره برابروی اولور
انکیچون اول حضرتك ملاطفات ومطایباتی چوقدر جمله دن مصابیحده
امام بغوی بیوررلر (روی ان النبی علیه السلام قال لعجوز ان الجنة
لاتدخلها العجوز فولت تبکی قال علیه السلام اخبروها انها لاتدخلها وهی
عجوز کما ان الله یقول انا انشأنا هن انشاء فجعلنا هن ابکارا) ومسلم وبخاری
وترمذی انس حضرتلرندن بو حدیثی روایت ایلدوب بیوررلر که (قال انس
ان کان النبی لیخالطنا حتی یقول لاخ لی صغیر یا ابا عمیر ما فعل النغیر نغر کان
یلعب به فمات) یعنی انس حضرتلری دیدی شویله شان بویدر که حضرت
نبی علیه السلام بزمله مخالطه ومجالست ایدردی حتی بنم بر کوچك قرنداشم
وار ایدی دیردیکه یا ابا عمیر نغیره ایشلر نغیرنزك تصغیریدر نغر سرچه کبی

بر بورنی قزل کوچك قوشدر سنك او بنادیغك قوشجاغزنه اولدی دیو لطیفه ایدردی وعن انس ان رجلا استحمل رسول الله علیه السلام فقال انی حاملك علی ولد ناقة فقال ما اصنع بولد الناقة فقال علیه السلام وهل تلد الابل الا النوق) وانس حضرتلرندن مروی بدرکه تحقیق بر بیانده کسه رسول حضرتلرندن بر دابه یه راکب اولمق طلب ایلدی پس حضرت علیه السلام بیوردیلر تحقیقا بن سنی دوه‌دن طوغن یاوری اوزره بندوررم پس اول کمسه دیدیکه بن دوه‌دن طوغنی نیلیم واونی نیجه بنکر پس حضرت بیوردیکه هی کشی یا ابل دیشی ناقه‌لردن طوغمدیمی * پس اول حضرتك لطائف چوقدر بو قدرله اکتفا اولندی وحضرت پیرمزك دخی مطا یباتنه نهایتو قدر نکیم مثنویده هزل شکلنده عجایب وغرایب معنید اولطا ئف بیور مشلردر وحال حیاتلرنده دخی مشرب سعادتلری کمال انبساط اوزره ایدی نتکیم مناقبده مسطور ومشهور اولدیغنه بناء تحریر قلنمدی واهل الهك خاصله اولان انبساطی بو قدرله قناعت قیلنوب مخافة للتطویل بوندن زیاده تقریر وتسطیر اولنمدی (نظم) کرمقبلی مزاح کند عیب او مکن * شغلیست آن بقاعده عقل ودین مباح * دل آینه است وکلفت جدزنك آینه * آنزنك راچه امکان صیقل بجز مزاح (نثر) پس مع الحق اولان انبساطه کلم شیخ الاسلام حضرتلری منازل السائرینده بیوررلر که (الانبساط مع الحق هوان لا یحجبك خوف ولا یحجبك رجاء ولا یحول بینك وبینه آدم وحوا) یعنی انبساط مع الحق اولدر که خوف ورجاسی حقدن محجوب قیلمیه زیرا خوف ورجا نفسك حالیدر وبدایت سلوکده اولانك صفتیدر اما انبساط عارفلرك حالی وارباب قلوبك صفتیدر خوف وانقباض عالم جلالدندر بعد له جن ایراث ایلرو انبساط ورجا عالم جمالدن وقربت حقدن حاصل اولور خوف وجبن وتکلفی ازاله قیلور (کما قیل اذا حصلت الالفة بطلت الکلفة وکما قال الجنید اذا تم المحبة سقط شروط الاداب) پس بو انبساط کمال قربیتدن وزیاده جمالله نسبتدن ظهوره کلور بو مرتبه‌ده صاحب انبساطك حقله کندو ما بیننده خلق حائل اولمز نتکیم شیخ الاسلامك ادم وحوا حائل اولمیه دیدیکندن مراد بودر انبیای عظامدن واولیای کرامدن چوق کسه‌لر بو صفتك غلبه‌سی وقتنده جناب حقله انبساط اوزره مکالمه ومعادله

قیلمشلردر نتکیم انبیای عظامدن حضرت کلیم الله صلوات الله علی
نبینا وعلیه (قال الله تعالی حاکیا عنه افتهلکنا بما فعل السفهاء منا وقال
ایضا ان هی الا فتنتك وقال ایضا تضل بها من تشاء وتهدی من تشاء) آیت
اولیده انبساط غرامك فعلی سببیله حقك حکما وعلما وخواصی اهلاك ایلمسنی
انکارد روایت ثانیده فتنه‌یی سامری‌یه اسناد ایتیوب جناب حقه اسناد
ایلمیدر اکرچه بحسب الحقیقه اول فتنه اختبارا للصالحین والطالحین
حقدندر ولکن بو فتنه دکلدر الا سنکدر دیمه‌ده نوعا انبساط وارد روایت
ثالثده دخی بویله کیبدر واولیادن حضرت موسی زماننده برخ سیاه دیرلر
بر مقبول حق وار ایدی اتفاق اول زمانده قحط باران اولوب خلق جهان
حضرت موسایه کلوب دیدیلرکه یا موسی ربکدن بزه یغمور طلب ایله که اکنلریمز
خراب اولدی پس حضرت موسی جناب حقه عرض حاجات ایلدکده جناب
حق بیوردیکه یا موسی بنم برخ سیاهم بندن استسون اول دم بولره باران رحمتم
جوش ایلسون پس حضرت موسی اول برخی بولوب وخلقله برصحرایه
کلوب اتا نیدیکه جناب حقدن دعا ایله بز آمین دیه‌لم تا کیم بزه یغمور ویره پس اول
برخ اغز آچوب دیدیکه یارب بو خلق کدیراتدك پس بونلره اوزمن ویرمز سن
نیچون ویرمز سن قادر دکلیسن شمالدم جناب حق بو نار عظیم یغموری یردی
ولیکن حضرت موسی بو کونه قولدن بیحضور اولدی اما صبر قیلدی پس ایرتسی
کون بریره کیدر ایکن اتفاق اول برخه راست کلدی برخ حضرت موسایه
دیدیکه کوردکمی یا موسی سنلر بیکه نه سویلدم پس حضرت موسی غضبه
کلوب استدیکه انی کی عصا ایله اکا ضرب ایدوب ایانی رنجیده قیله پس همالدم
جبریل امین نازل اولوب دیدیکه یا موسی حق سکا سلام ایلر و دیر که انجتمسون
بنم برخ سیاهمی که اول بنم شرکون رحمتمی نیجه کره خلق عالمه جوشه کتورر
بو حکایه‌یی فصل الخطاب صاحبی حدیثله ثابت قلمش و شیخ عطار
حضرتلری چوق مصنفاتنده نظمه کتورمشدر ٭ پس معلوم اولدیکه ندیم الهی
اولانلردن بو کونه لطائف وانبساط کستاخلق دکلدر ولکن بو فانی رباطدن
خلاص اولیان وفنافی الله مرتبه‌سن بولیان وشرب حقله کندویی سرخوش
قلیان وندیمیت مقامنه ایرمین کسنه‌لر بو کونه انبساطه جرات ایلسه کستاخلق
قیلورلر جناب حقدن دور اولورلر بلکه ایمان واسلامدن محروم قالور نعوذ بالله
نتکیم حضرت مولانا بیورر (مثنوی) کرندیم شاه کستاخی کند ٭ تو مکن

آنكه نداری آن سند * ای كدنارسته ازین فانی رباط * توچه دانی محو وسكر وانبساط

﴿ باب خامس اصول سلوك منزلسنده اولان درجاتی بیان ایلر ﴾

﴿ بو باب دخی اون درجه یی شاملدر ﴾

﴿ درجهٔ اولی قصدی بیان ایلر ﴾

قال الله تبارك وتعالی ومن یخرج من بیته مهاجرا الی الله ورسوله ثم یدركه الموت فقد وقع اجره علی الله) یعنی شول كمسه كه خانه سندن الله واللهه رسولنه مهاجر اولدیغی حالده طشره چیقه اندنصكره قبل بلوغ المقصد اكا موت یتشه پس انك اجری الله اوزره اولور یعنی الله آنك اجرنی البته ضایع قیلمز بلكه مقصدینه ایصال قیلور (قال القاشانی ومن یخرج من بیت الطبیعة ودار البشریة مهاجرا الی الحضرة الالهیة والحقیقة المحمدیة فقد وقع اجر قصده علی الله) بو آیت كریمه نك تأویلنده قاشانی دیر كه بر كمسه بیت طبیعتندن وخانهٔ بشریتندن حضرت الهیه وحقیقت محمدیه جانبنه مهاجر اولدیغی حالده خروج ایلسه انك قصدینك اجرنی جناب حق اعطا ایلر عاشقلرك اجری حقك وصلتدر جناب حق انلره وصلتن احسان ایلردیمك اولور قصد لغتده برشیئه توجه ایتمكه دیرلر اما مشایخ اصطلاحنده اكا دیرلر كه سالك محبوبك رضاسی ایچون هرشیدن مجرد اولمغه تصمیم عزیمت وجمع همت قیلمغه دیرلر (كما قال شیخ الاسلام القصد الازماع علی التجرد للمحبوب) ازماع برشیئك اوزرینه ثابت قدم اولمغه وتصمیم عزم قیلمغه دیرلر یعنی قصد محبوبك رضاسی ایچون جمیع علایقدن مجرد اولمق اوزره ثابت قدم اولمقدر وهمیشه وصلت الهیه یی طلب قیلمقدر (مثنو) آن دلی كو هست خالی از طلب * دائما باد ابرارنج وتعب * ان سری كوراهوای دوست نیست * زو مجو مغزی كه او جز پوست نیست جان كه قصد اوندارد كو بكو * مرده ٔ بی جان بود جانش مكو (نثر) پس مجردان طریقت وپاكبازان حقیقت اول كمسه لردر كه تا مقصد حقیقی به ایرنجه یه دك مراتب دنیا وعقبادن ومقامات صورت ومعنادن هر نه مرتبه یه كه ایره لر وهرنه حالتكه كوره لر اكا فریفته اولمیوب وبو قدر تجلیاته قناعت قیلمیوب قصد وطلبلرین حق جانبنه قیله لر وخلیل وار لا احب الافلین دیوب جمله دن معرض اوله لر (نظم) مرد باید كز طلب وز انتظار * هر زمان صد جان كند در ره نثار * نی زمانی از طلب ساكن شود * نی دمی آسودنش ممكن بود كر فرو استد زمانی از طلب * مرتدی باشد درین ره

ى ادب ※

﴿ درجهٔ ثانیه عزمى بيان ايلر ﴾

(قال تعالى فاذا عزمت فتوكل على الله) يعنى يا محمد قچن بر شيئى ايشلمكه نفسك توطن ايلسه وعلى التحقيق اكا شروع قياسه اللهه توكل ايله ※ قصد ايله عزمك فرقى بودر كه قصد نيت قلبدر وتوجه وطلب باطنه ديرلر عزم قصدى تحقيق ايليوب مقصود اولان شيئه شروع قيلمغه ديرلر قصد ايله عزم مريد اولنلرك وابرار مرتبه سنده قانلرك حسناتندندر اما مراد مرتبه اولان مقربلرك سيئاتندندر پس مريد اولنلر مقصدى كندولردن بعيد كوروب آنك تقربى وآشنالغى جانبنه قصد وعزيمت ايدرلر وقصد وعزيمتى كندو نفسلرندن بيلورلر اما مراد مرتبه سنده اولان مقربلر عزيمتى حقدن بيلورلر بلكه مطلقا عزمى بر علت كوررلر زيرا (وهو معكم اينما كنتم) فحواسنجه هر حالده اللهله اولان وهر آنده آنى مشاهده قيلان نه جانبه عزم ايلسون ※ پس مريد اولنلر بو مقامه كلنجيه دك كركدر كه اولا وفايه عزم ايليه ثانيا آشنالغه عزم ايليه آشنا اولدقدنصكره ترك عزمه عزم ايليه بعده ترك عزم كلفتندن وقيدندن دخى خلاص اوله كه فنا فى الله مرتبهٔ سيدر پس بو مرتبه ده كورر كه قاصد ومقصود ومقصد وقصد عين واحددر (مثنوى) هر كه شد جوياى ديدار خدا ※ چون خدا آيد شود جوينده لا ※ گرچه آن وصلت بقا اندر بقاست ※ ليك اول آن بقا اندر فناست ※ سايهايى كه بود جوياى نور نيست گردد چون كند نورش ظهور

﴿ درجهٔ ثالثه ارادتى ومريد اولنلرى بيان ايلر ﴾

﴿ قال الله تبارك وتعالى منكم من يريد الدنيا ومنكم من يريد الآخرة نقل عن الشبلى قرئ هذه الآية عنده فشهق شهقة وقال اليس منكم احد يريد الله ﴾ بو آيت كريمه دن معلومدر كه مريد اوچ قسمدر برى مريد دنيادر وبرى دخى مريد عقبادر وبرى دخى مريد مولادر پس اندن سؤال ايلديلر كه اى شبلى مريد مولى كيلردر بيورديكه اول كسه لردر كه سويلسه سوزى دائما خدا اوله وناموس اولسه درونى انى طلب قيله (رباعى) دنيا طلبان مائل ومال وجاهند عقبا طلبان حور وجنان ميخواهند ※ آنها كه بجست وجوى حق در راهند حقا كه مقربان اين درگاهند (نثر) شيخ حضرتلرى فتوحاتده بيوررلر كه ﴿ لفظ المريد عند المحققين من اهل الله يطلق بالمنقطع الى الله والمؤثر جناب الله والساعى فى مرضاة الله ومرضيه وقد يطلقونه بالمتجرد عن ارادته فالمريد من انقطع

الى الله وتجرد عن ارادته اذ علم انه ما يقع فى الوجود الا ما يريده الله لاما يريده
الخلق فيقول هذا المريد فلماذا اريد ما لا اعلم انه يقع ام لا يقع فانه لا اعلى بما
فى علم الله تعالى من ذلك فالاولى ان لا اريد الا ما يريده الحق ﴾ يعنى افضل مريد
اهل الله دن محققلر قتنده ماسوادن الله منقطع اولان كمسنه يه اطلاق اولنور
ودخى جذاب الهى مؤثر اولنه والله رضالرينه ومحبتلرينه سعى قيلنه اطلاق
اولنور وآز اولور كه كندو ارادتندن مجرد اولان كمسنه يه ده اطلاق اولنور
پس مريد اول كمسنه در كه اللهه منقطع وارادتندن مجرد اوله زيرا بو مريد
بيلور كه وجودده برشئ واقع اولمز وخلقك ديلدوكى ظهوره كلمز الا الله ديلدوكى
پس بو مريد دير كه نيچون ديليم اول شيئى كه بلمزمكه اولورمى يا خود اولمزمى زيرا
الله علمنده اولنه بنم علمم يوقدر دير پس اولى بودر كه ديله ميم الا حقك ديلدوكنى
دير ﴿ وقال الشيخ ومن ذلك قول ابى يزيد اريد ان لا اريد فاراد محو الارادة
من نفسه وقال هذا القول فى قيام حال ارادة به ثم قال لانى انا المراد
وانت المريد يخاطب الحق وذلك لما علم ان الارادة متعلقها العدم
والمراد لابد ان يكون معدوما لا وجود له ورأى ان الممكن عدم وان اتصف
بالوجود لذلك قال انا المراد اى انا المعدوم وانت المريد فان المريد لا يكون الا
موجودا ﴾ ودخى شيخ حضرتلرى بيوردیلر كه مريدك حق ارادتنده كندو
ارادتنى ترك ايلديكى قولندر ابو يزيد حضرتلرينك جناب حقه ديلرمكه
برنسنه ديله ميم ديديكى پس بو سوزله نفسندن ارادتى محو ايلمك ديلدى و بو قولى
كندو ارادت نفسيله قائم اولديغى حالده ديدى و كندودن نفى ارادت
قيلدقدنصكره ديديكه زيرا بن مرادم سن مريدسن بو سوز ايله حقه خطاب
ايلر و بونك بيانى بودر كه وقتا كيم ابو يزيد بلديسه كه حقك ارادتنك متعلق
عدمدر ومرادلابد در كه معدوم اوله وجودى اولميه ودخى كورديكه تحقيقا
ممكن عدمدر اكرچه وجود ايله متصف اولديسه ده بو اجلدن ديديكه بن مرادم
يعنى بن معدومم وسن مريدسن زيرا مريد اولمز الا موجود اولور پس مريد
وارادتك تفصيلى چوقدر مراد مقامنده اولان كاملرك شرحنده كلسه كرك
﴿ درجهٔ رابعه مراد مرتبه سنده اولنلرك شانى بياندر ﴾
قال الشيخ فى الفتوحات اعلموا ان المراد فى اصطلاح القوم هو المجذوب
عن ارادته مع تهيؤ الامور له فهو يتجاوز الرسوم والمقامات من غير مشقة بل بالتذاذ
وحلاوة وطيب يهون عليه الصعاب وشدائد الامور) يعنى بيلك اى سالكلر كه

بوقومك اصطلاحنده مراد ارادتندن مجذوب اولان ولیدر که انکچون امور
متهیئ اولمشدر پس اول رسوم و عاماتی من غیر مشقة یکر بلکه التذاذ له
و حلاوتله و طیب وذوقله مقصودی بولور وکل صعاب وشدائد امورا کا میسر
وآسان اولور بوندن مراد مراد مرتبه سنده اولنلر ومحبوبیته ایرنلر بلا ومشقت
چکمزدیمك دکلدر بلکه جناب حق بونلره بر ذوق ویرر که اول لذت وقوتله ریاضت
ومشقتی طویمزلر نتکم شیخ حضرتلری مثال ایدوب بیورررلر (وهذا القسم لا یحس
بالشدائد التی یضعف عن حملها غیره کالرجل الکبیر ذی القوة یتکلف ما یشق
علی الصغیر فیحمل الکبیر اثقالا من غیر مشقة فاعنده خیر من ذلك بل یحملها
متلذذا بلا الم و یحملها الصغیر بجهد ومشقة) اکثر متکلمین مرید ایله مراد ك
ما بیننی فرق ایتمامشلر شو معنایه نظر ایتمشلر که اکرمرید ك ارادتنی الله مراد
ایلمه ایدی اول مرید سالك اولمزدی زیرا موجوداتدن برشیئ واقع اولمز الا الله
ارادتیله پس مرید بو معناوزره عین مراد اولور ولکن مشایخ فرق ایدوب
بیورمشلر (المرید هو الذی سبق اجتهاده کشفه وسلوکه جذبه والمراد هو الذی
سبق کشفه اجتهاده وجذبه سلوکه) یعنی مریدانلردر که اجتهادی کشفه وسلوکی
جذبنه سبقت ایلیه ومراد بونك عکسیدر ومشایخ مرادمقامنده اولنلری
مرید مقامنده اولنلرك اوزرینه ترجیح ایدرلر ومراد مقامنده اولنلر ضنائن
الله ومقبولان درکاه الهدردیو بو حدیث شریفله انلرك شاننی تعریف وتوصیف
ایدرلر نتکیم حضرت رسول صلی الله علیه وسلمدن مرویدر که بیورررلر (ان لله
ضنائن من خلقه البسهم النور الساطع وغداهم فی رحمته یحییهم فی عافیته
ویمیتهم فی عافیته) ضنائن ضنینه نك جمعیدر ضنینه نفیسه معناسنه ودخی
برکسه یه مختص اولان نسنه یه دیرلر قال فلان ضنینی من بین اخوانی ای
نفیسهم او مختص لی من بینهم یعنی فلان کمسه اخوانم ما بیننده بنم ضنینمدر
دیمك آنلرك نفیسیدر دیمك اوله ویاخود انلرما بیننده بکا مختصدر دیمك اوله ☼ پس
معنای حدیث شریف دیمك اولور که الله تبارك وتعالینك خلق ما بیننده
کندو جنابنه مختص قوللری واردر که انلره الباس ایلدی جمالی نورنی ☼ بو نور
ساطعدن مراد جناب حقدن بونلره مرشوش اولان نوردر که لباس کبی
بونلره شامل اولوب بو نورله ظلمات معاصیدن نجات بولوب مقام محبوبیته
ایردیلر و جناب حق بونلری رحمتنده عاله وحکمتله تغذیه وتربیه ایلدی بونلری
عافیتده دیر کورروعافیتده اولدورر مراد بونلری تا عالم صباوتدن صیانت نزده

كالجبه دلشحال حيزلرندن مقاصدده وكذالقاله ابتلا ايلدن حقنده ابلر وابوحال اوزره قبض ايلرنك اولور والله اعلم

﴿ درجۀ خامسه ادب بياننده در ﴾

﴿ قال النبي صلى الله عليه وسلم ادبني ربي فاحسن ادبي ﴾ معناى شريفي ربم بني تأديب ايلدى وادبم كوزل ايلدى ديمك اولور ٭ پس سالكه لازمدر كه اول حضرتك ادبيله مؤدب اوله زيرا سلوك وتصوف ديدكلرى همان معناادبدر نتكيم ابوحفص كبير بيورديلر ﴿ التصوف كله ادب ولكل وقت ادب ولكل حال ادب ولكل مقام ادب ﴾ حضرت مولانانك بوغزل رعنالرى ادب خصوصنده سالكه اولنه نصيحت كفايت ايدر بيورديلر كه

﴿ غزل ﴾

خود درياب كه جان تن انسان ادبست ٭ خواجه انوار دل وديدۀ مردان ادبست ٭ آدم ازعالم علو يست ند سفلي درياب ٭ رونق وكردش اين فلك نه دوران ادبست ٭ كرتو خواهى كه قدم بر سر ابليس نهى ٭ ديده بكشا وببين قاتل شيطان ادبست ٭ آدمى زاده اكر بي ادبست آدم نيست فرق در جسم بنى آدم وحيوان ادبست ٭ چشم بكشا وببين جمله كلام الله را ٭ آيت آيت همكى معنى قرآن ادبست ٭ كردم ازعقل سؤالى كه چه باشد ايمان ٭ عقل دركوش دلم كفت كه ايمان ادبست ٭ شمس تبريز خمش كن كه توبى سر خدا ٭ انور وافضل اين شمع شبستان ادبست (نثر) ذوالنون مصرى حضرتلرى بيورديلر كه (الزم الادب ظاهرا وباطنا فما اساء الادب احد باطنا الاعوقب باطنا ولا اساء ظاهرا الاعوقب ظاهرا ﴾ پس سالك كركدر كه اهل دل حضورنده باطنى مؤدب اوله ٭ تاكيم طريقت وشريعته مخالف ناشايسته وضع ايتمكله عقابه مستحق اولميه ﴿ مثنوى ﴾ پيش اهل دل ادب برباطن است ٭ زانكه ايشان بر سرائر فاطن است ٭ پيش اهل تن ادب برظاهر است ٭ كه خدا زيشان نهانرا ساتر است ٭ ازخدا جوييم توفيق ادب بى ادب محروم كشت از لطف رب ٭ هركه بى باكى كند درراه دوست ٭ رهزن مردان شد ونامرد اوست (نثر) پس بردرويش كه ظاهرى وباطنى مؤدب اوله كامل اولور وظاهرك ادبى جميع شريعت ادبيله مؤدب اولمقدر اولمز پس كلدم شريعتك ادبى وارو طريقتك ادبى وارو معرفتك ادبى وارو حقيقتك ادبى وار ٭ شريعتك ادبى بوآيت كريمه دن معلوم اولور كه بيورلشدر ﴿ وما آتاكم الرسول

(فخذوه)

فخذوه وما نهاكم عنه فانتهوا ﴾ پس ادب شریعت اولدر كه حضرت رسول
صلى الله عليه وسلم جناب حقدن هرنه كتوردیسه طوته سن وهرنه دن نهی
ایلدی ایسه قاچه سن وحدود الهیی حفظ قیله سن وشر یعنده جائز اولمیان
شیلری قویه سن وقلبا وقالبا شرع شریفه اویه سن ❊ وطریقتك ادبی قسم اولده
بو مقداری تحریر ایلدیكمزدن معلوم اولور ❊ اما ادب معرفة الله اولدر كه مثلا خوفك
رجا جانبنه غالب اولمیه كه یأس طبقه سنه بولمیه وكذلك رجاك دخی خوفه غالب
اولمیه كه مرتبه امنه وارمیه اكر خوف غالب اولوب مرتبه یأسه ووری اولورسه نعوذ
بالله كفردر ﴿ ولا ییأس من روح الله الا القوم الكافرون ﴾ فحواسی اوزره پس
اسوء ادبدر زیرا جناب حق جل وعلا بیورمشدر كه (سبقت رحمتی غضبی) ودخی
(وسعت رحمتی كل شیء) ودخی (لا تقنطوا من رحمة الله ان الله یغفر الذنوب جمیعا
وبو آیتلر امثالی نیجه آیت ونیجه حدیث واردر كه بنده هرنه حالده ایسه عن ابعد
مأیوس اولمیه اما امنه دخی وارمیه زیرا بو دخی سوء ادبدر ﴿ كما قال الله تعالى
افأمنوا مكر الله ولا یأمن مكر الله الا القوم الخاسرون ﴾ ودخی مقام معرفتك
ادبلرندندر كه اكر كندو نفسكه واكر غیری یه جناب حقدن هرنه كلورسه
اعتراض ایلمیه سن بلكه قلبكی خواطر فاسده دن ولسانكی شكایت آمیز اولان
كلمه دن حفظ ایده سن شرح حكمده دیر كه (قال بعض السادات اذنبت ذنبا
وانا ابكی علیه منذ ستین سنة واجتهدت فی العبادة لاجل التوبة من ذلك الذنب
فقیل له ما هو قال قلت مرة لشیء لیته كان كذا) سادات مشایخدن بعضیسی
دیدیلر كه بن بر كناه ایلدم والتمش ییلدنبرو انك اوزرینه اغلرم واول كناهك
توبه سنك قبولی ایچون عبادته اجتهاد ایلدم دیدیلر كه اول كناه ندر دیدیكه بر كره
بر شیء ایچون دیدمكه نولیدی شویله اولیدی (وقال بعض المشایخ
لو فرض جسمی بالمقاریض كان احب الی ان اقول لشیء قضاه الله لیته لم یقضه
پس مقام معرفتك ادبی چوقدر وقس علی هذا سائر الآداب اما حقیقتك
ادبنه كلدلم حقیقت ادبندن مراد ادب حضرت الهیه در وادب حضرت
الهیه حضرت رسولك حضرت حق حضورنده اولان ادبیدر كه اول
حضرتك شان شریفنده جناب حق بیوردی (ما زاغ البصر وما طغی) یعنی
اول حضرتك بصر شریفی رؤیت عجائب وغرائبه مائل اولمدی وتجاوز قلمدی
یعنی اول حضرتك قلب مقدسی ماسوادن اوله معرض اولدی وجناب
ربیسنه او حده متوجه اولدیغنه سموات وارضینی وراء ظهرینه القا قیلدی

ولذات عاجله یی باسرها وحظوظ آجله یی باجمعها ترك ایدوب جناب حضرته متوجه اولدی پس ادب حضرت الهی ماسوایه برشیئه میل قطعا مقدر وغیر ممکن اولمغله اولنه تخفیف المقدر والله اعلم

(درجهٔ سادسه یقینی بیان ایلر)

معاذ بن جبل روایت ایلر که اعرابیدن بری حضرت نبی علیه السلامدن سؤال ایلدیکه (ماتقول فی رجل کثیر العمل قلیل الذنوب الا انه یعتوره الشك قال علیه السلام لیحبطن شکه عمله فقال الاعرابی ماتقول فی رجل قلیل العمل کثیر الذنوب الا انه علی یقین من ربه فسکت النبی علیه السلام فقال الاعرابی والله لئن احبط شکه عمله کذلك یحبط یقینه ذنوبه قال اصبت) معنای شریفی اعرابیدن بری سؤال ایلدیکه نه دیرسن یارسول الله شول رجلك حقنده که ذنوبی آز و عملی چوق اوله الا انکا شك اعتوار ایلیه یعنی اخذ ایلیه بیوردیلر که آنك شکی عملنی حبط ایلر* پس اعرابی ینه دیدیکه یا شول رجلك حقنده نه دیرسن که عملی آز و گناهی چوق اوله الا اول کسه ربیسندن یقین اوزره اوله پس حضرت ساکت اولدی اعرابی دیدیکه الله حقیچون اکر آنك شکی عملنی حبط ایلدیسه بونك دخی یقینی گناهنی حبط ایلر* حضرت بیوردیلر که اصابت ایلدك یقین لغتده برنسنه یی علی الوجه المذکور بیلمکه دیرلر بو کونه یقینه مشایخ علم الیقین دیرلر و یقینه اوج مرتبه اثبات ایدرلر اولا علم الیقین اولدر که رسلك جناب حقدن کتور دیکنی هر نه ایسه احکام شرعیه وامور دینیه دن قبول ایده سن وامور اخرویه دن وصفات الهیه دن و یردکاری خبره موقن اوله سن* بوکا علم الیقین دینور نتکیم شیخ حضرتلری فتوحاتده بو معنایه مثال قوروب بیوررلر که (انا قد علمنا علما لا یدخله شبهة ان الله بیتا یسمی مکة یحج الناس الیه کل سنة ویطوفون به فهذا علم الیقین ثم اذا شوهد هذا البیت عند الوصول الیه فهذا عین الذی کان قبل الشهود علم یقین ثم اذا حصل فی النفس برؤیته مالم یکن عندها قبل رؤیته ذوقا ثم فتح الله عین بصیرته فی کون ذالك البیت مضافا الی الله مطافا مقصودا دون غیره من البیوت فعلم علة ذلك وسببه باعلام الله فکان علمه بذلك حقا یقینا لا یتزلزل بای شیء کان) معناسی تحقیقا بز شبهه سز علمله بیلدك که الله‌ك بر بیتی واردر که اکا کعبه دینور اول شهرده که اکا مکه دینور که ناس اکا حج ایدرلر و هر سنه آنی طواف ایدرلر بوکا علم الیقین دینور اندنصکره اول بیته وصول وقتنده اول بیت مشاهده اولنسه اکا عین الیقین دینور اویله عین الیقین که قبل

شهود البيت الا علم اليقين دينوردى آندنصكره چون رائينك نفسنده بر ذوق حاصل اولسه اول ذوق قبل رؤية البيت اول نفسك قتنده حاصل اولمشيدى آندنصكره الله تعالى اول رائينك عين بصيرتن فتح ايلسه او بيتك الهه مضاف اولسنده ومضاف اولسنده وسائر بيوتدن ماعدا بونك مقصود اولسنده وبو مقصود اولمغك ومطواف قيلمغك واللهه مضاف اولمغك علت وسببن دخى باعلام الله بيلسه بونك علمى حق اليقين اولور كه هيچ بر شبهه ايله متزلزل اولمز ❊ تكيم حضرت بو يقينك حقنده بيوررلر

❊ (مثنوى) ❊

كر همه عالم بكويندش تويى ❊ بره برذان ودين مستوى
اونكردد كرمتراز كفت شان ❊ جان طاق اونكردد جفت شان
ورهمى كويند اوراكرهى ❊ كوه پندارى وتو برك كهى
اونيفتد دركان ازطعن شان ❊ اونكردد درمند ازظعن شان
بلكه كردرياو كوه آيد بكفت ❊ كويدش باكرهى كشتى تو جفت
هيچ يك ذره نيفتد درخيال ❊ اونباشد من وجه رنجور حال

(نثر) وشيخ الاسلام حضرتلرى عين اليقينى بويله تعبير ايدوب بيورركه (عين اليقين هو الغنى بالاستدراك عن الاستدلال وعن الخبر بالعيان) يعنى عين يقين اولدركه بر شيئى ادراك ايتمكله استدلالدن غنى اولمقدر واول شيئى كما هى عليه كشف وشهودله عيانا كورمكله خبردن استغنا قيلمقدر (وحق اليقين هو اسفار صبح الكشف ثم الخلاص من كلفة اليقين ثم الفناء فى حق اليقين) يعنى حق اليقين صبح كشفك اضائه سى ونور تجلى حقيقتك ظلمت رسم عبد اوزره اناره سيدر (كما قال امير المؤمنين على كرم الله وجهه حق اليقين نور يشرق من صبح الازل فيلوح على هياكل اهل التوحيد آثاره) آندنصكره كلفت يقيندن خلاص اولمقدر زيرا اهل يقين اولمق دخى بر يقيندر آندن دخى نجات بولمقدر آندنصكره حق اليقينده فانى اولمقدر يعنى يقين صفتى علم حقده فانى قيلوب علم حقله ونور وجود مطلق ايله متحقق اولمقدر.

﴿ درجهٔ سابعه انسى بيان ايلر ﴾

(قال الله تعالى فى حديثه القدسى انا جليس من ذكرنى وانيس من استأنسنى يعنى بنى ذكر ايلين عبادمك جليسى يم وبنمله انس ايليان بنده لرمك انيسيم بعض اهل معرفت (الانس بالله الانس بذكر الله) ديمشلرو بعضيلر دخى (الانس بالله

ان يعرض العبد عن كل شئ سواه الا عن اهل الله) دېمشلر اصل انس بالله اولدر كه سالكدن هيچ بر حالله منفك اولميه بعض كمسه بر حالله انس ايلر يا ذكر الله ايله و يا شكر الله ايله و تخيل ايلر كه بو انس بالله اوله اما حال بو كه اول حالله انسيدر يوخسه انس بالله دكلدر زيرا انيس حق اولانك انسى هر حالده ثابتدر من بعد زائل اولمز نتكيم شيخ حضرتلرى شاهدا على هذا المقال فتوحاتده بيوررلر (وللانس بالله علامة عند صاحبه فانه موضع غلط فيه كثير من اهل الطريق فيجدون انسا فى حال ما يكون فيتخيل ان ذلك انس بالله فاذا فقد ذلك الحال فقد الانس بالله فعلمنا وعند الجماعة كان انسه بذلك الحال لا بالله لان الانس بالله اذا وقع لم يزل موجودا عنده فى كل حال ولذلك يقول القوم من انس بالله فى الخلوة وفقد ذلك الانس فى الملأ فانسه كان بالخلوة لا بالله) معناسى بودر كه الله ايله اولان انسك علامتى واردر صاحبى قتنده زيرا بو انس بر مقامدر كه اهل طريقدن چوق كمسه بونده غلط ايلشدر و انس بالله ايله انس بالحالى تميز قيله مامشدر ☼ پس بونلردن بعضيسى حاللردن بر حالده انس بولور كه اول حالك اوزينه اولور پس تخيل ايلر كه اول انس بالله اوله پس حين اول حال مفقود اولسه اول انس بالله ظن ايلديكى دخى مفقود اولور پس بزم قتمزده و جماعت اهل الله قتنده اول كمسه نك انسى اول حالله اولور الله ايله اولمز زيرا الله ايله انس بر كمسه يه واقع اولسه هر نه حالده ايسه انك قتنده موجود اولور دائما انكيچون بو قوم ديرلر كه بر كمسه الله ايله خلوتده انس ايلسه و اول انس كثرتده آندن مفقود اولسه آنك انسى خلوتله اولور الله ايله اولمز زيرا الله هر يرده حاضر و هر حالده و هر شيده ناظردر ☼ پس الله ايله انيس اولانك انسى هيچ بر حالله مفقود اولمز جلال و جمال هر نه يوزدن اولورسه انكله انسدن آيرلمز

﴿ درجهٔ ثامنه ذكر قلبى ندر و ذكر حقيقى ندر آنى بيان ايلر ﴾

ذكر عند المحققين اوچ قسمه منقسمدر ذكر لسانى و ذكر قلبى و ذكر حقيقيدر لسانله اولان ذكرى قسم ثانيده اوچنجى بابده بر مقدار ذكر ايلدك بو محلده ذكر قلبى و ذكر حقيقى ندر آنى ذكر ايلرز كه اصل ذكردن مراد اولان بونلردر زيرا بلا ذكر قلب و لا ذكر حقيقى مجرد الفاظ و اسما ذكريله سالكه ثوابدن غيرى نسنه حاصل اولمز و مسما شهودينه يول بولمز نتكيم حضرت مثنويده بيوررلر (مثنوى) از صفت وز نام چه زايد خيال ☼ آن خيالش هست دلال وصال ☼ هيچ نامى بى حقيقت ديده ☼ يا ز كاف و لام گل گل چيده ☼ اسم خواندى رو مسمارا

بجو ٭ به بالادان نه اندرآب جو ٭ كرز حرف ونام خواهى بكذرى ٭ پاك كن
خويش راز خودهين يكسرى ٭ خويش راصافى كن ازاوصاف خود ٭ تابه بينى
ذات پاك صاف خود (نثر) بو ابيات شريفه ذكر قلبى يه اشارتدر ذكر قلبى
وجدان المذكور وحضوره باغلب ديمكله تعبير اولنمشدر مذكورى بولمق وآنى
قلبده حاضر قيلمق اولمز الاغيرى اونوتمق وماسوابى ترك ايتمكله اولور اكر كل
ماسوايى اونوتمزسك انى كمايتله بولمزسن نتكم شيخ الاسلام حضرتلرى بو آيت
كريمه يى على لسان اهل الخصوص تفسير ايدوب بيورديلر كه (قال الله تبارك
وتعالى واذكر ربك اذا نسيت) اى اذا نسيت غيره ونسيت نفسك فى ذكره ثم نسيت
ذكرك فى ذكره ثم نسيت فى ذكره كل ذكر) يعنى ربكى ذكر ايله ربكدن غيرى
اونوتديغك وقتده پس حقدن نسيان غيرله موصوف اوله سين وربكى ذكر ايتمكله
صفا بوله سين بو ذكرك ضمننده نفس بيله مذكور اولديدر يعنى ذكر ايتدم وغيرى
اونتدم ديمكله پس نفسكى دخى آنى ذكر ايلدككده اونتديغك وقتده انى ذكر ايله
ديمك اولور زيرا مذكورك حقيقة مذكور اولمسى اول وقتده اولور كه غيرى نفى
ايده سن پس اصل غيرانيت نفسدر لازمدر كه اول انى نفى ايده سن پس ذكركده
بو مرتبه يه وارواونودرسن انك ذكرنده كندوعينكك ذكرنى ٭ بوندنصكره
هر ذكرى انك ذكرنده اونودرسن وجمله يى فراموش ايدرسن پس ذاكر ومذكور
وذكر عين واحد اولور وبو مرتبه ده ذكر ذكر حقيقى طبقه سن بولور (قال
القاشانى فى شرح منازل السائرين الذكر الحقيقى اتحاد الذاكر والمذكور
والذكر وقال شيخ الاسلام الذكر الحقيقى هو شهود ذكر الحق اياك والتخلص
من شهود ذكرك) يعنى ذكر حقيقى حق تعالينك سنى ازلده ذكر ايلدكنى
مشاهده ايلمكدر وكندو ذكرك شهودندن خلاص اولمقدر بو معنايه مناسب
ابن عطا حكمده بر حديث روايت ايدوب ديركه (اوحى الله الى داود ياداود
قل الصديقين بى فليفرحوا بذكرى فليتنعموا) معناى شريفى صديق اولان
قوللرمه دى ياداود همان بنمله فرحلنسونلر وهمان بنم آنلرى ذكر ايلديكمله
تنعم قيلسونلر مصدر يا دعوا ايله مضاف اولمق واردر ياخود فاعلنه مضاف اولمق
واردر فاعلنه مضاف اولديغى تقدير جه شارح نفزى شرح ايدوب ديركه
اى فليتنعموا بذكرى اياهم فى الازل حيث لا وجود لهم والا فالذكر المنسوب
اليهم محل الافات والعلل) يعنى بنم بونلرى ازلده ذكر ايلديكمله تنعم ايلسونلر كه
بونلرك اول مرتبه ده دخى وجودلرى يوغيدى والا ذكر بونلره اولورسه بونلره

منسوب اولان ذكر آنات وعللدن خالی دکلدر اما حقك عبادنی آکلامسنده علت
وغرض یوقدر والله اعلم

☼ (درجهٔ تاسعه فقری بیان ایلر) ☼

حضرت پیرمز سلطانمز بیورردلر که

☼(شعر)☼

الفقر جوهر وسوی الفقر عرض ☼ والفقر شفاء وسوی الفقر مرض
العالم کله خداع وغرور ☼ والفقر من العالم سر وغرض

(نثر) ای اخی فقر اولدر که کندوده ملك کورمیه (کما قال شیخ الاسلام الفقر البراءة
من رؤیة الملك) یعنی بر فحوای (العبد وما یملکه کان لمولاه فقیر اولدر که نفسندن
وملك کورمدن وکندویه منسوب اولان شیدن بری اولمقدر وجمله بی غنی
مطلقك بلمکدر وبلمکی دخی اندن بلمکدر بو مرتبه یه فنا فی الله دینور وبونده
سالك بی خود اولور آندن تصرفی حق قیلور نتکیم شیخ عطار حضرتلری بیورردلر
(مثنوی) هفتمین وادی فقرست وفنا ☼ بعد ازین روی روش نبود ترا ☼ در
کشش افتی روش کم کردت ☼ کر بودیك قطره قلزم کرددت) (نثر) الفقر سواد
الوجه فی الدارین) دیدکلری دخی بو مرتبه دن عبارتدر زیرا سواد الوجه
بالکلیه فنادن کنایتدر که دنیوی واخروی کندوده بر وجود کورمیه وکندوده اولان
وجودی واعمالی واحوالی ومقاماتی واسرار وکمالاتی محضا اللهدن فضل
وموهبت بیله حتی رؤیت اعمالدن وشهودا حوالدن پاك اوله که کندودن عمل
کورمك واعمال واحواله استحقاق بلمك وجودی مستلزم اولور وجود ایسه
بر ذنبدر که اکا بر ذنب آخر قیاس اولنمز ☼ پس معلوم اولدیکه فقر بر جوهر در
وماعدای فقر وفنا عرضدر وفقر جمیع معنوی دردلره شفادر وفقردن غیری
وجود شائبه سی مرضدر جمیع عالم وجودله متصف اولدیغی حیثیتدن اهل
فقره خداع وغرور در وحقدن دور بر پرده در وفقر وفنادر که بو عالمدن
سر وغرضدر زیرا عالم وآدم ممکن الوجوددر ممکن الوجود ایسه هر حالده واجب
الوجوده مفتقردر (کما قال الشیخ فی الفتوحات الا تری ان الممکن فی حال عدمه یفتقر
الی المرجح فاذا وجد افتقر ایضا الی استمرار الوجود له وحفظه علیه فلا یزال فقیرا
فی حال وجوده وفی حال عدمه فاذا علمت ان الفقر بهذه المثابة فلزم استحضاره
فی کل نفس وعلی کل حال فان الفقر الیه تعالی هو عین الغنی لانه الغنی وانت
به فقیر فانت الغنی به عن العالمین فاعلم ذلك

۞(درجهٔ عاشره غنا بی بیان ایلر)۞

ابوداود ترمذی بو حدیث شریفی ومسلم وبخاری دخی ابوهریره حضرتلرندن روایت ایدرلر (قال صلی الله علیه وسلم لیس الغنی عن کثرة العرض انما الغنی غنی النفس) عرض فتحتینله نقوددن وغیریدن صنوف اموال دیرلر یس غنا کثرت اموالله اولمز بلکه غنا دکلدر الاغنای نفسدرکه قناعتدر انکچون (فقیر کل ذی حرص غنی کل من یقنع) دیدیلر ولهذا (قال صلی الله علیه وسلم القناعة کنز لایفنی) قال الطیبی فی شرح هذا الحدیث المراد بغنی النفس حصول الکمالات العلمیة والعملیة لهالان النفس لاتکون محظوظة الابهما) مرادی بودرکه نفس کمال علم وعملدن ذوق روحانی بولور وغنی القلب اولور واحوال واسبابدن استغنا قیلور پس اللهله غنی اولور اللهله اولمق اشیا واسبابدن استغنا قیلمقدر زیرا اسبابله غنی اولان اسبابه مفتقر اولور اسباب ایسه مسببه مفتقر در پس کندو مثللی مفتقره مفتقر اولمق افتقارده غایته ایرمکدر انکچون اهل دنیا حدذاتنده فقیرلردر پس فی الحقیقه غنا اسباب واشیا حجابندن رها بولمق وحقله غنی اولمقدر انکچون مشایخ بیورمشلر وفقری تعریف قیلوب دیمشلرکه (الفقیر هو الذی لایحتاج الی کل شیء) یعنی فقیر اولدرکه هیچ برشیئه محتاج اولمز بلکه همان حقه محتاج اولور پس هیچ برشیئه محتاج اولمین غنی اولور امابوراده برسؤال لازم کلورکه اکثر مشایخ دیمشلرکه (الفقیر هو الذی یحتاج الی کل شیء) تکیم قتوحاتده دخی شیخ زم قتمزده فقیر اولدرکه هرشیئه محتاج اوله دیر پس اولکی کلامله بوکلامك مابیننده تناقض اولور توفیق نیجه ممکن اولور دیرسك جواب بودرکه اولکی قولی دین مشایخ قتنده فقیر انلردرکه اسباب واشیادن مجرد اوله یعنی داتی ماسوادن تنزیه قیله وفنافی الله مرتبه سن بوله بومرتبه صاحبی هیچ برشیئه محتاج اولمز بلکه غنای حقله غنی اولور وایکنجی قولی دین مشایخ قتنده فقیر اولدرکه چون بواشیایه نظر ایلدکده مظاهر حق کوره وتجلی وجود مطلق مشاهده قیله پس اللهه فقیر اولان کل شیئه فقیر اولور بو حیثیتدن پس بومرتبهده فقیر عین غنیدر براعتبارله وغنی عین فقیردر برآخر اعتبارله انکچون حضرت علی کرم الله وجهه بیورمشلرکه ﴿الفقر والغنی مطیتان لاابالی ایهما امتطی﴾ یعنی فقرله غنی ایکی بنیتدر قایرمزم هرقنغیسنك صرتنه بنرسم فی الحقیقه فقر وغنا ایکی امر اعتباریدر عارفك قتنده ایکی حالت بیله علی السویه در والله اعلم بالصواب

باب سادس اودیهٔ سلوکده اولان درجاتی بیان ایلر

بو باب دخی اون درجه‌یی شاملدر

درجهٔ اولی احسان بیاننده در

بو بابده اولان مراتبه اودیهٔ سلوك تسمیه اولنمسی انكچوندر كه هر بر درجه سالكه كویا بر وادیٔ مقدسدر آنده تجلیٔ الهیه لمعان وانوار ربانیه نمایان اولشدر و بو وادیلرده مخاوف ومهالك قتی چوقدر مزالق اقدامه نهایت ومدا حضه غایت یوقدر اكر انوار الهیه نمایان اولمزسه ونار تجلی لمعان قیلمزسه اغوال وشیاطین سالكی بو وادیلرده كمراه قیلروا اول وادیلرك اولی احساندر احسان لغتده ایلك وكوزل ایلكدر اما شریعت وطریقتده حقه علی طریق المشاهده عبادت ایلكدر نتكیم مسلم وبخاری بو حدیث طویلی اتفاق ایدوب عبد الله ابن عمر بن خطابدن روایت ایدرلر كه بر كون حضرت جبریل بشر صورتنده تمثل ایدوب حضرت پیغمبر علیه السلامدن ایمان واسلامی سؤال ایلدی پس حضرت رسول صلی الله علیه وسلم جواب ویردكده دیدیكه (ما الاحسان یا رسول الله قال علیه السلام ان تعبد الله كانك تراه فان لم تكن تراه فانه یراك) بو حدیث شریفده مشاهده ومراقبه یه واخلاص معامله یه اشارت واردر زیرا بر كمسه علی طریق المشاهده بین یدی عبادته اقامت ایلسه لا محالة عملده اخلاص مقرر اولورو تعظیمه وخشوع وخضوعه مبادرت قلور پس بر كمسه كه عبادتده بو كونه احسان ایلسه ﴿هل جزاء الاحسان الا الاحسان﴾ مقتضاسی اوزره آنك جزاسی رضوان خدا ووصول لقادر بو ذكر اولنان احسان عبادت وطاعتده اولان احساندر اما سالكه هر شیده احسان ایلمك لازمدر نتكیم صحیح مسلمده بو حدیث شریف وارد اولدی شداد بن اوس حضرتلریندن روایت ایدرلر كه قال علیه السلام ان الله كتب الاحسان علی كل شیٔ فاذا قتلتم فاحسنوا القتلة فاذا ذبحتم فاحسنوا الذبح) یعنی حق تعالی هر شیئه احسان ایلمك امر ایلدی پس چون سز بر كمسه قتل ایلسه كز اسهل اولان قتله انك قتلنده احسان ایلك و چون بر حیوانی ذبح ایلسه كز آنك ذبحنی آسان وجه اوزره ایلك پس معلوم اولدیكه هر شیده احسان ایلمك مستحبدر اكر نیاتده واكر اوقاتده واكر حالاتده مثلا نیتده اولان احسان نیتی خالص قلمق واوقاتده اولان احسان هر وقتده مشاهده اوزره اولمق وحالاتده اولان احسان حق شرعیسن رعایت قلمق وآنی الهیدن محض مواهبت بلمكدر والله اعلم

﴿ درجهٔ ثانیه علمی بیان ایلر ﴾

سفین بن عیینه اسناد صحیحله ابو هریره دن بو حدیث شریفی روایت بیوررلر (قال صلی الله علیه وسلم ان من العلم کهیئة المکنون لایعلمه الا العلماء بالله فاذا نطقوا به لاینکره الا اهل الغرة) معنای شریفی جنس علمدن مکنون و مخزون اولان شیلرك هیئت و صورتی کبی بر علم وار در که آنی بلمز الا علماء بالله فقط اول علمی سویلسه لر انکار ایلمز اول علمی الا اهل غفلت و اصحاب صورت زیرا بو علم طور عقلك وراسنده در پس (المرء عدو لما جهل) فحواسنجه بو علمه ارباب عقول انکار دن خالی اولمز ای اخی بیکل که علمك انواعی چوقدر ولکن درت قسمه منقسمدر بر قسمی شرعیدر و بر قسمی دخی عقلیدر و بر قسمی دخی وجدانی و بر قسمی دخی لدنیدر شرعی اولان علم فقه و فرائض و تفسیر و حدیث و اصول علملری کبی و عقلی اولان کلام و هیئت و هندسه و حساب و نجوم و فلسفه علملری کبی عقلیده ایکی قسم اوزرینه در یا ضروریدر و یا استدلالیدر ضروری اولان استدلال و تفکرله اولمیاندر مثلا انسانك جوع و شبعنه اولان علمی کبی و استدلالی اولان بعد النظر فی الدلائل والاستدلال بالبراهین حاصل اولان علمدر وجدانی اولان علمه علم احوال دیرلر عقلك بو علمده مداخله سی یوقدر مجرد تصور و استدلاله بو علمك ادراکی ممکن اولمز نتکیم حلاوت عسل و مرارت صبر و لذت جماع و کیفیت سکرك عقلله ادراکی و استدلالی ممکن اولمدیغی کبی کذلك عشق و شوق و وجد و ذوق و بونلره مماثل حالاتك لذاتنی (من لم یذق لم یدر) فحواسنجه طاتمین بیلمز و ذایق اولمین فهم قیلمز و دردنجی قسمه لدنی دیرلر و علم اسرار دخی دیرلر انکچون بو علمه لدنی دیرلر که الله قتنده اولیاسنه الهامله موهبت اولور ﴿ کما قال الله تعالی فی حق الخضر (وعلمناه من لدنا علما) پس بو علمك معلمی حقدر و علمی اولیاء اللهدن اخذ ایدر نتکیم شیخ حضرتلری فتوحاتك آلتی دردنجی بابنده بیورررلر (قال ابو یزید البسطامی فی هذا المقام یخاطب علماء الرسوم اخذتم علمکم میتا عن میت واخذنا علمنا من الحی الذی لایموت یقول امثالنا حدثنی قلبی عن ربی وانتم تقولون حدثنی فلان عن فلان فاذا قیل لکم این فلان تقولون مات یعنی حدثوا عن ربکم واترکوا فلانا وفلانا والواهب لم یمت وهو اقرب الیکم من حبل الورید والفیض الالهی والمبشرات ماسد بابها) بایزید حضرتلری علماء رسومه خطاب ایلدکلری حالده بو مقامده دیردیکه ای علماء رسوم سز علمکزی میتدن اخذ ایلدیکز بز دخی لایموتدن اخذ ایلدك بزم امثالمز قلبیم ربمدن تحدیث ایلدی

دیروسز دیرسز فلان وفلاندن بزه خبرویردی پس پچن سزه دینلسه فنده دررسه اول
فلان دیرسز کهاولدی یعنی بو کلامك معناسی ربکزدن خبرویرك وفلان فلانی
ترك ایتك زیرا واهب العلوم اولدی وفیض الهی ومبشرات ربانی قپوسی مسدود
اولدی اول سزه بیون ظمرندن اقربدر پس نیچون حقدن علم لدنی اخذایتمیه سز
دیمك اولور و بو علم لدنك برمرتبه سی دخی واردر که عقول سلیمهٔ ارباب سلوك آنی
ادراك ایده مز قنده قالدیکه عقول رکیکهٔ اصحاب قشور کما قال ابن الفارض

(شعر) فثم وراء العقل علم یدق عن ❊ مدارك غایات العقول السلیمة

(نثر) یعنی مرتبهٔ حقیقتده طورعقلك وراسنده بر علم عظیم الشان واردر که
دقیق اولور عقول سلیمك ادراکاتنك غایتندن ❊ قنده قالدیکه عقول ضعیفه
انی ادراك ایلیه پس بو علم اسراری اغیار ادراك ایده مز انکچون بو علمك اربابنه
انکار ایدرلر بلکه اظهار ایلسه لر قتل ایدرلر نتکیم حضرت مثنویده بو محله
مناسب بیوررلر ﴿مثنوی﴾

دیده این شاهان زعامه خوف جان ❊ کین کروه کورند وشاهان بی نشان
انبیا را کفته قوم راه کم ❊ ازسفه انا تطیرنا بکم
زرخالص را وزر کرراخطر ❊ باشد ازقلاب خاین بیشتر

(نثر) اکر بو علمه انکار اولنمیدی وصاحبی بعد الاظهار رجم وقتل قیلنمیدی
ابوهریره رضی الله عنه حضرتلری بوقولی دیمزلردی نتکیم بیوررلر (حفظت
من رسول الله صلی الله علیه وسلم وعائین فاما احدهما فبثثته واما الاخر فلو بثثته
لقطع منی هذا البلعوم) یعنی بیوررلر که بن رسول حضرتلرندن ایکی علم قابنی
حفظ ایلدم اما برقابنی خلقه اظهار ایلدم واما اول برآخرنی اکر اظهار ایلسم بنم
بو طعام یدیکم بوغازم قطع اولنندی دیر ❊ واعلم ناس حضرت ابن عباسدن
مرویدر که بر کون (الله الذی خلق سبع سموات ومن الارض مثلهن یتنزل
الامر بینهن) آیتنی تلاوت ایلدیلر وبیوردیلر که (لوذکرت تفسیر هذه الایة
لرجمتمونی وفی روایة اخری لقلتم انی کافر) وحضرت شیخ فتوحاتده وامام
غزالی منهاج العابدینده بو ابیات شریفه یی زین العابدین بن حسین بن
علیدن رضی الله عنه روایت ایدوب بیوررلر اول حضرت بیورمشلر که (شعر)

یارب جوهر علم لو ابوح به ❊ لقیل لی انت ممن یعبد الوثنا
ولاستحل رجال مسلمون دمی ❊ یرون اقبح ما یأتونه حسنا

(نثر) پس بو سادات ابرار بو علم اسراری اغیاردن ستر ایلدیلر (وکلموا الناس

على قدر عقولهم) فحواسنجه هر كسه عقلى يتدوكى يردن سويلديلر و بونى نا
اهلدن كتم ايلديلرتكيم حضرت رسول عليه السلام اعرابيدن برينه علم غرائبى
اوكرتمدى (روى عن ابن عباس رضى الله عنه قال جاء اعرابى الى النبى عليه
السلام وقال يارسول الله علمنى غرآئب العلم فقال عليه السلام وما فعلت فى رأس
العلم فقال الاعرابى وما رأس العلم قال عليه السلام معرفة الله وفى رواية اخرى
فاجابه اعرابى فقال عليه السلام اذهب ثم تعال حتى اعلمك من غرائب العلم)
معناى شريفى اعرابيدن برى حضرت رسول عليه السلامه كلدى وديدكه
يارسول الله بكا غرآئب علمى اوكرت غرائب علمدن مراد علم اسرار اوله پس
حضرت عليه السلام بيورديلركه رأس علمده نه ايشلدك حتى غرأئب علمى
اوكرنمك استرسن اعرابى ديديكه رأس علم ندر حضرت بيورديلر كه اللهى بلمكدر
روايت اخراده اعرابى حضرت رسوله جواب ويردى شويله بيلورم شويله
بيلورم ديو پس حضرت عليه السلام بيورديكه وارشمدى كيت صكره كل حتى سكا
غرائب علمدن بعضيسنى تعليم ايدم ديدى ❊ بو حديثدن معلوم اولان دخى بودر
كه بو علمك كتمى نا اهلدن لازمدر پس بو علمك طالبى بو علمك صاحبنى بولدقده موسى
حضرتلرى حضرت خضرك تحت حكمنده اولديغى كبى اكا ارادت كتوره
وهر وجهله انكاردن حذر ايده تا) هذا فراق بينى وبينك) كلامنك مضموننه مظهر
اولميه تاكيم بو علمى اندن اول عالم كتم قيلميه اكر بر سالك بو علمك اهلنى بوله مرسه
واجب اولان اولدركه بلديكى علم دراسته عمل قيله تاكيم حق تعالى اكا بو علم
وراثتى توريث ايده ﴿كما قال عليه السلام من عمل بما علم ورثه الله علم ما لم يعلم﴾
پس عالم بامر الله كه علميله عامل اوله عالم بالله مرتبه سنى بولور تفسير كبيرده امام
فخر رازى ديركه ﴿قال بعض المحققين العلماء ثلاثة عالم بالله غير عالم بامر الله وعالم
بامر الله غير عالم بالله وعالم بالله وبامر الله﴾ عالم بالله اول كمسه يه ديرلر كه معرفت
الهيه انك قلبنه مستولى اوله ومشاهدهٔ انوار حقده آنى مستغرق قيله وعالم
بامر الله اول كمسه يه ديرلر كه حلال وحرامى وحقايق احكامى بيله لكن اسرار
جلال اللهى ومعارف جمال اللهى بلميه اما عالم بالله وبامر الله اول كاملدر كه
طرفينى بيله شاملدر هم حقدن آيرو دكل وهم خالقله معامله ده در پس دخى
امام فخر رازى بيوررلر كه حضرت رسولك بو حديثندن مراد بو اوچ طائفه دركه
بيورديلر ﴿سائل العلماء وخالط الحكماء وجالس الكبراء) يعنى علماء بامر اللهدن
عند الحاجة الى الاستفتاء سؤال ايلك وعالم بالله اولان حكماء ايله مخالطه ايلك كه

بونلرك مخالطه سنده فوائد كثيره واردر حكمادن مراد اول عالم باللهدر كه علم
وعلمى وعملى اتقان ايلمش اوله وكبراء دينله مجالست ايلا كه بونلرله مجالستنده منافع
عظيمه واردر كبرادن مراد عالم باللّه وعالم بامر اللهدر كه بونلرله مجالستده امر
اولنديكه بونلرك مجالستنده سالكه عظيم فوائد ومنافع واردر كما قال شيخ عطار
(نظم) يكدمى صحبت بمردان خدا * بهتراز صد ساله بودن درتقا * والله
معطى المنى * وهو يهدى الى الهدى

(درجۀ ثانيه حكمت بيانندهدر)

قال صلى الله عليه وسلم من اخلص الله اربعين صباحا ظهرت ينابيع الحكمة
من قلبه على لسانه * معناى شريفى بركمسنه قرق صباح اللهه اخلاص له عمل ايلسه
حكمت چشمه لرى انك قلبندن ظاهر اولور لسانى اوزره پس حكمتده مشايخ
وعلمانك سوزى چوقدر بعضيلر ديمشلركه (الحكمة هى الاصابة فى القول والعمل
وبعضيلردخى) الحكمة تحقيق العلم واتقان العمل) ديمش وبعض مشايخ)الحكمة
اسم لاحكام وضع الشئ فى موضعه) بيورمش بوتعريف جملهيى جامعدر زيرا
برشيئى موضعنه وضع ايتمكى احكام ايلمك حقايق اشيايه علمك اتقاننى مشعراولور
واحوال وخواصنه واوصاف ظاهره وباطنهسنه ومصالح ومفاسدينه مطلع
اولمغى تعبير قيلور پس بركمسنه حقايق اشيايه عالم اولسه ومقتضاسيله عمل
قيلسه وهرشيئى موضعنه وضع ايلسه اكا حكمت جامعه صاحبى دينور وبو ذكر
اولنان حكمه زياده خير كثيردر كه جناب حق استديكى قوله اعطا ايلر (كما قال الله
تعالى يؤتى الحكمة من يشاء ومن يؤت الحكمة فقد اوتى خيرا كثيرا ومايذكر
الا اولوا الالباب) يعنى جناب حق جل شانه ديلديكى قوله اعطا ايلر حكمتى وشول
كمسنه يه كه حكمت اعطا اولندى تحقيق اول كمسنه يه عظيم خير كثير اعطا اولندى
بو معنايى ذكر ايلمز الا شوائب وهمدن خالصون اولان عقول صاحبلرى پس
حكيم اول كمسنه يه ديرلر كه هرشيئه حقنى اعطا ايليه وانك حدندن تجاوز ايليه
وبرشيئك وقتى كلمزدن اول تعجيل قيليه بوذكر اولنانلرك مخالفى مخل حكمتدر
وبلكل كه حكمت عند الحكيم الالهى ايكى قسمدر برقسمى منطوق عنها وبر قسمى
مسكوت عنهادر منطوق عنها اولان حكمت علوم شرعيه ومعارف عقليه
كبيدر ومسكوت عنها اولان حكمت علوم لدنى واسرار حقيق ودخى جناب
حقك بعض قوللرينه عذاب قيلسى وبعض نور سيده اولان اوغلنجقلرك اولمسى
وجهنده بابالريله مخلد قالمسى وبونلرامثالى دخى نيجه كار واردر كه انك حكمتندن

(مسكوت)

سكوت قيلمشدر جناب پروردكار بعض كاره بو اسرارى كشف واظهار ايلمشدر ولكن اخبار ايتيوب ساكت اولمشلردر نتكيم حضرت بيوررلر (مثنوى) هر كرا اسرار كار آموختند ※ مهر كردند ودهانش دوختند ※ سر كار آرا سزد آموختن تا تواند لب ز كفتن دوختن (انتهى) اما اول كمسه كه بو اسراره واقف اولمدى وحقيقت حاله ايرمدى اكا لازم اولان بلمك وبويله اعتقاد ايتمك كركدركه حكيم مطلقدن عبث فعل ظاهر اولمز وارحم الراحمين بر ذره برقوله ظلم قيلمز فرضا جميع عمرنده صالح اولانى مخلد فى النار قيلسه وجميع عمرنده طالح اولانى ساكن دار القرار قيلسه ظلم دكلدر زيرا بر وفق حكمت وبى غرض وبى علتدر پس صالحه اولى اولان اولدر وطالحه دخى احرى اولان اولدر انكيچون حضرت رسول صلى الله عليه وسلم بيورديلر كه ﴿ ما قضا الله لعبده من قضاء الا كان خيرا له ﴾ زيرا حكيم وجواد مستحقندن برشىء منع ايلمز وحكم قضاسنى دخى شر اوزره قيلمز هر نه كه اندن صادر اولورسه خير محضدر والله اعلم

﴿ درجۀ رابعه بصيرتى بيان ايدر ﴾

قال الله تبارك وتعالى قل هذه سبيلى ادعوا الى الله على بصيرة انا ومن اتبعنى يعنى دى اى محمد شو طريق توحيد كه صراط مستقيم اندن عبارتدر بنم يولمدر بن دعوت ايلرم خلايقى جميع اسما وصفاتى جامع اولان حضرت مسمى اللهه وبكا تابع اولان وارثلرم دخى بو يوله دعوت ايدرلر على بصيرة وعيان غير عمياء ※ اهل تحقيق بو آيتك معناسنده ديرلر كه اشخاص عالمدن هر بر شخص اسماء الهيه دن براسمك مظهر ومحكومى اولمشلر ※ پس دعوت حضرت نبى عليه السلام واول حضرته تابع اولان هر ولى بو خلايقى مقيد اولدقلرى اسماء جزئيه دن وارباب متفرقه دن بر مقتضاى اسم هادى جامع جميع اسما اولان مسمى اللهه على بصيرة دعوت ايدرلر والاهويت احديت جميع اشياده موجوددر ※ پس بصيرته كلهلم بصيرت شول قوت قدسيه يه ديرلر كه تأييد هدايت حقله مؤيد ونور قدسيله منور اوله واو قوت قدسيه قلبه وعقله بصر منزله سنده در نهايت ادراك عقول بونكله اولور وبو قوت قدسيه صاحبنى شبهه وشكوك وحيرتدن خلاص قيلور (كما قال شيخ الاسلام البصيرة ما خلصك عن الحيرة يعنى بصيرت اول نوردر كه سنى حيرتدن خلاص قيله وقاشانى ديركه (البصيرة هى العقل المنور بنور القدس والمكحل بضياء الانس لا يحتاج بالعيان الى الدليل والبرهان بل يبصر الحق بينا مكشوفا والباطل زاهقا مدحورا فتخلصك عن الحيرة) يعنى بصيرت شول

نور قدسیله منور وضیاء انس حقله مکحل اولان عقلدرکه اشیانک حقیقتنی
عیاناً کوردیکی سببیله دلیل وبرهانه محتاج اولمز ایکه حق ظاهر ومکشوف کورر
وباطلی زاهق ومدحور کورر ❊ پس سنی حیرتدن خلاص قیلر وشبهه وشکوک
وغفلتدن بری ایلر ❊ وبصیرت صاحبی اولان کمسه برکار ایشلسه اول کارک
عاقبتندن قورقرو اول کارک آخرنده اکا ضرر و غائله کلمز مشایخک چشم
باطن بین دیدکاری وکوکل کوزی وجان کوزی دیو اداقیلدقلری بو نوردر ❊ پس
دیدهٔ جان ودل یاوهبیدر یا کسبیدر پس بونک تحصیلی علم ومعرفت کسب
ایتمکله وطریق تصفیهٔ درونه کیتمکله الهٔ کلور و بعد حصول هذا النور اول کمسه یه
صاحب بصیرت وصاحب فراست دخی دینور

❊ درجهٔ خامسه فراستی بیان ایلر ❊

قال صلی الله علیه وسلم اتقوا فراسة المؤمن فانه ینظر بنور الله ❊ یعنی سز مؤمن
کاملک فراستندن قورقک زیرا اول الله نوریله نظر ایلر بعض مشایخ بیورورلر که
فانهم جواسیس القلوب یدخلون فی قلوبکم ویخرجون من اسرارکم
فاذا جالستموهم فجالسوهم بالصدق) یعنی مؤمن کامل اولنلر وفراست حقیقی
مرتبه سن بولنلر جواسیس القلوبدر سزک قلوبکزه نور فراستله داخل اولورلر
واسرار قلبیه کزدن اخراج ایدرلر پس چون بونلرله مجالست قیلسه کز صدقله
مجالست قیلک وصافی قلب اولک تا حضورلرنده سوء ادب قیلمیه سز وبرکت
مجالسترندن محروم قالمیه سز شیخ حضرتلری فتوحاتده بو محله مناسب بیورورلر
(الفراسة الالهیة تعطی معرفة السعید من الشقی ومعرفة الحرکة من الانسان
المرضیة عند الله من غیر المرضیة فاذا حضر بین یدی صاحب هذا النور بعد انقضاء
زمان تلک الحرکة یعرفها صاحب الفراسة ویقول فیها بحسب ما کانت الحرکة من
طاعة او معصیة کما وقع لعثمان رضی الله عنه حین دخل علیه رجل فعند ما وقعت
علیه عینه قال یا سبحان الله ما بال رجال لا یغضون ابصارهم عن محارم الله وکان ذلک
الرجل قد ارسل نظره الی ما لا یحل له فقال له الرجل اوحی بعد رسول الله فقال لا
ولکنها فراسة الم تسمع قول رسول الله صلی الله علیه وسلم اتقوا فراسة المؤمن
فانه ینظر بنور الله فعند ما دخلت علی رأیت ذلک فی عینیک) یعنی فراست الهیه
سعیدی شقیدن فرق ایدوب بیلمکی اعطا ایلر ودخی انساندن صادر اولان حرکتی
اولیه حرکت که عند الله مرضیه اوله مرضیه اولمیان حرکتدن ما بیننی فرق
ایدوب بیلمکی اعطا ایلر چون بر انسان بو نورک صاحبنک اوکنه حاضر اوله

اول حركتك زمانى منقضى اولدقدنصكره اول واقعه اولان حركتى بيلور واول حركت طالعدن عيدرو يا نعصيتدن عيدر نيجه واقع اولديسه انك حقنده سوز سويلر تكيم حضرت عثمانه بو معنا واقع اولدى شويله حينده كه انك قتنه بر رجل داخل اولدى پس حضرت عثمانك عينى اول كمسه نك اوزرينه واقع اولديغى كبى ديديكه ياسبحان الله نه كاردر اراره كه كوزلرنى محرماتدن ويمزلر اول ارفى الحقيقه بر حلال اولميان خاتونه نظر صالمشيدى پس اول كمسه ديديكه يا عثمان رسول اللهدنصكره وحى وارميدر پس حضرت عثمان رضى الله عنه بيورديكه يوقدر ولكن فراست واردر اشتمدكى حضرت رسولك بو قولنى كه بيورديلر (اتقوا فراسة المؤمن فانه ينظر بنور الله) سن بنم قتمه داخل اولدقده اول حرامك آثار وعلاماتنى كوزلر كده كوردم ديدى بو مرتبه فراست استدلالله وتجربه ايله اولمز بلكه بو فراست بر نور الهى در كه حكم غيبى ادراك ايلر (كما قال شيخ الاسلام الفراسة استيناس حكم غيب من غير استدلال بشاهد ولا اختبار بتجربة) يعنى فراست حكم غيبى ابصار ايلكدر شاهد ايله غائبه استدلال ايلمكسزين مثلا رمل ونجوم ايله غيبده اولان احواله استدلال ايلدكلرى كبى اولميه وتجربه ايله دخى امتحان قبليه ❊ زيرا بو كونه بلك كهانت مقوله سيدر اعتبار اولنمز بلكه اولياده اولان فراست عين كرامتدركه ديده حق بينله برشيئ تفرس ايدرلر والهام الهى ايله مشاهده قيلورلر ❊ الهام لغتده بر معنايى قلبه افهام والقا ايتمككه ديرلر واصطلاحده بطريق الفيض الالهى قلبه القا اولنان معانى يه اطلاق ايدرلر ❊ كما قيل الالهام ما يلقى فى الروع بطريق الفيض الالهى ❊ كاه اولور كه وحى دخى الهام معناسنده استعمال اولنور بينلرنده تقارب معنى اولديغندن اوترى زيرا وحى لغتده اشارت خفيه يه ديرلر الهام دخى افهامه والقاء المعنى فى القلبه اطلاق ايدرلر ❊ پس بينلرنده مناسبت تامه بولنديغى ايچون وحى الهام معناسنده استعمال اولنور ❊ كما قال الله تعالى واوحيت الى الحواريين ان آمنوا بى وبرسولى وقال تعالى واوحينا الى ام موسى ان ارضعيه وقال تعالى واوحى ربك الى النحل ❊ بو جمله سى الهام وافهام معناسنه دربو تقديرجه وحى انبيايه مخصوص اولمز بلكه بو معنى اوزره اوليايه دخى شرعا اطلاق اولنور نتكيم الهام اوليايه مخصوص اولمديغى كبى بلكه انبيا دخى من عند الله الهام وافهام اولنورلر (كما قال الله تعالى ففهمناها سليمان) (قال شيخ الاسلام معنى التفهيم هو الالهام) ملا جامى بو جمله

مناسب دیرکه (اعلم ان الفیوضات من الحق تعالی علی قلوب کل عباده علی نوعین منها ما یفیض علیهم بواسطة الملائکة بعبارات محفوظة عن التغییر مرادة تلاوتها وهو القرآن المنزل علی نبینا علیه السلام ومنها ما یفیض علیهم بغیر واسطة معانی صرفة وهذا النوع لیس مخصوصا بالانبیاء بل یعم الاولیاء وصالحی المؤمنین) یعنی بلکل ای سالك راه حق فیوضات الهیه کل عبادتك قلوبی اوزره ایکی نوعدر اول فیوضاتدن بعضیسی شول فیضدرکه الله بونلره ملائکه واسطه سیله افاضه ایلر تبدیل وتغییردن محفوظه اولان الفاظله مثلا حضرت نبیمز اوزره جبریل امین واسطه سیله منزل اولان قرآن عظیم کبی واول فیضدن بعضیسی شول فیضدرکه جناب حق کل عبادی اوزره بغیر واسطه الملائکه معانی صرفه یی افاضه ایلر احادیث بو قبیلدندر * بو نوع انبیایه مخصوص دکلدر بلکه اولیایه وصالح اولان مؤمنلره دخی عام وشامل‌در وحضرت مولانانك حضرت مثنوی حقنده * این نه نجم است ونه رملست ونه خواب * وحی حق والله اعلم بالصواب * بیورملری بغیر واسطه اولان فیضه اشارتدر بواسطة السفیر اولان فیضه وحی جلی وحی متلو دخی دیرلر وبواسطة السفیر اولمیان وحیه وحی دل ووحی غیر متلو ووحی خفی دخی دیرلر * آنکه بخاصان شرف عام داد وحی خفی را لقب الهام داد * اکرچه نبوت ختم اولندی ونزول جبریل وباب وحی جلی سد قیلندی واما الهام وافهام که وحی دل دیدکلری یدر لا ینقطع قلوب اولیایه القا اولنمده در اکرچه بو وحی دل جبریل واسطه سیله اولان وحیك دوننده در امالمهٔ ملکی ولمهٔ عقلیه نك فوقنده در نتکیم حضرت مثنویده بیوررلر * از پی سر پوش عامه دربیان * وحی دل کویند ارا صوفیان * وحی دل کیرش که منظرکاه اوست * چون خطا باشد که دل آکاه اوست * کیرم این وحی دلی کنبور نیست * کتر ز وحی دل زنبور نیست * چونکه او وحی الرب الی النحل آمدست خانهٔ وحیش پر از حلوا شدست او بنوری وحی حق عزوجل * کرد عالم را پر از شمع وعسل این که کرمناست بالامیرود * وحیش از زنبور کمترکی شود * پس برکوکل که خواطر نفسانیه دن صاف اولسه محل الهام الهی اولور بعده برشیئك حل وحرمتندن ویا خود منفعت ومضرتندن استعلام واستفتا ایلسه * (استفت قلبك وان افتاك المفتون) * حدیثنك مقتضاسنجه قلبندن استعلام واستفتا قیلور اکر قلبنك امرینه ومقتضاسنه مخالفت ایلسه اللهه عاصی اولور * کما قال بعض المشایخ ان لی قلبا لو عصیته لعصیت الله * بو مرتبه یی برکسه خواطر نفسانیه یی ازاله دن صکره

بواور پس الهامدن ماعدا انسانده درت خاطره واردر اولی القاء ملکی ایکنجیسی القاء شیطانیدر ﴿كما قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان للشيطان لمة بابن آدم وللملك لمة فاما لمة الشيطان فايعاد بالشر وتكذيب بالحق واما لمة الملك فايعاد بالخير وتصديق بالحق فمن وجد ذلك فليعلم انه من الله فليحمد الله ومن وجد الاخرى فليتعوذ بالله من الشيطان ثم قرأ الشيطان يعدكم الفقر ويأمركم بالفحشاء﴾ معناى شريفى تحقيقا شيطانك ابن آدمه لمه سی واردر وملكك لمه سی واردر لمه قربه واصابت ونزوله ديرلر بوراده بواسطة الشيطان وبواسطة الملك قلبه القاء اولنان خاطريه اطلاق اولنور اما القاء شيطانى نقدر شرواريسه آنى وعده ايلر يعنى شرى تزيين وتسويل ايلر وحقى تكذيب ورذيل ايلر اما القاء ملكى خيرات وحسنات وعبادات وطاعاتى وعده قيلر وحقى تصديق ايلر نتكيم حضرت بو محله مناسب بيوررلر ٭ آن فرشته خيرها بر رغم ديو ٭ عرضه دارد ميكند در دل غريو ٭ پس فرشته ديو كشته عرضه دار ٭ بهر تحريك عروق اختيار ٭ اين دو ضد عرضه كنندت در سرار ٭ در حجاب غيب آمد عرضه دار ٭ چونكه پردهٔ غيب بر خيزد ز پيش ٭ تو ببينى روى دلالان خويش ٭ باش تا حسهاى تو مبدل شود ٭ تا ببينى شان ومشكل حل شود ٭ تا سخنهاى كيان رد كردهٔ ٭ ما كيانرا سرور خود كردهٔ ٭ پس شول كمسه كه قلبنده القاء ملكيه بولور بلسونكه تحقيق اول الهامدندر پس اللهه حمد ايلسون واول كمسه كه احزانى بولور يعنى القاى شيطانيه يى بولور شيطاندن اللهه صغنسون آندن حضرت پيغمبر اول آيتى اوقوديلر تقويه لهذا المعنى يعنى شيطان سزه فقر وعده ايلر و بخل وامساك امر ايلر وجود وسخادن منع قيلر ديديلر ٭ پس اول خواطر اربعه نك اوچنجيسى القاء نفسانى ودردنجيسى خواطر ملبوسه در القاء نفسانى نفسك حظ ايلديكى واقتضا واشتها قلديغى خاطره لردر اما خواطر ملبوسه اكا ديرلر كه نفس وشيطان لباس حقانيله تلبس ايدوب صورت حقدن كورينور كسب شريفه وكار لطيفه ترغيب وتحريض ايدرلر ولكن مرادلرى مكر وتلبيس اوله نتكيم حضرت مولانا ايكنجى جلدده معاويه حكايه سنده كه اينغى بو معنايه اشارت بيوررلر اول جمله كلمات طيبه دن بو بيت كفايت ايدر كه بيوررلر ٭ نفس خس كر كويدت كسب شريف ٭ حيله ومكرى بود آنرا رديف ٭ وجلد اولده ابتدايه قريب وزير حكايه سنده دخى اصحاب كرامدن نقل بيوررلر ٭ بهر اين بعضى صحابه از رسول ٭ ملتمس بودند مكر نفس غول ٭ كرچه آميزد ز اغراض

نهان ❊ درعبادتها ودر اخلاص جان ❊ فضل طاعت را نجستندی ازو ❊ عیب باطن را بجستندی که کو ❊ مو بمو وذره ذره مکر نفس ❊ میشناسند چون گل از کرفس وبو خواطری بری برندن تمیز ایلك سالکه لازم اولدیغندن بر اصحاب عبادت بونك اوزرینه مربوطدر نتکیم جنید بغدادی بو حدیث شریفك معناسنده بیوررلر ﴿ قال علیه السلام طلب العلم فریضة علی کل مسلم ومسلمة ﴾ قال الجنید ای علم الخواطر فریضة لان الخواطر هی اصل الفعل و بذلك یعلم الفرق بین لمة الملك ولمة الشیطان فلا یصح الفعل الا بصحتها فصار علم ذلك فرضا حتی یصح الفعل من العبد) علی الخصوص بو خواطر ملبوسه نك تمیزی الزم اولدیغندن ولکن حرامه مائل اولان ونفسنه اویان بونلرك مابیننی نیجه تمییز قیلر (کما قال السهروردی فی العوارف اتفقوا المشایخ علی ان من کان اکله من الحرام لا یفرق بین الوسوسة والالهام) پس اغراض نفسانیه‌دن بر کوکل که پاك اولمیه بونلرك فرقنی ادراك ایده‌من زیرا حبك الشیء یعمی ویصم درانسان سودیکنك سوزنی راست بیلور اکر کژ ایسه‌ده وغیرینك سوزنی غیر صحیح آکلر اکرچه محضا صحیح ونافع ایسه‌ده انکیچون امام غزالی بومحله مناسب بیوررلر که (ان النفس عدو محبوب والانسان عمی عن عیب محبوبه لا یکاد یبصر عیبه لان عین الرضاء عن کل عیب کلیلة ولکن عین السخط تبدی المساویا

﴿ درجهٔ سابعه سکینهٔ قلبی بیان ایلر ﴾

﴿ قال الله تبارك وتعالی هو الذی انزل السکینة فی قلوب المؤمنین لیزدادوا ایمانا مع ایمانهم ﴾ اول الله درکه مؤمنلرك قلوبنه ثبات وطمأنینت انزال ایلدی محضا فضل وعنایتندن تا یقینلری وایمانلری اولکی ایمانلرینه منضم اولمغله زیاده اولمدن اوتری ویاخود الله تعالی بونلرك قلبنه سکون انزال ایلدی رسولنك کتوردیکی اوامره تابع اوامر ونواهی‌یه اولان ایمانلری وحدانیت حقه اولان ایمانلرینه مقرون ومنضم اولمغله زیاده اولسون ایچون پس سکینه سالکلرك قلوبنده بر نوردر که مضطرب وخائف اولسه انکله ساکن اولور وحزین وضجیر اولسه انکله تسلی بولور و برقوتدر که باطندن ظاهره سرایت قیلور پس ظاهر بدنده اول سکینهٔ باطنك ضیا سیله وقار ورزانت حاصل اولور نتکیم اول سکینه باطن اصحاب رسولك ظاهرلرینه اول قدر سرایت ایلمش ایدیکه حتی کورنلر دیرلردی ﴿ هم قوم علی رؤسهم الطیر ﴾ بو سکون ووقاری حضرت مولانا نظمه کتوروب تنبیها للسالکین وارشادا

للطالبين ادا بيوررلر همچنانكه كفت آن يار رسول * چون نبى برخواندى برما فصول * آن رسول مجتبا وقت نثار * خواستى ازما حضور وصد وقار * آنچنانكه برسرت مرغى بود * كز فواتش جان تولرزان شود * پس نيارى هيچ جنبيدن زجا * تا نكيرد مرغ خوب تو هوا * دم نيارى زد ببندى سرفه را تا نيابد كه بپرد آن هما * اما بعد السكر والمحو صحوه كلن كامللرك سكينه‌سى قضايه رضا ويرمك وشطح فاحشدن برى اولمقدر ديمشلر (كما قال شيخ الاسلام السكينة التى تختص باهل الصحو بعد المحو تثبت لهم الرضا بالقسم وتمنع من الشطح الفاحش ويقف صاحبها على حده الرتبة والسكينة لا تنزل قط الا على قلب نبى او ولى) يعنى اهل صحوه مختص اولان سكينه اولدر كه قضا وقدرده مقدم اولنه رضا اثبات ايلر وشطح فاحشدن منع قيلر وبو سكينه‌نك صاحبى مرتبه‌سى حدى اوزره طورر يعنى مرتبهٔ عبوديتدن تجاوز قيلمز امتثالا لقوله عليه السلام رحم الله امرأ عرف قدره ولم يتعد طوره) وبو سكينه نازل اولمز الا نبينك قلبنه وياخود ولى كامللك قلبنه اماكه لم شطح ندر وشطح فاحش ندر انى بيان قيله‌لم تا كيم سكينه انى منع ايلديكى معلوم اوله بلكل اى اخى شطح لغتده بيرايه ديرلر واما اصطلاح قومده (الشطح كلام يشم منه رائحة الرعونة وان كان حقا يعارض ظاهره ظاهر العلم والعقل والفاحش ظهر منا فاته للعلم والعقل وخرج عن حد الشرع واكثره يكون سكر الحال وغلبة سلطان الحقيقة) يعنى شطح شول كلامدر كه آندن رائحهٔ دعوى ورعونت قوقولنه اكرچه اول كلام حق وصادق ايسه ده لكن اول كلامك ظاهرى ظاهر علم وعقله معارض اوله وشطح فاحش اولدر كه آنك علم وعقله مخالفت ومنافاتى كماليله ظاهر اوله وحد شرعدن خارج اوله مثلا (ليس فى جبتى سوى الله) قولى كبى (والفقير لا يحتاج الى الله) قولى كبى بو شطحك اكثرى حالك سكرندن وغلبهٔ وحدتدن حاصل اولور اكرچه حد ذاتنده صحيح وصادق ايسه ده دعوايى وافتخارى متضمن اولديغيچون مقبول عد اولنمز نتكيم شيخ حضرتلرى فتوحاتك يوز طقسان بشنجى بابنده بيوررلر ﴿ الشطح دعوى فى النفوس بطبعها لبقية فيها من آثار الهوى هذا اذا شطحت بقول صادق من غير امر عند ارباب النهى ﴾ يعنى شطح بطبعها نفوسده اولان شول دعوادر كه اول نفوسده آثار هوادن بقيه اولديغيچون اوله بو شطح عند ارباب النهى قول صادقله اوله اظهارينه امر الهى اولمديغى حالده اما اظهارينه امر الهى اولورسه واول كلام على طريق الافتخار اولمز سه

اکا شطح تعبیر اولنمز تکلیم شیخ حضرتلری اویله بیوررلر شطح شول دعوایی متضمن اولان کلامه دیرلر که حق تعالینك اعطا ایلدیکی مرتبه دن مخبر اوله وصادق اوله لکن علی طریق الفخر اوله واول اظهاری نه امر الهی ورضای ربانی اولیه اما اکر علی طریق الفخر اولمیوب امر الهی ایله اولورسه اکا شطح دینمز مثلا حضرت رسولك بو حدیث شریفی کبی که بیوردیلر (انا سید ولد آدم ولا فخر) یعنی ما قصدت الافتخار علیکم بهذا التعریف ولکن انبأتکم به لمصالح لکم فی دینکم ولتعرفوا منة الله علیکم برتبة نبیکم عند الله) شیخ حضرتلری بیوررلر که ولا فخر دیمك یعنی امتم بو تعریفله بن سزك اوزریکزه افتخار ایتمکه قصد ایلازم لکن بو حدیثله سزه اخبار ایلرم دینکزده سزه صالح اولان شیلره ودخی انکیچون اخبار ایلدمکه تا بیله سز اللهك سزه اولان نعمتنی ونبیکزك الله قتنده اولان مرتبه سنی ﴿ وقال الشیخ الشطح زلة المحقق اذا لم یؤمر به فیقول کما قال علیه السلام لا فخر یعنی انی اعلم انی عبد الله کما انتم عبید الله والعبد لا یفتخر علی العبد اذا کان السید واحدا ﴾ یعنی شطح زلت محققدر اول وقتده که انك اظهاریله امر اولنمیه اکر اظهاریله امر اولنورسه حضرت نبی بیوردیغی کبی بنم فخرم یوقدر دینکدر ادب یعنی فخرم یوقدر دیمنك معناسی تحقیقا بن عبد اللهم وسز دخی عبد الله سز پس عبد عبد اوزره افتخار ایلمز سید واحد اولیجق دیمك اولور والحاصل شطحك معناسی اعلی طریق الافتخار اوله وبغیر امر الهی اظهار قیله اکر بویله اولمزسه شطح دینمز ولهذا کان الشطح رعونة النفس) پس رعونت نفسی وافتخاری متضمن اولدیغیچون اصلا محققدن صادر اولمز (کما قال الشیخ الشطح لا یصدر من محقق اصلا فان المحقق ماله شهود سوی ربه وما یفتخر علی ربه ولا یدعی بل هو ملازم عبودیته وینظر جمیع ما فی الکون بهذا المثابة) یعنی شطح محققدن صادر اولمز اصلا انکیچونکه محقق کاملك ایچون ربیسندن غیری شهود یوقدر پس ربیسی اوزره افتخار ایلمز وادعا دخی ایلمز بلکه آنك عبودیتنه ملازمت ایلرو کونده نقدر کسه وار ایسه جمیعالری دخی بو مثابه ده کورر پس بو مرتبه ده سکینت قلب حاصل اولور وشطح فاحش که خلقه افتخار ایله دعوی قیلمقدر آندن بری اولور والله اعلم) ❊(درجه ثامنه طمأنینت نفسی بیان ایلر)❊

قال الله تبارك وتعالی یا ایتها النفس المطمئنة ارجعی الی ربك راضیة مرضیة) جناب حق جل شانه نفس مطمئنه یه خطاب ایلیه اکر اما لها بیوره که

ای مطمئنه اولان نفس * اطمئنان ثبات وسکون واستقراردن عبارتدر پس
اولا طمأنینت نفس ذکر الله ایله اولور (کما قال الله تعالی الا بذکر الله تطمئن
القلوب) نفسدن مراد نفس ناطقه در عند المشایخ قلبه دخی اطلاق اولنور پس
قلبك ذکر الله ایله مطمئن اولمسی قلب برلحظه مذکوردن غافل اولمامقدر
واکر اطمئنان سکون وامن معناسنه اولورسه تقدیر کلام (یاایتها النفس الآمنة
التی لایستفزها خوف ولاحزن دیمك اولور) تکمیم ابی بن کعبك (یاایتها النفس
الآمنة) قرائتی بو معنایی مؤید اولور یعنی ای قلق خوف وحزندن امینه اولان
نفس که خوف وحزن آنی تحریك ایلمز وخفیف قیلمز دیمك اولور * پس هربارکه
بویله نفسه وعید طرفندن نیجه امورهائله غالبه اولسه وعد الهی جانبندن رحمت
سابقه آنی دفع ایلروفوت اولان اعمال وحسناته حزن کلسه فضل ربانی آنی تنعم
قیلر بوندنصکره نفس اسباب ومسبباتدن ترقی ایلر واجب بالذات جانبنه * پس
آکابر یقین حاصل اولور که اصلا شك وریبت آکا اضطراب ویرمز پس جمیع
شکوك وشبهاتدن مطمئنه اولور پس آندنصکره کورر که جمیع ممکنات هر حالده
واجب بالذاته محتاجدر * پس بو مشاهده حاصل اولدقده کل ماسوادن آکا
استغنا کلور بو مرتبه قرار قیلور وغیر دغدغه سندن مطمئنه اولور
پس مقام طمأنینت فوق مقام السکینه در اکرچه ایکیسنك بیله
معنای لغویسی سکوندر لکن حقیقت حاله نظر قیلسك مقام سکینه
مقام طمأنینتدن دون وطمأنینت آندن افضل واوفزوندر نتکیم
شیخ الاسلام حضرتلرینك ایکی وجه اوزره تعریف وتمییز ایتمسی بو ذکر
ایلدیکمز معنایه رهنموندر * کما قال فی منازل السائرین السکینة
صولة تورث خمود الهیبة احیانا والطمأنینة سکون امن فیه استراحة انس)
یعنی سکینه شول حاله درکه بغتة قلب عبده حاصل اولور وهیبتدن حاصل اولان
لهب وحرارتك سکونتی ایراث ایلر احیانا وانزعاج هیبتدن تسکین قیلر انکیچون
قرآنده لفظ انزال الله وارد اولدی وخوف وهیبتدن قلوبك انزعاجی وقتنده قلب
رسوله وقلوب مؤمنینه منزل اولدی نتکیم قصهٔ فتح مکه ده وغلبه حمیت
جاهلیتده) وانزل الله سکینته علی رسوله وعلی المؤمنین) بیورلدی فاما طمأنینت
بویله دکلدر زیرا طمأنینت سوال امندن حاصل اولان سکوندر که آنده استراحت
انس اوله وسکینه ده اولان استراحت خوف وهیبتك خمودندن حاصل اولان
استراحتدر پس طمأنینتك استراحتی دائمدر سکینه نك استراحتی کی حینا

بعد حين حاصل اولمز و بغتة قلبه نزول قيلمز تتكيم شيخ الاسلامك بو وجه اوزره تعريفي دخى بو معنايه دلالت ايلروهم ايكيسنك مابيننى كمال ايله تميز و تفريق قيلر (قال السكينة تكون نعتا وتكون حينا بعد حين والطمانينة نعت لا ينفك عن صاحبه) يعنى بينهماده فرق بودر كه سكينه آز اولور كه صاحبنده ثابت اولور و يا كانعت اولور وكاه اولور كه حينا بعد حين من عند الله نزول قيلور اما طمأنينت دائما نعتدر و صاحبندن هركز زائل اولمز بر صفتدر

※(درجهٔ تاسعه همتى بيان ايلر)※

(قال صلى الله عليه وسلم همة المرء قيمته يعنى ان كانت همته بطنه فقيمته ما خرج منه وان كانت همته للدنيا فقيمته هى الدنيا وان كانت همته للمولى فقيمته هو المولى پس صورته اعتبار يوقدر بلكه سلوكده هر كسك همتنه نظر اولنور همتى هر نه شيئه ايسه اول شئ اكا قيمت قيلنور ※ باز اكر باشد سپيد و بى نظير ※ چونكه صيدش موش باشد شد حقير ※ ور بود چغدى و ميل او بشاه ※ او دو صد بازست زو صورت مخواه ※ عاشق كه الوده شد در خير و شر ※ خير و شر منكر تو در همت نكر همت لغتده قصده ديرلر نتكيم هم بكذا همة ديدلر اذا قصده و اصطلاحده الهمة توجه القلب بجميع قواه الى جناب الحق لحصول الكمال له ولغيره ديمشلر همت سالكه بال و پر كبيدر آنكله آشيان حقيقته پرواز ايلر و عالم احديته تركتاز قيلر ※ مرغ با پرمى پرد تا آشيان ※ پر مردم همتست اى مردمان ※ سالك صاحب همت اولدر كه تا فنا فى الله اولنجيه دك و مرتبهٔ حقيقته ير نجيه دك هرنيه ايرسه آندن كذر قيله تا مطلوب حقيقى بوله ※ اى برادر بى نهايت دركهيست ※ بر هر آنچه ميرسى بالله مايست ※ و شيخ الاسلام حضرتلرى بو محله مناسب بيوررلر كه (ان رسول الله صلى الله عليه وسلم فى توجهه الى الحق جمع همته بالكلية نحوه فما التفت الى سواء برفع البصر كما قال الله تعالى فى حقه ما زاغ البصر وما طغى بل انجذب اليه واستوى فى انجذابه كالسهم المرسل) يعنى تحقيقا رسول الله عليه السلام حق تعالى يه توجه ايلدكارنده بالكليه اول جانبه همتلرين جمع ايلدى پس ماسوايه دفع بصرايتمكله التفات قيلمديلر نتكيم شان شريفلرنده حق تعالى حضرتلرى (ما زاغ البصر وما طغى) بيوردى بلكه اول حضرت جناب حقه چكلدى و انجذابنده آتلمش اوق كبى دوسدوغرى اولدى يعنى (ترك الدنيا وما فيها بل الاخرة ونعيمها بل كل ما سوى الحق من الممكنات لان كل ممكن فان ※ كما قال الله تعالى كل شئ هالك الا وجهه ولا لك

(ان الفانى)

ان الفانی بالنسبة الی الباقی خسیس والرغبة الی الخسیس خسیسة﴾ پس سالك صاحب همت دخی سیرالی الله ده بویله کرکدر یعنی دنیا ومافیهایی بلکه آخرتی ونعیم آخرتی بلکه ماسوی الحق من الممكنات نقدر اشیا وار ایسه انی ترك ایلمك کرك ونظر همتی اکا صالمامق کرکدر زیرا هر ممكن الوجود بر فحوای ﴿كل شیء هالك الا وجهه﴾ فانی وهالکدر وشونك یوقدر که فانی باقی یه نسبتله خسیسدر پس خسیس اولان شیلره رغبت خست ودنائتدر ﴿کما قال القشیری من صحیح ایمانه لم ینظر الی الکون ومافیه لان خساسة الهمة من قلة المعرفة﴾ انکچون حضرت رسول علیه السلام ﴿علو الهمة من الایمان﴾ بیوردی من الایمان الکامل دیمکدر وبر حدیثده دخی بیوردیلر که ﴿ان الله یحب معالی الامور ویبغض سفسافها﴾ معالی امور حقیقتده شؤون الهیه وامور دینیه در وسفساف که لغتده حقیر ودنی یه دیرلر فی الحقیقه امور دنیوی ولوازم نفسانیه در پس سالك عالی همت امور معالی یه رغبت قیلر وامور دنیه دن نفرت ایلر ﴿قال شیخ الاسلام الهمة العالیة تصون القلب من خسة الرغبة فی الفانی وتحمله علی الرغبة فی الباقی وتصفیه من كدر التوانی﴾ یعنی همت عالیه قلبی حفظ ایلر فانی یه اولان خسیسه رغبتدن وصاحبنی حامل قیلر باقی یه رغبت ایتمکه که اول باقی ودائم حقدر زیرا ماعداسی فانی وباطلدر ﴿کما قال لبید الا كل شیء ماخلا الله باطل وكل نعیم لامحالة زائل﴾ ودخی صافی قیلر کدر توانیدن یعنی طلب حقده ایلدیکی تقصیر وتفریطدن زیرا فتور وتوانی عین کدردر پس همت عالیه صاحبنی بو کدوراتدن پاك وصافی قیلر تا قرب الهی یه ایرکوروب مقربلردن اولور

﴿درجهٔ عاشره قربت حق بیان ایلر﴾

﴿قال الله تبارك وتعالی ولقد خلقنا الانسان ونعلم ماتوسوس به نفسه ونحن اقرب الیه من حبل الورید﴾ یعنی تحقیقا بز انسانی خلق ایلدك وبز بیلورز انسانك نفسنك وسوسه سنی وقلبنه خطور ایلین خاطره واحادیث نفسانیه سنی بز انسانه اقربز بوینی طمرندن وبو آیهٔ کریمه دخی جناب حقك کمال قربنی مشعردر که بیوردیلر ﴿واعلموا ان الله یحول بین المرء وقلبه﴾ یعنی بیلك ای بنی آدم که الله تبارك وتعالی اول مرتبه انسانه قریبدر که قلبیله انسانك ماببننده حائل اولور عزائمن فسخ ایلر ومقاصدین تغییر قیلر هدایت دیلدوکنی ضلالتدن منع ایلر وضلالت دیلدوکنی هدایتدن منع ایلر زیرا القلوب بین الاصبعین من اصابع الرحمن درکیف شاء نیجه استرسه تقلیب ایدر پس بو معنالرك جمله سی غایت قرب حقه دلالت ایلر

وبو قرب هيچ بر قربه قياس اولنمز هر نوع قرب كه انسانك صفحهٔ خيالى اوزره صورت بغلر جناب حق اندن دخى اقربدر نهايت مافى الباب انسان علايق كونيه وبدنيه يه مشتغل اولديغندن بو قربك مشاهده سندن محجوبدر * اى درد درون جانم وز جان من نهانى * آخر نهان چرايى چون در درون جانى اى اخى جناب حقك بو كونه قربى جميع ناسه على السواء در بر كيمسه بو كونه قربى بيلمكله مقرب اولمز زيرا قربك انواعى واردر بو كونه قربه قرب عامه درلر عارفلرك قربى بو كونه قربه دكلدر نتكيم حضرت مولانا بيوررلر * تو توهم ميكنى از قرب حق * كه طبق كر دور نبود از طبق * اين چنين قربت بدان بر جمله عام * قرب عشق وحى دارند اين كرام * اين نمى بينى كه قرب اوليا * صد كرامت دارد و كار و كيا * قرب بر انواع باشد اى پدر مى زند خورشيد بر كهسار وزر * ليك قربى هست با زر شيد را * كه از آن آكه نباشد بيد را * شاخ خشك وتر قريب آفتاب * آفتاب از هر دو كى دارد حجاب * ليك كوان قربت شاخ نوى * كه ثمار پخته از وى ميخورى * شاخ خشك از قربت آن آفتاب * غير زوتر خشك كشتن زو بياب * پس عارفلرك قربى ايكى نوع ايله حاصل اولور اولا نوافله وثانيا اداى فرائضله پس عبادت نافله ايله عبد بر مرتبه يه واصل اولور كه حقله كورر حقله ايلور حقله اشيدر كما قال الله تعالى فى حديثه القدسى لا يزال العبد يتقرب الى بالنوافل فاذا احببته كنت سمعه الذى يسمع بى وبصره الذى يبصر بى ويده التى يبطش بى ورجله التى يمشى بى (يعنى قولم دائما عبادت نافله ايله بكا تقرب ايلر حتى بن انى سورم پس شول وقتده كه بن انى سورم انك سمعى اولورم كه بنم ايله اشيدر وبصرى اولورم كه بنمله كورر واليدى اولان قدرت بنم قدرتم اولور كه بنم قدرتمله طوترو كذلك اياغى بنم قوت وارادتمله يورر بو مرتبه يه مشايخ قرب نوافل ديرلر نافله عبادتيله ايرلديكى ايچون پس بوندن صكره اداى فرائض ايتمكله دخى بر قرب حاصل اولور كه بو قرب اولكى قربدن اولىدر (كما اخبر رسول الله صلى الله عليه وسلم عن ربه فى هذا الباب قال عليه السلام ان الله يقول ما تقرب المتقربون باحب الى من اداء ما افترضته عليهم) يعنى مقربلر بكا تقرب ايلدى انلرك اوزرينه فرض قيلديغم فرآئضك اداسندن احب بر شيئله * پس قرب نوافله قرب فرائضك ما بيننده فرق بودر كه نتيجهٔ نوافل اولان قربده حق قولى آلت مثابه سنده اولور زيرا قول بو مرتبه ده حقله كورر وحقله ايلور وحقله استماع قيلور نتكيم (فبى يسمع وبى يبصر) بيوردى اما نتيجهٔ فرائض اولان قربده قول حقه آلت اولور جناب حق آنكله نجه قدرت وحكمتن اظهار ايلر.

(تتميم)

نتكيم بو آيت كريمه بو قربه دلالت ايلر (قال الله تعالى ومارميت اذ رميت ولكن الله رمى) حضرت محمد عليه السلام رمى تراب ايتمده جناب حقه آلت اولمشدر و اول قوت و قدرتكه حضرت محمد عليه السلامك وجود شريفلرندن ظاهر اولدى حقندر والله اعلم

﴿ باب سابع حالات و احوالده اولان درجاتى بيان ايلر ﴾

﴿ بو باب دخى اون درجه يى مشتملدر ﴾

درجه يى اولى محبت بيانندهدر حال لغتده اولسكى حالتدن دونوب متغير اولمغه ديرلر نتكيم حال اونه ديرلر كه بر شيئك لونى متغير اولسه اما اصطلاح مشايخده تعريفى بودر (الحال مايرد على القلب بمحض الموهبة من غير تعمل ولا اجتلاب كمحبة وشوق وذوق ووجد وبرق وعطش وقلق وبزول بصفات النفس سواء يعقبه المثل اولا فاذا دام وصار ملكا يسمى مقاما) يعنى حال شول قلبه وارد اولان شيدر كه بلا تعمل ولا اجتلاب محضا موهبت وهاب اوله نتكيم شيخ حضرتلرى دخى فتوحاتده بويله بيوررلر (الحال مايهب الرحمن من منح عناية منه لا كسب ولا طلب ولا تقولن ان الحال دائمة فان قوما الى ماقلته ذهب) مثلا محبت وشوق وذوق ووجد وبرق وعطش وقلق كبى بو ذكر اولنان حالك هر برى صفات نفسانيه نك ظهوريله زائل اولور يا اكا مماثل بر حال دخى در عقب كلسون وياخود كلمسون پس چونكه بر حال بر كمسه ده دائم اولسه اول كمسه نك ملكى اولسه اكا مقام ديرلر ❊ حال چون جلوه استزان زيبا عروس ❊ وين مقام آن خلوت آمد با عروس ❊ جلوه بيند شاه وغير شاه نيز ❊ وقت خلوت نيست جز شاه عزيز جلوه كرده عام وخاص انرا عروس ❊ خلوت اندر شاه باشد با عروس ❊ هست بسيار اهل حال از صوفيان ❊ نادرست اهل مقام اندرميان ❊ پس محبت بعضيسنه حال وبعضيسنه مقامدر اما محبته كلدلم متكلمينك وعرفادن محققينك محبتده سوزلرى قتى چوقدر اما متكلمينك بغايت خوب كلامى بودر كه بيوررلر (المحبة ميل النفس الى الشئ لكمال ادركته فيه والعبد اذا علم ان الكمال الحقيقى ليس الا الله وان كل ما يراه كمالا من نفسه او غيره فهو من الله وبالله والى الله لم يكن حبه الا لله وفى الله وذلك يقتضى ارادة طاعته) يعنى محبت قلب وروحك بر شيئه ميل ايلمسيدر اول شيده كمال ادراك ايلديكى ايچون ❊ پس چونكه بر قول بيلسه كه تحققا كمال حقيقى بوقدر الا الله ايچوندر و تحقيقا بر بنده كه اگر نفسندن و اگر غيريدن كمال كورر اول اللهدندر والله قدرتيله در و اللهه راجعدر بويله كورن

قولك محبتی الله ایچون اولور والله رضاسنده وحق مشاهده سنده اولور بو معنا اول محبوبك طاعتنی اقتضا ایدر بو جادن محبتی ارادت طاعتله تفسیر ایدرلر واما عارفلر دیرلر (ان الله تعالی محبوب فی ذاته ولذاته والمحبة امر وجدانی لایحتاج الی کشف وبیان الی ما یمیزها عن سائر الوجدانیات) یعنی عارفلر دیرلر که جناب حق جل شانه محبوب فی ذاته در وفی الحقیقه محبوب حقیقی اولدر زیرا حقیقتده جمیع کمال وجمال وحسن ولطافت انکدر واشیاده اولان کمال وجمال پرتو عاریتیدر بو معنایی که بر عارفك چشم باطنی مشاهده ایلیه آنك روحی عاریتی اولان جمال وکمالی بالکلیه قویوب کامل بالذات وجمیل بالصفات اولان محبوب حقیقی یه محبت ایلرو جناب حقه محبك بو محبتی بر امر وجد انیدر که سائر وجدانیاتدن انك تمیزینه وکشف وبیانه احتیاج یوقدر زیرا برذ وقدر که من لم یذق لم یدر) قولیله ذایق اولمینه جواب ویریلور (کما قال الشیخ فی الفتوحات الحب ینسب الانسان ولله بنسبته لیس یدری علمنا ما هو الحب ذوق ولاتدری حقیقته الیس ذا عجب) والله والله اکر دیدهٔ حق بینله مشاهده قیلسك بموجب (فاحببت ان اعرف) بو قدر ظهور واظهاره باعث محبت حقیقیدر وجمیع موجوداتده آنك سریانی مقرردر نتکیم غایة الامانی نام تفسیرنده منلا کورانی دیرکه (قال بعض العارفین المحبة ساریة فی الموجودات کلها علیها مدار مبدأ والایجاد) یعنی محبت جمیع موجوداتده ساریدروانك اوزرینه درمدار مبدأ وایجاد وکل ممکنات اکر علوی وکر سفلی سرکشتهٔ عشق وحیرتزدهٔ محبتدر) وان الملاء الاعلی یطلبونه کما تطلبونه) حدیثی بو معنایه اشارتدر نتکیم بو بیت دخی بو مذکوره شهادت ایدر کرمهر فاحببت بذرات نه ساریست ✱ سرکشتکیٔ عالم وآدم زطلب چیست ✱ زشوق تو سرکشته شد افلاك وکواکب ✱ اندر طلبت آب بهر کوشهٔ جاریست ✱ از کعبه ترا اکر طلبد زاهد وعابد ✱ مقصود ز بتخانه واز دیر بکو کیست وشیخ حضرتلری دخی فتوحاتده بو بیتی محبتك اصل وجود اولدیغنه اشارت ایدوب بیوررلر (بیت) وعن الحب صدرنا ✱ وعلی الحب جبلنا فلذا جئناه قصدا ✱ ولهذا قد قبلنا ✱ اکرچه جمله عالم محبتدن صادر اولدی وعتبت اوزره مجبولدر وقصدا محبت ایچون کلدی وبو محبت ایچون مقبولدر ولکن هرکس حالنه مناسب بر مظهرده واستعدادینه موافق بر مجلاده اول تعیناتده ساریه اولان لطیفه یه وممکناتده ظهور قیلان صفات جمیله یه عاشق ومشغولدر الاول کبیه لردکل که دروئلرنده منبعث اولان عشق ومحبتك

قویله وبرمز شدک ارشادوهدایتیله تدریجله صورعنصریه دن واحکام کونیه دن قطع محبت ایدوب جمال مطلق حقیقیه شهودینه مبذول ایدربونلر اول کاملاردرکه مجاذیب مموهه ومستعاره التفات واعتبار ایتمیوب یارحقیقینک عشقنده بی قرار اولوب بوجمال مقیدی سراب وروی یاره نقاب بیلشلردر (مثنوی) آنکه نشناسدنقاب اوزروی یار* عابد الشمس است دست ازوی بدار* بعدازین مادیده میخواهیم وبس * تانپوشد چیر اخاشاک وخس* پس عاشق صادقه لازم اولان اولدرکه بونموه ومزوراولان جمال مقیده میل ومحبت ایتمیه وبونلرله الفت وصحبت جانبنه کتمیه تاکیم نفس اغراض نهانیه دن طاهر وجمال مطلق آیینهٔ دلده ظاهراوله نتکیم ابن فارض بومعنایه مناسب بیوررلر (بیت) وصرح باطلاق الجمال ولاتقل * بتقییده میلا لزخرف زینة* ولاتقل دیمک ولاتمل دیمکدر نتکیم فلان لایقول بذلك الشیء دیرلرلا یمیل ولایلتفت الیه معناسن ویررلر یعنی اطلاق جمالی تصریح ایله وآنک حبنی جمال مقید حبندن تنقیح ایله والتفات ایله اول جمالك تقییدنه زخرف وزینته میل ایلك بونندن زیراظل زائل وخیال باطلدر جمال مطلق مشاهده سندن سالکه مانعدرالابعد تصفیة النفس انکیچون حکیم مطلق جمال مقیده نظرایتمدن منع بیورر (کماقال فی کلامه قل للمؤمنین یغضوامن ابصارهم وقل للمؤمنات یغضضن من ابصارهن) پس برکسه الله محبتن ادعا ایلسه وینه حرام قیلدیغی شیئه میل ومحبت ایلسه کذابدردیمشلر﴿ کماقال السهروردی فی العوارف من ادعی محبة الله من غیر تورع عن محارمه فهو کذاب﴾ پس محبت ایکی قسمدر برقسمی نفسی نه بی سورسه وندن حظ ایدرسه حق اول یوزدن سور* وبرقسمی مطلقا اغراض نفسانیه دن قطع نظرایدوب جناب حقه بلاعلت محبدر طریقت اولیاده مقبوله اولان محبت بودر هردورا این جست وجوهازان سرست* این کرفتاریٔ دل زان دلبرست * این محب حق زبهر علتی * وان دکررابی غرض خودخلتی * وان محب حق زبهر حق کجاست * کزاغراض وزعلتها جداست * کرمحب حق بود لغیره * کی ینال دائمامن خیره

﴿درجهٔ ثانیه عشقی بیان ایلر﴾

﴿قال الشیخ فی الفتوحات العشق التفاف الحب علی المحب حتی خالط جمیع اجزائه واشتمل علیه اشتمال الضماءمشتق من العشق ولذلك یفسربافراط المحبة وکنی عنه فی القرءآن بشدة الحب فی قوله والذین امنوا اشد حبالله﴾ بیوررلرکه

عشق محبتك محب اوزره طولاشمسیدر حتی انك جمیع اجزاسنه قارشمسیدر روانی
بلاوشدت مشتمل اولدیغی كبی قیلمیدر زیرا عشقدن مشتقدر عشقه صارمشغه
دیرلر پس عشقك دخی عاشقه زیاده التفافی وطولاشمسی اولدیغی ایچون عشق
دیدیلر بو اجلدن افراط محبتله تفسیر قیلدیلر وقرآنده محب واردر عشق نامی
یوقدر ولكن كنایت اولندی بو عشقدن شدت حبله نتكیم حق تعالی بیوردی
﴿والذین امنوا اشد حبالله﴾ یعنی كافرلرك انداد واصنامه محبتلرندن مؤمنلرك
اللهه محبتلری اشددر كه مؤمنلر بیلرینه عاشقدر * وكمال عشق اولدر كه عاشق فانی
قیله ومعشوق باقیدن غیریسنه آتش اوروب خوایده نتكیم بیوردیلر (بیت) عشق
آن شعله است كوچون برفروخت * هركه جز معشوق باقی جمله سوخت * بالجمله
ای اخی ﴿الطرق الی الله بعدد انفاس الخلایق﴾ فحواسنجه الله جانبنه طرق قتی
چوقدر ولكن طریق عشقدن اقرب برطریق یوقدر * ابو الجناب نجم الدین كبری
حضرتلری بیوردیلر كه اصول جمیع طرایق اوچدر طریق اخیار طریق ابرار طریق
شطار اخیار شول ارباب معامله دركه كثرت صلوة وصیام وقراءت وقیام وحج
وجهاد وصلاح وسداد ایله سلوك ایدرلر بو طریقله اللهه واصل اولان زمان طویلده
اقل قلیلدر وابرار اول اصحاب مجاهده دركه تصفیهٔ باطن وتزكیهٔ اخلاقله قرب
حضرت خلاقه كیدرلر بو طریقله حقه واصل اولنلر اكچه فریق اولدن زیاده در
اما بونلرك دخی بیكده بری واصل حق اولمز * نتكیم ابراهیم خواصدن ابن منصور
سؤال ایلدیكه * یا ابراهیم فی ای مقام روضت نفسك قال اروض نفسی فی مقام
التوكل منذ ثلاثین سنة فقال افنیت عمرك فی عمارة الباطن واین انت من الفناء
فی الله * یعنی نه مقامده نفسكه ریاضت ویردك ومقام فنافی اللهه نوجله ایردك
ابراهیم خواص دیدیكه اوتوزییلدنبرو نفسمی مقام توكلده ریاضت ویردم
ابن منصور دیدیكه عمریكی عمارت باطنده افنا قیلدك فنافی الله مرتبه سندن دخی
نرده سین اما شطار شول عشاق فنا كردار دركه ترك هستی قیلدیلر ومن ومادن
بالكلیه بری اولدیلر خرمن نام وناموسه آتش اوردیلر اغیار وماسوایی دلدن
سوردیلر پس روی یاری مرآت دلده معاینه كوردیلر (مثنوی) شاد باش ای عشق
خوش سودای ما * ای طبیب جمله علتهای ما * ای دوای نخوت وناموس ما *
ای تو افلاطون وجالینوس ما * اتفاق اولیا بونك اوزرینه دركه عشاقك بدایتی
زهاد وعبادك نهایتیدر انلر خوف ورجایله كیدرلر وبونلر جذب وعشق خدایله
سیر ایدرلر پس ازكجا تابكجا شتان بینهما نتكیم بو محله مناسب ابیات شریفه

بولمشدر * سير زاهد هر مهى يكروزه راه * سير عاشق هر دمى تا تخت شاه * اين زعشق جان دويدو آن زبيم * عشق كو وبيم كو فرقى عظيم * عشق را پانصد پرست وهر پرى * از فراز عرش تا تحت الثرى * زاهدان با ترس مى تازديا عاشقان پران تراز برق وهوا * شرح عشق از من بكويم بردوام * صد قيامت بكذرد وآن نا تمام * مرتبهٔ عشق آندن برتردر كه عقل پروبال فهم وخيال الله آنك پيرامن سرپردهٔ جلالنه پروازايده ويا خود پاى تصور وتفكر ايله اول ميدانه كيده ﴿ مصراع ﴾ زهى تصور باطل زهى خيال محال ﴿ بيت ﴾ تعالى العشق عن فهم الرجال * وعن وصف الفراق او الوصال * متى ما جل شى عن خيال * يجل عن الاحاطة والمثال *

﴿ درجهٔ ثالثه شوق واشتياقى بيان ايلر ﴾

شوق واشتياق لغتده نفسك برنسنه يه چكنوب آرزو قيلمسنه ديرلر واصطلاحده ﴿ الشوق هبوب القلب الى غايب ﴾ ديمكله تعريف ايدرلر يعنى شوق قلبك اسمه سيدر وطلبده حركت قيلمسيدر غايب اولان محبوب جانبنه امام فخر رازى تفسير كبيرنده ﴿ والذين امنوا اشد حبا لله ﴾ آيتنده معنى الشوق الى الله مسئله سنده ديركه) اعلم ان الشوق لا يتصور الا الى شئ ادرك من وجه ولم يدرك من وجه فاما الذى لم يدرك اصلا فلا يشتاق اليه وما يدرك بكماله لا يشتاق اليه ثم ان الشوق الى المعشوق من وجهين احدهما انه اذا رآه ثم غاب عنه اشتاق الى رؤيته والثانى ان يرى وجه محبوبه ولا يرى سائر محاسنه فيشتاق الى ان ينكشف له ما لم يره قطع والوجهان جميعا يتصوران فى حق الله) يعنى بالكل كه تحقيقا شوق متصور اولمز الا شوق شيئه كه اول شى بر وجهدن مدرك اوله ومن وجه مدرك اولميه اما اول شيكه اصلا مدرك اولميه اكا اشتياق اولمز زيرا بركسنه برشخصى كورمسه وسوزين اشتمسه ووصفن بلمسه اكا اشتياق تصور اولنمز ودخى بكماله ادراك اولنانه ده اشتياق اولنمز * پس معشوقه شوق ايكى وجه اوزره در بريسى بودر كه اول معشوقى كوره سن آندن صكره سندن غائب اولدقده آنك رؤيتنه مشتاق اوله سن وايكنجيسى بودر كه بركسنه بر محبوبنك وجهن كوره ولكن سائر محاسنن كورميه پس مشتاق اوله اول محبوبدن كورمديكى محاسنك انكشافنه بو ايكى وجه جميعا جناب حقده متصور اولور وجه اولك توفيق بودر كه سالكان راه حق عالم الستده ربلرين كورديلر وبلى ديوب اقرار قيلديلر پس بو عالمه كلدكده بشريت حجاب اولوب بونلر اول مشاهده دن دور اولوب رؤيت بونلردن

مهجور اولدی پس بونلر بو دنیاده اول رؤیته عاشق اولدیلر واول لقایه عرض اشتیاق قلدیلر ﴿ کما قال الله تعالی الا طال شوق الابرار الی لقائی وانا اشد الیهم شوقا ﴾ ابرارك لقای حقه اشتیاقلری مشاهده ورؤیت اشتیاقیدر وحقك بونلره اشتیاقی کندوبی کورسونلر وجمالیله متلذذ اولسونلر ایچوندر ووجه ثانینك توجیهی بودرکه عارفان الهی اگرچه بو عالمده آیینهٔ دلده روی باری مشاهده قیلدیلر ولکن تجلیات الهیه چوقدر والطاف ربانیه یه نهایت یوقدر پس کمالیله رؤیت ووصلت بو بدنده میسر دکلدر پس بونلر ایچون نشئهٔ اخرویه ده اعداد اولنان تجلیاته وقرة اعیندن اخفا اولنان مشاهداته مشتاقلردر پس (انما یکون الشوق الی غائب ومتی یغیب الحبیب عن الحبیب حتی یشتاق) دین عزیزك سوزی من وجه یرنده دکلدر زیرا اگرچه محبوب حقیق وحدانیتی جهتندن وکمال قربی حیثیتندن عاشقدن غائب اولمز وعاشق مشتاق اکا اشتیاق قیلمز ولکن تجلیات جمالیه وظهورات غیر متناهیه سی جهتندن عاشق اکا مشتاق اولمدن خالی اولمز (بیت) شربت الحب کأسا بعد کأس ٭ ولا نفد الشراب ولا رویت ٭ دین بو مرتبه ده عدم قناعته وکمال اشتیاقه اشارت ایلر انکیچون اکثر مشایخ محققین دیمشلردر که (شوق المشاهدة اشد من شوق الغیبوبة فیکون العاشق فی حال الغیبوبة مشتاقا الی اللقاء ویکون فی حال اللقاء مشتاقا الی زوائد مبار من الحبیب) پس بو عشق وشوق سببیله مؤمنلر ملائکه دن ترجیح اولنورز یرا آنلرده عشق وشوق بو قدر آتیق هر بری مقام معلومده عبادت وطاعت وتسبیح وتذکیر قیلورلر بو معنایی نجم الدین کبری بر رساله سنده ودخی حسین میبدی دیوان علی شرحنده ابو الحسن خرقانیدن نقل ایدوب ثابت ایدرلر و بیوررلر که (قال الحسن الخرقانی صعدت الی العرش لاطوف به فطفت علیه الف الف طوفة ورأیت حوالیه قوما یطوفون حول العرش فعجبوا من سرعة طوافی وما اعجبنی طوافهم فقلت من انتم وما هذه البرودة فی الطواف قالوا نحن ملائکة ونحن نور وهذا طبعنا فقالوا ومن انت وما هذه السرعة فقلت انا آدمی وفی نور ونار وهذه السرعة من نتایج نار الشوق) یعنی حسن خرقانی دیدیکه بن روحانیتله عرشه چیقدم طواف ایتدن اوتری پس آنك اطرافنی بیك کره بیك طواف ایلدم وآنك حوالیسنده چوق قوم کوردمکه آنی طواف ایدرلر آنلر بنم سرعت طوافمدن تعجب ایتدیلر بن آنلرك طوافنه تعجب ایتمدم ٭ پس بن آنلره دیدمکه سز کیمسز وطوافده بو برودت ندر آنلر بز ملائکه یوزو بز نورز و بو بزم طبیعتمزدر بز بوندن غیره قادر دکلوز

دیدیلر پس بکا دیدیلر کدن کیبین و بو سرعت ندر دیدیکه بن آدمی یم و بنده اور
عشق و نار شوق واردر و بو سرعت نتایج نار شوقدندر پس رقص و دوران ده دخی
فقرانك شوقله اولان دوری بلا شوق اولاندن عدم سرعتدن معلوم اولور
والله اعلم ﴿ درجهٔ رابعه وجد و تواجد نورانی بیانندهدر ﴾

(قال الشیخ فی الفتوحات اعلم ان الوجد عبارة عما یصادف القلب من الاحوال المغنیة له عن شهوده فنظیر الوجد عند القوم فی الاحوال کمجیئ الوحی الی الانبیاء یفجأهم ابتداء) بیل ای طالب وجد اولان سالك كه وجد بو قومك قتنده عبارتدر شول حالدن كه قلبه اوغرر و قلب انی بولور كه اول حال قلبی شهودندن مغنیه اولان احوالدندر پس بو قومك عندنده احوالده وجد انبیاء علیهم السلامه ابتداده وحیك فجأة كلمسی كبیدر كه ناگاه اهل وجدك قلبنه حق جانبندن قذف اولنور اگر اول قلبه وارد اولان حال تجلیٔ جمالیه دن ایسه انس ایراث ایلر واگر تجلیٔ كمالیه دن ایسه تمكین و سكون ایراث ایلر واگر تجلیٔ جلالیه دن ایسه قلق و اضطراب و خوف و حزن و دهشت مانندی حالر ایراث ایلر و علی كل حال عبدی كندولكندن و قلبی اولكی حالندن اخراج ایدوب جانب حقه جذب ایلر كما قال ذوالنون الوجد وارد من الحق جاء منه لیزعج القلب الی الحق یعنی وجد حق جانبندن حاضر اولیجی بر حالدر كه اندن كلدی قلبی اولكی حالندن قوپاروب حقه توجه ایتدرمدن اوتوری دیر وجد مكاشفات و حالاته منقسم اولور اول حالت كه امور غیبیه دن و تجلیٔ الهیه دن قلب و روحه بلا تعمل و لا تأمل كشف اولور و قلب اول كورمدیكی معانی یی كه بولور اول مكاشفات قبیلندن اولور و اول حالت كه قلبه هجوم ایلر و قلبی تغییر قیلر حتی بشره یه تأثیر ایدوب یا جسدی رقص و حركته كتورر و یا زعقه و بكا و انینه قیلدیرر بو كا حالات دینور و بو كونه وجد دخی ایكی نوعدر بر نوعی بلا تكلف یا بلا علة و یا خود مبصراتدن و یا مسموعاتدن قلبه هجوم ایلر بو نوعه وجد دیرلر نتكیم حضرت مولانایه زركوب قنوینك چكیجلرینك صداسندن هجوم ایلیان وجد كبی و دخی ابن فارض حضرتلری بركون مصرده كیدر كن بو بیتی چوبانلردن بریسی اقوردی در حال وجده كلدی و شهقه لر اوردی و رقص كثیر قیلدی اطرافنه خلق جمع اولدی بو وجد آنلره دخی تأثیر ایدوب آنلر دخی تواجد ایلدیلر و جمله اورنده اولان اسبابی ودرهمی اول چوبانه و یردی اول بیت بودر ❊ مولای سهرنا نبتغی منك وصال ❊ مولای فلم تسمح فمتنا الخیال ❊ و بركره دخی مصرك زقاقنده كیدر كن برجاریه نك

خاتونی اولوب بوبیتله یاس ونوحه ایلردی ﴿ ستی متی حقا ای واللّه متی حقا حقا ﴾
درحال شیخ بونی اشتدکده وجده کلوب تا اخشامه دك رقصله طوروب وهای
وهوی قیلوب جمله اوزرنده نه‌سی وار ایسه جمیعاً آتوب عریان اولوب نیجه زمان
بیخود اولوب یاتوب بعدزمان صحوه کلوب قالقمش ﴿ وعند سماع القرآن
اصحاب کرامدن وتابعیندن وسائر مشایخ عظامدن وجده کلوب اضطراب
وحرکت وبکاقیلانك نهایتی یوقدر نتکیم امام غزالی احیاده دیرکه (واما مانقل
من الوجد من الصحابة والتابعین فکثیر فمنهم من صعق ومنهم من بکا ومنهم من غشی
علیه ومنهم من مات من غشیه) بوذکر اولنانه وجد دیرلر واما اول برنوع آخرکه
تکلف ایله اولور اکا تواجد دیرلر تواجد استجلاب وجدایتکدر واستجلاب وجد
ایتمك طریقی بودرکه اهل وجد عشاقله برمجلسده اوتوره‌سن وانلرایله معانی لطیفه
یی اکلیوب ونغمات لذیذه‌یی دیکلدکلرنده انلره وجد حاصل اولوب نه ایدرلرسه
اول قلبته حال کلمیان کسه دخی انلره تشبها ومتابعة انلره اویه‌و آنلر کبی حرکت
قیله حتی اکا دخی اول حالت حاصل اوله زیرا تشبه وتکلف استجلاب احوالده
عظیم مدخلی واردر انکیچون حضرت پیغمبر علیه الصلوة والسلام عند قراءة
القرآن بکاسی اولمیان کسه‌لره تباکی وتحازنه امر ایلدی والله اعلم

(درجهٔ خامسه برق وذوقی بیان ایلر)

برق مبدأ طریق ولایت ولمعهٔ انوار تجلیء الوهیته دیرلر نتکیم شیخ الاسلام
حضرتلری بیورر (البرق باکورة تلمع للعبد فتدعوه الی الدخول فی طریق
الولایة) باکوره طرفنده میوه‌یه دیرلر برقی اکا تشبیه ایلدی انوار تجلیاتدن
ابتدا ظاهر اولدیغیچون ﴿ پس بوبرق برلمعهٔ تجلیدر که قلب عبده لامع اولور
وآنی طریق ولایته دخوله دعوت قیلور طریق ولایتدن مراد سیرفی اللهدر
یوخسه مطلق سیر الی الله اولان طریق تصوف دکلدر زیرا اول قلبه ظهور
ایدوب سیر الی اللهه باعث یقظه‌در کما ذکرنا فی بدایة السلوك اما برقله وجدك
ماینلرنده فرق بودرکه وجد انوار احوالدن مشوق ومقلق برنوردرکه شدت طلبه
باعث واحوالده ترقی‌یه داعیدر وبرق دخی اکرچه انوار احوالدن برنوردر
ولکن مرتبهٔ ولایته داعیدر وجد احوالده متوسط اولنلره ظاهر اولور وبرق
سالکی قرب حضرته اخذ قیلور کویا که وجه محبوب اکا آشکار اولور
وحضرت محبوبه داخل اولمغه اذن بولور اول زمانده بوبیتك مضمونیله ترنم
قیلور که ﴿ ابرق بدا من جانب الطور لامع ﴿ ام ارتفعت عن وجه لیلی

البراقع * نعم اسفرت ليلا فصارة بوجهها * نهارا به نور المحاسن ساطع
يعنی دیرکه برقیدرکه جانب طور حقیقتدن لامعدر بلکه لیلاملك وجهندن
حجبات مرتفع اولدی بلی براقع مرتفع اولدی ولیلام ظاهر اولدی پس آنك
وجهیله لیل بشریت نهار اولدیکه انده نور محاسن ساطعدر اماذوقه کلنلم
ذوق لغتده داتغه دیرلر اما اصطلاحده شیخ حضرتلری بیوردیغی اوزره بودر
الذوق عند القوم اول مبادی التجلی فاذا قام کان شربا) یعنی ذوق عند المشایخ
هر تجلینك ابتداسیدر پس هر تجلینك مبدأنه ذوق اطلاق اولنور * پس اول
ذوقکه برنیجه مدت قائم اوله اکا شرب دینور (وقال والذوق یعطیك علما بقدر
ذلك التجلی ومنه تحقق میزانه ومرتبته فتتأدب معه بما تستحقه فی النظر الیه)
ودخی شیخ دیرکه ذوق سکا اول تجلی مقداری علم اعطا ایلر اول علمدن اول
تجلی نك میزانی ومرتبه سنی تحقیق ایلرسن واکا نظرده مستحق اولدیغی شیء ایله
تأدب ایدرسن (وقال ایضا ثم اعلم الذوق یختلف باختلاف التجلی فان کان التجلی
فی الصور فالذوق خیالی وان کان فی الاسماء الالهیة فالذوق عقلی وروحانی
فالذوق الخیالی اثره فی النفس والذوق العقلی اثره فی القلب فیعطی حکم اثر ذوق
النفس المجاهدات البدنیة کالجوع والعطش وقیام اللیل وذکر اللسان وتلاوة
القرآن وغیر ذلك من العبادات والطاعات) بیوررلر که ذوق اختلاف تجلی ایله
مختلف اولور اکر تجلی صورتده اولورسه پس ذوق خیالیدر واکر اسماء الهیه ده
اولورسه پس ذوق عقلی وروحانیدر پس ذوق خیالینك اثری نفسده در ذوق
عقلینك اثری قلبده در پس نفسك ذوقینك اثرینك حکمی بودرکه مجاهدات
بدنیه اعطا ایلر جوع وعطش وقیام اللیل وصیام النهار کبی وذکر اللسان وقراءت
القرآن ماننده ی وبونلردن غیری عبادات وطاعاتدن هرنه ایسه پس بوکونه
عبادتلر ذوق خیالینك اثریدرکه تجلی الهیدن حاصل اولور وسالك بونلردن
لذت بولور ویعطی حکم ذوق العقل تهذیب الاخلاق تجلی اسماء الهیه ده
اولدیغی اعتبار ایله ذوق عقلیدر وعقلك ذوقنك حکمی بودرکه تهذیب اخلاق
اعطا ایلر
واخلاق الاهیله متخلق اولمغه مورث اولور حتی جمیع صفات بشریه سین ازاله
ایدوب صفات الهیه ایله متصف اولمغه عطشان اولور

﴿ درجهٔ سادسه عطش وشربی بیان ایلر ﴾

عطش زیاده شوق وولوعك غلبه سندن کنایه در (کما قال شیخ الاسلام العطش کنایة

عن غلبة واوع بمقصود) ولوع برشيئه زياده حريص وطالب اولمغه دیرلر (وقال الشيخ فعطش المحب الى جلوته مادونها سحاب علة) يعنى محبك عطشى محبوبك تجليسنه در كه اول تجلينك قتنده بقيهٔ وجود محبدن سحاب علت وحجاب بشريت اوله پس جلوهٔ محبوب تمام اولمز حتى بالكليه علت بقيهٔ وجود فنا اولمينجه هربار كه محبوب برككونه حجابله محتجب اوله محب عطشان اولمدن خالى اولمز وهربار كه تجلى قبله مستغرق وسكران اولمدن برى اولمز هركيم بوشرابى ايچر كنديدن چكرو كيجه كوندز هواى مشاهدهٔ جاناندهاوچرانكچون اوليا بو تجلى شرابنك نوش اتمسنه مدام ترغيب وتحريص ايدرلر نتكيم بوتحله مناسب بيوررلر ٭ شرابى خوركه جامش روى يارست ٭ پياله چشم مست باده خوارست ٭ شرابى خورز جام وجه باقى ٭ سقاهم ربهم اوراست ساقى ٭ طهور آن مى بود كز لوث هستى ٭ ترا پاكى دهد در وقت مستى ٭ زهى شربت زهى لذت زهى ذوق ٭ زهى دولت زهى حيرت زهى شوق ٭ حضرت شيخ فتوحاتده بيوررلركه (التجلى فى صورة الخمر لا يحصل فى الدنيا الا للامناء فيتلذذون به فى بواطنهم ولا يظهر عليهم حكمه فلو وقع التجلى فى صورة الخمر وظهر هذا العلم فى القوم ولم يكن مزاجهم على مزاج اهل الجنة لادى ظهوره الى فساد لقوة سلطانه) يعنى صورت خمرده تجلى بودنياده حاصل اولمز الا اوليانك امناسنه پس بونلر بو خمرله باطنلرنده تلذذ ايدرلر و بونلرك اوزرينه اول خمرك حكمى ظاهر اولمز يرا اكر بو صورة خمرده اولان تجلى واقع اولسه و بونك علمى برقومك مابيننده ظاهر اولسه كه اول قومك مزاجى اهل جنت مزاجى اوزره اولمسه اول علمك ظهورى عظيم فساده مؤدى اولايدى اول علمك قوة سلطنتندن اوترى نتكيم شراب تجلى ايله مست اولدقده بعضى كبار كشف ايلدكلرى اسرار چوق ضعيف الاستعداد اولان كسهلره فسادو برمشدر) بيت) اى بيخبر از حالت رندان خرابات ٭ زين مى بچشيدى كه شدى سوى مناجات ٭ زان باده طلب كن كه از و موسى عمران ٭ نوشيد و چنان بيخبر افتاد بميقات ٭ تا مست از ين مى نشوى وانشناسى ٭ اسرار دل اهل دل از شطح وطامات ٭ زين باده اكر مست شوى هردو جهان را ٭ محكوم تو سازند زهى لطف وعنايات ٭ اكر بو تجلى شرابى سالكك استعداد وعقلى مقدارى اولورسه كماليله ذوق بولور واكر عقلنه غلبه قيلورسه مبهوت ومدهوش اولور

﴿ درجهٔ سابعه دمشقى بيان ايلر ﴾

(قال شيخ الاسلام الدهش بهتة تأخذ العبد وتغلب عقله وصبره وعلمه) دهشت
و بهتت شول حيرته ديرلر كه بغتة كلور و عبدى اخذ قيلور و عقلنه غالب اولور
وصبرين آلور و علمى وار ايسه علمى كيدوب مدهوش اولور شول جمال يوسفى كورن
خاتونلر كبى كه جمال يوسفى مشاهده قيلدقلرنده مدهوش وحيران اولوب اللرين
قطع ايلديلر ودو يمديلر ﴿كما قال الله تعالى فلما رأينه أكبرنه وقطعن ايديهن﴾
يعنى وقتاكيم اول خاتونلر حضرت يوسفى كورديلر آنى اكبار واعظام ايلديلر
وحسن يوسفدن حاصل دهشت وحيرتك غلبه سندن اللرين قطع قيلديلر
حضرت مولانا قدس سره العزيز بو معنايه اشارت بيوروب ارشاد ايدرلر *
زيركى چون كبر و باد انكيز تست * ابلهى شو تا بماند دل درست * ابلهى
نى كه بمسخر كى دو توست * ابلهى كه واله وحيران اوست * ابلهانند آن زنان
دست بر * از كف ابله وز رخ يوسف نذر * زين سر از حيرت اكر عقلت رود *
هر سر مويت سر وعقلى شود

﴿ درجۀ ثامنه حيرت وهيمانى بيان ايلر ﴾

حيرت شول حالتدر كه يا مشاهدۀ صنايع و بدايع الهيه دن ويا افراط عشق وشوق
ربانيه دن سالكك عقل وعلمنه غالب اولور وعقلى تندوكايل وعلمى بى دانش
وذليل قيلور ومانع فكرت وفطنت اولور (كما ان الصحابة من فرط الحيرة لا يقدرون
ان يحفظوا القرءآن ولو ان احدا حفظ ربع القرءآن يقولون فلان جل فينا) نتكيم
حضرت مولانا قدس سره العزيز بو معنايه مناسب اشارت بيوررلر كه * از صحابه
كم بدى حافظ كسى * كرچه شوقى بود جان شان ابسى * ربع قرآن هر كرا محفوظ بود *
جل فينا از صحابه مى شنود * در چنين حيرت مراعات ادب * خود نباشد
ور بود باشد عجب * جمع صورت با چنين معنى ژرف * نيست ممكن جز سلطان
شكرف * بلكه اى اخى حيرت ايكى قسمدر بر قسمى ممدوح وبر قسمى مذمومدر
حيرت ممدوحه ديندن اولان ومشاهدۀ آلا ونعمادن ظهورء كلان واسماء
وصفات خدادن حاصل اولان حيرتدر وحيرت مذمومه دنيا وما فيهادن وحب
ماسوادن ومقتضاى نفس وهوادن حاصل اولاندر نتكيم ابن فارض بو حيرت
ممدوحه ايله حيرت مذمومه يه اشارت ايدوب بيوررلر (بيت) وما اخترت
حتى اخترت حبك مذهبا * فوا حيرتى لولم تكن فيك حيرتى * يعنى بن متردد
اولمدم حتى سنك محبتكى مذهب اختيار ايلدم اى حيرت وندامت بكا اكر سنك
حبكده بنم حيرتم اولمزسه پس حضرت پيغمبر عليه السلام (اللهم زدنى فيك

شعرا) دیود عاقبلد قلری بو حیرت محموده یه اشارتدر نتکیم حضرت مولانا دخی بو حیرت محموده یه مناسب بو بیتلری ادا بیوررلر ❊ که چنان بنماید وگاهی چنین ❊ جز که حیرانی نباشد کار دین ❊ نه چنان حیرانکه پشتش سوی اوست ❊ بل چنین حیرانکه غرق ومست دوست ❊ اکر حیرت حد اعتدالدن زیاده اولورسه اکا هیمان دینور هیمان لغتده عشقدن زیاده حیران اولمغه دیرلر واصطلاحنده (الهیمان سقوط التماسك تعجبا او حیرة حتی لا یقدر صاحبه ان یتماسك ویضبط نفسه بحکم العقل وهو اثبت دواما من الدهش یعنی هیمان تعجبا ویاخود حیرة تدارك وتماسکك ذهاب وسقوطنه دیرلر حتی اول هیمانك صاحبی نفسنی حکم عقلله ضبط ایدوب طوتمغه قادر اولمیه ❊ ودهشته هیمانك قربی بودر که دهشت بغتة کلور وسریع الزوال اولور اما حیرت وهیمان نیجه مدت باقی قالور بعضیسی نیجه مدتد نصکره ینه صحوه کلور بعضیسی مجذوب صرف اولوب حیران قالور وحیرتله هیمانك فرقی بودر که حیرت اعتدالله عقله غالب اولور وهیمان بالکلیه عقلی زائل قیلور وصاحبی دیوانه مجنون قالور ومست ومستغرق اولور بو مرتبه ده اولانك لسان حالی بو بیتلریك مضمونیله ترنم قیلور ما استهیت العقل مذ جننتی ❊ ما حسدت الحسن مذ زینتی ❊ ما جنون واحد لی فی الشجون ❊ بل جنون فی جنون فی جنون

(درجهٔ تاسعه قلق بیان ایلر)

قلق لغتده کوکل طره لنوب صبرسز ومضطرب اولمغه دیرلر وبو قومك اصطلاحنده شول حالته دیدلر که سالکك صبرینی اسقاط ایلیه وکمالیله اضطرابندن محبوبدن غیریدن فرار ایلیه وآنسز بریرده قرار قیلمیه نتکیم شیخ الاسلام حضرتلری بیورر (القلق تحریك الشوق صاحبه نحو المحبوب بان یسقط صبره حتی لا یقر بدونه ویفر من غیره فرارا ایضیق الخلق ویبغض الخلق ویلذ الموت) یعنی قلق شوقك صاحبنی محبوب حقیقی طرفنه تحریك اتمسنه دیرلر آندن صبر وقراری اسقاط ایتمکله حتی اول محبوبسز قراره مجالی قالمیه وآندن غیریدن استیحاش وفرار ایلیه خلقنی تنك ایلیه وخلقی مبغوض ایلیه وموتی لذیذ ایلیه خلقنی تنك ایلسی انکیچوندر که اول کمسه هجرانله مقبوض ضدر وخلقی محبوبنه حجاب کورر انکیچون آنلردن استیحاش ایدوب خلوت وعزلت ایله استیناس ایلر وموتی لذیذ ایلسی انکیچوندر که موتی سبب لقای حبیب بیلوب آنی اشتها قیلور نتکیم مثنوی شریفده بو مرتبه ده حضرت مولانا شیخ محمد سرد

زيتك قلق وشوقن حكايه ايدوب بيوررلر ٭ زاهدى درغزنه ازدانش مزى ٭ بدمحمد نام وكنيت سررزى ٭ بسر كه رفت آن ازخويش سير ٭ كفت بمايادر افتادم بزير ٭ كفت نامد نوبت آن مكرمت ٭ ورفروافتى تيرى نكشمت ٭ اوغرو افكند خودرا ازوداد ٭ درميان عمق آبى افتاد ٭ چون نمرد ازنكس آن جان شيرمرد ٭ ازفراق مرك برخود نوحه كرد ٭ موت راازغيرمى كرداوكدى ٭ ان فى قتلى حياتى ميزدى ٭ مرويدركه بو قلق واضطراب حضرت محمد مصطفى عليه السلامه بدايت حاللرنده حراطاغنده ظهور ايدوب استديكه شوقا الى الله حراطاغندن كنديلرى كوتوروب آته ٭ درحال حضرت جبريل انوب انى طوتوب منزلنه كتوردى برروايتده برنيجه دفعه واقع اولمشدر ديديلرنتكيم حضرت مولانا بومعنايه مناسب اشارت بيورر (بيت) مصطفار اهجر چون بفراختى ٭ خويش را ازكوه مى انداختى ٭ تابكفتى جبرئيلش هين مكن ٭ كه ترابس دولتست ازامر كن ٭ مصطفى ساكن شدى زنداختن ٭ بازهجران آوريدى تاختن ٭ باز خودرا سرنكون ازكوه او ٭ مى فكندى ازغم واندوه او ٭ بازهم پيدا شدى آن جبرئيل ٭ كه مكن كه توشهى وبى بديل ٭ همچنين مى بود تا كشف حجيب ٭ تابيابيد آن كهررا اوزجيب ٭ اكثرى بو حالت قلق عشاقه حين سماعده چوق واقع اولور انكيچون بلا اختيار اضطراب قيلورحتى شومرتبه يه واررركه كندويى پاره پاره قيله وكندوكنديدن خلاص اوله ومحبوبنى بوله

(درجهٔ عاشره غيرت بياننده دير)

اى طالب بلكل كه غيرت نعت الهيدر نتكيم حديث صحيحده وارد اولدى حضرت رسول عليه السلام سعد حقنده بيورديلركه (ان سعدالغيور وانا اغير من سعد والله اغير منى ومن غيرته حرم الفواحش ماظهر منها ومابطن) معناى شريفى تحقيقا سعد غيوردر وبن اندن زياده غيورم والله بندن زياده غيوردر اللهك غيرتندن بعضدركه ظاهراو باطنا يارمز شيلرى حرام ايلدى پس غيرت حق جميع غيرتك اصلى وغيرت عباد آنك فرعيدر نتكيم حضرت مولانا بويله بيوررلر ٭ جمله عالم زان غيور آمد كه حق ٭ برددر غيرت برين عالم سبق ٭ اصل غيرتها بدانيد ازآله ٭ آن خلقان فرع حق بى اشتباه ٭ شاه راغيرت بود برهركه او ٭ بركزيند بعدازانكه ديد رو ٭ غيرت غيره مشاهده سندن حاصل اولور اكر ملاحظهٔ غير اولمسه غيرت دينلمز پس حقك غيرتى بو اشيا آنك غيرى الديغى جهتدن اولور زيرا آله قادر اولوب مقصود طلب ايلرواول اولو مقصوددردن

مراد که عالم و آدمه در من وجه غیردر بو جهتندر که اکر غیرت حق ظهور ایدرسه
استر که عبد کندیدن غیری معبود محبوب و معبود کورمیه اکرچه فی نفس الامر
کندیدن غیری یوقدر ولکن غیروماسوی حکمنده اولان ظهوراته محبت
وعبودیت اولدیغن استمز غیرت الهیه بو یوزدن اولور واکر غیرت عبده نسبت
اولنورسه اوچ وجهدن خالی اولمز بو اوچ وجهدن خالی اولورسه غیرت نفسانیه
وشیطانیه اولور اول اوچ وجه بودر غیرت لله غیرت فی الله غیرة علی الله غیرت لله
وفی الله محبك محبوب ایچون ومحبوب رضاسنده اولان غیرتیدر * مثلا حضرت
سلیمان وقت عصر فوت اولدقده غیرته کلوب صافنات جیادی قردیغی کبی
﴿ کما اخبر الله تعالی فی کلامه المجید اذ عرض علیه بالعشی الصافنات الجیاد
فقال انی احببت حب الخیر عن ذکر ربی حتی توارت بالحجاب ردوها علی فطفق
مسحا بالسوق والاعناق ﴾ حکایه سی بودر که حضرت سلیمان شامه غزا ایلیوب
بعد الفتح آتدن بیك دانه آت غنیمت الوب پس امر ایلدیکه اکا بعد الظهر
عرض اولنه پس بر کرسی اوزرینه اوتوروب اکا اول مقبول آتلر عرض اولندی
حتی کونش حجاب مغربده متواری اولدی وصلوة عصر فوت اولدی پس طاعت
محبوبه مانع اولدقلری ایچون غیرته کلوب دیدیکه بکا رد ایلك آتلری پس آنلری
بالکلیه قروب ذبح ایلدی وغیرت لله وفی الله یی شیخ حضرتلری فتوحاتده بویله
تفسیر ایدوب بیوررلر که ﴿ الغیرة لله وفی الله هو ان یری الانسان ما حده الحق
ان یتعداه الخلق فیقوم به صفة الغیرة لله لا لنفسه اذ علم ان الخلق عبید الله وانه
من حکم العبد ان لا یتعدی حد ما رسم له سیده ﴾ یعنی غیرة لله وفی الله اولدر که
بر کمسنه حقك حد ایلدیکی شرعی کوره که خلق آندن تجاوز ایلیه پس الله ایچون
صفت غیرت اول کمسنه یی قائم ایلیه وحق سویلیه وقادر اولدقچه اجرا ایلیه
امابو غیرت کندو نفسی ایچون اولمیه زیرا بو کونه غیرته کلان کمسنه بیلور که خلق
عباد الله در و عبدك حکمی افندیسنك رسم ایلدیکی حددن تجاوز ایلمامکدر
پس آنکیچون حق یولنده لله وفی الله غیرته کلور اما غیرت علی الله محالدر زیرا
بو محبوب حقیقی محبوب مجازی کبی دکلدر که آنی غیریدن صاقنه سن بلکه طریق
الهی بونك اوزینه مبنی اولمشدر که خلق آنك جانبنه دعوت قیله سن وانلری
مشاهدهٔ محبوب حقیقی یه تحریض وتشویق ایده سن بو محبوبك عاشقلری
دیرلر که * کاشکی سودوکمی سوسه قوخلق جهان * سوزمز جمله همان قصهٔ
جانان اولسه * اما غیرت علی الله اکرنا محرمدن کتمان سر ایله تفسیر اولنورسه

(بوتقدیرجه)

بو تقدیرجه جائز اولور زیرا اولیا واصفیا جناب محبوبك اسرارینی كمال غیرتلرندن نامحرمه افشا واظهار ایلمزلر نته كیم جناب حق دخی كمال غیرتندن آثاری عوام ونامحرمه اظهار ایلمز ﴿كما قال اولیائی تحت قبابی لا یعرفهم غیری﴾ امام قشیری رساله سنده باب غیرتده شبلیدن وبعض مشایخدن نقل ایدوب دیركه (قیل للشبلی متی تستریح قال اذا لم اره ذاكرا) شیخ حضرتلری فتوحاتده بو قوله وجوه شتا ایله جواب ویرمشدر اولا دركه ﴿قال یمكن ان یقول الشبلی هذا القول فی حالة رؤیة الذاكرین الله علی الغفلة وبعدم الحرمة مثل من یذكره باللغو الایمان وذكر الله فی طلب المعاش فی الاسواق فعار ان یذكر بهذه الصفة لما لم یوف المذكور حقه من الحرمة عند الذكر ولا یبعد من الشبلی ان یكون هذا قصده بذلك القول فی بدء امره وفی وقت حجابه عن معرفة ربه وامام المعرفة فلا یكون مثل هذا القول) وبر معنی دخی بودركه ذاكردن مراد كندی اوله پس دیمك اولوركه بن اول زمانده راحت اولورمكه كندومی اكا ذاكر كورمیم زیرا كندوبی ذاكر كورمك عین حجابدر بلكه ذاكر ومذكور آنی كورمكه غیریت میاندن مرتفع اوله وبو قولی ظاهر معناسنه آلمغه بو حدیث دخی مانعدر كه بیوررلر ﴿قال المؤمن من یحب لاخیه ما یحب لنفسه﴾ پس بركسه جناب حقی بر مؤمن قرنداشندن صاقنسه واللهی ذكر ایتمسون دیسه مؤمن اولمز قنده قالدیكه ولی اوله تطویل كلامه باعث اولمسون ایچون بو قدرله اكتفا اولندی والله تعالی اعلم

باب ثامن مرتبهٔ ولایتده اولان درجاتی بیان ایلر ﴿بو باب دخی اون درجی شاملدر﴾

﴿درجهٔ اولی ولایت ندر وولی كیمدر انی بیان ایلر﴾

مشایخ كبار رحمهم الله ولایتی بو كونه تعریف ایدوب بیوررلر كه (الولایة هی قیام العبد بالحق عند الفناء عن نفسه وذلك یتولی الحق تعالی ایاه حتی یبلغه غایة مقام القرب والتمكین) یعنی ولایت عبدك كندو نفسندن فانی اولدیغی وقتده حقله قائم اولمسیدر وبونك معناسی حق تعالی عبدك جمیع امورنه بذاته تولی ایلرشول حیثیتدنكه عبدك اصلا وجودی وتصرفی ووصفی وفعلی قالمز بلكه وجود وتصرف وفعل وارادت وقدرت بالكلیه حقك اولوره عبد وجود موهومندن خلاص بولور حتی جناب حق آنی غایت مقام قرب وتمكینه كه مراد فنای بشریتدر ایصال قیلور پس عبد بو مرتبه ده حقله باقی اولور انكیچون (الولی هو الفانی فی الله والباقی بالله) دیمكله تعریف اولنمشدر جناب حق بونلری بو فنادنصكره طرفة العین ده بلكه آندن اقلده كندو نفسلرینه تسلیم قیلزاكر

بر آن جناب حق انلری بلا مشاهدهٔ حق کندو نفسلرینه سپارش ایلسه حضرت
پیغمبر علیه السلام (اللهم لا تکلنی الی نفسی طرفة عین ولا اقل من ذلك اللهم
اکلانی کلاء طفل الصغیر) بیوردیغی کبی بونلرك دخی لسان ذاتی بو معنایی ربما
ایدر پس بونلر حقك ولیسیدر و جناب حق دخی بونلرك ولیسیدر (کما قال الله تعالی
الله ولی الذین آمنوا یخرجهم من الظلمات الی النور) یعنی الله تبارك وتعالی محبیدر
متول کسهٔ لرك که من حیث الصدق اکا واك پیغمبرینه مؤمن اولدیلر و بونلرك
هر حالده و هر کارده متولیسیدر و هر شانده بونلره حق واولی در بونلری ظلمات
شبهاتدن نور یقینه اخراج ایلر و یاخود ظلمات نفسانیه دن انوار صفات رحمانیه یه
واصل ایلر و یاخود ظلمات کثرتدن خلاص ایدوب نور شهود و وحدته نائل قیلور
لاجرم غیر وسوی کورمدن خلاص اولورلر و حجاب صوردن نجات بولورلر
نتکیم بو معنایه مناسب بیورلمشدر * دیدهٔ حق بین نه بیند غیر دوست * کو ز عالم
مغز می بیند نه پوست * دیگران از قشر مانده در حجاب * او نظر افکنده بر لب
لباب * چونکیم ولی الله اسملرندن بر اسمدر لاجرم بو اسمك مظهرلری منقطع
اولمز اخلاق الهیه ایله متخلق و ذات و صفاتی ذات و صفات حقده افنا ایتمکله
متحقق اولان کسه بو اسمك مظهری اولور و اکا اولیاء اللهدن دینور و بو کونه
رجال الله بهر حال هر دورده لاینقطع بولنور نتکیم حضرت مولانا بیورورلر
(بیت) پس بهر دوری ولی قائمست * آزمایش تا قیامت دائمست * دست زن
در دامن هر کوولیست * خواه از نسل عمر خواه از علیست * مأخذ ولایت
غیر نبی مشکوة نبوت حضرت محمدیدر که جناب حق (قل ان کنتم تحبون الله
فاتبعونی یحببکم الله) بیوردی کویا نبی آفتاب و ولی ماهتابدر نتکیم کلشن راز
صاحبی بیورورلر (بیت) نبی چون آفتاب آمد ولی ماه * مقابل کرد داند د لی
مع الله * زان کنتم تحبون یابد او راه * بخلوتخانهٔ یحببکم الله * پس
ماهتاب آفتابه نقدر مقابل اولورسه اولقدر نور استفاده ایلدیکی کبی ولی دخی
حضرت نبی یه نقدر متابعت قیلورسه اولقدر کمال بولور واولقدر منیر اولور
نتکیم حضرت نبی علیه الصلاة والسلام محبوبیت مقامنده واصل اولمشدر و ولی
دخی اول حضرته حسن متابعت سببیله مقام محبیتدن محبوب مرتبهٔ محبوبیته
نائل اولور تبعیت واسطه سیله نبیدن ولی یه بو مقام معنا سرایت قیلور نتکیم
بیورلمشدر (بیت) از محبت کردد او محبوب حق * کرچه طالب بود شد
مطلوب حق * از محبت نار نوری میشود * از محبت دیو حوری میشود *

(پس)

پس ولینك مرتبه سی معلومك اولدیسه اول معنایه كلهلم كه ولی كندونك ولی اولدیغن بیلورمی وخلق ایچره مشهور اولورمی ویا اولمزمی مشایخك بوخصوصده اختلافی واردر (قال ابوالحسن علی بن اسماعیل الاشعری لایجوز ان یعرف الولی انه ولی لان معرفة ذلك یزیل عنه خوف العاقبة وزوال خوف العاقبة یوجب الامن وفی وجوب الامن زوال العبودیة) بوسوز چوقلق سدید دكلدر اكر مقبول اولورسه ده جمله یه شامل اولمق یرنده اولمز زیرا كامل اولدر كه كندونك نه اید وكن بیله وبالهام الله مرتبه سی هرنه یی اقتضا ایدرسه یعنی عبودیتی اقتضا ایدر اجراقیله پس ولی كاملك كندویی ولی بلمسی امنی موجب وزوال عبودیتی مستلزم اولمز انكیچون ابوعلی دقاق دیر كه (یجوز ان یعرف الولی ولایته) اما خلق ایچره ولایتی ظاهر اولوب مشهور اولمسنه كلهلم تحقیقك كلامی بودر كه ولی كامل اختیار یله كراماتن خلقه اظهار ایلمزو جناب حقدن ظهورین دخی استمز انكیچون امام محمد بن علی بیوررلر كه ﴿ من اظهر ولایته فهو مدعی ومن ظهرت علیه كرامته فهو ولی ﴾ پس اظهارنده مخافت چوقدر ولكن ظهورنده یوقدر زیرا اظهارنده عجب وكبرونخوتی وتوجه خلق وبین الخلق شهرت ونباهتی ومنزلت وریاسق مستلزم اولور بونلر ایسه حجاب ونقصاندر نعوذبالله من الحور بعد الكور اما ظهورنده بو مخافت اولمز زیرا الحكمة والمصلحة اولور ﴿ پس جناب حق آنی بوكونه خطرلردن محفوظ قیلور نتكیم مثنوی شریفده بومعنایه مناسب شیخ اقطع حكایه سنده حضرت مولانا انلر لسانندن اشارت بیورر اول كامل مقطوع الیدایكن زنبیل اوردی ولكن بونك ظهورندن واظهارندن بغایت حذر قیلرلردی حكمت الهیه انك ظهورینه تعلق ایدوب خلق آنك كرامتنه مطلع اولدقده دیدی ﴿ كفت حكمت راتو دانی كردكار ﴿ من كنم پنهان تو كردی آشكار ﴿ آمد الهامش كه یك قومی بدند ﴿ كه درین غم برتو منكر می شدند ﴿ من نخواهم كان رمه كافر شوند ﴿ در ضلالت در كمان بدروند ﴿ این كرامت رابكردیم آشكار كه دهیمت دست اندر وقت كار ﴿ تا كه این بیچاركان بدكمان ﴿ رد نكردند از جناب آسمان ﴿ پس محققان حقیقت وكاملان طریقت دیمشلردر كه ولیده اظهار كرامت وادعای ولایت جائز دكلدر بلكه انك ادعا واظهاری مكر حقدر پس انلرده پوشیده اولمسی اولی در نتكیم نبینك ادعاسی وادعاسنه موافق اظهار معجزه قیلمسی اولی درو انلره لازم اولان اولدر كه (بیت) ولایت در ولی پوشیده باید ﴿ ولی اندر نبی پیدا نماید (قال الشیخ

فى الفتوحات (شعر) ستر الكرامة واجب متحقق ❊ عند الرجال فلا تكن مخذولا
وظهورها فى المرسلين فريضة ❊ وبها نزل الوحى تنزيلا (وقال اعلم ان الايات
والكرامات واجبة على الرسول اظهارها من اجل دعواه كذلك يجب على الولى
التابع سترها هذا مذهب الجماعة) يعنى محققين كرامات حسيه يه التفات ايتممشلر
بلكه كرامات معنويه يى مقبوله طوتمشلر واكا ترغيب وتحريض ايتمشلر زيرا كه
كرامات صوريه مكر خفيدن واستدراجدن خالى اولمز مكر كه من عند الله
ظهورى مراد اوله نتكيم شيخ حضرتلرى كراماتى ايكى قسم ايدوب بو معنايه
فتوحاتده اشارت بيوررلر (قال الكرامة على قسمين حسية ومعنوية فالعامة
ما تعرف الكرامة الا الحسية مثل الكلام على الخاطر والاخبار بالمغيبات
الماضية والاتية والمشى على الماء وطى الارض والاحتجاب عن الابصار واجابة
الدعاء فى الحال فالعامة لا تعرف الكرامة الا مثل هذا واما الكرامة المعنوية
فلا تعرفها الا الخواص والعامة لا تعرف ذلك وهى ان تحفظ عليه آداب
الشريعة وان يوفق لاتيان مكارم الاخلاق واجتناب سفسافها والمحافظة
على اداء الواجبات فى اوقاتها والمسارعة الى الخيرات وطهارة القلب من كل
صفة مذمومة ومراعاة حقوق الله فى نفسه وفى الاشياء فهذه عندنا كرامات
الاولياء المعنوية التى لا يدخلها مكر ولا استدراج ولا يشاركه فى هذه الكرامات
الا الملائكة المقربون واهل الله المصطفون وما امر الله نبيه ان يطلب منه
الزيادة من شئ الا من العلم لان الخير كله فيه وهو الكرامة العظمى والله اعلم)

(درجهٔ ثانيه سرندر وارباب سر كيملردر انى بيان ايلر)

محققين رحمة الله عليهم اجمعين سرى بوكونه تعريف ايدوب بيوررلر كه (السر
هو المعنى الباطن عن ادراك المشاعر ويقال للقلب المترقى الى مقام الروح
بالتجرد والصفاء لكونه محلا للسر اطلاقا لاسم الحال على المحل مجازا) يعنى سر
شول مشاعردن باطن اولان معنادر كه بو حواس انى ادراكدن محجوب صفا
وتجرد ايله مقام روحه ترقى قيلان قلبه دخى سر دينور سره محل اولديغندن اوترى
حالك اسمى مجازا محله اطلاق قبيلندن اولور حضرت شيخ فتوحاتده عبد الله
تستريدن نقل ايدب بيوررلر كه (قال سهل بن عبد الله التسترى ان للربوبية سرا
لو ظهر لبطلت النبوة وان للنبوة سرا لو ظهر لبطل العلم وان للعلم سرا لو ظهر
لبطلت الاحكام) اى اخى جناب حق حديث قدسيسنده (الانسان سرى
سرى) بيوردى پس سر بو يدق بيلنلر حقك سرى اولنلردر پس بونك اظهارى

نعین ستردرانکچون (اظهار سر الربوبیة کفر) دیمشدر بو سرك طالبی خزینه دار
اسرار حق اولان مرشدلردن برکسه‌یی بولمغه موقوفدر پس اول صاحب
سرك سرا ارشادیله بو اسراره واقف و بو گفتاره عارف اوله پس صاحب
سر اولان کیلردراکا کلهلم اصحاب سر اول کسه‌لردر که بو حدیث شریف انلرك
حقنده وارد اولدی (قال صلی الله علیه وسلم احب العباد الی الله الاخفیاء
الاتقیاء الذین اخفاهم الله عن خلقه ان حضروا لم یعرفوا وان غابوا لم یذکروا
اخفیا ایکی قسمدر برقسمی اسما ورسما خفیدر که بین الناس ناملری و کرامتلری
و کندیلری مشهور اولمشدر بو خلق دکل بلکه اولیادن چوق کسه انلرك
کیم ایدوکن بیلمزلر نتکیم حضرت مولانا بو کروهه اشارت بیوروب دیرلر (بیت)
قوم دیکر می شناسم زی اولیا ❊ که دهانشان بسته باشد از دعا ❊ قوم دیکر
سخت پنهان می روند ❊ شهرهٔ خلقان ظاهر کی شوند ❊ هم کراماتشان هم ایشان
درحرم ❊ نام شانرا نشنود ابدال هم ❊ فرضا بونلردن بری خلق ایچره بن ولی یم
دیسه وحاضر اولسه خلق اکا ولیلکی روا کوریوب دلیدر دیه‌لردی نتکم ابن
فارض بو مرتبه‌یه اشارت بیورورلر (بیت) فلو قیل من تهوی وصرحت باسمها
لقیل کنی اوسه طیف جنی ❊ بو کروهی (لایعرف ذا الفضل الا ذووه)
فحواسنجه بنه اول مرتبه‌یه ایرنلر بیلور (کما قال حضرت مولانا (بیت یعرفنا
من کان من جنسنا ❊ وسائر الناس لنا منکرون ❊ و برقسمی دخی اولدر که
بین الناس اسما و رسما مشهوردر ولکن مرتبه‌لری انلردن مستوردر بونلر اول
کسه‌لردر که مبالغ عقول ناسه تنزل ایتمشلردر (وکلموا الناس علی قدر عقولهم)
فحواسنجه آکلادقلری یردن سویلمك سمتنه کتمشلردر هر کس انلره عقلی یتدکجه
بر مرتبه تعیین ایدر ولکن انلر جمیع مراتب ومقاماتدن کذر ایتمشلردر عجبدر که
بونلر بغایت ظاهر ایکن غیرت حق بونلری ساتردر واظهر من الشمس ایکن کمال
ظهورلری بونلره پرده اولمشدر نتکیم حضرت مولانا قدس سره العزیز بو طائفه
علیه‌نك شانی دقوقی حکایه‌سنده تعریف ایدوب بیورورلر (بیت) این عجبتر که
برایشان می کذشت ❊ صد هزاران خلق از صحرا ودشت ❊ ختم کرده قهر
حق بردیده‌ها ❊ که نه بیند ماه را بیند سها ❊ کفده هر شاخ وشکوفه پر فنون ❊
دمبدم یالیت قومی یعلمون ❊ بانك می آید ز سوی هر درخت ❊ سوی ما آیید قوم
شور بخت ❊ بانك می آید ز غیرت بر شجر ❊ چشم شان بستیم کلا لا وزر (فسبحان
من اعمی بصائر الناس من حیث نظروا الیهم وسمعوا اقوالهم (سکوا اصحاب دل

رفتند وشهر عشق شد خالی ※ جهان پر شمس تبریزست مردی کو چو مولا ※
ابو یزید بسطامی حضرتلری بیوررلر که (الاولیاء عرائس الله ولا یری العرائس الامن کان محرما الیهم واما غیرهم فلا (بیت) چون درآید محرمی دور از کزند ※ بر کشایند آن ستیران روی بند ※ چونکه نامحرم در آید از درم ※ پرده در پنهان شوند اهل حرم ※ بونلر اول مستوران قباب عزتدر که جناب حق کمال غیرتندن بونلری مرتبهٔ غیرتده قلان اهل صورته افشا ایتمز اهل ظاهرك فهم ایلدیکی اولیا انجق کرامت صوری صاحبلریدر بو اولیای معنویه یی آنلر بیلمز بونلری بنه اهل الله اولان بیلور الله اهلی اولمین اهل الله کیمدر بیلمز (کما قال ابن عطاء سبحان من لم یجعل الدلیل علی اولیائه الامن حیث الدلیل علیه ولم یوصل الیهم الامن اراد ان یوصل الیهم (اول کمسه لرك که چشم خدابینی اولمیه و خلوتخانهٔ وحدته یول بولمیه وروی یاری کورمیه مرآت خدا اولان اولیای معنویه واصفیای خفیه یی کوره مز و بونلرك وصالنه ایره مز زیرا بونلری بیلمك اللهی بیلمدن اصعبدر (کما قال ابن عطا فی لطائف المنن سمعت شیخنا ابا العباس قال معرفة الولی اصعب من معرفة الله فان الله معروف بکماله وجماله ومتی تعرف مخلوقا مثلك یأکل کما تأکل ویشرب کما تشرب واذا اراد الله ان یعرفك بولی من اولیائه المعنویة طوی عنك وجود بشریته واشهدك وجود خصوصیته) پس زبدهٔ کلام وخلاصهٔ مرام بودر که الله تبارك وتعالی بعض عبادنی کرامت صوریه سیله عوامه اظهار ایلدی و بعضیسنی عوامدن ستر ایدوب خواصه اظهار ایلدی و بعضیسنی هم عوامه وهم خواصه اظهار ایلدی و بعضیسنی هم عوامدن وهم خواصدن ستر ایلدی بعض اولیا اولوردر که بدایتنده ظهور ونهایتنده ستر ایدر و بعضیسی بدایتنده تستر ونهایتنده ظهور ایدر و بعضیسی مستور کلور مستور کیدر و بعضیسی من وجه ارشاد ناس ایچون ظاهر اولور ولکن من حیث الحقیقه تسترقیلور بو جهتدن اهل سردن واخفیادن اولور والله اعلم

(درجهٔ ثالثه غربتی بیان وغریب کیملر درانی عیان ایدر)

عمرو بن عاص بو حدیث شریفی حضرت نبی علیه السلامدن روایت بیوررلر (قال علیه السلام احب العباد الی الله الغرباء قالوا من الغرباء یارسول الله قال الفرارون بدینهم یحشرون مع عیسی ابن مریم یوم القیامة) معنای شریفی اللهه قوللرینك محبوبرکی غربادر ※ دیدیلر که غربا کیملردر یارسول الله بیوردیکه دینیله خلقدن فرار ایلین کمسه لردر که بونلر قیامت کوننده عیسی ابن مریم ایله

حشر اولورلر (ومن مات غريبا فقد مات شهيدا) فحواسنجه اولسه لر شهيد
اولورلر بو كونه غريب مشهور ومتعارف اولان غريبدر اما عند الاولياء
اصل غريب يا حالا ويا خود علما وعرفانا غريب اولاندر پس حالا غريب اولان نه
كونه كسه لردر شيخ الاسلام حضرتلرى تعريف ايدوب بيوررلر كه (الغريب
حالا هو رجل صالح فى زمان فاسد بين قوم فاسدين اوعالم بين قوم جاهلين
اوصديق بين قوم منافقين وهذا من الغرباء الذين طوبى لهم) يعنى حالا غريب
زمان فاسدده اولان شول رجل صالحدر كه سائر اكفاسندن صفت صلاحله
منفرد اوله وزمان فاسد اولدر كه فتن ومحن ايله طوله وقوم فاسد اولدر كه طريق
حقه سلوك ايتميوب هواى نفسنه اشتغال قيله ودخى شول عالمدر كه جاهللر ما
بيننده قاله وجهلا آنك رتبۀ عليه سندن غافل اوله وقدر وقيمتن بلميه ودخى شول
صديقدر كه باطنى ظاهرينه مخالف اولان قومك ما بيننده اوله بونلر شول
غربادر كه حضرت رسول صلى الله عليه وسلم بونلر حقنده اوچ كره فطوبى
للغربا بيوردى نتكيم ابو هريره حضرتلرى حضرت نبى عليه السلامدن روايت
بيوررلر (قال عليه السلام ان الدين بدأ غريبا وسيعود كما بدأ فطوبى للغرباء فطوبى
للغرباء فطوبى للغرباء قال ابن ملك ان اهل الدين فى الاول كانوا غرباء ينكرهم الناس
ولا يخالطونهم وكان تعيشهم بين اقاربهم كتعيش الغرباء وسيكون كذا فى الاخر)
بو تقديرجه مضاف محذوف اولور وتقدير كلام اهل دين اول زمانده غربا
ايديلركه ناس انلره انكار ايدرلردى وانلرله مخالطه ايتمزلردى وبونلرك بين
الاقرباء تعيشلرى غربا كبى ايدى وآخر زمانده دخى بويله اولور نتكيم ابتداده بويله
اولدى ايدى ☼ پس طيبت وسعادت غربا ايچوندر طيبت وسعادت غربا ايچوندر
طيبت وسعادت غربا ايچوندر ديو بيورر پس علما وعرفانا غريب اولنلر اول
عارفلردر كه ديدۀ باطنلرندن حجاب مرتفع اولوب حقيقت حالى بلديلر ومرتبۀ
كمالى بولديلر واسرار غيبيه عارف ومكنونات باطنه واقف اولديلر اكر برشمه
مرتبه لرندن اظهار ايتسه لر البته عقلا وعلما انلره انكار ايدرلردى پس بونلر بين العلما
والعقلا غربا كبيدر فضلا عما بين سائر السفهاء ☼ بونلرك صور وحالاتنه
اهل صورت محرم اولمدبغى ايچون سويلسه لر عقلانك عقلى يتمدوكى يردن
سويلرلر وكندى حاللرين كتم ايلرلر ☼ با تو پوشيده حالتيست مرا ☼ كه در سنش
بيان نمى دانم ☼ باشارت حديث خواهم كفت ☼ كه غريبم زبان نمى دانم ☼
انكيچون شيخ الاسلام حضرتلرى ﴿فغربة العارف غربة الغربة لانه غريب

فى الدنيا والآخرة) ديو بيورر وحضرت مولانادخى ※ خود غريبى در جهان چون شمس نيست ※ شمس باقى كه هيچ ارامس نيست ※ بيتيله بوغربته اشارت قيلورلركه اهل دنيا واهل آخرت شمس حقيقت اولنلرك مرتبه سنه محرم اولمدقلرن اخبار ايلر

(درجهٔ رابعه استغراقى بيان ايدر)

استغراق عين مرتبهٔ ولايه وصولدن صكره حاصل اولور كاه اولور كه خلت ومحبت الهيه استيلا قلدقده مشاهدهٔ محبوبه مستغرق اولوروكاه اولور كه جذب خدا آنى كنديدن فانى قلدقده بحر وحدته غرق اولور چون چرادن ومن ومادن قورتلور اكرزياده مستغرق اولورسه بالكليه فرق قيلمز وكنديى بيلمزوخلق عالمى بلمز بحر ذات احديته غرق اولور وكنديى عين بحر بولور نتكيم حضرت مولانا بو استغراقه اشارت قيلور وبيوررلر (بيت)

صنع بيند مرد محجوب ازصفات ※ درصفات اينست كوكم كرد ذات ※ واصلان چون غرق ذاتند اى پسر ※ كى كنند اندر صفات او نظر ※ چونكه اندر قعر جوباشد سرت ※ كى برنك آب افتد منظرت ※ بو مرتبه يه مشايخ صوفيه استغراق الشواهد فى الجميع ديرلر واستغراقه اوچ درجه اثبات ايدرلر ※ اولا استغراق العلم فى عين الحال ※ ثانيا استغراق الاشارة فى الكشف ثالثا استغراق الشواهد فى الجمع ※ علمك حالده استغراق احكام علمك احكام حالده استهلاك كندن عبارتدر وحالك علم وشعور اوزره استيلاسندن كنايتدر بو مرتبه ده حكم مواجيد حاليه اولور واحكام علميه وعقليه بى تأثيرودى عمل قالور لكن بو حالك صاحبى ضلالت وخلاف شريعت كارلردن مصون ومحفوظ اولور (كما قال القاشانى صاحب هذا الاستغراق ظفر بالاستقامة وامن من الضلالة لاتصافه بصفات اهل الولاية واكتسائه لباس نور الهداية كما حكى عن الشبلى انه كان فى استغراقه اذا حضر وقت الصلوة قام وتوضأ واحسن وضوءه وصلى واتم صلوته واحسنها من غير ان يكون له شعور بذلك وحكى سيدنا الشيخ محى الدين عن نفسه انه كان اماما للقوم وكان يصلى بهم مدة استغراقه ولا شعر له بذلك ولم يعلم به الا باخبار القوم بعد الافاقة ومثل هذا الشخص يسمى محفوظا ان كان وليا ومعصوما ان كان نبيا) واشارتك كشفده استغراقى نور كشف ذاتله حضرت اسمائيدن روح مرتبه ذات احديته ترقى ايتمكله اولور ※ بو مرتبه ده روح مقام حق بولور وقلب مقام روحى بولور واختلافات اسماء مرتفع اولور

واشارات نور ذاتده مستغرق اولور بو مرتبه‌دن اول عبده مثلا اسمان اشارتله
جناب حقه یا جمیل ویا جلیل ویا لطیف ویا قهار دیرایدی وصفات مختلفه ایله
توصیف قیلوردی ❊ پس سطوت نور ذاتده بو کونه تمییز ظرف اولنوب بو مثللی
اشارات محو ومستغرق اولور وبو استغراقك صاحبلرینك لسان حالی بو بیتی ترنم
قیلور ❊ توصفت کومن برونم از صفات ❊ در وصال آیات کو یا بینات ❊
وجمله شواهدك استغراقندن مراد شواهد تجلیات وصفاتك مرتبهٔ جمعده
سطوت نور احدیتله فناسی وآثارینك اضمحلالی ویقیه عبدن بو مرتبه‌ده هیچ
برشی قالمز وجود دوهومه‌یی عبد اکبر بنده اولان مرتبه سنه عودت واطلاق
عالمنه رجعت ایدر ﴿ کان الله ولم یکن معه شیء الآن کما کان ﴾ کلامنك سری
حسب حالی اولور بو مرتبه‌ده حقله باقی اولور وجمیع صفات الهیه ایله متصف
اولور واندن صدور ایدن حقدن صدور قیلور

﴿ درجهٔ خامسه غیبتی بیان ایلر ﴾

غیبت دخی مرتبهٔ ولایتك درجه‌لرندن بردرجه دراکرچه غیبته چوق
معنا ویرمشلردر اما محققینك سوزی بودر که غیبت اشیادن غائب وحقله حاضر
اولمغه دیرلر وبو کونه کسه‌لره غیب وحضار تسمیه ایدرلر نتکیم بو بیت
زیبا اورعنا ﴿ بیت ﴾ غائب زخود وبدوست حاضر ❊ اعمی زخود
وباوست ناظر ❊ بونلرك حسب حالیدر ﴿ وغیبة المحب عن کل
ماسوی المحبوب ﴾ کلامی عنوان بالمریدر اکرچه سالك مرتبه سنده اولنلرك
دخی غیبتی واردر اما عارفك غیبتی اندن عالی مقداردر زیرا ﴿ غیبة السالك
عن رسوم العلم وعلل السعی ﴾ دینلمشدر ﴿ وغیبة العارف عن عیون
الاحوال فی حصن الجمع ﴾ دیو تعریف قلنمشدر یعنی اول وقتده که حال سالکه
مستولی اوله رسوم علمدن وحدود عقلدن غائب اولور وعلل سعیدن نجات بولور
زیرا مواجید حال اکا حکم قیلور وعلل سعیدن خلاص اولمسی اول سعی
وکوششی حقك توفیقی بلمسیدر حتی کندویی عجب ورعونتدن عاری قلمسیدر
اما عارف حصن جمعه تحصن ایتمکله عیون احوالدن غائب اولور یعنی نه
احوال آنی کورر ونه اول احوالی ❊ حتی نور جمع آنی بورر وانی وقت وحالك
حکمندن حفظ قیلور وقت وحالك حکمی سالك اولنلره اولور اما عارف
بو تغیراتدن نجات بولور

❊ ﴿ درجهٔ سادسه وقتی بیان ایلر ﴾ ❊

وقت دخی مرتبهٔ ولایتك درجاتندن بر درجه در زیرا ولی یا ابو الوقت و یا ابن
وقتدر اولا وقتی بالکل آنده نصکره ابو الوقت و ابن وقتی بیله سین و وقتی تعریفده
محققینك سوزی چوقدر خلاصهٔ کلمات مشایخ بونلردر که ایراد
اولنمشدی (قال فی الفتوحات الوقت مایقضیه الحق ویجریه علیك وقیل
الوقت کل ماحکم علیك ومدار الکل علی انه الحاکم) یعنی وقت جناب حقك
قضا ایدوب سنك اوزریکه اجرا ایلدوکی شیدر و بعضیلر دخی دیمشلردر که
هر شول نسنه که سنك اوزریکه حکم ایلرو حکمنی اجرا ایلر اول وقتدر مدار
کل مشایخ بودر که تحقیقا وقت حاکمدر (وقال فی العوارف المراد بالوقت ماهو
غالب علی العبد فی وقته فانه کالسیف یقطع بحکمه) یعنی وقتدن مراد شول
حالدر که عبد اوزره وقتنده غالب اولور و سیف کبیدر که کندو حکمیله وقت
اوالك حکمنی قطع قیلور (ولذا قیل الوقت مایرد علی العبد و یتصرف فیه و یمضی
حکمه من خوف وحزن او سرور وفرح) پس وقتده خلاصهٔ کلام اولدر که عبد
اوزره وارد اولان واردات الهیه و تجلیات ربانیه نك زمانیدر که اول واردات
اول وقتده عبدی تصرف ایلرو حکمنی عبد اوزره امضا ایلر اگر خوف و حزن
اقتضا ایدرسه عبد خائف و محزون اولور و اگر سرور و فرح اقتضا ایدرسه
مسرور و فرحناك اولور (قال الشیخ فی الفتوحات اذا علم العبد من وقته ذلك سلم
الحکم فیه لله واستسلم وکان یحکم وقت مایقضیه الله فیه لایحکم مایختاره لنفسه
من المنشط والمکره) یعنی قچن عبد وقتندن بو تصرفات و وارداتی بیلدکده
حکمنی اول وقتده الاهه تسلیم ایدر و حکم حقه منقاد اولور و اول وقتك حکمنده
اولور که الله تبارك و تعالی اول حکمی امضا ایلر منشطوم کرهدن کندو نفسی
ایچون اختیار ایلدیکی شیئك حکمنده اولمز بو کونه کیمسه لره ابن وقت دینور
وقتك حکمنده اولدیغیچون و وقت بونلره مانند آب حکمنی اجرا قیلدیغیچون
و ماضی و مستقبل قیدندن خلاص اولدیغیچون اما ابو الوقت اول کیمسه لردر که وقت
وحال آنلرده تصرف قیلمز و انلر بو احوال مختلفه ایله متلون و متغیر اولمزلر زیرا که
بونلر کدر وجوددن صافی اولمشلردر و ماسوادن صفا بولمشلردر تکیم حضرت
مولانا بو یدده بو معنایه اشارت قیلوب بیورمشلر * صوفی ابن الوقت باشد
در مثال * لیك صافی فارغست از وقت وحال

* (درجهٔ سابعه صفانك بیاننی ایلر) *

صفا دخی درجات ولایتك براعلا درجه سیدر و محققلر صفایی بو کونه تعریف

(ایدوب)

ایدوب بیوررلر که (الصفاء اسم للبراءة عن الکدر وهو سقوط التلون المذکور
فی باب الوقت) صفا بوقومك اصطلاحنده کدورات بشریتدن بری اولمنك
اسمیدر و باب وقتده مذکور اولان احوال مختلفه ایله تلون اولمنك سقوطیدر ❊
پس سالك کرکدر که نقوش تفرقه‌دن باطننی تصفیه قیله وژنك ورنك ماسوادن
آینه وش منجلی اولوب بی رنك اوله و صفا ایله تکیم بو محله مناسب بیورلمشدر (نظم)
بسته رنك این وآن تا چند ❊ دیده از دیدن رنکها دربند ❊ سوی بی رنك اکر تو بشتابی
از همه رنکها خبریابی ❊ آینه چون زرنك بیزارست ❊ همه رنکی درو
ابدیدرست ❊ صفانك اوچ مرتبه‌سی واردر اول صفای علم ایکنجی صفای حال
اوچنجی صفای اتصال (کما قال شیخ الاسلام الصفاء علی ثلاث درجات الدرجة
الاولی صفاء علم یهذب سلوك الطریق ویبصر غایة الجد ویصحح همة القاصد) یعنی
درجهٔ اولی صفای علمدر که اول علم طریق پیغمبره سالکك سلوکنی مهذب
وآداب حضرت نبی ایله آنی مؤدب ایلیه وغایت جده ونهایت سلوکه آنی
بصیر قیله که (ان لله عبادا یرون فی بدایاتهم ما فی نهایاتهم) دیشلردر بونلر اول
اهل صفادر که صحت متابعت سببیله جناب عزت بونلره نور بصیرت اعطا ایدوب
نهایت حقیقتده اولان اسراری اوائل سلوکده مشاهده ایدرلر و صفای علم
بو قاصدلرك همتنی صحیح ایدوب حضرت احدیته بدون الالتفات الی غیرها
من المراتب والمقامات صحت همتله کیدرلر (الدرجة الثانیة صفاء حال یشاهد به
شواهد التحقیق ویذاق به حلاوة المناجات وینسی به الکون) حالدن مراد
حضرت اسماء الهیه‌دن قلبه وارده اولان واردات تجلیاتدر و بو حالده شواهد
تحقیق یعنی دلائل وصول مشاهده اولنور زیرا بو واردات وتجلیات دلائل
وصلتدر قچن حال صافی اولدقده دلائل وصول انکله مشاهده قیلنور و جناب
حقله مناجات ومکالمه‌نك ذوقی بولنور وکون بو صفای حالله وذوق بالله
فراموش اولنور (بیت) که وصف این بکفت وکو محالست ❊ که صاحب حال
داند این چه حالست (والدرجة الثالثة صفاء اتصال وهو شهود الحق بفناء
العبد) اتصال مبادیٔ فنادر عن قریب ایکیسنك بیله تفصیلا بیانلری کلور
انشاء الله تعالی وفنای عبد عبد افعالنی افعال حقده وصفاتنی صفات حقده
وذاتنی ذات مطلقده افناء ایلمدن عبارتدر و بو فنا سببیله شهود حق میسر اولور
(بیت) چون تو دیدی پرتو آن آفتاب ❊ تو نماندی باز شد آبی باب ❊ قطره بودی
کم شدی در بحر راز ❊ می نیابی این زمان این قطره باز ❊ کرچه کم کشتن نه کار

هر کس است * درفنا کم کشتکان چون من پس است

(درجهٔ ثانیهٔ سروری بیان ایدر)

بعد الصفا عاشقه سرور حقیقی حاصل اولور * وسرور اصطلاحده بو کونه تعریف اولنورکه (السرور الاستبشار الجامع الشامل علی ظاهر العبد وباطنه من غیر ان یشوبه شائبة حزن) یعنی سرور عبدك باطننه وظاهرینه شامل وجامع اولان شادیلکدرکه اکا حزن شائبه سی مشوب اولمیه * باطنك صفا وسروری ظاهرده دخی نمایان اولور (وجوه یومئذ مسفرة ضاحکة مستبشرة) سرینی بونده دخی بولور جهان عاریه دن خلاص اولور مقعد صدقده توطن قیلور (نظم) وارهیده از جهان عاریه * ساکن کلزار وعین جاریه * برسر پرسر عالی همتش * مجلس وجاه ومقام ورتبتش * مقعد صدق که صدیقان درو * جمله سرسبزند وشاد وتازه رو * وسرور عشاق دولت وعزتله ویاخود کرامت وولایتله دکلدر بلکه اللهك فضل ورحمتندن بونلره ویردیکی مشاهده ووصلتله در (کما قال الله تعالی قل بفضل الله وبرحمته فبذلك فلیفرحوا هو خیر مما یجمعون) یعنی دی یا محمد سن بونلره اللهك فضلیله ورحمتیله فرحلنسونلر پس همان انك فضل ورحمتیله فرحلنسونلر غیریله دکل فضل عند اهل التحقیق مشاهده یه مستعد قیلمدن عبارتدر ورحمت حجبات نورانیه وظلمانیه یی رفع ایدوب وصلته ومعاینه یه اشارتدر (نظم) عاشقانرا شادمانی اغم اوست * دست مزد واجرت خدمت هم اوست * غیرمعشوق ارتماشایی بود عشق نبود هرزه سودایی بود * شیخ الاسلام حضرتلرینك قتنده سرورك اوج مرتبه سی واردرنتکیم بیورلر (السرور علی ثلاث درجات الدرجة الاولی سرور ذوق ذهب بثلاثة احزان حزن اورثه خوف الانقطاع وحزن هاجته ظلمة الجهل وحزن اغشته وحشة التفرقة) درجهٔ اولی شول ذوقك سروریدرکه اول ذوق اوج حزنی ازاله ایدر اولا شول حزنی اذهاب ایلرکه طریق حقدن منقطع اولمق خوفی ایراث ایلر اول حزنی پس سالکه بر ملکه حاصل اولور که انك سببیله خوف انقطاع زائل اولور وبو سببیله صفا وسرور بولور وثانیا شول حزنی ازاله ایلرکه آنی ظلمت جهل یعنی طریق حقه عدم معرفت کتورمشدر وثالثا شول حزنی ازاله ایلرکه موجب فوات جمعیت ومستلزم ازالهٔ انسیت اولان تفرقهٔ باطنك وحشتی کتورمشدر (والدرجة الثانیة سرور شهود کشف حجاب العلم) درجهٔ ثانیه علم حجابنك کشفندن حاصل اولان شهودك سروریدرکه

انسانك كندو علمى وعقلى معلومدعين بجابدر اول وقتده كه كندو بلكيسندن رها بوله و علمى علم حقده فنا اوله علم غيب الهيدن آكا علم حاصل اولور وذوق باطنله بياوب مسرور اولور (نظم) حالتى كز علم غيب آيد پديد * جز بذوق آن علم را نتوان شنيد * جهد ميكن تاز خود يابى رها * واجب اين علمست اكرد ارى بها * علم صورت بيشه آب وكل است * علم معنى رهبر جان ودل است * كنج پنهانيست علم معنوى * درتو آيد كرزخود بيرون شوى * والدرجة الثالثة سرور سماع الاجابة وهو سرور يمحو آثار الوحشة ويقرع باب المشاهدة ويضحك الروح * سرور سماع اجابت دواعى فنانك قبولندن ناشى اولور نصيحته فسمع نصيحى ديولر چون بركمسه به نصيحت ايلسك ونصيحتك قبول ايلسه تقرير كلام يعنى شول سرور قبول وانقياددر كه ذات حقده فانى اولمقلغك داعيه سنه اجابتدن ناشى اولور وبو برسروردر كه بقاياى صفات بشريه دن حاصل اولان وحشتك اثرنى محو ايلر وباب مشاهده يى فتح ايلر وروحى بو غمدن خلاص ايدوب كولدرر

درجه تاسعه تلوينى بيان ايلر

اعلم يا اخى تلوين دخى مرتبه ولايتك اعلا درجه لرندندر (كما قال الشيخ فى الفتوحات ان التلوين من حال الى حال دليل صدق على العالى من الحال) وبو مرتبه تلوين بعضى مشايخ قتنده مقام ناقص وبعضيلر قتنده مقام كاملدر (كما قال الشيخ اعلم ان التلوين عند اكثر الجماعة مقام ناقص وهو تلوين العبد فى احواله وقالت طائفة بل التلوين هو علامة على صاحبه بانه محقق كامل الهى وهو الذى ارتضيه وهو مذهبى وبه اقول وعلى قدر تمكنه فى التلوين يكون كماله لان التلوين نعت الهى وكل نعت الهى كمال اذ لا يتصور فى ذلك الجناب نقص اصلا فان الكمال لله على الاطلاق وآية من كتاب الله كل يوم هو فى شان وليس التلوين غير هذا) يعنى بيل اى سالك تلوين عند اكثر الجماعة ناقصلك مقاميدر بو تلوين عبدك كندو احوال نفسانيه سنده اولان تلويندر * ومشايخ كباردن بعض طائفه ديديلركه بلكه تلوين صاحبنك محقق وكامل الهى اولديغنه علامتدر شيخ حضرتلرى بيوررلر بودر كه بن بونى قبول ايدرم وبودر بنم دخى مذهبم وبو سببله بن ديرم تلوينده بركمسه تمكنى مقدارى كامل اولور زيرا تلوين نعت الهيدر وهر نعت الهى عين كمالدر زيرا اول جنابده اصلا نقص متصور اولمز زيرا كمال مطلقا الله ايچوندر پس انسان كامل اولمز الا نعوت الهيدايله متصف اولمغله اولور وكتاب اللهدن آيت تلوين ونعت الهى اولمسنه برهان مبين (كل يوم هو فى شأن)

آتیدر عند الکمل این تلوین دیه کاری بودر پس بوکونه تلوین ممدوحدر زیرا تجلیات اسما وصفاتدن حاصل اولور مذموم ومقدوح اولان تلوین بدایت حالده نفس وهوادن حاصل اولان تلویندر بونلر بادهوای نفسك اوکنده کاه کیدر اما بو طائفه علیه بادهوای نفسانی یه نسبتله کوه کبیدر (نظم) باد کاهی را بهامون می برد ✻ باد کوهی را عجب چون می برد ✻ بیتی بو معنایه اشارتدر

﴿ درجهٔ عاشره تمکینی بیان ایلر ﴾

تمکین بو قومك اصطلاحنده مقام یقین ومرتبهٔ استقامتده مستقر اولمغه دیرلر (کما قال شیخ الاسلام التمکین غایة الاستقرار فی مقام الاستقامة کما قال الله تعالی ولا یستخفنك الذین لا یوقنون) یعنی تمکین مقام ولایتده واستقامتده کمال ثبات واستقراره دیرلر تمکیم جناب حق جل وعلی حبیبنه خطابا تلوین وخفتی نهی ایلیوب بیوررلر یا محمد سنی خفیف ومتلون ایلمسون شول کسه لر که سکا ایقان ایلمزلر پس بو معنا غایت تمکینه اشارتدر پس تمکین قتنده تمکین مرتبهٔ ولایت واستقامتده ثابت قدم اولوب مکاشفه سی اندن مستور اولمیوب مقامندن تنزل ایتمیوب نقصان جانبنه کتمامکدر یوخسه متبدل ومتغیر اولمز دیمك دکلدر (کما قال الشیخ السهروردی فی العوارف ولیس المعنی بالتمکین ان لا یکون للعبد تغیر فانه بشر وانما نعنی به ما کوشف له من الحقیقة لا یتواری عنه ابدا ولا یتناقض بل یزید) یعنی تمکیندن مراد عبد متغیر ومتبدل اولمز دیمك دکلدر زیرا بشردر بالخصوص صکره اسماء الهیه دن هر براسمك وهر بر تجلینك انده برکونه حکمی وتأثیری واردر وبز بو تمکینله مراد ایلمز الا عبد ایچون حقیقتدن شول کشف اولنان معنایی مراد ایلرز که ابدی اندن اول معنا متواری اولمیه واول عبد متناقص ومتدنی اولمیه بلکه دائما تزاید وترقیده اوله واستقامت ولایتده دوام وثبات بوله وحضرت جمعده قرار قیله وحجبات طلبدن خلاص اوله (کما قال شیخ الاسلام تمکین العارف ان یحضر فی حضرة الجمع فوق حجب الطلب لابسا نور الوجود) یعنی عارفك تمکینی مقام جمعده حاضر ومستقر اولمقدر وحجب طلبك فوقنده تمکن قیلمقدر زیرا طلب دخی بقیهٔ وجود له اولور ومطلوبه حجاب اولور اما اول وقتده که طالب مطلوبه واصل اوله حجاب طلب کیدرو عارف مقام جمعده توطن ایدر نور وجودی لابس اولدیغی حالده وبعد الفنا بقای حقله بقا بولدیغی وقتده تمکین بیورلمشدر (نظم) این جماعت کز خودی وراسته اند ✻ در مقام بیخودی پیوسته اند ✻

فانی از خود کشته وباقی بدوست ٭ جله کی مغز آمده فارغ ز پوست ٭ کر قبول
خاطر ایشان شوی ٭ شد مسلم بر تو ملك معنوی

﴿ باب تاسع مرتبهٔ حقایقده اولان درجاتی بیان ایلر ﴾

﴿ بو باب دخی اون درجه اوزره در ﴾

﴿ درجهٔ اولی مكاشفه بیانندهدر ﴾

مكاشفه ماورای حجابده اولان امور غیبیه ومعانیٔ حقیقیه یه مطلع اولمغه دیرلر وایکی قسمه منقسمدر بر قسمی صوری وبر قسمی معنویدر صوریدن مراد عالم مثالده حواس خمسه ایله حاصل اولاندر ٭ نتكیم اهل مكاشفه صور ارواح متجسده وانوار روحانیه یی كوردكاری كبی وحضرت رسول اكرم صلی الله علیه وسلم صلصلهٔ جرسدن ودوی نحلدن كندولره نازل اولان وحیی استماع ایدوب مراد الهی انلردن فهم ایلدیكی كبی ﴿ كما ورد فی الحدیث الصحیح وعلی سبیل الاستنشاق انی لاجد نفس الرحمن من قبل الیمن ﴾ بیوردقلری كبی وحضرت یعقوب علیه السلام ﴿ انی لاجد ریح یوسف لولا ان تفندون ﴾ بیوردقلری كبی وبایزید حضرتلری ابو الحسن خرقانینك رایحهسنی استشمام ایلدكاری كبی نتكیم مثنوی شریفده بیورلمشدر ٭ آن شنیدی داستان بایزید ٭ كه ز حال بو الحسن پیشین جدید بوی خوش آمد مر اورا ناكهان در سواد ری ز سوی خارقان ٭ هم بدانجا نالهٔ مشتاق كرد ٭ بوی را از باد استنشاق كرد ٭ چون در و آثار مستی شد پدید ٭ یك مرید اورا ازان دم بر رسید ٭ پس بپرسیدش بكوزین حال خوش ٭ كو برونست از حجاب پنج وشش ٭ كفت زین سو بوی یاری میرسد ٭ كاندرین ده شهریاری میرسد ٭ چیست نامش كفت نامش بو الحسن ٭ حلیه اش وا كفت ز ابرو وذقن ٭ وقوت ذائقه ایله اولان كشف مثلا اطعمهٔ مثالیه یی بر عارفك ذایق اولمسی وبر عاشقك اشربهٔ معانی یی شارب اولمسی كبی وبونلرك لذتنه شعور بولمسی كبی نتكیم حضرت رسول صلی الله علیه وسلم ﴿ ابیت عند ربی یطعمنی ویسقینی ﴾ بیوردیلر كه بو طعام وشراب خدادن مبارك قارنلرین طویوردیلر وبر حدیثده دخی ﴿ رأیت انی اشرب اللبن حتی خرج الری من اظافیری فاعطیت فضلی عمر فاولت ذلك بالعلم ﴾ دیو بو ذوقله اولان كشفدن تعبیر قلیدیلر وعلی طریق الملامسة اولان كشف كه ظاهر جلد ایله ادراك اولنور وبو حدیث شریفدن فهم قیلنور كه بیوردیلر ﴿ رأیت ربی فی احسن صورة فقال یا محمد فیم یختصم الملأ الاعلی قلت انت اعلم یا رب مرتین

فوضع يده بين كتفى فوجدت بردانامله بين ثديى فعلمت مافى السموات والارض) زيرا بردانامل حضرات خمسه نك اسرار يله تأويل قيلنمشدر بين الثديين آنى بولمق قوت لامسه ايله ادراك قيلمقدر بو انواع مكاشفه نك هر بريسى تجليات اسماء الهيه دن حاصل اولور مكاشفهٔ صوريدن مقبول اولان مكاشفات عند المحققين بونلردر اما حوادث دنيويه يه تعلق ايلين كشف مثلا كشف ضمائر واظهار سرائر ويا غائبده اولان زيد وعمرولك نه كار قيلديغن اظهار ايلمك كبى بو كونه كشوفاته ارباب كمال التفات ايلمزلر ※ نتكيم بعض رهابين دخى رياضت ايله بو كونه كشفلره واصل اولوب مغيبات دنيويه يه مطلع اولمشلردر اما همم عاليه صاحبلرى بونى عبده مكر واستدراجدر ديو ترك قيلمشلردر وجل همتلرين فنا فى اللهه صرف ايتمشلردر و بقا بالله جانبنه كتمشلردر اما كشف معنوى اسم عليم وحكيمك تجلياتندن حاصل اولان حقايق مجرده ومعانى غيبيه در بونك دخى مراتبى واردر ※ اولا قوهٔ متفكره ده اولان معانينك انكشافى كبى كه بلا استعمال مقدمات وترتيب قياسات بر معنا كه ذهنه تبادر ايليه كشف معنويدر كه علما اكا حدس ديرلر ※ وثانيا بلا تفكر معانىٔ عقليه نك قوت عاقليه ايله منكشف اولمسى كبى كه عقلاء بو مرتبه سنه نور قدس ديرلر كه حدس بونك برلمعه سيدر ※ وثالثا قلبه معانى غيبيت وعلوم لدنيه نك كشف اولمسى كه بوكا الهام تسميه اولنور بو مرتبه ده اعيان ثابته واسرار غيبيه يه مطلع اولورلر وبر شيئك وجوده كلمدين حالن بيلورلر ※ نتكيم حضرت مولانا بيوررلر (بيت) كاملان از دور ناعت بشنوند ※ تا بفر بانبودت دررو ند ※ بلكه پيش اززادن تو سالها ※ ديده باشندت ترا باحالها

※ (درجهٔ ثانيه مشاهده بياننده در) ※

مشاهده لغتده بر نسنه يى حاضر كورمكه ديرلر واصطلاحده (المشاهدة سقوط الحجاب رأسا) ديو تعبير ايدرلر ※ شيخ حضرتلرى فتوحاتده بيوررلر (قالت الطائفة فى المشاهدة انها تطلق بازاء معنيين مشاهدة الاشياء بدلائل التوحيد ومشاهدة التوحيد فى الاشياء وهى حقيقة اليقين بلا شك) يعنى مشايخدن بر طائفهٔ عليه مشاهده تعريفنده بو كونه كلام ايلديلر كه مشاهده ايكى معنا مقابله سنده اطلاق اولنور ※ بريسى اشيايى دلائل توحيد ايله مشاهده قيلمقدر ※ يعنى اشيايى احديت حقه دليل بولمقدر ※ ايكنجيسى اشياده حقى كورمكدر و بو مشاهده حقيقت يقيندر بلا شك يعنى تمامده اولان مشاهده كبى دكلدر ※

مثلا جناب حق یوم آخرتده بعض قومه تمثل طریقیله تجلی ایلیه * پس بلدکلرندن اکا انکار ایدهلر پس بلدکلری مرتبهدن تجلی ایده اقرار ایدهلر بو دخی بلدکلرندندر کالاول بویله بلدکلریده منکوردر * زیرا جناب حق محصور اعتقادا تمشاردی پس بلمالری عین بلمکدر * اما ارباب مشاهدهنك مشاهدهسی بونلرك آخرتده اعتقادلرینه موافق اولدقده بیلوب واعتقادلرینه مخالف اولدیغی وقتده انکار قیلدقلری کبی دکلدر بلکه بو مشاهده بلاشك ولا ارتیاب حقیقت یقیندر که هر شیده مشاهده ایدرلر نتکیم بیولمشدر (بیت) عارفان باشد که از عین العیان * هرچه بیند حق دروبیند عیان * کرد وچشم حق شناس امدترا * دوست پربین عرصهٔ هردوسرا * غرق دریاییم اکرچه قطرهایم * جملکی شمسیم اکرچه ذرهایم (فسبحان من لیس لذاته خفاء الا الظهور ولا لوجهه حجاب الا النور) پس مکاشفه ایله مشاهدهنك مابینندهکی فرقه کلهلم بونهماده فرق بودرکه (قال الشیخ ان المکاشفة متعلقها المعانی والمشاهدة متعلقها الذوات فالمشاهدة للمسمی والمکاشفة لحکم الاسماء) یعنی مکاشفهنك متعلق معانی ومشاهدهنك متعلق ذواتدر * پس مشاهده مسمی ایچون ومکاشفه حکم اسما وصفات ایچون دیمك اولور وبو مشاهدهدن مراد رؤیت دکلدر زیرا رؤیت ایله مشاهدهنك دخی فرقی واردر وتعریفلری بودرکه ذکر اولنور (کما قال المشاهدة شهود الشاهد الذی فی القلب من الحق والرؤیة لیست کذلك ولهذا قال موسی رب ارنی انظر الیك وما قال اشهدنی فانه مشهود له ماغاب عنه وکیف یغیب عن الانبیاء ولیس یغیب عن الاولیاء کذا فی الفتوحات

* (درجهٔ ثالثه تجلی بیانندهدر) *

تجلی (التجلی مایظهر للقلوب من انوار الغیوب) دیمکله تعریف قیلنمشدر (وظهور الذات الالهیة وصفاتها وافعالها) قولیله تعبیر اولنمشدر زیرا اوچ نوعه منقسمدر اولی تجلیٔ ذات ایکنجیسی تجلیٔ صفات اوچنجیسی تجلیٔ افعالدر * مثلا اکر بر کسهیه تجلیٔ ذات اولسه (فلما تجلی ربه للجبل جعله دکا وخر موسی صعقا فحو اسنجه اول کسهنك ذات وصفاتنی بالکلیه افنا قیلورو مضمحل ایلر بو مرتبه دهرائی ومرئی کندودن غیری اولمز اما تجلیٔ صفات تجلی اهلك ذاتنی افنا قیلمز بلکه اول صفت خدا آنده ظهور ایدر مثلا انبیادن حضرت عیسایه خالقیت صفتیله تجلی ایلدی خاکدن طیر خلق ایلدی (کما قال الله تعالی واذ تخلق من الطین کهیئة الطیر) ومحیی وشافی اسمیله تجلی ایلدی احیای موتی وابراء اکمه وابرص

ایلدی و حضرت مریمه رزاقیت صفتیله تجلی ایلدی عالم غیبدن اکا رزق کلوردی (کما قال الله تعالی کلما دخل علیها زکریا المحراب وجد عندها رزقا) و حضرت ایوبه صبور اسمیله تجلی ایلدی بو قدرسنه بلایه صبر قیلدی و اولیاء اللهدن حضرت بایزیده عظم شانیله تجلی ایلدی (سبحانی ما اعظم شانی) دیدی و ابن منصوره وحدت مطلقه ایله تجلی قیلدی انا الحق دیدی وقس علی هذا سائر الانبیاء والاولیاء و بوذکر اولنان تجلیات ذکر اولنان انبیا و اولیادن هر برینه برد وقتده اولان تجلیدر والا ارباب صفا بیلور که جناب حق جل شانه هر لحظه عبادینك قلبنه بردر او ظهور و برکونه شانله تجلی قیلمده در کاه قبض و کاهی بسط و کاه صحو وکاه محو و کاهی فنا و بقا ایله بصر بصیرتك وار ایسه بو وحدت مطلقه مشاهده ایدرسن که جمیع مراتب کثرتده و تعینات و تشخصات آینه سنده تجلی قیلمش و برکونه اسم و رسم ایله نمایان اولمش نتکیم بیورورلر آینه ساخت عالم و خود را باو نمود * عکس جمال اوست نهان و عیان که هست * چون حسن او بنقش جهان کرد جلوه * ظاهر نمود این همه کون و مکان که هست * کونام و کو نشان زغیر و کجاست غیر * یارست ظاهر از همه نام و نشان که هست

﴿ درجهٔ رابعه حیاتی بیان ایدر ﴾

(قال الله تعالی او من کان میتا فاحییناه وجعلنا له نورا یمشی به فی الناس کمن مثله فی الظلمات لیس بخارج منها) یعنی شول کمسه که میت ایدی جهل ایله پس بز انی علم و عرفان ایله احیا ایلدك و اول کمسه ایچون بز نور قیلدق که ناس ایچنده انکله یورر بو صفتلو کمسنه شول صفتلو کمسنه کبیدر که ظلمات جهل و عصیانده خابط اوله اندن خارج اولمدیغی حالده (قال الشیخ زاده فی حاشیة البیضاوی جعل الله القلب الخالی عن العلم والعرفان بمنزلة المیت وجعل نفس العلم والعرفان بمنزلة الحیاة له وجعل الحجج والایات المؤدیة الی العلم والعرفان بمنزلة النور الذی یمشی به فی الناس ویهتدی الی المطالب) شیخ الاسلام حضرتلری منازل السائرینده حیاته اوچ درجه اثبات ایدوب بیورورلر که (ولها ثلاث درجات الدرجة الاولی حیاة العلم من موت الجهل) یعنی اولکی درجه سی قلبك موت جهلدن خلاص اولوب علمله حیات بولمسیدر پس بر قلبکه علمله حیات بوله طلب حقده حرکت ایلر زیرا حرکت حی اولانك خاصه سیدر و اول دلکه جهلله مرده اوله میت کبی ساکن و منجمد اولور ولکن حظ نفسانیسنده شتاب و حرکت قیلور قال علی کرم الله وجهه (شعر) حیاة القلب علم فاغتنمه * وموت القلب جهل

فاجتنبه (والثانية حياة الجمع من موت التفرقة) وحياتك ايكنجى درجه‌سى قلبك موت تفرقه‌دن نجات بولوب جمع همت ونفى خواطر قيلمسيدر پس بوراده حيات جمعدن مراد جمعيت خواطرله قلبك حى اولمسيدر زيرا جمعيت قلبى جميع ماسوادن قطع ايدوب واحد حقيقى مشاهده سنه ربط ايتمكدن عبارتدر مشايخك حيات ابديه ديدكلرى بودر وتفرقه موتا مكنده اولان اشياء متعدده‌يه قلبى پراكنده قيلمقدن ومقتضيات نفسانيه‌يه طالب اولمقدن كنايتدر بو ايسه عند اهل الجمع مرده لك وافسرده‌لكدر مادامكه‌در تفرقه ووسواسى درمذهب اهل جمع شر الناسى لا والله ناس نه نسناسى ٭ شناسى خود زجهل مى نشناسى والثالثة حياة الوجود وهى حياة بالحق) واوچنجى درجه‌سى حيات وجوددر كه اندن مراد حقله حيات بولمقدر وحقله حيات بولمق عبدك حقده فنا بولمسندن وبقاى حقله باقى وحيات حقله حى اولمسندن عبارتدر وقيوميت حق مرشيده كوروب جميع اشيايى انكله حى وقائم مشاهده قيلمسندن كنايتدر (كما قال الله تعالى وهو معكم اينما كنتم) وبو معيت بلا مقارنتدر (كما قال امير المؤمنين وهو مع كل شئ لا بمقارنة) زيرا معيت بمعنى المقارنة عند اهل الحقيقة ممكن دكلدر انكيچون كه اشيا وماسوانك وجود حقيقى قتنده اصلا وجودى يوقدر وبو كائنات شكلنده اولان ظلال ممدوده اسما وصفات خدانك آثاريدركه بو اسما وصفات مختلفه ايله مجالئ تعيناتده تجلى قيلمشدر ولا موجود فى الحقيقة الا هو پس بر عارفكه بوذكر اولنان فردانيت حق مشاهده قيله دائما حيات طيبه ايله حى اولمقدن خالى اولمز (كما قال الشيخ صدر الدين فى شرح اسماء الحسنى فالعارف لا يزال فى حياة طيبة بهذا الشهود وهو اعظم نعيم اهل الكشف وان ظهر فى ظواهرهم آثار الالام فلا ينافى ذلك طيب حياتهم ولذة عيشهم فان الالام الجسمانية لا يقابل النعم الروحانية فالمحجوب اذا رأى بلاء فى الولى يحمل على حاله الذى يجده من نفسه عند نزول البلاء وان كانت صورة ذلك صورة بلاء ولكن فى المعنى عافية ونعمة لا يعلمها الا اهلها)

﴿ درجهٔ خامسه قبض ندرانى بيان ايدر ﴾

(قال الله تعالى والله يقبض ويبسط قال صدر الدين القنوى وهو القابض الذى الاشياء جميعا فى قبضته اذا قبض قبض حتى لا طاقة لشئ واذا بسط بسط حتى لا فاقة لشئ وهما حالان شريفان يعنى الله تبارك وتعالى قبض ايلرو بسط ايلر ودائما بو ايكى صفت ايله عالمده تجلى قيلور حضرت شيخ صدر الدين قنوى

بیورررز که اول الله شول قابضدرکه اشیاجمیعاآنك قبضه سنده در نچون قبض ایلسه قبض ایلرحتی برشیئك طاقتی قالمز و نچون بسط ایلسه بسط ایلرحتی برشیئك حاجتی قالمز بو ایکیسی حالاتثمر یفاندرکه مقام محبته واصل اولان اولیاده استعمال اولنور مقام ایمانده اولنلره قبض و بسط طاری اولدی دیمز بلکه خوف ورجا ادا قیلنور ❊ مثلا مقام ایمانده اولنلردن بریسی کندو وجودنده قبض وبسطه مشابه حال کورسه وآنی قبض و بسط قیاس ایلسه قبض و بسط دکلدر بلکه اکا مشایخ هم نفسانی ونشاط جسمانی اطلاق ایدرلرکه محل نفسدن صدور ایدر اما نچون مقام ایماندن مرتبهٔ ایقانه ترقی ایلسه وجمله اشیاده حق متصرف وقابض و باسط مشاهده قیلسه بو مرتبه ده اولنلرك مضایقه سنه قبض ونشاطنه بسط تعبیر اولنور اکثر مشایخ قبض حالنی بسطدن اولی کور مشلردرز یرا بسطدن نفس حظ آورو فرح وسرور بولور اما قبضدن نفس حظ ایتمز (کما قال ابن عطا البسط تأخذ النفس منه حظها بوجود الفرح فيه والقبض لا حظ للنفس فيه فلذلك كان اسلم منه) اگر تفتیش وتفحص اولنسه قبض حرکات نفسدن و وجود ایله متصف اولمدن حاصل اواور (بیت) هرچه آید بر توا ز ظلمات غم ❊ آن ز بی باکی و گستاخیست هم ❊ بیوردقلری بو معنایه اشارتدر اگر سالك صفت نفسانیه یی ازاله قیلسه و وجود قیدندن خلاص اولوب فنافی الله مرتبه سن بولسه من بعد اکا قبض طاری اولمزدی ❊ بلکه بسط بیله کلمزدی قبض وبسطك وغم وشادینك وراسنده مبدل اولمز برذوق دائم بولوردیکه تعبیری ممکن دکل (قال ابن الفارض القبض اولاثم البسط لا قبض ولا بسط لان القبض والبسط یقعان علی الوجود فامامع الفناء والبقاء فلا)

❊(درجهٔ سادسه بسط ندرانی بیان ایدر)❊

قال الشیخ فی الفتوحات البسط عند الطائفة عبارة عن حال الرجاء واما البسط عندنا فالحال حکم صاحبه ان یسع الاشیاء ولا یسعه شی حقیقة فالبسط لا یکون الا رفیع المنزلة) بیوررلر که بسط بعض طائفه نك قتنده رجا حالندن عبارتدر که انده خوف اولمیه اما بسط بزم قاتمزده شول حالدر که صاحبنه حکم ایلیه اشیایه واسع اولمقلغی وقلبی یول قیلمقلغی حتی بسط وقتنده اگر نفسه وروحه الم ومضایقه ویره جك شیٔ حاضر اولسه اکا مضایقه ومزاحمه ویرمیه وحالبو که من حیث الحقیقه اکا برشیٔ صغمیه پس بسط اولمز الا رفیع المنزله اولان اکابره قبض یا باسبب ویا خود بلا سبب حاصل اولدیغی کبی بسط دخی ایکیدن خالی دکلدر

باسبب حاصل اولورویاخود بلاسبب (کماقال القشیری البسط قدیر دبسبب
وقدیرد بغتة و یصادف صاحبه فلتة لایعرف له سببافالسبیل مراعاة الادب
فیه مهماامکن) یعنی بسط آزاولور که سبب ایله وارد اولور مثلا طاعت وعبادتدن
حاصل اولان کبی وعلم ومعرفتدن ظهوره کلان کبی و کشف و کرامتدن ویاخود
ناسك کمال توجهندن ویاخود اموال وارزاق نعم دنیانك کثرت ووفرتندن
حاصل اولان بسط کبی و بونلرامثالی شیلردن ظهوره کلان بسط کبی * وآزا
اولور که بغتة وارداولور وصاحبنه آکسزین مصادفه قیلور که صاحبی آنك
سببنی بلزهرنه ایسه علی کلا التقدیرین یول بودر که بسط وقتنده صاحبی قادر
اولدقجه ادب رعایت ایده وحضور حقده لاابالی لکدن حذرایده زیرامشایخ
رحمهم الله دیمشلردر که (وقدیغلب البسط فیفضی بصاحبه الی السکر لسقوط
التمالك من شدة الطرب) نتکیم ابن فارض حضرتلری مرتبهٔ بسطده مسکور
اولدیغی حالده بیورردلر * ولما انقضی صحوی تقاضیت وصلها * ولم یغشنی
فی بسطها قبض خشیتی یعنی وقتاکیم بنم صحووهشیارلغم بالکلیه تجدیسه بن اول
حضرتك وصلتنی طلب ایلدم حالبوکه بکا کلمدی اول حضرتك بسط و کشاده
لکندن خشیتمك قبضی زیراقبض لازم صحودر انکچونکه هشیارلقده عظمت
وجلالت حضرت محبوب وحقارت نفس پرعیوب مشاهده اولنور * پس بونك
نتیجه سی قبض وخشیت اولورواماسکرلك وقتنده دهشت وخشیت مرتفع
اولوب مباسطت وانسیت الویریرولاابالی لك قیلوراماکامل اولنلر مست وهشیار
اولورلر قادر اولدقجه ادبه رعایت قیلورلر

(درجهٔ سابعه سکر بیانندهدر)

شیخ حضرتلری فتوحاتده سکر مرتبه سن بوابیات غرا ایله مدح ایدوب بیورردلر
(شعر) السکر اقعدنی علی العرش المحیط المستدیر * واسکر القوم دور کأس
وکان سکری من المدیر * قدقال قبلی شاعر وهو العلیم به الخبیر * فاذا سکرت
فاننی رب الخورنق والسدیر * واذا صحوت فاننی رب الشویهة والبعیر * بیورردلر که
سکر الهی بنی اوطورتدی عرش محیط ومستدیر اوزره وقومی شراب الهی ایله مملو
اولان کأس صورت مسکور قیلدی بنم سکرم آنی مدبر اولان خالق قدیردن اولدی
تحقیق ادیدی بندن اول برشاعر که اول سکره علیم وخبیردرشول وقتده که سرخوش
اولهم تحقیق بن رب خورنق وسدیرم وشول وقتده که عقله کلهم تحقیق بن مالك
شویهه وبعیرم شاعرك سکری سکر طبیعیدر وحضرت شیخك بیوردیغی سکر سکر

الهمدر نتكيم اول حضرت بو ايكى سكرى تعريف ايدوب بيوررلر ﴿ قال السكر الطبيعى هو ما تجده النفوس من الطرب والالتذاذ والسرور والابتهاج بوارد الا مانى ﴾ يعنى سكر طبيعى اول سكردر كه نفوس انسانى طربدن والتذاذدن وسرور وابتهاجدن آرزوسنك ورديله آنى بولورلر ماحصل طبيعت نردن حظ ايدوب وهر نه يى كه آرزو ايلديسه آكا واصل اولدقده انكله مست اولمسى مقرردر نتكيم اول سر خوش اولديغى شيدن دور اولسه مخمورلغى محققدر (والسكر الالهى الذى قال فيه رسول الله صلى الله عليه وسلم اللهم زدنى فيك تحيرا (والسكران حيران وكل حال لا يورث طربا و بسطا وافشاء السر فليس بسكر) وسكر الهى شول سكردر كه حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم آنك حقنده بيوردكه اى بنم اللهم سنك مشاهده كده بنم تحيرمى زياده ايله ✲ پس سكران حيراندر حضرت رسولك حيرتم زياده ايله ديمسى سكرتم زياده ايله ديمكدر پس سكرو يرن حالله سائر احوالك مابيننده فرق بودر كه هر شول حالكه طرب وبسط ايراث ايليه وافشاء اسرار الهيه اعطا قيليه اول سكر دكلدر بلكه احوال طريقتدن برحالدر ياغيبت يامحو ويافنا كبى اما سكرك شانى بودر كه البته طرب وسرور وحبور وافشاء اسرار صدور ايراث ايلر ﴿ كما قال الشيخ فالسكر الالهى ابتهاج وسرور بالكمال ولا يقاس سكر القوم فى طريق الله على سكر شارب الخمر فانه ربما اورث بعض من يشربه غما وبكاء وفكرة ويسمونه سكرانا ومثل هذا لا يكون فى سكر الطريق ﴾ يعنى سكر الهى كماليله ابتهاج وسروردر وطريق اللهده اولان قومك سكرى شارب الخمرك سكرينه قياس اولنمز زيرا آزاولور كه اول خمرى شارب اولانك بعضيسنده اول خمر حين سكرنده غم و بكاء وفكرت ايراث ايلرويبنه آكا سكران ديرلر ويو مثللى طريق حقده اولان مست اولمز بلكه طريق حقده مست اولان عاشقلرك سكرى سلطان طربك استيلاسندن اختيار واقتدارى ساقط اولوب مست ومستغرق بحر وحدت احديت اولمقدر نتكيم شيخ الاسلام حضرتلرى دخى بو معنايه مناسب سكرى تعريف ايدوب بيوررلر ﴿ قال السكر حال يشار به الى سقوط التمالك فى الطرب وهذا من مقامات المحبين خاصة فان عيون الفناء لا تقبله ومنازل العلم لا تبلغه ﴾ بيوررلر كه سكر برحالدر كه انكله اشارت اولنور طرب حقيقيده صبر وقدرتك سقوطنه وبو سكر خاصة محبار مقاميدر وعشاقه مخصوصدر فنا فى الله مرتبه سنه ايرن عارفلرك دكلدر ومنازل علمده قلان مؤمنلرك دخى دكلدر زيرا عيون فنا يعنى حقايق فنا اول سكرى قبول ايلمز زيرا فنا مقام محبتك

فوقنده در و سکر حیرت و جهلدر عناد بو حیرت اولمز پر افنا بلا وجود عین
شهود مرتبه سیدر و منازل علمده اولنلر دخی بو سکره واصل اوله مزلر زیرا علم
مقام محبتك تحتنده در و علم حد شهوده مانع اولمز پس سکر حدود علمده قلان
علمایه اولمز و کذلك حد محبتدن بکجن واصل و کامللره دخی اولمز زیرا آنلر صحوه
کلمشلردر بالکه سکر مقام محبتده اولان عشاق الهیه نکدر

﴿ درجه ثانیه صحوی بیان ایلر ﴾

صحو سر خوشلق کیدوب افاقت بولمقدیرلر ﴿ کما قال الشیخ فی الفتوحات الصحو
رجوع الی الاحساس بعد الغیبة بوارد قوی عند الاکثرین ﴾ مقام سکردن
بو اعلادر کما قال شیخ الاسلام الصحو فوق مقام السکر) صحوك مقام سکردن اعلا
اولسی انکیچوندر که سکر نحیردر مسکورنیك و بدی و حق و باطلی فرق ایتمدن
دور و رعایت آدبدن و ادای حقوق و لوازم عالم کثرتدن محجوردر بو اجلدن
قولی مقبول اولماز اکر صحیح ایسه ده و کندو خلافت الهیه مقامن بولمز و اکا اقتدا
صحیح اولمز و اکر ولی ایسه ده زیرا مرتبه تمیزه کلمیجه و فرق ثانیه قدم قومیجه
انك کلماتنه و وجد و حالاتنه و کشف و کراماتنه عمل اولمز نتکیم شیخ حضرتلری
بیوررلر ﴿ قول الصاحی مقبول لانه شاهد عدل و قول السکران و ان کان شاهد
عدل فانه لایقبل اذ ناقص و ان کان خفالان الحق اذا قیل فی غیر موطنه لم یقبل
مع کونه حقا اذ کل قول حق لا یکون محمودا عند الله و هذا معلوم مقرر
فی شرع الله ﴾ بیوررلر که سکردن صحوه کلانك قولی مقبولدر زیرا شاهد عدلدر
اکر طریق حقده سکران اولانك دخی سوزی حقدر و کندو شاهد عدلدر دیرسك
جواب ویررلر که نعم سکرانك قولی دخی حق و کندو شاهد عدل اولدیغی
تقدیرجه ینه مقبول اولمز زیرا مرتبه ده دخی ناقصدر اکر کلامی حق ایسه ده زیرا
اکر حق موضعندن غیریده دینلسه مقبول اولمز مثلا حقیقت اسرارنی
شریعتده اجرا قیلمق و احدیت کفتارنی طریقتده ادا ایلمك عند الکاملین
مقبول دکلدر و سکران اولان بو مرتبه لری فرق ایلمز جاهلده حتی کوروب احکام
مراتبی اکلمز و باطننك اسرارنی صفلامز اهل و نا اهل سویلر اکرچه قولی حقدر
ولکن هر حق عند الله محمود دکلدر و بو معنا معلومدر و مقرردر الله شرعنده
پس بو معنا معلوم اولدیسه صحوك دخی حقیقتی معلوم اولسون که شیخ
حضرتلری ایضاح ایدوب بیوررلر (و اعلم انه لا یکون صحو فی هذا الطریق الا
بعد سکر و اما قبل السکر فلیس بصاح) بیل ای سالك که صحو بو طریق الهیده اولمز

الابعد السکر اما قبل السکر اکا صحود یعنی صحوه الیته سکر لازم اولنلردندر که سکردن افاقت بولدقده صحو اطلاقی صحیح اوله (کما قال ثم اعلم ان صحو وکل سکران بحسب سکره فلابدان یأتی بعلم محقق استفاده فی غیبة سکره علی میزان صحیح فان کان صحوه صیلمافاکان قط سکران سکر الطریق اذا العلم شرط فی الصاحی من السکر هکذا هو طریق اهل الله لان الجود الالهی مافیه بخل ولافی قدرته عجز فاذا صحو کتم ماینبغی ان یکتم واذاع ماینبغی ان یذاع) اندنصکره بیل ای سالك هر سکرانك صحوی سکری حسبیله در پس بو طریق حقده سکران اولان صحوه کلدکده اکالابددر که محقق بر علم کتوره که آنی غیبب سکرنده استفاده ایتمش اوله و کرکدر که اول علم میزان صحیح اوزره اوله ❊ پس اکر برکسه نك صحوی صیلم اولسه یعنی بلا علم قوری مشقت اولسه پس اول کمسه طریق الله سکرینك سکرانی اولمز زیرا سکردن صحوه کلنه علم شرطدر ❊ ومتنبه اولك طریق اهل الله بودرزیرا جود الهیده بخل اولمز وقدرتنده عجز یوقدر پس برکسه نك که سکری سکر حق اوله اکا نچون بعد السکر علم اعطا ایتمیه ❊ پس اول سکرانکه صحوه کله اندنصکره کتم ایلکه لایق اولان سری کتم ایلر واظهار ایلمکه لایق اولان سری اظهار ایلر وهر کسه فهم ایلدیکی یردن سویلر وحفظ مراتب ایلیوب هر شیئ بیورلدیغی کبی ایشلر ومحلنه وضع ایلر

(درجۀ تاسعه فصلی بیان ایلر)

فصلك اوچ درجه سی واردر اولا کونیندن منفصل اولمغه اطلاق اولنور (کما قال شیخ اسلام وهو علی ثلاث درجات الاولی انفصال هو شرط الاتصال وهو الانفصال عن الکونین اعنی بانفصال نظرك الیهما وانفصال بوقفك علیهما وعبالاتك بهما) اولکیسی شرط ایصال اولان انفصال کونیندن منفصل اولمقدر یعنی دنیا وآخرته اولان نظر والتفاتکی منفصل قیلمقدر وبو ایکیسنه توقف وتقیدکی رفع ایدوب مقصود بالذاتی بولمقدر وبونلره مبالات قیلمامقدر شرط اتصال بو انفصالدر سیر الی اللهده بو ایکیسندن کچمینه وصال محالدر نتکیم شبلی حضرتلرندن سؤال اولندیکه عبدك حقك وصالنه منزلی نه مقداردر بیوردیلر که خطوتیندر که مراد ترك کونیندر (بیت) ره دو کام کفتند زیرا که فصل ووصلست پیوند دوست کشتی از خویش اکر جدایی ❊ کفتم که مایی ما مارا زتو حجابست ❊ کفتا تو محو ماشو وآنکه ببین تومایی ❊ والثانی انفصال عن رویة الانفصال ❊ انفصالك ایکنجی درجه سی انفصال مذکورك رؤیتندن

الانفصال انفصالك ایکنجی درجه‌سی انفصالی مذکورك رؤیتندن انفصالدر یعنی دنیا و آخرتدن منفصل اولمغی کورمك بقیه وجودی شعر اولور ودخی دیده شهودنده دنیا و آخرتك مرغوب و معززاولمسی مذکر اولور بلکه کرکدر که بو ایکیسنی فانی و عدم کوره‌سن و باقی و دائم آنی بیله‌سن و خالصا توجهی بلا علة اکا قیله‌سن ✲ پس بو معنا که محقق اوله ﴿کنت سمعه و بصره﴾ حدیثك مضمونیله متصف اولورسن ﴿وکان الله ولم یکن معه شیء الان کما کان﴾ سرینی بولورسن و انفصال و اتصال قیدندن قورتیلورسن (والثالث انفصال عن الاتصال) اوچنجیسی اتصال مزاحمه‌سندن انفصالدر و بو اتصالدن منفصل و مفارق اولمانك وجهی بودر که اتصال شیئین متغایرینك بری برینه اولاشمه‌سنه دیرلر و جناب احدیت منزهدر که برشیء اکا اولاشه و یا برشیء اندن منفصل اوله و محالدر که حادث قدیمه مقارن اوله و حدوث قدم ایله اجتماع قیله ✲ پس اتصال و انفصال سالکك نظرینه نسبت وجود غیر توهم ایلدیکنه کوره‌دیر اول وقتده که اثنینیت و غیریت فانی اوله عین وحدت ظهوره کلور و آنی بنه نور توحید ایله مشاهده قیلور پس واصل حق اولور ﴿بیت﴾ من یقینم جز او هیچ نیست تا تو نکویی بکمان دیده‌ام با تو چه کویم که چنین و چنان ✲ که نه چنین و نه چنان دیده‌ام

﴿درجهٔ عاشره وصلی بیان ایلر﴾

مواصله و اتصال و وصلك معناسی اولدر که سالك بدایت حالنده کندوینی حضرت احدیتدن فرقت و هجرتده توهم ایلر زیرا که تعین و بشریتی اکا حجابدر پس مرتبهٔ کثرتدن و عالم بشریتدن خلیل آسا (لا احب الافلین) دیوب (وانی وجهت وجهی للذی فطر السموات والارض) فحواسی اوزره کندو مرتبه‌سندن کذران قیلدقده اولا علمی و شهودی حقه واصل اولور (کما قال ابن عطا وصولك الی الله وصول العلم به والا فجل ربنا ان یتصل به شیء او یتصل هو بشیء) رب العالمینه برشیء واصل اولمدن و اول برشیئه واصل اولمدن منزهدر زیرا اتصال برشیء برشیدن منقطع و منفصل اولدقدنصکره اولاشمغه دیرلر پس جناب حق جل شانه ازلا و ابدا هیچ برشیدن منفصل اولمشدر و هیچ برشیدخی اندن منفصل اولمشدر حتی اول شیء جناب حقه متصل اوله و وصول بوله بلکه جناب حق جل شانه هر حالده هرشیئله بیله‌در بلا کیفیة ولا مقارنة (کما قال الشیخ فی الفتوحات مخبرا عن هذا الوصل ان الحق لا یقبل وصلة الا انفصال فالحق مع الکون فی الوصل

دائما وهو قوله تعالى وهو معكم اينما كنتم اى على اى حال كنتم من عدم ووجود وكيفيات فهكذا هو فى نفس الامر والذى يحصل لاهل العناية من اهل الله ان يكشف الله عن ابصارهم حتى يشهدوا هذه المعية وذلك المعبر عنه بالوصال اعنى شهود هذا العارف المتصل المعروف شهود ما هو الامر عليه فلا يمكن ان يقبل هذا الوصل فصلا كما لا ينقلب العلم جهلا فهذا يا اخى معنى الوصال عند الطائفة) بیورر لر که حقیقتده حق تعالى انفصال و وصلتى قبول ایلمز زیرا جناب حق جل شانه کون ایله وصلانده در دائما زیرا هر ممکن الوجودك قیامى واجب الوجود ایله در اکر بر موجود واجب الوجود سز تصور اولنسه معدوم در بو معناى الله تعالینك بو قولى مخبردر که اول الله سزکله بیله درهر نرده اولسه کز بیورر یعنى على اى حال عدمدن و وجوددن و کیفیتلردن هر نه کیفیتده اولسه کز دیمکدر نتکیم حضرت مولنا دخى بو معیت و وصلتدن خبر ویروب بیورر لر (بیت کر بجهل آییم آن زندان اوست ٭ ور بعلم آییم ان ایوان اوست ٭ ور بخشم و جنك عکس قهر او ٭ ور بصلح و عذر عکس مهر او ٭ اتصال بى تکیف بى قیاس ٭ هست رب الناس را با جان ناس ٭ ما کیم اندر جهان پیچ پیچ ٭ چون الف او خود ندارد هیچ هیچ ٭ پس معلوم اولدى که نفس الامرده بو یله در لکن بو درویش اولنسنه که اهل الله دن اهل عنایت ایچون حاصل اولور که اول بو نارك بصیرتلرندن حجاب کشف اولوب حق بونلر بو معیتى مشاهده قیلقدر بو مشاهده در که وصال تعبیر اولنور یعنى عارفك شهودى معروفه على ما هو الامر علیه متصل اولدى دیمك اولور پس بو وصل ممکن دکلدر که فصل قبول ایده نتکیم علم جهله منقلب اولمدیغى کبى اى اخى مشایخ کبار قتنده وصلتدن مراد بودر (بیت) آن یار عین ماست نه از روى اتصال این خانه پر ز دوست ولیکن نه از حلول ٭ بوندن صکره اتصال وجود دیدکلرى عبدك فناسندن عبارتدر (کما قال شیخ الاسلام اتصال الوجود هو الاتصال لایدرك منه نعت ولا مقدار الا اسم معار ولمح الیه مشار) یعنى اتصال وجود شول اتصالدر که عبدك وجود حقده فناسندن عبارتدر بو اتصالك نعتى و مقدارى ادراك اولنمز زیرا نعت اثنینیتى اقتضا ایدر و مقام وصلت اثنینیت قبول ایلمز و حضرت احدیته غیر واصل اولمز (والفانى فیها فان فى الازل والباقى باق لم یزل پس بو اتصالدن نعت و مقدار ادراك اولنمز الا فنا فى الله معناسنده معار اولان اسم و بو معنایه مشار اولنان نظر (مثنوى) کشف این معنى اکر خواهى بیا ٭ تیغ لا زن بر سر غیر خدا ٭ بعد نفى خلق کن اثبات حق ٭ تا که کردى غین بحر ذات حق

از میان برخیزد این داوری * پس کدا کردد بحق شاه وغنی عالم توحیدری غایدت * آنچه کفتم جمله باور آیدت * قول عارف نیست از تقلید وظن * محض تحقیق ویقین است این سخن * والله یقول الحق وهو یهدی الی الوصول

(باب عاشر سلوکک نهایتنده اولان درجاتی بیان ایلر)

(بو باب دخی اون درجه‌یی شاملدر)

(درجهٔ اولی معرفت بیاننده‌در)

مشایخ کبار رحمهم الله معرفتی بو کونه تعریف ایدرلر (المعرفة احاطة بعین الشیء کما هو لا بصورة زائدة) معرفت برشیئک حقیقتنی بذاته وصفاته ادراک ایتمکدر علی ماهو علیه لکن صورت زائده ایله دکل علمدن احتراز درز یرا علم برشیئک حقیقتنی مع لوازمها ادراک ایتمکدیرلر (کما قال ابن الحاجب فی اصوله العلم ادراک الحقایق واوازمها والمعرفة ادراک الحقایق علی ماهو علیه) پس ذاتی وصفاتی کما هی علیها ادراک ایلین بنده حقدر اندن غیریه ممکن دکلدر (کما قال المشایخ لایعرف الله الا الله ونهایة معرفة العارفین العجز عن المعرفة کما قال ابو بکر الصدیق رضی الله عنه العجز عن درک الادراک ادراک) نتکیم حضرت مولانا بو بابده بیوررلر (بیت) عقل اکر از تو وجودی پی برد * لیک هر کز ره بکنهت کی برد * عجز ازان همشیره شد با معرفت * کونه در وصف آیدونی در صفت * زو نشان جز بی نشانی کس نیافت * چارهٔ جز جان فشانی کس نیافت * تا نکردی آن ندانی اش تمام * خواه آن انوار باشد یا ظلام (قال الشیخ الاکبر فنا من عجز فقال العجز عن درک الادراک ادراک ومنا من علم فلم یقل بمثل هذا) یعنی بزدن بعض طائفه وار که حق بکماله بلمده متحیر اولدی وادراکدن عجز ادراکدر دیدی و بزدن بعضیسی بلدی و بو کونه قولی دیمدی اولکی طائفه‌یه معرفت حیرت وسکوت اعطا ایلدی وثانیجی طائفه‌یه تمیز وشعور افاده قیلدی اولکی طائفه (من عرف الله کل لسانه) قولنک مظهری اولدیلر وثانیجی کروه من عرف الله طال لسانه) کلا منک مرتبه‌سن بولدیلر قال شیخ محمد پارسا فی فصل الخطاب فمن قال لا یعرف الله الا الله فقد صدق ومن قال لا اعرف الا الله فقد صدق ایضا فانه لیس فی الوجود الا الله وافعاله اولکی سوزی دیین بو معنایه ایما ایدر که عارفک وجودی بلکه هر شیئک وجودی وجود حقله موجوددر وعلم ومعرفت تابع وجوددر پس برکسنه‌نک که حقیقتده وجودی اولمیه علم ومعرفتی دخی اولمز پس بو تقدیرجه حقی بیلن ینه حقله بیلور

بو حیثیتدن عارف ومعروف ینه اول اولور ٭ کرتو بینایی زانوار یقین ٭ عارف ومعروف را جز او مبین ٭ وصکره کی قولی دیین مثلا ارض وسمایه نظر صالسه واشیایه کذر قیاسه کورمز الا هرشیئی مظهر اسما وصفات حق ومجلای انوار وآثار وجود مطلق کورر ٭ نتکیم برکسه بریابانده آفتاب تابانه مستغرق اولوب ﴿ماری الا الشمس﴾ دیسه قولی صادق اولور بو جهتدن دخی عارف ومعروف ینه بر اولور ووحدت حکمن بولور ﴿وحقیقة المعرفة اتحاد العارف بالمعروف﴾ دیین دخی بو معنایه اشارت قیلور ٭ جز او معروف وعارف نیست درباب ٭ ولیکن خاك می یابد ز خورتاب

﴿درجهٔ ثانیه فنایی بیان ایلر﴾

تعریف فنا وبقاده مشایخ عظام چوق قیل وقال ایتمشلردر وهربری مشربنه موافق بر مسلکه کتمشلردر بعضیسی فنادن مراد فناء مخالفاتدر دیمش بو لوازم توبهٔ نصوحدر وبعضیسی فنادن مراد فناء حظوظ دنیویدر دیمش بو لوازم مقام زهددر وبعضیسی فنادن مراد فناء حظوظ دنیوی واخرویدر دیمش بو مرتبه لازم صدق محبتدر وبعضیلر فنا اشیادن غیبتدر دیمش بو فنا نتیجهٔ دیکردر ﴿قال صاحب العوارف کل هذه الاشارات فیها معنی الفناء من وجه ولکن الفناء المطلق هو ما یستولی من امر الحق علی العبد فیغلب کون الحق علی کون العبد وهو ینقسم الی فناء ظاهر وفناء باطن فاما الفناء الظاهر هو ان یتجلی الحق للعبد بطریق الافعال ویسلب عن العبد اختیاره وارادته فلا یری لنفسه ولغیره فعلا الا بالحق ثم یأخذ المعاملة مع الله والفناء الباطن ان یکاشف له تارة بالصفات وتارة بمشاهدة انوار عظمة الذات فیستولی علی باطنه امر الحق حتی لا یبقی له هاجس ولا وسواس ولیس من الفناء ان یغیب احساسه یعنی مشایخك شو اشارت ایلدکلرندن من وجه معنای فنا واردر ولکن فناء مطلق اولدر که امر حقدن بر امر وبر شان عبده مستولی اوله وحقك اولمسی عبدك اولمسنه غالب اوله وبو فنا ظاهره وباطنه منقسم اولور اما فناء ظاهر یعنی ذاتك کمالیله ظهوری اولدر که جناب حق عبده کندو افعالیله تجلی ایلیه وعبددن ارادت واختیارنی سلب ایلیه پس اول عبد بو مرتبه‌ده نفسنك وغیرینك اختیار وارادهٔ وفعلنی کورمز الا حقله ٭ اندنصکره معامله‌یی الله ایله اخذ ایلر وبو فنانك ایچنده زبانی حقله کویا وجسمی حقله بینا وسمعی حقله شنوا ویدی حقله کیرا اولوب وبی یسمع وبی یبصر وصفیله متصف اولور وبو مرتبه کمالی بولور

* هر كه او از خود خلاصی یافتست * پرتو نورش بعالم تافتست * بایزید وقت كه بود در جهان * آنكه از دست خودی یابد امان * كر ز پندار خودی آید برون * یار بیند برون واندرون * وفنای باطن اولدر كه عبده كشف اولنه كاه تجلیء صفات ربانی وكاه مشاهدهء انوار عظمهء ذات سبحانی پس بو مشاهده دن باطننه امر حق مستولی اوله حتی انده هوا جس ووساوسدن واوصاف بشریه سندن برشیء قالمیه وبالكلیه اوصاف حقله متصف اولوب كندولكندن منسلخ اوله (كما قال صاحب فصل الخطاب اذا فنی العبد عن اوصافه ادرك البقاء تمامه) نتكیم حضرت دخی بو معنایه مناسب بیوررلر (بیت) كفت سائل در جهان درویش نیست * ور بود درویش آن درویش نیست * هست از روی بقاء ذات * او نیست كشته وصف او در وصف هو * چون زبانه شمع پیش آفتاب * نیست باشد هست باشد در حساب * صاحب كشف المحجوب بر مثال خوب بیوررلر كه فنا این چنین بود كه هر چه در سلطان آتش افتد بقهر او بصفت وی كردد چون سلطان آتش وصف شیء را مبدل كند وسلطان تجلیء حق از سلطان آتش اولیترست اما این تصرف آتش در وصف آهن است وعین همانست هر كز آهن آتش نكردد نتكیم

﴿نظم﴾

حضرت پیر دخی بیوررلر

رنك آهن محو رنك آتش است * ز آتشی می لافد وخامش وش است
چون بسرخی كشت همچون زر كان * پس انا النارست لافش بی زبان
شد ز رنك وطبع آتش محتشم * كوید او من آتشم من آتشم

در كشف المحجوب فرموده است كه یكی از مریدان ذو النون قصد زیارت بو یزید كرد چون بدر صومعهء وی رسید ودر بزد ابو یزید كفت تو كیستی وكرا خواهی كفت ابو یزید را خواهم ابو یزید كفت ابو یزید كه باشد وكجاست وچه چیزست ومن مدتیست ابو یزید را جستم ونیافتم چون آنكس بازكشت وحال باذو النون وا كفت ذا النون كفت اخی ابو یزید ذهب بالذاهبین الی الله وفنی فی الله

﴿بیت﴾

خواهی كه بیابی دوست خود را كم كن * كین كم شدن از بری آن یافتست

وعراقی دخی قدس سره بو محله مناسب بیوررلر كه

از پی بود عراقی ز وجدا افتاده ام * در همه عالم ور ابودی نبودی كاشكی

واز جنید منقولست كه فرمود چند روزكار چنان بود كه اهل آسمان وزمین در حیرت من كریستند باز چنان شد كه من بر غیبت ایشان كریستم اكنون چنان

شد که نه ازیشان خبردارم ونه ازخود بس اکنون من من نیم

من ندانم من منم یا من ویم ＊ در عجایب حالتم من من نیم
عاشقم معشوقم وعشقم چه ام ＊ مست جام وحدتم من من نیم
من چه یم عنقای بی نام ونشان ＊ من بقاف قربتم من من نیم
من زجان فانی بجانان باقیم ＊ من باوج رفعتم من من نیم

پس فناده سوز چوقدر اصل همان فنابودر که ماسوی حکمنده اولان اشیادن سالکه اولا علما وثانیا حقا فناء کله وباقی همان حق قاله (کما قال شیخ الاسلام الفنا اضمحلال مادون الحق علما ثم حقا) یعنی فنا ماسوانك تلاشی وتفانی سیدر ابتدا سالکك علمنده یعنی سالك اولا بیله که (لاموجود فی الحقیقة الا الله) وسایر اشیاندن غیری وخالی تصور اولنه قده عدم وتباه در (کما قال علیه السلام اصدق قول لبید الا کل شیء ما خلا الله باطل) پس بو فنا یی علما بلدکدنصکره حقیقة دخی کندوینی وجمله اشیانی فانی کوروب باقی همان حق بوله وحقله قایم اوله وبقا بالله ندر بیله

زخود فانی ودر عین بقاییم ＊ وجود جمله موجودات ماییم
جهان مرده هردم زنده سازیم ＊ چو بحر رحمت بی منتهاییم

＊ (درجهٔ ثالثه بقایی بیان ایلر) ＊

قال الشیخ فی الفتوحات اعلم ان البقاء عند بعض الطائفة بقاء الطاعات کما ان الفناء فناء المخالفات وعند بعضهم البقاء بقاء رؤیة العبد قیام الله علی کل شیء وهذا قول من قال فی الفناء انه فناء رؤیة العبد فعله بقیام الله وعند بعضهم البقاء بقاء بالحق وهو قول من قال فی الفنا انه فناء عن الخلق) یعنی بیل ای طالب سر بقا بعض طائفه نك قتنده بقا بقای طاعات والموافقاتدر نتکیم فنا اونلرك قتنده فنای مخالفاتدر نتکیم مرغوب القلوبده حضرت شمس بو معنایه کوره بیوررلر

فنا زك هوا را نام کردند ＊ بقا جمله صفا تش را شمردند

وبعض طائفه نك قتنده بقاء عبده هر شیئی اللهله قائم وحق قیوم مطلق کورمه سیدر وبو اول کمسه نك قولیدر که فنا عبد الله ایله قائم اولدیغی سبیله فعلنی کورمه نك فناسیدر دیدی یعنی توحید افعالده فنا قلوب کندوینی وفعلنی حقله کورمکدر بو مرتبه یه مناسب دخی شمس حضرتلری بیوررلر

＊ (بیت) ＊

اکر کردی تو در توحید فانی ＊ بحق یابی بقای زندکانی

چو اویانست توهم باش بااو * دل خود را زدنیا پاك برشو

وبعض طائفه‌نك قتنده بقا حقله باقی اولقدر یعنی حقك بقـا ودواميله باقی اولمقدر وصفاتيله متصف وحياتيله حی اولقدر وخلق ماسوادن فنا اولق وخلاص بولقدر بومرتبه‌یه کوره دخی حضرت شمس بیورر

فنـا در جله‌جی بینم فنـا است * بقا اندر بقـا دائم بقـا است

نباشد موت هرکز اولیارا * زهربك اصفیـا واتقیـارا

زداری تابداری نقل باشد * زشغل دار دنیا عزل باشد

قال القاشانی فی شرح منازل السائرین وفی هذا المقام یکون العبد موجودا بالوجود الحقانی باقیا ببقائه حیا بحیاته عالما بعلمه مریدا بارادته فهو عبد الله البسه الله خلعا من صفاته العلی وسماه اسما غیر اسمه من اسمائه الحسنی فیشاهد الحق قائما به فی مقام عبودیته) یعنی مقام بقاء بالله‌ده عبد وجود حقله موجود و بقای حقله باقی وحیاة حقله حی وعلم وارادت حقله عالم ومرید اولور پس بو بقا بالله‌ده اولن شول بنده در که الله تعالی اکا صفات علیه سندن خلعت کیدر دی واکا بین الناس اولان اسمندن غیری اسماء حسنی سندن بر اسم ویردی پس حق مقام عبودیتده حقله قائم اوله یعنی حالده مشاهده قیلور وزنك واناتیق آیینه دلدن محو ایدوب سار آندن صکره انك لسان حالی بو کونه سوزلر سویلر وبو الحان ایله ترنم ایلر

(بیت)

مای ماچون شد عدم * زدو جهان بحرقدم

منصور وقتم دمبدم * کویم انا الحق برملا

وقال الشیخ فی الفتوحات اعلم ان نسبة البقاء عندنا اشرف فی هذا الطریق من نسبة الفناء فان الفناء هو الذی افناك عن کذا والبقاء نسبتك الی الحق واضافتك الیه والفناء نسبتك الی الکون لانك تقول فنیت عن کذا ونسبتك الی الحق اعلی فلا یبقی فی هذا الطریق الافان ولایفنی الاباق والموصوف بالفناء لایکون الافی حال البقاء والموصوف بالبقاء لایکون الافی حال الفناء فحال البقاء اعلی من حال الفناء وان تلازما وکان للشخص فی زمان واحد) یعنی ای طالب سر بقا شو طریق اولیاده اولان بقانك سالکه نسبتی بزم قتمزده نسبت فنادن اشرفدر زیرا فنا شول شیدر که سنی شو شویله در دیدیکك وجوددن فانی قیلور وبقا سنك حقه نسبتك واکا اضافتکدر وفنا سنك کونه نسبتکدر زیرا سن دیرسن بن شکونه شیدن فانی اولدم پس سنك حقه نسبتك کونه

نسبتكدن اعلى واشرفدر پس بو طريق اولياده باقى اولمز الاكندودن فانى اولان وفانى اولمز الابشر يتله باقى اولان وفنا ايله موصوف اولمز الاسماء بقاده وبقا ايله موصوف اولمز الاحال فناده ❊ پس حال بقا حال فنادن اعلا در اكرچه بريبرينه متلازمان ايسه ده

كر بقا خواهى فنا شو كز فنا ❊ كترين چيزى كدمى زايد بقا سبب

❊(درجهٔ رابعه تحقيق بيان ايلر)❊

قال الشيخ فى الفتوحات اعلم ايدك الله ان التحقيق هو المقام الذى لا يقبل الشبه القادحة وصاحب هذا النعت هو المحقق فالتحقيق معرفة ما يجب لكل شئ عن الحق الذى تطلبه ذاته) يعنى اى طالب مقام تحقيق تحقيق شول مقامدر كه شبهات قادحه قبول ايلمز بو صفتك صاحبى محققدر پس تحقيق اولدر كه هر شيئه واجب اولانى بيله سن ايله واجب كه اول شيئك ذاتى حقدن آنى طلب ايلر وبو معرفت تاحق برعبدك سمع وبصرى اولنجه اولمز (كما قال الشيخ رضى الله عنه ومن شرط صاحب التحقيق ان يكون الحق سمعه وبصره ويده ورجله وجميع قواه المصرفة له فلا يتصرف الا بحق فى حق لحق ولا يكون هذا الوصف الا لمحبوب ولا يكون محبوبا حتى يكون مقربا ولا يكون مقربا الا بنوافل الخيرات ولا يصح له نوافل الخيرات الا بعد كمال الفرائض ولا يكمل له الفرائض الا باستيفاء حقوقها) يعنى محققك شرطى اولدر كه حق آنك سمعى وبصرى ويدى ورجلى اوله وآنك مصرفه اولان جميع قواسى اوله بلا حلول ولا اتحاد پس اول محقق تصرف ايلمه الا حق ايچون حقده حقله تصرف ايليه بو ذكر اولنان وصف اولمز الا محبوب حق اولانك اولور ومحبوب اولمز بركيمسه حتى مقرب اولنجه ومقرب اولمز بركيمسه الا عبادات نافله ايله ونوافل خيرات اول كيمسه يه صحيح اولمز الا بعد كمال الفرائض وفرائض كامل اولمز الا فرائضك حقوقنى استيفا ايلدكدنصكره (وقال الشيخ رضى الله عنه فمن كان الحق سمعه فلا يدخل عليه شبهة فيما يسمع بل يدرى ما سمع وعن سمع وما تقتضيه ذلك المسموع فيعمل بحسب ذلك ولا يخطأ سمعه وكذلك اذا كان الحق بصره علم من ابصر وما ابصر فلم تدخل فى نظره شبهة ولا فى حسه غلط ولا فى عقله حيرة وكذلك فى جميع حركاته وسكناته فهو لله وبالله ومن كان هذا نعته فهو الامام المحقق) بيوررلر كه پس بركيمسه نك كه حق سمعى اوله اكا اشيديكى شيلرده شبهه داخل اولمز بلكه استماع ايلديكى صوتك حقيقتنى بيلور وكيمكه اشتدى فهم قيلور واول مسموع نه اقتضا ايلدرسه

اکا کوره عمل قیلور من بعد سمعی خطا ایتمز و کذلك بن جناب حق جل شانه
اول محققك که بصری اوله اول کیمسنه کوردیکنی و نه شی ٔ کوردیکنی بیلور پس
نظرینه شبهه داخل اولمز و حسنه غلط و عقلنه حیرت کلمز و کذلك جمیع حرکات
و سکناتنده هر نه اشلرسه شبهه ایله قیلمز پس اول الله ایچوندر والهله در و اول
کسنه نك که نعتی بو اوله امام محقق اول کسه در نتکیم حضرت پیر دخی بو کونه
محققلرك شاننده بیوررلر

عارف آن باشد که او با شعله است ❊ رهنما و پیشوی قافله است
پیرو نور خود است آن پیش رو ❊ تابع خویش است آن بی خویش رو
دست در وی زن چو کوراندر دلیل ❊ تا بدو بینا شوی توای علیل
هادی و مهدی وی است ای راه جو ❊ هم نهان و هم نشسته پیش رو

❊(درجهٔ خامسه تلبیسی بیان ایلر)❊

تلبیس لباس کیدرمکه دیرلر و عند المشایخ متجلی متجلی فیه ایله تلبس ایدوب
متجلی فیه اولان عبد متجلینك صفاتیله ملبس اولمغه دیرلر (کما قال حجة الاسلام
التجلی یتلبس بالمتجلی فیه کما یتلبس مافی الزجاج بالزجاج) و حضرت ابن فارض
بو بیتلری دخی تلبس معناسنده واقع اولمشدر که بیوررلر

وفی الذکر ذکر اللبس لیس بمنکر ❊ ولم اعد عن حکمی کتاب وسنة
یعنی قرآن عظیمده جناب حقك برصورتله تلبسی و کذلك عبدك صفات حقله
تخلقی منکر دکلدر بن کتاب و سنتك حکملرندن تجاوز قیلمدم بلکه تلبس آیات
و احادیثله ثابتدر نتکیم حق تبارك و تعالی قرآن عظیمده حبیبی حقنده و اصحاب
کرام شاننده بیوردی (ومارمیت اذ رمیت ولکن الله رمی فلم تقتلوهم ولکن
الله قتلهم) قال شیخ الاسلام ان النبی علیه السلام موجود بوجود الحق معار
وجوده عن الحق تعالی و هو القائم بذات الرامی بالحقیقة)

❊(مثنوی)❊

ما رمیت اذ رمیت احمد بدست ❊ دیدن او دیدن خالق شدست
چون ز روی این زمین تابد شروق ❊ من جبال الاکتنم روز عروق
دو مکو و دو مدان و دو مخوان ❊ بنده را با خواجهٔ خود محودان
و کذلك صورت نارده بر شجره دن حضرت موسی یه تجلی بیوردی
(کما قال الله تعالی حاکیا عنه و هل اتاك حدیث موسی اذ رأی نارا فقال لاهله
امکثوا انی آنست نارا لعلی آتیکم منها بقبس او اجد علی النار هدی فلما

انا هاهودی یاموسی انی انا ربك فاخلع نعلیك) پس شجرهٔ مشهوده دن صوری نارده حضرت موسایه تجلی الهسی بلاکیفیة اول لباسله تلبس معناسنی مشعر اولور پس نشاهٔ نباتیه دن تجلی الهی جائز اولیجق نشاهٔ انسانیه دن بطریق الاولی

❊(بیت)❊

روا باشد انا الحق از درختی ❊ چرا نبود روا از نیك بختی

باخصوص که بو حدیث قدسی انسانده اولان ظهوره دلالت ایلر کنت سمعه الذی یسمع بی وبصره الذی یبصر بی ویده التی یبطش بی الی آخره) پس اول کمسه که بالکلیه کندودن فانی اوله صفات حقله ملبس اولوب والباس حقانی کیوب جناب حق اکادیر که (عبدی اخرج بصفاتی الی خلقی فمن رآك رآنی ومن قصدك قصدنی ومن تبعك تبعنی) بو مرتبه ده اولان کمسه نك کندوبی سومسی محضا حقی سومکدر وانی بر کمسه دوست طوتسق حق دوست طوتمقدر بو ایکی دوستلقده هیچ فرق یوقدر نتکیم حضرت بیوررلر

بعد ازین کر دوست داری خویش را ❊ دوستی حق بودان ای فتا
اندرین دو دوستی خود فرق نیست ❊ هر دو جانب جز ضیای شرق نیست

❊(درجهٔ سادسه وجودی بیان ایلر)❊

سالك وجود مجازیدن منسلخ اولوب صفات بشریه دن نجات بولدقدنصکره صفات الهیه ایله متلبس اولوب وجود حقانیله موجود اولور یعنی مرتبهٔ حقیقته ظفر بولور زیرا عند المشایخ وجود برشیئك حقیقتنه ظفر بولمقه دیرلر (کما قال شیخ الاسلام الوجود اسم للظفر بحقیقة الشیء عند فناء الرسم بالکلیه) برشیئك حقیقتنه ظفر اول شیئك شهودینك مرتبه لرینك بغایت آصفی مرتبه سیدر (قال القاشانی فی شرح هذا القول کانهم اشاروا به الی وجود الحق بعینه عند فناء الرسوم بالکلیة والاثنینیة ولا یمکن تعریفه لان معرفته وجوده) یعنی کان مشایخ صوفیه بو قوللر ایله اشارت ایلدیلر عینه وجود حقه رسوم وقیود واثنینیت بالکلیه فنا اولدیغی وقتده بو شهودك تعریفی غیریت واثنینیت مرتبه سنده اولنلره ممکن دکلدر زیرا بونك معرفتی عین وجوددر و وجودك غیری دکلدر بو مرتبه ده (لاموجود الا الله) درو کندوبی بیلمزالا کندو بیلور که (لا یعرف الله الا الله) درو شیخ الاسلام حضرتلری بیورلر که وجود اوچ معنالك اسمیدر (الاول وجود علم لدنی یقطع علوم الشواهد) یعنی وجودك اول مرتبه سی الله قتنده بلاواسطه حاصل اولان علمك وجودیدر که لدن الله دن مأخوذ اولان علوم

استدلالیدیی قطع ایلیه زیرا علم استدلالی علم شهودی ولدنی ایله بریره کلز انکیچونکه علم استدلالی عالمدن غائب اولان شیئ دلیلله بلمکدر بو علم معاونه جابدر اما علم کشفی بونک خلافیدرز یرا برشیئ حقیقتیله بلمکدر که دلیله محتاج اولمیه پس علم لدنی علم استدلالی بی قطع ایلر (والثانی وجود الحق منقطعا عن الاشارة) ایکنجی مرتبه‌سی حقک وجودیدر اندن اشارت منقطع اولدیغی حالده زیرا حقیقی افراد ایلدیککده حالده اشارت اندن بالکلیه منقطع اولور (والثالث وجود مقام اضمحلال رسم الوجود فیه بالاستغراق فی الاولیة) اوچنجیسی رسم وجودک اول وازلده نیجه مستغرق ایدیسه اول استغراقله مضمحل اولدیغی مقامک وجودیدر که بومرتبه‌یه وجود مطلق تعبیر ایدلر پس رسم وجوددن مراد موجودات مقیده در که فی حد ذاته عکوس ونمایشدر پس رسم حادثک قدیم قتنده اعتباری یوقدر وفانی ومضمحلدر بومعنایه نظر ایدنلر الآن هرشیئ هالک کورورلر ووجودی وجود مطلق مشاهده قیلورلر کما قال الجنید عند تلاوة هذا الحدیث (کان الله ولم یکن معه شیئ قال الآن کما کان

☼ (بیت) ☼

آن کان حسن بود ونبود ازجهان نشان ☼ والآن ان عرفت علی ما علیه کان

پس سالک اول زمانده کامل اولور که پیوسته وجود مطلق انک شهودی اوله وبر غیری وجودک چشم شهودنده اعتبار قالمیه نتکیم صاحب کلشن راز بومعنایه کوره بیورورلر (نظم)

دل عارف شناسای وجوداست ☼ وجود مطلق اوراد رشهوداست
وجود تو همه خارست وخاشاک ☼ برون انداز از خود جمله را پاک
چو تو بیرون شدی او اندر آید ☼ بتو بی تو جمال خود نماید

(درجۀ سابعه تجریدی بیان ایلر)

(قال الله تعالی خطابا لموسی علیه السلام فاخلع نعلیك قال القاشانی خلع النعلین عبارة عن التجرید الحقیقی وهو تجرید الحقیقة عن الکونین فاستعیر خلع النعلین للتجرید عنهما لتبقی الحقیقة فردا مجردة عن رسوم الغیریة) یعنی شول زمانده که حضرت موسی علیه السلام وادی مقدسده نار کوروب انک اقتباسنه مسارعت ایلدکده خطاب عزت وارد اولدیکه یاموسی بن سنک ربکم ☼ پس نعلینکی خلع ایله امرینک تفسیرنده چوق کفت وکوی واردر اهل تحقیقدن قاشانی حضرتلری دیر که خلع نعلین تجرید حقیقیدن عبارتدر و تجرید حقیقی

مرتبهٔ حقیقی حکوتیندن مجرد قیلمقدر * پس خلع نعلین بو ایکیسندن مجرد اولمق ایچون دنیا وآخرت افکارندن آینهٔ دلی پاك قیلمق ایچون استعاره اولنمش اوله تاکیم حقیقت رسوم اغیار وماسوادن مجردا باقی قاله وسالك بلا مزاحمهٔ اغیار حریم حرم وحدته محرم اوله

درحریم حرم دوست نکردی محرم * تازانه یشهٔ اغیار مجرد نشنوی

﴿قال شیخ الاسلام التجرید انخلاع عن شهود الشواهد بشهود الحقیقة﴾ یعنی تجرید حقیقتك شهودنده سائر شواهدك شهودندن منسلخ ومنخلع اولمقدر * وحقیقتی بلا دلائل ولا شواهد مشاهده قیلمقدر اگرچه موجودات متعینه نك هربریسی وجود حقه برشاهددر ولکن حقیقت محضه نك شهودینه من وجه حجابدر * پس تجرید بو موجودات متعینه نك شهودندن شهودکی منخلع قیلوب حقیقتی بلا تعین وبلا تقید مشاهده قیلمقدر بلکه شهودمی مجرد قیلدم دیمکدن بیله مجرد اولمقدر * کما قال شیخ الاسلام الدرجة الثالثة التجرید عن شهود التجرید ﴿یعنی تجریدك اوچنجی درجه سی تجریدی مشاهده ایلمکدن بیله تجرد اولمقدر زیرا برسالك موجوداتدن نظرین مجرد قیلسه ووحدت مطلقه یی کندو ادراکیله بواسطه کندو بقیه وجودیله مشاهده قیلمش اولور * پس مجرد اولمز وحقیقت ندر بلمز بلکه حقیقتده مجرد اولدر کداولا کندو ولکندن مجرد اوله بعده اغیار وماسوایی ترك قیله تاکیم مقام تفریده ایره وتوحیدندر بیله نتکیم حضرت شمس مرغوب القلوبده بیورورلر

درین ره مردا تجرید وتفرید * بباید تا کشاید باب توحید

نخستین مردا تجرید باید * زدون حق بدل تفرید باید

﴿درجهٔ ثامنه تفریدی بیان ایلر﴾

ابو هریره حضرتلری بو حدیث شریفی حضرت رسالتپناه صلی الله علیه وسلمدن روایت بیورورلر ﴿قال علیه السلام سیروا سبق المفردون قالوا یا رسول الله وما المفردون قال الذاکرون الله کثیرا والذاکرات﴾ یعنی سیر ایلك طریق حقده ای مؤمنلر که مفردون جمله یه سبقت ایلدیلر دیدیلر که مفردون کیملردر یا رسول الله بیوردیلر که اللهی چوق ذکر ایلین ذاکرلر وذاکره لردر * مفردون کسر را ایله وتشدید ایله تفعیل بابندن اسم فاعل وزننده وافعال بابندن دخی اسم فاعل وزننده قرائتدر ولغتده معناسی برشیی فرد قیلیجی دیمکدر وعند المشایخ مفرد اللهی اغیار وماسوادن تفرید وتوحید ایلین کسه لردر وایکی بابدن بیله قتح

رايلدقلرآشتده بو تفريد جمله مراد جناب حقك خلق عالمدن جذب ومحبتله افراد
واصطفا قلديغي قوللري اولور (قال شيخ الاسلام فهو او لا تفريد القصد عطشانا
الى لقاء المولى ثم تفريد المحبة مما يشوبها ثم تفريد الشهود اتصالا بالمشهود الاعلى)
يعني تفريدك اول مرتبه سي اولدركه سالك اولا علايق وعوايق صوريه
ومعنويه دن قصدني برقيله مولاسنك لقاسنه تشنه لكدن اوتري نتكيم بغايت
عطشانك قلبي مادن غيري برشيء استمز وهمان مقصودي اولدر كذلك سالكك
دخي مقصودي براوله ومحبتني تعلق سوادن وشوب هوادن فردقله زيرا جناب
حق جل وعلى (ما جعل الله لرجل من قلبين في جوفه) بيوردي يعني الله تعالى
بررجل ايچون درونده ايكي قلب قيلمدي تا كيم انك جنبده عاشق يكدل
ويكتا اوله وغيريدن وتفرقه دن اعراض قيله ﴿نظم﴾

اي آنكه بقبله وفا روست ترا * بر مغز چرا حجاب شد پوست ترا
دل در پي اين وآن نه نيكوست ترا * يك دل داري بس است يك دوست ترا

بوندنصكره مشهود اعلايه اتصالدن اوتري شهودي فرد قيلمقدر يعني بين المشايخ
مشهوداولان وصالكه سالك فاني اولوب حقله باقي اولمقدر بو وصالدن اوتري شهود
حقي غيري ملاحظه سندن فرد ايتمكدر وبيخودلق بوله كتمكدر نتكيم بو معنايه
مناسب بيورمشلردر . ﴿بيت﴾

ازخودي بكذر اكرخواهي خدا * فاني ازخود شو اكرخواهي بقا
كرترا بايد وصال راستين * محو شو والله اعلم باليقين

﴿درجۀ تاسعه جمع وجمع الجمع نذر اني بيان ايدر﴾

جميع مشايخ كبارك اصطلاحنده مقابل فرقدر فرق خلقله حقدن محتجب اولمغه
ديرلر ومن كل الوجوه بو عالمي خلق كوروب وغير بيلوب حقي كم قيلمغه ديرلر * وجمع
حقي بلا خلق مشاهده قيلمغه ديرلر وجمع الجمع خلقي مع الحق قائم بولمغه ديرلر
(كما قال القاشاني في اصطلاحه الفرق شهود الخلق بلا حق والجمع شهود الحق
بلا خلق وجمع الجمع شهود الخلق قائما بالحق ويسمى هذا المقام الفرق بعد الجمع)
نتكيم بو ابيات ايله بو معنايه اشارت اولنمشدر

فرق چه بود عين غير انكاشتن * جمع غيرش را عدم پنداشتن
صاحب تعطيل اهل فرق دان * كونديد از حق درين عالم نشان
هركه كويد نيست كلي هيچ غير * در يقين اوست سجده عين دير
صاحب جمعست و پيشش نيست فرق * جان او در بحر وحدت كشت غرق

جمع جمعست آنکه حق بیند عیان ❊ هم درین کثرت بقلب بی کمان

صاحب این مرتبه کامل بود ❊ زانکه این آن هر دورا شامل بود

جمع سالکك فناسی مرتبه سیدر زیرا مادامکه سالك قید وجوددن خلاص اولمز حق بلاخلق مشاهده قیلمز وجمع الجمع سالکك بقابالله ایله متصف اولمسیدر وجمیع مخلوقات وموجوداتی حقله قائم بولمسیدر وکثرتی وحدتده ووحدتی کثرتده شاهده قیلمسیدر بومقامه صحو بعدالمحو وفرق بعدالجمع وفرق ثانی دخی تسمیه اولنور بوندن اعلا کامله برمقام اولمز زیرا هرشیئ حقله علی ماهو علیه حقیقی اوزره کورر وهرذی حقه حقنی اعطا قیلور رؤیت وحدت آنی رؤیت کثرت واحکام صورتدن منع قیلمز وکذلك رؤیت کثرت واحکام صورت رؤیت وحدتدن حاجب اولمز

کامل آن باشد که ازعین العیان ❊ هرچه بیند حق درو بیند عیان

حق چوجان وجمله عالم چون تنست ❊ همچو خوردر کائنات این روشن است

❊درجۀ عاشره توحیدی بیان ایلر❊

(قال شیخ الاسلام التوحید تنزیه الله عن الحدث) تنزیه الله عن الحدث قولی عقلا وحکما وعرفانك تنزیه ایتلرینه شامل اولورز یرا جمیع عقلا واهل فکر حدث اثبات ایدوب اندن جناب حقی تنزیه ایدرلر اما عرفابالله اصلا ورأسا حدث اثبات ایتمزلر زیرا شهود توحید حقیقی انی مانعدر بلکه بونلر دیرلر که بو حدث شکلنده مرئی اولان کائنات وتعینات حقك صور مختلفه ده تجلیات متعاقبه ایله واسما وصفات متنوعه ایله ظهور قیلمسیدر

یارست عیان بصورت کون ❊ این نقش جهان نه و دبی بود

شد وهم دویی خیال احول ❊ چون غیر یکی نبود موجود

پس عندالعرفا حدوث حقك مرایای مختلفه ده ظهورندن عبارتدر انکچون انلر حدث اثبات ایتمزلر بیت) وما الوجه الا واحد غیرانه اذا انت اعددت المرایا تعددا اما عقلانك عقلی توحیدلك بو مرتبه سنه ایره مز وغیر کورمدن وحق اندن تنزیه قیلمدن خالی اولمز پس توحیدك عندالمحققین اوچ مرتبه سی واردر که اول توحید عامه وتوحید خاصه وتوحید خاصة الخاصه درعوامك توحیدی شواهدله صحت بولور وانلر کوندن مکونه ومصنوعدن صانعه استدلال قیلور مثلا (لو کان فیهما آلهة الا الله لفسدتا ولکن ما فسدتا فلیس فیهما آلهة غیرالله) دیو استدلال ایدرلر وبونك امثالی ادله ایله اثبات واجب الوجوده کیدرلر بو توحیده مشایخ

توحيد ايمانى وتوحيد علمى دخى ديرلر ظواهر اخبار ولادئل وآثاردن مستفاد اولديغيچون وتقليد ودليله ثبوت بولديغيچون بو توحيدك صاحبلرى انجق شرك جليدن خلاص اولوب رتبهٔ اسلامه واصل اولور وقاتلرى دوكلمدن واوغللرى اسير اولمدن نجات بولور اما توحيد خاصه حقايقله ثابت اولور وبونلرك هر بري اسقاط اسباب ظاهره قيلور (ولا مؤثر الا الله) معناسن بولور وهر شيده مانع ومعطى وضار ونافع حق بيلور وغير كورمدن قورتيلور ﴿قال الغزالى فى الاحياء مناسبا لهذا المقام التوحيد عندهم يعنى الخاصة عبارة عن امر آخر لا يفهمه اكثر المتكلمين وان فهموا لم يتصفوا به وهو ان يرى الامور كلها من الله رؤية تقطع التفاته عن الاسباب والوسائط فلا يرى الخير والشر الا منه وهذا مقام شريف احدى ثمرته التوكل ومن ثمرته ايضا ترك شكاية الخلق والغضب عليهم والرضاء والتسليم لحكم الله ومن ثمرته ايضا قول ابى بكر الصديق رضى الله عنه لما قيل له فى مرضه انطلب لك طبيبا قال الطبيب امرضنى فقيل له ماذا قال لك الطبيب قال انى فعال لما يريد﴾ بيوررلر كه توحيد خاصه عباد الله قتلرنده بر امر آخردر كه آنى اكثر متكلمين فهم ايتمزلر اكر فهم ايلديلر ايسه ده انكله متصف اولمديلر بونلرك توحيدى اولدر كه امورك كليسنى اللهدن كوررلر شول كورمكله كه هر برينك التفاتنى اسباب ووسايطدن اول كوردك قطع ايلر ✻ پس بونلر خيرى وشرى كورمزلر الا آندن بو مرتبه كوردك بر شريف مقامدر كه انك بر ثمرهسى توكلدر وبر ثمرهسى دخى خلقدن شكايتى ترك قيلمق وبونلره غضب ايتمدن برى اولمقدر زيرا بونلر اورته ده خلقك تأثير وتصرفن كورمزلر وهر كيمدن ايسه حكم خدادن غيرى بيلمزلر انكيچون انك حكمنه تسليم وراضى اولورلر وبو توحيدك ثمرهسندندر حضرت ابو بكرك بو قولى كه آكا مرضى وقتنده بعض كارى وقتى بيورديلر ديديلر كه بز سنك ايچون بر طبيب طلب ايدهلممى بيورديلر كه طبيب بنى خسته قيلدى پس ديديلر كه سكا طبيب نه ديدى بيورديكه بن فعال لما يريدم ديدى بو مرتبهده مشايخ توحيد حالى ديرلر بو توحيده موحدك صفت لازمهسى اولديغيچون ورسوم وجود بو توحيدك اشراقنده فانى اولديغيچون

چون تجلى كرد اوصاف قديم ✻ وصف حادث را بسوزاند كليم

بو مرتبهده موحد بالكليه شرك خفيدن قورتيلور وشهود ذات وصفاته آنجلين مستغرق اولور كه غيريت مرتفع اولوب موحدلكى دخى انك صفتى كورر

وبو كورمكی دخی اندن بیلور (بیت)

این تعین شد حجاب روی دوست چونکه برخیزد تعین جمله اوست
آنچه تو جویای آنی روز و شب در تو پنهانست یا للعجب
چون ذات صافی شود از غین و رین پردهٔ ما و تو برخیزد ز بین
نیست گردد صورت بالا و پست حق عیان بینی بنقش هر چه هست

اما توحیدك اوچنجی مرتبه‌سی که مشایخ عظام اكا توحید الهی دیرلر جناب حقك همیشه وصف فردانیتله موصوف ونعت وحدانیتله منعوت اولدیغی توحیددر شکیم ازل آزالده (كان الله ولم يكن معه شیٔ) فحواسی اوزره فرد واحد ایدی پس آلان دخی فی الحقیقه كما كان در هر شیٔ فی نفس الامر الآن هالكدر نته کیم صکره هلاك اوله وبو وحدتك مشاهده‌سی فردایه حواله اولنمسی محجوبلر حقنده در بو خصوصده ارباب بصائر واصحاب سرائر که مضیق زمان ومكاندن خلاص اولمشلردر ونهان وعیان قیدندن نجات بولمشلردر بو وعده آنلاره عین نقد اولمشدر (انهم یرونه قریبا ونراه بعیدا) معناسی بونلر حقنده دخی ثبوت بولمشدر انكیچون بونلرك لسان ذاتی بوكونه ابیاتی ترنم قلمشدر

❊ (بیت) ❊

❊ ماییم بطور دل چو موسی ❊ بیهوش فتاده در تجلی ❊
❊ بنمود بما جمال اینجا ❊ آن وعده که کرده شد بعقبی ❊
❊ در صورت هر چه روی بنمود ❊ می بین رخش ارنه تو اعمی ❊

قال شیخ الاسلام فی اخر منازل السائرین اما توحید الثالث فهو توحید اختصه الله لنفسه ولاح منه لائحا الی اسرار طائفة من صفوته واعجزهم عن نعته واخرسهم عن نعته) یعنی توحیدك اوچنجی مرتبه‌سی شول توحید الهیدر که جناب حق انی كندو ذاتنه مختص قیلدی غیر مرتبه‌سنده اولانك بو مرتبه‌دن نصیبی یوقدر زیرا بو توحید جمیعا خلقك فناسی ویالكز حقك بقاسیله ثابت اولور جناب حق جل شانه بو توحیددن بر لائحه صفوتندن بر طائفه‌نك اسرارینه لائح قیلدی فنا فی الله اولدقلری وقتده وبونلری بو توحیدك اسرارنی اظهار ایتمدن عاجز قیلدی وبونی تعریف وتوصیف ایلمدن اخرس وابكم ایلدی زیرا بو مرتبه‌ده اشارات محو اولور وعبارات فنا بولور بورادن سویلامك در سویلمك وساكت وصامت اولمقدر توحید ایلمك) كما قال الشیخ فی الفتوحات التوحید فی الحقیقة سكوت خاصة ظاهرا وباطنا فمهما تكلم اوجد

واذا وجد اثرك من وجه والسكوت صفة ملومة)

ای برادر دست وادار از سخن ٭ خود خدا پیدا کند علم لدن
چون رسید اینجا سخن لب در ببست ٭ چون رسید اینجا قلم در هم شکست
بست بندار چه فصاحت دست داد ٭ دم مزن والله اعلم بالرشاد

تم بعون الله
وفضله

Risālah-i hujjat al-S
(complete)

﴿ رسالهٔ ﴾

﴿ حجة السماع ﴾

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

اللهم اياك نعبد واياك نستعين ❊ ولك الحمد فى كل وقت وحين ❊ اهدنا الصراط المستقيم صراط الذين انعمت عليهم من الانبياء والمرسلين ❊ والاولياء المكملين وهب لنا من لدنك علما نشاهد به اسرار اليقين ❊ وانوار المقربين وارنا الحق حقا والباطل باطلا حتى لا نكون من الضالين المضلين ❊ وانصرنا على القوم الجاحدين المعاندين المنكرين ❊ وصل وسلم على نبيك سيدنا ومولانا محمد سيد الاولين وسيد الآخرين ❊ وعلى آله واصحابه اجمعين (اما بعد) فيقول الشيخ اسماعيل المولوى الانقروى كشف الله له اسرار الصورى والمعنوى ❊ الله تعالى يه حمد ورسولنه وآلنه واصحابنه صلوة وسلامدنصكره شيخ المولوى اسماعيل الانقروى بيورركه تحقيقا بزم قرنداشلرمزدن بعضيسى وقتا كيم طريقتمزه طاعن وارکانمزه منكر اولانلردن بعضيسنى كورديلر ايسه اويله اركانمزكه اول شيخمزك اركانيدر وسلطان مرشدمزك طريقيدر اويله سلطانكه بزم وعارفينك وواصلينك وعاشقينك مولاسى وافندليسيدر الله تعالى قدسلرمزى انك طريق متيننده ثابت ايلسون اول طاعن ومنكراولانلرى اخوانلرمز كوردكلرنده بو فقيردن التماس وطلب ايلديلركه اول منكرينه جواب شافى ايله جواب ويره وز وانلره بيان كافى ايله بيان قيله وز وبو منكرلر اوزره كلام رسول عليه السلام دن واقاويل علماء فحولدن حجت ابراز ايليه لم زيرا بو منكرلر زعم ايلديلركه تحقيقا بو طريق بدعت وضلال اوله وبو طريقك سالكلرى مبتدع واهل وبال اوله لر الله

(شنعوزر)

مغفور راهل نماله سوء ظن ایلمدن و بو منکرلر بلمدیلرکه تحقیقا بو طریق طریق قدیم وصراط مستقیمدرز یرا مشایخ صوفیه دن بعض متقدمین حضرت جنید وشبلی ونوری کبی و بونلردن غیری سماع ورقص ایلدیلر سماع ورقص ایتمکی عبادت عد ایلدیلر ودخی علماء دینیه دن متأخرینك اکثری حضرت ابوطالب مکی وامام غزالی وشیخ ابو النجیب سهروردی ونجم الدین دایه و بونلر امثالی بلا نهایه سلطانلر بورقص وسماعی برطائفه ایچون حلال و برطائفه ایچون مباح و برطائفه ایچون مکروه و برطائفه ایچون حرام عد ایلدیلر انشاء الله تعالی عن قریب علی التفصیل بیانی جمعا کلور علی الخصوص پیرمز سلطانمز و حضرت سلطان ولد افندی و اوسلطانك توابعی ولواحقیکه حضرت صلاح الدین وزرکوب قونوی و حسام الدین چلبی وشیخ کریم الدین وخلفا وفقرادن الی الان اصحاب عرفان وایقان اولان اخوانمز سماع ورقص ایلدیلر و بو هیئت معروفه یی اول سلطانلر فقراسی ایچون طریق وضع ایلدیلر و بوسلطانلرك حالی تواتر ایله ثابتدر ومنقبتلرنده دلائل ظواهر ایله تحقیقات مکتوبدر پس بونلرك بومنوال اوزره سماع ورقص ایتملری ثابت ومحقق اولدیسه تحقیقا بونلر خود شول علی اتمدیلرکه ضال ومضل اولدقلری حالده نبیلرینك شرعنه مخالف ووضعلری سنت شریفه لرینه مغایر اوله پس اوزرمزه واجب اولدیکه بوسلطانلرك سند ومأخذلرینی بیان قیله وز و بونلرك احوال واعمالنی شرع شریفه توفیق ایتمکله موافق قیله وز و حتی منکرلر و ریب وشك ایدیجیلر بیله لرکه شرعده وکلام اللهده وکلام رسول اللهده بونلرك عملری بطلانی اوزره عملرینك نقضی اوزره برنص و بر دلیل یوقدر بلکه اکثر نصوص بزم احواللرمز اوزره دلالت قطعی ایله دلالت ایلدی پس بو عبد ضعیف اسماعیل انقروی شیخ المولوی یه بو رسالهٔ قویه یی تحریر ایتمك لازمه دن اولمغله تصنیف ایلدمکه بزه واخوانمزه حجت قویه اولسون ایچون (حجة السماع) دیو تسمیه قیلوب اوچ باب اوزره طی ایلدم مختصر وموجز اولسون ترکی لسانله ترجمه قیلدم فائده سی طالبینه عام اولسون ایچون سبحان الله عظیم الشان بزلری وجمله اهل ایمان قرنداشلرمزی طریق مستقیمه هدایت قیله (انه کان بعباده غفورا رحیما)

﴿ الباب الاول فی بیان الرقص ﴾

ابواب ثلاثه دن باب اول رقص بیانندهدر) ای عزیز قرنداش معلوم

اولسونکه الله عظیم الشان سکا دنیاده و آخرتده رحمت ایلسون اکر دیده خشم
وغضبله نظر ایتیوب چشم انصاف ورضا ایله نظر ایلرسك عشاق وفقرانك
دورانی وعند السماع رقصاری حرام دکلدر اکر سن دیرسنکه شول فتوانك
حقنده بعض متعصبین حجت اتخاذ ایلدیلرو بعض علماده خی فقرانك دورانی حقنده
فتوی ویروب دیدیلرکه رقص حرامدر بالاجماع ومستحلی کافر اولور ومن غیر
استحلال انك فاعلی فاسق اولورو بورقص حرامدر دینلر بیلدیلر تحقیقا فساددن
حکم ایلدکلری شی ٔ ینه کندولرك اوزرینه منعکس اولور پس بز دیرز بتوفیق الله
وعنایته بوفتوی عشاق وفقرا حقنده دکلدرز یرا بوفتوی بونلرك حقنده باطل
ومزیفدر وجوه شتی ایله زیرا شان بودرکه بونلرك بوقولندن امام شافعی کبی
مجتهدی تکفیر ایتمك لازم کلورو علماء شافعیه دن امام غزالی کبی اندن غیری
توابع شافعیه دن نیجه علمایی تکفیر ایتمك لازم کلور ودخی کامل اولان محققلردن
چوق کمسنه لرك تکفیری لازم کلور جمله دن صاحب عوارف ونجم الدین دایه وابن
الفارض وقاشانی وابی طالب مکی وحضرت مولانا وبونلر امثالی سلطانلری
حاشا تکفیر وتکذیب لازم کلورز یرا بونلر رقص وسماعی تجویز ایدوب عبادت
وفضیلت عدایتمشلردر اکر قانع اولمزسك انلرك کتابلرینه نظر ایله تا مفصلا بوله سن
پس بن بوفتوانك بطلاننك تحقیقنده فوائد زائده وحقایق بدیعه ایله بیله نیجه
دلائل واضحه وبراهین قاطعه ابراز ایلدم پس منکرینك دوران مولویه وصوفیه
رقصدر پس رقص ایسه حرامدر وحرامك مستحلی کافردر قولی صحیح دکلدر
بلکه مزیف وباطل وناعقبولدر وهم لغت یوندن وهم عرف یوندن وهم شرع
یوندن نتکم صاحب قاموس رقصك لغتده رقص ارقاس دیرلر چون رقاص
اوینایسه ورقص الابل دیرلر دوه مضطرب اولسه وکذلك شراب غلیان وجوش
ایلسه ورقص اولمز الا اوینایجیلر ایچون ودوه ایچون وشراب ایچون اولور
وصاحب مجمل دیدیکه رقص بیلنمشدر وجمیع ناسك قتنده معلوم اولان رقاصلره
مخصوص اولان لعبدر وانلرك حرکت موزونه سیدر و برازی رحمه الله بیوردیلر که
رقص شول لعبدر که انی اول سامری احداث ایلدی شول وقتده که قومی بزاغو
جسدنی اخراج ایلدیکه اول جسدك انجق صداسی وار ایدی بوایکسنك دخی
کلامندن منفهم اولان اولدرکه رقص لاعبه مخصوص اولان حرکت اولهٔ اما السان
عرفده هیچ برکسه دن استماع ایلدکیکه بو عاشقلرك ومشتاقلرك دورانی حقنده
دیه لرکه تحقیقا بونلر اوینارلر ورقص ایلرلر ولهو ایدرلر مکر زمانه مزك متعصبلری

دیلر والا بو سوزلری غیرلری دیرز یاخود شیخ و اولیلردن اشتدکی کبی انلر بزلعب ولهو ایدرز دیرلر بلکه بز اللهه عبادت ایدرز و آنك جمال باکمالنه مشتاق اولورز و آنك عشق و افتراقله مضطرب و دائر اولورز ❊ و اماشرع یاننده رقصك جوازینه دلیل بودر که ادلهٔ قاطعه ایله ثابتدر که تحقیقا حضرت نبی علیه السلام حضرت عائشه ایله رضی الله عنها رقص حبشه یه نظر ایتدی و حالبو که حبشه نك رقص و لعبلری لهو و باطلدر بلانزاع اکر کل رقص حرام اولیدی حضرت نبی علیه السلام انلره نظر ایدرمی ایدی ❊ (کما روی فی الصحیحین عن عائشة رضی الله عنها انها قالت رأیت النبی علیه السلام یسترنی بردائه وانا انظر الی الحبشة یلعبون فی المسجد حتی اکون انا الذی اسأمه ❊ نتکم حضرت عائشه دن صحیح مسلم و بخاریده روایت اولنمشدر تحقیقا حضرت عائشه بیوردیلر که بن حضرت نبی یی کوردم بنی ردا عبارکیله ستر ایلر و حالبو که بن حبشه نك لعبنه نظر ایدردم انلر اوینارلردی مسجد اطرافنده حتی شول قدر نظر ایلدم که بن اندن اوصاندم و بکا سآمت کلدی بو کلام حبشه نك طول مدت وقوفنه اشارتدر ❊ وفی روایة اخری انها قالت قال لی رسول الله علیه السلام اتشتهین وفی روایة اتحبین ان تنظری الی الحبشة فقلت نعم فاقامنی وخدی علی خده حتی اذا مللت قال حسبك قلت نعم قال فاذهبی) (وفی صحیح مسلم فوضعت رأسی عند منکبه فنظرت الی لعبهم حتی کنت انا الذی انصرفت) و بر آخر روایتده حضرت عائشه بیوردیکه رسول الله صلی الله علیه وسلم بکا بیوردیلر که یا عایشه اشتها ایدرمسك و بر روایتده محبت ایدرمیسك حبشه نك رقصنه نظر ایتمکلکه پس بن دیدمکه نعم یا رسول الله استرم دیدم پس بنی طوردردی و بنم یوزم آنك یوزینه برابر یا قدم حتی ملول اولنجه یه دك پس بکا دیدیکه کفایت ایدرمی بندنخی نعم دیدم پس بکا دیدی کیت ایمدی ❊ و صحیح مسلمده بیورر که بن باشمی اول حضرتك اموزینه قویوب لعبنه باقدم حتی بن منصرف اولوب رجوع ایدنجیه دك اکر رقص و لهو و لعب مطلقا حرام اولیدی حضرت عائشه حبشه نك رقصنه نظر ایلرمیدی انلر رقص ایلدیکی حالده تسلیم ایدهلمکه مولوینه و صوفیه نك دورانی رقص اوله لکن حرام قبیلندن اولان رقص اولدیغنه تسلیم ایتمزز یرا هر رقص حرام دکلدر و حرام اولان رقص مع ارادة اللعب اولان رقصدر اکر هر رقص حرام اولیدی بعض اصحاب کرامدن عند السرور رقص ظاهر اولورمیدی حالبو که جماعت صحابه دن مرویدر که وقتا انلره بر سرور وارد اولدقده رقص ایلدیلر انلره سرور

وجودندن اصابت ایدن شی سببیله عالبوکه حضرت نبی علیه السلام اول
حینده انلری رقص ایلمدن منع ایلمدی و بو اصحاب کرامك رقص ایلمسی حضرت
حمزه قزینك قصه سنده واقع اولمشدر انك تربیه سنده حضرت علی بن ابی طالب
و قرنداشی حضرت جعفر و حضرت زید بن حارث رضوان الله تعالی علیهم اجمعین
اختصام ایلدکلری سببیله پس حضرت حمزه نك قزینك تربیه سنده خصومت
ایدوب بری برینك باشین یاردیلر و حضرت رسول علیه السلامه کلدیلر حضرت
رسول اکرم افندیمز حضرت علی اسد اللهه بیوردیلر یا علی سن بندنسن و بن سندنم
پس حضرت علی جنابلری بو سروردن رقص ایلدی اندنصکره حضرت
علینك قرنداشی حضرت جعفره بیوردیلر که (یا جعفر خلقی و خلقی) بکا بکزدك
پس حضرت علینك رقصندنصکره بو سروردن حضرت جعفر رقص ایلدی
بعده حضرت زیده بیوردیلر که (انت اخونا و مولانا) سن بزم قرنداشمزسن
و صاحبمزسن پس زید دخی وراء رقص جعفر بو سروردن رقص ایلدی حجل
وزنی لغتده رقصه دیرلر و بونلرك بو رقصلری فرح و سرورلری سببیله درفقرانك
دخی رقصلری بو قبیلدندر امام غزالی احیاده بیوردیلر که رقصك حکمی محرك
و مهیجك حکمیدر اکر اول رقص باطندن محرك اولان شی محمود و مقبول ایسه
رقص دخی مقبول و محموددر و اکر محرکی مباح ایسه رقص دخی مباحدر و اکر
محرکی مذموم و مقبوح ایسه رقصی دخی مذموم و قبیح و حرامدر و حضرت شیخ
سهروردی عوارف المعارفده باب سماعده قبول و اختیار ایلدیکی حالده دیدیلر .
آز اولور که بعض صادقین رقص ایدرلر وجد و حال اظهار ایتمکسزین و نیت
ایتمکسزین حرکتده بعض فقرایه موافقت ایتمك ایچون پس حرکت وزنیه ایله
اول صادقین حرکت ایدرلر وجد و حال ادعا ایلمدکلری حالده پس انلرك
بو تقدیرجه رقصلری و حرکتلری شول مباح قبیلندن اولور که بعض اوقاتده انك
اوزرینه جاری اولور ضحك و ملاعبهٔ اهل و اولاد کبی و آز اولور که اول رقص
حسن نیتله عبادت اولور اکر اکا نیت ایدرسه بلکه الله تعالی انسانی بعض اوقاتده
لهو و لعب ایتدیکی سببیله مؤاخذه ایتمز مثلا انسان کندی نفسی اوزره بر کونده
الی بیتی اوزره یوز کره قومانی وظیفه قیله بو بر عبث شیدر اما حرام قیلمز نتکم
الله تعالی قرآنده بیورر (لا یؤاخذکم الله باللغو فی ایمانکم) یعنی الله تعالی سزی
یمینلریکزده لغو ایتمك سببیله مؤاخذه قیلمز و بیهوده یره یمین ایتمکه مخالفتده دخی
مؤاخذه قیلمز مع هذا بیهوده یره یمینك فائده سی بو قدر که انکله اخذ اولنمز پس

الله تعالینك ذكرینی برشی اوزره بند ایتمه‌لكله قسم ایدرك مؤاخذه اولنمیجق
بو حالده شعر و رقص و سماع سببیله مؤاخذه اولنور جوهری صحاحنده باب اللام
فصل الدالده كسر الدال و كافله (دركله) عجم دیارنده براویون‌در بر یره جمع اولوب
اویناریلر و ابو عمرو بیورر كه (وهو ضرب من الرقص) دینی رقصك برنوعیدر
(وانه علیه السلام مر علی اصحاب الدركلة فقال جدوا یابنی ارفدة حتی تعلم الیهود
والنصاری ان فی دیننا فسحة) یعنی بركون رسول علیه السلام اصحاب دركله یه
اوغرایوب پس انلره دیدیكه جدایلك ای بنی ارفده حتی یهود و نصاری تحقیقا
بیله‌لر كه بزم دینمزده رخصت و قسمت واردر* اعنی بو حدیث شریفده اباحت
لعب و رقصه دلالت واردر* پس بزم دینمزده بو مثللو ملاعبه یه رخصت اولمجق
بس بو حالده رقصی ایشلین اكفار اولنور تسلیم اولنمز كه بزم دورمزده بوقبیلدن
اوله اما منكرلر دیرلر كه بز بغیر استحلال رقص و لعبی ایشلینی تكفیر ایتمزسه‌لر كه
سز رقصی استحلال ایدرسز و آنی عبادت اتخاذ ایدرسز تكفیر منكرلردن
بعضیسی رساله‌سنده بو طعنی ایراد ایلدی و انده دیر كه بو طائفه‌نك اوزرینه كفر
واجب اولور بونلر رقصی استحلال ایدوب آنی عبادت عد ایلدكلرندن اوتوری اما
اهل لعب آنی عبادت اتخاذ ایتمزلر و آنی استحلال ایتمزلر دیر زیرا بو حالت
شمونه‌یه و هیئت معروفه‌یه كفر اطلاق جهل محض و خطای فاحشدر بونلره كفر
اطلاق ایلین قائل اوزره كفردن خوف اولنور العیاذ بالله و آنلر بو حالنه كفر اطلاق
ایتدی بزم حقیقت امره عدم وقوفلرندن ناشیدر و كفر اطلاقی صحیح اولمز الا بزم
رقص و لعبی استحلالمز قصد و لهو و لعبی عبادت اتخاذ ایلدیكمز زمانده اولور
حالبوكه بز لهو و لعبی و رقصی عبادت عد ایدوب آنی مستحل اولمدق بلكه بز
شول وجد ربانیی و ذوق الهیی استحلال ایدرز كه عند السماع بزه حاصل
اولور و كذلك بزدن وجد سببیله صادر اولان حركتی استحلال ایدرز كه اول
حركت صورتا رقصه مشابه‌در زیرا اول حركت مهیج و سببی بر جلال حالدر كه
تجلیات جلالیه معادل اولور (كما قال جذبة من جذبات الرحمن توازی عمل الثقلین)
تكلم دینلدی رحمن جذبه‌لرندن بر جذبه اعمال انس و جنه مساوی‌در تكلیم
امام غزالی بیورر كه تحقیق سماع قلب سالكده علمی و یاخود حالی ثمر اولسه
اكا وجد تسمیه اولنور و وجده ثمر اولور اعنی مظهر اولور و تحریك اطراف
اعضایی یا حركت غیر موزونه یه مظهر اولور بو تقدیرجه الا اضطراب تسمیه
اولنور و یاخود حركت موزونه یه مظهر اولور بو تقدیرجه الا تصفیق و رقص

تسميه ايدرلر اوله رقصكه حرامدر اولان دكلدر وجدده ايكى قسمه تقسيم
برى هجوم ايدوب بلا اختيار كلن وجددر وبرى دخى تكلفله حاصل اولان وجددر
وتكلفله حاصل اولان وجده تواجد ديرلر ومتواجد متكلف اولان كمسه دير پس
اول تواجددن بعضيسى مذمومدر وتواجد مذموم شول تواجددركه انكله
ريا قصد اولنه واظهار احوال شريفه قصد اولنه واول احوالدن برى اوله
واول تواجددن بعضيسى محموددر ومحمود اولان تواجد شول تواجددركه احوال
شريفه نك استدعا واقتضاسنه وسيله ومتوصل اوله واول احوالك جلبيله
اكتساب واجتلابنه سبب اوله زيرا تحقيقا كسبك جلب احوال الهيه ده دخل
عظيمى واردر نتكيم (امر رسول الله صلى الله عليه وسلم لمن لم يحضره البكاء عند
قراءة القرآن ان يتباكا ويتحازن) يعنى رسول عليه السلام بيوروب امر ايلديكه
شول كمسنه‌لر عند قراءة القرآن بكاسى حاضر اولميه تباكى وتحازن ايلكلرينى
يعنى آغلار جلنق ومحزون اولور شكلنده اولمغى زيرا تقليد تحقيقه وسيله در زيرا
بو احوال شريفه نك مباديسى كسبله وتكلفله اولور اندنصكره آخرى تحقيق
اوزره اولور پس هر نسنه نك اولى تقليددر تحقيق عادتده قى مشاهده اولنمشدر
شول كمسه كه برشخصه عاشق اولمغى استها ايدر حالبوكه انكا عاشق دكلدر پس
دائما آنك ذكرينى نفسى اوزرينه ترديد وتكرير ايلر ونفسى اوزرينه اوصاف محموده
واخلاق محبوبه سنى تقرير ايلر حتى اول شخصه بو اسلوبله عاشق اولور واول
عشق آنك قلبنده راسخ اولور كه حد اختياردن چقوب بوندنصكره خلاص
اولمق استر ولكن قورتلمق ممكن دكلدر * پس محبة الله دخى عشق مجازده تقليد ايله
عاشق اولان كبيدر والله تعاليك لقاسنه شوق دخى بونك كبيدر وبوندن اول
احوال شريفه دن هر نه قدر شئ وار ايسه حب بو منوال اوزره تحصيل اولور
پس احوال شريفه يى ومحبة الهى فاقد اولان كمسه يه لايق اولان اولدر كه اول
احوال ومحبتك اكتساب واجتلابنده تكلف ايليه اول احوالله متصف اولنلرك
صفاتنى تحسين ايتمكله وانلرله مجاهده ايله اوتورمق ايله الله تعالى اول حالى
اول سالكه ميسر ايلنجه يه دكين سعى ايليه * وحضرت امام غزاليك كلامنده
شول منكرلر اوزرينه دليل واردر كه انلر ديرلر كه سماع ووجد جنيد بغدادى ومولانا
وابن فارض حضراتى كبى اهل كمال اوتلره لايقدر ومبتدى ومقلد اولنلر
انلر كبى سماع ايدمزلر واول مبتديلرده آنلرك سعى كبى وآنلرك شهودى كبى
شهود يوقدر پس رقص وسماع مبتدى ومقلد اولنلره حرامدر وبر دخى

وقائله دیرز کیسن بزم قلبمزی اولدیغی وبزم اسرارمزه مطلع اولدیغی پس
نه دلیل ایله بیاورسن که بزانلرك سماعی کبی سماع ایده میوزونه تقلیدن ونه مقامدن
آکلارسن که بز آنلرك رقصی کبی رقص ایده میوز وباخصوص که حق تعالی
(اولیائی تحت قبابی لایعرفهم غیری) بیوردی وحالبوکه علم الهی بر کمسه یه
منحصر دکلدر بلکه هر علمك هر زمانده نیجه اربابی ووارثی مقرردر تا قیامته دك
بلکه سماع فی الحقیقه مبتدیلر ایچون وضع اولنمشدر مراتب عالیه ومناصب
سامیه صاحبی اولان سلطانلرك مرتبه سنه لایق دکلدر زیرا انلر حد سماعدن
کچمشلردر بلکه حد محبت وعشقدن بیله اوته کچمشلردر نته کیم ابن فارض
حضرتلری بیورر بن حد عشق ومحبتدن تجاوز ایلدم واهل کمالك اکثر سماع
ورقصی مریدلرینه تعلیم ومسترشدلرینه ارشاد وتفهیم ایچوندر احتیاجا دکلدر
وبعضی کبار اواخر حاللرنده رقص وحرکتدن فارغ اولدیلر انکار ایلدکلرندن
دکل بلکه بو ذوقدن عالی ذوقه واصل اولوب بوندن مستغنی اولدقلرندن اوتریدر
*نته کیم حضرت جنیدن حکایه اولنور که بدایت حاللرنده سماع ورقص وحرکت
ایدرلردی اما نهایت حاللرنده ساکن وفارغ اولدیلر پس اکا ترك رقص وحرکت
ایلدکلرندن سؤال ایدوب دیدیلر که نیچون فارغ اولدك یا شیخ جواب ویروب
دیدیکه پس سز جبالی کوررسز آنی جامده وساکنه ظن ایدرسز حالبوکه
اول جبال سحابك مروری کبی مرور وحرکت ایدر حضرت جنیدك بویله دیمسی
قلبنك جانب اعلی یه متحرك اولوب اعضا وجوارحی متأدب وساکن اولدیغنه
اشارتدر زیرا آنك وجدی دائم وشربی مستمر اولدی شول حیثیتده که سماع آنك
وجد وشربنك زیاده لکنه تأثیر ایتمز اولدی زیرا کندی عین ذوق اولوب ذوق
عارضیدن مستغنی اولدی (ومن العلماء من انکروا وقالوا ان التواجد بدعة
والبدعة ضلالة فاهل التواجد اهل الضلالة قلنا لا نسلم ان التواجد بدعة وکیف
یکون بدعة وقد صدر عن النبی علیه السلام کما صرح الشیخ السهروردی اورد
فی الباب الخامس والعشرین من عوارف المعارف فی قول السماع روی
حدثنا مسندا الی انس بن مالك رضی الله عنه قال کنا عند رسول الله علیه
السلام اذ نزل علیه جبرائیل علیه السلام فقال یا رسول الله فقراء امتك یدخلون
الجنة قبل الاغنیاء بنصف یوم وهو خمسمائة عام ففرح رسول الله علیه السلام
فقال افیکم من ینشدنا فقال بدوی نعم یا رسول الله فقال علیه السلام هات

فانشد البدوى

﴿ بيت ﴾

قد لسعت حية الهوى كبدى * فلا طبيب لها ولا راق
الا الحبيب الذى شغفت به * فعنده رقيتى وترياق

علمادن بعضى كسندل اظهار وجده انكار ايلديلر وديديلر كه حقيقتا تواجد بدعتدر وبدعت ضلالتدر پس اهل تواجد اهل ضلالتدر لانسلم كه تواجد بدعت اوله نه حال ايله تواجد بدعت اولور كه تحقيق حضرت نبى عليه السلامدن صدور ايلدى نتكيم شيخ سهروردى عوارف المعارفده يكرمى بشنجى بابده قول سماعده تصريح ايدوب انس بن مالكدن مسند بر حديث شريف روايت بيورب دير كه حضرت انس بيوردكه بر حضرت رسول عليه السلامك قننده حاضر ايدك شول وقتكه جبريل امين اكا نازل اولوب ديديكه يا رسول الله حق تعالى سكا سلام ايتدى بيوردكه فقراء امتك قبل الاغنياء جنت اعلايه داخل اولورلر نصف يوم مقدارى واول بشيوز ييل مقدارى اوله پس حضرت رسالتپناه افندمز بو كلامدن مسرور اولوب بيورديلركه اى بنم اصحابم سزك ايچكزده هيچ بر كمسه وارميدر كه شعرديه ومنظوم كلام سويليه پس بدويلردن برسى نعم يا رسول الله واردر ديدى پس رسول عليه السلام بيورديلركه كتور اول دخى بالادهمذكور ايكى بيتى سويلدى

(فتواجد رسول الله وتواجد الاصحاب معه حتى سقط رداؤه عن منكبيه فلما فرغوا آوى كل واحد الى مكانه قال معاوية بن ابى سفيان ما احسن لعبكم يا رسول الله قال عليه السلام مه مه يا معاويه ليس بكريم من لم يهتز عند ذكر الحبيب (تتمة الحديث ثم قسم رداءه على من حاضره باربعمائة قطعة فهذا الحديث اوردناه مسندا الى انس بن مالك كما سمعناه ووجدناه وقد تكلم فى صحته اصحاب الحديث وما وجدنا شيأ نقل عن رسول الله يشاكل وجد اهل الزمان سماعهم واجتماعهم الا هذا وما احسنه حجة للصوفية واهل الزمان فى سماعهم وتخريق الخرقه انتهى كلامه) وهذا اورد هذا الحديث الامام الغزالى ونجم الدين دايه وغيرهم من المحققين) پس حضرت رسالتپناه افندمز بو بيتده حبيب نامنى استماع ايدجك تواجد ايلدى واصحاب دخى اول حضرتله معا تواجد ايلديلر حتى مبارك ردالرى اوموزلرندن دوشدى پس تواجددن فارغ اولوب مكانلرينه كلديكده

معاويه ديديكه نه عجب كوزل اوينار سزيا رسول الله حضرتنبي بيورديلركه صوص يامعاويه كريم دكلدر شول كمسنه كه محبوب آكلدقده حركت ايتميه * پس اول حضرت عبارلكرد الرينى حاضرنده اولان در تيوز اصحابه تقسيم وتوزيع ايلدى بر پاره تبركا انلره ويردى * پس حضرت شيخ سهروردى بيوردلركه بز بو حديث شريفى ايراد ايلدك عنعنه ايله انس بن مالك رضى الله عنهدن مسنداولديغى حالده ايشتديكمز وبولديغمز كبى واصحاب حديث بو حديثك صحتنده تكلم ايدوب قائل اولمشلردر وبزه شى بولمدق كه رسول اللهدن نقل اولنه اهل زمانك وجدنه وسماعنه واجتماعنه مشاكل ومشابه الا بو حديثى بولدق * نه عجب كوزل حجتدر صوفيه يه واهل زمانه يه سماعلرنده ووجدنده خرقه پارهلملرى (وقال الشيخ محيى الدين العربى فى وصاياه من الفتوحات المكية حدثنا احمد بن شداد المعرى الموصلى قال حدثنا ابو جعفر القاضى قال حدثنا يوسف بن ابى الغنم الديار بكرى قال حدثنا جمال الاسلام ابو الحسن على بن قريشى قال حدثنا ابو الحسن الكرخى قال حدثنا ابو العباس احمد بن فضل النهاوندى قال سمعت شيخى جعفر بن الخلدى يقول كنت مع الجنيد فى طريق الحجاز حتى صعدنا الى جبل طور سينا فلما وقفنا فى الموضع الذى وقف فيه موسى عليه السلام وقعت علينا هيبة المكان وكان معنا قوال فاشار اليه الجنيد ان يقول شيأ فقال القوال بيتا فلما سمع الجنيد تواجد وتواجدنا معه حتى لم يدر احد منا فى السماء نحن ام فى الارض) شيخ محيى الدين عربى حضرتلرى فتوحاتك اواخرنده وصايا قسمنده بيوررلركه احمد بن مسعود بن شداد موصلى بكا خبر ويردى ديديكه بكا خبر ويردى ابو جعفر قاضى ما حصل عنعنه ايله بو خبرى شيخ جعفر بن محمد خلدى يه مسند اولوب انلر ديديلر كه بز جنيد ايله طريق حجازده بيله ايدك حتى جبل طوره چيقدك وحضرت موسى نك طورديغى يرده طوردق واول مكانك هيبتى بزم اوزريمزه واقع اولدى واول محلده بزم ايله برقوال وار ايدى پس حضرت جنيد اول قواله اشارت ايلدى پس اول سر آغاز ايدوب بر بيت اوقودى همانكه جنيد بغدادى استماع ايليوب تواجد ايلدى بزدخى انكله معا تواجد ايلدك حتى اول حدده كلدك كه بزدن بريمز بيلمدى كوكده ميسوز يرده ميسوز * وبزه قريب بركليسا وار ايدى وآنده بر راهب وار ايدى پس بز ندا ايلديكه يا امت محمد بكا جواب ويرك پس بزدن اكا بريمز التفات ايتمدى وقمزك طيبلكندن ايكنجى كره ندا ايلدى ينه بركسنه جواب ويرمدى پس اوچنجى كره ندا ايلديكه معبود كزك

سزنیچون نیچون بکا جواب ویرمزسزینه بزدن بریزاکا ده جواب ایلمدی وقتاکیم سماعدن بزه فتور کلوب فارغ اولدق جنیده دیدک که شو راهب بزه ندا ایلدی وبزه قسم ویردی جنید دیدیکه بزه کتورک پس چاغردیلر کلدی وبزه سلام ویردی وسؤال ایلدی شیخ واستاد قنغیکزدر جنیده اشارت ایلدیلر پس راهب دیدیکه بکا خبرویرای جنید شو ایشلدیککز فعلدن بو مخصوصمیدر رنیجه قومه یاخود دینکزده علی العموم جمیع ناسه شاملمیدر جنید بیوردیلرکه شکه دینمزده برنیجه قومه مخصوصدر راهب دیدیکه نه نیتله قالقرسز الهه رجا وفرح ومحبتله مسرور اولمق نیتیله راهب دیدیکه نه نیتله سماع ایدرسز الست بربکم قوالنك لذتنی بولمق نیتیله راهب دیدیکه بو صوت ندر جنید دیدیکه نداء ازلیدر یعنی نداء ازلی لذتنه مشابهدر دیمکدر راهب دیدیکه نه نیتله صیحه کلورسز عبدك ربه اجابت ایتمسی نیتیله زیرا صیحه کاینجه عبد ربه اجابت ایتمز راهب دیدیکه کرچکدن الك اوزات پس جنید الین اوزاتدی راهب شهادت کتیروب مسلمان اولدی اندنصکره جنید دیدیکه ای راهب نه ایله بلدك که بن صادقم دیدیکه بن انجیلده اوقودم امت محمدك خاصلرینی که آنلر خرقه کیدلر وادنا کفایته قانع اوله لر وهرحالده الله ایله قائم اوله لر واکا مشتاق اوله لر وآنك محبتندن متواجد اوله لر پس اوج کون راهب بزمله باقی اولوب صکره مرحوم اولدی رحمة الله علیه (واورد الشیخ عطار هذه المنقبة فی کتابه المسمی بتذکرة الاولیا بعبارة فارسیة وکتب تبرکا وتقویة للاول قال) درنسیم الارواح درطور سینا جنید دروجد بود واصحابش درکرد او رقص می کردند دران حالت راهبی بانك زد کهار برای خدامرا جواب دهید از غایت استغراق ذوق او را التفات نکردند چون سماع ساکن شد شیخ را کفتند راهبی بانکی زد وبدین اسلام سوکند می داد از غایت استغراق او را التفات نمی کرد ٭ شیخ با اصحاب سوی راهب شد از صومعه فرود آمد پرسید که بزرك شما کیست اشارت بشیخ کردند پس راهب کفت این چه مذهبست که شما میکنید از سماع ووجد ورقص این طریق مخصوص است یا عام ٭ شیخ کفت این شیوه مخصوص است بقومی که طریق زهد کیرند در دنیا ٭ پس راهب کفت دست بمن ده یا شیخ پس دست شیخ کرفت وکفت اشهد ورسوله که در انجیل چنین مکتوبست که خواص امت محمد حرکت کنند در سماع بشرط انقطاع واعراض از دنیا انتهی کلامه ٭ پس اندنصکره بز دیرز که بو مقدماتده عرض ایدك

منقولاتدن معلوم اولدیکه تحقیقا رقص حلالدر بعض طائفه‌یه که وجد الهیدن
بی اختیار صادر اولور مباحدر بعضی طائفه‌یه نتکیم امام شافعی اباحتنه
ذاهب اولدی وفوادی عمده نام کتابنده دیرکه رقص مباحدر وکذلك غزالی
وسیط نام کتابنده بویله دردیدی و حلیمی امام شافعینك وجیز نام کتابنك شرحنده
کتاب شهادتده رقص حرام دکلدر دیدی وقاضی حسین دخی بو معنایه اشارت
ایدوب دیدیکه تحقیقا اهل احوالدن وجدله قائم اولان کسنه‌لر ایچون مباح
وغیریچون مکروه اولور واستاد ابو منصور دخی بونی تصریح ایلدی اکرسن دیر
سك که سنك اکثر اشارت ایلدیکك ادله مذهب شافعیه اوزره‌در اما مذهب
حنفیه‌ده بویله دکلدر ۞ پس فائده‌نه در بز جواب ویریرز اولابری بودرکه بزم
مدعامز ثابت اولدیکه اول مسئله مختلف فیه اولمسیدر ۞ پس بالاجماع اولمز
وبا حدی اکفار اولنمز وثانیا دخی بزدیرز نقل صریح وقول صحیح ایله ائمه اربعه‌نك
برندن ثابت اولمدی بزم قرنداشلر بزلك اشلدیکی رقص وحرکت اوزرینه تحریم
ثابت اولمدی بلکه ابو حنیفه قتنده حرام اولان رقص رقاصلرك واهل لهوك
رقصیدر تسلیم ایده لمکه بعض ائمه قتنده حرام اولسون لکن نقل سلیم صاحبی
اولان کسنه‌یه خفی دکلدرکه تحقیقا رقص شافعیه قتنده مباحدر ۞ پس بعض
اوقاتده شافعیه مذهبن طوتمق جائزدر نتکیم مجمع الفتاویده ذکر اولندی ابو یوسفدن
روایت اولندیکه برکون ناس ایله صلوة جمعه‌یی قیلدی صکره غسل ایتدیکی حمامك
قیوسنه فاره دوشمش واقع اولمسی اکا خبر ویردیلر وآنك اغتسالی ناس آنی
بلمزدن مقدم ایدی ۞ پس ابو یوسف مذهب شافعی‌یی طوتوب دیدیکه بن اخذ
ایله اهل مدینه‌دن اولان اخوانمزك قوللرینی که انلرك قوللری بودرکه چون
صو قلتین مقدارینه ایرسه نجس اولمز وخبثی احتمال اولمز بو خود ابو یوسفك
مذهبی دکلدر ودخی زمانه‌مزده اولان علماء تجویز ایتمشلردرکه هر شهرلرده
جنازهٔ غائب ایچون نماز قیلانه مثلا علماء عاملین ومشایخ کاملین وسلاطین عادلینك
نمازلری وعلماء حنفیه بونی منع ایترلر باخصوص که بو مذهب حنفیه‌ده یوقدر ۞
پس رقصك بعضی اوقاتده فرح وسرور محلنده مباح اولمسی نیچون جائز اولمیه
بویله بر راه که اولیاء محققین ایلشاردر واصفیاء مدققین بو کاری قیلشلردر اکرسن
دیرسك که اکثر طبیعتك حال وشانی درکه رقصدن نفرت ایدر ودیمرلرکه
سیعت ایدرکه اول رقص باطل ولهو اولدوغینه مخالف اوله ۞ پس هیچ
بر وجهله صاحبی ولیانك صاحبی اول رقصی کورمز الا انکار ایدر بز دیرزکه

تحقیقا هیچ بر وجد و هیچ بر صلاح حضرت رسالتك وجدی و صلاحی اوزره
زیاده اولمز حالبوکه اول سلطان ذیشان عائشه ایله حبشه‌نك رقصنه نظر ایلدی
وانلر مسجدده رقص ایلردی و حضرت انلری انکار ایلمدی * پس نه حاله عجبا
بزم تواجدمز و حرکاتمز و دورانمز مثللی شیئی انکار ایدرلر اویله دورانمزکه من
وجه رقصه مشابه در و اول رقص عین عبادتدر و حقیقتده بزه نسبت دخی
تحاملده نه قدر اندن صکره سن بیل ای سامع اولان کمسه تحقیقا شول قائلك
قولی که ابتدای کتابده مرور ایتدی دیدیکه و اویه و بعض صوفیه‌نك هیأت
معروفه و مشهوره اوزره ایشلدکلری رقصدر و رقص حرامدر بالاجماع و رقصك
مستحلی کافردر بو قول صحیح اولمز الا شول زمانده که اول هیأت معروفه‌نك اوزرینه
اجماع اوله رقص اولمسنه و دخی اجماع اوله هر رقصك حرام اولمسنه
بو ایکیسنك برقوله هیچ اجماعی یوقدر بزم قتمزده و بعض علما و مشایخ قاتنده
بو فعله رقص دکلدر انکچونکه تحقیقا رقص شول شیدر که الهدن غیره
مشغول قیله و بزم اخوانمزك و صوفیه‌نك ایشلدکلری اول شیدر که الهه
مشغول قیله و بو رقصك اهلی عارفلردر بو معنایه اکرچه منکرلر ظاهرینه
نظر ایدوب بونی قول اعتراض ده و عاقل اولان کمسه ذیل انصافه تمسك
ایلدکده بیلور که تحقیقا بو هیأت معروفه اجماع اولیدی اول رقصی ایشلرلر میدی
اکابردن چوق کمسه جنید و ابن فارض و مولانا کبی ساعتلر و اکر بو رقصده
اجماع اولیدی علمادن امام غزالی و امام قاشانی و شیخ سهروردی و نجم الدین دایه
و بونلر امثالی کبرا بونی مباح قیلرلر میدی و تاتارخانیه‌دن شروط معتوادیله
بعض مشایخدن جوازی نقل اولنور میدی و صاحب تسهیل تواجد فتواسنده
صحت نیتله جوازینی روا کورور میدی و قطب العلامه سعد الدین صدر احد ومن ا
طاعنلر لطفنی و فقرا اوزرینه تشنیع ایدنلرك تشنیعنی قبیح عد ایدرلر میدی
و او طاعنلری شیخ علی سمرقندی تفسیرنده تجهیل و عقلدرین تقبیح ایدر میدی
پس اجماع بر نیچه مرتبه اوزرینه در اولا اجماع صحابه در انلر نص ایلدکلری امرك
کبراسنك اجماعیدر که اول مسئله‌ده صحابه‌نك اختلاف روایت اولنمامش اوله
اجماع صحابه اکر تواتر ایله ثابت اولدیسه نص شریف و خبر صحیح منزله‌سنده در
جاحدی اکفار اولنور و ایکنجی اجماع خبر مشهور منزله‌سنده در جاحدی تضلیل
اولنور و اوچنجی اجماع مختلف فیه در جاحدی اکفار و تضلیل اولنمز و بو فعل
مهجور اول زمانده کفر اولور که آنك اوزرینه اجماع صحابه اولیدی زیرا صحابه‌نك

(اجماعی)

اندن صكره بحر وعيندن بحث اولنه زيرا اول غناده صوت طيب وصداى
موزون سماع ايلمك واردر اويله صوت موزونكه مفهوم المعنى ومحرك قلبدر
واندن صكره صداى طيب منقسم اولور صداى موزون وصداى غير موزونه
وصداى موزون دخى منقسم اولور مفهوم المعنى اوله صوت اشعارك مفهوم
اولديغى كبى وغير مفهوم دخى منقسم اولور حيوانلرك اصواتى كبى اما صوت
طيبى سماع اولنمكه طيب اولديغى حيثيتدن حلال در بالقياس وبالنص اما قياس
بودر كه تحقيقا سماع سمعك خاصه‌سى تلذذ يدر شول شيئك ادراكيله كه اول سمعه
مخصوصدر نتكيم عقلك علوم ومعارفله تلذذ ايلديكى كبى ✻ وسائر حواسك
هر برينه مخصوص كندويه ملايم اولان شيدن تلذذ ايلديكى كبى ✻ پس بصرك
تلذذى مبصرات جميله ايله در شمك تلذذى روايح طيبه ايله در وقوت ذائقه
تلذذى نفيس طعاملر ايله در وقوت لامسه‌نك تلذذى كندويه ملايم وملاين
اولان شيلردر ✻ پس خوش آواز سمعك تلذذ ايلديكى غداسيدر (اما النص
فيدل على اباحة السماع الصوت الطيب الحسن امتنان الله على عباده اذ قال
(يزيد فى الخلق ما يشاء) قال اكثر المفسرين هو الصوت الحسن ✻ وفى الحديث
ما بعث الله نبيا الا حسن الصوت ✻ وفى الحديث فى معرض المدح لداود
عليه السلام انه كان حسن الصوت فى النياحة على نفسه وفى تلاوة الزبور
كان يجتمع الانس والجن والوحوش والطيور الى سماعه ✻ وحديث آخر
فى مدح ابى موسى لقد اعطيت يا ابا موسى مزمارا من مزامير آل داود ✻ وكذا
فى الحديث ارحنا يا بلال) اما صوت طيبك اباحتنه دليل اولان نص جمله‌دن
اللهك عبادينه امتنان ايلمسيدر شول محلده كه بيوردى ✻ يزيد فى الخلق ما يشاء ✻
آيت شريفه‌سنك معناسنى اكثر مفسرلر صوت حسن ايله تفسير ايتمشلردر
وحديثده عليه السلام بيوردلر كه الله تعالى بر نبى كوندرمدى الا صوت
حسن ايله وبر حديثده دخى حضرت داودك مدحى محلنده بيوردر تحقيق اول
داود كوزل صدالو ايدى نفسى اوزره نياحه ايلمه‌ده ودخى عند تلاوة الزبور
حتى انس وجن ووحوش وطيور انك صداسنى استماع ايلمك ايچون مجتمع
اولورلردى وبر حديثده دخى ابو موسى اشعرينك مدحنده بيوردلر يا ابا موسى
سن حق جانبندن اعطا اولندك داود دودكلرندن بر دودك اعطا اولندك حسن
صوت وحلاوت نغمه سبندن اوترى مزمار تشبيه اولندى يعنى داودك
حلاوتندن نغمه‌سنكه بر حلاوت اعطا اولندى اما صوت حسنه وآواز خوش

وموزونه كلدلر ❊ پس آواز خوش شنماربجی اعتبار يله اوچدر زيرا اول صوت
موزونه يا جماددن خارجه در مثلا دودكلرك وقيل سازلرك صداسی كبی وطنبور
ورباب كبی وطبل ونقاره كبی وبونلردن غيريلرك صداسی كبی وياخود ذوجان
اونلرك بوغازندن چقار اول حيوان يا انسان وياخود انساندن غيريدر اول
انساندن غيری اولان بلبلار وقمريلر كبی وطيوردن خوش آواز اولان قوشلر كبی كه
صوتلری طيبه وموزونه اولديغی حيثيتدن استماع ايلمك مباحدر زيرا بلبلك
وقمرينك وسائر خوش آواز قوشلرك آوازينك تحريمنه كمسنه ذاهب اولمدی
اندنصكره بلكه آدمينك صوتيله طبرلرونايك ودفك وقدومك وبونلردن غيری
اجسامك صوتلرندن هرقنغيسی اولورسه صوت طيب وموزون اولقده واستماع
قيلنقده هيچ فرق يوقدر الاقيل سازلری دكل ودودكلر دكل وملاهی دكل زيرا
بونلرنصله شريعتده منع اولندی شرابه تابع اولوب اكا دلالت اولديغيچون
زيرا بو اوتار ومزامير وملاهی اهل شربك شعارندندر تكيم براجنبی خاتون ايله
خلوت حرام اولدی زيرا مقدمه جماعدر انكيچون حرام اولدی ❊ پس بو اوتار
ومزامير دخی حرام اولدی خمرك تحريمی ايچون وبونلرك اهل فسقه
تعلقی ايچون ❊ پس اهل فسقه تشبه ممنوع اولدی زيرا بركمسه برقومه تشبه
ايلسه اول انلردندر حتی برجماعت مجتمع اولسه لر ومجلس شراب كبی برمجلس
ترتيب ايلسه لر وبرساقی نصب ايلسه لر ❊ پس بال شربتی ايچسه لر شراب ايچر
هيئتی كبی بو حرام اولور اگرچه ايچيلان مباح ايسه ده بلكه بو تشبه
خوفندن اوتری نهی قيلندی كافرلر لباسی كيمك وشبقه وقلپاقلرين اورتمق شول
دياراده كه قلپاق اهل فسادك لباسيدر اما ماوراء النهرده علما قلپاق كيمدن منع
ايتمزلر زيرا انده اهل صلاحك اكا اعتيادی واردر ❊ پس بو تشبه معناسی سببيله
مزمار ورباب واوتار وبربط حرام اولندی بونلر معناسنده اولمين بونلرك خلافيدر
يعنی حرام اولمندی غزات وحجاجك چلغولری كبی وهر آلت كه اندن صدا چقار
مستطابدر اهل شربك معتاد اولديغی سازلردن غيريسی زيرا اول غازيلرك
وحجاجك سازلری خمره متعلق دكلدر اول خمره منسوب اولان چالغولرك اربابنه
تشبيهی موجب اولمز وبونلرك چلغولرينك معناسنده اولمز ❊ پس اصل اباحت
اوزره اصوات طبوره قياسا باقی قالدی حجاج وغزاتك طبل وچلغوسی كبيدر
شول نای ودف ونقاره كه بزم طريقمزده چلارلر زيرا بونلر آلات شربدن دكلدر
اگرچه اهل شرب مجلسلرنده بعض اوقاتلرده استعمال ايدرلرسه ده

و بو اهل شربك مجرد بونلری استعمال و بونلردن استلذاذ ايلدكلری سببيله آنلره آلت اواق لازم كلمز مكر اهل شرب مراد ايدرلرسه طبل غزات و حاجی دخی استعمال ايدرلر ✲ پس انلره تشبه بزم مجلسنزده ممنوع اولمجق نای ودف وقدوم بزم مجلسنزده مباح اولدی علی الخصوص بونلرك تحريمنده نص صريح يوقدر بلكه بونلرك احيانا استعمالنده نص وارد اولدی نتكيم عن قريب ضرب دفوف بياننده كوران شاء الله تعالی بلكه قياس طيباتك كلسی حلال فقدر مكر آنك تحليلنده فساد اوله زيرا الله تعالی بيورر ﴿ قل من حرم زينة الله التی اخرج لعباده ﴾ يا محمد كيدر شول كسه كه الهك عبادی ايچون اخراج ايلديكی زينتی حرام قيلر ✲ پس بو اصوات طيبه حرام دكلدر اصوات موزونه اولديغی حيثيتدن و بونلرك حرام اقلمسی بر آخر عارضی شيئله كه اول اهل فسقه آلت اولمسيدر (وقال الامام اما الموزون المفهوم فهو الشعر فذلك لا تخرج الا من حنجرة الانسان فينظر فيما يفهم منه فان كان حسنا فحسن او قبيحا فقبيح علی ما افاده الشافعی وقالت عائشة رضی الله عنها كان اصحاب رسول الله عليه السلام يتناشدون الاشعار وهو متبسم ولم ينقل عن احد من الصحابة انكار الاشعار باصوات طيبة والحان موزونة بل ربما كانوا يلتمسون تارة لتحريك اجمال وتارة للاستلذاذ) امام غزالی بيورر كه اما معنا مفهوم اولان موزونكه او شعردر پس اول شعر خروج ايتمز الا حنجره انساندن ✲ پس نظر اولنور اكا اكر اول شعر عقلا وشرعا مستحسن ومندوب ايسه مقبولدر واكر اول شعر خشبات وهجو وكذب علی الله ورسول الله ايسه قبيحدر امام شافعينك افاده ايلديكی اوزره در حضرت عائشه رضی الله عنها بيورديلر كه اصحاب رسول عند رسول الله اشعار ديرلردی واول حضرت متبسم اولوردی واصحابدن بر كمسه دن منقول اولمديكه اصوات طيبه والحان موزونه ايله اولان اشعاره انكار ايدهلردی بلكه آز اولوردیكه انلر شعری التماس ايدهلردی كاه دوهلری تحريك ايچون وكاه استلذاذ ايچون ✲ پس ديرز الله حقيچون نيجه سزواردر نغماتك ارواحه مناسبتندن حتی اول نغماتك ارواحده تأثير عجيبه ايله تأثيری واردر ✲ پس اصواتدن بعضيسی اول صوتدركه فرح ويرر و بعضيسی حزن ويرر و بعضيسی اويودر و بعضيسی طرب وشوق ويرر و بو نغماتك تأثيری كوچك اوغلانجقلرده قتی مشاهددر بشكده اولديغی حالده پس دايهلرك صوت موزونی آنی تسكين ايدر و اول صبينك نفسی آغلمدن اول صوتی دكلمكه منصرف

چرخه کی ماندبدان آوزاها ❊ عاشقان کین نغمهار ایشنوند ❊ جز بکذارند
سوی کل دوند ❊ و بعضی مفسرلر (فاما الذین آمنوا و عملوا الصالحات فهم
فی روضة یحبرون) حبره نعمة حسنه یه دیرلر دیمشلر یعنی مؤمن اولوب عمل صالح
ایشلینلر جنت روضه لرنده سماع ایدرلر نتکیم روایتدر که رسول الله علیه السلام
برکون جنتی ذکر ایلدی واول قومك آخرنده براعرابی وارایدی دیدیکه
یارسول الله جنتده سماع وارمیدر علیه السلام بیوردیکه نعم یااعرابی جنتده
برنهر واردر آنك اطرافنده بکرحوریلر واردر که تغنی وسراغازایدرلر شول
صدالرله که خلایق آنك مثلنی ایشتمامشدر و بوسماع جنتك افضل نعمتیدر ❊ پس
سماع افضل نعیم اهل جنت اولیجق نیجه انکار اولنور (وقال الامام فی الاحیاء
رأیت مکتوبا فی الانجیل قال الله تعالی غنینا لکم فلم ترقصوا ای شوقناکم
فلم تشتاقوا) امام غزالی احیاده بیوررلر که بن انجیلده مکتوب کوردم حق
تعالی بیوردیلر که قوللرم بن سزه شوق ویردم سزنیچون بکا مشتاق اولمزسکز بز
سزه غنا قلدق سزنیچون رقص ایتمزسکز اما سماعك تحریمنه قائل اولان
منکرلر نیجه ابراز ایلدکلری حق تعالینك بوقولیله که بیورر (ومن الناس من
یشتری لهو الحدیث) یعنی ناسدن بعضیسی شول کمسه لردر که اشترا ایلرلر سوزك
لهونی ابن مسعود بوندن مراد غنادر دیمش ❊ پس جواب ویرلمشدر بونکله که
تحقیقا لهو حدیثی دینله الق اولهو حدیثه دینی بدل قلمقلق ایله اول لهو
حدیثله الله یولندن ضال اولمدن اوتری بو حرامدر ومذمومدر بونده برکسه نك
نزاعی یوقدر هرغنادینندن بدل اولمزکه اول غنادینله اشترا اولنه والله یولندن
مضل اوله آیتده اولان غنا بومنوال اوزره اولان غنادر فرضا برکسه قرآن
اوقسه انکله ضلالت قلمه دن اوتری بومنوال اوزه قرآن اوقق حرامدر نتکیم
شول منافق ناسه امامت ایدوب صلوتده اوقزدی الا سوره عبس یی اوقوردیکه
اول سوره عبس ده حضرت رسوله عتاب اولدیغیچون ❊ پس حضرت عمر آنك
قتلنه قصد ایلدی پس شعر وغنا ایله اضلالك تحریمی بطریق الاولی در
❊ (واما ماروته عائشة رضی الله عنها عن النبی علیه السلام انه قال ان الله حرم
المغنیة وبیعها وثمنها وتعلیمها فالمراد به الجاریة التی تغنی للفساق فی مجلس
الشراب فلا یفهم تحریمه من هذا الحدیث) اما حضرت عائشه نك حضرت
نبیدن روایت ایلدیکی حدیث که پیغمبر علیه السلام بیوردی تحقیقا الله تعالی
مغنیه اولان جاریه نك بیعنی وثمنی وتعلیمنی حرام قیلدی ❊ پس بوندن مراد شول

اولورکه کیم ابن فارض حضرتلری کند ونفسنی صبی یه تشبیه ایدوب بیوررلرکه
(وینبیك عن شأنی الولید وان نشا * بلیدا بالهام کوحی وفطنة * وان من شدة
انقماط وحن فی * نشاط الی تفریج غم وکربة * یناغا فیلغی کل کل اصابه * ویصغی
لمن ناغاه کالمتنصة * وینسیه مرّ الخطب حلو خطابه * ویذکره نجوی
عهود قدیمة * ویعرب عن حال السماع بحاله * فیثبت للرقص انتفاء النقیصة *
یعنی بنم سماعمه اولان ذوقدن خبر صورن سکا انبا واخبار ایدر بنم حالمدن بشکده
اولان ولید وحی کبی اولان الهام سببیله وفطنتی سببیله اکرچه آکلامز نغله
نشوونماده ایسه ده شووقده سکا خبرویرر که شداید قماطدن انین ایلیه
وحنین قیلسه یعنی مشتاق اولسه نشاط وصفایه زیاده کربت وغمومك تفریجنه
اول زمانده اکا منازعات اولنور یعنی خوش آوازله نغمه‌لر قلنور * پس اول
نغمه‌لری ایشتدکده کل کلالت وملالت که اکا اصابت ایتدی لغوو زائل اولور
واو صبی قولاق طوتر نغمه ایلین کسه یه منصت کبی یعنی ساکت اولوب
دیکلینلر کبی واول کوچوکه که اوندر اول قاعك خطبنك تلخلغنی خطب
امر عظیمه دیرلر اول ناغینك حلو خطابی اول اونغلتجقده آکدیرر عهد قدیمه‌ده
اولان کبرا وجه خبرلری واول ولید اعراب واظهار ایلر حالیله حال سماعی * پس
ثابت قیلور رقص ایچون نقصك نفینی زیرا بعضیلر رقصه نقص ایراد ایدوب
الرقص نقص دیمشلر * وبو ابیات معرفت سماعك شرحی تائیه یه منسوب اولان
شرح‌نزده علی التفصیل ذکر قلنمشدر مراد اولنورسه انده طلب اولنه
کما قال الشیخ سعدی * اشتر بشعر عرب درحالتست وطرب * کر ذوق نیست
ترا کژ طبع جانوری * وکذا قال * وعند هبوب الناشرات علی الحمی * تمیل
غصون البان لا الحجر الصلد * فی الجمله معطوف درصبی اوزره یعنی اول نغماتك
تأثیری دوه‌ده دخی مشاهده در بلا دت طبعی واریکن بیله اکا شویله تأثیر ایدر که
آنك کوردیکی احمال ثقیله اکا خفیف کاورو سماعیله اولان قوت نشاطی سببیله
اکا مسافه بعیده قصیر کلور وشول کسه که سماع آنی تحریك وتشویق ایتیه
اول ناقصدر اعتدال روحانیه وعنصریه‌دن خارجدر وغلاظت طبیعتیده
وکثافت بشریتده دولردن وسائر حیوانلردن حتی زیاده‌در زیرا بو جمله‌سی
متأثر اولورلر نغمات لذیذه ایله (قال فی تفسیر حسین الواعظ هذه الابیات اللطیفة
ما همه اجزای آدم بوده‌ایم * در بهشت آن لحنها بشنوده‌ایم * کرچه بر مارنجت
آب وکل شهی * یادمان آید از آنها اندکی * پس غذای عاشقان آمد سماع

جاریه که مجلس شرابده فساق ایچون تغنی ایلیه بو حدیثدن مطلقا سماعك
تحریمی منفهم اولمزفنده قالدیکه برم سماعمز ☼ ومنکرلر بو حدیثی دخی حجت
قیلدیلرکه حضرت جابردن مرویدرکه نبی علیه السلام بیوردیلرکه (کان ابلیس اول
من ناح واول من تغنی) یعنی ابلیسدر نوحه ایدنلرك اکلی ودخی ابتدا تغنی ایدن
ابلیس اولدی بزدیرز لاجرم ابلیسك نیاحه سندن داود علیه السلامك
ومدیونك نیاحه سی استثنا اولدیغی کبی غنا دخی استثنا اولنور اول غنا که
قلبده مباح ومندوب اولان ذوقی تحریك ایلیه شول جاریه لرك غناسی کبی که
بیت رسول اللهده یوم عیدده تغنی ایلدیلر وحضرت نبی مدینه یه کلدکده تغنی
ایلدیلر عن قریب تفصیلی کلور وکذلك منکرلر ابو امامه نك نبی علیه السلامدن
روایت قیلدیغی حدیثله حجت قیلدیلر وحضرت نبی علیه السلام بیوردیلرکه
(مارفع احد صوته بغناء الابعث الله شیطانین علی منکبیه یضربان باعقابهما
علی صدره حتی یمسك) یعنی بر احد اوله مغنیه صوتنی یو کسلتمز الاحق تعالی انك
اموزلری اوزره ایکی شیطان بعث ایدر اول ایکی شیطان اوکچه لریله انك سینه سنه
اوررلر تا ساکن اولنجیه دك ☼ پس بزدیرز بو حدیث غنانك بعض انواعنه
مراد اولیه غنا که قلبدن شیطانك مرادی اولان شیئی تحریك اوله که شهوت
نفسانیه ده عشق مخلوقدر اما بزم اخوانمزك سماعی وفعلی مراد شیطانه ضد
ومخالفدر بونك برله که رسول علیه السلام سماعی تجویز ایلدی نتکیم جاریه لرك
قصه سنده عن قریب کلمسی کرك وحبشه نك قصه سنده مرور ایتدی ☼ پس
بو موضعده تجویز نصدر اباحت سماعده ☼ اما بونك آخر موضعده منع بیورملری
تأویل وخودنهی تنزیهه محتملدر اما فعلك تأویلی یوقدر نتکیم اول جاریه لرك
فعلی مقرردر وکذلك منکرلر بو حدیثله دخی حجت قیلدیلرکه رسول علیه السلام
بیوردر (کل شیء یلهو به الرجل فهو باطل الا تأدیبه فرسه ورمیه بقوسه وملاعبته
بامرأته) فلا یدل علی التحریم بل یدل علی عدم الفائدة ☼ وکذلك منکرلر
بو حدیثله دخی حجت قیلدیلرکه پیغمبر علیه السلام بیوردیلرکه تحقیقا هر شیء که
رجل اوینار وانکا مشغول اولور باطلدر الا آتنی تأدیب ایتمسی دکل ویای ایله اوق
آتمسی دکل وخاتونیله ملاعبه ایتمسی دکل بو دخی مطلقا سماعك تحریمنه
دلالت ایتمز بلکه عدم فائده سنه دلالت ایدر واو دخی سماعدن لهو مراد
اولنورسه اولور ودخی منکرلرك دلیل قویلری حضرت پیغمبرك بو حدیث
شریفیدرکه (کل لهو حرام الا المناضلة والملاعبة بالاهل وقوله علیه السلام

كل ما يلهيك عن الله فهو حرام وقوله عليه السلام استماع الملاهي فسق والاستلذاذ به كفر) وكله لايدل على تحريم السماع لانه ليس بلهو عند الشافعي والغزالي واكثر المشايخ * يعني هر بر لهو حرامدر انجق اوق آتمق دكل وملاعبه اهل دكلدر بيوردقاريدر ودخي هر شول شيء كه سني اللهدن مشغول قيله اول حرامدر بيوردقاريدر * ودخي ملاهينك استماعي فسقدر واستلذاذي كفردر بيوردقاريدر وبو حديث شريفلرك كليسي تحريم سماعه دلالت ايتمز زيرا سماع لهو دكلدر شافعي وغزالي واكثر مشايخ كبار قتنده وبزم قتمزده ونه حالله سماع بزي اللهدن غيره مشغول قيلار بلكه بزي اللهه مشغول قيلور وعمر ايديز دخي سماعدن اللهه مشغول اولقدر باخصوص كه سماع روحانيدر وملاعبه بالاهل جسمانيدر * پس نفساني مباح اولدقده روحاني نه حالله مباح اولميه بونك برله كه سماع عاشقان لهو دكلدر اما قچن سماعدن مراد لهو اولورسه بزم قتمزده دخي اول لهوك استماعي فسق واستلذاذي كفردر (واما قول ابن عمر الا لا اسمع الله لكم القوم المجرمين وفيهم رجل يغني كذلك لايفيد التحريم من حيث انه غناء بل لكونهم مجرمين ولكون سماعهم لغلبة الشهوة لا الشوق الى لقاء الله او الى زيارة بيت الله بل لمجرد اللهو وكان منكرا بالاضافة الى حالهم) اما ابن عمرك قولي كه آگاه اولك اي امة محمد الله تعالى سزي سامع قلمسون شول قوم مجرمي كه انلرك ايچنده مغني اوله بو دخي انلرك كبي تحريمي افاده ايتمز غنا اولديغي حيثيتدن بلكه اول قومك مجرم اولدقلري حيثيتدن دلالت ايدر وانلرك سماعي غلبهٔ شهوت ايله اولديغندن اللهك لقاسنه وياخود زيارت بيت اللهه شوقلري ايچون دكلدر بلكه مجرد لهو ولعب ايچوندر * پس بونلرك كندي حاللرينه نسبت انكار اولنمشدر واما شول كلام كه نافعدن روايت اولندي نافع حضرتلري بيوردي كه ابن عمر ايله بر يولده بيله ايدم * پس بر شبانك دودوكنك سسني اشتدي همانده ايكي بارمقلرين قولاغنه قودي اندنصكره يولدن چقدي دائما ديردي كه يا نافع ايشيدرميسك شول آوازي حتي بن ديدمكه ايشتمزم * پس بارمقلرين چيقاروب ديديكه يا نافع پيغمبري بويله كوردم ديدي بو دخي سماعك تحريمنه دلالت ايتمز زيرا بارمقلرين قولاقلرينه قومسني انجق كندي اشلدي ونافعه يا نافع سنده بويله ايله ديمدي ونافعك سماعنه انكار ايتمدي اگر آنك قتنده حرام اوليدي نافعه دخي كندي اشلديكني امر ايدردي واني انكچون اويله ايلديكي او حالده ذكرده ياخود فكرده ايدي * پس ذكري وفكري آنك

سماعندن اولی کورب قلبی اکا مشغول اولمسون دیو بار مقلرین قولاغنه قودی
ویز دخی سماعك بعضی اوقاتده واکثر احوالده ترکن اولی کورورز وقتاکیم
بو سماعك حقنده نص اولمدیسه وقیاس دخی بر منصوص اوزره مستقیم
اولمدیسه سماع تحریمنه اولان قوللر باطل اولوب بو فعل دخی سائر مباح اولان
فعللر کبی بلا حرج باقی قالدی ❊ پس سماعك حکمی قلبده اولان شیئك حکمی
اولور زیرا تحریك ایتمز الا قلبده هر نه ایسه آنی تحریك ایدر اکر ابو اکر کوتو
قال الامام من احب الله وعشقه واشتاق الی لقائه فلا ینظر الی شئ الا یراه فیه
ولا یقرع سمعه قارع الا سمعه منه) امام غزالی بیورر که شول کسه که اللهه
محبت ایده وعاشق اوله ولقاسنه مشتاق اوله پس اول کسه بر شیئه نظر ایتمز
الا انده حقی کورر و سمعنه بر شیء طوقنمز الا آنی حقدن اشیدر ❊ پس سماع انك
حقنده انك شوقنی مهیج وعشقنی مؤکد اولور وقلبی چقماغنی چاقیجی اولور
اول عاشقدن مکاشفاتدن ومشاهداتدن نیجه حاللر استخراج ایدیجی اولور که
آنی وصف مقالات احاطه ایلمز اول احوالی ذائق اولان عارفلر بیلور وانك ذوقنده
حسی کلیل اولنلر اکا انکار قیلورلر ومنکر اولنلر حقنده حضرت مولانا
بیورورلر که ❊ کر سماع عاشقانرا منکری ❊ حشر کردی در قیامت با سکان
شهباز جناب ذو الجلالست سماع ❊ فراش قلوب اهل حالست سماع ❊ در مذهب
عاشقان حلالست سماع ❊ در مذهب منکران حرامست سماع ❊ واول احواله
صوفیه عندنده وجد دیمکله تسمیه اولنور وجد وجوددن مأخوذدر
ومصادفه دن مأخوذدر یعنی بولمق وملاقات اولمق زیرا اول سامع اول احواله
مصادف ایلر که اول احواله سماعدن اول مصادف ایلمامش ایدی وبو احوال
محبتك غایت مطلبیدر وکل قربتلرك ثمراتنك نهایتیدر ❊ پس بو احواله
مقضی وسبب اولان دخی تقریب شیلر جمله سندندر معاصی ومباحات
جمله سندن دکلدر وبو احوالك قلبه حصولی سماع سببیله در فافهم لا تنکر الاحوال

❊ (الباب الثالث فی ضرب الدف) ❊

(روی عن عائشة رضی الله عنها وعن ابیها انها قالت علی الروایة عنها قالت دخل
ابو بکر علیّ وعندی جاریتان تغنیان بما تقاولت الانصار یوم بعاث ورسول الله
صلی الله علیه وسلم متغش بثوبه فنهاهما ابو بکر وقال من امیر الشیطان فی بیت
رسول الله وذلك فی یوم عید فکشف النبی علیه السلام عن وجهه وقال یا ابا بکر
ان لکل قوم عید او هذا عیدنا) بو حدیث شریفی حضرت عائشه بیوررلر که

(حضرت)

حضرت ابو بکر بنم اوزره داخل اولدی و بنم قتمده ایکی جاریه وار ایدیکه تغنی ایدرلردی شول شعرلرله که انصار یوم بعاثده مقاتله قیلمشلردی بعاث بضم الباء مدینه یه قریب بر موضعدر که آنده اوس وخزرج قبیله لرینك عظیم قتالی اولمشدر و حضرت رسول علیه السلام جاریه لرك تغنیتی حالنده قفالرین بوریدوب یاتوردی ❊ پس حضرت ابو بکر حضرت عائشه یی نهی ومنع ایلیوب دیدیکه رسول الله اونده مزامیر شیطان نیلر ❊ پس حضرت رسول علیه الصلوة والسلام برده یی مبارك یوزلرندن کیدروب بیوردیلر که یا ابابکر تحقیقا هر بر قومك بیرامی واردر و بو کون بزیرام مزدر ❊ شیخ اکمل الدین بیوررلر که علماء اراله مقده اختلاف ایتمشلردر اهل حجازدن بر جماعت مباح قیلمشلر در مالکدن روایت اولنانده بودر وابو حنیفه واهل عراق حرام دیمشلردر وشافعی کریه عدا یتمشلردر مذهب مالکده مشهور اولنده بودر سماعی مجوز کوروب بو حدیثله حجت ابراز ایدرلر ❊ اما محرم اولنلر جواب ویررلر که بو محل نزاع دکلدر زیرا بو غناء شجاعت وقتالده مهارت و حذاقت حقنده و بو کا بکزر شیلرده اولدی بو خصوصده کلام یوقدر و بو منوال اوزره اولان غناء جائزدر زیرا بونده فساد یوقدر حرام اولان غناء اولدر که ناسی شروره تحریك ایده و بطالت وقبحه تحمیل ایده ❊ و بر روایتده دخی جاریتان ضرب دفوف ایدرلردی و بر روایتده جاریتان دفله اویناردی دف ضم داللهٔ اولمق اشهر وافصحدر شیخ اکمل کلامی بو رایه دکدر و شیخ اکمل الدینك ذکر ایتکندن مفهم اولان اولدر که بزم اخوانمزك سماعی مباح اوله اول اشعار فضلا و بلغا ایله تغنیلری مباح اوله زیرا بونده فساد یوقدر ودف چالمدلریده مباحدر علی روایة اخری که (تدففان) درور قصلریده مباحدر روایت ثالثه اوزره که (تلعبان بالدف) درزیرا بو روایتلرك کلیسی روایت صحیحه در وصاحب المفاتیح شرح مفاتیحده بو حدیثك شرحنده دیرکه بو حدیث دلالت ایدر ضرب دف وقرائت اشعاره که آنده وصف زنان مغنیه و هجو مسلم اولمیه غناء وسماعك حرام اولسی لهو ولعب ولغو طریقیله اولانده سماع حرامدر دینلرك قتنده واهل صلاح وفقرا ومشاق ایسه بو یله لهو ایله سماعدن منزهدرلر (فان قلت ماتقول فی قول بعض شراح المشارق الذی قال فی شرح هذا الحدیث قوله علیه السلام هذا عندنا اعتذار عن عائشة فان اظهار السرور فی العید من شعائر الاسلام ولیس هو کسائر الایام قال الشیخ فیفهم من قوله ان السماع الغنا جائز یوم العید ولا یجوز فی سائر الایام قلنا وعلی هذا التقدیر یجوز لنا سماع

لان لنا فى كل يوم عيدا اى فى كل نفس عيدين والعامة فى كل سنة مرتين كما قال مولانا
وحيد ناو ملطانا نا وهر شدنا ﴿ مثنوى ﴾

عارفان در دمى دو عيد كنند ✻ عنكبوتان مكس قديد كنند

﴿ وقال ابن الفارض ﴾

وعندى عيدى كل يوم ارى به ✻ جمال محياها بعين قريرة

پس سزنده دريسك بعض شراح مشارقدن حضرت رسولك وهذا عيدنا قولى حضرت عائشه طرفندن اعتذار ورديو معنى ويردلر برا يوم عيدنده اظهار سرور شعائر اسلامدر حالبوكه يوم عيد سائر ايام كبى دكلدر ✻ پس بونك قواندن منفهم اولان اولدر كه تحقيقا سماع جائز در ديرز زيرا بزم ايچون هر كونده بر عيد واردر بلكه هر بر نفسده ايكى عيدوار در برى نفى اغيار ايلمده وبرى دخى اثبات محبوب غيب ايلمده وعامۀ ناس ايچون هر سنه ده ايكى كره عيد ايلمك واردر ✻ نتكيم حضرت پيريمز سلطانمز بيوررلر كه عارفلر هر دمده ايكى عيد ايدرلر اما عنكبوت مرتبه سنده اولان اهل نفس انلر قوريدوب قديد ايدرلر ✻ وابن فارض حضرتلرى بيوررلر كه بنم قتمده عيدم هر شول كونده دركه بن اول محبوبى كوروم آنك جمال كمالنى مشاهده قلهم ✻ امام غزالى بيورر كه سماع اوقات سرورده سرورى تأكيد ايدر زوانى مهيج ومحرم كه كدر تأكن اول سرور مباح اولديسه مثلا ايام عيدده وكويكو اولدقده وغائبدن كسه كلدكده ودوكون وقتنده واوغلان طوغدقده بو جمله سى مباحدر سرورى اظهاردن اوترى وبونه كوراته دلالت وشاهادت حضرت نبى عليه السلامك مدينه يه كلديكنده بعض مغنيه خاتونلر انشاد شعر ايدوب دفله والحانله استقبال ايدوب بو بيتى ديرلردى

طلع البدر علينا ✻ من ثنيات الوداع
وجب الشكر علينا ✻ ما دعا لله داع

اول حضرتك قدومى سببله اولان سرورى اظهار ايچون بو احوالى ايدرلردى وبو سرور مسرور محمد عليه السلامدر بو عنوال اوزره سماع جائزدر هر قادمك قدومنده وهر سبب مباحك اسباب سرورنده وشول كلمات كه بو شعرله كلنجيه دك ذكر ايلدك ارباب ظاهرك فهملرينه لايق كلامدر ✻ اما اصحاب باطن هر شيئك حقيقتنه نظر ايدرلر ✻ پس هر شيدن تسبيح الاهى وتنزيه اللهى استماع ايدرلر زيرا هر شى حق مسبح ومقدسدر نتكيم الله تعالى بيورر (وان من شى الا يسبح بحمده

(ولكن)

ولكن لا تفقهون تسبيحهم) هيچ برشىء يوقدر الا اول اللهى تسبيح ايدر حمدنه ملتبس اولديغى حالده لكن اى ظواهر اشياده قلانلر سز انلرك تسبيحنى بيله مزسكز ايمدى پس دف وناى ودودك وطبل ونقاره و بونلراشالى اولان سازلر دخى داخلدر پس بو جمله سى الله تعالى يى ذكر وتسبيح وتقديس ايدرلر شانه لايق اولان شيلردن پس ارباب ظاهر اهل طريقه نيجه انكار ايدرلر كه تسابيح اشيايى استماع ايدرلر

☼ (بيت) ☼

چونست عبدان صداى چنك وعود ☼ انت حسبى انت كافى يادود

تم

شارح المثنوى اسماعيل انقره وى قدس سره العزيز حضرتلرينك طريقة عليه مولويه سلوكنه دائر وجمله طرق عليه لرينك سلوكلرينه شمولى اولان نفيس الانفس منهاج الفقراء وجنة السماع نام كتاب مستطاب بودفعه طريقة عليه مولويه بندكانندن الحاج حسن المولوى افندى طرفندن عاشر افندى خانده رضا افندى مطبعه سنده طبع وتمثيل قلندى

سنه ١٢٨٦ ربيع الاول ١٢